بسم الله الرحمن الرحيم

www.ezgu.org

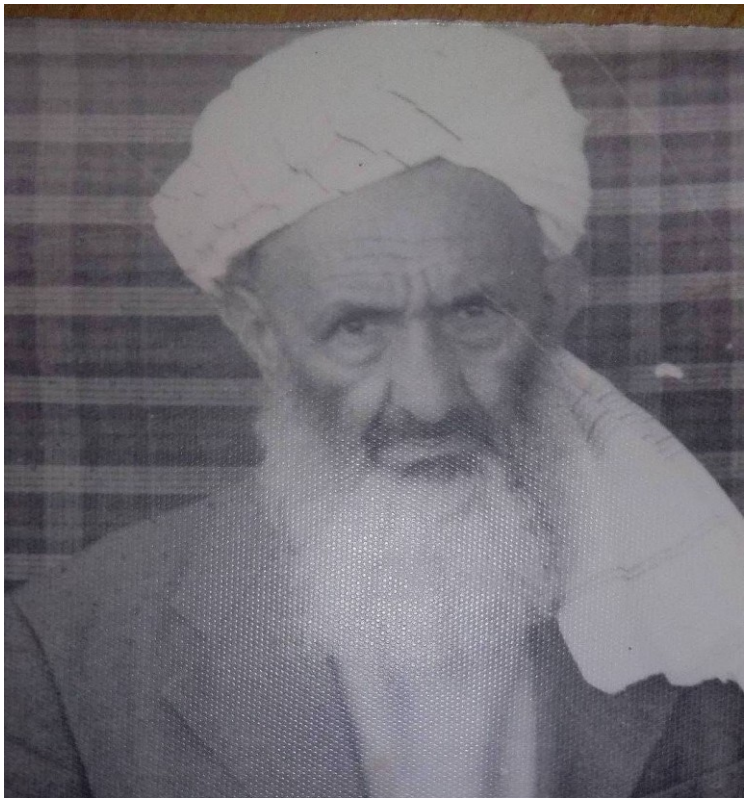

اوشبواثرحُرمتلی الحاج خلیفه صوفی نظرمحمد مادی یاردمی بیلن چاپ ایتیلدی

www.ezgu.org

مبداءنور

«کیمیالر»لربیلن بیرگه

مصنف:

باباعبدالرحیم مشرب

مقدمه،تدقیق وتؤزه تیب قبته نشرگه تیارلاووچی :

محمدکاظم امینی

www.ezgu.org

کتاب بیلگی لری:

اثرآتی:مبداءنور

شاعرومُصنف:باباعبدالرحیم مشرب

مقدمه،تدقیق وتؤزه تیب قبته نشرگه تیارلاووچی:

محمدکاظم امینی

حروفچینلیک:تیموربیک

مقوادیزاینی: حسیب الله واحدی

نشرقیلووچی:میمنه مستقل جریده سی نشری (۹)

چاپ اِپتووچی:الاظهرانتشاراتی مؤسسه سی- کابل

چاپ یِیلی:قیش ، ۱۳۹۴(قؤی یِیلی)

www.ezgu.org

مندرجه لر:

اۏشبو اثرحقیده نیچه آغیزسۏز!
۱:اوغانستانده یالغیز بیرمشرب بار!
۲:مشرب حیاتی
۳:«مشرب دیوانی» یا«دیوانه مشرب قصه سی»
۴:نسل ونسبی
۵:بابارحیم مشرب وآ فاق خواجه!
۶:(مشرب) بویوک اولیاً شاعر
۷:مشرب نینگ فلسفی تفکری
۸:مشرب حقیده اوغانستانده بۏلگن اپزله نیشلر تاریخی
۹:مشرب حقیده گی اپزله نیشلراۏزبېکستانده
۱۰:(مبدأ نور)وبابارحیم مشرب
۱۱:بابارحیم مشرب نیگه اویلنمه گن؟!
۱۲:«مشرب ثانی»یا«ملا روزی بای آخند»اوزی کیم؟!
۱۳:مشرب مقبره سی
۱۴:تخارولایتیده گی (اشکمش)تۏمنی
۱۵:مشرب نینگ تاپیلگن ایکیته ېنگی شعری
۱۶:«مبداءنور»اثری نینگ سوژه ومضمونی حقیده
۱۷:«کیمیا»لر
۱۸(مبداءنور) حقیده فکرو ملاحظه لر
۱۹:«مبداءنور کېمگه قره تیلیب یازیلگن؟!
۲۰:(مبداءنور)ده گی حکایه لرفهرستی
۲۱:فایده له نیلگن منبعلر

www.ezgu.org

(مبداءنور)ده گی حکایه لرفهرستی

بیرینجی دفتر:

۱:چوپان حکایه سی
۲:سوتی قۆریگن سپگیرحکایه سی
۳:خواجه ذوالنون(رح) حکایه سی
۴:خواجه میردولت حکایه سی
۵:روم شهریده گی مرده شوی حکایه سی
۶:جغرات فروش عیال حکایه سی
۷:شیخ بایزید بسطامی(رح) حکایه سی
۸:کاروانیلر حکایه سی
۹:امام ابوحنیفه(رح)حکایه سی
۱۰:قیشلاقلیک کېمسه حکایه سی
۱۱:خواجه بهلول(رح)حکایه سی
۱۲:خواجه اسماعیل شامی(رح) حکایه سی
۱۳:دَغلباز قیشلاقلیک حکایه سی
۱۴:داوۆدطایی(رح) حکایه سی
۱۵:خواجه ابدال نیشابوری(رح)حکایه سی
۱۶:نازکبدن شهزاده حکایه سی
۱۷:قلبکی کېمسه حکایه سی
۱۸:شیخ شادمان(رح)حکایه سی
۱۹:خواجه عبدالله مغربی(رح)حکایه سی
۲۰:شیح سهیل(رح)حکایه سی
۲۱:خواجه یونس نیشابوری(رح)حکایه سی
۲۲:خَرطبع صوفی حکایه سی
۲۳:خواجه اکمل(رح)حکایه سی

www.ezgu.org

۲۴:آتی یپقیلگن کپشی حکایه سی
۲۵:سوداگرخواجه حکایه سی
۲۶:زنبوربیلن چیبین حکایه سی
۲۷:شیخ بوسهل محمد(رح)حکایه سی
۲۸:کسل طلبه حکایه سی
۲۹ : خواجه صابر(رح)حکایه سی
۳۰:مصنف نینگ باطن طهارت قیلگنی
۳۱:حضرت موسی علیه السلام حکایه سی
۳۲: ینه اوشه حضرت حکایه سی
۳۳:اؤغلینی ملاقیلگن عرب حکایه سی
۳۴:تانگری بیلن حضرت موسی نینگ رازونیازقیلگنی
۳۵:حضرت پیامبراکرم(ص)حکایه سی
۳۶:خواجه نورالدین(رح)حکایه سی
۳۷:حضرت موسی بیلن ژولیده کپمسه حکایه سی
۳۸:حضرت خضربیلن موسی(ع)حکایه سی
۳۹: هارون الرشیدحکایه سی
۴۰:حجگه کپتگن کروانلر حکایه سی
۴۱:خواجه مؤمن(رح)حکایه سی
۴۲:خواجه طالب بلخی(رح)حکایه سی
۴۳:همتلی سیچقان حکایه سی
۴۴:ایکی اپناغه حکایه سی
۴۵:گوده لی خوشروی ییگیت حکایه سی
۴۶:صاحب اسرارعالم حکایه سی
۴۷:بایزیدبسطامی(رح)حکایه سی

www.ezgu.org

ایکینچی دفتر:

۴۸:خواجه الیاس سمرقندی(رح) حکایه سی

۴۹:اخماغ آوچی حکایه سی

۵۰:مصرده گی محنتکش حکایه سی

۵۱:خواجه سلطان ولی(رح)حکایه سی

۵۲:شاه مظفرحکایه سی

۵۳:کعبه ده استقامت قیلگن مخنث حکایه سی

۵۴:صاحب جمال عیال حکایه سی

۵۵:سلطان بایزید بسطام(رح)حکایه سی

۵۶:فرزندی یۆق عیال حکایه سی

۵۷:شیخ موسی انور(رح)حکایه سی

۵۸:لافی صنعتکارحکایه سی

۵۹:خواجه نوری(رح)حکایه سی

۶۰:افسونگرکېمسه حکایه سی

۶۱:ایکی کۆر حکایه سی

۶۲:یماقدوزکېمسه حکایه سی

۶۳:بیوقت آذان اېتووچی مؤذن حکایه سی

۶۴:بدهوا اۆغری حکایه سی

۶۵:اصفهان ده گی جوی کن حکایه سی

۶۶:شیخ سیدمسلم ختلانی (رح)حکایه سی

۶۷:خواجه یونس ولی(رح)حکایه سی

۶۸:قراقچی اۆرگن کروان حکایه سی

۶۹:صاحب جمال قل حکایه سی

۷۰:رازاهلی بۆلگن عالم حکایه سی

۷۱:یاشی اۆلوغ کېکسه حکایه سی

۷۲:هارون الرشید وقل حکایه سی

www.ezgu.org

۷۳: راهبرغوث حکایه سی
۷۴:حضرت سلیمان(ع)دوریده گی کچل چؤمالی حکایه سی
۷۵:عبدالله کاتب حکایه سی
۷۶:تقوالی پادشاه حکایه سی
۷۷:خواجه الله بخش عزیز(رح)حکایه سی
۷۸:خواجه واصل(رح) حکایه سی
۷۹:بیحاصل خواجه حکایه سی
۸۰:ادابلی قَشاق حکایه سی
۸۱:شاه اَرمیا حکایه سی
۸۲:اؤلگن ظالم کېمسه حکایه سی
۸۳:خرسبان کېمسه حکایه سی
۸۴:خواجه فضل الدین حسن(رح)حکایه سی
۸۵:خواجه میرعبید(رح)حکایه سی
۸۶:سرهنده گی کاسه لیس حکایه سی
۸۷:کاسانده گی صاحب نیت حکایه سی
۸۸:خواجه نجم الدین(رح)حکایه سی
۸۹:سلطان بایزیدبسطامی(رح)حکایه سی
۹۰:عالم بیلن مجذوب کېشی حکایه سی
۹۱:ادهملیک اېسته گن مغرورحکایه سی
۹۲:لاهورده گی همتلی کېمسه حکایه سی
۹۳:هارون الرشیدحکایه سی
۹۴:خواجه اثبات قلندر(رح)حکایه سی
۹۵:بدلگام چوپان حکایه سی
۹۶:علمگه مایل کېمسه حکایه سی
۹۷:سلطان سعید ومفتی حکایه سی
۹۸:مال جلاب کېمسه حکایه سی

www.ezgu.org

۹۹: مفلس کیمسه حکایه سی
۱۰۰:اؤروشگن قؤشینلرحکایه سی
۱۰۱:خواجه فضل الله (رح)حکایه سی
۱۰۲:کؤنگلی قتیق ظالم کیمسه حکایه سی
۱۰۳:فاسق عیال حکایه سی
۱۰۴:شیخ نورالدین(رح)حکایه سی
۱۰۵:سرهنده گی توفیقلی عیال حکایه سی
۱۰۶:ترک دنیاقیلگن کیمسه حکایه سی
۱۰۷:خواجه مسلم بلخی(رح)حکایه سی
۱۰۸:ییتی ته صاحبنظرکیشی حکایه سی
۱۰۹:خواجه ذوالنون(رح)حکایه سی
۱۱۰:شیخ ابوالحسن(رح)حکایه سی
۱۱۱:صاحب نطق واعظ حکایه سی
۱۱۲:تحسین طلب خواجه حکایه سی
۱۱۳:حضرت جبرییل بیلن ادریس(ع) حکایه سی

اؤچینچی دفتر:

۱۱۴: بهلول داناحکایه سی
۱۱۵: حضرت بی بی رابعه(رح)حکایه سی
۱۱۶: قابل خواجه حکایه سی
۱۱۷: بی دَم ودستگاه عرب حکایه سی
۱۱۸: امیر واونینگ قُلی حکایه سی
۱۱۹: صاحب دعا خواجه حکایه سی
۱۲۰: خواجه شادی(رح)حکایه سی
۱۲۱: امام فخررازی(رح)حکایه سی
۱۲۲: خواجه محمود سرخسی(رح)حکایه سی
۱۲۳: خواجه نجم الدین(رح)حکایه سی

www.ezgu.org

۱۲۴: خواجه بهلول عزیز(رح)حکایه سی

۱۲۵: عهدلشگن توقسان بیرکیشی حکایه سی

۱۲۶: حضوراهلی حکایه سی

۱۲۷: دولتلی کمپیر حکایه سی

۱۲۸: هنرمندآوچی حکایه سی

۱۲۹: شیخ ذلیلی(رح)حکایه سی

۱۳۰: رومده گی عزیز حکایه سی

۱۳۱: احتیاط کار امیرحکایه سی

۱۳۲:وفات اېتگن دولتمندحکایه سی

۱۳۳:شیخ احمدنامق حکایه سی

۱۳۴: شیخ نجم الدین بیلن مریدی حکایه سی

کیمالر قسمی:

(بیرینچی کیمیا–عمراوتگونچیلیگی ووفاسیزلیگی حقیده)

۱:عالی همت صوفی حکایه سی

(ایکینچی کیمیا–مغرور بۆلمسلیک حقیده)

۲:سفیان ثوری(رح) حکایه سی

۳:داوودطایی (رح)حکایه سی

(اۆچینچی کیمیا– دنیاده تواضعلیک بۆلیش حقیده)

۴:سلیمان ابودارانی(رح)حکایه سی

(تورتینچی کیمیا– عمرسرگردانلیگی حقیده)

۵:مال ومتاعی کوپ منعم حکایه سی

۶:شیخ ذوالنون(رح)حکایه سی

۷:مردارخوارکیمسه حکایه سی

(بیشینچی کیمیا– تانگری نعمتلری شکرینی برجای قیلیش حقیده)

۸:شیخ یحیی(رح)حکایه سی

۹:اَیازگه کۆنگل بېرگن عیال حکایه سی

www.ezgu.org

(آلتینچی کیمیا- سفرده پریشان بؤلمسلیک حقیده)
۱۰:سلطان بایزیدبسطامی(رح)حکایه سی
۱۱:شوریده حال عاشق حکایه سی
(یئتینچی کیمیا- جهان بیوفالیگی حقیده)
۱۲:آزاده دل نعمان حکایه سی
۱۳:نیشابورده گی قاضی حکایه سی
۱۴:اسکندروتوفان بولگنی حکایه سی
۱۵:مرده شوی کیمسه حکایه سی
(سیکیزینچی کیمیا- کیشی اؤزیگه مغروربؤلمسلیک حقیده)
۱۶:تؤش کؤرگن صوفی حکایه سی
۱۷:شیخ عبدالرحمن(رح)حکایه‌سی
۱۸:ایللیک ییل کتاب اوقیگن عالم حکایه‌سی
۱۹:شیخ یونس(رح)حکایه‌سی
(توقیزینچی کیمیا-دنیاایشلریده تفکر قیلیش حقیده)
۲۰:شیخ احمد(رح)نینگ کعبه زیارت قیلگنی حکایه‌سی
(اؤنینچی کیمیا-اولیم یادیدن غافل بؤلمسلیک حقیده)
۲۱:شیخ توسی(رح)حکایه‌سی
۲۲:مجنون غمناک حکایه‌سی
۲۳:رومده گی پهلوان حکایه‌سی
(اؤن بیرینچی کیمیا- تانگری یادیدن غافل بؤلمسلیک حقیده)
۲۴:شیخ بهلول حکایه‌سی
۲۵: صادق اولیاًحکایه‌سی
۲۶:نظام المُلک حکایه‌سی
۲۷:هلاکوبغدادنی ویران قیلگنی حکایه‌سی
(اؤن ایکینچی کیمیا- آخرت فکریده بولیش حقیده)
۲۸:مُفلس خواجه حکایه‌سی

www.ezgu.org

۲۹:شیخ حسن(رح)حکایه‌سی
۳۰:چوپان بیلن اوچره‌شگن صوفی حکایه سی
۳۱:بیتمیش ییل یاغلیغ یمه‌گن صوفی حکایه‌سی
۳۲:مُفلس گداحکایه‌سی
۳۳:عاشق بؤلگن صوفی حکایه‌سی
(اؤن اوچینچی کیمیا-آخرت سفریگه همره اختاریش حقیده)
۳۴: تقوالی حاجی حکایه سی
(اؤن تؤرتینچی کیمیا-تانگری توفیق وعنایتی حقیده)
۳۵:روم شهریده‌گی کفن دوزحکایه‌سی
(اؤن بیشینچی کیمیا- آنه نینگ آزاربیرمسلیک حقیده)
۳۶:نیشابورده گی عالم حکایه‌سی
۳۷:حَلب شهریده گی ادبسیزحکایه‌سی
(اؤن آلتینچی کیمیا- قیامت کؤنی نینگ قتّیق لیگی حقیده)
۳۸: حضرت شبلی(رح)حکایه‌سی
(اؤن یتینچی کیمیا- مؤمن بنده بؤلیش حقیده)
۳۹ :شیخ عبدالله شامی(رح)حکایه سی
(اون سیکیزینچی کیمیا- نصیحت نی کیمیادیک قیمت بهالیگی حقیده)
(اون توقیزینچی کیمیا- قابل روح نینگ ادشمسلیگی حقیده)
۴۰:قلتبان کیشی حکایه‌سی
(ییگیرمنچی کیمیا- هوس اسیری بؤلمسلیک حقیده)
(ییگیرمه بیرینچی کیمیا- کؤنگل گه نظرقیلیش حقیده)
۴۱:شیخ بایزیدبسطامی(رح)نینگ حجگه بارگنی حکایه سی
۴۲:جهنم اهلی بولگن خواجه حکایه سی
(یبگیرمه ایکینچی کیمیا- اؤزنی کم تؤتماق لیک حقیده)

www.ezgu.org

اوشبو اثرحقیده نبچه آغیزگپ!

«مبداءنور»اوْزبیک ادبیاتی تاریخیده قیمت بهااثر،شواوچون هم بره‌تیلیش تاریخیدن باشله‌ب بیزنینگ زمانیمیزگه قدر،اوْزبیک ادبیاتی بیلن تانیش هربیرمعرفتلی آدم نینگ قلبی بورچگیدن اوْرین اپگللەب کپلماقده . زمانوی–عصری مکتبلرواجلنمسدن آلدین اوْشبو اثراسلام دین فلسفه‌سی اوْرگنیش اوچون، مدرسه‌لر، همده اسلام دینی دایره‌سیده یوقاری تعلیمات کسب قیله دیگن شریعت وطریقت اهلی اوچون اساسی درسلیککه اَیلنگن بیراثرصفتیده اوْرگه نیلراپدی.

اوشبو اثرنینگ چاپگه تیارلش آقیمیده مبن «مبداءنور»اثری نینگ اپککی نسخه‌سی یانیده، ۲۰۰۸ییلی اوْزبیکستانده،کریل یازوویده باسیلیب چیققن اثردن هم فایده لندیم،وقوْلیمده‌گی متن نی او بیلن مقابله قیلدیم . متنده کاتب واسطه‌سیده یوزبیرگن کیچیک خطالرنی اصلاح قیلیب شعرلرنینگ معنا و وزن جهتدن کمچیلیکلرینی هم صفحه آستیده کوْرسه تیب بپردیم.

کتاب متنیده شاعر تمانیدن اپمس، بلکه کپینراق «مشرب»تخلصی بیلن اوْرین سیز ونامناسب شکلده سیغدیریلگن«غزل»لرنینگ چیقریب تشله‌شگه، اوْزیمگه جسارت بپردیم،چونکه اوشبوشعرلرکتاب موضوعی بیلن منطقی رابطه ده بوْلمه‌گنی بیریاقده تورسین، بعضاً متنلرنی بیر–بیریدن اَجره‌تیب تشله ب اثرحجمینی کوْپه‌یتیرگن اپدی.

کتاب حجمی،مولجه‌لنگن پولدن اشمسلیگی باعث اصلی متن ایسته‌گن ترتیبده کیریشمه‌دی وشوباعث هم موجود طرزده چاپ قیلنیشگه مجبوربوْلدیم.

اوْتگن بیرعصردوامی، اَینیقسه سوْنگی پیللرده زمانوی چاپ اوسکونه لری روجلنگندن بویان اوْزبیک کلاسیک ایجادکارلراثرلری نینگ ترقه‌تیش‌گه توجه قره‌تیلمگنلیگی باعث اوشبوخیل اثرلر اونوتیلیب کپلماقده، لیکن اجتماعی حیاتده مادی امکانیت و روزغارباشقریش جدی معماسی هیچ قچان هم انه شواپزگونیّت‌نی توْله–توْکیس بجریلیشیگه مپنگه امکانیت بپرمه‌گن . لیکن هرحالده بیزیشه‌ب تورگن جامعه، همده اوْلکه ده (مبداءنور)گه اوْخشه‌ش اثرلرنینگ اوْقیب– اورگه نیشیدن محروم قالگن نسل لراوچون شوخیل اثرلرنی زمانوی چاپ قیلیب بپریش بیرضرورت. انه شو تفکرو مقصدزمینی ده(مبداءنور)اثری نشرگه تیارلنگن.

www.ezgu.org

کتاب حجمی کوپ بولمسلیگیدن قورقیب ،اؤشبوحقده به تفصیل سؤزلشدن وازکیچه‌من، شواوچون هم کتاب اوّلیده‌گی معلوماتلر قیسقچه سرلوحه‌لر آرقه‌لی بیریلگن، شوکبی اثرترکیبیده ایشله‌تیلگن«قران آیتلری» همده«حدیث لر»وحکایتلرروایت قیلیشده مؤلف فایده‌لنگن منبعلرحقیده معلومات ذکر قیلیش هم علیحده بیربحث نی طلب قیله‌دی.

میرعلیشیرنوایی‌نینگ«خمسه»اثریدن کیین اؤزبیک ادبیاتی تاریخیده، «مبداءنور» سیرمضمونلیگی نقطه نظریدن ایکینچی درجه ده توره‌دی. شواوچون هم بواثرموندن اؤنلب ییل آلدین چاپ اِیتیلیشی ضرورایدی. اثرنینگ باش قسمیده «مبداءنور» بابارحیم مشربمی یاکه«ملاروزی بای آخوند»یامشرب ثانی نیکی لیگی حقیده به تفصیل سؤزیوریتگنیم اوچون ، بوقسمده اوحقده گیلشمه‌یمن!

مِن اوشبو اثرنینگ ایکّی نسخه سی اساسیده تیارلب،تیکشیریب، اونینگ بیتلریگه وزن ومعناجهتدن ایضاحلریازدیم. متنده یوزبیرگن خطا وینگلیشلر صفحه آستیده بیرمه–بیر کؤرسه‌تیلیب بیریلگن اوشبواثر«مبداءنور»نینگ ایکی– اوچ نسخه سی اساسیده تیارلنگن،اوشبو نسخه لراره سیده تؤلیق متن البته(حاجی عصمت الله عبدالله)تمانیدن،کریل یازوویده چاپ اِیتیلگن نسخه سی بؤلسه کیره‌ک،چونکه بونسخه اؤزبیکستانده سقلنه‌یاتگن۲۲قؤلیازمه نسخه لراساسیده ایشله‌نیلگن، لیکن اونینگ کته عیبی شوکه«کیمیالر»قسمی مکمل اوندن چیقریلیب تشلنگن.

تایپ،متن نی تیکشیریش،ایضاح یازیشِ،مقابله همده تحقیق وتدقیق اِیشلری نینگ آوزیم بجرگنیم اوچون اثرخطاوکمچیلیکلردن بؤش اِیمس،شواوچون هم کتابخوانلردن کیچیریم سؤره یمن.اساساًاثرده قؤییده گی ایشلربؤلگن:

الف: کاتب واسطه سیده یؤزبیرگن متنده گی بیرخیل کمچیلیک وخطا لر،امکان باریچه تؤزه تیلگن.

ب:شعرلرنینگ عروضی وزن، معنا و قافیه جهتدن خطالری صفحه آستیده علیحده طرزده کؤرسه تیلگن.

ج:متنده کیلگن خاص اسملراؤرته قوس()اره سیده آلینیب،شوکبی متنده کیلگن بیرخیل(حکایت)لرهم آجره تیلیب کؤرسه تیلگن.

www.ezgu.org

د:«مبداءنور»متنیده قۆشیمچه طرزده سیغدیریلگن«غزل»لر،متن بیلن یقین مناسبتده بۆلمه گنی همده اثرکتابتی وقتیده نامعلوم شحصلرواسطه سیده قوشیمچه قیلینگنی باعث،کتابدن چیقریلیب تشلنگن.

ر:متنده یوزبېرگن بیرخیل املایی خطالرتوزه تیلگن.

ل: متن معناوافاده سیگه کۆره امکانگه قَدر،اثرترکیبیده تېنیش بېلگی لری اېشله تیلدی.

متن اساساً حرمتلی دوستیمیز امین الله «دوستیار»واسطه سیده بوندن نېچه یېل آلدین تایپ قیلینگن بۆلیب،لیکن متنده گی تایپی خطالرنی اصلاح قیلیشی ممکن اېمس اېدی،چونکه متن حروفچینلیک وقتیده جدول ایچیده آلینیب قلف بۆلیب قالیبېدی، اۆزاق مدتلرمتندن فایده له‌نیش ممکن بۆلمه دی،شو اوچون هم بواثرنینگ قېته حروفچینلیک قیلیش ضرورتی تاپیلدی. کیېن چوکاتی قفل بۆلگن متن نینگ قُفلی آچیلیب اوندن فایده لنیش ممکن بۆلدی. هرحالده اوشبومتن نی قېته کۆریب چیقیشگه تۆغری کېلدی چونکه اونی تایپ قیلگن کیشی اۆزېبک تیلیده سوادلی بۆلمه گنی یانیده فقط گینه متن نینگ عکسینی آلگن اېدی. شوباعث هم ایشیم جوده مشقتلی بۆلیشی یانیده، مین خواهله گن شکلده چاپ بۆلمه دی.البته شوخیل اثرلرچاپی اوچون مادی بیرزمینه بۆلمه گنی باعث، بواثرنینگ چاپ قیلیشیدن اساسی مقصد اۆزېبک تیلیده

اوشبومحتوالی متن نینگ ترقه تیش ایدی. اۆشبو اثرچاپی اوچون مېنی ترغیبلنتیریب «مبداءنور»اثری نینگ بیرتاش باسمه سی نینگ اختیاریمده قۆیگن حرمتلی دوستیم امین اله دوستیار،یاش ژورنالیست حسام الدین تویغون،اثرنینگ کمپیوتری ایشلریده مېنگه بیواسطه یاردم بېرگن جیه‌نیم حسیب الله جان واحدی،قدرلی دانشمنددوستیم استادتاشقین بهایی لردن ،همده بابارحیم مشرب نینگ چین ارادتمندومُخلصی بۆلگچ واوشو اثرنینگ مادی امکانیتی نی تیارله‌گن حرمتلی آته خانیمیزالحاج صوفی نظرمحمدخانلر دن منتدارچیلیک بیلدیریب. بیروباراېگمدن اولرگه اۆلکن مۆفقیتلرایسته یمن. محمدکاظم امینی، فاریاب– میمنه۳۰/۹/۱۳۹۴

۱:اوغانستانده بالغیز بیرمشرب بار!

مشرب حیاتی تورلی افسانه وروایتلربیلن قۆشیلیب کېتگن.اونینگ حیاتی دربدرلیک سرسانلیککه اۆتگنیدیک،اۆلیمیدن کیېن هم اونینگ حقیده معلوماتلرخودَی شو توسنی

www.ezgu.org

اۆزیگه آلیب سرگردانلیکده یشه ب کېلماقده لر .او بوتون اۆرته آسیا،خراسان وشرقی تورکستانده دانگ تره‌تگن قلندرمشرب اولوغ متصّوف شاعربولسه ده، تیریکلیک ووفاتیدن کیین هم خودّدی شونده ی یشه ب کېلماقده.مشرب دیگنده اۆزیدن- اۆزی آنگیمیزگه اوندن قالگن ادبی میراثگه حاضرزمانده کیم ایگه لیک قیله دی دیگن گپ تاپیله دی .بو سۆزاققه یوزله مکی جواب قَبتریش آسان کورینه دی لیکن حقیقی معناده مشرب ایجاد اِیتگن تیل وادبیات اهلی هلیگچه هم بوسۆزاققه جواب تاپالمه گنی انیق.

اۆزبېکستان جمهوریتیده سۆنگی عصرلرده تورلی سیاسی وعقیدتی تاردایره لرتسلطی باعث مشرب حیاتی وایجادیاتی نینگ هرتمانلمه تدقیق قیلیش همده ترقه‌لیش یولیده دقتگه سزاوار ایشلر بجریلمسلیگی بیر یاقده تورسین، مشرب حیاتی نینگ کتّه قسمی واونینگ اولیمی اویېرده واقع بولیب، اونی مقبره سی اۆرنشگن اېکینچی وطنی سنه لگچ جنوبی تورکستان(شمالی افغانستان)ده هم سۆنگی ایّکی عصر مابینیده حاکمیت تېپه سیده بۆلگن مستبد عملدارلربواۆلکه ده یشاوچی اۆزبېک خلقینی یاووز کېلگندی خلق دېب بیلیب، اوشبو خلق نینگ تیل وادبیاتینی یۆقه تیشگه بیل باغلب ، تېنگسیزلیک سیاستینی جاری اِیتیشی وتخمین بیرعصرمابینیده اوشبوتیلده یازیش-اوقیشنی اوشبو اۆتراق اهالیگه قته‌غان اِیتیلگنی باعث مشرب وشوتیل نینگ باشقه اتاقلی سیمالری هم گمناملیکده یشه ب کېلماقده لر.

اوغانستانده خلق اره سیده«دیوان مشرب»یاکه عامه اېل تیلی بیلن دیگنده،«دیوانه مشرب»نامی‌بیلن مشهوربولیب کېلگن «قصۀ مشرب» اثری اۆزبېک طلبه لری اوچون سونگی ۱-۲عصرمابینیده درسلیک صفتیده درس بیریلیب کېلگن.

سۆنگی ۲-۳عصرمابینیده مشرب نینگ آت وآوازه سی بۆتون اۆرته آسیادن ،شرقی تورکستان وکاشغرگچه ترقلگن،اوغانستانده هم اونینگ تانیمه گن آدم یۆق،قلندرلیک کچکولینی بۆینیگه آسیب دریوزه لیک قیله‌یاتگن قلندر دن توتیب، اۆزاق تومنلرنینگ چېت قیشلاقلر مسجدلریده امامت قیلووچی ملاگچه،اوی نینگ چاردیواری سیده اۆلتیریب تیکیش-ایلیش قیلیب اوی اېشلری بیلن مشغول نیمچه سوادلی عیالدن، مکتب گه باریب درس اۆقییدیگن طلبه گچه مشرب نی تانیب اوزاستعدادلریگه بره شه اونینگ اۆیناقی وجذبه لی غزللری وبیتلرینی بیرته-ایکیته سینی یاددن بیله دیلر. البته بوگپ اۆزیدن- اۆزی مشرب نینگ فکری قلمروی نهایتده کېنگه ییب کېتگنی واونینگ اثرلری اېل کۆنگلیده منظوربۆلیب کېلگنیدن دلالت قیله‌دی .شواوچون مشرب سۆنگی

www.ezgu.org

۲-۳ عصراره سیده پالغیزعامه اولوس اپمس،بلکه بوتون اۆزبېک اهالیسی آنگیده عالیجناب بیراولیأشاعرصفتیده اۆزی نینگ عرفانی - دینی روحی بیلن پشەب کپلماقده.شونینگدېک اونینگ مزاری هم اشکمش تومنید ه سرگردان وبدرغه حیاتی سېنگری هنوزگچه فلاکتلی وضعیتده قالیب، دولت وسیاست اربابلری توجه سیدن اۆزاق تۆشگن.

۲:مشرب حیاتی :

ملاولی(ولی بابا)اۆغلی،بابارحیم(اصلیده باباعبدالرجیم)، اۆزایجادی بیلن میلادی ۱۷عصرنینگ اېکینچی یرمی و میلادی۱۸نچی عصرنینگ باشلریده ادبیاتیمیزده موجود اېلغاریونه لیش نینگ رواجله نیشیگه کتّه تاثیر کۆرستگن.تذکره‌لرده یازیلیشیچه، مشرب اندیجانده تۆغیلیب، نمنگانده تحصیل قیلگن، او،۲۳-۲۴یاشلریده قشقرگه باریب ۷یېل حیات کېچیرگن وشویېرده(آفاق خواجه)حضوریگه باریب مرید بۆلگن،شوندن کیین کۆپگینه شهر وقیشلاقلرگه سیروسیاحت قیلیب،حُرفکرلی روحی بیلن ایجاد قیلگن، اوعصیانکارشاعرصفتیده غزل، مستزاد، مخمس مسدس کبی شکللرده شعرلریازگن[۱].

بابارحیم مشرب نامی، میلادی۱۷-۱۹نچی عصرلرده توزیلگن بعضی تذکره لرده، تاریخی وتصوفی کرکترده گی اثرلرده هم (محمد بدیع ملیحانینگ«مذکرالاصحاب» تذکره سی، مجذوب نمنگانی نینگ «تذکره اولیاً»سی، «تذکرۀ فهمی»و «مسودۀ»عبدالشکور ضیاً)ده ذکراېتیله‌دی. همده عشاق باغستانی نینگ«تذکرۀ قلندران»،حکیم خان تۆره نینگ«منتخب التواریخ»،میرزاعالم نینگ«انساب السلاطین»اثرلریده هم مشرب حقیده اَیریم معلوماتلربېریلگن.

بابارحیم(رحیم بابا، عبدالرحیم) نمنگانده۱۶۴۰(هجری۱۰۵۰) ییلده کمبغل قصاب ، ولی بابابوزچی عایله سیده دنیاگه کېله دی[۲].

قصۀ مشرب معلوماتلریگه کۆره،بۆله جک شاعر،آته دن یاشلیکده یتیم قاله دی، عایله نینگ مادی قیین چیلیکلری ېنه ده آرته دی. آنه سی یېپ ییگیریب روزگارتېبره‌ته‌دی.

مشرب نینگ اته- آنه‌سی فرزندلری اۆلغه‌یگچ اونی نمنگانلیک (صوفی ایشان) بۆلگچ ملابازارآخند(خواجه عبیدالله)قۆلیگه تحصیل اوچون تاپشیره دیلر، او، بیرمدت ملابازارقۆلیده تعلیم کۆره دی.مشرب اۆزی نینگ کۆچلی منطق بیلیمی بیلن تورلی

[۱] اۆزبیک ادبیاتی تاریخی،۳نچی جلد،۲۴۲بیت

[۲] اوشه اثر، ۲۴۳بیت

www.ezgu.org

مساله بحثیده ملابازارخواجه‌دن اۆستون کیله‌باشلیدی. بوندن چۆچیگن ملابازارآخند، رحیم دن قوتولیش پیی گه توشه دی وعاقبتده اۆشه دورده کتته شهرت قازانگن صوفی ایشان (هدایت الله آفاق خواجه)ایشان حضوریگه، کاشغر (حاضرگی اویغورستان–چین)گه یوباره دی. مشرب ۷ییل افاق حواجه درگاهیده خذمت قیله دی. نتیجه ده، اوزپیری و زمانه سی نینگ بویوک آلداووچی ومنافق ریاکارشیخ وصوفی سی ،همده اۆزپیر ومرشدی بۆلگچ(آفاق خواجه) بیلن فکری وغایوی کېلیشماوچیلیک نتیجه سیده ،اونینگ حرمسرایی ده گی بیرکنیزک بیلن رابطه قوریگنلیگی بهانه سی بیلن، عیبله‌ب،مشرب نینگ دهشتلی طرزده، جزاله‌یدی واوندن اۆچ آله‌دی.شوحادثه طفیلی مشرب ابدی معیوب بولیب،ایرکک لیگینی قولدن بیره دی .

او،۱۶۷۳ییلی کاشغردن نمنگانگه،اوزآنه سی یانیده قیته دی. قرریب قالگن کسل آنه سی هم تیزلیکده وفات قیله دی،قصۀ مشربده اوشبو واقعه لر قوییده گیچه تصویرلنگن:

بینوادورمن بو باغ ایچره آنه م دین ایریلیب
مین یېتیم بولدیم نیتای؟،قالدی قناتیم قَیریلیب!

شوواقعه دن کیین هیچ کېمی قالمه گن مشرب نینگ قۆنیمسیز حیاتی باشلنه دی. اونینگ کیېنگی دییرلی قیرق یېللیک عمری دایم سفرده، دربدرلیککه،تورلی اۆلکه لرده اوتدی.

او،نهایتده ۱۷۱۱ییلی(هجری۱۱۲۳ییل) قندوز ده،بلخ ولایتیده گی عالملرنینگ فتواسی ومحمود بیک قته غان(بلخ وقندوز حاکمی)نینگ حکمی بیلن شهید ایتیلدی.[۳]

آتشین کلام شاعر،جسورقلب اېگه‌سی،مشرب دارگه آسیلیب اۆلدیریلدی،مشرب خوددی منصورحلاج وعمادالدین نسیمی کبی آزادفکر.اثرلری اېرکینلیک وعشق یۆلیده،حاکم طبقه لرگه واولرنینگ ایدیالوژی سیگه کوپ جهتدن ضددنیا قره شی یۆلیده قربان بۆلدی.بوحقده مشرب اۆز وضعیتیدن ببرگن تصویری:

بومسافرشهریده هردم توتاشیب یانه من
هرقیان بارسم بوکون اېلدن اداشیب باره من
نې آنم بار،نې آته م بار،هیچ کیشیم یۆقتور مېنی
هرتگِ دیوارلرده زاروسرگردانه من!

۳ اۆزبیک ادبیاتی تاریخی،۳نچی جلد،۲۴۴بیت

www.ezgu.org

۳:«مشرب دیوانی» یا«دیوانه مشرب قصه سی»:

مشرب نینگ اؤزحیاتی وفعالیتی حقیده بیراراثریازگنی بیزگه معلوم بؤلمه گندیک،اونینگ اؤزاثرلرینی بیرارمجموعه تؤپله گنی یاکه عنعنه گه کؤره دیوان توزگنی هم معلوم ایمس۰

میلادی۱۸نچی عصراخری وو۱۹نچی عصرده یازیلگن همده مشرب حقیده بعضاً بیر-بیریگه ضدمعلوماتلربیروچی تذکره لرده وباشقه تاریخی منبعلرده هم اونینگ دیوان تؤزگنلیگی ویاکه اثرلرینی جمعلب،تؤپلم حالیگه کیلتیرگنی خصوصیده هیچ قنده ی معلومات یؤق۰

اؤیلش ممکن که،عمری نینگ کؤپ قسمینی سرسان وسرگردانلیکده اؤتکزیب، قؤنیمسیز حیات کیچیرگن شاعر اؤزاثرلرینی ترتیبگه سالیب؛دیوان تؤزالمه گن۰

کیپینچه لیک باشقه بیرارشخص(کاتب، مرید ویاادبیات مخلصلری)تمانیدن انه شونده ی خذمت نینگ بجریلگنی هم نامعلوم۰ تؤغری راغی میلادی ۱۹نچی و۲۰نچی عصرباشلریده منطقه نینگ تورلی شهرلریده توزیلگن بیرقطار بیاض ومجموعه لرده باشقه لیریک شاعرلرکبی، مشرب نینگ هم لیریکه سیدن اَیریم نمونه لراؤرین آلگن لیگینی کؤره میز۰[۴]

ادبی تذکره لرده، تاریخی اثرلرده،مشرب حیاتی وفعالیتی وایجادی میراثی حقیده گی معلوماتلر نینگ نهایت کملیگیدن، مشرب اثرلری نینگ مخصوص دیوان(تؤپلم)حالیده یپتیب کیلمه گن لیگیدن مذکورقصه نی مشرب حیاتی واونینگ ایجادی میراثی تؤغریسیده حاضرچه اساسی منبع دپب،حسابلشگه تؤغری کیلەدی۰شوباعثدن قصه واونینگ مضمونی،کرکتری حقیده بیرآز توخته ش ضرورتی تؤغیله دی۰

قصه نینگ قچان وکیم تمانیدن تؤزیلگنی بیزگه معلوم ایمس، شاعرحیاتی وفعالیتی نینگ اَیریم پارچه لری واقعی و تاریخ ده قید اپتیلیشیدن اؤیلش ممکن که، اونینگ بیرینچی وریانتلری مشرب نینگ یقیندن ته نیگن شخص تمانیدن اؤشه دَورلرده پره تیلگن۰«قصۀ مشرب»اوزاق یپللردوامیده،معلوم قالبلرگه توشگونچه اؤزگرتیریش وتؤلدیریشگه اوچره ب کیلگن۰

قصه مضمونی حقیده سؤزباره‌راپکن۰اولا شونی اَیتیش ممکن کپره ک که، اونینگ خوددی مشربگه(باشقه بیرارایجادکارگه ایمس)بغیشله نیب واوحقده پره تیلیشی

[۴]، اؤشه اثر،۲۴۵بیت.

www.ezgu.org

اصلا تصادفی ایمس۰مشرب نینگ اؤزیگه خاص طبیعتی،خُلق- اطواری،سرگذشتلرگه بای حیاتی، اوحقده تورلی میش-میشلرنینگ موجودلیگی انه شونده‌ی قصه وروایتلر اوچون یېترلی حادثه بؤلیب خذمت اېتگن۰[۵]

«قصهٔ مشرب»ده،مشرب سیماسی عامه خلق وکیلی، عدالتسیزلیک وظلم تؤزیمیگه قرشی اېزچیل کؤره شچی،قؤرقمس مبارزصفتیده نمایان بؤله دی۰

۴:نسل ونسبی:

(بابارحیم)بعضی منبعلرده اونینگ نامی رحیم بابا، عبدالرحیم دیب هم یؤریتیله‌دی.نمنگانده۱۸۴۰(هجری۱۰۵۰)ییلده کمبغل قصاب، ولی بابا بؤزچی عایله‌سیده دنیاگه کېله دی[۶].

مشرب شناس عالملر بؤلمیش(جلال الدین یوسفی)نینگ اَیتیشیچه: اونینگ کتابخانه سیده سقلنه یاتگن وتؤزیلیشگه کوره اېنگ قدیمگی(دیوانه مشرب)قول یازمه لریدن بیری حسابلنگن قصه ده یازیلیشیچه: مشرب نینگ آنه لری نینگ اسمی«سلیمه بی بی»سینگلی لری نینگ اسمی ایسه ماه بدربولگن .سلیمه بی بی هم، ماه بدر«تولین آی»هم فاضل شاعره بولگنلر .سلیمه بی بی«خاوری»تخلصی بیلن شعر بیتگن.اونینگ مشربگه بغیشلب ایتگن بیرنېچه غزللری ،قصه لرده سقله نیب کېلگن.سینگلی لری ماه‌بدر«مهوش»،«آی جمال»تخلصی بیلن مشربانه شعرلر یازگن استعدادلی شاعره دیر.اونینگ قصهٔ لرده کېریب قالگن بیر مرثیه مخمسی اوشبوفکریمیزگه دلیل بؤله آله‌دی.

قصه مشرب معلوماتیگه کوره، بؤله جک شاعر، آته دن یتیم قاله دی.عایله نینگ مادی قیینچیلیکلری ینه هم آرته دی.،آنه سی ایپ یېگیریب روزگار تېبره‌ته‌دی.

تیزادراکلی بابارحیمده گی توغمه قابلیت، زیرکلیک وتیریشقاقلیک یاشلیگیدن اونینگ معلومات آلیشیگه امکانیت بېرگن.اؤسمیرلیک چاغیده اؤشه دور بیلیملرودینی فلسفه دن درست خبردار بولگن.چنانکه نمنگان نینگ«صوفی ایشان ملابازارآخند»نامی بیلن مشهوربؤلگن«خواجه عبیدالله»قؤلیگه تحصیل اوچون تاپشیریلگن بابارحیم بیرینچی

[۵] اؤزبېک ادبیاتی تاریخی،۳نچی جلد،۲۴۵بیت

[۶] اوشه اثر، ۲۴۳ بیت.

www.ezgu.org

سیناو،صحبتده«قصه»ده بیان ایتیلیشیچه اؤزی نینگ معلوماتی وادارکی وکوچلی منطقی بیلن اونی لال قالدیرگن.

۵:بابارحیم مشرب وآ فاق خواجه!

مشرب اؤزی نینگ کوچلی منطقی بیلیمی بیلن تورلی مساله لر بحثیده ملا بازارخواجه دن اؤستون کېله باشلیدی.خلق نینگ اؤرته سیده اونینگ آبرویی آرته باره دی.بوندن چؤچیگن ملابازارآخند، بابارحیم دن قوتیلیش پییگه توشه دی وعاقبتده اونی، اوشه دورده کته شهرت قازانگن صوفی ایشان آفاق خواجه(شیخ هدایت الله)ایشان حضوریگه یوباره دی.

آفاق خواجه ایسه میلادی۱۷نچی عصرنینگ«خواجه احراری»ایدی .او،اؤرته آسیا وقوشنی یورتلرگه نام تره‌تگن، همده اجتماعی آنگ حالتیگه تاثیر کؤرستگن دینی ارباب گېنه بؤلیب قالمسدن،عین زمانده منطقه نینگ(تورکستان)سیاسی–اجتماعی حیاتیده سیزیلرلی رول اؤینه گن یېریک فیودال، تورلی شهر، قیشلاقلرده مېنگلب مرید وطرفدارلری بؤلگن نفوذلی شخص هم ایدی[۷].

مشرب نینگ آفاق خواجه درگاهیگه کېلیشی میلادی۱۶۶۵نچی ییلگه تؤغری کېله دی.بابارحیم ۷ییل دوامیده بو«پیرکامل»نینگ خذمتینی اوته یدی،اینگ– آغیر یوموشلرینی بجره دی ومریدلر قطاریده کون کېچیره دی.شاعرنینگ ادبی میراثیده‌گی دینی مضمون وتصوفی روحده گی شعرلرنینگ کوپچیلیک قسمی خودی شودورلر محصولی دیېلسه، خطابؤلمه یدی.

امامشرب«آفاق خواجه» نینگ ایته‌گینی محکم توتمه‌دی.اونینگ یولی وکؤرستمه لریگه، واقعی دنیادن وازکېچیب، عزلت چیکینیش چقیریقلریگه کور–کورانه اېرگشمه‌دی .بوییللرده هم اوتصوف نینگ اساسی ماهیتی نی ونازک نقطه لرینی تؤشونیب گینه قالمه ی عین زمانده قطارمساله لر یؤزه سیدن عینی فکر یوریتیب، ایریم قاعده لرگه آچیقدن –اچیق تنقیدی نظر بیلن قره یدیگن، اؤز توشونچه و مستقل فکریگه اېگه تؤله شکللنگن شخص ایدی.

[۷] اؤزبېک ادبیاتی تاریخی،۳نچی جلد،۲۴۴بیت

www.ezgu.org

مشرب انه شو دورده دانگی عالمگه کېتگن«پیرکامل»و«پاک»آفاق خواجه واونی قورشه‌گن شخصلرنینگ حقیقی بره‌مس بشره لری بیلن تنیشه بارگن سری اونینگ شخصیتیده گی منافقلیک، تۏرموشیده گی افلاسلیک، آلدووچیلیک، بۏزوقلیکلر، فسق وفجوروپستلیکلرنی اۏزکۏزی بیلن کۏرگن وحس اېتگن سری اولده گی ایشانچ واخلاصی تاباره قطعی شکلده شبهه ونفرتگه آلماشیله باشلیدی[۸].

خلقچیل، حیات سیور، ایلغار فکرلی شاعر نی ایندیلیکده متعصب–منافق ایشان(آفاق خواجه)آرتیق اۏزیگه جلب اېته آلمیدی .وعکسینچه آفاق خواجه هم مشرب سیماسیده صادق فدایی مریدنی اېمس، بلکه(منصورحلاج)مقامیگه یېتگن ریاکارروحانیلر فعالیتی وایریم متحجرفکرنی رد ایتووچی شخصنی،خلاصه قیلیب ایتگنده اۏز غایوی رقیبینی کۏردی.خوددی شو دورلرده(میلادی۱۶۷۳–۱۶۷۲ییللرده)ایشان مسلکی بیلن بابارحیم مشرب واونینگ دنیا قره شی اۏرته سیده غایوی اۏزیلیش–اجره لیش یوزبیردی.

دانگی عالمده تره لگن آفاق خواجه،مشربنی بیرار یول بیلن عیبدار، گناهکار اِیتیب وشوآرقه لی اونینگ آرته باره یاتگن آبروسینی تۏکیب اۏزیدن اۏزاقلشتیریب چاره سینی اختره دیِ, تیزاَره ده بو قاره نیتنی عملگه آشیریش اوچون کوچلی بهانه هم تاپیله‌دی. مشرب,ایشان درگاهیده مریدلراوچون اۏرنه تیلگن غیرانسانی ترتیبنی بوزه دی, زاهدلیک ,قلندرلیک قاعده–قانونلریگه قرشی مناسبتده بوله دی,اولرگه قرشی ایش توته‌دی.او,آفاق خواجه گه نذر ایتیلگن قیزلردن بیرینی سېویب قاله دی[۹].

مشرب بیلن کنیزک اورته سیده گی مناسبت اشکاربولگچ,شاعرگه نسبتاً چوقورکینه سقلب یورگن ایشانُ,اونی وحشیلرچه جزالید و.بیرعمرگه معیوب ایتیب,اوندن اوچ آله دی...

بومشرب نینگ آفاق خواجه درگاهینی ترک اېتیشده رسمی–ظاهری بهانه بۏله‌دی وخلاص, اصلیده ایسه بوحادثه نینگ یۏزبیریشیگه اولراۏرته سیده گی غایوی وفکری کېلیشیلماوچیلیک سبب بۏلگن...

[۸] اوشه اثر

[۹] اوشه اثر،۲۴۵بیت

www.ezgu.org

۶:(مشرب) بویوک اولیاً شاعر:

مشرب عادی انسان بولمه‌گن. اوبویوک اولیاء وحقیقت سرگشته سی بۆلگنی یانیده، اۆز زمانه‌سی نینگ سرکش روحی وعدالتخواهلیک چاووشی.اوعزمی کېسکیر،بلندهمتلی حُرفکرانسان،او،شودرجه لیک بویوک وعالیجناب انسان،که حتی اۆشه زمان ومکانگه سیغمه گن، بلکه عامه اېل–اولوس اولرنینگ قۆلیده بیراۆیېنچاقده اَیلنگن دین ودولت اربابلری بویوروغی بیلن اونینگ سیغدیرمه گنلر.

اوتصّوف نینگ اینگ– بلند مقامیگه اېریشگن عالیجناب انسان . او،انسانیّت واسلامیّت تاریخیده اۆتگن بویوک عالم ودین پیشوالری دیک زمانه سی ده گی ظلم وجهالت بیلن کوره شیب، هیچ قچان اولرگه بۆیسونمه گن، اولّده جامعه ده گی موجود عُرف وعادتلرگه کوره دینی تعلیمات وطریقتگه بیریلیب کېتسه هم، کېیین اوشبو دینی عالملر،همده طریقت پیرلری‌نینگ توب–ماهیتی‌نی انگله‌گچ، مستقل فکرگه اېگه بۆلیب، اولردن بوتونله‌ی یوز اۆگیرگن.

او،تصوف‌ده (کشف) و (شهود) باسقیچلریگه قدم قۆییب،وکرامات اېگه‌سی بۆلگن. اونینگ صوفی اسلامقلی(شیخ الاسلام)ظهوری حقیده قیلگن پیشگویلیگی،همده اۆزی‌نینگ بلخ حاکمی(امیرمحمود)تمانیدن قتل اېتیلیش واقعه‌سینی پیشگویلیگی اونینگ طریقت وتصوفگه نی قدریوکسک مقامگه اېریشگنیدن دلالت بېره‌دی. شونینگ اوچون هم مشرب شعری، تصنعی شعراېمس،بلکه تصوف وعرفان روحی اونگه تولقینلنه‌یاتگن، جوشقین تویغولی شعر، اوشعرنینگ مقام ومنصب اوچون وسرای ناز ونعمتیگه اېریشیش اوچون اېمس؛بلکه انسانی وروحی کېچینمه‌لری نینگ بیانی اوچون خذمتگه آله‌دی، و بو یۆلده شرق ادبیاتی‌نینگ بویوک ادبی–عرفانی سیمالری حکیم سنایی غزنوی، فریدالدین عطار نیشابوری و مولاناجلال الدین محمد بلخی–قونیوی دن اېزداشلیک قیله‌دی. روایتلرگه اساساً او، قتلیدن آلدین اوشبو واقعه نی پیشبینلیک قیلیب، بویۆلگه منصورحلاج ونسیمی اۆزگندی لربیلن یۆلداش بۆلیب، اونینگ قتل اېته دیگنلردرحقیقت اۆشه جنایتچی قرایوزلی جماعه‌لر دېب، یازه دی:

قانیمنی تۆکار اېرمیش، بلخ شهریده محمود خان

تقدیر ازل بۆلسه، نیله‌ی انگه بیرمی جان ؟!

www.ezgu.org

مینگ شکر خداییمغه، منصورغه قۇشیلدیم

اول روی سیه لرکیم، منصورنی اۇلدورغان

عشقینگ یۇلیغه کېرگن، البته کېچر جاندین

کېچمس ایسه دنیا دن، ایتگن سوزیدور یالغان ![10]

۷:مشرب نینگ فلسفی تفکری:

بابا رحیم مشرب نینگ شعـرلرینی او نینگ عرفانی قره‌شلری یارقینلگیده چوقور و هر تامانلمه تېکشیریب، باشقه متصوف شاعـرلری بیلن او نینگ مشترک تمانلری همده اونینگ عرفانی–فلسفی تفکرینی تېکشریش اۇزی علیحده بیربحث نی طلب قیله‌دی.

هرحالده مشرب باشقه متصوف همده طریقت اهلیدن بوتونله‌ی فرق قیله‌دی.اونینگ،کلته فهم واسلام دینی آتیگه سوداگرلیک قیلیب تۇرگن مکاره ملالروعالملرگه قرشی عصیان کوتریب، اولرنینگ فاش ایتیب، تنقید قیلیش، اونینگ چوقورفلسفی تفکری و زمانه‌سی‌نینگ ایلغار فکرلیلیگیدن دلالت قیله‌دی، او، اۇزعقیده و تفکرینی اتباتلش اوچون منصورحلاج (قمری هجری۳۰۹-۲۴۴ یېللر)سینگری حرتفکری باعث دارگه تارتیلیب، فاجعه‌لی طرزده اۇلدیریلدی. شوباعث هم منصورحلاج، میرعمادالدین نسیمی و بابارحیم مشرب، اسلامی تصوف تاریخیده‌نی یالغیزبیرمتصوف شاعر، بلکه چوقورفلسفی تفکرگه ایگه بیرفیلسوف وحکیم دیگنده، ینگلیشگن بولمیمیز، اونینگ طریقتی تورلی منبعلرده قید قیلینیشیچه «قلندریه» یاکه«ملامتیه» بۇلگن. اوشبوفلسفی یونه‌لیش ۷–۸قمری هجری عصرلر شرق ادبیاتی تاریخیده شکللەنیب،وایه‌گه اېریشدی. اوشبو فکری یونه‌لیش شعوبیه، قرمطیه(تعلیمیه)،حروفیه کبی یۇنه‌لیش بۇلگنی یانیده، اساساً اولردن فرق قیلگن.

هرحالده مشرب حُرفکرلی انسان، اونینگ اۇزیگه خاص بۇلگن قره شلرینی علمی نقطه نظردن بېلگی‌لب ببریش ، اوشبو عارف شاعر نینگ علمی ، عرفانی شخصیتینی یاریتیشگه کتته یاردم ببره‌دی . نېگه که مشرب فقط اۇزبېک و فارس تیل

[10] انسان وتصوف،شرعی جوزجانی،۳۲۵بیت

www.ezgu.org

لریده‌گی شعـرلری بیلن گینه ایمس ، بلکه اؤزی نینگ عرفانی –فلسفی دنیا قره‌شی و اوشبو قره‌شلر نینگ صمیمی ایزداشی، عدالتسیزلیک وخرافات حامی لریگه قرشی اؤز عقیده‌سی‌نینگ ترقتووچی‌سی و تلقین ایتووچی‌سی ، حق یؤلیده اوز جانینی قربان قیلگن فدایی شهید و قهرمان صفتیده هم کتته اعتبار و احترام‌گه سزاوار انسان دیر.

او، اؤزتفکری وعقیده‌سی باعث منصور حلاج، عمادالدین نسیمی (مقتول۸۵۲ قمری ییل)، کبی حق یؤلیده شهید ایتیلگن، او، اؤزحقانی‌لیگی وحقیقت اثباتی اوچون حتی حیاتیدن واز کیچیب، دارگه تارتیلگن.

منصور(رح)هم عباسی خلیفه(ابوالفضل جعفرمقتدربالله)حکمی بیلن قمری هجری ۳۰۹ییلی سه‌شنبه کونی، ذیقعده آیی‌نینگ۲۴ده[۹۲۲ییل،مارچ آیی‌نینگ ۳۱سی] کفرگویلیک وبیدینلیک جرمیگه، عامه اولوس کؤز آلدیده،آغیرشکنجه وقیییناق آستیگه آلینیب دارگه تارتیلدی، سؤنگره عباسی خلیفه سپاهیلری تمانیدن فجیع حالتده بؤلک–بؤلک قیلینیب، ایاق– قؤللری کیسیلدی. اوندن کیپین اونینگ جسدینی اؤت گه اوریب، کولینی دجله گه تؤکدیلر .[۱۱]

مشرب هم خوددی شونده ی تقدیرگه ایگه بؤلدی، روایت‌لر اساسیده محمود قته‌غان امری بیلن مشرب‌نینگ دارگه آسگندن کیپین دهشتلی طرزده اونینگ تیری‌سینی تنیدن شیلیب آله دیلر، مشرب‌نینگ فاجعه‌لی قتلی خوددی منصورحلاج‌گه اؤخشه‌یدی. مشرب‌نینگ فاجعه‌لی اؤلیمیدن اوچ کون اؤتگچ، محمود قتال اؤیقوگه کیته‌دی، توشیده «القصاص من الحق» دیگن آوازکیله دی، او، اؤرنیدن سکره‌ب توریب قاچماقچی بؤله‌دی، لیکن اونی قوولب، قضاسی بیته‌دی.[۱۲]

۸:مشرب حقیده اوغانستانده بؤلگن ایزله نیشلر تاریخی:

افغانستانده اؤزبیک تیلی وادبیاتی‌نینگ برچه ساحه‌لری، جمله دن مشرب حیاتی واثرلری حقیده هم کوزگه کؤرینرلی ایشلربولمه‌گن، ۱۹۷۹ییلدن بویان مشرب واونینگ اثرلرینی اورگه‌نیش درحقیقت اونینگ اثرینی نیچه مرته قیته چاپ قیلیشگه

---

[۱۱] حلاج شهید عشق الهی، دکتر جواد نوربخش، انتشارات یلدا قلم. ISBN ۹۶۴-۵۷۴۵-۰۰-۴

[۱۲] انسان وتصوف/ ۳۲۶ بیت

www.ezgu.org

خلاصه بؤله‌دی. مشربگه قیزیقیش تاریخی، اوغانستانده ذاتاً ۱۹۷۹ییل(۱۳۵۷ییل) گه قیته‌دی شوییلدن باشلب اؤزبیک تیلیده یگانه رسمی منبرگه اَیلنگن«یولدوز» صحیفه‌لری آرقه‌لی مشرب حقیده بیرار–ایکیرار مقاله، ترقه‌تیش بیلن باشلنه‌دی .

شونینگدیک ۱۳۶۶–۶۵ییللرده اؤزبیکستانلیک عالم(اسراییلوف) ایشله‌ب چیققن «مشرب دیوانی» حرمتلی یازووچی و ژورنالیست عبدالله رویین اهتمامیده، الفبا اوزگرتیریش بیلن اوشبوجریده صحیفه‌لری آرقه لی ترقه لدی، شونینگدیک مشرب‌نینگ دری–فارسچه وبیرخیل اؤزبیکچه شعرلری،کیچیک بیرتؤپلم شکلیده، امیر علیشیرنوایی فرهنگی انجمنی(بلخ ولایتی شوراسی)تمانیدن ۱۳۷۰ ییلی باسیلیب،مشرب ییللیگی طنطنه لی بیرادبی احتفال آرقه‌لی بلخده نشانلندی .

بواثر ذاتا ً۳۲بیت بؤلیب،شاعرنینگ۱۹ته تورلی ژانرلرده یره‌تیلگن شعرلری اؤرین آلگن. اثر(وارسته یی ازدیاررندان)ناملی کیریش بیلن باشله‌نیب،سؤنگره حرمتلی عبدالله رویین‌نینگ(سخنی چند پیرامون سوانح مختصرمولانا باباعبدالرحیم مشرب) بیلن، اصل متنگه کیریشه‌دی.

بؤیوک اولیاًشاعرمشرب، اوغانستان اؤزبیک اهالیسی اره‌سیده یالغیز اؤزی‌نینگ«قصهٔ مشرب» روایتلری قابیغیده یشه‌ب کیلماقده و شاعراثرلری‌نینگ اصلا بیر تنقیدی یا ادبی معیارلرگه اساساً ایشله‌نگن دیوانی موجود بؤلمه‌گن، انه شو اوچون سؤنگی ۱–۲عصراره سیده عامه اہل –اؤلوس اره سیده، مشرب یالغیز اؤزی‌نینگ روایتی حکایتلری اساسیده بیریلگن سیماسی آرقه‌لی تانیلیب کیلماقده، اوغانستانده مشرب اثرلری و مشرب شناسلیک تاریخی یالغیز گینه اؤشه «قصهٔ مشرب» اثری‌نینگ بیرنیچه مرته پاکستانده باسیلیب چیقیشیگه خلاصه بؤله‌دی، خلاص.

عامه خلق اره سیده «دیوانه مشرب» نامیگه مشهور بؤلگن«قصهٔ مشرب» اثری سؤنگی بیرعصراره‌سیده اوغانستانده ینگی چاپ سیستمی رواجلنگندن کیییین۳–۴ مرته باسیلیب چیققن، اوشبو چاپلرهمه‌سی پاکستان(پشاور)ده باسیلیب چیقیب، خوددی اؤشه «قصهٔ مشرب» نینگ قیته– قیته چاپلری سنه‌له‌دی.

www.ezgu.org

اوشبوچاپلردن اینگ–مشهوری عاشق‌الله فاریابی (محمدغفوری)[۱۳] اهتمامی همده رحمتلی استادهدایت الله هدایت تمانیدن قیلینگن چاپلری سنه‌له‌دی.

اوشبوچاپلراره‌سیده، مشرب دیوانی‌نینگ فرقلی‌راق چاپی استادهدایت‌الله هدایت تمانیدن اېتیلگن چاپی بۏلسه کېره‌ک، اوشبو چاپ هم ذاتاً ایلگری اَیتیب اۏتیلگن نسخه‌لر اساسیده بۏلیب علمی ایشله‌نیلمه‌گن حالده هم ، کامپیوتری طرزده حروفچینلیک بۏلیب زمانویلشتیریلگن، کتاب رحمتلی استاد هدایت‌نینگ(سخنی چند دربارۀ بابارحیم مشرب)ناملی سۏزباشی، اکرام کمال‌نینگ از(نمایه های شعرترکی) ناملی یازووی، عین حالده دیوان‌نینگ سۏنگیده، اوشبو متن یازووچیسی‌نینگ(مشرب و پیداشدن چنداثروی)ناملی بیرمقاله‌سی هم سیغدیریلگن.[۱۴]

بابارحیم مشرب حقیده اوغانستان مطبوعاتیده نشراېتیلگن معلوماتلر قطاریده اونینگ ایکیته اۏزبېکچه شعرلری (واقعات اسلامیه) اثری ترکیبیده ۱۳۷۳ییلی نشراِېتیلدی[۱۵].

شونینگدېک ۱۳۷۴ییلی نشر اېتیلگن،«اۏزبېک ادبیاتی فرهنگی»[۱۶] اثری ترکیبیده هم مشرب حقیده سۏزیوریتیلگن. مشرب‌نینگ طریقت وتصوفده مقام واۏرنی، همده اونینگ مقبره‌سی حقیده بیرخیل معلومات حرمتلی شاعر و تدقیقاتچی دکتورشرعی جوزجانی‌نینگ (اانسان وتصوف)[۱۷] ناملی اثریده هم چاپ اِېتیلگن.

۱۳۶۹ییلی حرمتلی بازووچی وژورنالیست رحیم ابراهیم مشرب حیاتی وحرفکرلیگیگه بغیشله ب بیرقیسقه حکایه یازگن اېدی،اوشبوحکایه۱۳۹۲ ییلی اونینگ«قان بیلن یازیلگن خط»ناملی حکایه لر توپلمی آرقه لی باسیلیب چیققن. «قصۀ مشرب »نینگ ینگی چاپی اوغانستانده بهروزخالقی تمانیدن بۏلگن، بوچاپگه هم مضموناً هیچ قنده‌ی ینگی‌لیک کېریتیلمه‌ی،یالغیزگینه دری تیلیده بیر–ایکیته مقدمه قۏشیش بیلن، چاپ

[۱۳] کتابنامه/محمدحلیم یارقین/۴۷بیت

[۱۴] مشرب نمنگانی دیوانی/۳۱۰–۳۱۳بیتلر

[۱۵] واقعات اسلامی یامناقب اسلامیه/صص۶۰–۶۲

[۱۶] اوزبیک ادبیاتی فرهنگی/۲۹۴–۲۹۵بیتلر

[۱۷] انسان وتصوف/ ۳۲۷بیت

www.ezgu.org

اپتیلگن وهیچ قندەی بیرعلمی روشده ایشلنمەگن حالده هم، عالی کیفیتلی مقوا وصحافتده چاپ بۆلگن .

شوکبی ۱۳۸۴ییل اولکه باش کینتی ده تًاسیس اپتیلگن«بیلگی» هفتەلیگی آرقەلی هم بیر- ایکی مقاله مشرب حیاتی و تیریکچیلیگی حقیده نشر اپتیلگن.

۹:مشرب حقیده گی ابزلەنیشلراۆزبیکستانده:

سۆنگگی ییللرده اۆزبیکستانده مشرب ایجادیگه جدی اعتبار بیرەدیلر.بیریک متخصص عالملرمشرب‌نینگ ادبی محیطی فلسفەسی ودنیا قرەشی، ادبی میراثی و موضوع دایرەسی ، بدیعی مهارتی، اۆزبیک ادبیاتی تاریخیدەگی اۆرین و اونینگ رواجیگه قۆشگن حصەسی و شاعر اثرلرینی اۆرگەنیش و تۆپلش پرنسیپلری حقیده بحث یوروتووچی بیرقنچه مقالەلری نشر اپتیلدی. بو عالم و دانشمندلرقطاریده: عزت سلطان، واحد زاهدوف ،مؤمنوف، غفورغلام، عبدالقادر حیت میتوف،ا-عبدالغفوروف، و-و-عبدالحیوف، لرنینگ مطبوعاتده بیان اپتیلگن فکرلری اینیقسه دقتگه سزاواردیر [۱۸].

بابا رحیم مشرب حیاتی و ایجادی بیلن بیر قطار تنیقلی عالم لر اپنیقسه ، عبدالرشید عبدالغفوروف ، غیب‌الله سلام ، وهاب رحیموف ، کامل جان اسرائیلوف و جلال الدین یوسفوف، عبدالستارجمعه نظر و باشقه لر اوزاق مدت لردن بیری شغـللنیب کېلیب ، اونینگ شعـری توپلملرینی تیارلب ، ترجمۀ حالینی یازیب کتابخوان‌لر گه تقدیم اپتگن‌لر .اَپنیقسه جلال الدین یوسفوف تامانیدن انتقادی اسلوب ده تیارلنیب ، مفصل سۆنگ سوزی و لغـت نامه لر بیلن ۴۰۰ بېتده نشر اپتیلگن» مهربانیم قیدەسن «ناملی مشرب‌نینگ کتته شعـری تۆپلمی اۆزیگه خاص اهمیت‌گه اېگه تانیقلی عالم لر نجم‌الدین کاملوف و غیب الله سلام تامانیدن کتابگه یازیلگن سۆز باشی اۆز علمی تحلیلی و انتقادی تامانلری بیلن مشرب‌نینگ بدیعی ایجادی و دنیا قره شینی یخشی انگلب آلیشگه یاردم بیرەدی[۱۹].

[۱۸] عبدالله ییف،اوزبیک ادبیاتی تاریخی،۳نچی جلد،ص۲۴۱

[۱۹] تصوف وانسان،شرعی جوزجانی،۳۳۲بیت

www.ezgu.org

مقاله آخریده ممنونیت بیلن ایسلتماقچی میز کیم مشرب‌نینگ روحی کپچینمه‌لرینی چوقور سپزگن ، او نینگ ایجادیده گی بدیعی تامانلر و عرفانی غایه لرنی یخشی ادراک اپتگن شاعـر طبیعـت یازووچی استاد غیب الله سلام ، «یازوچی »جریده سیده اعلان قیلگن اؤزی نینگ تحلیلی و قیزیقرلی مقاله سیده ، تدقیقاتچی عالم جلال الدین یوسفوف تامانیدن کوپ یپل لیک محنت ثمره سی صفتیده مشرب« دیوانی» بیلن او نینگ « مبدأ نور » اثری ینگی ایشلاو ، تحلیل و تحریر دن چیقریلیب، ایککی جلد لیک حجم ده نشر عرفه سیده تؤرگنیدن خبر بیره دی.

۱۰:(مبدأ نورومنبع السرور)[۲۰]وبابارحیم مشرب:

اؤزبېکستان عالملری نینگ مشرب حقیده گی ایشلریده،جمله دن،بیرمهم مسأله عزت سلطان تعبیری بیلن ایتگنده(اصل مشربنی)باشقه مشربلردن،اونینگ حقیقی اثرلرینی تورلی مقصدلربیلن کېینگی دورده قؤشیلگن یسه مه اثرلردن فرقلش واؤچره‌تیب آلیش مساله سی کؤتریله دی.

بو مسأله(غفورغلام)نینگ میلادی۱۹۵۹ ییلده اعلان قیلینگن جدی مقاله سیده هم،کېینچه لیک باسیلگن قطارمقاله لرده هم مؤلف نینگ دقت مرکزیده تؤره‌دی.(غفورغلام)اؤزمقاله سیده بیرقطارمعتبر قؤلیازمه منبعلربیلن چوقور تانیشیش نتیجه سیده بابارحیم مشرب اثرلری آره سیده(مشرب ثانی)تخلصی بیلن ایجاد قیلگن تصوفی شاعر(ملاروزی بای آخند)اثرلرینی هم آره لشیب کېتگن لیگینی انیقله‌یدی.(مبداءنور)اثری نینگ هم مؤلفی منه شو(مشرب ثانی)دیر،دېگن خلاصه گه کېله دی[۲۱].

بابارحیم مشرب و(مشربلر)حقیده کېینگی پیللرده یازیلگن(ز-رضاییف)نینگ مقاله لریده هم(م-ذاکری)نینگ(مشرب ادبی تنقیدی اوچیره گیده/ت.م۱۹۶۶ییل)هم سؤزباره‌دی.

دیمک،مشرب حیاتی وایجادی نینگ بعضی مسأله لری یؤزه سیدن علمی ادبیاتده هنوزگچه بحث ومناظره لردوام ایتماقده،بیرقطار مساله لرده(شاعرنینگ توغیلگن

[۲۰] مبداء نورنینگ ایریم باسمه لریده، اثرنامی شوشکلده قید اِیتیلگن

[۲۱] عبدالله ییف،اوزبیک ادبیاتی تاریخی،۳نچی جلد،ص۲۴۲

www.ezgu.org

ووفات ایتگن ییللرینی بیلگی لشده، مشرب دنیا قره‌شی نینگ بعضی تمانلرینی،اینیقسه دینگه،صوفیزم گه مناسبتی‌نی تعینلشده، توغیلگن یورتینی کورسه تیشده ادبیات شناسلر بیر–بیریگه ضد فکرلرنی میدانگه تشله ماقده لر.

بوجهتدن(ز–رضا ییف)نینگ مطبوعاتده اعلان قیلینگن قطارمقاله لری،همده اونگه جواباً (ش–ذوالنون)نینگ(اؤزبیک تیلی وادبیاتی)ژورنالیده باسیلگن (۱۹۶۹ییل)، «مشرب حقیده ینگی افسانه لر»مقاله سی جوده هم مهم وکرکترلی ایدی.

سؤنگی ییللرده بیرقنچه مشرب شناس عالملر(مبداءنور)اثرینی علمی دلیل لربیلن بابارحیم مشرب اثری دیب اعلان قیله دیلر وبواثرده نه فقط ایکینچی مشرب(مشرب ثانی)نینگ اَیریم غزللرینی بابارحیم مشربگه ایزداش(مبداءنور)اثریده کیریتیلیشی،بلکه(حزین)تخلصی بیلن شعرلریازگن(عبدالقیوم خواجه)،مشرب نینگ(مبداءنور)اثریگه ایزداش صفتیده اوزی نینگ مناجات غزللرینی علاوه اپتگن دیب تأکیدلیدیلر[۲۲].

۱۱:بابارحیم مشرب نیگه اویلنمه‌گن؟!

مشرب حیاتی واقعه لری بیزگچه یالغیز روایتلر قابیغیده یپتیشیب کیلگن. بو روایتلرنینگ اساسی قسمینی اؤشه«قصهٔ مشرب» آرقه لی بیریلگن واقعه– حادثه لر تشکیل بیره دی. اونینگ حقیده محمدبدیع سمرقندی(مذکرالاصحاب)تذکره سیده هم یپترلی معلومات بیریلمه گن.

او،حیاتده تارفکرلی دین عالملری نینگ توبن لیک اعمالرینی چیده‌آلمه‌ی، اولرنینگ تحریکی باعث ،شاه وامیرلرغضبیگه دوچ کیلگنی دیک،فاجعه لی قتلیدن کیین هم اونینگ حقیده تذکره نویسلرانیق معلومات یازدیرمه‌ی قالگنلر، عموم آلگنده مشرب دن کیینگی تذکره نویسلرعنعنوی طرزده باشقه لریازدیریب قالگن معلوماتلرنی کؤچیریب، اولرگه ینگی معلومات قؤشیشگه هیچ قچان اؤزجانلرینی کاهیتمه‌گن شوباعث هم اونینگ حیاتی واقعه لرینی اؤرگه نیش اوچون، انیق معلومات قؤلگه کیلگونچه، بوحقده معلوماتلرنی روایتلراساسیده اؤرگه نیشدن اؤزگه علاجیمیز یؤق.

[۲۲] اوزبیک ادبیاتی تاریخی،۳نچی جلد،ص۲۴۲

www.ezgu.org

مشرب،اؤزی نینگ قیسقه عمری{۵۴ییل}نی، سرگردانلیگ وقلندرلیککه اؤتکزیب،اولکه مه- اولکه،شهرمه-شهر،قیشلاق مه- قیشلاق،دشت مه دشت وچؤلمه- چؤل یؤریب، قدیمگی اؤرته آسیا وخراسان نینگ بوتونله ی گېزیب چیققن.

او،ترک دنیاقیلیب،دنیالذتلریدن بوتونله ی وازکېچگن بیراولیاً او، خوددی، دری- فارسچه شاعروفیلسوفی (ناصرخسروقبادیانی) دېک حقیقت نی ایزلب،عمرینی سرگردانلیکده کېچیریب، نتیجه ده حُرفکری باعث دارگه تارتیلگن.

البته شونده ی بیریوکسک مقصدنی اؤز آلدیگه اولگوقیلیب قؤیگن انسان اوچون اوی- جای وعایله قوریش اونچه اهمیتلی بؤلمسه کیره ک، قاله وېرسه اونینگ«قصۀ مشرب»آرقه لی بېریلگن معلوماتلرگه کؤره او، نوقیران-ییگیتلیک چاغیده(آفاق خواجه)نینگ قطارمریدلری صفیده،اونینگ درگاهیده خذمت قیلیب تورگن پیتلرده،اونینگ حرمسراییده بؤلگن قطارکنیزقیزلرنینگ بیرینی یاقتیریب قاله دی.

اونینگ مال ومُلکی عالمگه سیغمه‌ی،حتی گؤزه‌ل قیز وکنیزلردن اؤنلب- یؤزلب قطارکنیز وعیاللری بؤلیب،حرمسرالریده سقلنرایکن. مشرب نینگ سېؤگی وعشقی کنیزگه آشکاربؤلگچ، او نینگ اؤزیگه فکری وغایوی دشمن بیلگن آفاق خواجه ،وحشی لرچه شکنجه قیله دی وشوباعث بابارحیم مشرب ابدی معیوب بؤلیب قاله‌دی .

۱۲:«مشرب ثانی»یا«ملا روزی بای آخند»اوزی کیم؟!

بابارحیم مشرب اثرلرینی اؤقیب –اؤرگنه دیگن کیشی اوچون آنگلی روشده (مبداءنور) اثری اوندن ایمس لیگی اؤزیدن-اؤزی معلوم بؤلیب توره دی، چونکه(قصۀ مشرب)تیلی بیلن(مبداءنور)بدیعی تیلی اره سیده اساسی فرقلرموجود، شونینگدېک اوشبو اثرترکیبیده کېین قؤشیمچه قیلینگن(غزل)لری هم شوتقدیرگه اېگه. هرحالده ، معلوم بؤلیشیچه بوحقده قیدیروولرهنوزبیرقطعی نتیجه گه اېریشمه گن .مبداءنوراثری کیمدن‌لیگی حقیده تدقیقلرقطعی بیرنتیجه گه اېریشمه گنی باعث،مېن هم شواثرنینگ نامینی بېریشگه تؤرتیلیب تؤردیم وناچارلیکدن«بابارعبدالرحیم مشرب»نامیگه آته دیم.

www.ezgu.org

نهایت،اکادیمیک شاعرغفورغلام نینگ یوقاریده ایسله تگنیمیز«ایّکی مشرب»مقاله سی اعلان قیلیندی.[۲۳]

مقاله ده«بابارحیم مشرب ایجادی»،اله قچانلردن بویان اجتماعی اهمیت کسب اِیتگن بؤلیب، اونینگ نامی خلقیمیزحیاتی وتاریخیده متعصبلیککه،اسلام عقیده لریگه قرشی کوره ش نینگ بیراغی بؤلیب کیلدی.مشرب دهری بولسه«مبداءنور»دیگن اؤته تصوفي کتابنی کیم یازگن؟دیگن سوالنی اؤرته گه تشلیدی،غفورغلام مقاله ده .

میلادی۱۷-۱۸عصرلرده اؤزبیک ادبیاتیده مشرب دیگن-ایکّی شاعراؤتگنی یازیله دی: بیری بیزنینگ سیویکلی شاعریمیزبابارحیم،ولی باباؤغلی، مشرب.ایکینچی سی اؤزگنده توغیلیب،نمنگانده یشه گنمنی یا که نمنگانده تؤغیلیب، اؤزگنده یشه گنمی؟ !ملاروزی آخند دیگن صوفی شخص دیر. بوآدم اوزیگه«مشرب ثانی»دیب تخلص قیلگن.بوکیشی بابارحیمدن۴۰-۵۰ییل کیین یشه گن بؤلیشی احتمال دیلیب،شرق شناسلیک اِنستیتوتیده سقلنه یاتگن۹۹۶۸رقملی قؤلیازمه انه شو ملاروزی دیوانی اپکنلیگی تأکیدلنه دی.

غفورغلام خلاصه چیقریب: هلیگچه بابارحیم مشرب گه اسنادبولیب کیلگن«مبداءنور»ناملی صوفیانه اخلاقی تیزمه اثر،شوملا روزی آخندنینگ اثری اپکنی انیق وروشن بؤلدی، ،دییدی.شرق شناسلیک انستیتوتیده سقلنه یاتگن۹۲۵۱رقملی قؤل یازمه ده(ورق۳a)حافظ روزی بای نینگ قوییده گی غزلی بیریلگن:

گوهرکیمیاطلب بؤلسنگ ،منی آلدیمگه کیل!

موج اول دریاطلب بؤلسنگ،منی آلدیمگه کیل!

چون گلستان سخن دن سینگه وا اَیله ی چمن

بلبل گویاطلب بؤلسنگ،منی آلدیمگه کیل!

یبتتی یاشیمدن بیری بیرکیچه بی حسرت ایمم

[۲۳] مبدأنور،حاجی عصمت الله عبدالله،[روایتی اساسیده]۱۴نچی بیت

[۱۵]:بومقاله غ.غلام نینگ ۱۹۷۱ییلی نشرایتیلگن،ادبی-تنقیدی مقاله لر(توپلمیده هم بیریلگن)۸۴-۹۴بیتلر]

www.ezgu.org

روحِ اوُل داناطلب بولسنگ،منی آلدیمگه کیل!

نعره تارتسم آهِ سردیمنی ایشیتگای جبرییل

منزل اعلا طلب بولسنگ مَنی آلدیمگه کیل!

چون لبِ کوثرگه ادریس دیک کلاه تیکّن اوْزیم

هشت درِجنت طلب بوْلسنگ،منی آلدیمگه کیل

صبربابیده مثال ایوب دانا منم

روح ذکریا طلب بوْلسنگ،منی آلدیمگه کیل!

یعقوب وقتیم که بیردم گریه دن خالی ایمم

یوسف برناطلب بوْلسنگ،منی آلدیمگه کیل!

سینه پاکیمگه جادور،کُل شرح«مثنوی»

آیتِ مولا طلب بوْلسنگ مینی الدیمگه کیل

یخشی لرنی لطفی بیرلن مبنگه ییتگن دورنظر

ظاهراعما طلب بوْلسنگ،منی آلدیمگه کیل!

مورِلنگ دورظاهریم،آلمه یدوورورکس اَرزنی

باطن کیمیا طلب بوْلسنگ،منی آلدیمگه کیل!

یخشیلارنی نسبتی حالامنی دستیمگه دور

نور اُل دانا طلب بولسنگ،منی آلدیمگه کیل!

ظاهراسمیم «روزی بای»،مولوی اوْغلیم دیدی

مشرب ثانی طلب بوْلسنگ،منی آلدیمگه کیل

www.ezgu.org

اوشبوغزل«ایکّی مشرب»مقاله سیده مخمس دیب آتلگن واوندن بیر-بیریگه چلکشتیریلیب،قوییده گی مصرعلرکوچیریلگن.لیکن اوییرده گی،۶،۸،۳،۷-مصرعلر بیزکبلتیرگن غزلده یؤق،قه یبردن آلینگنی نامعلوم:

سینهٔ پاکیمگه جادور،کُل شرح«مثنوی»

آیتِ«طاها» طلب بؤلسنگ مینی الدیمگه کیل

کؤزی کؤرجاندین باقیب،جانانه نی کؤردیم دیگن

ظاهراسمیم روزی بای،مولوی اوغلیم دیگن

مشرب ثانی طلب بؤلسنگ،منی آلدیمگه کیل

وقتی آخرآشکارابؤلدی بو«مبداءنور»

ظاهروهم باطنیم طالب گه یبتکورگه ی سرور

شرح بیتِ«مثنوی»مولوی رومی بودور

ظاهر اعمی طلب بؤلسنگ،منی آلدیمگه کیل[۲۴]!

غفورغلام خلاصه قیلیب،دیمک،بابارحیم مشرب،«مبداءنور»آوتارلیگیدن خالص بؤلدی،دیب یازه دی.ملاروزی یوقاریده گی شعریده شرح قیلیب اؤزبیک تیلیده ایلنتیرگن «مبداءنور»نی قلبیگه جاقیلیب ،یادلب آلگنینی ،بوکتاب «مثنوی»جلال الدین رومی بیتلری نینگ شرحی اِیکنلیگینی یازیبدی.شوشرحنی مین یازگنمن،دیگن گپ یؤق کو!

اگر شونده ی بؤلسه،نیمه اوچون بوجمله«مبداءنور»نسخه لری نینگ آخریده بیرارجایده ببریلمه گن؟ اؤزینی مشرب ثانی دیب آته شی دن ایسه،تصوفده مشرب نینگ مقابلی من.اوتوتگن یؤلنی،مبن هم توتگن من،دیگن معنی چیقه‌دی.حاضرگچه خلق اره

[۲۴] شوبیتلرگه اعتباراء اثرنینگ اصل نامی(مبدانور ومنبع السرور)

www.ezgu.org

سیده ایسکی چاپان،پریشانحال،دیوانه صفت،درویشانه کیشیلرنی«بوآدم مشرب»دیب آته ش دوام اِیته دی.

«ایّکی مشرب»مقاله سی اعلان قیلینگنی دن کیین مشرب حقیده یازیلگن همه علمی مقاله لروتدقیقاتلرده«مبداءنور»مشرب نیکی ایمس،دیب اوقتیریلگن.اولردن بعضی بیرلرینی کؤرسه تیب اؤته میز-:و.عبدالله ییف،اؤزبیک ادبیاتی تاریخی«کتابی نینگ۱۹۸۰ییل چاپ اِیتیلگن. ۳نچی نشریده،ادبیاتشناسلیگده یقین ییللرگه قَدَر«دیوانه مشرب»و«مبداءنور»و«کیمیا»ناملی ۳اثر بابارحیم مشربگه نسبت بیریلرایدی.عالملریمیز نینگ تدقیقاتلری»مبداءنور«ناملیک میستیک اثرنینگ بابارحیم مشربگه هیچ قنده ی علاقه سی یؤق ایکن لیگینی کؤرسه‌تەدی«کیمیا»اثری نینگ مشرب گه تعلق لی یاکه تعلق لی ایمس لیگی حاضرچه انیقلنگن ایمس[۲۵].

م.ذکراوف نینگ کیینگی معلوماتلریگه قره‌گنده،روزی بای«مشرب ثانی» شعرلردیوانینی قالدیرگن.بوندن تشقری،شووقتگچه بابارحیم مشربگه نسبت بیریلیب کیلینگن مبداءنوروکیمیاروزی بای مشرب نینگ اثری بؤلیب چیقدی.بوفکرنی تصدیقلش اوچون م.ذاکروف ملاروزی نینگ یوقاریده غفورغلام کیلتیرگن مصرعلرینی علاوه قیله‌دی.[۲۶]

م.ذاکروف یاش لینین‌چی روزنامه سی نینگ۱۹۹۰ییل۲۴،ینوری سانیده اعلان قیلگن«مشرب آلدیده گی گناهلریم»مقاله سیده ایسه دَورتقاضاسی بیلن،مشرب ایجادینی ناتؤغری تلقین قیلگنی«مبداءنور»نی بیلمه ی،ملاروزی گه نسبت بیرگنینی تن آلدی،ایندی منبعلرگه نظر تشله یلیک:

«تورک عالمی شمس الدین سامی نینگ«قاموس الاعلام»کتابیده۵ته مشرب ذکر قیلینگن:

[۲۵]۱۶:و.ا.عبدالله ییف،اوزبیک ادبیاتی تاریخی۱۴۳،بیت(مبدانور روایتیگه اعتباراء)

[۲۶]۱۷: ،م.ذاکروف،ایرک ومعرفت کویچیسی۴۶،بیت

www.ezgu.org

۱:حکیم عبدالرزاق مشرب.اصفهان طبیب لریدن بۆلیب،طبابت وحکیم لیک علم لریده هم قۆلی اوزون اېدی.عالمگیر زمانیده هندوستانگه کېلیب سیاحت قیلگن ۱۱۲۷،(۱۷۱۵میلادی)اصفهانده وفات اِېتگن.

۲:ایران شاهی،عباس نینگ(۱۶۴۲-۱۶۶۶میلادی)ملازملریدن میرحسین شیشه‌گراوغلی، مشرب۱۷نچی عصرآخریده تبریزده وفات اِېتگن.

۳:میرعنایت الله مشرب،دهلیدن بۆلیب ۱۷نچی عصرآخرلریده وفات اِېتگن.

۴:میرزا اشرف مشرب،اصلی عرب اهالی سیدن بۆلیب،ایران شاهی نادرشاه نینگ(۱۷۳۶-۱۷۷۴میلادی)ملازملریدن،نادرشاه اونینگ کۆزلریگه میل تارتیب کورقیلگن.۱۷۱۳ییلی شیرازده وفات اِېتگن بویېرده شاعر نینگ وفات اِېتگن ییلی نادرشاه تخت ده اوتیرگن دَوریگه تۆغری کېلمه یاپدی.

۵:شاعرنینگ اسمی معلوم اېمس.اوهندوستان برهمن لری وراجپوت قومیدن بۆلیب۱۸نچی عصر،ایکینچی یرمیده یشه گن محمد مقیم کشمیری نینگ شاگردی بۆلگن.بیرمدت بنگال گه سیاحت قیلیب،کۆپ عمرینی اکبرآبادده اۆتکزگن.۱۸نچی عصر آخرلریده وفات اِېتگن.

سامی ذکرقیلگن بوشاعرلرنینگ بیربیتدن فارس تیلیده یازیلگن شعرلرینی اۆزقاموسیده کېلتیرگن[۲۷].

علیشیرنوایی«مجالس النفایس»اثریده فارس ادبیاتیگه تعلقلی مشرب دېگن شاعرحقیده شونده‌ی دېگن: « مولانامشرب مشهدلیغ دور.خوش طبع ییگیت دور.»سۆنگ ،اونینگ بیربیت فارس تیلیده گی شعرینی کېلتیرگن.[۲۸]

سامی ونوایی معلومات بېرگن۶شاعرنینگ همه سی فارس تیلیده ایجادِاېتگن.اۆرته آسیاگه باغلیق جایی یۆق.غفورغلام نینگ«ایّکی مشرب»مقاله سی

[۲۷] ۱۸:شمس الدین سامی:قاموس الاعلام، ۶جلد/۱۳۱۶هجری، ۴۸۸-۴۸۹بیتلر)تورک تیلیده.

[۲۸] ۹۱بیت۱۹۶۷، تاشکینت.«النفایس مجالس» :۱۹

www.ezgu.org

نشر اِیتیلگندن بویان«مبداءنور»مولفی،دیب آتەب کیلینەیاتگن «روزی بای حافظ» یاکه«ملاروزی آخند»کیم ایدی؟

یۇقاریده کیلتیرگنیمیزدیک،غفورغلام اونی اۇزگند-ده توغیلیب،نمنگانده یشه گنمی یاکه نمنگانده توغیلیب اۇزگندده یشه گنمی-دیب یازسه،م.ذاکروف: بیرروایتگه قره گنده،روزی بای مشرب اۇزگندلیک بۇلیب،شویېرده زمانه سی نینگ مشهورمتصوف ایشانی صفتیده،شهرت قازانگن.باشقه روایتگه قره گنده ملا روزی بای مشرب ثانی حصارده توغیلیب،نمنگان گه کیلیب اۇقیب،شو یېرده تورغون بۇلیب قالگن،اوزدَوریده ملابازارآخنددن سۇنگ اونینگ یۇلینی دوام اِیتدیرگن.زمانه سی نینگ کتّه ایشانی صفتیده دانگ ترتگن،اۇزیگه استاذدیب بیلگن،آفاق خواجه نینگ قبرینی زیارت اِیتیش اوچون بیرنیچه بار کاشغرگه سفر قیلگن.کۇرینیشچه،شوسفرلریده آفاق خواجه گه مداحلیک قیلیب انچه شعرلر یازگن[۲۹].

ج.یوسفوف مشرب نینگ ینگی دیوانیگه یازیلگن سۇنگگی سوزیدن حافظ روزی بای،بابارحیم مشرب قتلیدن۱۰۰یيللر کېین توغیلیب ،۲۱قرشی شهریده،کېینچه لیک نمنگانده یشه ب اۇتگن تاریخی شخص.اواۇرته آسیانی، روسیه باسیب آلگن)۱۸۶۵-۱۸۷۰میلادی(یيللریده حیات بۇلگن».دیب شرقشناسلیک انستیتوتیده سقلنەیاتگن۵۷۳۵رقملی ،صدویک بنده مشفقی کتابیگه،اۇزبېک تیلیده ترکیب بند حافظ روزی بای هم قۇشیب باسیلگنی واوندە (آنی اوچون اوّل کیلدی اوروس) آخرده ساچ مصرع سی نینگ بارلیگی، قرشی ده عبدالرحمن مخدوم دیگن ایشان حافظ،روزی بای نینگ پیری بۇلگنی وبوشخص۱۸۴۰(۱۲۸۲هجری) یيلی وفات اِیتگنی کۇرسه تیلگن[۳۰].

روزی بای۲۰عصرباشلریده،بابارحیم مشرب دن یوزییللرکیبن توغیلگنی نی قید اِیتگن.ج.یوسفوف روزی بای حقیده باشقه معلوماتلرنی هم کیلتیریب

[۲۹] ۲۰:م.ذاکروف،کورسه تیلگن اثر، ۴۶بیت.علیشیرنوایی.مجالس النفایس.تاشکینت۹۱،بیت، ۱۹۶۷.{عصمت الله عبدالله روایتی اعتباریگه [۳۰] ۲۲:صدویک بندی مشفقی.تاشکینت.،۱۹۱۱ ۲۳-۲۹-بیتلر.

www.ezgu.org

«مبداءنور»و«کیمیا»اثرلری حافظ روزی بای آخند مشرب ثانی نیکی ایمس. بواثرلرتوزیلیشی ومضمونی وغایوی یونه لیشلریگه کؤره،اثرلرنینگ تیلی،بدیعی واسطه لرنینگ ایشله تیلیشیگه کؤره هم بابارحیم مشرب نیکی دیر(دیگن خلاصه گه کیلەدی).

شرق شناسلیک انستیتوتیده«مبداءنور»نینگ ۱۸۲۰(۱۲۳۶هجری)ییلی کؤچیریلگن نسخه سی بار.بونگه اعتبار بیریلسه،روسلرنینگ،اؤرته اسیانینگ باسیب آلینیشی گواهی بؤلگن ملاروزی،بو وقتده اؤن یاشلر اطرافیده بؤلیشی کیره ک.شویاشده‌گی باله،جلال الدین رومی نینگ فارس تیلیده یازیلگن«مثنوی»سینی تورکی تیلیده شرحلب بیریشی هیچ عقلگه سیغمیدی.

بیز۲۰نچی عصرشاعرلری شعرلریدن تؤزیلگن وشرقشناسلیک انستیتوتیده سقلنه یاتگن بیاض لرنینگ همه سینی کؤریب.بیرارجایده حافظ روزی بای نامی تیلگه آلینمه گن. هیچ قه یبرده او«مبداءنور»یاکه«کیمیا»کتابینی یازگنی حقیده معلومات یؤق.بوآدم اونچه آبروقازانمه گن.مداح،تصوفنی محکم اوشله گن کیشی بؤلگن.

«مبداءنور»حافظ روزی بایگه تعلقلی ایمسلیگینی اثباتلش اوچون غفور غلام وباشقه تدقیقاتچیلراشارت قیلگن۹۹۶۸رقملی قولیازمه حقیده توله راق توخته ب اؤته‌میز:

قؤلیازمه یوپقه قؤقان قاغاذیگه نستعلیق خطی بیلن قاره سیاهی ده کؤچیریگن.شاعرلرهرقیسی بیتی-ایکی قطارقیلیب جایلشتیریلگن آخری تؤگمه گن یاکه آخرگی ورقلری یؤقالیب کیتگن.شونینگ اوچون یازیلگن دوری وکؤچیرگن کاتب نامعلوم.اونی۲۰نچی عصراؤرته لریده کؤچیریلگن،دیب تخمین قیلیش ممکن[۳۱].

حجمی ۱۵۱ورق.مقوا تپپه سیده«عمل فیض اله سحاب»دیگن مهربار«کیمیالر»رقمی نی وحکایت لرینی سرلوحه بیلن یازیش اوچون قؤلیازمه ده جای تشله ب کیتیلگن.قؤل یازمه نینگ بیرینچی قسمی۱۴-کیمیا بیلن توگه یدی).۱۶-۵۷۶ورقلر(کیین«مبدأ نور»نینگ ایکینچی دفتری بیریلگن).۵۷۶-۱۲۹۶ورقلر)بیرینچی

[۳۱]۲۳:بوییرده سنه ناتوغری کورسه تیلگن،ترکیب بند۱۸۴۴(هجری ۱۲۶۳ییلی کوچیریلگن.{عصمت الله عبدالله اثریگه اعتبارا}

www.ezgu.org

واوچینچی دفتر بېریلمه گن شونینگ اوچون بو تۆپلم نی تۆله«مبداءنور»قۆلیازمه‌سی، دېب اَته‌ش ناتۆغری[۳۲].

۱۳:مشرب مقبره سی:

محمود قته‌غان اطرافیده ییغیلگن، دین ماهیتیدن خبرسیزعالم سیمان کیشیلر، اونینگ اېرکسېورلیک وعدالت پرورلیک غایه‌لریگه قَرشی تۆریب، محمودخان نی، شاعرنی اۆلدیریشگه تحریک قیله دیلرشوباعث اومیلادی۱۷۱۱ییلی قشری وتارفکرلی متعصب ملالرفتواسی بیلن دارگه آسیلیب،فاجعه لی طرزده اۆلدیریله دی[۳۳].

هندوستانده باسیلیب چیققن مشرب دیوانی نینگ سۆنگیده قید اِېتیلیشیچه: بیرآزمدت دن کېین شاعرنینگ حامی ومریدلری کېلیب، محمودخان دن قصاص آله‌دیلرو مشرب نینگ مبارک جسدینی اونینگ آلدین قیلگن وصیتیگه کوره، (بلخ)دن (اشکمش)شهریگه آلیب باریب قیته کۆمه دیلر، ینه بیرخیل روایتلرگه کۆره:

مشرب بیرکېچه،محمودوزیری بۆلگچ،مسعودنینگ توشیگه کیریب مېنینگ جسدیم نی(اشکمش)گه آلیب باریب کۆمگین دېب بویوره دی.

مشرب نینگ مقبره سی بلخ ده ارادتمندلرزیارتگاهیگه اَیلنگن[۳۴] حاضرگچه بلخ شهریده، [حاضراېسه بلخ تومنیده، مزارشریف نینگ۲۰گیلومترلیگیده] (جوانمردقصاب)ناملی مشهورزیارتگاه یقینیده مشرب نینگ بیرینچی قبری توره دی. اېل اونی بیرمقدس مزارصفتیده حرمت قیلیب، تورلی جایلردن اونی زیارت قیلیش اوچون کېلیشه‌دی، اما بوعارف،شاعرنینگ حقیقی وابدی یاترجایی اشکمش شهری (حاضراشکمش تومنی) ده دیر[۳۵].

---

[۳۲] ۲۴:بابارحیم مشرب،مهربانیم قیده سن؟۳۶

اوزبیک ادبیاتی فرهنگی/۲۹۴بیت۳۴

[۳۵] انسان وتصوف،۳۳۸ بیت

www.ezgu.org

۱۴:تخارولایتیده گی (اشکمش)تؤمنی:

اشکمش،اوغانستان باش کېنتی نینگ شمال شرقیده،جایلشگن تخارولایتیگه قرشلی تومن. اوشبو تومن اوغانستان نینگ(قتهغان)منطقه سیده واقع بولگن. اوشبوتومن۶۹درجه /۱۵دقیقه ۴۸ثانیه شرقی طول البلدخطلری همده۳۶درجه/۱۷دقیقه و۱۰ثانیه /و۳۶درجه ، ۳۲دقیقه و۱۸ثانیه،شمالی عرض البلد خطلریده ، اشکمش دریاسی نینگ قیرغاغیده،خان آباد منطقه سی،جنوبی قسمی نینگ تخمین۳۰کیلومترلیگیده جایلشگن.

بومنطقه نینگ یېرلری تېگیس وسوویی آزبؤلگنی اوچون،اطرافیده گی یېرلرنینگ کؤپ قسمی اېکینچیلیککه مناسب اېمس.اشکمش نینگ کون باتروغربی تمانیده(شوراب)ناملی چؤل اؤرنشگن.اؤتگن زمانلرده انه شومنطقه نی کابل ونهرینني خان آبادگه اولشتیروووچی کاروان شاه یؤلی شویېردن اؤتر ایدی[۳۶].

بومنطقه نینگ شمالی وجنوبی قسملرینی توپراقلی وتاشلی بویوک–کیچیک تېپه وسای وقیرلرقمره ب آلگن.هواسی دېیرلی درجه ده ایسیق وقوریق . اشکمش سنگلاخ دریاسی بغلان ولایتیگه قره شلی(خوست وفرنگ)تاغلریدن سرچشمه آلیب اشکمش تومنیدن آقیب اؤته دی.اوشبو دریاتخمین ۵۰۵کیلومترغربی تمانگه یؤل آلیشیدن کېین(خان آباد)دریاسیگه باریب آقه دی.اوشبو دریا(سنگلاخ)سیلابی بؤلگنی اوچون یالغیز یاغینگرچیلیک وقتلریده سوولی بؤلیب، ییل نینگ اَیریم فصللریده سووی یؤق.بومنطقه نینگ اېکینچیلیگی یالغیزدَیمه کارلیک شکلیده بؤله دی.

اوشبو منطقه اهالی سی اساسی کسب وکارینی دهقانچیلیک تشکیل بېرهدی . بویېرده بؤغدای ،ارپه، جواری، ناخوت، قاوون، تربوزکبی میوه دانه لراېکیله دی.اشکمش نینگ جنوبی قسمیده بیرتاش کؤمیر(ذغال سنگ) کانی موجود.اوشبو کاندن ظاهرشاه (۱۳۱۲–۱۳۵۲)حاکمیتی دوریده هریېلده۲۵۰ تن(۸۵۰خروار)یقین تاش کؤمیربویېردن قؤلگه کېلیب، بغلان قند فابریکه سیده یاقیلغی طرزده ایش آلینر ایدی.اوشبومنطقه اېسکی تاریخی منبعلرده(رودالین)دېب هم اته لگن[۳۷].

---

[۳۶] (۲۱۷۷) ص۱۷۷/جزءیازدهم/اریانادایره المعارف

[۳۷] اوشه ییر

www.ezgu.org

تخارولایتی نینگ جنوبی ساحه لری ده ایکیته کیچیک بازاراؤرین تؤتگن، اشکمش وفرخار.اشکمش نینگ اپسکی بازاری نهرین وفرخاردریالری اؤرته سیده گی یپرلرده شهری خصوصیت لربیلن جایلشگن بؤلیب۲۰۰دکان و۸ته سرایی(کاروانسرای)بار اوشبو یپرده یشاووچی اهالی نینگ ۷۰٪اؤزبپکلربؤلیب،۳۰٪تاجیکلر اپدی[۳۸].

اشکمش اهالی سی،اساسی قسمینی اؤزبپکلرتشکیل بپره دی،بو اهالی عموماًقشاق بؤلیب اپکینچیلیک وچاوراچیلیک واسطه سیده روزگارباشقره دیلر. اداری تشکیلات نقطه نظریدن بوتؤمن تخارگه قره شلی بؤلسه هم،لیکن مسافه جهتدن قندوز ولایتیگه یقین.

بوشهرچه نینگ بیرکیچیک بازاری بار، جمعه کونلری اهالی نینگ کتّه قسمی بوپیرده یقین بؤلگن«جمعه بازار»تومنیده سودا–ساتیق اوچون باره دیلر،جمعه بازارتؤمنی قندوزگه تعلقلی بؤلیب، قدیمگی آتی(سیاب) دپیلگن. مشرب مقبره سی خام خشت دن قوریلگن گنبذلی بنا بؤلیب،تربت نینگ اؤزی هم لایدن یسه لگن،قبرنینگ تیپه سیده عرب تیلیده یازیلگن بیر تاش لوحه،کیشی دقتینی اؤزیگه تارته دی.مقبره نینگ غربی تامانیدن چیقه‌دیگن بولاق کتّه۱۰۰×۱۰۰مترحوضگه تؤکیلیب،اوندن شهرگه قره ب آقه‌دی. حوض مقبره دن۱۰ متر مسافه ده واقع بؤلگن. یازده سوویی سلقین وقیشده ایسیق. حوض نینگ تپوره گی ده بلند درختلر قد کؤترگن.یازپیتلری اهالی دَم آلیش اوچون اویپرگه باره دی. مقبره نینگ اطرافینی۲–۳توت درختی بیزه ب توره دی.

اشکمش اهالیسی واؤنگه یقین منطقه لر اؤلوسی،شاه مشرب نی اؤلوغ عالم–شیح دپب تنیشه دی.اونینگ اؤزبپکچه ودری–فارسی شعرلری قادریه طریقتی پیرولری تامانیدن جهرلرده آهنگ بیلن اؤقیله دی[۳۹].

اوشبولایدن یسه لگن تام قیش ویاغین فصلیده شدتلی یاغینگرچیلیک لرده، قراوسیزقالیب ونپچه مرته اؤییلیب، اؤشه اهالی واسطه سیده نپچه مرته ینه لایلنگن.اوشبو لای تام نینگ بنابولیشی نینگ انیق تاریخی معلوم اپمس،لیکن ارادتمندلرتمانیدن،مشرب نینگ مقبره سی،اولگی جاییدن(بلخدن)بویپرگه کپلیتریلگندن کپین آبادبؤلیب، یاغین وقارلرآستیده نپچه مرته ویران بؤلیب ینه اهالی واسطه سیده قیته

[۳۸] انسان وتصوف، ۳۳۹بیت

[۳۹] اوشه اثر،۳۴۰بیت

www.ezgu.org

توزه تیلگن. اۆزاق ییللر اوشبو زیارت گه مجاور(متولی)سی باراپدی،لیکن خوفسیزلیک وضعیتی بوزیلگندن کپین حاضرهیچ بیر مجاوری یۆق، بهارویازفصل لریده اوزاق –یقین قیشلاقلردن اهالی چارشنبه وجمعه کونلری زیارت قیلیش ونذرونذورات اۆتکزیش مقصدیده،کپلیب شهیدشاعرواولیاً بابارحیم مشرب اولوغ روحیدن کۆمک ایسته یدیلر.

۱۵:مشرب نینگ تاپیلگن ایکیته بنگی شعری:

واقعات اسلامی همده(مناقب اسلامیه)ناملی اثراصلیده« نقشبندیه» سلسله‌سی ترماقلریدن سنه لگچ«شیخ الاسلامیه»طریقه سی اساسچیسی حضرت صوفی اسلامقلی {شیخ الاسلام}نینگ تصوفی حیاتی، خوارق عاداتی، پیرلری،منقبتی همده اونینگ حقیده، ایلگری فکربیلدیب اۆتگن متصوف شاعرلراثرلرینی اۆزیگه سیغدیرگن تصوفی–عرفانی رساله.بواثرامیرعمرخان«امیری»واونینگ فاضله عیالی «نادره بیگیم»بیلن زمانداش بۆلیب ،همده اولرنینگ سراییده اوزاق ییللرخدمت قیلیب کپلگن اتاقلی ذواللسانین شاعر،فیلسوف، طبیب وعارف «میرزا جنیداله حاذق»قلمیگه یازیلگن . کتاب باشله نیشیده مصنف(حاذق)تمانیدن بپریلگن قیدلر اساسیده او،اوشبو اثرنی قمری(۱۲۵۸–۱۲۲۶)ییللرآره سی،فرغانه امارتی مرکزی خۆقند(قۆقان)ده ،امیرعمرخان اۆغلی بۆلگچ شهزاده محمدعلیخان حکمدارلیگی پیتیده تالیف اپتگن.

اوشبو اثرجنیدالله حاذق‌نینگ، بخاراامیری(امیر نصرالله)فرمانی بیلن قمری۱۲۵۹ییلی/میلادی۱۸۴۲ییلی اۆلدیریلگنیدن سۆنگ قۆلمه –قۆل بیزنینگ زمانیمیزگه قدر یپتیب کپلگن نثری قۆلیازمه اثر.

مپن فایده‌لنگن قۆلیازمه اصلیده قمری۱۲۹۹ییلی(موندن۱۳۷ییل آلدین) صفرالمظفرآیی(منصور)ناملی بیرکاتب تمانیدن کۆچیریلگن اپکن،بو قۆلیازمه رحمتلی دگروال عبدالخلیل یانیده سقلنراپدی. اوکیشی موندن۱۰ییل آلدین میمنه ده وفات اِپتدی واونینگ قیمت بها کتابلری کیملرنی قۆلیگه توشگنی معلوم اپمس.

مین(مقاله یازووچیسی)شمسی۱۳۷۳ییلی/میلادی۱۹۹۴ییل، شاعرنینگ(مناقب اسلامیه وتحفة الوزرأ) ناملی اثرلرینی فاریاب دولتی باسمه خانه سیده چاپگه تیارله دیم لیکن اۆشه زمان سیاسی حاکمیت تپه‌سیده بۆلگن بیرخیل قاره نیتلی ،کلته فهم ملالرلر، همده فاریابده حاکمیتده بۆلگن حربی قومندانلربویورغی بیلن اوشبو اثرنینگ ۱۰۰۰یقین چاپ بۆلگن فورمه لری اۆت گه تارتیلدی و...

www.ezgu.org

البته انه شو قۆلیازمه اثر(واقعات اسلامی)نینگ اخرگی قسمیده،صوفی اسلامقلی (شیخ الاسلام)حقیده اونینگ تۆغیلیشیدن آلدین (کشف)و(شهود)مقامیگه یېتگچ متصوف شاعرلرنینگ او ذات حقیده پیشگویلیکلری جایلشتیریلگن .اوشبو اثر ترکیبیده مشرب نینگ(تاپیلدی)ردیفلی بیر۶بیتلیک غزل و۲۴بیتلیک بیر اوزون غزل {قصیده شکلیده} هم اۆرین الگن .مېن مشرب نینگ تاپیلگن اوشبو ایکی شعرینی شمسی ۱۳۸۴ییلی/میلادی ۲۰۰۵ییل،رحمتلی هدایت الله هدایت تمانیدن،بلخ ولایتیده چاپ اِېتیلگن«بابارحیم مشرب نمنگانی دیوانی»ترکیبیده هم بیرمقاله آرقه لی چاپ قیلگن اېدیم.[۴۰]

مشرب نینگ بنگی تاپیلگن شعرلری:

خـــدا دیب ییغلاسنگ بۆلور، نــدای دادگر پیدا
طلب قیلسانگ دل و جاندین بۆلور بیر راهبر پیدا
که تاپماي راهبرني هیچکیشي تا پماس خدا غه یۆل
چو کورو بي عصا کش گابۆلور خوف و خطر پیدا
بو یۆل اوستیده قالغان بینوا و کور و عاجز سَن
عصا کش سیز قدم قۆیما، بۆلور آلدینگدا جر پیدا
عجب پایاني یۆق یۆل دور،اراده کـۆپ خطر لار بار
بو یۆلغا کیر ما گیل تا تاپما سأنگ بیر همسفر پیدا
اگـر بي مرشد و بي همسفر بو یۆلغا کیر گایلار
بۆلوب گمراه قیلغاي اۆزلاریغا کــوپ ضرر پیدا
الار کېم اوشبو یۆلني طي قیلب منزلگا یېتدي لار
بــۆلـــوبتـور انبیـا و اولـیالار دیـن اثــر پیدا
هر اېش بیواسطه بۆلماس اېمیش،بیل اي جگر بندیم!
پیـامبر لارگـابۆلــدي جبرییل خوش سیر پیدا
دېماکیم انبیـا لار کېتتي لار کېم، اولـیا یۆقـتور
قیلــیب تـور اولیاني جانشین، اول دادگــر پیدا
اگـــر چه اول محمد مصطفي کېتدي بو عالمدین

[۴۰][قره نگ:مشرب نمنگانی دیوانی/چاپگه تیارلاووچی هدایت الله هدایت/نشر ایتووچی میرزااولوغ بیک فرهنگی انجمنی /چاپ ییلی۱۳۸۴/مزارشریف-بلخ/۳۱۰-۳۱۲بیتلر]

www.ezgu.org

وليكن نسبتي مـــرد خـــــدا لار دين بؤلر پيدا
اني اول نسبتي دين مقتـــداي خلـــق بؤلديلار
كه نجم الدين، بهاوالدين، جلال الدين دگـر پيدا
ظهور ايلار بو نسبت تـــا قيامت كـــوني بؤلغانچه
گـــدا دين، گاه شاه دين، هر كه دين سر براورر پيدا
كبليب تور اوُل بو نسبت پايه ـ پايه اوشبو ساعتغا
آفـــاق خواجه پيريمدين بؤلدي چون بار دگر پيدا
اپرور بو نسبت و ليكن،ظهور ايلارهر آدم دين
كه بعضي دين بؤلور كل، بعضي دين اندك اثر پيدا
سنه گر اوتسه، مينگه يوز يېتميش ييل فوت پيامبر دين[41]
چيقار لار دعـــوي ايلاب اولزمانده شيخلـر پيدا
ولـــي بير تورك دين بو نسبت كُلـي ظهور ايلار
اوزي مكـــريت خـــراسان ملكيدا ايلار اثر پيدا
آتـــــي «اسـلام»اندين بؤلغوسيدور رونق اسلام
كه طالب لارغه دمـــدم ايلاگاي نور دگر پيدا
انينگ دامانيگا دست اورسه كيم، بؤلور وجودي زر
هـــــدايت لار تاپيب اندين، بؤلور شهباز لر پيدا
بؤلـــــور كامـــل مكمل آفتاب نوريدن اولدم
ولـــــي اهـــــل ضلالت لار قيلور لار كينه لر پيدا
آتيب سنگ ملامت ني انينگ هـر كيم وجوديگا
قيامت كوني بؤلغانده، بؤلور لار خوك و خـر پيدا
خصومت اپلا بان مرد خدالار دين جمع حاصل ني
كېتار لار اوشبو عالمدين قيلار جـــاي ســفر پيدا
بېريب برباد دينين قؤل لاري دين جمع حاصل ني
كه سود اېتماس قيلور لار اېزلاريگا شور و شر پيدا
دېـــــدي پيغمبر مرسل كه شيخ را ه دين بيشك
اؤشـــــل قـــومين ايچينده مثل پيغمبر بؤلر پيدا
جلال الدين رومي، حافظ و شيخ يلاني، ايتيب اوتتي لار

[41] ١١٧٠قمرى

www.ezgu.org

بؤلـــور شهبازعالمگیر، تــورک پــر هُنر پیدا
همه بیر تــن اپرور لار، عـالم معني ایچیندا بیل
بؤلوب تور(لا نفرق بینهم) زان خوش خبر پیدا
بو ســـــؤز لارني بیان ایتتیم مبني دیوانهٔ مشرب
چـــرا که بؤلدیلار منگا همه روحـاني لــر پیدا

غزل:

خطر لیک یؤل اپدي رهبر تاپیلدي
سریمني کیستي دیگر ســـر تاپیلدي
قیلـور خـــواجـــه غـلامیني نشـانه
دلیمـــگا داروي احـــمر تاپیلـــدي
که بؤلـــدي عاصي لارغه رهنما اول
محمد دینـــي گا ســـرور تاپیلدي
نه پـــرواي بو جنت من، نه دوزخ
منگا «اســـلام»[۴۲] دیـــن پـــرور تاپیلدي
اراگه ســـالـــدي اسبـــاب آتینی باز
ازل دین زر ایدیم، زرگـــر تاپیلدی
دپدي مشرب که کویگانلار چو کویماس
محبت کانیدین جـوهـــر تاپیلـــدی

«مدأنور»نینگ قؤلیازمه وباسمه نسخه لری:

«مبدانور»نینگ قؤلیازمه لری اؤرته ویقین شرق مملکتلری کتابخانه لریده کپنگ ترقلگن.فقط اؤزبپکستان فنلراکادیمیه سی، شرقشناسلیک انستیتوتی خزینه سیده اونینگ ۲۸ته نسخه سی موجود. بولر،اساساً، ۲۰نچی عصرده تورلی خطاطلرتمانیدن تورلی جایلرده کؤچیریلگن قؤلیازمه لر بؤلیب،اپنگ اولگی سی ۳۶۹۲رقملی۱۲۳۶/۱۸۲۰ییل(اپرگش دیوانه) ناملی کیشی کؤچیرگن نسخه دیر.اینگ آخرگی سی۱۹۰۴ییلی عبدالفتاح بن ملاعبدالجلیل جوپیاری کؤچیرگن.۴۹۴۹رقملی نسخه دیر. قؤلیازمه لردن ۹ته سی علمی توصیف قیلینگن.

[۴۲] شهید«صوفی اسلامقلی»هراتده گی کُرخ وفاریاب نینگ قیصار تؤمنیده گی«شیخ الاسلامیه»سلسله سی نینگ اساسچی سیدن،مقصد

www.ezgu.org

قالگنلری علمی حدگه توصیف قیلینمه گن.توصیف قیلینگن قۆلیازمه لر«مبدأنور»نینگ تۆله نسخه لری بۆلیب، ایکیته سی آخرید(۳۹۸۵/۶رقملی قۆلیازمه، توصیف/no۱۵۵۶و۷۸۷۳/۱رقملی قۆلیازمه، توصیف/no ۱۵۶۱).

«کیمیا»اثری کېریتیلگن.قالگن قۆلیازمه اَیریملری چله،آخری یۆق . «مبدأنور»نینگ اۆزبېکستان وقۆشنی مملکتلرده سقلنه یاتگن قۆلیازمه لری نینگ تۆله توصیفی وتنقیدی متنی نی تیارلش،اۆزاق محنت طلب قیله دیگن مشقتلی ایشدیر.[۴۳]

۱ :۹۰۸۲رقملی قۆلیازمه قوقان قاغاذیگه(قاره سیاهی) ده نستعلیق خطی بیلن کۆچیریلگن.هرقیسی حکایه دن کېین، «حکایت»یاکه«حکایه»سۆزینی باشقه سیاه ده یازیش اوچون بۆش جای تشلب کېتیلگن،لیکن یازیلمه ی قالگن.هر صحیفه گه ۳۴/۳۲مصرع جایلشتیریلگن بۆلیب ۱۷/۱۶مصرعدن ایکّی قطار قیلیب یازیلگن.اثر«بسم الله الرحمن الرحیم»عباره سی بیلن باشلنه دی.۱۸۷۱/۱۲۸۸ییلی نامعلوم خطاط تمانیدن کۆچیریلگن.قۆلیازمه نینگ«مبدأنور»قسمی ۳۱۸ورق(۱–ب/۳۱۸ب).قۆلیازمه جلال الدین رومی مثنوی سی نینگ قوییده گی بیرینچی بیتی بیلن باشلنه دی:

بشنو از نی چون حکایت میکند

وز جدایی ها شکایت میکند

آخری،رومی«مثنوی»سی نینگ قوییده گی بیتی بیلن توگَیدی:

پاک کن اوّل ضمیر خویش را

تا بدانی سرحد درویش را

قۆلیازمه نینگ«کیمیا»قسمی هم«بسم الله الرحمن الرحیم»عباره سی بیلن باشله نیب،«کیمیا»سۆزی ورقملرینی کیمیای یکم/کیمیای دوم کبی یازیش اوچون

[۴۳] سبرانیه ویستاچینخ روکاپیسیه/ا.ن.و.۳.س.س.ر.ت.پ.تاشکینت، ۱۹۵۴، ن.او.۱۵۶۲/۱۵۵۴(عصمت الله عبدالله روایتیگه اساسا)

www.ezgu.org

بۈش جایلر قالدیریب کېتیلگن.همه سی بۈلیب۱۶ته کیمیا بېریلگن.قۈلیازمه نینگ«کیمیا»قسمی ۱۶کیمیانینگ قوییده گی بیتی بیلن توگیدی:

اگر صد مرته اَیتسم گوشِ کرسن

دلینگگه معنی یۈق کردن بتّرسن(۲۹۴.ورق)

کېین باسمه ده اوچره میدیگن بیرحکایه (۲۹۷/۲۹۴۶.آ.ورقلر) مشرب نینگ ۱۲غزلی۱۲، مخمسی و۳ته مسدسی بیریلگن». ۲۹۷.ب/۳۱۸ .ب «غزللریدن ۴ته سی، مخمسلردن۹ته سی وهراوچّله مسدس«مهربانیم قیده سن!» تۈپلمیده یۈق.قۈلیازمه قلین قاغاذ مقواده[۴۴].

۲ :۴۹۴۹رقملی قۈلیازمه،قلین قوقند قاغاذیگه نستعلیق خطی بیلن جوده یخشی یازیلگن حکایه لر سرلوحه سی واوبغیشلنگن شخصلرناملری قیزیل(مرکب)بیلن یازیلگن.بعضی اۈرینلرده جای تشلب کېتیلگن.قۈلیازمه قلین قاغاذ مقواده خطاط عبدالفتاح بن عبدالجلیل جوبیاری۱۲۲۲ییلی جمادی الأخرآییده (۱۹۰۴ییلی/اوگوست/سینتایبر)ده کۈچیریلگن.هرصحیفه گه۲ قطاردن،هرقطاریده۱۲/۱۳مصرعدن یازیلگن.جمعی ۳۰۳ورق.حاضرگچه بیزگه«مبدأنور»نینگ تاش باسمه ده ۶مرته نشر اِېتیلگنی معلوم.بونشرلرنسخه لری اوزبیکستان فنلراکادیمیه سی/شرقشناسلیک علمگاهی/قۈلیازمه علمگاهی/باشقه دیارهمده شهرلر،کُتبخانه لری وشخصی کیشیلرقۈلیده سقلنماقده.اولرنینگ همه سی مشرب نینگ«کیمیا»اثری بیلن بیرگه چاپ اِېتیلگن. «کیمیا»لرسانی۲۲ته.

۱:ملاعبدالحاجی بن اسدالله حاجی تاشکندی اهتمامی بیلن،تاشکېنتده باسیلگن نسخه.نسخه آخریده نشر ېیلی کۈرسه‌تیلمه‌گن،لیکن سینزوره۱۸۹۸ییلی رخصت بېرگن(کیمیابیلن بیرگه۴۴۸بیت)

۲:میراویس شاه بن میرطاهرشاه نمنگانی اهتمامی بیلن۱۳۱۶ییل ذوالحجه آیی ۱۸۹۹ییلی(تاشکېنتده باسیلگن.۳۳۹بیت). کیمیابیلن بیرگه ۴۴۸بیت)

[۴۴] مبدانورحاجی عصمت الله عبدالله/۲۱نچی بیت

www.ezgu.org

۳:شرکت خیریه جدیداهتمامی بیلن۱۳۱۹)۱۹۰۱میلادی(یپلی تاشکپنتده نشراپتیلگن.۳۴۹بیت(کیمیابیلن بیرگه۴۵۸بیت).

۴:یعقوب خواجه ایشان،پادشاه خواجه ایشان اؤغلی سعی وحرکتلری بیلن ملایوسف خان بن ذاکرخان کؤچیرگن نسخه اساسیده ۱۳۲۴)۱۹۰۶ میلادی (ییلی.تاشکپنتده آ.ا.پارسی ییف مطبعه سیده باسیلگن۳۴۸بیت). کیمیابیلن بیرگه ۴۶۲بیت)

۱۳۳۱:۵ییلی ربیع الاول(۱۹۱۳ییلی(بخارا)کاگان ده باسیلگن «مبدأنور» ۳۳۴بیت(کیمیابیلن بیرگه ۴۴۸بیت)بویوقاریده تأکید لگنیمیزدیک، عبدالرووف فطرت اپسله تگن واوفایده لنگن نسخه دیر.فطرت نشرِاپتیلگن ییلینی ۱۹۱۲دپب،ناتؤغری کؤرستگن.

۶:صدیق خواجه خجندی اهتمامی بیلن۱۳۱۹ییل صفرآیی(۱۹۰۱میلادی ییلی)استانبولده محمود بپک مطبعه سیده باسیگن.۳۴۰بیت(کیمیابیلن بیرگه۴۴۸ بی).بوتاش باسمه نشرلربیر–بیریدن جوده کم فرق قیله دی.اولردن ۴ته سینی سالیشتیریب چیقدیک.

بخارا وتاشکپنت۱۳۲۴(۱۹۰۶میلادی) نشرلری[۴۵]:

آلف:بخارانشریده۱۰۹نچی بپتدن باشلب تاشکپنت باسمه سیده موجود بؤلگن.۴بپت توشیب قالگن.

ب:بخاراباسمه سی۲۰۹، بپتده گی۵,بپتلی حکایت تاشکپنت نشریده یؤق.

ج:تاشکپنت باسمه سی۲۵۴/۲۴۲بپتلریده گی حکایه وغزللراؤرنی بخارانشریده)۲۳۴/۲۲۵بپتلر(آلماشیب کپتگن.

بخارانشری اَیریم جایلرده گی«حکایت»سؤزی سرلوحه بیلن اَجره تیلمه ی،حکایه لر بیر–بیریگه قؤشیلیب کپتگن.

[۴۵] مبدانورحاجی عصمت الله عبدالله/۲۰نچی بیت

www.ezgu.org

تاشکینت۱۳۲۴(۱۹۰۴ییلی)واستانبول نشرلریده ایسه هیچ قنده ی فرق یوْق.فقط استانبول باسمه سی۲۸۵بتده گی غزلده گی ۸بیتی توْشیب قالگن.بخاراباسمه سیده بوغزل توْله بپریلگن.بخارا نشری کپین باسیلگنی اوچون،اونی استانبول باسمه سی اساسیده چاپ اِیتیلگن دپب خلاصه چیقریش ممکن.

«مبدأنور»اوشبو نشرینی تیارلشده تاشکینت ۱۳۲۴ییل نشری نینگ شخصی کتابخانه میزده گی نسخه سیدن فایده لندیک.اوفقط بیته قوْلیازمه دن کوْچیریلگنی اوچون اَیریم نقصانلردن خالی ایمس[۴۶].

۱۶:«مبداءنور»اثری نینگ سوژه ومضمونی:

(مبداءنور) اوْزبپک ادبیاتی تاریخیده قیمتلی عرفانی- تصوفی بدیعی اثراوشبو اثرعلم عالمیده معلوم بوْلیشیچه بویوک اَولیاً آته وقلندرشاعر(بابارحیم مشرب)گه منسوب،لیکن مبنینگ فکریمچه بواثرتیل خصوصیتی جهتدن بابارحیم مشرب دن بوْلمسه کیره ک،لیکن «مبداءنور»خواه بابارحیم مشرب نیکی بوْلسین،خواه ملاروزی آخوند،یاکه باشقه بیرایجادکارنیکی؛ اوْزبپک ادبیاتی تاریخیده قیمت بهابیراثرو اونینگ(معرفت خزینه سی) دپگنده ینگلیشگن بوْلمیمیز.

شکل جهتدن(مبدأنور)شرق کلاسیک ادبیاتی،جمله دن اوزبیک ادبیاتی شعریتیده کینگ قوله نیلگن مثنوی ژانریگه بولیب،عروض نینگ رمل مسدس مقصور- مکفوف(فاعلاتن/ فاعلاتن/ فاعلات یا فاعلن)وزنیده یره تیلگن واوشبواثرگه قوشیمچه(کیمیالر)ایسه هزج مسدس مقصور-مکفوف(مفاعیلن/ مفاعیلن/ مفاعیل یافعلن)وزنیگه یره تیلگن.

بواثرذاتاًمولانا جلال الدین محمد بلخی نینگ«مثنوی معنوی» اثری حقیده بوْلگن اوْزبیک ادبیاتی تاریخیده بیرینچی اپزله نیشلریدن سنه‌لەدی. معلوم که فکری جهتدن حکیم سنایی غزنوی وشیخ فریدالدین عطارلرگه ایزداشلیک قیلیب کپلگن،مولانا جلال الدین رومی، بوندن۷عصراول‌راق اوْزی نینگ بویوک اثری «مثنوی»سینی یازدی،سوْنگی ۵-۶عصردوامیده اوشبواثرنینگ شرح،ایضاح وتفسیری اوچون اوْنلب اثرلریازیلیب،اوْزبپک تیلیده «مبداءنور»شواثرلرنینگ بیرینچیسی. بواثرده عموم اَلگنده شاعر(نی نامه) بیتلریدن بیته سینی کپلتیریب،سوْنگره اونینگ اوْزبپکچه ایضاح

[۴۶] اوشه اثر /۲۱نچی بیت

www.ezgu.org

وشرحیگه اینتیلیب اوشبوفارسچه بیتلرنی بیرخیلینی ۱۰بیت آرقه لی بیرخیلینی ۲۵بیت آرقه‌لی،شونینگدەک بیراربیتنی۳۳ بیت،۴۴ بیت،۴۷ همده۵۵ بیت و۷۷بیت ونهایتده۹۰بیت آرقه لی هم شرح اِیتیشگه اورینه دی.شاعرعموم آلگنده اوّل مولانا«مثنوی»سیدن بیر بیت ذکر قیلیب،سؤنگره اونی تصوف وعرفانی جهتدن ایضاحیگه اورینیب،اوشبومضمونگه ماس تصوفی تذکره لردن بیرته (حکایت) تمثیل شکلیده کیلتیره دی. عموم آلگنده اثر نینگ موضوع جهتدن کمپوزیشنی شوخیل.

(مبداً نور)یالغیز(نی نامه) بیتلری یاکه مثنوی نینگ (۱۸-۲۲)باش بیتی نینگ شرح وایضاحی بؤلمه‌ی،بلکه بوندن تشقری شاعر اؤزطبعیگه موافق بیتلرنینگ مثنویدن تنلب اولرنینگ شرح واایضاحیگه هم اینتیلگن،اوشبو بیتلرنظملی روشده ایمس بلکه هر بیر(ایضاح)بیریله دیگن بیت مثنوی نینگ تورلی(دفتر)لریگه تیگیشلی دیر،(نی نامه)دن تشقری بیتلرقطاریده:

علم حق در علم صوفی گم شود

این سخن کی باور مردم شود؟

کبی بیتلرهم(مبداءنور)ده شرح وایضاح ایتیلگن،بعضی بیرحالده شاعر«مثنوی»دن بیرخیل بیتلرنی ناتؤغری شکلده روایت اِیتگن؛جمله دن:

تانگردد کودک حلوافروش

بحربخشایش کجاآیدبجوش؟

یوقاریده گی«نگردد»سؤزی درحقیقت«نگرِید» ،چونکه بوسوزمطلقا شعرنینگ معنی سینی بوزیب قؤیگن،مولاناؤزی نینگ «مثنوی»اثریده شوبیتلرآرقه لی یاش حلوافروش بیلن،باله لری آچ قالگن کیشی روایتینی باشلیدی. البته بونده ی کمچیلیک وخطالراثرترکیبیده آزاِیمس وبوخیل خطالراؤستیده سؤز یؤروتیشنی ضروربیلمیمن.

معلوم که «مثنوی»۶دفتردن عبارت،لیکن اونگه ایزداشلیک قیلینیب یازیلگن«مبداءنور»۳دفتر،بوحقده شاعرومصنف،«مثنوی» تیلیدن قویِیده گی فکرنی دلیل قیلیب کؤرسته دی:

www.ezgu.org

ای ضیاًالحق حسام الدین بیار

این سوم دفترکه سنت شد،سه بار[۴۷]

حضرت مولانا «مثنوی»سیده معلوم واقعه لر،جمله دن(حسام الدین چلبی)عیالی نینگ تویوقسوندن وفات اٸتیشی باعث،اثرتالیفی آقیمی نی تؤخته دی،بومساله«مثنوی»ده بیرطبیعی واقعه،لیکن عین گپ (مبدانور)اثری ده هم واقع بؤله‌دی.مصنف کتابنی۱۳۸بٸتیده (تمت) دٸیدی،سؤنگره اٸسه (مثنوی) نینگ قوییده گی بیتی نی کٸلتیریب:

مدتی این مثنوی تاخیر شد

مهلتی بایست تاخون شیرشد

اثرنینگ ایکینچی قسمیگه کیریشه دی ونتیجه ده معلوم بؤلمیدی که«مبداءنور»مؤلفی نینگ بو ایشدن اساسی مقصدی نیمه ؟

«مبداءنور» نینگ یازیشده،شاعرفایده لنگن«مثنوی» نسخه سی بیزنینگ اختیاریمیزده بؤلمه گنی باعث(مبدانور)اثری آرقه لی ایضاح اٸتیلگن بیتلرنی «مثنوی»نینگ معمول چاپلریده تاپیش قیین.قاله‌وٸرسه شاعراؤزشخصی سلیقه وفکریگه کؤره بیرخیل بیتلرنی مثنویدن تنله ب ،اونی شرح وایضاحیگه اورینگن.

مبداءنورفکری ومعنوی نقطه نظردن جوده بای وسیرقیررەلی،بو اثرتصوف وطریقت بؤییچه تعلیمات کسب قیلیش اوچون اٸنگ مهم اثر،اثرترکیبیده کمیده۸۲حکایه ،تورلی تصوفی تذکره لردن همده بیرخیلی ینگیدن- ینگی روایتلرکٸلتیریلیب، اؤرینلی طرزده، اولرحقیده فکر یوریتیله‌دی.[۴۸]

[۴۷] مبداءنور۳۱۱بیت

[۴۸] اوشبو حکایه لرنینگ منبع ورویخطلری حقیده تدقیق اؤزیدن- اؤزی مستقل بیراثرتالیف قیلیشنی طلب قیله دی.

www.ezgu.org

البته اثرده ایشله تیلگن(حکایت)لرنینگ اساسی منبع ورویخطینی کؤرسه‌تیش اؤزی مستقل بیراثرتألیف اپتیشینی طلب قیله‌دی. (مبدأنور)مضمون جهتدن جوده هم بای وسیرقیرره لی اثر اوشبو اثر اؤزبیک ادبیاتی تاریخیده نادر وبی بها بیریادگارلیک. اوشبو اثر زمانه سی نینگ تینیق کؤزگوسی صفتیده شاعرنینگ دوریگه عایداقتصادی–اجتماعی، فلسفی،دینی، اخلاقی همده اؤشه دَورنینگ(انسانی معرفت)دایره سیده کپنگ کؤلمده گی تفکرینی تصویرلب بپریش یانیده،اونینگ اؤززمانه سی نینگ ایلغارفکرلی،پیتوک بیرعالم،طریقت اهلی واجتماعی حیاتگه عاید مسأله لردن جوده هم چوقورمعلوماتگه اپگه بیرشخص صفتیده عکس اپتدیره دی.

اثرترکیبیده چین انسان،تؤغری مسلمان ،وفادارلیک،حلال لیک،حقشناسلیک،اپزگولیک،انسان سپورلیک،تانگری امرلریگه بؤیسونیش،قیامت کونیدن قؤرقیش،هرایشگه خدانی حاضروناظربیلیش کبی غایه لرترغیب اپتیلیب،انسانلرگه اعتقاد،صداقت،اخلاص،قناعت،تواضع،آداب واخلاق وشوکبی انسانی–اسلامی فضیلتلرتعلیم بپریله دی. شونینگدپک حرص،طمع،دنیا پرستلیک، خودبینلیک،نفاق،کبروغرور،جهل ونادانلیک وشونگه اؤخشش یمان صفتلرقره‌لنه‌دی.

۱۷: «مبدإنور»اونینگ قؤشیمچه قسمی «کیمیالر»:

مبنی قؤلیمده گی«مبدإنور»اثری نینگ سؤنگی قسمیده«کیمیالر»سیغیشتیریلگن .اثرنینگ بو قسمی مضمون جهتدن هم ووزن جهتدن هم(مبداءنور) دن فرق قیله‌دی. چونکه اؤزی مستقل بیراثر، اوشبواثر(کیمیالر)ذاتاً(هزَج مُسدَس مَحذُوف– مَقصور/مَفاعِیلُن/ مَفاعِیلُن/فَعُولَن یا مَفاعِیل)وزنیده پره‌تیلگن.

اوشبو اثرعموم آلگنده تعلیمی–اخلاقی(دیداکتیک)اثر.تورک –اؤزبیک ادبیاتی تاریخیده یوسف خاص حاجب نینگ«قوتدغوبیلیک»همده میرعلیشیرنوایی نینگ«محبوب القلوب»اثریدن کپین شونده ی بیرتعلیمی واخلاقی ومضمونا بای اثریره‌تیلگنی یؤق، بواثر اؤزبیک ممتاز ادبیاتی نینگ اپنگ قیمتلی بدیعی میراثی صفتیده اجتماعی حیات نینگ تورلی ساحه لریده انسانلرگه پند واؤگیت بپره‌دی.شاعرومصنف اؤزحیات تجربه لروباشدن کپچیرگن واقعه–حادثه لرنینگ افاده لی وتأثیرچن شکلده اؤزبدیعی قابلیتی بیلن بیرگه عروضی وزن قالبیده علیحده سرلوحه لرآرقه لی اوقؤوچیگه بپره‌دی.

www.ezgu.org

«کیمیا»لر سوژه ومضمون جهتدن بوتونله‌ی اؤگیت، پند، نصیحت دن عبارت.اوشبو پند ونصیحت اجتماعی حیات‌نینگ تورلی ساحه لرینی اؤز ایچیگه آله‌دی.اعتقاد، دیندارلیک، اپزگو اپشلر، وفادارلیک، آته- آنه گه حرمت، استادو اؤقیتووچی مقامیگه حرمت،حلال لیک،قؤشنی لرحق-حقوقینی رعایت قیلیش،حیات ایشلریده اؤرته لیک واعتدال نی سقله‌ش،عمرنی اؤتگونچیلیگی،آدابلی بؤلیش،دنیا ودولت نینگ بی بقالیگی،عملی بیلیم ودانش کسب قیلیش،آخرت وقیامت کونی نینگ قتّیقلیگی،مردم آزارلیکنی قره‌لش،کبروغروردن اوزاق بؤلیش،تانگری نعمتلری شکرینی جاییگه کپلتیریش،حقشناسلیک...همده اجتماعی حیات نینگ تورلی ساحه لریگه عاید کپره کلی انسانی واسلامی فضیلت لرنی مقته ب، اؤقووچی نینگ انه شو فضیلت لرکسبی گه ترغیب اپتیب، پند واؤگیت بپره‌دی. شاعراوشبو قیمتلی دُردانه پند واؤگیتلرنی اهمیتیگه کؤره اولرنی(کیمیا)[۴۹] دپک نادر وتاپیلمس نرسه گه اؤخشه تیب،کیمیاسؤزینی اونگه نسبتاً ایشلتگن.

کیمیالرقسمی هم خوددی «مبداءنور»گه اوخشش تعلیمی واخلاقی موضوعلرنی اؤزایچیگه کیریتگن وهربیرکیمیاآرقه لی خاص بیرموضوعگه عاید سؤزیوریتیلیب ،سؤنگ موضوعگه موافق بیرحکایت هم ذکر اپتیله‌دی .

هربیرکیمیاعموم آلگنده ۱۰-۲۰بیتدن تشکیل تاپیب اؤزیگه خاص مضمونگه اپگه،لیکن اثر ترکیبیده آیتیلیب اؤتیلگن کیمیالردن هم اوزون وقیسقه کیمیالرموجود(مثلاً۱۵کیمیا۴۱بیتدن و۱۶کیمیا۵۶بیتدن تشکیل تاپگن۴کیمیا۸بیتدن تشکیل تاپگن).هربیرکیمیاخاص بیرموضوعگه بغیشلنه‌دی.

شاعرهربیرکیمیا مضمونینی سرلوحه لرآرقه لی یازمه گن حالده هم، هربیرکیمیانینگ مضمونی بوگپنی اثباتلیدی. اساساً اثر ۲۲کیمیادن تشکیل تاپگن(اثرذاتا۴۶۲بیتدن عبارت بؤلیب اوندن،۳۵۰بیتی مبداءنورمتنی (۱۰۱)بیت کیمیالرقسمی) .

۱۸:« مبداءنور»حقده فکروملاحظه لر:

۴۳:موندن بیرعصرآلدینگچه «کیمیا»سؤزی مس نی آلتین گه آلماشتیرووچی عملیه دن عبارت ایدی،لیکن زمانوی علمی ترقیات نتیجه سیده (کیمیا/خیمیک/شیمی)طبیعتده گی عنصرلرنینگ تبکشیرووچی کپنگ ترماقلی علمگه نسبتاً ایشله تیلیب واپکی کته قسمگه آجره تیله دی: عضوی کیمیا وغیرعضوی کیمیا،

www.ezgu.org

مؤلف اثرترکیبیده بیرقطارآتلرنی تیلگه آلەدی، اثرمضمونیدن اوشبو شخصلرشاعر بیلن یقین مناسبتده بۆلگنی انیقلنەدی.

شاعرروایتلرهمده تورلی موضوعلرحقیده فکر یوریتگن ده اوشبو کیشیلرگه خطاب قیله دی، شوباعث هم اۆقووچیگه ایککی خیل فکرتاپیلەدی،بیری بوکه شاعرومصنف انه شوکیشیلربیلن اوزلوکسیز یقین مناسبتده بۆلیب، اۆزاثرینی اولرنینگ حضوری ومجلسلریده یرەتگن،یاکه نامی تیلگه آلینگن شخصلربیلن، شاعرارەسیده پیرومریدلیک رابطەسی برقراربۆلگن وانه شو رابطه طفیلی اثرنینگ تورلی صحنه لریده اولرنینگ معنوی حضوری سیزیلەدی . ایکینچی،بوکه احتمالاً شو قطارکیشیلرشاعرنینگ مادی ومعنوی یاردمچی سی بۆلیب، اثربرەتیلیشیگه معلوم حصه قۆشگنلر.

اوشبو قطارآتلردن هربیری ایککی –اۆچ مرته (مبداءنور)اثری ترکیبیده تیلگه آلینەدی، لیکن(کیمیالر)قسمیده بوآتلرنینگ اصلا اۆچرەتمیمیز.

دېمک،اثرترکیبیده شاعراۆزی واۆرتاقلری حقیده اوشبو اشاره لردن باشقه هیچ قنده ی معلومات قید قیلمەگن . شونینگ اوچون هم اولرکیم،قه یېرلیک،نېچه یاشده ،شاعربیلن قنده‌ی مناسبتده بۆلگن لری،همده شوحقده تاپیلەدیگن باشقه سۆراقلرگه جواب تاپیش جوده هم قیین.

البته اگر«مبداءنور»مؤلفی «بابارحیم مشرب » بۆلگنده نېگه بو آتلردن بیرینی بیزمشرب دیوانی بۆلگچ «قصۀ مشرب»اثریده اوچرەتمیمیز؟! یاکه ادبیاتیمیز تاریخیده «مشرب»نامی بیلن دانگ تره‌تگن ایجادکاریمیزنینگ باشقه اثرلری هم باراېکنمی که بیزگه قَدر سقلەنیب کېلمەگن،یاکه بو«مشرب»باشقه کیشی می؟ وشونگه اۆخشش سۆراقلر.

معلوم بۆلیشیچه بوحقده بۆلگن تدقیقاتلر هنوزهم یېترلی اېمس ومعلوم که «کلاوه نینگ اوچی»هنوز تاپیلمه گن !

هرحالده اثرترکیبیده ایشلەتیلگن قطارآتلرنینگ سانی(۳۰)ته گه یېتیشه دی وقوییدەگیلردن عبارت :

عبدالوفا،عبدالغفور،عبدالجلیل،عبدالولد،عبدالامین،عبدالغنی،قوام‌الدین،محمدنیاز،محمدنظام، عبدالغفار،عبدالتواب،عبدالبصیر،محمدرفیع، عبدالحسن، عبدالحِکم، محمد غلام، محمدشکور،عبدالرسول،عبدالاحد،محمدوفا،عبدالجلیل،محمدامید،ابوالحسن،عصمت الله،محمدتُراب،محمدحکیم، عبدالمجید ،عمر،عبدالعلی...

مېنینگ فکریمچه (مبدأنور)اثری حقیده سۆزیوریتگنده اوشبو کیشیلرحقیده هم معلومات بېریلیشی ضرور،چونکه عموم آلگنده اثرنینگ باشله نیشیدن،سۆنگیگچه اوشبو

www.ezgu.org

شخصلرنینگ معنوی حضوری اثرده جانلی سېزیلیب تورگن .قاله ویرسه مبدأ توراثری نینگ مصنفی بیرگن قیدلرگه کوره،او(سادات)اهلی و(سید)بولگنی تیلگه الینه دی؛حالانکه بیزتانیگن واوقیگن (مشرب)هیچ قچان هم(سید)لیککه فخرلنمه ی ،بلکه(سیدلیک وخواجه لیکنی)ردقیلگن :

دېدی راست اَیتینگ مونی(عبدالغنی) دشمنِ احمدهمه نی دشمنی

گرچه سید میز انگا اولادمیز بی بضاعت میزکم استعدادمیز[۵۰]

۲۰:«مبداءنور کېمگه قره تیلیب یازیلگن؟!

مولانا جلال الدین بلخی اوزی نینگ«مثنوی معنوی»اثرینی اخلاصمندمریدهمده معنوی پیشواسی بۆلگچ«حسام الدین چلبی»نینگ طلبیگه بنآیازگنیدېگ،مثنوی گه ایزداشلیک قیلینیب یازیلگن«مبداءنور »اثری هم اصلاًمولف[بابارحیم مشربمی،ملا روزی آخوندمی یاکه باشقه کیشی می؟] تمانیدن معلوم بیرشخص یاکه شخصلرگه قره‌تیلیب یازیلگن.

معلوم بۆلیشیچه اثرترکیبیده نامی تیلگه اَلینگن قطارشخصلراَره] سیدن«نظام الدین»یاکه«محمدنظام»،«عبدالغنی»و«عبدالغفور»لرنینگ نامی قَبته-قَیته تیلگه اَلینه دی]احتمال اثرمولفی انه شوکیشی یاکیشیلرگه بغیشله ب یازگن فکرنی،توغدیره دی. ایلگری ابسلب اۆتگنمیزدیک بوحقده مؤلف انیق معلوماتلریازدیریب قالمه‌گنی باعث اوشبو تخمین لرگه سویه‌نیشدن باشقه علاجیمیز یۆق.اثرده بېریلگن قیدلراعتباریگه بوشخصلر مؤلف نینگ خاص وسېویکلی مُریدیادایمی صحبتداشی بۆلیشی ممکن .منه بو نمونه لرگه توجه قره تینگ:

هـرهُـنـرمحـتـاج کـاسـب دورمـُدام
قالمـه طالب لردین اې (محمدنظام)
***

اې(نظام دین) بویۆلده پاک قَیت

سّرجاننی،جانی پاکانلرگه اَیت
***

[۵۰] مبدانور،ایکینچی دفتر

www.ezgu.org

گوش دل درکاراپ (محمدنظام)!

تاتیریک سن ایزله فرزندِتمام

***

هیچ عاقل بنده اپ(عبدالغفور)!
اؤزی چون آتش گاباریب سویکانور

***

پاسبانِ دل بؤل اپ (عبدالغفور!)

اصل ناقص لرنی مقصودی بودور

***

سَن که اندین قؤرقمسنگ اول قؤرقوتور
ایلگراغ قؤرقماق کپرک (عبدالغفور)

***

بو سَنی خیرینگ هزاران حّج اپرور

ایشنی موندا‌غ قیل که اپ (عبدالغفور)!

***

کذب اگر روبپرسه اپ (عبدالغفور)!

صدق نی بیشک دهانین بپرکیتور

***

زینهار من اؤلسم اپ (عبدالغنی)!

اول سرِ راهیغه تاشلانگ لرمنی

www.ezgu.org

***

بوسخن نی انگلب آل(عبدالغنی)!

اصل کویدورمس ایشیت آتش اَنی

شاعرنی دوست واؤرتاغ وهم صحبتلری(یاکه مرید ومخلص لری)سانی کؤپ بؤلسه هم لیکن اولردن فقط ایکی–اوچته‌سی شاعرنینگ یوره‌گیدن جای آلیب وباشقه لرگه نسبتاً اولرنینگ اسمی اثرترکیبیده کؤپراق تیلگه آلینگن. (محمد نظام/نظام الدین)،(عبدالغفور)و(عبدالغنی)اسملی شخصلر.البته شونده ی بیراسملرنی مبن «قصهٔ مشرب»اثریده اوچره‌تگنی یؤقمن.شوباعث هم «مبداءنور»اثری بابارحیم مشرب نیکی لیگیگه ایشانگیم کیلمیدی،احتمالاً شواثر «مشرب»نیکی بؤلگنده،نیگه انه شو قطارآتلردن بیرینی بیزاویپرده اوچره‌تمیمیز؟!عکس حالده مشرب نینگ باشقه بیراثری هم باربؤلیشی ممکن که بیزگه قَدرسقله‌نیب قالگنی یؤق، یاکه اصلا بو اثرمشربدن ایمس وشونگه اؤخشش سوراقلرگه حاضرگچه جواب تاپالگنیم یؤق.

مین فایده لنگن «مبدانور»نسخه سی:

بونسخه جمعاً۴۶۲بیتی بؤلیب،نستعلیق خطگه(قاری عبدالرووف سمرقندی)سعی واهتمامی بیلن،(دیموروف)باسمه خانه سیده،سمرقند شهریده ۱۳۲۸قمری هجری ییلی باسیلیب چیققن.

عموم آلگنده اوشبو تاش باسمه نینگ(۱–۳۵۰)بیتلری مبداءنور اثری،(۳۵۱–۴۶۲) کیمیالرقسمینی اؤزایچیده آله دی.کتاب نستعلیق خطده بؤلیب،مصرعلریؤزمه–یؤزشکلده یازیلگن. بیتلر چوکات ایچیده آلینیب،معیاری صورتده هربیتده ۲۲–۲۵بیت(۴۴–۵۰مصرع)یازیلگن.

کتاب آخرقسملریده متن ترتیبی بؤزیلیب نامنظم چوکاتلرایچیده هم متن یازیله دی.اثراولدن آخرگچه شماره اؤریلیب ورقلری ناقص ایمس. اثر

سؤنگی قسمیده قوییده‌گیچه یازیلگن:«کتبه المذنب الراجی من رحمت الباری ملا یوسف جان بن ملا ذاکرجان شاشی توقلی جلابی/سنه۱۳۲۸» [قمری هجری ۱۳۲۸ییلی ملاذاکرجان تاشکندی توقلی جلابی اؤغلی،ملایوسف جان قلمیگه یازیلدی] ینه بیر نشرهم خودی شونده‌ی،لیکن تاشکینت چاپیده‌گی متنلر بوایکله نسخه دن انچه فرق قیلمیدی.

www.ezgu.org

قؤللــه نیلگن منبع ورویخطلر:

۱: آریانادایره المعارف،جزءیازدهم،اسپ طراح،مطبعه عمومی کابل، قوس ۱۳۳۳.

۲:امینی،محمدکاظم(بکوشش،مقدمه،وتصحیح)،واقعات اسلامی یامناقب اسلامیه، ناشرریاست اطلاعات وکلتورفاریاب،مطبعۀ دولتی فاریاب،۱۳۷۴.

۳:ایشانچ،ذکرالله وکوهکن،اوزبیک ادبیاتی فرهنگی،امیرعلیشیرنوایی فرهنگی انجمنی نشری،فاریاب دولتی باسمه خانه سی،۱۳۷۴ییل.

۴:رویین،عبدالله(گردآورنده)،گزیده ای ازاشعارمشرب،ناشرکانون فرهنگی علیشیرنوایی،چاپ مطبعه دولتی بلخ،جدی ۱۳۷۰.

۵:شرعی جوزجانی،دکتورعبدالحکیم،تصوف وانسان،اپکینچی باسیم، سعیدانتشاراتی مؤسسه سی چاپی،نشراپتووچی غضنفربُنیادی،۲۰۱۲ییل،کابل .

۶:هدایت،پوهنیارهدایت الله،مشرب دیوانی،میرزااولوغ بیک فرهنگی انجمنی نشری،مزارشریف- بلخ ۱۳۸۴ییل.

۷:نوربخش ،دکتر جواد ،حلاج شهید عشق الهی ، انتشارات یلدا قلم،تهران ۱۳۷۳ ISBN ۹۶۴-۵۷۴۵-۰۰-۴،

۸:یارقین،محمد حلیم،کتابنامه(اافغانستان اؤزبیک تیلیده باسیلگن کتابلر فهرستی)،بیرینچی باسیم،نشراپتووچی غضنفربانک ، باسیلگن ییلی۱۳۸۹،خراسان انتشاراتی مؤسسه سی-کابل

۹:مبداءنور، کتابت قیلووچی ملایوسف جان بن ملاذاکرجان شاشی توقلی جلابی،سنه ۱۳۲۸ هجری.

www.ezgu.org

کریل یازووبده گی روبخطلر:

۱:عبدالله،حاجی عصمت الله(تدقیق قیلووچی)،مبداءنور،نشرگه تیارلاووچی،شاه سلیموف دانیار(توزه تیلگن قیته نشر)،ناشر،تاشکینت، تخنیک،محرری ودیزاین:عبدالعزیزامانوف NOSHIR"MCHJ"نشریاتی ۲۰۰۸ییل.

۲:عبدالله ییف،اؤزبیک ادبیاتی تاریخی،اوچینچی جلد،تاشکینت ۱۹۸۰

۳:یوسفی،جلال الدین،بابارحیم مشرب دیوانی،تاشکینت،ینگی عصراولادی،۲۰۰۶ییل.

www.ezgu.org

مشرب مقبره سی نینگ تپوره گی(تخار–اشکمش)

www.ezgu.org

مشرب مقبره سی نینگ ایچکی کؤرینیشی

www.ezgu.org

شاه مشرب ابدی مقبره سی نینگ تشقی کؤرینیشی(تخار–اشکمش)

www.ezgu.org

(مدأءنور) بیرینچی دفتر:

«بشنوازنی چون حکایت میکند وزجدایی هاشکایت میکند»
انگلاغیل نی نی حکایتلر قیلور کیم جدالیغدین شکایتلر قیلور
نی وجود عـارف بالله دور چیقسه نی دین هر صدا دانا بیلور
هرزمان نی دن چیقار صوت وصدا بس قولاق سالسنگ باریسی بیرندا
کوزه گر چه درزلیک،عیب کلال بنده نی عیبی نی قیلمه،تینگلب آل
بنده نی عیبی خدا نی عیبی دیر کرده الله غه تیغ اؤرماق نی دیر؟!
آنچه اخلاصینگ اپروسپنگه ثمر کپمگه اخلاص بار شیطاندن قاچر
هرنی کشت اپتسنگ اؤرارسین عاقبت هرنی بدقیلسنگ،کورارسپن عاقبت
خیر و شرنی آنقدر تحقیق قیل! ای (امین الدین) مپنی پندیمنی بیل
سرگران اپلر سینی کبر و غرور گرچه مونده بیلمسنگ،مرگ بیلدورور
مونده بیلگنلرگه سود اپتمس دریغ مرگ اؤرگندن سوغون بوینونگه تیغ
بنده لیک قیل بؤلمه گین بی جستجوی آبرو تؤکمای تاپالمنگ، آبروی
هم تنینگ باریچه بوپولغه پوگور یول خطردورسعی قیل (عبدالغفور)!
یول یورورده هرکپشی سعی اپتمادی منزل دارالبقاغه پپتمادی
ای مسافرسین سفرنی پیش توت! رهگذرسن غیرنی دلدین اؤنوت
دلگشادیر، دورآفات نظر مانع ره دور بوکؤپ اندیشه لر
چیقتی معراج اوزره ناگه مصطفی اول وآخرنی بیلدیردی خدا
اوتوزاوچ مینگ سؤزطریقت آیردی حق اوتوزاوچ مینگ سؤزشریعت آیردی حق
سینه احمد گه حق قیلدی نهان سپن حقیقت خلقله افشا قیلماگین
دیپدی حق ای رحمة اللعالمین بس طریقت دین سؤزآیغیل اهل غه
سرجاندین سؤزلمه بوجهل غه جمله اُمت گه تکلیف غفور
چون شریعت شاهراه خلق دور هم مبشرهم منیراپتدیم سراج
بحررحمت دین سپنگه پپردیم رواج ای (امین الدین) مپنی پندیمنی بیل
بوضلالت لرنی خلقدین دورقیل رحمتیمدین بهره آلغای عام وخاص
آچ بودرگه نی شۀ رحمت شناس اُمت آلدیده کلامیمنی اؤقی
یؤل اداشگانلرگه نامیمنی اُؤقی جانب حق دین محمد انگلادی
بوسلام حق نی احمد انگلادی جوش اؤردی اونگه سراکبری
بازگشت قیلدی جهانني سروری عرش اعظم سایه سیدین سرفراز
توشدی معراجدین اوشل دانای راز جان مشامینی معطرقیلدیلر
چاراركانني منّورقیلدیلر سّرجاندین دفترآچتی بپش وکم
اول ابوبکروعمر،عثمانغه هم تامطلع بؤلماسین هربدگمان
اول بو رمزنی شرعگه قیلدی نهان آیدی احمد، حیدر کرار غه
باقی قالغان سّرجاننی یارغه

www.ezgu.org

آلدی احمددین اینگ جانی سبق
آن قدرپُربؤلدی نورگه سرّحق

جوش اوردی قلبیدین دریای نور
همتین آلدیده خاشاک اپردی طور

تؤلسه دریاهربیابانگه تاشار
صد هزاران کوه عالیدین آشار

سبل کپلدی طاقت ایلالماس نهنگ
تیزکؤچرآلدیده بؤلسه همچوسنگ

یؤق اپدی همدمکه ایتگای رازینی
تاپمس اپردی محرم ودمسازینی

سربصحرا اوردی وبؤلدی فنا
کؤردی یؤل اوزره قازیلغان خالیچا

سینه خالی قیلدی چه گاحیدری
چه گاپنهان بؤلدی شونداغ گوهری

گرتؤکیلدی چاه گابیرقطره می
چون کؤکردی بؤلدی پیدا،آنده نی

سرّحق بؤلدی اُونیدن آشکار
آشکارا ایله دی حاجت برآر

تاکه امتلارگه یپتگای دولتی
بهره آلغای چون بوگنجدین دولتی

پرورش تاپقای بوبحردین خاص وعام
ناتمام لربرچه سی بؤلغای تمام

سعی قدرت بنده سیدین اوردی سر
نوحه بخش خالقدو،مخلوق نوحه گر

فاعل ومفعول بویبرده بؤلدی جمع
تیزیانربیرپُف بیلن هفتاد شمع

هرهنرمحتاج کاسب دورمدام
قالمه طالب لردین ای (محمدنظام)!

حکمتی کامل خدای غیب دان
قدرتینی خلققه کؤرستدی عیان

حکایه:[1]

بیرشبانی باروراپردی رهگذر
تشنه لیک غالب بؤلیب اپردی مگر

دل دریده، روح رمیده مرد اپدی
زنده لیکدین پاک قلبی سرد اپدی

عرش سری آچیب کف دست نیاز
ایتوراپردی یاالهی کارساز

وقت مرگیمدیرقُلینگ من، یاری بیر
وقت مضطرلیکده سن دلداری بیر

درگهینگده تشنه من رحمت طلب
باش اوریب کپلدیم یؤلینگا،خشک لب

سن مسبب سن، سبب محتاجی من
جملهٔ شاه وگدانی تاجی سن

سگ نپچوک درگهینگاتاپدی شرف
انگاپتکوردینگ سگ اصحاب کهف

یؤلده قالگن سگ گه پتکوردینگ سبب
مینگه هم یول باشلاسنگ یوقتورعجب

کیمگه تحسین قالسه اول مومن ایماس
قدرتیغه حاجت تحسین ایماس

ای کریمایؤقنی سن بارایلادینگ
اؤت نی ابراهیم‌گا گلزاراپلادینگ

داغ فرزندکؤرساتیب یعقوب گه
رنج ومحنت کؤرساتیب ایوب گه

اسم پاکینگ جمله گه مشکل کشا
ای شفابخش سپندین ایزلارمن دوا

همچنان آیتوراپدی چشم پرآب
تاقیویپردین سراؤرگای آفتاب

عرض ایشیتیلدی اؤشنداغ شاه‌گه
یؤل یوراراپردی پتوشدی چاه‌گه

دیده آچدی قیلدی اول چه گه نظر
سرگران اپردی کؤروندی بیرشجر

همچنان کؤردی مصفا اپردی نی
نقش بؤلیب هربیریگه الله هی

[1] اصل متنده بوحکایت اجره تیلمه گن

www.ezgu.org

قؤلیده باراہردی شوندا غ تیغ تند قیرقیب آلدی اول نَی دین بیربؤغند[۲]
تشنه اہردی آغزیغه آلدی شبان بؤلدی پیدا موبموراز نهان
کیم ایشیتدی جسم وجاندین قول یودی ترک قیلد ی خانماندین یودی قؤل یودی
انگاعاشق مبتدی ومنتهی رازیدین عالم بؤلوب قالب تهی
اہرگشیب جون کیبنیدین وحش وطیور ناله سیدین دشت وصحراغرقِ نور
سیغمس اہردی کوه ودشتغه رازی هم صوراسرافیل اہدی آوازی هم
گر یبتو شدی سمع احمدگه بو راز هرشبانی راز حققه سرفراز
بیلدیلار قیدین سراوردی بوخروش سینه احمد بغایت اوردی جوش
کہم ایشیتدی جسم وجاندین قؤل یودی ترک قیلد ی خانماندین قؤل یودی
کہمکه بؤلدی اول شبانی همرهی رازایشیتی قیلدی اول قالب تهی
تکلیف اہتدی لارشبانی اول رسول مهدی اسلام هادی سبل
اہلتیب اہردی کیم بومردنی کیف می بیخود ومست ودهانیده چونی
یقّه چاک ودل دریده، سرفراز چالراہردی نَی نی با سوزوگداز
جان پیغمبربوسرنی انگلا دی نَی دین آوازنفیرنی انگلادی
اَیدی پیغمبربوسّرنی اوّلی بو رموزنّی دین اہمس راز علی
سربراورگن دیر علی دین فتح باب ورنه چون پوشیده اہردی آفتاب؟
شیرلرنی کاری گه، روبانبچوک؟ عرش طاقت اہلامس وزمیندی یؤک
سالدیلاراول مردنی بارگن یؤلیگه آلدی احمد عشق نابین قؤلیگه
آنچه اسّراراہردی نَی دین آلدیلر گفتگوئی باراہدیِ بند سالدیلار
کہتدی اندین گنج نورسرمدی بایگی ایتگنلرینی اَیتمادی
صد زبان باراہردی اول‌هم لال وگُنک نَی شکردین خالی دوربی قدرتنُگ
وصل بروقتی اہدی با اشتیاق یوزتمنانی بوزارگرد فراق
روحیمیزگه باراہدی بوعافیت سدّره بؤلدی بوجسم عاریت
کای(امین الدین) الست نی ایزله لیک یاشومرد حق پرست نی ایزله لیک
اورالیک عمرباریچه بیزدست وپای بویتورگان گنجنی بیرگایموخدای؟
بار اہدیک وقتیده نَی دہک مُنتهی ترک امرین قیلدیک وبؤلدیک تهی
سیراول ذات البروجی ایلالیک اصلیمیزغه بیرعروجی ایلالیک
چیقالیک بوتنگنادین درمحل توتالیک راه وفاپیش ازاجل
نفس نی باشینی مقراض ایلالیک لامکان ملکیغه پرواز ایلالیک
تحفه دورهربنده نی چشم تری اول بشرطی اؤلسه مرگدین ایلگری
تاسراؤلدورمای بوسّرنی قیلمه فاش وصل بیرنج یؤقتوبیل ای خواجه تاش!
بوشب اولنی آغازایلالیک لامکان ملکیگه پروازایلالیک

[۲] بؤغین

www.ezgu.org

چیقادورفریادبومضماردین اول نه قیلسین ایریلیبدوریاردین
کیمکه رنجوردوربومرگ نی فرض بیلور یاقه چاک هرکیمنی کؤرسه عرض قیلور
شادتاپیلگای اؤزیمدیک غربتی اختاروراول نیک وبدنی صحبتی
آری خلق آدمی مضمارد ذکرخالق آیتمسه بیکاردور
سعی قیلمانگمی بودولت بؤلسه رام مشک بسیاروقنی یخشی مشام؟

***

«کزنیستان تامرا ببریده اند وزنفیرم مردوزن نالیده اند»
چنگ عزرائیل غه توشتی قالبیم بؤلدی پیدامن اوچون روزوشبیم
تامنگا قؤیماق اوچون حق بیرصفت عرشیلرگه حق قیلوردی مشورت
خاک دین شاه مکرم قیله من اسمینی عالم گه آدم قیله من
سایه پاکی سیلر[3]دین ایلگری همچنین پیداقیلای پیغمبری
کؤرسه تای قدرتنی آدم نام اِیته ی جنت فردوس نی انعام اِیته ی
(علم الاسماً) قیلای اثبات نی[4] موجود اپلای همچنین مرآت نی
انگا باغیشلای یمین وهم یسار سرمخفی لرنی ایلای آشکار
عرش وکرسی گه آنی سرورقیلای افضل ایلای جمله دین بهترقیلای
رحمتیمدین من بغیشلهی مینگ فتوح امرپاکیمدین بیرای آدمگه روح
لایق دولت قیلای بوبنده نی هم بلند وپست وهم دین غنی[5]
مژدهٔحقدین توکیب دریای اشک نامیمیزدین عرشیلرگه توشتی رشک
جمله آیدیلارکه بومرغوب اپمس خاکدین قیلماق خلیفه خوب اپماس
فتنه لرپیدا بؤلوربوخاکدین صدهزاران اؤت چیقارخاشاکدین
سراوراراندین خطابیرله گناه باغ جنتگه نې لازم بدگیاه؟
ملک لرویران بؤلوربوخاکدین چیقماغای خوشخویلوق بیباکدین
شریدین عالم همه بؤلغای خراب ظلمتیدین زود توتؤلگای آفتاب
یادحق قیلمای بؤلورلرفتنه جوی خاک چرکین گه نې لازم آبروی؟
یؤق ایدیک بیزخلق،خلق دلریش اپدی دوست ودشمن هم حسوداندیش اپدی
جسمیمیزیؤقیده صاحب جاه اپدیک امرحقدین بیزصف ارواح اپدیک
بیزنیستان باغیدین بؤلدیک جدا جسم خاکی بیزگه بؤلدی اشنا
خاک تاپدی روحیمیزگه جنسیت آب وآتش کبلدی قیلدی تربیت
بادبؤلدی بازبیرارکانیمیز مشترک بؤلدی بوتنده جانیمیز
دعوی قیلدیک بنده لیکده هم نفیر ورنه معلوم یؤق اپدی اسرارسیر
بنده دین قدرتگه دست اؤرماق نیحد؟ مخفی کبلدی بنده دین رازاحد

[3] سیزلار
[4] علم الاسماً نی قیلای اثبات هم
[5] هم بلندوپست وهم دیندن غنی

www.ezgu.org

کیم شیاطین وملائک لردومرد تؤشتی خلقنی اؤرته سیده شک و فرد
آنچه مرداپردی بوسّرنی بیلدیلار شرکت واندیشه دین اَیریلدیلار
کؤرد یلار باطن ده نور پاکنی سجده قیلدیلار بوتونله ی خاکنی
کؤراپدی اول وقتده شیطان لعین پیتمادی بوسرگه اِدراکی یقین
اول مونث بؤلدی یولعنت گه غرق بؤلدی آخرریشخندِغرب وشرق
باخبربؤلگین که اؤزجنسینگه بار بیرایل گه لازم اپرمیش بِیرمِهار
حلقهٔ تسلیم مهارینگ دورسنی مشت خاکیگه نی لازم مَن منی؟
بوامانت باریننی آلدینگ کؤتر شمع لازم یؤلده کؤپدورکوه وجر
چون سپنینگ شمعینگدودین احمدی[۶] فرق بؤلغای شبهه ده نیک وبدی
کیم نی قؤلده شمعی یؤقتورکج ِنظر یؤل یوروروقتی جهنم گه توشر
کاله آلسه دستیده بؤلغای سقط رهنماسیزخلق قیلوریؤلنی غلط
بؤلمغای هرگزآنی کاری تمام کیمکه بؤلدی دیودپک مغرورنام
هیزم دوزخ دپگین مغرورنی دین وایمانیگه تاپمس نورنی
باراپدی شیطانغه شونداغ علتی بؤپنیگه آرتیلدی طوق لعنتی
اول فرشته اپردی بؤلدی گؤدمی بؤلدی استیزه اولوغ جبارگه
ره غلط قیلدی وتوشدی نارغه قیلدی استیزه اولوغ جبارگه
آخراول اپردی یمانلاردین یمان بؤلدی آخرفتنهٔ آخرزمان
کبرمه شیطان یؤلیغه(عبدالغفور)! بودغل نی مکری کؤپتوریوزاؤگور!
چپ گه تاشلریخشیلرنی کاری نی سرداپتاراصحاب نی بازاری نی
دشمن دین دورکه چرکانمک روا تورسه یؤل اوستیده شونداغ اِژدها
نفس قؤشیلسه اژدهای دیوگه بؤلدی مشغول مکرورنگ وریوگه
بؤلدی آدم مکرشیطان بیرله مست محوبؤلدی یادیدین روزالسّت
وعده لرایله ب اپدی خالقه اوُل بنده لیک قیلماقغه اول بؤلدی ملول
فرقه – فرقه بؤلدی ضد یکدیگر فتنه جولردین خدایا الحذر!
نپچه فرقه قیلدی روحنی امریدین جمله گه بپردی الستنی خَمربدین
حق بؤیوردی مملکت جاننی کؤرینگ سیرایتینگ ملکات دنیانی کؤرینگ
قلبنگیزهرپیرده بؤلسه برقرار مبن قیلای سیزلرنی انده پایدار
باردیلرسیرایتکالی هرجمعیت خوش کؤروندی بعضیگه زیب وزینت
بعضی لرخاطرمشوش بؤلد یلر کؤردیلردنیانی ناخوش بؤلدیلر
اول که ناخوش بؤلدی ای(عبدالوفا) روحهای انبیأواولیأ
بازآیته ی خلقه الهام دگر تازه مُلک نی بازایلانگ لرسفر
ملکیمیزباردورحقیقت ده یقین جنت الفردوس هم خُلدبرین

[۶] چون سپنینگ شمعینگ نی دودی احمدی

www.ezgu.org

روح پاک انبیأواولیأ تؤتدی لارسرمایه راهِ بقا
بعضی روح لرموندہ قالدی ایریلیب بورباط کهنه نی جنت بیلیب
صاحب ملک وتوغ وچوگان بؤلوب نفس بازاریگه سرگردان بؤلوب
اوزلریگه ملک وجاه آبادایتیب حق نی تاشلهب غیرلرنی یادایتیب
عمراوتوب گنج دین نشانه تاپمه گن نامِ کان ایزلب خزانه تاپمه گن
بوجهانی زهرینی شکّربیلیب قایداکی سنگریزه نی گوهربیلیب
دینگه سست وبنده لیکدین ننگ قیلیب آته فرزند بیر- بیریگه جنگ قیلیب
بوغرورلردین کؤنگلنی تؤلدیریب اقربالربیر- بیرینی اؤلدیریب
یادیدین چیققن همه عهد ووفا اولین دیراہردیلرقالوا بلی!
کینه جولرنخوت ایچره اؤلدیلر بعضی فرعون،بعضی نمرود بؤلدیلر
بیلمادیلرگوهردلنی دریغ تارتدیلرخاصان لرباشیغه تیغ
ضدبؤلوب پیغمبرمرسل بیلن ضدیت دین کؤب گپوردیلرسخن
مبنگته دین بیراهل دولت بؤلدیلر سنت اهلِ جماعت بؤلدیلر
اَیریلیب چیقتی همه دارالفرید بعضی عارف بؤلدی بعضی مجتهد
بؤلدی قرآن جنسیت لرگه محک بعضی مومن بؤلدی بعضی اهلِ شک

حکایه:

گاوی باراہردی چون پستانی خشک گشنه لاغراہردی اُول میدانده خشک[۷]
کؤرماب اہردی عمریده بیرمرغزار اول علف دین جان گاوامیدوار
اوتوب اہردی عمری شونداغ بیرطرف کؤردی مبرزخانه ده چیققن علف
هیچ کورماب اہردی موندغ مرغزار بورنیغه تیکماب اہدی بوی بهار
دیراہدی هی- هی غنیمت تاپدیمم ای نه خوش روزیکه جنت تاپدیمم
بونجاست بیرله خُرم جان گاو بؤلدی مبرزخانه لرمیدان گاو
اهل دنیالرهمه خود،دواہرور همچومبرزخانه تاپگن گاواہرور
جان دهقانی سمندردین قاچیب بنده لیکده امراکبردین قاچیب
ملک آبادی بیلیب ویرانه نی منزل ایلهب نچه مبرزخانه نی
مرغزارِ باغ ایماندین قالیب جنت الفردوس رضواندین قالیب
مثل کرگس انتظاراستخوان هرسرمسلوخ بؤلگن پاسبان
نورجاندین قالبی بی بهره دور که بولرنی حاصلی خرمهره دور

حکایه :

(خواجّه ذوالنون)باروراہردی رهگذر یؤلده بیرخراسگا قیلدی نظر
کؤزی باہلانگان چنان حیران یؤروب بیرقریشلیک یؤلده سرگردان یؤروب[۸]

---

[۷] بویپرده قافیه بؤزیلگن

[۸] بیرقریچ لیک یؤلده سرگردان یؤریب

www.ezgu.org

شیخ سؤال قیلدیکه:ای حمال خلق سنگا معلومدور بویؤلده حال خلق؟
قرنلار اؤتدی اؤرارسن دست وپا هیچ منزلنی طی اؤردینگمو ینا؟
دیدی باره من هرطرفگا اپلانیب[۹] هرقدمده یاکپتارقیتیب عقب
هیچ بیلمایمن نپچوکدور بورموز خانه دین بیرونگاچیقمایمن هنوز
درحقیقت بوسخن اخلاص دور خانه دِنیادوروخلق خراس دور
یپغلادی(ذوالنون)اؤز احوالیغه بنده کپراک یپغلاسه اؤز حالیغه
اپتابپرسم بو سخن بؤلماس ادا تا مقام خاطریم یوم الجزا
یاالهی عاقبت محمود قیل ! مولوی نی روحینی خشنود قیل!
جویبار مولویدین بهره بیر تا بؤلای مپن نوررحمت بیرله سیر
بوسخن اخلاص سیز نادانغه حیف! کند بؤلور نادانغه تؤشگان سؤنگ بوسیف
کپم گابؤلسه صدق واخلاص تمام انگالازم دور بوطرز شیرین کلام
دفتراچسه عارف شیرین کلام یؤز قیامت اؤتسه بؤلمستور تمام
باغلا همتدین کمراخلاصی سست دلده دردینگ یؤق نمازینگ نادرست

***

«سینه خواهم شرحه-شرحه ازفراق تابگویم شرح درد اشتیا ق»
دلده دردیمنی اگر قیلسام بیان آه سردیمگا کؤیار هفت اسمان
که بویؤلده درد دیده مرد کپراک درددلنی بپلگؤدپک همدرد کپراک
محرمی درکارشرح اپتسام مونی گوش دلنی مینگا قؤی(عبدالغنی)!
عشق بیرکیمیادو ناقابلغه حیف! آچسه گوهرنی بووقت جاهلگا حیف!
طالبی بؤلسه بویؤلده قابلی نام عشقنی انگلاسه تیتراردلی
اختارؤرشام وسحر جوینده دور نورایمان جستجوی بنده دور
اؤزگا یپرگا باره تؤرگان راهی یؤق نیک وبدنی طعنیدین پروایی یؤق
هردلیگا بؤلدی وارد نیک نام اصل مقصودی انی بؤلمس تمام
مثل خردپک یؤلده گردن بسته دور هرقدم قؤپغانده پایی خسته دور
بورموز نی انگلا، اپتماق ناروا ! کؤر دلگا درد دل اپتماق خطا

حکایه:

خواجه (میردولـت) امـام بحروبر آه سردی انگـلادی وقـتِ سـحـر
جـای دوردیـن اپـــردی آوازبـلـنـد جان شیخ بؤلدی اؤشل شورشگه بند
خـاطـریگه کپلدی شـدتهای مـرگ هم رکوعی هم سجودی بؤلدی ترک
غـلـبه قـیلدی چـنان عـشـق کریم خاطریگه کپلدی شـدتلیک جحیم
اؤزگه طرزبؤلدی اؤشـــل عارفگه خوی جانب اول ده گه عارف قیلدی روی
چـــنـدمـنزل یـؤل یورودی اُول امین پتدی بیرویـرانه جایـیگه یـقـین

[۹] دیدی بار من هرطرفگه اپله نیب

www.ezgu.org

پیر مردی کؤردی اُول قدی دوتا
دیراِبدی حاضراؤزینگ سَن ایخدا!
کهبردی سالیم شصت دین،هفتادگه
ینگی کهلدی وهم دوزخ یادگه
ماه وسالیم اؤتدی رسوالیک بیلن
یؤل یورودیم محض گمراهلیک بیلن
همچنان عمریمنی اؤتکردیم که زشت
نوجوانلیغ وقتی قیلمای یخشی کِشت
آرزوبسیاروقوّت مبنده یؤق
بی بضاعت من زراعت مبنده یؤق
توشتی دندانیم وموبؤلدی سفید
من اؤزومدین اصلی قیلمایمن امید
اِبمدی که کشتیمِ نی بؤلغای یا اله
ساچه من دان اؤرنیغه چنگالِ کاه
لطف پاکینگَدین کَهیم نی دانه قیلَ
حاصلیم نی سبن پروپیمانه قیل
توکراِبردی اول خونالود یاشینی
شیخ اَریتدی مردنی کؤزیاشینی
شیخ بیطاقت بؤلوب اول گریه دن
بایگی رِنجورگا اُول ایتدی سخن
اول مبارک پیرکؤتاردی باشینی
شیخ خَلق خوش ایله یانداشینی
دبدی اول کامل که دردینگدین گپور
باعث فریاد وافغانینگ نیِ دور؟
اول جواب ایدیکه اَیتمام دوربوسوز
همچنان یوشیده یخشی بورموز
دردهمدرد بیرله بیرگه‌ی آب ورنگ
آچمه درد نی دردکؤرگن بؤلمسنگ
سالمه گین اندیشه لیک دلگه گره
درد چون اغیاردین پوشیده به
اولکه درد کؤرگن بودردیمنی بیلور
مردکارافتاده مرهِم لرقیلور
بؤلمسنگ بویؤلده کارافتاده ای
کاولمه دردیمنی مردِ ساده ای
روزگارینگ تنگ وبازارینگگه بؤل
رهگذردین مشغول کارینگگه بؤل
قیلماگین منعیمنی چندان ییغلایین
تاتیریک من آه اوروب قان ییغلایین
مونده هرکیم ییغلامس مرگ ییغلاتور
غفلتی لرنی بوشدّت اویغاتور
بیمحل اویغاندی هرطفل شیریؤق
نوحه قیلماقدین دگرتوفیریؤق
شیخ اَیدیلارکه همدردینگ منم
وادی غربت ده هم مردینگ منم
سن عقیده قیلمه مردساده من
دردکؤرگن مردکارافتاده من
خاطریمده گرچه عقبی نی غمی
هم کفِ دستیمده حقنی مرهمی
صدهزاران رنجوروگمره نی من
یؤلغه سالدیم بیرایما گه دفعتاً
گربؤلای دِبسنگ اولوغ دولتگه سبر
دست بیعت نِی بویؤلده مبنگه ببر
من آلای پُشتیم گه چالاک اؤتکارای
عقبه لردین مَن سنی پاک اؤتکارای[۱۰]
کوشش اَیتمام دورهلاکینگه سبنی
یبتکورای منزلِ پاکینگه سبنی
بؤلدی اول رنجورنی حالاتی دگر
دلده افزون بؤلدی چندان نوحه گر
دبدی درگاهیگه خاص الخاص سبن
آری اوزوقتینگه بیرالیاس سبن
پاک طینت سن که پیرمتقی
یورتده مینگ الیاس بارومین شقی
قیله من قیلگن گنه لرگه نظر
بؤله من شوریده دین شوریده تر

[۱۰] وزنی قیسقه تؤشگن

www.ezgu.org

طفـل یـتیـم بؤلـدی قـیلورچشم تری
مـــادریم دیـب لاف اورار،لاف دروغ
مِن بوتـمـثـیـل نی سِنگا اَیلای بیان
دزدی باراِبـردی دسـتـیـن کیستی لر
باراِبدی بیردسـت بریده مـردِمست
قیچقیروراِبردیکه ای خلقان تؤرونگ
خلق تحسین قیلدی مردنی حالیگه [11]
مِن اؤشل سرمست گا اؤخشارمن دریغ
آشنانی گریه ســی باســوزوجان
مِحـرمیم یؤق سِن یوری بیررهگذر
مـــن بویـؤلده ییغلامایمن نان اوچون
بیرخـــرِ افـــتاده مـــن پادرگِلی
سِن سِبکرُوسن سفرنی پیش توت
شیخ اَیدیلارکه: ای(عبـدالـــوفـــا)!
مینا لرگرچه بُـراق تیزپـــــــــــر
اصلی بولدورخصلت پیغمبری
اصلی مومن بولسه،چون مومن توغر
مین بلدراق من بوشهره ای(امین)!
بیلدی طالب رهنمانی دردینی
دِیدی اولتوِر،سینه نی خالی قیلای!
شرحه- شرحه دردنی سِنگه کورسته‌ی
اوّلی وقتیمده پیریم باراِبدی
اَیتوراِبردی:مِنگه،بیغم یورماگین!
من غنیمت من،مِنی قدرِیمنی بیل
نفس اَماره زبون قیلدی منی
اَیریلیب قالدیم اؤشل سالاردین
بوسفرقتیغ قؤلومده توشه یؤق
هم اویؤلدین رانده،موندین مانده من
دست اورارمن ازبرای دستگاه
سِن بوسؤزنی صاحب نسبتگه اَیت
آرزوشول اوچراسه اول منتهی
شونچه اَبدی واوشل مشتاقِ درد

دیگری انگه بؤلالـمـس مـادری
انگبیـن نی ضّدی دورمانند دوغ
تا آچای دیـریـنه لردین داسـتان
جای عبرت داره ایلتیب آستی لر
عبرت المای خوش کؤروندی انگه دست
که بودستنی دستیمه یاپوشتورونگ
دیـــوکـولـگای بنده نـی احوالیگه
اوره من دستیمگه تیغ اوستیده تیغ
گریه بیگانـــه داغ آش ونـــان
صحبت بیگانه ایـلردردســر
یاش تؤکرمن دیده دین ایمان اوچون
یؤل یورورده باروزمین مـشـکلـی
کیم کِبین قالدی خیالینگدین اونوت
اصـلـی مـونـداغ کاره یؤقتورانبیا
بازاداشگانلرنی حـالـیـگه قره ر!
اخوت مومن در رحمت ایرور
ناگهان شهریگا کیرسه نابلد
پای صدقینگنی،منی پاییمگه قوی
کوزگاسورتدی توتیادیک گردینی
مین فراق دردنی خالی قیلا ی
گوهریم بارمشتری بؤلسنگ ساته ی
یؤل یورورده دستگیریم باراِبدی
یؤل خطردوربی الم اؤلتوراگین
بوسفرنـی آخـرین انـدیـشـه قیل
نـیـم یؤلده اوردی موندغ رهزنی
وقت اؤتدی اِبمدی قالدیم کاردین
کِشتنی سیل ایلتدی مهلت خوشه یؤق
هَمچـــنان نومید درگه مـانده مـن
حـاصل کاریم هـــمـه سـی دودآه
حال زاریـــم نـی امیردولتگه ایتَ
کؤرسام وقیلسام شـودم قالب تهی
آه اورادی ســؤزدل بـیرله بـدرد

[11] خلق حیران قالدی مردنی حالیگه

www.ezgu.org

دیدی اول کامل امیردولت منم!
بؤلیب اپردی خشک چوب استخوان
(دفترپنجم) ده آیدی مولوی
« سرّخودرااز دوکس پنهان مدار
محرمی درکاراپدی رازانگلاغای
بوسخن اهلِ حقیقت گه روا
بازوی حیدرکَپره ک توتسه بکار
بعضی لارگه تیغ بارودست یؤق
دیده سی یؤقِ انتظارِعینکی
اول مگسنی پریدین نِی نی کؤرار
ای(نظام الدین) بویؤلده پاک قَیت!
بورموزنی معنی سین عاشققه آیت
آیتابیرسم بوسخن پایانی یؤق
اصلی اویغانمیدی روح قابلینگ
کیمکه اؤزمحبوبیدین رنجوردور[۱۲]
شمعدین پروانه کیلدی ناگزیر
روزگاروابسته دور تاریک شبی
بؤلسه انداغ راه مسلکدین جدا
جاده گم قیلغانده مردابله بؤلور
خاک کیلدی آدمینی جاده سی
جمله کیلدی پردهٔ ظلمت گا غرق
اول که فرق اپتدی که اول کامل اپدی
طفل هفت ساله خلیل جانی بلوغ
اختاره ردی حقنی آذر دین نهان
بادگا قیلدی نظر اول پاکباز
بؤلدی پیدا باد گا رنگ عدم
دیدی: بو معبودلیککه ارزیما س
اول قدیم دور ذاتیگا بؤلمس زوال
گه نظر قیلدی شعاع اب گا
جمله نی کؤردی که اصلی بی بقا
یوزاؤگیردی جمله دین جانی خلیل
کؤردی یکسان جمله سی بیر– بیرغه ضد

ســایـه پاکیمگه کـیل دولت منم
آه دیدی غمگین تنیدین چیقتی جان
قطب ربانی وغوث منتهی:
از طبیب حاذق واز یارِ غار »
نه مقلددین که آواز ایلاغای
جاهلی دین سربراورسه بوخطا
غیرنی باشیگه اورارذوالفقار
بعضیلرگه(قبض) بارو(بسط) یؤق
چشم اَحولدین کؤتاریلماس شکی
دیده بینا پیرلردین هوکورار
سرّجاننی، جانی پاکانلرگه آیت!
مصطفی نی رازینی صادققه آیت
یؤلده تورگن عقبه لرنی سانی یؤق
بوسببدین غرق ظلمت دوردلینگ
تا ابد شوریده دور ، رنجور دور
طفلنی مقصودی کیلدی جوش شیر
هرکیشی گا مقصودی ومطلبی
یؤل یؤروروقتی یپتورگای دست وپا
گرچه باادراک اپرور،بیره بؤلور
شربت مرگدورهمیشه باده سی
بوسببدین نیک وبدبؤلمایدوفرق
مثل ابراهیم دریا دل اپدی
آفتاب دولتی عین فروغ
حق ساری پرواز اپتردی نور جان
دیدی بؤلدورکردگار، کار ساز
گه زیاده بؤلدی و گه بؤلدی کم
غیردور،مسجودلیککه ارز یماس
بنده دین ناقص دور ادراک کمال
هم شعاع شمس گه،مهتاب گا
آری! هر مخلوقتی بیخی فنا
کؤنگلیده باراپردی هم ذوق جلیل
باقیدور، بیننده دورذات(مجید)

[۱۲] کیمکه اؤرمحبوبیدن مهجوردور

www.ezgu.org

کؤردیکه هرجزوغه بیراصلی بار
اصل انسان نوروشیطان اصلی نار
فرق قیلدی تابولرنی موبمو
فرع دین تااصل قیلغای جستجو
دیدی هرملکات بی مالک ایماس
اقتدامالک گا قیلماق دوروبس
ای برادرملک غه قیلمه اقتدا!
دشمن جانینگ ایرورغیرخدا
جزولردین بؤلدی روگردان خلیل
فردیت لیک ایزلراپردی متّصل
گریؤلوقتی دیده سیغه گنده کشت
انگه معلوم اپردی رنگ خوب وزشت
باغلراپردی هربتی نی چپ وراست
خلق اَنی کارین کؤرارِدی عین کاست
جان آزراپردی وهم دشمنی
خصم اپدی ظاهردین معنی بری
جان آزراپردی دیده نابینا
دیده سی باراپردی لیکن بی ضیا
اول خلیل کارینی کج انگلاراپدی
بُتنی سیندیرسه بوکؤرییغلاراپدی
جمله اَیدیلارکه: کؤچگین آزری !
بؤلدی اؤغلونگ جمله گه دردسری
بازاَیدی اول طفل دور،بالغ ایماس
طفل غه زجرایلامک لایق ایماس[۱۳]
بؤلسه بالغ دورانگه بیرینگ ادب
کاریغه سعی ایلامک دور،روزوشب
طفل نی بیلسون نیک وبد دیرامین
کیلسه نارآلدیغه یا دُرثمین
اول نی بیلسون گوهریکتانی نغز
سیندورورماننده اُول چارمغز
بؤلسه اپردی عقلی سیندورمس اپدی
همچنان گوهرغه سنگ اؤرمس اپدی
طفل نی حالیغه قؤیماق یخشیدور
کیمکه عیبین ایلادی بدنقشیدور
بوسخن دین تاکه مضطربؤلدی قوم
بسته قیلد یلارزبانین اهل یوم
باراپدی بیرقوم آتی (مقدری)
دیدی باطل دوربوقول آزری
بس بوکودک آخری سرورِبؤلور
یانه بیرنسبتگه پیغمبربؤلور
جِمله سرورلرنی آخرتن اورار
نیک لرنی آخرین گردن اورار
سَن که آزرسن بودم یؤل باشلاگین
بیربیابانیگه ایلتیب تاشلاگین
اصلی بؤلمس خصم گه خُردوکلان
گرچه خُردهم بؤلسه زهرسالگای ییلان
دشمن دین دوروفرزندینگ ایمس
جانگه دشمن دورجگربندینگ ایمس
بورموز دین بولدی آزر دلگیری
یوق ایدی هم ایمانینی اثری[۱۴]
باردی رای قومغه ناچاراُول
گرچه باطن داغ فرزندگه ملول
تاشلادی ایلیتب بیابانیگه زار
دوستنی مضطرقیلورمی کردگار؟
جوش اوراردی جانیگه نورجبیر
آقدی سرانگشتیدین دریای شیر
حامی حالی خلیل بؤلدی کریم
لیک هرحاجتغه خالق دورمهیم
چندسالی اؤتدی اُول صادق بؤلوب
هم نبّوت بحریغه لایق بؤلوب

---

[۱۳] قافیه ماس کیلمه گن
[۱۴] ایله دی آزرنی دلگیر بورموز
یؤق اپدی ایمانیده بیراؤزگه سؤز

www.ezgu.org

ذات پاکینی تانیتدوردی جلیل
کپل خلیلیم نی باریب بیدارقیل
سن بونورنی شاه بیت الله غه ایلت
روشن ایلادیده سینی نوربیلن
جبرئیل کپلدی خلیل غه دپدی راز
کپل قدم قوی قابل اکبردوسن
ملتینگ دین کیمکه روگردان اپرور
توکتدی جانیگه بودم نورخدا
آخری مقبول اکبربؤلدی اُول
کیمگه بؤلسه مخزن گنج ایمان
جان بالغ بؤلدی جِوینده بؤلور
ای(قوام الدین) سن جوینده بؤل!
جستجوقیل کیمیای اصل نی
چیقمه بحردین ماهیا اصلینگه بار!
اصل دنیافرع کپلدی دیده گه
بلکه غافل انگلاماسدورگنده دور
کیم نی اندک جانیگه آگاهی بار
کیم عبادت قیلمادی بنده اپمس
ایخدایا جمله نی جوینده قیل !
ورنه بسیارپرخطر دورراهیمیز

لطف پاکیدین پیاردی جبرئیل
سینه‌سی نی مخزن اسرارقیل
خلعت پاکیم خلیل الله غه ایلت
بنده لیک قیلسون دل معموربیلن
جان پاکینگ نورحققه سرفراز
هم چراغ عرش پیغمبردوسن
همچودرگه رانده دور،شیطان اپرور
جوش اوراردی دلده اِسرارخدا
هم نبوت بابپده تاج رُسل
گرچه ظاهرخُرد اپروربالغ دوجان
کبرونخّوت قلبی دین کنده بولو
بنده لیک قیلگین مبارک بنده بول
ایزله دایم روزگارِوصل نی
برده بؤلغای اصل زهرلیک اژدهار
بوسخن بس دوردل فهمیده گه
بنده لیکده کاهل شرمنده دور
رهگذرنی باره تورگان راهی بار
اهل غفلت اصل جوینده اپمس
حرص ونخوتدین کؤنگلنی کنده قیل
مونده پپتمس عقل لنگ کوتاهیمیز

حکایه:

باراپدی روم شهریده بیرمرده شوی
بیلدیکه دارالبقاغه کپته دور
بارایدی اول مردنی قابل عورتی
دیدی وقتیم تنگدو آخرکپته من
جورهٔ قابل ایدینگ سن منگا زن
باره من بی سایه بان وکورولنگ
مصلحت کؤرساتکه ایماننی تاپای
دیدی عورت: گرچه که ظاهر زنم
روزهم مشتاق آب وآش ونان
ای سینینگ مرگینگ منگا نوروز وتوی
ماتمینگدن منگا یؤقتور نیم جو

وقت رحلت اول ایماندین تاپدی بوی
وقت رحلت کپلدی ایمدی اوته دور جج
انگا قیلدی مخفی ده مصلحتی
منزل دارا لبقا غه اوته من
مصلحت کؤرساتکه زودکپلدی وطن
بیرفقط باشیم لحد تاریک وتنگ
مرده کپلدیم تازه تر جاننی تاپای
مصلحت مندین اپشیت،من دشمنم[۱۵]
کپچه بؤلسه مایل کیر کلان
گرسپن اؤلسانگ منگاپپتگای تازه شوی
خاطریمده ارزوی شوی نو

[۱۵] مصلحت مندین اپشیتمه، دشمنم

www.ezgu.org

مصلحت دشمنغه قیلمه ریش خام هیچ دشمن ایشنی قیلماسدور تمام
بؤلسه هرفتنه همه ملک نی بؤزار بلکه انجامینگنی بیخیدین اؤزار
مرد،عورتدین اپشیتدی حرف سرد استخوان مرد بؤلدی گرد–گرد
ایدی فرزندیمنی ایتینگ لاربووقت یاری بیرسؤن منگا تؤشدی روزسخت
کپلتوروب فرزنددور اندیشنی همچو دل پیوند و هم دلریشنی
دیدی ای اؤغلوم:کپتارمن عاقبت مبندین اؤتدی،سنگا قالدی مصلحت
بی ثمرکپتدیم سریمگه سایه یؤق گورغه تنها باره من همسایه یؤق
مصلحت کؤرسات نیچوک بؤلغای بوکار؟! چینادی باشیمنی آخر روز گار
اپلتمادینگ گورینگگه بیرشمع فروغ اپتدینگ اوقاتینگ اوچون راست ودروغ
بیزسنینگ فوتینگده خوشوقت گنج شناس گرسپن اؤلسنگ پیتگای اول مال ومیراث
بوسخندین باز دلگیر بؤلدی مرد تشویش مرگدین اؤراردی آه سرد
آه اؤرار اپردی برادر قپده دیب ای منی دیده مغه گوهر قپده دیب
حاضر اپردی و برادر اپدی: من اصل مپن من ، دشمن قتال من
انتظار شوربای روغنینگ بلکه سپندین سؤنگره مپن شوی زنینگ
حالی دیگربؤلدی مردمرده شوی دیدی حق سپندین تیلارمن ابروی
ساعتی باراپردی اول سفیان روح بؤلدی حاضرآلدیده صاحب فتوح
مردنی اؤلماسدین بورون باج اپلادی خانهٔ پاکینی تاراج اپلا دی
سایهٔ پیردین پیتوشتی نورجان منزل اصلیغه بؤلدی کا روا ن
اپتابیرسم بوسخن بسیار دور زین قبیل مرکبغه یؤل هموارودور
سعی قیل بو نکته ده(عبدالحسن) کؤز یؤمولدی باشغه چؤلغاندی کفن
عقبه لار بسیاردور ای شهریار! ترک قیل دنیانی اؤزاصلینگا بار

***

«مـن بهر جمعیتی نالان شدم جفت بدحالان وخوشحالان شدم»
کای قدم آهسته قوی ای شهریار جزویت دین کُل غه اندک فرق بار
عقل ونفس البته بدحالان دولار هم قرین مسلک شیطان دولار
کج گه یؤل باشلارسنی بوایکّی‌سی همچنان رهزن دو یؤلده ابلیسی
بؤلمه رهزن لرغه همدم ای فقیر! تاقیلوررسوا بوآلوده ضمیر
هرکیشی که کج گه همدم دورکوپر صحبت قُلاب کپلدی درد سر
جستجووقتیده ای(عبدالاحد)! اختارورآلدینگه کپلسه نیک وبد
یؤل یوروربی غم یوره ک گمکرده لار چشم دل غه باقی بؤلسه پرده لار
اختارورهرنیک وبدنی منزلین درمقصود قوْلغه کپرگایدپب یقین
اوّلین ایزلربوسّرنی جانِ مرد تاکه تپکّای دستیگه مقصودفَرد
عشق خوشحالی اپرورآتش مزاج هرمریضغه چونکه اندین دورعلاج
نوربغیشلرتاپسه هرکیم اندکی تاقیامت دلده قالماسدورشّکی

www.ezgu.org

عقل،حسگه کبلدی همتلیک مَحک چون بولردورعین منزلگاه شک
تابولرباقیدو تن نی شهریغه کبرمگای شیطان بدن نی شهریغه
همچواَماره خسیس نی برهم اَور کیمیاتاپگین ومس نی برهم اُور
مشتق ظلمت اپروربوعقل وحس هم بولردورلشکرنفس خسیس
تن که بۆلدی بوخلل دین پاک وصاف بنده لیکده کیم قیلورباب خلاف؟
تاکه عقل ونفس باقی باردور بنده نی یۆل تاپماکی دشواردور
هرطلبده راحت ومحنّت بۆلور تاپسه دولت آخری علّت بۆلورعقل
جستجوی مانعی دورای کسی! عقل وحس هرگزقیلالمس تشخیصی[۱۶]
عشق کیمیادورکه مس نی زرقیلور پشۀ لاغرنی اسکندرقیلور
یبتکورور منزلگۀ ا نوار گه بعضیلرنی نورگه، بعضی نارگه
گرمجازی ناری دوراهل مجاز اُول تاپارمحشرده دوزخ دین گداز
خاملرنی جانیگه آتش کبلور پخته بۆلگین سۆنگره آتش خوش کبلور
غرق نورانی بۆلوب بودوشُدی کُل بۆلوب آلدیده نارنمرودی
بعضی لرنی عشقلری حیوان بیلن بعضی عشقلربارتیغ وچوگان بیلن
بعضی عشق لربارعمارتلرغه بند هوشلری وجانلاری قصری بلند
بعضیلرنی عشق لری تخت وسریر بی نهایت لشکری یوداروگیر
بعضی لرنی عشق لری مشتاق نقش هم امیروهم وزیرقلعه بخش
بعضی عشق لربارمشتاق چمن باغ وراغ ومملکت فرزند وزن
بعضی لُرنی عشقی چونِ اسپ دوان انتظارترکش وتیروکمان
بعضی لُعبت بازوبعضی بت پرست بُت پرستلیکدین بتردورخود پُرست
من بولرنی سنگه زود قیلدیم بیان کم تاپیلغای بنده غه عشق وایمان
گرتاپیلسه اَمرمونده باب دور بس مونینگدبک گوهرنایاب دور
ایکّی مسلک دینِ عزیزیم آچمه‌لب تا درست بۆل مؤمن عقبا طلب
بیرنی توتگن ایکی قۆل بیرله بسی وهم ایلاب کۆزغه توشگای دبب خسی
چونکه دنیاآخرتغه ضدّ اپرور ضدّنی ضدّیدین تانورلراهل نور
سبن که طالب بۆلمسنگ کج یورهمه کم طلب یۆقسن بویۆلنی کاولمه!

حکایه :

باراپدیِ بیرعورت جُغرات فروش ساتراپردی شیرِوقیماقی خروش
ایکی مشکی آرقه سیده باراپدی ازبرای نفس مشک برداراپدی
چند اَبله قیلدیلارکج مصلحت ازبرای زحمت، اما بد نیّت
دبدی: ای بی بی سفرده منتظر بیزگه تیزراق کبلتورینگ قیماق وشیر
مشک لرنی همچوتَروتازه قیل سال، پیشورگن وقتده آب قلیل

[۱۶] بویبرده لفظی قافیه اپشله تیلگن

www.ezgu.org

جایی تعین باراہدی اول قلتبان کهنه دیواریغه اُول بۆلدی نهان
کۆتاریب اہردی بومشکنی مثل غُل تاکف دستیمغه کیرغایمو بو پُل
حرصی چون اہردیکه تیزراق ساتسه باز چُست قیتیب کبلسه اول وقت نماز
مرد یۆل اُوستیده تدبیراَیلادی جامه وُدستارتغییراَیلادی
اَیتوراپُردی که چوچالاک اعتقاد نیم جبه مبن ببرای سبنگه زیاد
نام جبه نی ایشیتگن ساعتی بۆلدی عورت همچنان بی طاقتی
دہدیکه آلدیمگه نزدیک روبروی مشک پاکینکنی مِنی الدیمگه قۆی
تاکۆرای من رِنگ جغراتینگ نہچوک یاشیرین دوریامگرتُرش وتُنک
قۆیدی اول مشک نی بیرآچیب کۆردی چون دہدی محکم توت مونی تُرشِ زبون
مَشک دیگرنی آچیب اول خصم حق صدهزاران عقل اَنی مکریغه دق
آچتی ودستیغه ببردی دفعتاً هم تُنک هم تُرش هم بی طعم اہکن[۱۷]
ایکی دستین باغلادی بوایکّی مشک تاپدی دشمن دست،نی قیلسون بواشک؟!
یوزتۆلاایشنی بهبوداہتمادی داد وبیدادی اَنی سود اہتمادی
قیلدی آخرهم زنا، زور وبزور حرص بیماری اۆزینی قیلدی کۆر
بۆلسه اہردی چون اَنی بیردستی بوش دیۆقیلمس اہردی زود مکروخروش
ایکّینی توتغان بومطلب دین قالور اهل تقلید یخشی مذهبدین قالور
بنده لیکده بۆلمه مثل قوم لوط سبن ره دنیانی، یاعقبی نی توت!
ایکّینی توتغان بۆلوربویۆلده تنگ بار وزمین اسپ نی ایلارپای لنگ
چشم لرخیره بۆلورهم عقل لال ضّد ایماندورحریص ملک ومال
چون عزازیل غفلتی نی اَختارور علتی لرعلتی نی اختارور
پیرکہراک قیلغان بوعلتدین جدا دل گه کۆرساتگای کمالات خدا
ورنه نیشترلیک اہرورچنگال دیو ظاهری آچگای سبنی دیدنگه ریو
آچماگین دیدنگنی تاکه خس توشار گَرد نخوت توشتی تامُخلَص توشار
جهل بۆلوردانالرین دانش لری کج بۆلوربیرپاره قیلغایِ ایشلری
کۆرایتارشیطانگه باغلاب چشم نی بیرنفسده تیزقیلغای خَشم نی
عیب ونقصانی بیلینمس اُولزمان اَنده ایمان کفربولر،کفری ایمان
ناظرومنظوربۆلمس مونده فرق کیمکه بۆلدی ظلمت اُول نفسگه غرق
بوسبب دین جمع اہرورکفروایمان هیچ دہگی بۆلمغای بیِ دہگدان
عقل وحس بویۆلده کبلدی مشترک گاه مقبول وگهی دورریب وشک
گاه مس نی انگه احمرکۆرساتیب گاه خرمهره نی گوهرکۆرساتیب
جمله بیر مقصود ورای صاحب کمال بنده گه لازم دی شونداغ اعتدال
چرخ اوروب آتشگه کبردی اُول خلیل جان پاکی نورپاک غه مُعتدل

[۱۷] بوییرده لفظی قافیه ایشله تیلگن

www.ezgu.org

قیلمادی آتش آنــگه هرگزاثر مونده ناقص دورهمه عقل بشر
یېتماگای عقلی آنی بویؤلده غرق قیلمادی(ابدال)بیلن (اوتاد)نی فرق
تنده هم خوشحال هم بدحال بار بنده لیکده اصلی بیرمنوال بار
کیمکه بؤلدی هم دو دل وهم دورنگ اصل ایمانیگه تاپمسِ آب و رنگ
عقل وحس کېلدی بو یؤلده مشترک گاه مقبول وگهی‌ده ریب وشک[۱۸]
تاشلاگین بدحال لیکنی کارینی گرم قیلمه دیو نی بازار ینی

حکایه:

بارور اېردی شیخِ بسطام(بایزید) جمله گه نوروز اېدی وهمچوعید
کودکی کؤردی پدرگُم ایلا گان اوچرادی اول غوث وقتگه دفعتا
شیخ سوردی منزل وجایینگنی آیت؟ کیمنی اؤغلی سن نگهبانینگنی آیت؟
دېدی: ای کامل بو سؤزنی ایتماگین من پدرنامیگه هیچ یؤق من یقین
بی ادبلیک دورکه توتماق نامینی مېنگه کؤرساتگین پدرنی بامینی؟
نام ده دین سؤرمه قربیمنی منی چون پدردین غیر بار دور دشمنی
زیرک اېردی نام توتسه یاچودِه ناگهانی سالمغای دشمن گره
نام شیطان نام غفاریگه ضد بس بونام دین قهرپیدا ای مرید!
بزمگاه دوستگه دشمن چکار؟ چشم آحولدین نې بیلسون نور،نار؟!
روح خوشحال ونفس بدحال دور کیمکه یؤل تاپیبدوعقلی لال دور
شیخ آیدیلر:که عقلیم اندکی مېنگه چون استاد بؤلدی کودکی!
بیرنی توتگن ایکّینی توتمس دویاد بنده گه بیر بؤلسه یخیشدور مراد
بوالهوس نی جانینی جان هم دېمه ! بیخبرنی اهل ایمان هم دېمه !
ساعتی کؤردی گریبان چاک نی مثل یعقوب دیده‌سی نمناک نی
یاقه چاک ودیده خون آلوده و نم کېلور اېردی وا بلم! دېب وا بلم!
تاپدی کودکنی پریشان اوپدر هِم پدر فرزندنی تاپدی راهبر
دیده سیِ عرش مجید گه اوچرادی مَرد،(سلطان بایزید)گا اوچرادی!
چونکه گُم ایلاب اېدی راه ادب کودکینی تاپدی وبؤلدی سبب
مردکامل یکدل ویکروی اېدی صادق القلب اېردی اول جوی اېدی
تاپدی دولت نی اؤشل امیدوار باراېدی جویندهٔ اسرارکار
گرتاپای دېسنگ چنان نورجبیر بزم هفتاد و دوملت نی قدیر!

***

«هرکــــسی ازظّن خودشدیارمن ازدرون خودبجست اسرارمن»
دیده درکارهمچنین فهم ایلاگای نیک وبدگاتیکّای ووهم ایلاگای
نیک لارنی آهیدین قیلغای حذر بد اؤزی معلوم اېرور اهل ضرر

[۱۸] اوشبو بیت مېن ایشلب تورگن نسخه ده یؤق،اؤزبیکستان نشریدن آلینگن

www.ezgu.org

ایکّی یؤلده یؤقدی کارآمدگمان بلکه تصدیق دوراسباب ایمان
تامُحـــــــقق تامُقلد فرقی بار ضد دی کیلدی نسیمات بهار
نیش دی احجام اپرورمانند زهر دیدی باران رحمتی دوربرف قَهر
کبرکیلدی سخرهٔ هم زمهریر اهل غفلت دین جدا دوراهل پیر
خواجه رزمازمعمورات روح پنجه سیدین یؤل یوروردی سنگ و کوه[۱۹]
طالبیِ کیلدی وتوتدی دامنین کؤزغه سورتدی شیخ نی پیراهنین
شیخ اَیدیلر: که چون بیلدینگ منی؟! یاکیشی قیلدی خبرداری سنی!
دیدی: راست اَیدینگ فلانی دیدی هم هم بومرد عارف اپرور ثابت قدم
ایدی: اُول کامل که ای مرد دَغل! مشکلاتینگ هیچوقت بؤلمسدی حل
کؤزغه پنهان اپرور رنگ چمن اول گمان ایتارچمن نی بوییدن
سوره‌سنگ اثبات ایتالمس رنگ‌نی معلوم اَیلرمونده عقیل لنگ‌نی
نادرست کیلدی گمان بیرله ایمان شکنی کؤنگلدین کؤترای میهمان!
تایقین تاپمای دلینگ (عبدالامین) درگهٔ اهل وفاگه کیلماگین
اولکه بؤلسه طالب نیک اعتقاد هرنبی دین ایزله ماسدورِ معجزات
ظّن غالب دین چیقارمقصودکَج کار فرعوندین تاپرموی خَرج
ورنه یکدل بؤلسه اولهم یکجهت فرق اپمس پیرومرید گه بیرصفت
کیلسنگ هم بوبکر دیک سالارکیل کفر و ایمانغه برابر یارکیل
لایق درگه اپماس اهل گمان قؤپ یقینینگنی توزات ای نکته دان
صافدل بؤلماق اوجانب دیندی مرد! تاکه مرد دین یؤقمسه مردلیک گه کرد
چیقماغای هرگزگماندین مُلک دل بنده گه لطف ایتماسه ربّ الجلیل
بوسخن نی انگلادی طالب چنان بهره تاپدی قول پیردین جسم وجان
ابتدی کوشش لرهمه بؤلدی کَشش سربراوردی خاطریدین یخشی ایش
چیقتی خاطردین همه فرزند ومال جلوه گر بؤلدی تجلیِ کمال
بو خَمردین جانی تاپدی چاشنی تاپتی اول گوهرطلب درپاشنی
اولین مقصودی اپردی عزّ وجاه هم حکومت اهلی بؤلسم پادشاه
خاطریده اولیالیک یؤق اپدی که بونسبت آشنالیک یؤق اپدی
قیتاریب اَماره دین اخلاص پیر آب رحمتدین توکوب کامیغه شیر
اژدهای نفسیدین پاک ایلادی بعدازان اُول پیرنی ادراک ایلادی
جانی بؤلدی نسبت پیر بیرله غرق تیکدی مفتاح رموزغرب و شرق
بؤلدی چالاک هرصفتگه جانی هم خاطریدین چیقتی شادی بیرله غم
اصل ایمانغه پیتوشتی نور پاک عاریت بؤلدی بویؤلده مشت خاک
بؤلدی آخرقطب (اوتاد) جهان گنده بؤلدی پاک سودای جهان

[۱۹] بوییرده هم (لفظی) قافیه اپشله تیلگن

www.ezgu.org

هردلیگه نیچه مطلب بار دور چیقماسه اَماره دین بیکاردور
بوسببدین اَیدیلارچون مولوی کیفیت ده روح پاکیم مثنوی
عاریت جسمیغه روح بؤلدی نهان بؤلدی مبندین خلق عالم بدگمان
گرچه خاشاکی ایدیم نار اوستیده یاشکر ایردیم گُل خار اوستیده

حکایه:

بارور ایردی یؤلده بیحد کاروان کس نی بیلسون بی ایمان مَن با ایمان[20]
کیمگه قوّت باراِیدی راس انگلادی! چشم دل نی آچدی، اخلاص[21] ایلادی!
اولکه بد ایردی اؤزیدیک بد بیلیب جمله خلق نی غرقهٔ لعنت بیلیب
هرکیم اؤز جانبیگه یؤل تارته دور سیآتی نی بیراوگه آرته دور
جانب هرجنسگه بارسنگ ای‌جوان صاف بارین بؤلمه هرگز بدگمان
شونچه اَیدی خواجه (زرمازولی) اصل عاجزلیکده ایشنی اولی
اولکه عاجز بؤلمادی ادراکی یؤق خاطری آباد و قلب پاکی یؤق
شونچه اَیدیلارکه نسبت بیردیلر طالب دولتگه دولت بیردیلر
هردلیغه توشسه سایه دولتی انگه تاولار(غوث)وقتنی شفقتی
من دعا اَیلای که با ادراک بؤل! باایمان بؤلگین گنه دین پاک بؤل!

حکایه:

توشماسون مرآت دلغه رَیب وشک رحمتیدین اؤزی پیتکورسین مَحک
(بوحنیفه)کاریگه کوته نظر آچر ایر د یلار زبان فتنه لر
نسل نعمان هرنی گفتاری قبول یورته فاضل کؤپ ایرور صاحب وصول
بو نیچوک طفلیکه خلق غه پیشرو خلق وعالم قول وفعلیغه گرو
من که هفتاد ساله من مردکهن هیچکیم مندین ایشیتمایدور سخن
من سکندر دین بیرینی بیله من قیل دیسه تقریر وترتیب قیله‌من
اول منی اؤغلومچه یؤق بیرکودکی همه نی فهمیده فهمی اندکی
کاملی اَیدی تنینگ عصیانغه غرق تا اوبیلگان تا بوبیلگن باردی فرق
آنچه سین بیلدینگ که بیرحمت ایمس برچه‌سی ایمانگه کار آمد[22]ایماس
آنچه بیلدینگ بیلغانینگ مکر وفریب پیربؤلگن سؤنگره نفسینگدور قریب
کؤپ ایدی شیطاننی هم بیلمیشلاری یاقیمادی خالق غه قیلغان ایشلاری
اُول ازلدین بار ایدی بیگانه دور طاعتی خس بیلغانی افسانه دور
شونچه ایدی اول نهایت دین انگه لیک ازروی کرامت دین انگه
بار ایدی بیلگانلریگاغّره ای چون بیلیندی قبحی اوردی نعره ای

[20] کس نی بیلسون بی ایمانمی،باایمان؟
[21] بوییرده(لفظی قافیه)ایشله تیلگن
[22] بوییرده لفظی قافیه ایشله تیلگن

www.ezgu.org

اَیدی بیلغانلارهمه مفلوج اپکن
باراپدیم وقتیمده ابله، اهل شک
باغلا بؤینومغه شوساعت ریسمان
ورنه بارمن غرق سرتا پا عیوب
توبه قیلدیم هرگماندین ای(امین)!
دپدی اول کامل که عذر درکار اپماس
ای امید اولدورکه تاجان ایلتگانینگ
هرکیشی مذهب گه صادق باردور
باش اؤروب کپلدیم یؤلینگه کردگار
بو رموز(ابدال) لرنی حالی دور
چونکه بیررنگ یؤقتو افعال بشر
هرسری گه مسلکی ونسبتی
شونچه اَیدیلارسبکسار وفا
اَیدی بو سؤزنی نکو خیرالبشر:
مستجاب اپرمیش دعای باعمل
ترس حقدین بنده قیلسه کارخوب
لیک شرکت بیرله کپلتورسه ایمان
انبیای کامل صاحب فتوح
کپله دورطوفاننی گردی رنگ ـ برنگ
باقی قالغانلرنی زود راق اویغاتینگ
ظلمت وگرد فراوان کپله دور
قلب پاکی مُلک عرش الله گه شمع

حکایه:

انبیاگه قوم بؤلدی بدگُمان
کشتیمیزبی آب تشویش غالبی
آب کؤرمای کشتینی چون قیلالوک؟
عقلیمیز بار و فراست بیزده بار
اول قچان یخشی یمانننی بیله دور
موج کؤرمای شورش سودا نپچوک
ساعتی باراپردی توفان اؤردی جوش
کیمکه طالب بؤلسه بودورانگه خوی

باطنی تاریک ایمان لوج اپکن[۲۳]
سن نپچوک صراف روح اؤزینگ محک
ایلت امام آلدیغه سودرب کش- کشان
لطف قیلگای موسفیدیمنی کؤروب
اپمدی اخلاص دلیم بؤلدی یقین
کارحق دیر،کارهردیندار اپماس
بؤلدی معلوم مپنگه ایمان ایلتگانینگ
قول پیغمبر موافق بار دور
خاطریمنی شرک تقلیدین چیقار!
جستجو لربنده‌نی افعالی دور
بعضی کامل،بعضی ناقص پی هنر
چون قضا بیردور خدا دورعلّتی
یامگرخضر اپرد ی اول صاحب دعا
هرنفس کؤنگلغه بنداپتمیش اثر
حق نی درگاهید آه با عمل
زودیاپارعیبی نی ستار العیوب
شرک ایترشیطانگه آچار راز دان
امرایتاردی قومیگه سالارنوح
وقت شورش بؤلماپین کشتی توزنگ[۲۴]
زودمینی کشتیمگاکپینیمدین پپتینگ
قهرجوش اوردی یوتوفان کپله دور
قیلور اپردی کشتی اسبابینی جمع

قیده دورکیم سیل دریای کلان؟!
بیزهمه لب تشنه باران طالبی
تکیه چوبیگه دلخون قیله‌لوک
قیلمالوک امرخطرنی اختیار
بحر یؤق تشویش بیجا قیله دور
اصل بیلمایمیز اولوغ دریا نپچوک
غرق بؤلدی بدگمان بی اهل هوش
ذره دین انگلاسه بیزتا ذره بوی

---

[۲۳] باطنی تاریک،ایماندن لُچ اپکن

[۲۴] توزه تینگ لر

www.ezgu.org

اول اؤرار باشینی شکرانه قیلور بوی اندک بؤلسه هم عنبر بیلور
نیک گمان اَیلرکه سالاریدو دیب کان ایمس کاندین خبرداریدو دیب
روح ایلتارهمچنان اخلاص روح هیچ بی لعل بؤلمغای البته کوه[۲۵]
بوشکوه نی حمد آرا دین تیلا ذرهٔ مقصود شو دریا دین تیلا
گرچه عاصی بیز ومرد بی هنر باشیمیزغه لطف پیغمبر یتر

***

«سرمن ازنالّهٔ من دور نیست لیک چشم وگوش راآن نورنیست»
مطلب بنده که بیننده کیراک طالب معنی شناسنده کیراک
اول بیلینگای نیک جستجوییدین هم گلاب ومشک دوربو،بوییدین
بوی احمدمشک خاص الخاص گا بول خصوصاً صاحب اخلاص گا
بؤلماسه دل دیده سی نور تمام دل بؤزولدی بسته لیک تاپدی مشام
من غلام اول که جان–جان ایرور قابل ایات (الرحمن) ایرور
بومحکنی گنجیدور (نعم المعین) نورآلور بووعده دین دنیا ودین
کیم شناسنده ایماس بیشک قالور (رحمت اللعالمین)دین خشک قالور
خشک مرد دوعرش باغستانیدین رانده دور فردوس ایله رضوانیدین
هردلیغه تیکدی بخشایش درد کاروباری نوحه دور وآه سرد
اولکه دردتاپگان بوسه صافی ضمیر دردکؤرگان،دردکؤرگاننی تانیر
درحقیقت مولوی راست ایتا دور چون مونی ازروی اخلاص ایتادور[۲۶]
بؤلدی ایمان هرکیشیگا روبرو جاه طلب بؤلسه اول مشک ایرور
اهلِ دنیاجمله سي مثل زکام بوي ایمان ني نی بیلسون بدمشام؟
حق سوزیدین دللري خیره بولور آفتابِ روحلري تیره بولور
بدکورارلرحرف حق ني اهلِ یوم ترکِ سنت کوپ بولر،بدبولسه قوم

حکایه:

بارایدي بیرروستایي مردکي بي هنرایردي ومثل ایشکي
اوزي کنّاس اِیردي وآلوده روي قیلیب ایردي چرکنت بوییگه خوي
ناگهان اول تَرک عادت ایلادي هم تمناي ولایت ایلادي
آرزوبارایردي بي اندازه ای تیکارایردي سمعیگه آوازه ای
کوب تعجّب لرولایت لرده دور کیم تماشاقیلمادي درپرده دور
بولورایردي روستایي بیقرار انگلارایردی شهرهای نامدار
باغلادي آخرده همت دین کمر قیلدي صحرادین ولایت گه سفر
هم سرِ راهیده دُکان بارایدي جمله مُشک وعنبروتاتارایدي

[۲۵] بوییرده هم(لفظی قافیه)ایشله تیلگن
[۲۶] اوشبوخطا بویبرده هم تکرارلنگن

www.ezgu.org

مردصحراگَردایدی لبلاری خشک کورماب ایردي عمریده بیربوي مشک
بولدي بیهش بوي خوش یيتگان زمان جمله حیران قالدیلراهلِ دکان
آنچه خوشبوي بارایدي کېلتوردیلر باشیني اوستیگه آلیب توردیلر
تاآني هوشي درست بولغاي بجا دارولرني بوییدین تاپقاي شفا
خلق سرِ گردان احوالي ایدي عقلِ کامل لرهمه لالي ایدي
قیته بیهش بولورایردي بوالفضول بويِ خوشني طبعي قیلماسدورقبول
بارورایردي یولده بي اخلاص مرد هم اوزیدیک سالوسِ وکنّاس مرد
کوردیکه اهلِ دکان قیلغان غلو دردرنجورني قیلورلرجستجو
پس بوهم کیلدي تانیدي جنسیني اَختَارورهرکیم یقین اوزاُنسیني
دیدي اي خلق دوربولینگ مین بیله من مین طبیب دورمن علاجین قیله من
هرکیم اؤزعیبی نی دردین خوب بیلور خوی دانلرخوییدین داروقیلور
نافـــــعِ سالار اېرور تربیتیم بلکه خالص دورهمیشه نیتیم
مېن شریک جان من،هم استخوان تربیت گرمن رفیق پاسبان
خلق اَیدیلرکه بی حکمت اېمس یابرادر دور بو دانشمند اېمس
بیزهمه بو اؤرته ده عقلی تُنک دردکم اېردی ودردین بیلما دوک
تجـــربه درکار وکار افتاده‌ای عقلی میزکېلدی بو یؤلده ساده‌ای
سېن دوا قیلِ بیز تماشا ایلالوک بو شفا دین زنده بؤلگایمو اؤلوک؟
بوسخن نی اَیدی کؤپ اهلِ دکان مردهٔ نفسغه نی لازم بوی جان؟
بایگی کنّاس مرداهلِ شک کېلتوروبدور باشیغه سرگین سک
دود قیلدی انگه یېتکوردی مدد بؤلدی نافع اول شقی گه بوی بد
اهل دنیالرنی کم اخلاص بیلِ هوشی کېتگن یؤلداکی کنّاس بیل
تفسیر و آیات مشکواة عین مُشک بوی ایلتمس دورمشامی بؤلسه خُشک
حق سخندن یار جاهل تر بؤلور کفرلر سر برورار کافر بؤلور
هرکیشیگه قیلمسه سؤز تاثیری یؤقتور ایمانی، ابوجهل نی بیری
عطسه اوردی دېدی کیم: صدشکُر بوی بدلر قیلدی مېنی بی حضور
یخشی سین کېلدینگ بولحظه همدمی بوجراحتگه توزاتینگ مرهمی
هردلی دنیاغه قیلسه پاک خویِ معرفتنی مُشکیدین تاپمسدی بوی
هردلی دین بیخ نخّوت اوردی سر تورت یوزییل طاعتی بؤلسه کویر
صورتینگ مؤمن کبی، سیرت دَغل قهرحقدور دلده بؤلسه بوکَسل
جمله مُضطردور بو دردگه ای فنا بؤلدیلر مُضطر هزاران انبیا
اهـــــــل دنیانی دلیدورعلتّی قورقه من ایمانگه یېتگـــــای آفتی
کیمگه بؤلسه آتش کِبر وغرور نور رحمت نی خدا اندین آلور
بؤلماگینِ همصحبت بَد، ریوگه ای جگر، همخانه بؤلمه دیوگه!
سېنگه مَن دېدیم سراخبارینگنی بیل! بوسفرنی آخرین اندیشه قیل

www.ezgu.org

کؤپ هنر اؤرگتمه لُعبت بازگه هرنهچوک خوک لایق اهرمس رازگه
راه ابراهیمنی بیلمس نمرودی چونکه کج دور اوّلیدین مقصودی
رازموسی بؤلدی افشاگون گا پیتمادی بیرشمه یی فرعون گا
بو رموزیدور که هرکیم بیلمادی کیمکه بیلدی کاریدین آیریلمادی
آنچه غیراهردی دلیدین تاشلادی معرفتنی یؤلیغه یؤل باشلادی
غرق بؤلغانلرنی هرگز نامی یؤق کیمکه نام ایزلر آنی اسلامی یؤق
گنج حق بسیار وصاحبِ دیده یؤق! نور فراوان ودل فهمیده یؤق!
بؤلمـــــــاگین وابسته بندِگلو بنده لیک قیلگین وجاندین قؤلنی یو
مثل عطار اهردیلر هر انبیا نور رحمت دین همه کانِ صفا
آچار اِیردیلرحقیقت دین دُکان یؤل اداشگنلرگه پیتگایدپبِ ایمان
اول دُکاننی دوری ای(عبدالوفا) ختم بؤلدی دوری تاپدی مُصطفا
چون آلردین سؤنگره اصحابی همه آچدیلر دُکاننی مهتابی همه
چون آلاردین سؤنگره کی تابعلری تاکه اُمت لارگه ساچغای گوهری
که آلار رحمت گه دایم پرتورور تابعین، تابع لارِی هم نور تورور
گرتاپای دهسنگ اؤشل منزلده راه (اقـتـدیتم اهتدیتم) دورگواه
لیک موندین سؤنگره کی اهلِ دکان عارف کاملَ اهدی غوث زمان
که بولار هرقیسی سی پیغمبری آری! هر بیرقوم لرنی رهبری
کیم بولردین بهره آلدی جان تاپار صنعت الله دین، دلی ایمان تاپار
کیم اداشتی همچو دجالی بؤلور مثل بلغم دینی دین خالی بؤلور
کیم بو درگه دین تاپار دار الشفا آنچه کارآمدا اهرورصدق وصفا

حکایه[۲۷]:

(خواجهٔ بهلول) امامِ مُعتبر باردیلر بازار گه اُول راهبر
کؤردی شیطاننی تک و دوقیلهِ دور چون اؤزینی اسپ تیز روقیله دور
شیخ اُیدیلر:که شونداغ وقتده سن بو رواجینگ وقتی قیده باره سن؟
دست تاپارسن خلق غیرمشغولی زود سالورسن خلق بؤینیگه غُلی
سن مونینگدبک وقت چابُک کبتگانینگ مونده نی حکمت؟ آگه قیل مبنینگ؟!
دبدی شیطان سایهٔ پاکینگ دونور یؤل اداشگنَ کؤرلرغه حامی دور
یورتده بؤلسه پیرکامل پاسبان پیتکورالماس دیو قومیگه زیان
سایهٔ کامل همه یؤل نی آچر که بوخلق نی گردیدین شیطان قاچر
هردلیغه اوچراسنگ پیوند بولِ ریشه اخلاص تؤتگین بند بول
جمله دین قیلگین اؤزونگنی مُخلَصی کؤزنی یومگین توشماسون گرد وخَسی
بو رموزنی جان قولاغیدین ایشیت رهروانلرکبتدی لرمنزلغه پیت!

[۲۷] بوحکایت متنده، اجره تیلیب کورسه تیلمه گن

www.ezgu.org

شیخ غیرت بیرله قیلدی دیده وا کېلمادی شیطان بوخلق نی گردیگا
بو اېرور اصلِ کمالاتِ ولی عین نسبت دورکه طاعاتِ ولی
ترس لرنسبتِ لریدینَ دور اېماس تانیمایدورگوش جان پرنورَ اېماس
نورگه تارترقُرب (ابدال) دعا گرچه سهل دوردیده گه حالِ دعا
سهل اېماستور آه آمین گوی هم مونده بۆلمس نا امیدی روی هم
اَیدی اصحابیغه اَول شاه رسول دلده شرکینگ بۆلمسه توبه نگ قبول
ایخدایا جانب نورینگه تارت! بنده لیکنی بارینی بوینومگه آرت
اَمرسندین دور رضاجو قیل منی وقت رِحلت دورنکو خو قیل‌منی
تا اۆزیگه تارتمسه نورِ ودود صدهزاران طاعیتنگ قیلمیدی سود
«تن زجان وجان زتن مستورنیست لیک کس رادید جان دستورنیست»

***

اي بوعقلینگ بوولایتدین اوزاغ پیشرَواختارکه منزل دورییراغ
ناظرهرقلب ایرورنوري اَني بیل مساوي فیض معموري اَني
همچنان لطفي بارینده بیخبر بیخبرلیکیدین بولوبدورکوروکر
بۆلسه اېردي عیب دین آگاه اُول بولمس ایردي فاسق گمراه اُول
هرنی قیلغان کارنادانلیغ لري غافلِ عصیانغه بولورلرمشتري
بۆلسه اېردي معلومي نفع وزیان ساتیبَ آلمس ایردي دوزخني عیان
گنده لیکدین دوردغل دون بولماغي خاطریغه کېلمسه هیچ اولماغي
اَیدي پیغمبراوشل صافي ضمیر کیمکه نفس ني تانیدي حقني تانیر
تانیماي کیتسه تاپالماس ذاتیني اول قیلالمس ذاتیني اثباتیني
خاص لرگه نوردایم باره دور کیکمه منکردوربهایم باره دور
اول کېتارده همچومورلنگ دور کیم رفیقني تانیمس دورننگ دور
هرکیشي اوزنفسیگه یوقتوربصیر نفسني تانیماي نیچوک حقني تانیر؟!

حکایه:

(خواجه اسماعیل شامی) شاد اېدی کونده یوزمېنگ یۆل مبارکباد اېدی
فیض بازاریده اول غرقاب اېدی هم مبارک سینه‌سی مهتاب اېدی
سایلی سوردیکه: ای سلطان راه ! هیچ نفسینگدین خطرتاپدینگموشاه؟!
اَیدیکیم: نی بت پرست نی بیری من بیرمسِ آلوده بی اکسیری من
سۆرمگین خواب وخیالیمدین مېنی هم ثوابیمدین وبالیمدین مېنی
یۆلده مستدرک دومن مثلِ جماد اندکیغه غمگین واندکغه شاد
کار و باریم مستی ومشتاقیدور نفس سرکش نی مرادی باقی دور
توبه قیلدیم دیو ودد دین الحذر هیچ مؤمن کۆرماسون انداغ خطر
انگلامایمن معرفتدین بیر رموز من مرادِنفس غه یېتما یمن هنوز
سېن اگرکۆرگن بوسنگ بو یۆلنی زود کی نکویی خوانده یی قیلگین نمود!

www.ezgu.org

تاکه اسرار مُعین اۆرگنه‌ی هم کم وکا ستیمنی سېندین اۆرگنه‌ی
اَیدی اُول کامل که دانالیک شودور کیمکه عاجزدور شناسالیک شودور
عین ادراکینگ دوربیر معنوِی راه عاجزلیکدورادراک نبی
عجزبیرسرمایه دوربیلگین مُرید قۆلَغه کېرسه هشت جنتگه کلید
عجزشوندااقدورکه دل اندین دی صاف آلدیده ارزنچه یۆقتورکوه قاف
اېمدی بیلدیم فعل و قولینگ راسِت اېکن جمله کردارینگ همه اخَلاص [۲۸]اېکن
جان تصدق دورسېنی آلدینگده مَرد صحبتینگدین مېنگه پیدا بۆلدی درد
هم نوافل بۆلدی پیدا هم عروج بۆلدی پیدا معنی ذات البروج
آری! آری! بنده نی کاری شو دور اصل تاپگن خلقنی کرداری شو دور
هرکیشی بیرونِ ده دور، هامونده دور یۆل یوروسه زانوسیدین خونده دور
فتنه دورخلق،شریدین نقصان تاپر اندکی ابر نور خورشیدنی یاپر
بۆلماگین شرمنده لرغه یارِغار اکثر وقت یۆلده بۆلغای اژدهار
شونچه اَیدی کامل صاحب هنر بۆلدی اول حالات شیخ دن باخبر
جانینگ وجسمینگ سېنی بی نور اېماس چون کۆرینماغی سېنگه دستور اېمس
ببرمه عاجزلیکنی قۆلدین زینهار کیمکه مغروربۆلدی زود آفاتی بار
طالب اېردی بیلدی پیرنی رازینی پیرکامل تابتی اول شهبازینی
شونچه دانش سېنگه بۆلسه شاهدینگ بارک الله ذات حقنی تانیدینگ!
ای دلینگ غمازنی شهریغه غرق جان صافینگ نورنی قیلمایدی فرق
بۆلسانگ اېردی همچنین سالارِ راه اېکمس اېردینگ خشک زمین گه بدگیاه
توبه یخشیدور بو ایشلردین بَری تېکسه اول دیوارگه مردنی سری
زودبیلگای تاریکستان جای اېکن بو مېنی قیلغانلریم بیجای اېکان
ای نسیم مرگ بنیادینگه یۆق خلق کۆمولدی مرگ سېنی یادینگه یۆق
نیم جانینگ بارمانند همج بۆلدی ترکینگ هم صلوة وصوم وحج
خس قۆلونگدین کېتسه ماتم توته‌سن جبه ای گه کاسهٔ خون یوته‌سن
کېته دورایمان، نیم جو یۆق غمینگ کېتسه دنیا بۆله دور یوز ماتمینگ
مېن سېنی احمق دېسام قهرینگ کېلور قیده‌گی خرمهره لرنزدینگده دور
سېن حواله قیل همه نی ذاتی گه عقل یېتالماسدور انی اثباتیگه
کېچه ـ کوندوز نفس سرکش همنشین بیزنی بیرلان رازدان واهِلِ کین
اصل بیلمایمیزکه صورتده نېچوک؟ انگه یېتمایدور سرِعقلِ تُنـُک
ذات بیچون دور هرعقل دینِ بری بلکه هر ادراک خلَقدین تاشقری
چون قیلور اثبات ای(عبدالحسن)! سېن قیاس نفسگه بارغیل مثل من
گرچه راهینگدوربسی دور و دراز اَیلانیب کېلگین اسماعیل گه باز

[۲۸] بویېرده لفظی قافیه اېشله تیلگن

www.ezgu.org

اَنچه تسلیم ایلادی تاپدی نکو
انگلادی طالب رموزدینِ موبمو
دبدی عاجزلیکدین اوْزگه کار یوْق
کبمکه عاجز بوْلمسه هشیار یوْق
سبلی یوْق دریانی ناچیز دورکفی
بوْلمه مانند تناسخ فلسفی
سبن بو بحرغه غوطه اورگین ماهی دبک
بوْلماگین مغرور سوفسطایی دبک
عاملی گرقیلسه شو دبسه بیقیل
چونکه ایمان کبلتورینگ (عبدالجلیل)
کاولمه هرشخصیت نی جمعیدین
قاچماگین پروانه بوْلگین شمعیدین
شیخ رخصت ببردی اول سالارگه
غرق جانی توْلدی اول انوارگه
کیمیاتاپتی اوشل ثابت قدم
گرد باد صدقگه بوْلدی عدم
کای سن هم(عبدالولد)مانندبوْل
تاتیریک سن اختریب تاپ عقل کُل
جایدین تاپسنگ که ای(عبدالغنی)
شونچه خشنود سن خبردارایت منی
زنده لیکده کلب درگاهی بوْله‌ی
کفرنی ایمان بیلیب یوْلده اوْله‌ی
گریوْلوقسه مبنگه اُول الیاس دِی
مبن قیلای گردینگنی اولوقت جستجوی
خواه مُلک روم ده سن خواه مُلک شام
بِبتکورور من سبنگه پیغامِ تمام
نام اول عیسی نفس نی عرض اِیتیب
خون دل بیرله بود دفترنی بِبتیب
زودکبلدی اوچرادی عیسی نفس
کم کوْرونگای همچنین بیننده کس
شونچه انگلاتسه برادر دورسبنگا
سایه سیدین هیچوقت بوْلمه جدا
تاپدی احمدنی ابوبکر باکره
بِکر ابدی نسبتده اُول ابردی تیره
پای باریچه یوگوردی اوُل امام
دورلرگه بِبتکورور ابردی سلام
مبن محمدنی بجان قیلدیم قبول
نایب حق دور وسالار رسول
کبمکه همدم بوْلسه بیزغه هم کلام
نام احمدبس ابرور مقصودتمام
اولکه راست انگلار ابدی جان ایزلادی
صدقدین اسرارِ ایمان ایزلادی
اولکه کج بوْلدی وناقص بوْلدی اول
کیمیامن دیر ابدی مس بوْلدی اوُل
ایخدایا قیلمه ناقص لرغه یار!
وقت رحلت ده اوْزینگ قیل هوشیار
زنده من چشمیم نی خونبار ایلاگین
عیب ونقصیم دین خبردار ایلاگین
جانگه تنده جلوه گردور بو نفیس
اول قچان کوْرگایکه هرچشم خسیس
جان احمقلر بو یوْلده مردِه دور
پچون مثالِ کرم درون پرده دور
جان صادق لر ابرورببدرِ مُنیر
شش جهت دین ذات بِبچوننی تانیر

حکایه:

بار ابـــدی بیر روستایی نابـــکار
دیده سیگه جلوه گربوْلدی مُنار
دیر ابدی پاکیزه بو رنگین درخت
کشت و کار قیسی مرد نیکبخت؟
بو عجب سرویکه مهتابی قانی؟
تخمیدین بیز بیخبر آبی قانی؟
وقت پخته میوه سینی بیلما دبک
برگی یوْق یا وقتیده اوردی خُـنک
دبدی بی ادراک بوْلمه مختلف
بو درختنی برگی دور شرعِ شریف
خلق اخلاصی بیله یاپوشه دور
میوه سی آدم دور، آدم توشه دور

www.ezgu.org

هرکیشیگه بؤلسه رنج و دردِسر چیقسه موندین تاشلاسه مخلص تاپر
روستایی یبرغه اوردی باشینی توکا ببردی دیده دین کؤز یاشینی
انگلاماب اپردی مونی گوشِ کریم نبـــچه ییلدور بار اپدی درد سریم
دپدی بودانـــا فقیر یؤل باشلادی چیقتی و چالاک اؤزینی تاشلادی
جان احمقنی تؤزاتدی کج خبر اؤلدی کبتدی مردک بی درد سر
عقل جزوی لنگ برجامانده دور بوسخن فرعون اپله هامانده دور
ببردی ایماننی قؤلیدین عاراوچون سهل روزی عمربیمقداراوچون
عاروناموس خلقنی بی ایمان قیلور قطب وقتنی لشکرشیطان قیلور
نفس(ابوطالب)نی چون مردودقیلور نبچه ییللیک محنتین نابود قیلور
صدهزاران یؤل یؤروردیم ای(حکیم)! روحدین هرگز مطلع بؤلمادیم
بعضی خون دیدی ولیکن بعضی باد عقل عاجزدور،نې تاپگای اول مراد؟
شیرلارعاجزدو بو اثبات غه نابینا کؤزتېکماسون مرآت غه
مشترک دور،لنگ دور حس بدن کاولمه پایانی یؤقتور (بوالحسن)!
کاولادی(افلاتون) ایمان تاپمادی عقلی عاطل بؤلدی هرگز ییتمادی
صدهزاران قرن اؤتدی،اؤردی چنگ بؤلدی افلاتوننی آخرعقلی لنگ
طعمه کؤپراق ببرمه زهرلیک مارگا بؤلماگین مغرور فش ودستارگا

***

« آتشست این بانگ نای و نیست باد هرکه این آتش ندارد نیست باد! »
وا دریغا سوغه توشتی غیرتینگ وقت کارینگدورنه بؤلدی همتینگ؟
کارفـــــرما بـــار قلبینگ آلوده کاروان کبتدی قدم قؤی ناشده
اولاً خوشراق بو دور(محمد وفا)! جای عارف بؤلسه دریـــای فنا
هستی عارفغه اصلی نی اپدی؟ بودیدین بهتر دور اصل نابودی
نیست لیکده ایکیِ معنی بار دور اولکه فهملرکامل سالاردور
بیری خودلیکدین، بری بؤلماق کېراک امت خالص اپماستور اهلِ شک
بؤلمسه طالب نی شونداغ غیرتی لعنتی به ، لعنتی به ، لعنتی!
یا(نصوح) دېک عاقبت محمو دقیل یا عزازیلَ دېک درست مردود قیل
اؤلمه بدنامی وقلابی بیلن ایشنی قیل وقتیده قیل، تابی بیلن
ظاهرینگ مؤمن،ایماندین بیخبر بنده لیک کؤز توتمه ای کذاب خر!
سېن که هرملتگه بؤلسنگ پاک چُست قؤلغه کیرغای درمقصودینگ نخست
قویه دور یؤلدین سېنی حیرانلیغینگ بَل خصوصاً زار وسرگردانلیغینگ
بارها اندیشه لرنی باری سن بو سببدین رنجور وبیماری سن
کیمکه بؤلسه طالب دیدار یار مست و بیخودلارگه اندیشه چه کار؟
شمعگه تاشلا اؤزینگ پروانه دېک خاطریغه مرگدین کېلماسدی شکّ
بنده سن پروانه لردین عبرت آل اولُ سېنی نزدینگده کېلدی ماه وسال

www.ezgu.org

جوش اورارکؤنگلیگه هررنگ اتشی بو سببدین شمع روشن دلکشی
جانورلرکؤپ فراوان مثل اوُل شمع نورانی قجانِ قیلغای قبول؟!
لایق نسبت اؤشل پروانه دور جانی پاکی دلده آتشخانه دور
سبن بویؤلده قابل شمعِ ایمانِ بهترین بو زمین و آسمان
سبن اگر بؤلسنگ اؤزینگدین مُخلصی دامنینگنی گردیده دوزخ خسی
ناربؤلسنک گَردینگه ناری چه کار؟ ناریلرنی گردیده صد ناری بار
چونکه شیطان اوّلین ناری اِبدی یِبتی دوزخ عین بازاری اِبدی
قیلدی بی ستر(اَنت علام الغیوب) نارِ نخوت طاعتینی کؤیدوروب
همنشین ناری اِبدی اتش پرست نارمغروری ازلدین قیلدی مست
کِبتدی آخرعاقبت دوزخ سری باسدی طاعاتینی لعنت لنگری
بؤلسه اِبردی نورحقدین ذره ای اول قجان بؤلغایدی موناغ غره ای؟
دستیده جام صبوری یؤق اِبدی قالبیده حقنی نوری یؤق اِبدی
بؤلدی اول آتشگه آخرمشتری آچیلیب روییگه دوزخدین دِری
قدرت الله دور و ناچیز دور بوعقل سبن بو یؤلنی کاولمه ای سست نقل
علم پاکی بار اِبدی پاکی دروغ بی عملنی علمیگه یؤقتور فروغ
بودعای بد اِبمس ازروی ننگ صاحب غیرت قیلوردشمنغه جنگ
ای رونده دشمنینگ کؤب جنگ قیل! مردسن اصلینگ ساری آهنگ قیل!

حکایه:

(داؤد طائی) عجب سالار اِبدی سینه سیده جوش نسبت بار اِبدی
بارور اِبردی کامل صاحبنظر یؤلده کؤردی شور وغوغایی مگر
مردنی باشی یاریلغان زیرِدار گَردیده سر جمع چوخلق بیشمار
مرکب همتگه قمچی باسدیلر شَیخ تابارغونچه دارغه آسدیلر
دیده سی بؤلدی او مردغه روبرو گردیدین اوچ چرخ اوروب غوثِ نکو
سورته بِبردی پای زردنی دیده گه کج کؤروندی عقل نافهمیده گه
کاملی اَیدی:که ای سلطان راه! معصیت گَردیده پای روسیاه
بو رموزگه دنگ بؤلدی عقلی صاف اول تبّرکَ یؤقکه سبن قیلسنگ طواف
لال کِبلدی اؤرته ده حسِ بشر بو رموزگه عقل لال وگوش کر
سبن اوزونگ بیربندهٔ اِدراکَ پاک ورنه عاجزدور بو یؤلده مشت خاک
شیخ ایدیلر: نکو زادیم دی، بؤل! گرچه رهزن بؤلسه استادیمدی بول
بارهاکؤرگن اِبدی صد چوب دار! مرد اِبدی کاریغه بؤلدی استوار
گرچه دزد کِبلدی مقلدکِبلمادی بؤلدی راسخ اهل تقلیدکِبلمادی
اؤلدی اؤزکاری بیلن اول شیردل بعضی ظاهر مؤمن و باطن بخیل
بنده لیکده هرکیشی بؤلسه دورنگ کاریدین شیطان قیلور البته ننگ
اول بهرنوعیده مردخوب اِبکن دزد فرد وجودیدین قوْل یوب اِبکن

www.ezgu.org

بیزنی دیک نا کرده کارِ روسیاه گاه عالم گاه شیخ وگه سپاه
یؤق اپکن بو مرد تقلیدگردیده همچنین دورکارمرد فهمیده
شونچه سؤز ایتدی اؤشل غوث زمان مثل برق بؤلدی کیم اول کاملِ روان
بایگی سؤرگن مقامات و نیاز کیچه توش کؤردیکه اولدور سرفراز
حورلر گِردیده اول سرحلقه ای اپگنیده بارصاف نوردین خرقه ای!
سؤردی صوفی دزدکی: ناکاراپدینگ! سن گنُه بابیده اهل نار اپدینگ
اؤلینگده بار ایدینگ رانده چنان آخرینگده مردِ صاحب سایه بان
دیدی یؤزمینگ دزدبوگون مخلص اپرور سایهٔ داود طائی بس اپرور
بو رموزلرنی عزیز الوقت اپشیت کیتماگین مرد مقلد راست کیت
هرهنرگه هر روشگه راسخی همچنان ثابت قدم کیت ای اخی!
بیر دروغین کج قؤیوب سرده کلاه نام تقوی دار سر تاپا گناه
بومنافق روی لردین الحذر مرده سیدین کیله دور بوی سقر
من غلام همت صاحب نفس هردو کّون نی حاصلی الدیده خس
زینهار من اؤلسم ای (عبدالغنی)! اول سرِ راهیغه تاشلانگ لرمنی
شاد بیردریا دلِ صاحب خبر من اؤشل دزد من که قیلغایمو نظر؟
قرب پاکانلردین ایمان تاپمسم مینگه یؤل یؤقتوراپشیت (عبدالحَکم)
تیره بؤلدی همچنان ایامیمیز وقت رحلتده نی بؤلغای نامیمیز؟
ایلتماگین تقلیدبیرلن بنده نی بیزگه اوچرات عارف بیننده نی
هرعملغه صاف نیت اعتبار ورنه بیرجنس میزهمه ازروی کار
نامیمیزدین نور اَلورعرش وملَک فسقیمیزدین چیرکنورکوه وفَلک

حکایه:

(خواجه ابدالی نشاپوری) عزیز[۲۹] نیک وبدنی فرق اپتیب صاحب تمیز
قیلدی بو یؤلده سیاحت اختیار فرق بؤلغای رنگ نور و رنگِ نار
اوزلری عصیانغه غرق بی باده ای خلقنی کؤزیغه اکابر زاده ای
جاییغه توشتی که خلق ناشناس تاپمادی بیرمرد نخّوت دین خلاص
جامه سی دریده بو ابدال نی مردکبراک فرق قیلغای حال نی
بیرته اپردی خانه ده جزوی بدن باره ـ باره بیرته بؤلدی ایکّی تن
کیم ایشیکیدین کیلدی انورشیخ اؤتینگ ای قلندرشیخ، سکندرشیخ اؤتینگ!
ای رموز وقت میدان شیخ اؤتینگ سیز اولوغ سیز،عبدالرحمن شیخ اؤتینگ
چون خودیدین خانه نی تؤلدیردیلر غوث وقتنی نیچه کفتک اوردیلر
دیده گه هرگزکؤرونمایِ جایگاه تورده اپردی شیخ گه یپتتی پایگاه
اؤلتوریب اپردی که بیرکَلب کلان کیلور اپردی ازبرای استخوان

[۲۹] مبن تصوفی تذکره لر ده شونده ی بیرآتنی اوچره تمه گنمن

www.ezgu.org

گوش سگدین توتدی تیزراق اوت سَنم [۳۰] (بلعم) وقت سَن همه دین محتشم
سلطنتلیک شهردین صحراگچه جمله بیلمایدور اؤلوغ دریاگچه
ظاهری ابن فلان ابن فلان دلده بیرارزنچه یؤق خوف ایمان
خواجه ناقابل که بؤلدی کلبده که مونینگدبک خواجه لیکدین کَلب بِه
مبن تصدق من اؤشل گرد بلال گَرد پایی جنتی لرگه هلال
نام بیرله مرد بؤلمس آدمی بی نشان بؤل نام نی اور برهمی
کبمگه حاصل بؤلسه چون ذکرِ مدام مرد رهروگه نی لازم قُرب نام؟!
بیزهمه درگه ده سرافگنده میز قیسی نام بیرله چقیرسه بنده میز!
صاحب ملک اوُل اهرور هم ملک دار مشت خاکیگه نی لازم اختیار؟!
جمله حرکات اندین وبیزخلق جِماد عمریمیزبارچون مثالِ برق و باد
کازه میزبار معطل برسبلِ تند جانیمیزبارمعطلِ بیرتیغ کند
آدم اهرور میز جهانده همچنان نامیمیز ابن فلان ابن فلان
جمله ایدیلر: که قیدین سیزنکو؟ جاییگیز بؤلدی نظرده روبرو
اوّلین مرته نظاره قیلمادیک سیزده معنی بار اهکن بیزبیلمادیک
لیک بیلدیک بس بوبیلغاندین نی سود؟ باسدی روی آیینه نی گَرد و دود
دامنینی قاقدی ابدالِ وفا شیخ بوطرز بیرله قیلدیلردعا
جمله نگیزمانند قارون دبک بؤلینگ غرق اَحمرکوهٔ هاموندبک بؤلینگ
مالینگیزکوه بلندغه سیغماسون عقل یوزمبنگ هوشمندغه سیغماسون
حق سیلار[۳۱]نی حرص قارون ایلاسون گنجینگیزکبلدی بوتون،کبتسون بوتون
جمله آمین دیر اهدی قارون بؤلای خاک قارون قیده دور ایزلب یورای؟!
آن چنان بیر- بیراوتیبدورپشت به پشت جمله میز دیودن بیگان گردنگه مشت[۳۲]
پاسبانِ دل بؤل ای (عبدالغفور!) اصل ناقص لرنی مقصودی بودور
قیلدی شیخ مولوی مونداغ دعا مبنگه هم لازم دیر ای(عبدالوفا)
مُنکرابله نی بی تشخیص قیل کیم بو یؤلنی منکریدور نیست قیل!

***

«آتش عشق است کاندرنی فتاد جوشش عشق است کاندرمی فتاد»
سعی قیل بارامانت نی کؤتار قول پاک مولوی سبنگه یبتار
بیرقدم لیک یؤلده سبن هشیار بؤل ترک غفلت قیلگین و بیدار بؤل
بؤلماگین حق یؤلیده کم حوصله همچنان بیدارینی حقدین تیله!
لطف پاک شاه بیدار ایلاگای تاکه عیبینگدین خبردار ایلاگای

---

[۳۰] سبن هم
[۳۱] سیزلار نی
[۳۲] اوشبو بیت اوزبیکستان نشریده کیلتیریلگنی یؤق

www.ezgu.org

اوچراتیب خاصانلرینی فضلِ حق بؤلدی نیدین سبنگه بیرگایلرسبق
عشق بیرعلمی که بیشکّ وخلاف نامیدین البته تیترار کوه قاف
سجده اَیلرآلدیده لوح وقلم اهلِ دلغه جان وجاهل لَرغه غم
ای برادرخّرنی عشقی خّرده دور عشق اؤشل دورجانب اکبرده دور
می که بیرذوقی دوراسطرلاب[۳۳] غیب ایستمه سرمست لردین هیچ عیب
اولکه عیب ایتدی تنیگه جانی یؤق مرده ای دورگوهرِ ایمانیِ یؤق
جانی بی عشق تن نی کهدانیگه خر خرگه نی لازم شراب و نیشکر؟
جانی بار و صدهزارعلتغه بند همچنین جانینی خرقیلمس پسند
بندهٔ اول من که تنده عشقی بار[۳۴] قؤپسه ـ اؤلتورسه دلیده ذوقی بار

حکایه:

بار ایدی شهزاده ای نازکبدن رنگ رخساری ضیای صدچمن
انگه دل تاپشؤردی همتلیک زنی انتظار ایردیکه بیرکؤرگای آنی
تلی بار ایردی محل گرد باد چیقار ایردی زن محلِ بامداد
دیر ایدی بالله که بیشک مُشفقم صادقم شهزاده غه مبن عاشقم
ای صبا عرضیم نی اَیتگین شاهگه آهِ پردردیم بیتوشدی ماهگه
من چو رنجورم تاکی بیقرار؟ نورِ طلبنی کؤیدورور می هیچ نار؟
نارلیکن ناریلرنی کؤیدرور نار ابراهیم غه آتش بؤلدی نور
خام لرغه بؤلدی لازم آتشی طبع خامیدور بلای سرکشی
پُخته قیلدی میوه نی لطف غفور پخته بؤلغانلرغه لازم یؤق تنور
آه دیب اول سرگران بیغلارَ ایدی باش اوریب بی آرمان بیغلار ایدی
بارور ایردی بیرمقلدراهگه دفترزن دین گپوردی شاهگه
ای جمالینگ شمعی دور افروخته یؤلده بیربیچاره کؤردیم سوخته
بِؤلدی روشن تیره دلنی علّتی تل نی اوستیده او مظلوم عورتی
اَیتا دور بالله بو یؤلده صادقم روی اول شهزاده غه مبن عاشقم
دیدی اولشه عشقبازی آسمان چون کؤتارگای بیرعیالِ ناتوان
امتحان قیلماق کیراک معشوقدن همتینی بیزغه کؤرساتسین بو زن
اوچ محاصلنی یبباردی پادشاه تلنی اوستیگه چیقینگ لر بو پگاه
دم اسب غه ساچیدین محکم تاقینگ نیچه قمچی همچنین اسپغه قاقینگ
اول بیابانیغه سودراب اؤلدیرینگ هم کیسینگ باشینی سودراب اؤلدیرینگ
مورلنگی کیم بؤلغای مونسی[۳۵] بیزنی خلق بار بیزغه عرش طاوسی

---

[۳۳] مقصد (اصطرلاب)یا رمل علمی

[۳۴] بندهٔ اول من که تنده شوقی بار

[۳۵] مورلنگی کیم که بؤلغای مؤنسی

www.ezgu.org

اوچ محاصل باردی تلنی اؤستیگه
همچنین پیغام مرگ دین داستان
قؤپدی تعظیم قیلدی: تاپدیم بال وپر
غیرتی بیرگیل که سالاری بؤلای
قیلدی قاصدلرنی اول عورت طواف
ای برادرلر بوحالیمینی بیلینگ!
ایمدی فرض ایتدیم که آخر اؤله من
اؤزی مینسین اسپ دلنی داغلاسون
سودراسین روم دین چو هندوستانغچه
شونچه آیتسین وای سزای کیشی!
باردوردلداده غه شوندی جزا
بیلدیلراخلاص سیم اندام نی
شه ایشیتدی کؤپ فراوان ییغلادی
ایمدی ای قاتل یؤگورگین محتشم
تا یئتوشتی کؤردی قاصدلر آنی
انگه آیدیلارکه قؤپ ای مه لقا!
دیدی تاپدیم یارِنامحرم دوشا
یؤل یورور ایردیم رفیقی تاپمیشم
آیتور ایردی هرخس وخاریغه راز
فرد کیلدیم قابل اوصاف من
آنقدر باران رحمت تؤکدی حق
اوچرادی یؤل اوستیگه الیاس راه
منعم وقتم که هیچ یؤقتورکمیم
تکیه قیلدی همچنین دیوارگه
کیمکه عاشق بؤلسه جانیدین کیچار
کیمگه رحم ایتسه خدای غیب دان
بؤلسه روگردان طلب وقتیده حق
ای خدایا کاریمیزنی راست قیل
هم غفورسن هم امین و کاردان
آیدیلر بو سؤزنی غمگین شاه گه
شه گه دار و بؤلدی شدتهای مرک
یؤلغه کیردی آه اوریب(ادهم) صفت

بایگی زن هم توکیب آب دیده
قیلدیلرمظلوم نی آلدیگه بیان
آنچه مین ایزلر ایدیم تاپدیم شکر
تاکه عهد ایتدیم شوعهد بیرله اؤلای
دیدی یؤقتور هرگز عهدیمغه خلاف
حاجتیم بارشاه گه عرضه قیلینگ!
آمرشه دین چُست نابود بؤله من
اؤزِ رکابیغه ساچیمنی باغلاسون
تاحلب نی مَلکیدین کاسانغچه
مردغه شونداق بؤلور مو مخلصی؟!
حاجتیم باردورچیقارسین پادشاه!
یئتکوریب شهزاده غه پیغام نی
دلده دردی بار ایدی قان ییغلادی
قیله لیک اول ماهنی داخل حرم
رنگ و رو بؤلغان بدل دیگرگونی
خاک پاینیگ پادشاه گه توتیا
مقصودیم خالق غه بؤلماق آشنا
من مجازیدین حقیقی تاپمیشم
بو همه خامی ایکن عشق مجاز
غیرت اندیشه سیدین صاف من
دُر دریای حقیقت تؤکدی حق
بؤلدی اول مظلوم غه اولشه رهنما
حامی بؤلدی منگارحمتلیک کریم
جاننی تاپشوردی اؤشل غفارگه
مثل آدهم خانمانیدین کیچار
مکرِنفسدین بنده نی قیلغای امان
جبرئیل کیلسه بیرالمایدور سبق
بنده لیکده صاحب اخلاص[۳۶] قیل
نفسِ سرکشدین اؤزینگ بیرگین امان
رمزعشق دین خاطری آگاه گه
مال وملک وجمله سینی قیلدی ترک
تاپدی آخرپادشاه هم معرفت

[۳۶] بوبیتده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن

www.ezgu.org

یؤل آچیق دورقانی مشتاق دیدار؟ خواه مردوخواه زن، عشق اعتبار
بوسبب دین ایدیلراول منتهی دفترعشقدین گپوردی مولوی
عشق هرسر چشمه نی بحری قیلور خواهلسه بیرقطره نی نهری قیلور
عِشق چون موسی غه طوری کؤرساتور بیردرختدین انگه نوری کؤرساتور
مَن اؤشل همت بلندنی روحی من نارِعشقیگه توتاشسه جان و تن
قیلدی آتشنی گلستان اُول خلیل بلکه عشق جان اپدی عشق جلیل
نوح نی جانیگه عشقی بار اپدی آب چشم خلق غه توفاندار اپدی
کپلسه عشق آلدیده رنجور علتی عشق تـــــاپگنده بولر دورعلتی
کیم که بوتریاکدین نوش اپتمادی غیریت لرنی فراموش اپتمادی
منکه صاحب نسبت سالارمن بوی عشق هریپرده بؤلسه یارمن
آشنادین کپلسه خواَه بیگانه دین کعبه دین روبپرسه خواه بُتخانه دین
بارمن هر در غه سگ دپک پاسبان بار دور امیدیم کؤرونغای نورِجان
جانکه جانانیگه پیتدی جان بؤلور مشکلاتِ دو جهان آسان بؤلور
هرقدمده شش‌جهت دین یؤل تاپار عشق نورِی تپگدی عیبینگ نی یاپار
آلدیده یکسان اپرورعیب وهنر کپمغه تپکسه اندکی عشقدین خبر

حکایه:

باراپدی بیرمردک قلابکی نام عشقدین دلغه کپلتؤردی شکی
دپدی نی– نی عشق بیرنام دروغ انگبین سالغانده شیرین یؤقتو دوغ
محض بیرگپدورعوام الناس غه بوسخننی دپسه بؤلماس خاص غه
عقلی کامل یؤق اپدی،بیدرداپدی مردیؤق اپردی ونامی مرد اپدی
انگاقدرت کؤرساتیب رب الجلیل باروراپردی نوجوانی بپردی دل
بؤلدی بیطاقت دل زاری انی زود کؤپایدی دلده آزاری انی
گرچه کار افتاده یؤق اپردی پسر واقف اسرارعشق اپردی پدر
خلق اَیدی: سپن اکابرزاده ای! احمقی فرزندغه دل داده ای
پنجهٔ پاکینگ سالورعالمغه شور غیرتینگدین صدهزاران اپردی کؤر
خشم وشدتنی بوکون قیلمه دریغ اورالیک احمقنی چون حلقیگه تیغ
مردکار افتاده اَیدی: تیغ لار کُند اپرورعشق ناگهانی آچسه‌سر
تیغ اورماغنی بغایت بیله من زورسیزشمشیرِ فکرین قیله من
کشتهٔ عشقه تیغ اورماق دورخطا کُشته لرنیِ کُشته قیلماق ناروا
پارینگ اپمدی راهینگیزغه یؤره من اپرته اول مردنی تمام اؤلدیره من
اُول توزه تدی مجلسی چون بوستان حاضر اپردی انده چندین نکته دان
قیلدی مجلس لرنی نیکواهتمام چارله‌دی دل داده سینی وقت شام
دپدی فرزندیگه: کپلگین اَپلگه راغ مرد مهماندور آچمانگمی قؤچاَغ
توشتی روباه شیرنی چنگالی گه اپمدی خالق حامی بؤلسین حالیگه

www.ezgu.org

بؤلیب اپردی مردنی عشقی منتهی کؤردی معشوق یوزینی اول متقی
قیلدی معشوقین قؤچاق آیریلمادی تاولادی[۳۷] عشق جانی چیقتی بیلمادی
قالمادی هرگزدلیگه آرمان بؤلدی جانان یؤلیگه مقبول جان
مصطفی امت اوچون غم یپب دولار نفس اؤلمای روح تیریلماس دپب دولار[۳۸]

***

«نی حریف هرکه ازیادش برید پپردهایش پردهای ما درید»
بؤلدی مُلک روح تاجاندین جدا پانگه یؤقتورجنسِ دیگرآشنا
نزدعبدالله غه کُل بؤلدی بو جزو پدپمه تشویشدین جدادورخالی عضو
لیک تشویش بارسندین پوشیده پمحرّم اول راز اپمس دل و دیده
وقت محرم لیکده یانگه‌ی اول نکو مثل اؤتدیک بؤلسه انگه روبرو
ورنه من بیلدیم دپسه تقلیددور پپو رموزنی مضبوط ایلابدورغفور
یپتسه هرسمعیگه ناگه بو فغان قالمس اپردی بو جهانده اهلِ جان
چونکه شونده‌ی بؤلدی قدرت بالغی هرکیشی یؤقتور بوسرّگه لایغی
سینهٔ عارف محیط آسمان کَشف بؤلسه انگه اسرّارِ نهان
حُکم علّام الغیوب آنگه یپتار کیمکه گوهرتاپسه قیدین فاش اِپتار
همچنان دل ملکیگه نی دردسر کس مُطلع بؤلمغای غیر ازخبر
ایکه موّتینگ باردوربیلگین یقین اولین وآخرین دین انگلاگین
بیری نایابدی موت عافیت بیرینی ایستابدی موتِ عاریت
روحگا دوربّلیتِ جسم کُل عاریت نی سخره سیدورمتصل
همچنان اعمیَ کپلور اعمی کپتار وقت حشری باشیگه ظلمت یپتار
کیمکه تاپدی عافیتلیک مرگ نی کؤرمادی هرگزخزانلیک برگ‌نی
اول رموزیدورکه دل فهمیده گه کؤرساتورحق مردِ صاحب دیده گه
حال شونداغ بؤلسه کارآسان بؤلور اَرزنیگه کوهلرِپنهَان بـــؤلور
بومحک هرکیمگه زود یپتماقچی دور اکثرخلق بیمحک کپتماقچیدور
عشق رسوالیک تیلر، نی عقل و هوش اچمه دفتر عقلدین،جاهل خموش!
سرّجان ادراک لردین تاشقاری اپتماگین محرم اپمس نفس خری
اولکه افشَا قیلدی اکثرعقلی یؤق کم بضاعت موندین آرتیق نقلی یؤق

حکایه:

عارف کامل(شیخ شادمان) همزبان اقربا اپردی بجان
اولدی شهریگه اکابرزاده ای مصلحت کؤرساتدی کارافتاده ای
دپدی: ای ملکینگ سنی پاینده دور خلق راءیت خذمتیگابنده دور

[۳۷] تابله دی
[۳۸] اصلده دورلار

www.ezgu.org

حاضر ایتگین صاحب اسّرارنی
خواه مقبول دوروخواهی بی ایمان
اول مُقلدحرفی ازروی عمل
شه بویوردی امرینی نادربیلینگ
دیده آچسین لرنیکوغوث زمان
اَمرشه نی توتدی غوث پاکباز
بؤلدی معلوم روبرو بولغان زمان
سورار اپردی شاه احوالی نپچوک؟
دپدی من کاهن ایمم صاحب رموز
من اؤشل زندان تن دین ایریلای
کؤپ کدورت مینده دور آزاد اؤلای
بوجهاندین مپن قچان خرسند من
بندی بیلمس پاگشاده حالینی
بیزهمه خاک آستیده ناپاک میز
نامبارک دور بو سؤزده عقل لنگ
کشف بؤلدی وخبردار اِپتمادی
رازلر سربسته قالدی پوشیده
آلدیده اون یپتّی مینگ صاحب مقام
جمله چار ارکان جاندین باخبر
جمله سی دریادل وصاحب وصول
گرچه ظاهردیده لرگه خاکی دور
قیلمادیلرشاه گه اظهارینی
مجذوبی بار اپردی جذب ایتگن فنا
دپدی راست آیتگین که:آحرج بؤلماسین
قیلمسنگ تکرارمپن تکرار ایتای
قالمه سین اول شه گه هرگز آرمان
کای (امین آلدین) گرەنی آچەلیک
عمرگوهردورغنیمت بیله لیک
سعی ایلانگ نامسلمان کپتمالیک
آیدی: واقف بؤل ای شِه باخبر!
جایی دوزخ دور بو خرمُرده نی
بوی کفریدور پدرنی جانیدین
جای آسفل دوربو،بی دولتنی بیل!
سپنگه هم یپتگای سعادتلیک قضا

معلوم ایتگای مونده نورِنارنی
بیرنظرقَیلسه بیلور(شیخ شادمان)
تاکه عارف لرگایپتکورغای خلل
کُل مریدوشیخ نی حاضرقیلینگ
که بومرده با ایمان دوربی ایمان؟
اوّلیدین انگه معلوم اپردی راز
قیرقیلیب دورمرده دین نورِایمان
بو پریشان رویني حالی نپچوک؟
چون اؤزیمنی اصل بیلمایمپن هنوز
سؤنگره من هرکیمنی احوالین بیلای!
زنده لیکدین ناتمام من شاد اؤلای
همچنین زندان تنغه بندمن
اول نی بیلسون دفترِ اقبالینی
همچنین جنبنده کرمِ خاک میز
ریگ نی تحتیده جاتوتمس نهنگ
حالیدین اولشه گه اظهار اِپتمادی
بؤلدی معلوم کیمگه باراپردی دیده
جمله صادق، عارف تحصیل تمام
غوث وقت ولامکاندین باخبر
که آلارگه منکشف رد و قبول
روحلر آیینهٔ افلاکی دور
توتدی لرپوشیده اصل کارینی
شیخ نی آلدیگه چالاک اوردی آه
جمله خلقنی خاطری کج بؤلماسین
مپن بو رازمخفی نی اظهار ایتای
هم پدرنی حالینی بیلسین عیان
اهل مجلس لرگه گوهرساچەلیک
حقنی درگاهیده طاعت قیله لیک
مثل اول جهال، نادان کپتمالیک
بوپدرکه سپنده دور اهلِ سقر
مپن کؤتردیم اؤرته پیردین پرده‌نی
بؤلدیک آگه عاقبت ایمانیدین
سن پدردین عبرت آلگین توبه قیل!
هرشیی نی قُربیگه لایق بها

www.ezgu.org

درحقیقت شه‌نی نفسی خر اِیدی
بو رموزلرشه‌گه چون نیشتر اِیدی

شه بو یوردی مردنی سنگسار اِیتینگ
باشیگه تورلیک بلالرکؤرساتینگ

همچنان نابود قیلینگ مانندگرد
بی ادبلیک قیلماسین تا اؤزگه مَرد

بوسخن نی انگلادی اُول مجذوبی
خاطری رنجور بؤلدی محبوبی

آه سردی تارتدی اُول از روی کار
کؤیدی–کیتدی آهیگه شهر ودیار

گردن شه سیندی مردنی آهیدین
که قضاهرکیمگه دور ناگاهیدین

خام ایدی اُول شه گه یِیتکوردی شرر
خشمیدین عالمغه یِیتکوردی ضرر

کیتدی قؤلدین دُرره آورده‌سِی
همچنان یِیرتیلدی یخدیک پرده سی

مغروری نسبت همه دیو ـ دولری
بی ولایت همچوکالیودولری

سِین قدم آهسته قوی ای شهریار!
چونکه هرکاریگه رهبراعتبار

گوهر اهلینی کفیگه باره دور
بورموزلر فلسفی گه باره دور

قول کاهن گرچه بؤلسه راست هم
قیلمه ایمانینگ کیتار اخلاص هم[۳۹]

که بو یؤل‌نی رهزنی کاهن اِیرور
کاهنِ غارتگری بیرون اِیرور

هم بو دنیاهم او دنیاگَنده دور
بلکه حق نی آلدیده شرمنده دور

اهل نخوت لر ایماندین قول یوگَن
همچو مرده انگه نِی گور وکفن

بورموزگه یِیتمادی عقلِ عوام
کاهنی‌نی آیدیلر صاحب مقام

بؤلدی حَشر اثبات آیاتی بیلن
!مصطفی نِی قؤلیده اِی (بوالحسن)!

بعضی قیلدی، بعضی قیلمایدور قبول
قِول حققه متفق قول رسول

حددن افزوندور بو یؤلنی مُنکری
مَن بیلالمایمن نه بؤلغای آخری!

سامرینی قؤلیگه عالم گِرو
بؤلدی ابله لرگه تازه دین نَو

قول موسی نی چنان تَاشلاب عقیب
بعضی مردود بؤلدی،دیندین بِی نصیب

عقل ونفسنی همچنان شیطانی سن
مثل کاهن سِن جسد ده(بوالحسن)

مصلحت قیلمه بولرغه سَن بوگون
ملک دینغه اُول سالور اعظم توگون

صد هزاران فتنه دور بیرملکغه جمع
بؤلسه یانمسدورایمان ملکیغه شمع

صحبیتدین جیرکنورصاحبدلی
چونکه اَسفلدوراوّلکی منزلی

مصلحت دشمنغه قیلمه ای فقیر!
انجمن غه یاییلوربسیارسیر

اؤزلرینی محض عارف نام اِیتیب
شیرلرنی نامینی بدنام اِیتیب

هربخیل وهرشقی،دجال خوی
یخشیدین دین قایتاریب باطلغه روی

تانیمای بیگانه وتاخویش نی
هادی ایلاب نفس کافرِکیش نی

کؤزتیکار هرکیمغه ناقص عیب جوی
قابل رحمت اِیمایستورگَنده خوی

کیمکه روگردان اِیرورحق دینی دین
ملک بوزولغای نمرودینی کینیدین

ایخدابیچاره میزنظّاره قیل !
منکرینگنی پرده سینی پاره قیل!

[۳۹] بویپرده هم(لفظی قافیه)ایشله تیلگن

www.ezgu.org

تاکه مؤمن تاپمه سین اندین ضرر شّردشمندین امان قیل دادگر
سالمه بنده نگنی خطالیک یؤلیگه اختیاریم بیرمه نفسیم قؤلیگه
جمله بخشایش اؤزینگدین یا اله بنده نی بیلسین ثوابمی یاگناه؟
تاتیریک مَن توبه بیرمثل نصوح بواجابت بیرله سن بیرغیل فتوح
کیلسه خاطرلرغه هرکبر وریا عجز بازاریگه سالگین ایخدا!
یپتدی دوزخنی یوزومغه بند قیل هدیه ای بیرغیل مپنی خرسند قیل!
نام بدلردین منی بیرون چیقار حاجتیم نی یپتکور،ای حاجت برار!
سپنگه کیم اَیدی بوصورتنی توزات مردسن بیخ تکّبرنی اوشات!

***

«همچونَی زهری و تریاقی که دید؟ همچونَی دمسازومشتاقی که دید؟!»
دلکه بؤلدی کبر و نخوتدین تهی مثل نی بؤلدی وجودی منتهی
قدرت الله دین اول سر فراز حامل قدرت اپرور دریای راز
شهردلده گنج وهم اسراربار آدمیگه نوربار و نار بار !!
بپردی پیغام نکومندی صدور آنچه که عالمده،دورآدم ده دور
یخشی،یخشیدور،یمان اصلی یمان بوجسددین کفرپیداهم ایمان
مرد کپراک شهرو جود سیرایلاسه بیرخدادین اؤزگه نی غیر ایلاسه
پاک اگر بؤلسه محلِ راز دور روح قدسی بیرله اول دمسازدور
تاقیامت نام نیکی باقیدور تشنه دور رحمتغه اول مشتاقیدور
لیک اگر بد بؤلسه درگه رانده دور دست وپایی چون یدِ شیطانده دور
عشق روح دمسازمشتاقی اپرور نفس شیطان زهرِ تریاقی اپرور
مرد کپراک فرق ایلاگای ای شهریار! نیک وبدنی کُلی سی آدمده بار
نیک و بدبیناغه بؤلدی جلوه گر کؤزنی تیکدی جمله دین تاپدی خبر؟!
بی تردد اؤلتورالمس ساعتی انگه روشن بؤلدی فتح طاعتی
زود بؤلور مشغول استغفارگه زاری ایلارجانب غفارگه
ایخدا شرمنده دورمن، سپن کپچور! لطف پاکینگدین تؤکیب اوستومغه نور
باش–ایاغیم جمله‌سپی غرق گناه باز درگاهینکا کپلدیم یا اله
هم کپتار وقیتمده مُضطرقیلماگین آتش نخّوت گه اخگر قیلَماگین
نوربیرنگی بیله دلنی اَریت ورنه بارمن مظلوم ودادیمگه یپت
بحررحمت دین قیلیب کپلدیم امید ورنه بارمن قطرهٔ آبِ پلید
آه اورار درگه ده گریه سرقیلور یاقفه سین کؤز یاشی بیرله ترقیلور
ناله قیلغانده چیقارر اؤتلوغ شرار آه سردی عرش اعظم گه یپتار
اصل بیلسنگ راه آگه لر بودور نیک وبد باطن ده زود معلوم بؤلور
غفلتی گه نیک وبد معلوم اپماس شهدگه قؤندی،گوهگه هم قؤندی مگس

www.ezgu.org

کاه نی خر دین سوره ای (عبدالامین)!
همچنان بیل غفلتی نی حالینی

حکایه:

خواجه (عبدالله مغربی) عزیز
مخبری ایدیکه: نابود بؤلدی دهب
جمله معطل دورکه ای رهبرتورینگ
ایدی صد افسوس اول شیخ زمان
آدمینی نیکی بار وهم بدی
منگه واجب دورکه احوالین سؤرای
شاد ایلتگان بؤلسه نیکو آبروی
دامنیگه بؤلسه عصیاندین که لای
لیک روگردان اهرور اندین خدا
شونچه اَیدی عارفِ ثابت قدم
کؤردیلر بسیارخلق مُضطرهمه
کؤردیلر شیخ نی مقام و حالیغه
شیخ کهلیب اؤلتوردی قیلدی نیم نگاه
جنسلر بار اهردی لیکن نامِ ـ نام
تکّه کرباسی یؤق اهردی شبهه سیز
یاقفه چاک اهتدی وچندان ییغلادی
یهرغه توشدی مردنی فیروزه‌سی
حیف موناغ دل سیاه وموسفید
روحی قابل یؤقکه پرواز ایلاسه
بیرنسب بار دور بوهم عاریتی
یؤل یورارِده بنده طاعتلیک کهراک
سن که اُمت بؤلمسنگ شرمنده سن!
دهدیلر: صدآه حالیم قالمه‌دی
کیمکه بؤلدی طاعت وخذمتگه سُست
گربیر ارزن قالسه باقی تنده نفس
آنچه بدلر اهردی مهن قیلدیم بیان
کیمنی که خالق هدایت ایلادی
بهردی غیرت نی،شجاعت نی انگه
نارکهلسه آلدیده نورِی بؤلور
مهنگ سبب اوچرار مسببدین انگه
جمله بخشایش بؤلور سرمایه‌سی

خر،نه بیلسون لذت ترش و شیرین؟!
گه بو لرنی ملکینی و مالینی

خانقه ده اهردیلرصاحب تمیز
که فلان سید شو وقتده اؤلدی دهب!
منتظردور قوم جنازه گه یورینگ
کس نی بیلسون دانه ایلتار یاسمان؟!
ایکّی سیدین بیری معلوم بؤلمه دی
هم بدیدین،نیکیدین کاولب کؤرای
رحلتی ماتم اهماستور مثل تؤی!
همچنان احوال و صد جانیگه وای
هم شفاعت ایلامسدورِ مصطفی
باردیلرسیدساری اول مُحتشم
هم زبانلرلال وگوشِ کرهمه
خلق یوگوردی شیخ اَستقبالیغه
تاپمادی اولخانه دین بی شبهه گاه
کاله لر پاکیزه، جمله‌سی حرام
تا کفن قیلغای انگه شیخ عزیز
شورشی توشتی فراوان ییغلادی
وه نهچوک بؤلغای نماز و روزه‌سی
درگهِ حقدین نهچوک ایلارامید؟!
خیرِی یؤق،طاعاتی یؤق ناز اِیلاسه
کؤپ سیدبار، یؤق نبی نی اُمتی
پیروی درکارامتلیک کهراک
گرچه نوحنی اؤغلی دورسن،گنده سن
ضعف دل تاپدیم مجالیم قالمه‌دی
نی کفن تاپدی ونی گور درست!
یوز ایماننی بوزه دور تریاق نفس
نیک لردین هم آچه‌ی بیرداستان
اوّلین احمدگه اُمت ایلادی
کودک دریای همتنی انگه
دره کهلسه چشم گه طوری بؤلور
نور یهتارحاضر وغایبدین انگه
بلکه عرش حققه تؤشتی پایه‌سی

www.ezgu.org

حکایه:

(شیخ سهیل)غوث دریا دل ابدی
قُرب پاکیدین جهان غافل ابدی

تانیر ابردی اهل شهرواهل ده
اول بهرصورتده بؤلسه مردیه

چونِ بار الماسمیز او مردنی جاییگه
غاشیه قؤیماغدی پیشِ پاییگه

یبرگشردی شیخ گه نیچه اهلِ هوش
کؤراراپردی شیخدین چندان خروش

بعضی مُخلص بؤلدی وبعضی مرید
قیلور ابردیلر اؤشل غوثدین[۴۰] امید

اَیتور ابردی جمله یارانیغه اُول
من که اؤلسم گور قیلمایدور قبول

درحقیقت گَنده لردین گَنده من
طاعتیم نی یؤقیدین شرمنده من

مِنگه ابرگشمنگ که مِن اهلِ سَقر
کیمکه ابرگشدی کثافتلر یؤقر

خلق کفرینی بیلور ابردی ایمان
اَمر پاکینی قبول قیلدی بجان

بارور ابردی نیّت ایلاب حج ساری
خلق ابرگشدی بارِ ابردی جوهری

حاضرابردی آشنا ـ بیگانه ای
اوچرادی آلدیده مبرز خانه ای

اول مشامیگه یبتوشتی بوی بد
توتدی بورنینی اؤشل صاحب خِرد

انگلادی آواز مبرز خانه دین
که بو یؤلده گوشهٔ ویرانه دین

دیدی ایشیخ: بیزنی سن اونوتمه گین
اؤتهسن زینهار بورنینگ توتماگین

یخشی انصاف اِیتگین ایصاحب خرد!
بیل اؤزینگدین دورتمامی بوی بد

ورنه بیز انگور هشت جنت ابدیک
رنگ بابیده عجب نعمت ابدیک

بیزغه بیراهلِ کثافت اوچرادی
تبکدی اندین گَنده لیک بوی بدی

یخشیلردین نوربیننده یؤقار
بومثل دورگنده دین گَنده یؤقار

گَنده لرغه بؤلمه هرگز یارِغار
قیلدی رضواندین جداطاؤسنی ـ مار

جمله بد بولر اؤزینگدین دورسنی
اَی خِرد سیز انگلا!، عیب ابتمه منی

ورنه من تاج سررضوان ابدیم
صاحب هفتاددسترخوان ابدیم

بدگه هرکیمکه قوشولسه بد بؤلور
حقنی درگاهیدین آخرردّ بؤلور

بوسخن نی انگلادی شیخ سهیل
اُول مبارک دیده سیدین تؤکدی سیل

آه اوردی مِن مسلمان بؤلمه دیم
مرگ بیؤقت کبلدی اوّل اؤلمه دیم

من هنوزم ناشناساباره من
کؤر باطن من که اعمی باره من

بار ابدیم نمرود صاحب علتّی
بؤلدی مبرزخانه مینگه عبرتی

ای دغل رونفس بارسن دشمنی
ابمدی مؤمن بول خداییننگنی تانی!

جمله لقمه آرد و باروغن ابکن
بؤلدی معلوم بوی بدسیندین ابکن

کبلدی هاتفدین قولاغیغه ندا
بس قیل ابمدی اؤرمه بسیاردست و پا

مِن مسلمان ایلادیم نفسینگنی یوم!
سینهٔ پاکینگه بس تؤکدیم علوم

اوّلینگنی صاحب کارآیلادیم
آخرینگنی مَن خبردارآیلادیم

[۴۰] اوزبیکستان نشریده (شیخ)کیلتیریلگن

www.ezgu.org

کُل فرشته سیندین امیدی توتار بنده لیککه بو شناسالیک یپتار
ایکّی یؤل کپلدینگ مکان بول دین اصل جسمینگ آش ونان و بؤل دین
قطره تپکسه روح قیلور استیزه باز بی نماز اپردینگ نپچوک تاپدینگ نماز؟
من که هفت اقلیمنی خانی من دپدینگ جمله حلقنی سایبانی من دیدینگ
سیر بؤلدینگ واونوتدینگ حقنی سن دست توتدینگ لیک خون حقنی سن
دست و پایینگ باریده یؤل یورمه دینگ خرقه وسجاده لرکویدورمه دینگ
آخری کیتماقچی سن اندیشه قیل بوجهاننی حاصلینی سهل بیل
ای مقلد باقمه اصطرلابغه دفتربختینگ نی تاشلاب آبغه [41]
آب صاف باطنینگ پردوردلیل تاکه تارتغای نفس نی کؤزیغه میل
ایکّی دنیادین یومولدی چشم زشت روزمحشر دیونی حمّالی سن
مونده طاعاتِ عملدین خالی سن جسم وجانغه روبر و نورِ بهشت

***

«نی حدیث راه پرخون میکند قصه های عشق مجنون میکند»
اصل بیلسنگ غرقهٔ خوندور بو یؤل خون بیله دریای جیحوندور بو یؤل
سن فراق دردنی طالبدین ایشیت! بور موزنی جانِ عارفدین ایشیت!
تاقیامتنی بیان قیلغای سپنگه دولت ومحنت وراحتنی سپنگه [42]
اصل دولت شونده دور ای نیک روی غرق غفلت بؤلمه نادانلیکنی قوی!
گرچه که سرمایه سی عقبی ده دور دولت و راحت همه دنیاده دور
چون (علی)دین سؤردی صاحب دولتی دپدی شیرحق نی صاحب قوّتی
بؤلدی دنیابیرله عقبی تقریری قیسی افضل دور بو ایکّیدین بیری؟
حیدرآیدیلر: بودنیاجای نور اصل عقبی دین بو دنیا یخشیدور
بوجهان مؤمن لاریگه کشتگاه بلکه حاصل کؤپ بؤلورکشت پگاه
خواه گندم اپک بو یؤلده خواه جو مونده کشت دور روز محشرده درو
آنده معلوم دور بوتخم نیک و بد نیک لیکنی پیشه قیل(عبدالاحد)
سن اگر بؤلسنگ بو یؤلده قابلی جاننی تسلیم ایلاگین اسماعیلی [43]
مصطفی یارانلریغه آیدی لار عقبادین، دنیانی افضل دپدیلار
راه عقبی تنگ اپرور راه خطر پل باریک و انی تحتی سقر
همچنان تنگ وقتیده بومشت خاک مورلنگ هرگز قیلالماس کشت پاک
گپ شو دنیا دور او دنیا هیچ دور بلکه عقبی هیچ اندر هیچ دور

[41] اثرده عموم آلگنده (اصطرلاب)املاسی(استرلاب)شکلیده کیلتیریلیب اوشبو بیتده (لای)بیلن(آی)قافیه باغلنگن،البته شوخیل املایی وقافیه وی خطالر متنده تصحیح بولگن.

[42] بوییرده اصلاقافیه رعایت بؤلمه گن،شوخیل خطالراوزبیکستان نشریده هم تصحیح ایتیلمه گن.

[43] اوشبو مصرع دراصل:جاننی تسلیم آیله چون اسماعیلی،صورتیده بولگنده توشونرلی بولردی

www.ezgu.org

کِمنی که بؤلسه چراغی مستقیم بادتُند دین انگه بار دور بازبیم
بونی دولت دورعبادت قیله سن دست وسیعلیکده سخاوت قیله سن
نقش بؤلگن کارهر رنگینگ سنی هم نماز و روزه وحجینگ سنی[۴۴]
جمله نامینگه بِیتیلغان کِشت لرینگ ثبتدور نامینگه خوب وزشت لرینگ
بومحاصل لرسنی آلدینگَده بار کؤرسن کورماقده چشمینگ پرغُبار
ورنه روشن حاضرین وغائبین ایکی کتفینگه کِرام الکاتبین
دست اول کاتبگه آزادخطینگ ختم بؤلَدی نامه بِرگای رخصتینگ
حاصل وبیحاصلینگ معلوم بؤلور بعضی مقبول، بعضی مونده شوم بؤلور
بوجهان افضل دورعقبا دین سنگا کِشت نی قؤلدین بِرمه ای(عبدالوفا)!
کِمکه کؤردی دنیاده روزی خوشی مونگه یِتمایدورمنافق نی هوشی
اَیتور اِبردی رحمته للعالمین یا الهی مِنگه دولت بِرماگین
خوشی دنیا دور، عقبی ناخوشی تانگلا دوزخذین باسرلر آتشی
گرچه دهقان مونده تخمی ساله دور مونده بِبردی اَنده باریبِ آله دور
کارحیله انده یؤقتورجای جنگ وقت کِبتدینگ،خواجه سن بیل گورِتنگ
حامی یؤقتورسِنگه یاری بِبرگودبک بی ایمانننی مرده‌سی یاتگن کِبسک
شونچه اَیدی حیدرکرّ ارانگا مرتضی تؤکدی بوناسورغه دوا
بار اِبدی یِتمیش خزینه مِردگه سؤز اثرقیلدی بو صاحب دردگه
تاج بیلدی قَول حیدرنی بومرد جوهری بار اِبردی ایزلاب کِبلدی درد
جمله اموالینی تاراج اَیلادی اُول اؤزینی شیخ مُنهاج اَیلادی
بندهٔ اُول دل بؤلای همتگاچُستِ کؤرمگای دوزخنی اخلاصی دُرست
کیمکه بؤل دنیاده بؤلدی لقمه بَر اولین لقمه سیدورخونِ جگر
وا دریغا سرد بؤلدی آهنینگ چون قیلور طاقت بو دوزخگه تنینگ؟
گرایسنگ یخشی، یمانننی بیله‌سن تؤغری یؤلدین کؤردبک اَیریله‌سن
حاصل دنیا دین انبارینگ تِهی تن همه یؤلغان گُنه دین فرِیهی
راه عقبی راه اِبرور دورو دراز کاروانی کِبتدی کِبلماق یؤقدی باز
بوسفرقتیق دی، قؤپ فکرینگنی قیل! همسفردین قالمه‌ای خواجه جلیل!
جانی کامل بؤلدی مردنی نوربیلن کِبتدی لرعقبا غه بار پُربیلن [۴۵]
بو رموزیدورکه اهلِ درد بیلور قدرِگوهرنی قچان نامردبیلور؟
بؤلدی غالب بس اُو مردنی دولتی قول حیدردین تاپِیلدی جنتّی
کیم نصیحت انگلاسه معموربؤلور گوری آخرنورگه پروپربؤلور[۴۶]

---

[۴۴] اوشبو بیتده هم(لفظی قافیه) اِبشله تیلگن

[۴۵] اوشبو بیتده(نور)،(پُر)بیلن قافیه باغلنگن،اولگی سی (معروف واو)وایکینچیسی(مختفی)واوبیلن

[۴۶] یاقاریده گی قافیه خطاسی اوشبو بیتده هم تکرارلنگن

www.ezgu.org

حکایه:

خواجه (یونس نشابوری) امین!
غوث وقت وکاملِ روی زمین

بارنسبتدین دلی اُمیدوار
قیلدیلرهمت بیلن حجّ اختیار

حجّ نی اسبابین مُهیاقیلدیلر
آرزوی کعبت الله قیلدیلر

نِچه منزل یوْل یورو دیلربجَد
گِردیده سرجمع اِبدی صادق مُرید[۴۷]

کوْردیلر یوْل اوستیده بیرلنگِ پای
اَیتَور اِبردی ایخدایا! ایخدای!

قوْلده نانیم کوْزه ده آبیم یوْق
تیره دورمن نور و مهتابیم یوْق

اوّلین قتّیغ سفر نی بیلمادیم
اویده اوْلتیرگنده فکری قیلمادیم

مرد بی همت نی احوالی بودور
مرد و نامردنی سفرمعلوم قیلور

بی تردد اِبردی اوچ منزل یوروب
یوْلده قالدی آخری حلقی قوروب

دیر اِبدی بوْلگِین قوْلونگه کارساز
ورنه بو یوْلدور عجب دور و دراز

شیخ کوْردی مَردنی احوالینی
یوْلده سرگردان پریشان حالینی

دِبدی بس قیلگین که عبرت بوْلدی بول
آخری بیچاره لرنی حالی شول!

کِبلسه اِبردی دلغه بو اندیشه‌سی
جمع بوْلوراِبردی بومردنی توشه‌سی

باخبربوْل گوشهٔ بی بیشه یوْق
هیچ کِبمگه مرگدین اندیشه یوْق

توشسه اِبردی مرگدین اندیشه لر
سردرختگه قالمس اِبردی ریشه لر

پیرو نورحقیقت دور مجاز
کیمکه عبرت اِبزلادی تاپدی گُداز

مِنگه عبرت بوْلدی دنیای دغل
اوْزینگ اویغات بنده نی پیش از اجل

گوشمالی تاپدیِ قدرتدین دلی
یوْلغه باشلر بوْلدی عشقِ کاملی

یِیغیب اِبردی حجّ اوچون شیخ راحله
دِبدی تقدیر اوْلمسه قیلمانگ گَله

هم سخاوت یوْلینی زود آچدی شیخ
یوْلده زاد راحله نی ساچدی شیخ

کِبچه توش کوْردی اوشل صاحبِ نفس
کعبه ده اِبردی چنان تنها وبس

تِبکدی نقد انتهای جز وکل
بوْلدی حاضرآلدیده روحِ رسول

دِبدی ایفرزند: خوب قیلدینگ مونی
ارزن ایکّانلرکوْتارگای آرزنی

بعضی حج لرغه یقین اِبرمیش ریا
چون ریالیک لرنی خوشِ کوْرمس خدا

کارحق غه اندکی بوْلسه خَلل
حق انی قیلماس پسند، اَیلربدل

بنده شوندای بوْلسه حق امریگه پاک
اورسه نفسی کوْزیگه چنگالِ خاک

بو سَنی خیرینگ هزاران حجّ اِبرور
ایشنی موندای قیل که ای(عبدالغفور)!

تاپشیمان بوْلمغای سن حشر ارا
شبهه لیک خِذمتدین افضلدور ریا

شیخ بشارت نی رسولدین انگلادی
آفتابی جزوکُل دین تابلادی

قوْپدی اوْرنیدین اوْشل آزاده مرد
بوی حضرتدین که حاصل قیلدی درد

یِبرغه باش اوردی و چندان یِیغلادی
یاقه سینی یِیرتدی وقان یِیغلادی

[۴۷] قافیه لربیر–بیربیلن ماس کِبلمیدی

www.ezgu.org

صوفیلرآیدیکه: ای شیخ زمان! ییغلاغان بیرله تاپیلماس دیر، ایمان
دادحقدور، حق عنایاتیغه باق! جایی کبلسه پشه هم بؤلغای براق
شیرلر بیرپای بیرلانِ توردیلر جان ودل بیرلن ایمان کبلتوردیلر
بؤلمادی بیرمحرم سرِاله بعضی لرگه بسته بؤلدی کُل راه
آنچه سبندن دورهمه شّک ومریض ورنه مقبولدورحجینگ ای(عبدالعزیز)[۴۸]
بؤلمه سرگردان سرحیران راه انگامعلوم دورسفید و یاسیاه؟!
اولکه معلوم قیلمادی اؤزکارینی آخری صادق کؤرار دیدارینی
هیچ یؤق تقدیر دین اؤزگه بنده گه بی بضاعتلیک یبتارشرمنده گه
کیمنی فکری بار اِیدی باطن ارا تاپمادی شیطان اَنی گِردیغه راه
بونَفس گه انبیالارمضطری کیمکه مضطربؤلمه‌دی بار دورخری
جان مسلم کبلدی اخلاص تمام سایه سیدین بهره آلغای خاص وعام
اولکه بهره تاپدی جان آسان بؤلور معرفت یؤلیده جان- جان بؤلور
فکرو اندیشه همه کامل بؤلور جان بپرورده مثل اسماعیل بؤلور[۴۹]
گریبتوشسه انگه صافیی طلب قالمغای هرگز بومرددین خشک لب
کار اتامیغه یبتگای بعد ازآن گردپاییغه ییتوشماس آسمان
وقتی کبلغای غفلتی مردنخست شیرلرنی پایینی ایلارغه شست
درحقیقت طرفه مشکل دور بوراه یؤلده پیدا دورجهنم آتلی چاه
بوسیاست دین قچان ایمن دو،دزد مرد بیخذمتگه لایق یوقتو،مزد
اُول که فکر اِبتمادی خیروشرلارین حقنی درگاهیده قؤبمادی سرین
تاکه پرخون بؤلمسه چشمِ ترینگ کنده بؤلماستورباشینگدین لنگرینگ

***

«دودهان داریم گویا همچو نی یک دهان پنهان درلبهای وی»
مثل نَی دورآدمی پابست جان دودهان دوربنده گه کفر و ایمان
چون ایمان پنهان اِبرور،کفرآشکار هرکیشی نی کفری بار، ایمانی بار
نفی دورکاریده هراثبات گه تاکه روح نی همدم ابتگای ذاتگه
صدق وکذبی بعدازان معلوم دور ریشهٔ نخوت کؤنگلدین دور بؤلور
عارف معنی بؤلوراول بعدازان دیده آچدی فرق بؤلور یخشی یمان
بوتوجه دین دل آلدی واسطه بؤلدی سنّت اول مریدگه رابطه
چون اوتورسه ـ قؤپسه هم نورِنظر ظاهری هردیده گه کبلغای بشر
کذب اگر روبپرسه ای (عبدالغفور)! صدق نی بیشک دهانین بیرکیتور
بعدازان تقلیدلر یؤلده قالور دلغه غفلت کبلدی دشمن جنگ سالور

---

[۴۸] (ورنه مقبولدورحجینگ عبدالعزیز) شکلده اوقیلگنده هم قافیه خطاسی توزیلمیدی

[۴۹] بوییرده قافیه نینگ(رَوِی) حرفلری بیر-بیربیلن ماس کیلمیدی.

www.ezgu.org

لیک اگربی کذب بؤلسه بنده‌سی عرش دین اؤتسه عجب دورخنده‌سی
صدق پاکی انده دستگیری بؤلور کفر و ایمان انده اکسیری بؤلور
لیک اکر تقلید بیله مرد قؤیسه پای لای عصیاندین بؤلور دامانی لای
ایکی ضد دورنفس شیطانی بسی پیروی بؤلغان بؤلالمس متقی
بؤلسه هم آخردمی یؤلدین آزار دیوِ خلوت تاپسه ایمانین بوزار
پیرکامل غه مونینگ معلوم قیل ایکّی ضدنی ذکر بیرلن موم قیل
نفس زود مؤمن بؤلورشیطاننی اور خصم نی دور ایلاگین، اوینی سوپور
دشمن باغی دو بیگانه عَلَف برگ غیری حاصل اَیلر بر طرف
مرد عاقل دور اومرگدین ایلگری صاف قیلسه باغینی دین پروری
دل چنان باغی اپرور دنیاعَلَف برگ صدقینگ نی بوزار اوّل ناخلف
مخزن رحمت اپرور ایکّی دهان بؤلمسه دشمندین انگه پاسبان
دوستلرنی بزمیگه دشمن نپچوک؟ قطره آبیگه ما ومن نپچوک؟
ازبرای صدق واخلاص دلی که بوتعّین دین گپوردی مولوی
فرق قیلغای دل عزاء وتوینی آرزوقیلمه منافق روی نی
کؤزگه خس توشسه کؤرالماسدوربو وقت بورموزنی مردِ صاحب دلغه اَیت

حکایه:

بارایدی بیرصوفیی طبع خری اؤزی قلاب اپردی مرد زرگری[۵۰]
جامّهٔملا چومسواکِ دراز فش کشاله اپردی هم وقتِ نماز
باتأنی قیلور اپردی هم سجود ظاهری مؤمن اپدی، باطنِ جهود
سجده وقتیده رکوع ده معطلی هم قیام وجلسه گه اول اَحولی
شونچه اَیدیکه بومردم خوب دیسون خلق عباداتیمگه نقصان تاپماسون
جانی باریچه قیلوردی احتیاط خلق مینگه قیلغایموکین خوب اعتقاد
توده ابتدی مخفی نقصانلیک زری شاهگه یتکوردی بیرپیغمبری
مردزرگرخلق نی تاراج ایلادی یولنی باقمای خلقنی باج ایلادی[۵۱]
بیردهانی ذکرحققه باردور بیر دهانی اژدها و مار دور
اَیتیب اپردی مردِصاحب جستجوی وقت بُرش خوب کپسارتیغ دوروی
باردور اهلِ زمانِ خلقی دورنگ ظاهریده طاووس وباطن کلنگ
ساله دور زهرابه لر قندابگه فتنه لرمشغولدی خورد وخوابگه
راه ورسم خلق، دلدین اونوتونگ دانه ای فاش ایلانگ ومضبوط توتونگ
ورنه وحشت قیلسنگیز یؤل لرآچر نیمشب تورمای بو منزلدین قاچر
شاه اَیدی بوسخن مرغوب دور فتنه نی پندبیرله توتماق خوبدور

---

[۵۰] قلبکی اپردی ومردِزرگری

[۵۱] (باج)سوزی بوییرده ناتوغری ایشله تیلگن.

www.ezgu.org

بوشهرنیِ دزدو قلابینِ بیلای
تاگمان بربؤلماسون مندین کیشی
شه منادی قیلدی خلقِ انجمن
چون قیلیبمیزجمع سیصدمن طلا
اؤزی باتوفیق سالاری کبراک
صوفی صافی کبراک مانندبرف
بایگی قلاب شورشگه تؤشوب
دیدی شاها!تاکه بیلدیم راست وچپ
گرچه ویرانه ابرورکاریم منی
کاله لارپاکیزه دورکاریمنی کؤر
بیلدی نادان مردک احمقنی شاه
مخفی چارلاب سالدی پاییغه کیشن
زنده لیکدن بار ابدی امید وار
جامه ومسواک ودستاری بیلان
آخری ابتدی خدا اؤردی منی
ظاهری دنیاده بیجا اؤق اتیب
بو دو روزه عمرگا من رو سیاه
کبمکه شونداغ بؤلسه دینگا مختلف
خلق صوفی دبسه مبن مغروربؤلیب
شه مبنی دبک سگنی اؤلدورسه روا
بنده من تقدیرگا تن قؤیه من
من که اؤلدیم یورت گاقالمس سبزپوش
ابمدی سعییم شولکه من قلاب اؤلای
اؤردی داراستیده بیرشدتلیک آه
هم عیالیم منگا یار غار ابد ی
مَن اَلرنی کؤرمادیم رویینی زود
آرمانیم شولکه چشم وا ایلاسمِ
سؤنگره آسیلسم غمیم یؤقتورمنی
شونچه اِبدی وکؤزیدین آقدی یاش
شحنه مُلک اَبدی رخصت یخشیدور
قؤیدی وکبستی اؤشل قّلاب مَرد

امتحان بیرله مناديلارقيلايِ
بؤلمگای جاهل کفیمدین مخلصی [۵۲]
بیزگه حاجت بؤلدی مردسکّه زن
زرگر پاکیزه ابزلار میز، ملا
راه عقبادین خبرداری کبراک
نیم جوگا ارزیماسدورتنک ظرف
کبلدی شه نی الدیده خلقی پیشوب
قیلمادیم عمرومداترک مستحب
رومغه کبتگاندور آوازم منی [۵۳]
بوفش ومسواک ودستاریمنی کؤر
مرد افسونگربولافی پر و کاه
بند بؤلدی ابککی پایی مثل من
شه بؤیوردی زوداہلتینگ زیر دار
باروراہردی قلب ناپاکی بیلا ن
شرع پاک مصصفی اؤردی منی
محض دنیادہب ایمانینی ساتیب
باغ صدقیمگا کؤکارمسدورگیاه
نابوداہلار باطن شرع شریف
رانده دورمن خوف حقدین دوربؤلیب
کونده مبندن سربرآؤردی مبنگ خطا
اؤزگا لار نی حالتی گا کؤبه من
صوفیلارنی نامی بدبؤلغای نه هوش
دیگری بدبؤلماسبن،بیرمن بؤلای
منگا اندک وقت قؤیینگ اهل سپاه
نبچه فرزند عزیزیم بار ابد ی
که قضاباشیمغه کبلتوردی عمود
من اَلرنی بیرتماشا ایلاسم
آخری کبتماقچی من(عبدالغنی)!
اورار اہردی آه اوریب یبرلرغه باش
که وصیت هم ایماننی نقشیدور
هم دلی پردرد اہدی هم رنگی زرد

[۵۲] بوییرده قافیه بؤزیلگن
[۵۳] بوبیتده هم قافیه بؤزیلگن

www.ezgu.org

اویگه باردی تاپدی وقتِ کارینی تاشلادیِ اول جامه ودستارینی
دیدی کاریم قلب اپدی بی دستمزد نفس منی آخردمیمده قیلدی دزد
کییدی اول مانندۀ دزدک لباس[۵۴] بؤلماسون بدنام جمعِ اهلِ خاص
کپلدی دار آستیده تن عریان اپدی خوف مرگدین دیده‌سی گریان اپدی
شحنه سؤردی: مردرفتارینگ قَنی؟ جامۀ رنگین ودستارینگ قنی؟
دیدی اؤلسم جامه بیرله روسیاه اهل دلنی نامی بد بؤلغای هلا
گرچه مَندین ناسزایی بار اپدی ایگنیمه دزدلرلباسی بار اپدی
مِن اگر یالغانچی اؤلسم مونده فَرد قورمه من بدنامی تاپگای کلّ مَرد
همتیم غالب بؤلیب یؤل باشله دیم مَن لباسِ نیکلرنی تاشله دیم
وقت تنگ کپلدی قالیبدورنیم دَمیم من بو دزدلیک بیرله اؤلسم یؤق غمیم
صوفی لیکده اؤلگانیم بیکار اپدی صوفی یؤق اپردیم آتیمده بار اپدی
شه ایشیتدی مرگدین قیلدی خلاص ببردی صوفیگه بوشه انعامِ خاص
توبه ببردی کاردین ایریلماگین زنده سن قلّابی هرگز قیلماگین
اولکه قیلدی اولیانی غیرتین مرگدین ایمن بؤلور جانی یقین
بیرلباسی غیرتیدین تاپدی برگ خاطریگه کپلمادی اندوه مرگ
بنده سن شرع شریفگه یار بؤل! سلطنت نی تاشله خذمتگار بؤل!
نفس قلّابی اپرورخصمِ ایمان شادقیلغای حق بودشمن دین امان
سایۀ پاکی اگرقیلسه کَرم پشه مینگ فیلنی اورارای محتشم!
نفس زِرگردوبیردور پادشاه دارِدنیا، دار اپرور دزدلرگه چاه
جامه مُلا لباس هستلیک کیمکه هست من دبسه یؤقِ مخلص لیک[۵۵]
تاشلادی هست لیکنی اُول بؤلدی عدم شاه نی انعام واحسان وکَرم
سَن عدم دریاسیغه چالاک کپت! چونکه مونده پاک کپلدینگ،پاک کپت
بولماگین مردتُرشروی وشقی بنده بولسنگ متقی بول متقی!
مؤمنی که هم دورنگ بؤلدی،دوروی اول شفاعت بحریدین ایلتمسدی بوی
دلنی غرق مخزن لاحول قیل یکدل ویک دیده بؤل(عبدالجمیل)!
حق منافقلرنی روگردان دبدی گرچه آدمروی اپرورشیطان دبدی
ایخدا بنده‌نگنی فاسق قیلماگین هیچ مؤمن نی منافق قیلماگین
قیلگین الطاف کراماتینگه سیر مبنگه هم قلابدبک بیرتوبه بیر
دست قدرتنی بوجانبگه اؤزات هرشکستیم بؤلسه غیبدین توزات
تا اؤزی رحمی اِیتمسه حاجت برار مشت خاکیغه نی لازم اختیار[۵۶]

[۵۴] کییدی اول مانناوغریلرلباس
[۵۵] اوشبو بیتده قافیه بوزیلگن
[۵۶] مشت خاکیغه نی باردوراختیار؟!

www.ezgu.org

«لیک داندهرکه اورامنظراست کاین فغان و زان سری هم زان سراست»
روحِ عارف غیر دین آزاد دور کیم اَلر (اوتاد) مادر زاد دور
شرِب لریدورغیب دینِ خَمر الست نور ربانی بیلان بؤلگندی مست
ایکّی دنیا خاطریده اَرزنی نیم جوگه ارزیمس صد خِرمنی
جانلریدور شبهۀ جاندین جدا دلِ لری دریای نور ربنا
صدقلری یؤزعرش وکرسی دین بلند ایکّی عالم همتی آلدیده بند
نیتی خالص ودریای کَرم عارف سالاروهم ثابت قدم
هردلینی سوزشِ هنگامهسی سرنوشت دین کبلدی خلقنیِ نامهسی
کارحقدور اُول نیِ دَخلِ غیردور خلق عاجزدور بو وقت کیم سیردور
بوجسدعاریتی، خالی خَمی نیک و بد بوخم گه بؤلسه معلومی
خلق همه صورتده صاحب آشنان[۵۷] کس نه بیلسون با ایمان کیم بی ایمان؟
دیمه سَن مخلوقنی بس بیکاردور صاحبین نزدیده قُربی باردور
گرچه فرعون راندۀ درگاه ابدی[۵۸] تحت حکمیده اَنی دریا ابدی
گرچه نمرود راندۀ مردود ابدی آسمانده تیرخون آلود ابدی[۵۹]
کای سنم[۶۰] قیلگین طلب مردسخی شادقربینگ بؤلسه درگه ده اَخی
قُرب پاکینگ آفتاب پیش وپس بیوه زن نی کونیدین خالی ابماس
گرچه شیطان رانده ابردی روسیاه سینۀ آدمغه مولا ببردی جا
هردلیگاراه بهبودی دگر هرسریگا راه مقصودی دگر
بحرِکؤرگان ماهی لرخُردوکلان بو تفاوت قدرتیدین دورمیزان
هرشیی غه سرنوشت سلطنت کربیتیلغان تحت پیشانه گه خط
بیلمگای اَعمی نیدور پست و بَلند هفت دریا اؤرته سیده تخته بَند[۶۱]
اوّلین دریاسیدور دریای خاک مؤمن و کافرگه منزلهای پاک
دوّمین دریا سیدوردریای باد غرق بؤلدی قوم لوط وقوم عاد
سومین دریاسی کبلدی آب هم بخش ایتیب توفان نوح قومیغه نَم
چارمین دریاسیدور آتش اَنی وقت غَفلت چنگ سالور هردشمنی

---

[۵۷] سبن هم

خلق همه صورت بیله صاحب نشان۵۳

[۵۹] حسد

[۵۹] (فرعون)رانده درگاه ابمس ،بلکه (شیطان)راندۀ درگاه ایدی

[۵۹] بیرخیل خاص اسملر،جایلرنامی،لقب لر،عرفانی توشونچه لروعربچه عباره لرنی اصل متندن اَجره تیش مقصدیده مبن اوزیم اورته قوس ایچیده کورستگنمن

www.ezgu.org

پنجمین دریاسیدورکَبرومَنی
ششمین دریاسیدوربیلگین حسود[۶۲]
هفتمین دریاسیدورغفلت اَنی
شونچه ظلمت لرسنی جسمینگده بار
(عبدیا) بار امانت نی کؤتر!
گرچه عصیان بیرله ظلمت اہلتەمیز
بار وزمین یؤلده قؤیمه یاکریم
انچه مبن قیلدیم بیان حالنی

حکایه:

(خواجه اکمل) غوث درگاه اله
آبشاری شیخگه بؤلدی روبروی
صوفیی اَیدی که زود کہلتورەلیک
سیزنی دہک ذات شریفنی آلدیده
شیخ اَیدیلرکه: باغ و بادەسی
خوکنی خوک وسگنی سگ قیلدی خدا
کیم چرا دہدی دلی شِرکتده دور
اول عزازیل دہب اہدی چون وچرا
قورقه من گنج ایمان ایریلمگای
جمله عالم مُلکت پروردگار
آبشاریم یؤق اہدی قطب زمان
خواجه یاغائب اہرور یاحاضری
کہلدی و آلدیگه (صَدَقنا) دہدی
گرداورماغ اہردی اول مهتابگه
دل بینانی قؤلیگه هفتاد هول
قُرب ایمان هم ازلدین دورمرید
شونچه اَیدی عارف صاحب کمال
تارتدی بہش پنجەنی چشمیغه یقین
نایب حق میز و دریای شهود
همچنان تریاق تکّبرنی بوزار
راست بؤل ای صوفی اَحول نما
یادقیل حقنی دل و جانینگ بیلن

کبرصدمؤمن نی اَیلر اَرمنی
چون حسوددین کؤیدی کہتدی قوم هود
وقت غفلت چنگ سالورهردشمنی
باز امر ایلرسبنگه پروردگار
اوزمه لطفینگ دین دمِ آخرنظر
بنده میز بار امانت اہلتەمیز
وقت مضطرلیکده رحم ایله رحیم
سبن عبث اؤتکارمه ماه وسالنی

آب صافیگه قیلور اہردی نگاه
قیلدی بَول وتیره بؤلدی آب جوی
عقلی یؤق مرتّدنی گردن اورەلیک
بوکریه ایشنی قیلور می نا دیده؟!
هم اَلستدین دوربو مردنی جادەسی
بنده دین لازم اہمس چون و چرا
هم عزازیل دہک دلی غفلتده دور
طوق لعنت بؤینیگه سالدی خدا
وقت آخرآبشاریم قیلمگای
کس نه بیلسین من اولوغ یا آبشار؟
شیخ اکمل نی چوقیلدی امتحان
یامسلماند ورنفس یا کافری؟
قطب کامل سبن و (آمنا) دہدی [۶۳]
کسنی بیلسون نیمه تؤکدی آب گه؟
نابینانی دیده سیگه مثل بَول
بعضی خوکدیک اؤله دوربعضی شهید
صوفی کج بین غه بہردی گوشمال
دہدی منبعد اصل کج بین بؤلماگین
دست پاکی بیزده دور دریای دود
بلکه صدنخوّتنی بیخیدین اوزار
کعبه هم، بتخانه هم مُلک خدا
خواه اؤلتورخواه یات یانینگ بیلن

www.ezgu.org

بنده لیکده شرط اِیرورصدقِ عظیم باردور هرچشمه گه دُر یتیم
صدق صافی سینگه یِیتکورسه غفور بحردین چشمه غه دُرنی یِیتکورور
لیک اکثرخلق بو سرّدین بیخبر نیک نی بد، بدنی اِیتگان دیدیلر
موسی نی بد دیدیلار،فرعوننی نیک دیده اَعمی عقل ناقص لر و لیک
چونکه معلوم یوْقِ بو ایشنی آخرِی جنسگه بیردور(موسی)بیرله (سامری)
بوْلدی قوم دین قول موسی پاکرو سامرینی کارینی قیلدی نکو
هرنفسده وقتیده تحقیقی بار آرِی هر(صدیق) نی(زندیقی) بار
جای نیکان لرگه بدپیدا اِیرور سن دیمه نیکانلری تنها اِیرور
چون (خلیل) وقتیده پیدا (نمرود)ی آری هرنیکونی کِبینیدین بدی
موسی نی وقتیده فرعون لَعین سنت الله کیلدی شونداغ همچنین
کس نی بیلسین اهل تانا اهل نی؟ کوْرپیامبروقتیده بوجهل نی![۶۴]
هیچوقت بو دهربی دُشمن ایمس کیمکه بی دشمن دیدی بیزدین ایمس
هردلینی وقتیده صدمنکری قطب ملامتدین تاپیبدور اکسیری
بنده لیک شولدورکه اوْزینگنی توزات سوْنگره هررخنه که کوْرسانگ قوْل اوزات
نیمشبی بار اِپردی مغلوبه مگر بیرشباخون بوْلدی پیدا شور وشر
ابلهی ایدیکه: بیراَعمی غه چون؟ وادریغ بوْلدینگ لگدلر دین زبونِ
ورنه نوردیده سن همشیره سنِ وه بیرعیبینگ بارچشمی خیره سن
بوْلسه اِپردی دیده نی نوری درست بوْلور اِپردینگ حامیسی چالاک و چست
دیدی اول کوْری تفکّرقیله من تاتیکان وتاعلفِ نی بیله من
دیدی اول کامل که: سن عقلِ قیاس بیرله قیلغان سن علف لرنی مساس
شبگا کارآمد ایمس اِدراکینگم بلکه تقلیددور مشت خاکینگم
کوْرگه شورش توشوب وقتِ هلا سالور اِپردی کورکی خلققه عصا
بیرعصاکه سالدی یاریلدی باشی سست اِپردی سست بوْلدی داوری
عقل مونده کوْر اِپرور اندیشه لر اوْزینی پاییگه اورگای تیشه لر
هرکیمی قُربیغه لایق نامی بار کوهنی دشنام ایلاسنگ دشنامی بار
هه دیسنگ هه! دیر،بلادیسنگ،بلا! خلق نی دشنام اِیتماگیل(عبدالوفا)!
بو ندا غیب دین اِپرورسندین ایمس مست هم شوریده لرنیکدین[۶۵] ایمس
هرگیاهی ظاهری بیر برگِ کاه که نی حد خلق نی بیقای بوگیاه
بیل یقین قدرت نمایی دوربولر اولکه هراشیاً باغیشلابدور اثر
حکمتی دورنار بیرلن نورگه کیف بیرسه غورهٔ انگورگه
بی اثر دور اوّلین وقتی مویز فعلِ بدحل تاپدی ای(عبدالعزیز)!

[۶۴] اوشبو متنده ایشله تیلگن تینیش بیلگی لری اصل متنده یوْق اِیدی،متن نی تایپ قیلیش چاغیده قوْشیمچه بوْلگن.
[۶۵] اوشبو بیتده قافیه بوزیلگن

www.ezgu.org

گرچه نیکی دور و نعمتهای رَب فعلِ کج لیکغه باشلابدور سبب
چنگ ونی و تنبور و آوازِحق[۶۶] اولکه حقدین بؤلمادی بؤلسین بحق
بی اِراده بؤلمغای چون هیچ کار خار اگرکؤیدورسه اورسه نیشی بار
کیم بو وحدت بِحریدین بؤلمابدی[۶۷] سیر کارخالق نی فلانی قیلدی دیر
بوسببدین دورمعلق جانیمیز کِبلدی شونداق تقلیدی ایمانیمیز
آب کؤلماک دور ایمان عوام کُول بولربیرقطره سرگیندین حرام[۶۸]
معدن دریای لطف قهردور مردِکامل نی ایمانی نهردور
باقی وُفانی اوبحرگه باردور که بوبحرنی گوهری بسیاردور
هم مربی سن مبنگه حاذق طبیب بنده گه قیلگین اودریا دین نصیب
لطف پاکینگدین پِبتوشمای آبروی هیچکیم نی پاک ایتالماس آب جوی
آبی وپاکی همه ملک قدیم دلغه شرکت توشدی بیرکوه عظیم
ایش ریاتاپدی عملدین قؤرقه میز خوف (ابد)دین یؤق(ازل)دین قؤرقه میز
بونی کارعقل وکاردیده دور سرنوشت هرکسی پوشیده دور
گرعزازیل بؤلسه ابردی اِلهی بؤلمس ابردی آخریده گمرهی

***

«محرم این رازچون بیهوش نیست مرزبانرا مشتری جزگوش نیست»
مونده کبلدینگ عقل ونقلینگنی بیتور اولکه عارف نقلدین بیگانه دور
که اَلرگه مدعای خاص دور عقل کُلدین بیزغه چون اخلاص دور
ایزلاگین برکات نسیمات وفا[۶۹] قابل هرجنس غه باردور بیر بها
اولکه قابل بؤلمادی هم دینی کج که دودل غه بسته بؤلغای راه حج
کارغداری دی مرگ بیمحل باطنی آلوده گه کؤپدور خَلل
لیلی چون مجنونغه آیتدی مخفی راز ای منی عشقیمده مست وسرفراز
کبلسانگ هم سرگشتهٔ دیوانه کبل شمعنی یؤلیگه سَن پروانه کبل
سن اگر باهوش کبلسنگ باخبر خلق عالم فتنه دورصدچوب اوره‌ر
عشق سرمست لیکنی ایزلارناخوشی اهل عشقنی باشیده یؤقتور هوشی
هوشیارعاشق اِیماسدور خسته دور چارمیخ طبعلارغه بسته دور
میخی بؤلدی آب و آتش، باد وخاک خس که بؤلدی آتش خسگه هلاک
باقی نفسی آنی عاشق ایمس اول کمال عشق غه صادق ایمس
اوّلین و آخرین عقل دورغرض بلکه عقل دورجان کاملغه مرض

---

[۶۶] چنگ ونی،تنبور دیرآوازِحق

[۶۷] بولیش فعلینی افاده لووچی(دی) بوتون متنده(دو)شکلیده کیلتیریلگن

[۶۸] کُول بولربیرذره سرگیندن حرام

[۶۹] ابزله گین فیض نسیم صبحگاه

www.ezgu.org

عقل لری باردور بو عقلدین ایلگری[۷۰]
اول ولایتدورعقل لردین جدا
بازی یؤقدور عشق بازی ایله‌سه
وقتی که عشقدین آچیلدی کوس مول
پیروِ روح بؤلدی دل بیرلن زبان
جبرئیل هر مصلحت قیلسه بؤلور
بلکه اسرافیل وعزرائیل غلام
جان آلوربؤلسه تجلی کؤرساتور
دبسه شیطان جانینی سن قبض قیل
قدرتی باردوردلینی کاریگا
اول که نامحرم اِبدی،جزکل اِبدی
گوش دل تاپگین مثال ترجمان
معرفتده پاسبان دل اید ی
داری غیبینگا محرم دور بو تیل
تاتؤکولمای دلغه انوار خدا
قابل بوتوبه مستغنی کپراک
معنی سیزلارغه بودعوی خامدور
حربه گا لایق ایماستؤردست سیز
جسته خیزخرچواول اسپدبک ایماس[۷۲]

حکایه:

باراِبدی بیر مرد گه اسپ دُرست[۷۳]
اورار اِبردی قامچیی بیحد اَنی
اوچرادی بیرمرد دانا ناگهان
بوگنه سندین،اسپینگ پاک دور
نیمه دبب اولّده قیلدینگ اَخته ای
بوزمان خلقی بهادر ودلیر
تخمه [۷۴]سی گر اِبردی شونداغ اسبنی

نی که عقل آدم و جن و پری ؟!
ماضی ومستقبل انگه سهل راه
مرد کپراک پشه‌نی بازی ایله‌سه
باقی مستدرک دوحسِ گوشِ دل
بیشک انگلار راز های آسمان
کمترین چاکرکه میکائیل اِبرور[۷۱]
درگهیده حلقه زن دور صبح شام
پیشکش عرشدین کپتؤرگای انگا نور
مرده لارگا قباسه امرچابک تیریل
عقل نامحرم اِبرور اسراریگا
ذات بیچون بیرله اول مشغول اِبدی
تاخریدارینگ بؤسون کام وز بان
گرچه خلق کؤزیده لایعقل اِبدی
دلغه کپلغانلارنی اِبتؤر متصل
یؤز زبان بؤلسه بؤلور البته لا
همچنین سرتاقدم معنی کپراک
بس اوشل قوم لایق دشنامدور
اندکی تنگلیکده اِبزلارصدگریز
خرچنین حلاص اؤرار قؤنسه مگس

پُلنی اوستیگه یقیتدی چاپدی چسُت
کاه وجو ببردیم یقیتدینگ دبب منی
دبدیِ:زود دستینگنی تارت ای قَلتبان
حصهٔ اسپ، اسپ غه اِدراک دور
یؤل یورار وقتیده بؤلدیَ خسته ای
مردِنفس ومردِ شهوت، مردِکیر
اعتبَاری قیلمهَ گردن غفسنَی

---

[۷۰] شعرنی وزنی آغیرتوشگن

[۷۱] اوشبومصرع کوزلنگن معنی نی افاده قیلمید ی.

[۷۲] جست وخیزخرچون اسپدیک ایمس

[۷۳] قؤشقین

www.ezgu.org

اهل دنیانی دهمه سن پُخته دور همچنین بیلگین که اسپ اَخته دور
که بولارنی پُلی دور(پُل صراط) راهِ پایینی یهتورمس یخشی آت
(زین) تقوی و(لجامی) صدق دین پای بندی امرهای ذوالمنین
هم(رکابی) دورتوکّل ای امین! (پیشبندی)دوربوهمتدین یقین
هم (قویوشقون)[۷۵]و(اَییلی) جهددور یؤل یورارده یکدل ویک عهددور
(سمی) دورثابت قدم لرقبلهسی خاکی دوروحانیلرنی کعبهسی
(پوستی) دورهمچنان شرعِ شریف اَمر معروف انگه دور(لَحم) لطیف
(استخوانی) دورحقیقت ای اَمان قامچی سی نصرمن الله دورچنان
جزگیسی آنی وجزلیغی آنی بیل امانت باریدور(عبدالغنی)!
هم کلیم و آب وخاک ودانیدور (روزه) و(حجّ) و(زکات) دندانیدور
بیری کم بؤلسه یورالماس اسپ تیز وقت رفتاری یهتورور جست وخیز
بو رموزلرکه ایمانگه باره دور آدمی خاک آستیده بیچاره دور
همچنان اسپی نی مینگن شیرلار یوزصراط دین بیرقدم بیرله اوتار
احتیاط ایتگین ییقیلماس فکرینی بیرییقیلدینگ هیچکیم توتمس سپنی
لای دنیای یؤقتورای صاحب نظر بیرییقیلغان سؤنگره زود قؤیغای مگر
تحتِ دوزخ دور اولِ پُل باریکی آتی دوریعنی جهنم تاریکی
آخریَ حسرتلی یؤلغه کبتهسن اسپ لاغر بؤلسه قنداق اؤتهسن؟!
ای (قوام الدین) سفرغه قؤل اؤزات رهروانلرکبتدی اسپینگنی توزات!
قالمغای سن دوزخ آتلیغ چاهگه یؤل یورور وقتی قؤشول همراه گه
سعی قیل بونکته نی فهمیغه یبت سنت اهل جماعت بیرله کبت!
کبمکه تنها گَرد اهرورکلبی قاپار مرد تنها گَردغه دشمن یؤل تاپار

حکایه:

خواجه ای باراهردی اول تجارایدی هم خسیس واَبله وبیکارایدی
خلوت ایزلاردی پیشورسه آش و نان تامُطلع بؤلماسوندیب کاروان
دورتوشاردی کارواندین دمبدم یبتی مینگ واَلتی یوزتوقسان قدم
تامنی نانیمنی کیشی کؤرماسین دیگ و دیگدانیمنی کیشی کؤرماسین
عادتی شونداغ اهدی همتگه پست ایخدایا بیرمه بی همت گه دست !
گرچه شونداغ اهردی صاحب کار ایدی یؤکلارینی احتیاطی بارایدی
بیرشبی ظلمت انگه یؤل باشلادی کؤپ شترهورکیب یوکینی تاشلادی
اهمدی تنهامرد نهچوک یؤل آچه دور بیرینی آرتگنده بیری قاچه دور
بؤلدی سرگردان وتنهابی رفیق دست تاپدی انگه قُطاع الطریق
بارنقدینی، شترلرنی همه دستگاه وبار پُرلرنی همه

www.ezgu.org

بؤلسه اپردی اول جماعت آلدیده هیچ دشمن انگه تپکماسدی دیده
کیمکه شرعدین دور،ایماندیندور دیر[۷۶] مثل خواجه کاروانداین دوردیر
ایخدایا ایلته میزبارِ ایمان باریمیزنی سپن اؤزینگ ساقله امان
ذات پاکینگ بؤلمسه بیزغه رفیق دست تاپرشیطان وقطاع الطریق
بنده نی احوالی چون بؤلغای اووقت؟! باشگه توشگن سؤنگ بلا دور روز سخت[۷۷]
هیچکیم ایمن ایمس خلق رهگذر بعضی پابند، بعضی سربندنی اوزه‌ر
انگلاغیل بوسؤزنی ای(محمدغلام)! آدمی دنیاده اسپِ بی لجام
بعضی رعیت، بعضی شاه، بعضی و زیر جمله باردورهم اَجلدین ناگزیر
حالی مونده خلق صاحب اختیار تانگلاچارلر وقت خلق نی کِردگار
کؤپ فراوان نعمت و انگور وسیب دست قدرتدین تمامینگ لقمه یپب
بعضی مفلس، بعضی صاحب گیرودار هرشی اؤز وقتیده صاحب اختیار
شاه بار وشاه دین خلق بیخبر بعضی اوقات شومی وهم گاووخر
هرکجیدین مونده تاب اُلسم کپراک بنده لیکده حقنی بیلسم کپراک[۷۸]
کج نی تابینی آلورنارِدرشت بنده لیکده کیمگه که کم بؤلسه زشت
چوب کج نی تابینی آتش آلور توغری بولگن سؤنگره اوستاقول سالور
ایگریلیک کوب قِیلمه بیجاکاری بار کیم که کج بؤلدی یؤلیده ناری بار
رستگاری جمله سَندین ایخدا! کاریمیز، کرداریمیزعین ریا
اژدهامیزباردو، دوزخنی یوتار تؤیمادیم دپب باز امیدی توتار
بنده میزان وحسابین بیله دور بیرچیبین دپک جانیگه جبرقیلِه دور
بلکه بیلمایدوربولرکؤردور مگر بیلسه قیلماس اؤزینی اهل سَقر
چون بولارنی بیلگنی بیلگن ایمس آشغه توشگن سؤنگ پشیماندورمگس

حکایه:

مصلحت قیلدی مگس زنبورگه قیله وبریان و دیک پُرگه
اُوره من اؤزیمنی جای شادِ دپب جان تصدق هرچه بادا باد دپب
دپدی اِول زنبور راهینگ پُرخطر مونده توشگندین سوغون جانینگ کویر
کؤپ سبک بؤلمه دلینگنی صاف قیل جانینگه جبر اِیتماگین انصاف قیل
بوحکایت راه هرعلّامه دور تمثیلِ (اَماره) وَ(لوامه) دور
(مطمئنه) جمله سپنی اَفضلی سعی قیل بؤلغیل مطیع(عبدالغنی)!
کیم مُطیع یؤقتوربویؤلده جانی یؤق لشکرشیطان اپرور ایمانی یؤق
دایماترسنده دورایمانلی قل همچنین دورامت خاص رسول

---

۷۶ عموم اگنده(دور)اؤرنیده اثرترکییده(دیر)ایشله تیلگن

۷۷ اوشبومصرع شاعرکوزله گن معنینی قولگه بیرمیدی

۷۸ بنده لیکده حق یولین بیلسم کیره ک

www.ezgu.org

معرفتگه حالینی ایلارگِرَو تازه ایلارکونده خذمتهای نو
وا دریغا یورتگه صاحب درد یؤق یورتنی ظلمت توتوبدورمرد یؤق[۷۹]

***

«جملهٔ آوازها زان شهَ بود[۸۰] گرچه ازحلقوم عبدالله بود»
هرکیشی کیم طالب دیدار ایرور اُوْرگیل اندین محرمِ اسرار ایرور
هرنفسگه بیرنظربار‌دور بسی اول نظرنی تاپغای اَول طالب کسی
رابطه(کُل)بؤلسه‌سن (جزوی) بهم بؤلمه بیغم (جزوکّل)دین اُورمه دَم
اَنچه (بِلغم)بارتندین قیل جدا بؤلماگین(صفرا)غه مایل ای اخا!
تاکه سن (سودا)دین اؤتگایسن برون ختم بؤلغای سنگه هم کشفِ جنون
پاک بؤلدی جسمینگ ایمدی ایسته طی چونکه خالی بؤلدی جسمینگ مثل نَی
تاشکرتؤلگونچه تینمای ایسته بار سن بهارعمراؤتکرمه بی عار
بیربهاری تاپ خزانی بؤلماسین سود تاپگین کیم زیانی بؤلماسین
نقشنی دیوارهِ چیکماک دورمحال بیخ سستی انگه چون تاپگای کمال؟
نی وجودی سنگه ایردی خاره ای لعل بؤلسین خاره ای، یک باره‌ای
بس بوقومغه (صوراسرافیل) کبره‌ک لقمه‌سی چون زهرایله قاتِل کبره‌ک
لیک بیرآشفته مردمعنوی تربیت قیلغای کرم بیرله مونی
هرصدا کؤنگلونگه کیلسه ای لبیب! رهنماغه تامونی ایتسون کیلیب
بؤلماگین اراسته کیل ای محب! هم محب وقت بؤلگین، هم حبیب
دیدی ای نادان ایمس سن اعتبار رنگ بیرله رنگنی قیل اختیار
هم انگه (کشف قلوب)وهم (قبور) اندکی حاصل بؤلور بیرقطره نور
بعضیلر(کشف قلوب) غه یتدیلر هم عذاب قبرینی هم تاپدیلر
کیمکه قؤرقوب کیفّیت غه یتمادی چون وجودی لرزه توتدی اؤتمادی
کیمکه مونده قؤرقمادی عاشق اودورِ کیفیت بابیده هم صادق اودور
اصل بیلسنگ کشف چون سنگ محک فرق اَیلرغل وغشنی برک- برک
جذبه اول دور(کشف) نی دربر اورار سؤنگره بؤلغای عالم ایچره معتبر
جذبه اول دورمورنی آغریتمسه عیب نی دایم تنیدین یاپمسه
بس اؤشل جذبه اورار (اَبرار)نی فی المثل تاپسه اؤشنداغ کارنی
جذبهٔ دوم بیانی اول ایرور ستریؤق خلق ایچره عریان یؤل یورور
ایمدی سیوم جذبه چون شیطانیدور هم بنی آدم لاره نقصانیدور
چون صداسی پست اؤلورگاهی بلند نَی نی آوازی بلندیؤق، بند قند
هرکیشی آلدیغه بارسه سربسر آری اول آدمغه نقصانی تیکر

---

[۷۹] یورتنی ظلمتلرتوتیب دور،مردیؤق

[۸۰] اوشبو مصرعنی قافیه سی اوزبیکستان نشریده ناتوغری شکلده(شرّ) کؤرسه تیلگن

www.ezgu.org

هرایشی نقصان اِبرورچون پیش وپس
درحقیقت اصل رحمانی اِیمس
چون نمازغه روی بیرسه اول بوزر
جذب اِیماسدوربنده غه اولدورضرر
بس بوجذبه سحرشیطاندور ایشیت!
مونگه سن کؤپ قیلماگین گفت وشنید[۸۱]
بازهم بیرجذبه باربیلگین یقین
کُل شیطانی اِبرور سِحرمبین
آغزی خاموش بورنیدین چیقدی صدا
جذب اِبمسدوربؤلدیَ شیطان انگه جا
گاه بؤلسه مست لرهشیار اِبدی
جنت و دوزخ انگه احضار اِبدی
بؤلمغای اول مغروریتیم دِبب مُدام[۸۲]
ذکرتحصیلی اوزاق دورناتمام
ناتاملرنی کؤرینگ مغرورقیلور
اصلی تؤغری یؤلنی موندین کم قیلور[۸۳]
انده هشیاری اگربؤلغان زمان
هرنی آیتنی توتارخوش ناگهان
آتینی توتگن زمان تحتی کِبتار
بیرنی قِدری عرش اعلی گه یِبتار
بیلمه گنلرچون نی بیلسین رازینی
تاوجودنَی نی هم آوازینی
مژدهٔ دانسته کارینگ وقتی یؤق
ای دیارینگ باروبارینگ وقتی یؤق
تاخلیل دِبک برهم اورمای بودینی
کیم تاپارآئینه مقصودینی؟!
دیماگین نَی نی سیاهی دین چیقار
دِبماگین هرزاغدین شاهین چیقار
هرکیشی نی جسمیده آهنگی بار
هرکیشی نی صورتیده رنگی بار
مرد اولدور رنگنی فرق اِیتمسه
چون کلوخ وسنگنی فرق ایتمسه
جمله نَی نی کیمیا قیلغاَی تنین
ختم بؤلغای رازلرانده یقین
تاکه سرّالله اکبر انده دور
شمع نورذات گوهرانده دور
بی نشان بؤلگین نشانی ایستاگین
قوی دوکاننی سن دوکاننی ایستاگین
صاحب کان بؤلغیل وانعام قیل
بؤلماغیل بیررنگ سخی بیرله بخیل
نَی نی فعلی شول اِبرور بی ماجرا
کافر و مؤمن غه اَیلر بیرصدا
آفتاب شمع معنی بول یقین
بیرخس وبیرچوب قؤیمای تایلاگین
تاجمالینگ باردورتابنده بؤل
هرکیشی جوینده بؤلسه انده بؤل
کم اوشاتورلرسنگه بؤلسه متاع
اول متاعینگنی چیقارغیل قیلمه ضیاع[۸۴]
بومتاعی دوروحقنی نوری دور
بیخبرلربیلمادی رنجوری دور
زرنی قؤینینگدین چیقارگین بی حجاب
صرف زر قیلماقه بیرزرگرنی تاب!
اِبمدی کِبردینگ بوتهغه سن زر بؤلیب
باخبر بؤل قالمه خاکستر بؤلیب
بعدکیم آتش طلوع اِیتدی صمیم
کیمنی زرقالغای بویؤلده کیمنی سیم
بوته گه معلوم بولرنی چیقانینگ
نی مزاج عین کُل بؤلسه تنینگ

---

[۸۱] بوییرده بیت نی قافی سی بوزیلگن

[۸۲] اصل توغری یوللریدن دور قیلور

[۸۳] اول متاعینگنی چیقار قیلمه ضیاع

www.ezgu.org

بار و یؤقینگ بوته گه بؤلسه چیقار نی بو زر قالغای بوزردین نِی بوزار
بوته دین چیقانده قیلدی یادینی کَیمکه آلدی خوش خط ارشادینی
کیمیا بؤلدیم دیبان ذات ایستمه یخبرلیک دورکه ارشاد ایستمه
لوح محفوظ اوزِره بیتمای آتینی سنگه قیدین بیرسین اول اثباتینی
پیرنی قُربیغه سن یبتسانگ یقین اؤلسانگ اؤلگین آلدیدین اَیریلماگین
اؤزگه یبرغه بارمه هرگز غم یبمه بس پیریم کیم بی بضاعتدوردبمه
چونکه جسم وجانی بؤلدی بی نشان حققه تاپشورماغی قالدی باقی آن
باقی اولدور اصلِ لذّت کانیدور حققه تاپشورماقه نی امکانیدور؟
حققه بارگنده دیگَای اول خاصه پیر کودک اپردینگ سینگه بپردیم کانِ شیر
کودک اپردینک اپمدی بالغ ایلادیم اپمدی درگاهیده لایغ ایلادیمِ
تیری اپردینگ آش بپردیم طاهری اپمدی جمله رنگدین بؤلگین بری
رحمت حق مونده بیرجوش ایلادی بس خدانی هم فراموش ایلادی
سرنوشتی بؤلدی و (اوتاد) باز آنی اوتادی قیلورحق بی نیاز
روز اولده یقین بؤلسه خبر قومی کیم بؤلسه اوقوم بیرله قؤپار
بس اؤشل قومی که(سیمرغ) مزاج تا اولر(عنقا)دورورتاپماق علاج
قرب خاص الخاصغه محتاج اپمس عالم و اشیا همه‌سی بیر نفس
حققه اَیتور مبنگه بیرطوری توزات یا مبنگه بیردار منصوری توزات
بی‌حجاب سؤز ایله موسیِ دبک منگه اؤرته میزگه‌نی سنگه بؤلسین منگه
یاکه من تختگه چیقای سن طورده بؤل اپمدی سن توردینگ–تؤلدینک نورده بؤل
من خدا بؤلدوم که سن بؤلدینگ موسی رازمخفی سبنگه اَیتای سالها
حق تعالی اَیدیکیم دعوینگ نبِدور؟ اَنده دبگانلر نبی نی قُربی دور
(طور) عاشقدینِ جدا سیرِاَیله سن عالم نور ایچره بؤلدینگ بیربدن
منتهی دبک سن بؤلورسن نیکذات جاودان ایچره کیریبِ تاپتینگ حیات
بحث دورهردمده سهو شُکرارا تابو یؤلده قیلسانگ اَیلرماجرا
ظلمتیدین پاک بؤلدینگ مثل نَی بوصدا دورتن ارا الله هی!
اولزمان بیلسنگ دلینگ مکاردور تنده دورینگ یؤق دلینگ بیکاردور
رحمت حق سبنگه هم بؤلسین دوا تاکه بؤلسین خلق وحق سبندین رضا
تا رضا اول بؤلمسه کُل بؤلمدینگ جزتوریب سن کویمادینگ کُل بؤلمدینگ
خلق نی صید اِیتمه بیمعنی مدام بؤلمگای هرگزسنی کارینگ تمام
ناتمام آدم اپرور بیلمس مونی آفتاب وقت دیرلرقطره نی
دل آچارلر زهر یاقاتل بیلن مرده دل لر(صوراسرافیل) بیلن
هرکیشیگه بؤلسه اوشبو حالتی دایما سر تاقدم دورحسرتی
اَنچه حیرت بیرله حیرانلیغ اپرور مثل تیغ عالمده عریانلیغ اپرور

www.ezgu.org

حکایه:

شیخ (ابوسهل محمد)بیرکؤنی بیرمریدی بار ایدی کؤپ مجنونی
گرچه کاری یؤق ایدی تحصیل تمام انگلاگین رخصت طلب بؤلدی مدام
بیرخط ارشاد بیتدیلر انگه دیدی آلگین قؤلغه توش مجنون ینا
سورتیبان کؤزیغه اُول ارشاد نی تا قؤلیغه آلدی اول دلشاد نی
بارگین وبیرگوشه ده بؤلگین مقیم اصلِ رسمِ شیخ بو دور راز قدیم
چون نماز شام باردی ناگهان شیخ نی اویغه توشدی اُولزمان
توشدی مجنون خطنی کؤرستدی انگا پدیدی انگه مرحبا مرد خدا
شیخ اَیدی:بیرزمان تاپگین فراغ پدِم آلینگیزتاکه کیلتوراَی چراغ [85]
پنجه سیگه کف دیدی مجنونِ داغ دفعتاً بیش پنجه‌سی بؤلدی چراغ
شیخ کؤردی نارسیده طفل ایکن موندین آرتوق قیلمادیلربس سخن
مُهر قیلمای خطِ اهل الله‌نی پانگه هرگز بیرمادی لر راه نی
کیچه یاتدی ایرته قؤپدی بینوا پآخری بیرخانقه ده آلدی جا
ایل نمازجمعه گه کیلدی یقین پیایگه ده توروب ایردی راه بین
دیدی: ای مسجدسن انگلا مدعام هیچکیشی قیلمس منی عزّت تمام
باری سن قیل عزتیمنی اوشبو کون قؤیدی مسجدباش ایاغی سرنگون
توت دیدی عالمنی توتدی اُولزمان نی اؤزی قالدی ونیِ خلق جهان
خام ایدی قیلدیِ فنا کؤپ خلقنی پُخته بؤلسنگ قیل منی لیک ترکینی
صورتینگ مانندنی بؤلمای توریب جسم (هو) ذکر ایلا،حی بؤلمای توریب
صاف طینت بؤلمسنگ مانند زر صاف بؤلمای اول نیچوک تاپغای خبر
نوح خوش ذات ایردی اول گرچه نبی اؤغلینی اُول بیلمادی احوالینی [86]
بس بو معنیدین اگر آلسنگ خبر قدرتیدین، اصل دین نا اصل توغر
قیلماگین اجدادینگه کؤپ تکیه نی من فلان اؤغلی وآتم دیب ولی
اولرهم اؤزسودا سینی بیتکاردی باز سعی قیلدی بؤلدیِ آخرسرفراز
بسکه ناقابل دوسن بیمارسن مُجتهدنی اؤغلی سن بیکارسن
چون ازلدین بؤلمسه روحینگ یقین مَن فلانی اؤغلی دیب لاف اورماگین
آتم اولیاً دیبان قیلمه مرید بس جهنم جایینگ اؤلغای ای(عَبید)!
بس درختنی شاخیِ اؤلسه خشک چون اؤزگه شاخی میوه بیرسه‌نی زیون
اؤزگه لرنی نوری تأثیرایتمادی چون ازلدین بارایدی اصلی شقی [87]
آته نی آتی یقین دورپندیگه نفع یبتکورمس اؤشل فرزندیگه

---

[85] دمنی آلگیل تاکه کیلتورسم چراغ!

[86] شوخیل قافیه باغلش اثرترکیبیده جوده کؤپ اؤچریدی

[87] اوشبو بیتده قافیه باغلنگن سوزلر(رَوِی)داش ایمس

www.ezgu.org

تینگله محشرهرکیمی بیرحالی بار
هرکیشی نی اۆزگناهیدین سوره ر
مثل نَی ذکروجودینگنی تۆزات
معرفت کسب اَیله بۆلمس کشف ایلان
خاص لرمکتب نی کۆرمای شَه بۆلور
خاص لرنی قُربتی یۆقتورسنگا
شادبیر(هو)بیرله خاص ایتگای سَنی
لایق (حق الیقین) بۆلمَای دلینگ
واصلینگ شمعیگه سن پروانه بۆل
آتشی کۆنگلونکده ألگین دایما
بس کیشیگه تپکماسین خوف وضرر
نَی کبی آزارنی کۆرگن زمان
آسمان قۆلینگا دور انگشترین
عقلنی کم ایلا باشقه عقل تاپ!
رحمت نورتجلّی سازقیل
بۆلمسه آواز زارینگ عین کُل
باد تندیدورسنی فعلینگ بسی
اصل بیلسنگیز شریعتدین بودور
تاوجودینگ اصل چون نَی بۆلمادی
بۆلمادی حکمینگه تابع خار وخس
جان ایماندوراصل معنی جان دور
اصل اۆزگامعنی لربیرقطره دور
بۆلمسه یپتمک سپنگه معنی سنگا
واصلِ راه طریقت بۆلماسنگ
قیلمه هرکیمگه قوروق اِسناد نام
عرصهٔ باغ ملاحت عشق دور
هرکیشیگه بۆلسه چون ذوقِ خیال
یپتمسه هرکیمنی فهمی وهم دور
سپنگه چون روزی ازل قیلدی وفا
هرکیشی تاکیم ازلنی بیلمادی
مجنون رسوا بۆل اپمدی بیقرار
عشقی یۆق بیچارِه بی تأ ثیردور
سن اگر دیوانه سن بی اختیار
تاجهان باقی اپرور بۆلمس ادا

هرکیشی نی اَنده بیراَعمالی بار
آته اۆغلیدین نپچوک آلغای خبر؟!
ختم بۆلسون قُل هُواَلله اَحد
معرفت اصلی خدانی نوریدان
جسمی بیل ذات جمال الله بۆلور
خاص لریۆلیگه بۆلگین خاک پا
خاص بۆلگین قیلماگین ما ومَنی
اصلِ معلوم بۆلمگای بوحاصلینگ
کۆیگین و یانگین وآتشخانه بۆل
تاسپنگه اُنس ایلاسین نورِخدا
مورنی آزار بپرمس یخشیلر
بس نبی آغزیغه آلدی بیگمان
موربۆلسه کۆنگلینی آغریتماگین
شاد بۆلغایِ مونده روحینگ بیحجاب
سۆنگره سن بوعالمه پرواز قیل
معلوم اپرماستور سپنگه رَد وقبول
تاکه سپنگه توشماسین چشم کسی
(مولوی) قصدی حقیقتدین بودور
نَی بیله روحینگ سنی حَی بۆلمادی
یۆرمه بیجالیک بیلن ای بوالهوس!
اصل معنی،معنی قرآن دور
معنی قرآن دور دیگرِ لرذرّه دور
حق نی رنجوریگه سن قیلمه دوا
کاملِ راه حقیقت بۆلماسنگ
مغرور اول بۆلدی و قالدی ناتمام
عشق پیدا اَیلا تاپقایسن حضور!
حقتعالی انگه کۆرساتمس زوال
وهمیِ کۆپلر اصل پُربی فهم دور
روز اولدین سپنگه دوراَشنا
بس ابد دین بیخبر قالدی دلی
تاکه لیلی سپنگه بۆلغای آشکار
غیرحقدین اۆزگه‌سی هم پیر دور
کبر وکین هم غیرنی دلدین چیقار
دل سیاهی قیلمه مونده روسیاه

www.ezgu.org

تاکه اِبمدی سِنگه معلوم اَیلایین بیخ هستینگنی همه گم ایلایین[۸۸]
رغبت کارینگ سِنی بیررشته دور نی بیلورخلق اوتماکی نی ایشته دور؟
بؤلماگین مغرورسن حرص وهوا[۸۹] سن بؤلورسن نور الله دین جدا
اول سببدین کاروان (مولوی) معنی قرآندین اَلدیلرمونی ناله
ختم بؤلدی حقینگه معنی تمام صوت وصدای نی تمام

***

کِبمکه عاشقِ بؤلسه جانیدین جدا کُلّ عالم غه اوُل ایرمیش آشنا
تانیستاندین مَنی پاک ایتدیلر ذره اِپردیم مشت اوریب خاک اِیتدیلر
قیلدیلرخاکِ ضعیف وهم غریب ناتوان عشق قیلدیلر عجیب
بس ضعیفَ اُولدورکه تنها بؤلسه هم اُول یبتار مقصودیگه هم بِبش وکم
عشق دورضعف وغریبلیکدین جدا ظاهر و باطن قباب وبی ریا
گاه بؤلسه بُت پرست پیش دور گاه بؤلسه عاشق دلریش دور
گاه بؤلسه دفعتاً شیدا بؤلور بؤینیگه زنار آسیب رسوا بؤلور
گاه نیکی بؤلسه گاهی چرکسی مرد کبرەک حالینی بیلغای اندکی
گاه لولی وگهی مسخره باز گه بؤلور اُول مجنونِ سؤز وگداز[۹۰]
گاه سودا، گاه صفرایی اِپرور هیچکیشی بیلمس نه مذهبده یورور
بس اَلرنی سَن تاپالمنگ حالینی تاخدا بیلدورمسه احوالینی
یخشی لرنی ظاهری بیر پوست دور هیچکیم بیلماس خداگه دوست دور
حق ازلدین تاپشوروبدور انگه نور کیم نیستاندین چیقیب دور اُول بیلور
اَمرمعنی سینی اَیلراَشکار تاسبنگه معلوم اَیلای وصلِ یار
کیم نیستاندین چیقیب دورخسته دور دایماکؤنگلی اَنی خون بسته دور
تاکؤنگل جوش اؤرمایین قیلمه خروش یخشیلرأالدیغه بارسنگ بؤل خموش
ننگ وهم ناموس بؤلسه بول حجاب بیرنی راَ ییننی تاپالمنگ ای نواب!
بس بوفرقه عار وناموس دین جدا ذره ای کؤنگلیگه شبهه یؤقتوجا
ذره ای کیم قابلِ انسان اِپرور کبربیلسنگ دشمن رحمان اِپرور
سبنگه ذره تا کؤرونگای آفتاب حالتینگ باریده صاحبدل نی تاب!
اوشبو کُلدین ماسوا بؤل متّصل کُل حالاتینگ نی دلغه نقش قیل
تاکه بؤلسنگ طالبِ دیرفنا غیرحقنی ایلامه کؤنگلونگه جا
بؤلمه سرگردانِ عالَم هیچ وقت ناگهان باشینگه توشگای روزِسخت
ای هوایی بؤلماگین رام هوا کِبر وکیننی تاشلابان قیلگین ابا

---

[۸۸] اوزبیکستان نشریده (کم ایلایین)شکلده کیلتیریلگن.

[۸۹] بولمه گیل مغروربوحرص وهوا

[۹۰] اوشبو بیت نی نحوی ترکیبی بؤزیلگن

www.ezgu.org

معلوم اَیلارحالتینگنی نیک حال وقت تاپگین کؤرمه گین اندین زوال
عالم ارواح دین قیلدی جدا خاک‌پایینگ سرمه بیردی طوتیا
برگ اپدیم کپسدی نیستاندین برون راستی سؤز وگدازیم هم جنون
غم یپمه ایمدیکه راهینگدور وسیع دین و آیین یؤقتو بو یؤلگا شفیع
بس بویؤلده کارآمد درد دور هرکیشی نی دردی یؤق نامرد دور!

حکایه:[۹۱]

طالبی باراپردی کؤپ رنجور اِپدی مدتی اپردیکه خلق دین دور اپدی
انگلادی اُول بیرحکیم حاذق لیغین اول حکیم نی آلدیغه کپلدی یقین
اَیتایین حرفیم ایشیت ای عندلیب! بوگنه گه هیچ دوا بارمو طبیب؟!
اول طبیب اَیدی گناهینگ گه دوا تن نیستانینی کؤیدور عشق ارا
جملهٔ ما ومنی نی دور قیل دلنی ذوق- شوق ایله پرنور قیل
بوتکّبردین سوا بؤلسنگ اگر بیرزمانده درد عصیانینگ کپتر
عشق مونداغ سربسر دورجوش دور چون پیاپی جامِ نوشانوش دور
هرکیشی بیرقتله قیلسه نوش جان آخرت دنیاسیگه تاپماق آمان
ای هوایی بؤلماگین بی اختیار بؤلمغای سن دفعتاً (ضحاک مار)
خط آهینگ دین خطابؤلدی ظهور ظلمتیدورباشینگ اوزره (کوه طور)
هرشَهید دین ذوقِ حالات ایستمه معرفت کشف وکرامات ایستمه
اعتقادینگ یؤق تنینگ بیمآردور مرشدینگ (موسی) اپرور بیکاردور
سن اؤزینگدین اؤزگه نی بیل نیک ذات کشف حالت شرط اپمس،شرط اعتقاد!
اعتبار اپرماسدی مرشد درجهان اعتقادینگ پاک قیل ای نکته دان!
اعتقادینگ بؤلمسه همراه کُل هم خدا بیزارسندین هم رسول
اولیاً لرنی ایتی خالی اپمس هیچکیم، هیچکیمگه حمالی اپمس
تاکی آیتای سپنگه قیل وقال نی اصل قابل سن طلب قیل حال نی
سن عقیده قیلمه دلدین دل توغار اصل قابل دین چوناقابل توغار
یپغلاگین هرلحظه ده درگاهیده شاد تؤکغای نورمظلوم آهیده
آه مظلوم ایکّی عالم نی بوزر چون بومظلوم آهی بؤلسه کارگر
آهَ بو اپرمیش حضوری بؤلمسه ذرّه ای دلده خطوری بولمسه
بی گنه لرآهی اپرمیش با ضرر ناله قیلسه آفتی سپنگه تیکه‌ر

---

[۹۱] اوزبیکستان نشریده اوشبو حکایتدن آلدین،باشقه بیرحکایه کپلتیریلگن ،او۸۱بیت دن عبارت وقوییده گی بیت بیلن باشلنه دی:(توشدیلرمعراج اوستیدن نبی/حق تعالی دین ندایی انگلادی)اثرتدقیق چیسی(حاجی عصمت الله عبدالله)روایتی گه کؤره بو حکایت(۹۰۸۲)رقملی قولیازمه دن آلینگن (مبدأنور/۹۱بیت)

[۹۱] بوییرده هم قافیه باغلنگن سوزلر بیر- بیربیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

ختم بؤلدی صفحه ده بومعنی لر هم نظر تابسانگ تیکاراندین ضرر
اشتیاق کار بو دور(مولوی) اتم واندوه وغم دین سؤیلادی [۹۲]

***

بس ازلدین روح اَیدی(قالوابلی) بس (اَلَستُ رَبکمُ) دین بیرندا
هرکیشی قالوادیدی بیلمای بلی بیربلی دیدی بلابؤلدی بلی!
انگله سنگ بو معنی نی نافع اِیرور مولوینی قصدی بو دافع اِیرور
سینه سینیِ چاک قیلدی مولوی وقت اول قالوابلی نی یؤقلادی[۹۳]
یعنی اول اَیدیکه بیزاول روح میز! پاکیزه نوریکه بی مجروح [۹۴]میز
جسم خاکینی خدا قیلدی بنا فیض رحمت دین ینه بؤلدی جدا
بایگی یورگنلرین یاد ایلادی بیزگه تارتیب بیردی خط مثنوی [۹۵]
هرکیشی اؤز یاریدین بؤلدی جدا ایشی اِیرمیش کیچه کوندوزآه ووا!
چون فراقی وقتی بؤلدی پست بؤل نورتاپگین حق بیلن یکدست بؤل
گاه چون کؤنگلونگه کبلسه هرخیال خلققه روزِ روشن وسینگه زوال
زِنده لیکدین اؤلگنیم بِه راغدور سینه سرتاَسر تمام زاغدور
مَن نی قیلدیم مبتلاقیلدی فراق آه بی برگ و نوا قیلدی فراق
گرچه بؤلدیم مونده بی برگ ونوا بینوالرگه خدا بیرسین دوا
محرمیم یؤق کیمگه اَیتای داغنی؟ ساچماپین باشیمگه چون توپراغنی
گه کولارمن گاه ییغلارمَن مدام آخری دردبیزنی ایلارناتمام
عمراؤتدی استواری بؤلمه‌دی دلنی بریبرگه قراری بؤلمه‌دی
آخری قیلدی فراق آواره حال همدمیم یؤق کیمگه اَیتای درد وحال

حکایه:

(خواجه صابر)رحمت الله علیه بیرکونی اَیدی بیرآزمایش قیلای[۹۶]
مردایدی: حالیا بی وقت دور جمله دین مشکل که روزسخت دور
روزسخت اولدورکه گر بؤلسه فراق روز اوّلدین همه روز میثاق
گرچه شب دور و تمامی روز دور روزعاشق راه عالم سوز دور
عالم دیوانه لیک دور بو فراق باز آتشخانه لیَک دور بو فراق
بس بو یؤلده زهربار وهم شکر هم بو یؤلنی رازیدین کیم باخبر؟!
ایجگربندیم دلینگ آگاه یؤق صندوق قلبینگه بومفتاح یؤق

---

[۹۳] اوشبو بیتده هم قافیه بوزیلیب کیتگن

[۹۴] بوییرده(جرح)سوزی ایشله تیلیشی شرط ایدی

[۹۵] قافیه وی خطا بوییرده هم قیته تکرارلنگن

[۹۶] بوبیتده قافیه بؤتونله ی قاچگن

www.ezgu.org

سبنِ اگرمُفتاح تاپسنگ اصلی دین
بؤلغای اپردینگ راه مولاغه یقین
ای منی سنگین دلیم خوشنود بؤل
یامسلمان بؤل ویا نمرود بؤل!
جمله خوبلارکپتدی وغافل دوسن
بس نغو قوللوققه سن کاهل دوسن
ای منی جاهل تنیم چین پاک بؤل
هرزمان خوبلر یؤلیگه خاک بؤل

حکایه:

بیرکونی باطن طهارت ایلادیم
جمله قبرینی زیارت ایلادیم
جمله نی قبرینی کؤردوم سربسر
تاکه تاپدیم گورِ(مجنون)دین خبر
گورایچینده انگلادیم صوت و صدا
ایتا دور بیچاره مجنون :لیلیا!
هرزمانی ایتادور: وا لیلی! چون
بؤلدی بس اعضای جانیم غرق خون
من دیدیم مجنون سرگردانموسن؟!
لیلی نی داغی بیلن حیران موسن؟!
اپمدی قویگین لیلیدین آزاد بؤل
لیلی حق دور،حق بیلن یکذات بؤل
چون ازلده بیزنی قیلدی خاکسار
لیلی نی کوییده موناق بیقرار
چون ازلدین تا ابد تاپدینگ خبر
لیلی نی آه و فراقی هم یپتر
ناگهان اُول گوردین چیقدی توتون
تیره دوزخ دین اثرقالمس بوتون
اول زمان من لیلیدین بؤلدیم جدا
ورد– اورادیم همیشه بؤلدی آه
بیزگه هرکیم ذره اپرگشدی کویر
آتش عشقدین قوتولماس خشک وتر
مبنگه بو دوزخ اپرور مثل چمن
مستحق عشق من قیلمه سخن
منگه دخل ایتگنده دوزخ اؤرتانور
ناله قیلسام عرش اعظم اؤرتانور
سن اگر آیینه بین بؤلسنگ یقین
لیلی نی اثباتیدین دم اورماگین
عشق ارا بیرذره دردینگ بؤلمسه
دلده درد و آه سردینگ بؤلمسه
کیمکه سنگه سؤز اوره، اول بیخبر
هرخسیگه اؤت توشر اؤزی کوپر
عشق دردی هیچکیمه ایتیلمه گن
بوسخن غه لایق اپرمس هرزغن
هرکیشیگه عشق بؤلسه رنگ ـ برنگ
قلبنی نابود ایتار بیرموی ننگ
ایمدی بیلدیم انچه بومجنون ایکن
لیلی داغی بیرله دل پرخون ایکن
هرکیشینی خطغه بیراملاسی بار
خطینی حرفیگه بسم الله سی بار
بیر(الف)[۹۷] نی الف بیلسنگ شیرسن
وحدت نورخداغه سیرسن
(ب) بلاغت دامیده کلکینگ سنی
تاباروراجاهل بؤلور قلبینگ سنی
(ت)تماشاخانه غه کیرغان زمان
تنده یپل کپلسه نی جان قالور امان؟
(ث)سوادالوجه فی الدارین نی تاپ
بیرمکانده مجمع البحرین نی تاپ
(ج) جمال وقت حالاتینگ اپرور
موجب کُل مهماتینگ اپرور
(ح) حیا قیلمای ترازونی قوروب
اولتومه(توبواالی الله) نی اؤقوب
(خ)خلایق ایچره بؤلمه کؤپ یقین
سرمخفی بؤلسه افشاقیلماگین!

www.ezgu.org

(دال)دل یادینگه کپلسه دایمی کپچه قایم بؤل وکوندوزصایمی
(ذال) ذاتینگه مَنی قیل قطره وش نورگه تؤلدور دفعه ای آدم حبش
(ر)ریاضت بیرله بؤلسنگ صبح وشام شادبؤلگای سن ینه تحصیل تمام
(ز) زمانی طرفته العینیده دور (چاراركان)ایچره سن کونین نی کؤر
(س) سمای باطینینگ روشن ایمس خوب ایمستوردیو بیرله بؤلسه کس
(ش) شریعتدین، طریقت ایستاگین عالمِ کانِ حقیقت ایستاگین
(ص)صبرینگ نی تؤزات ایوب بؤلِ هم دوامت طالب ومطلوب بؤل
(ض) ضایع اؤتدی چون عمرینگ سَنی ضایع اؤتکردینگ همه ما ومنی
(ط)طامع لیککه تابع بؤلماگین سینگه بؤلسین نوبه ـ نو سرّیقین
(ظ) ظاهراسم اعظم یاد قیل (کُنتُ کَنزاً مَخفیاً) ازیاد قیل
(ع)عاشق لیک بشارتدین ایمس بوسخن ذکرعبادتدین ایمس
(غ) غربت عشق بؤلدی پاک نور آتش غربتگه کؤیگانلار بیلور
(ف)فلاطون طبع بؤلسه کُل بؤلور (هُو)دیگانده مرغ نیم بسمل بؤلور
(قاف)قربت تاپسه کل دین،کل توغار کل که بولدی،جسمیگابلبل توغار
(ک)کُل دین سَن کرامت ایستمه معنی ایسته، گنجِ حالت ایستمه
(ل)لبریز ایت کؤنگولگه ذکرنی بیرقیله بندایله مینگ جبرییل نی[۹۸]
(م)محمدکبتدی کُل بؤلدی اَحد نوراصلیدین تؤکیلدی معرفت
(و)وصلینی طلب قیلغان کیشی عرشنی اؤرتار بیر زمانده نالیشی
(ه)هزار ایرمیش یوره ک قان ایلاگان دل داکی گنجینی پنهان ایلاگان
(ل)الف لاله صفت چاک قبا قالبینگ کشتی وروحینگ ناخدا
(ی) یاریم یؤق ایتگالی رازِ دلیم مدّعشققه کُل بؤلوبدور حاصلیم
عشق دین بیگانه بؤلمق درد ایرور هرکیشینی دردی یؤق نامرد ایرور
روز اول دین کپلیب میز درد ناک بیزگه حق درد بیردی دردبیرله هلاک
دیو چون رو بیرسه دردی باقیدور دوست هم مرهم کؤنگل مشتاقیدور
تا ثیرینگه خاک بؤلسه کیمیا بس که بؤلدیم دیماگین مردخدا
هرکیشی غه رازحق پنهان ایرور دیمه آدم سین اَنی شیطان ایرور
پرده دین هرکیم برون چیقسه فراز ختم بؤلدی هم حقیقت هم مجاز
کان وحدت دین دم اؤرگن بنده لار وحدتِ کون ومکان نی تاپدی لار
هیچ مشکل بؤلمغای حل بؤلمغان اوّلی مُجمل ، مُفصل بؤلمغان

حکایه:

حضرت موسی نورانی قدیم آنچه خاص الخاص اَیدی دُریتیم
کؤردیلرافسونگرینی راه ارا یانیغه باردی اؤشل مردِ خدا

[۹۸] قیلگه بند اِیتگیل مینگ جبرییل نی

www.ezgu.org

کؤردیلر بیر اژدهانی ناگهان درتحیر بؤلدی موسی اولزمان
حیه چون صدساله وده ساله پیش تا اَنی جانینی قیلغای ریش ـ ریس
اژدر آلدیگه موسی باردی یقینِ اَیدیلر: « ای اژدهاسن سؤزلاگین!»
بچه چون ده ساله وصدساله سن اول سنی صیدایتسه حیران قاله سن
موسی کؤردی باز بیرکون حیه‌نی اَیدیلرباری نبچوک قیلدی سنی؟!
موسی غه حالینی معلوم ایلادی بچه کولدی وتبسم اَیلادی
بیرنفس ده صیدبؤلدی اژدهار کبتدی جزوی کلّی بؤلدی اختیار
اَیدی حق یادینی بسیار ایلادی عشق کبلدی وگرفتار اَیلادی
عشق بابیده بو صاحب کار ابکن طفل هم بؤلسه عجب مکّار ابکن
انچه فکرینگ بار دلدین قید قیل ذکرحق ایت اژدهانی صیدقیل
ای یوریب سن دایمابیگانه سن اژدها صدساله وده ساله سن
چون ازلدین بؤلماسه تسخیرِکار بچهٔ دوساله کام اژدهار
آخراُول صید زیان اَیلرسَنی کاهلی سن صیدقیلمه سن اَنی
تاتیریک سن اژدها افسون قیل اول مطیع بؤلغونچه بغرینگ خون قیل
سؤنگره شرح ایت اشتیاق حالنی اژدها آلدینگه کبلسه بیل مونی
ختم بؤلدی حقَینگه معنی تمام سوزش ودرد فراقینگ صبح وشام
ای منی سنگین دلیم آغاز قیل نغمهٔ (عشاق) لرنی ساز قیل
خسته وافتاده لردین عبرت آل مرد اهلینی تاپیب کیفیت آل
فانی بؤلماق خویش دین بیگانه دور هرزمان خویش ذکرنی اختارور[۹۹]
روضهٔ عشاق نی ایستارمدام (مولوی)نی قصدی بو دورای کرام
ایکّی عالم دین اگربؤلسنگ سِوا بس خدا وصلیغه بؤلسنگ آشنا
هرکیشی کیم ذرّه ای تاپتی حضور اول خدا دیب اول حضوردین اختارور
لذتینی کؤرمغان بؤلسه زمان شهد وشکر تینگلاماس خشکی دهان[۱۰۰]
(کثرت) و (وحدت) هزاران راه دور کیمکه وحدت دین جدا وصل اختارور
وصلِ معشوق راه لر پیدا قیلور دل کؤزینی هرزمان بیناقیلور
هرکیشی گروصل دین تاپسه خبر حق بیلن بیرذات بووصلی تاپار
وصل حقنی دلغه جاقیلماق کبراک وصل یکرنگ خدا بؤلماق کبراک
بؤلمه (آزر)بیرله همرازای (خلیل) ! (اصل) تاپیب (وصل)نی تفریق قیل

فانی بولگن خویشدن بیگانه دور

[۹۹] هرزمان خوش ذکرلرنی اختارور

[۱۰۰] اوشبو بیتده(تینگلاماس)معنی بیرمیدی.بوسوزنی(ایسته مس)گه آلماشتیرگنده توغریراق بوله دی.

www.ezgu.org

حکایه:

بیرکونی موسی اِله آلدی عصا بس عصاگه حالینی ایدی موسی
شکرقیلگین چوبِ خشک اپردِینگ بسی فخربیل آلدی سنِی مِندیکِ کیشی
بولکه منت دار، کَوْپ ممتاز سَن باعث من حق بیله همراز سَن
بس عصا اَیدی گرامی بارمن خصلتیمدین آنچه منت دارمن
من اگرکَج بؤلسم اپردی بینوا قیده قؤلغه آلغای اپردینگ ای موسی؟!
توغریلیکدین یخشلرگه یارمن اصلی کج بؤلسم خدا بیزارمن
چون مکانیمغه منِم [۱۰۱] گلزار ایدیم باغ بوستاندین مَنِی قیلدینگ جدا
باغ و بوستاندین مَنِی قیلدینگ جدا ایمدی سرسبز اؤلماگین[۱۰۲] مشکلِ منگا
ذکرمولی دین جداقیلدینگ مَنِی خشک ایلاب هم عصاقیلدینگ مُنِی
گل قیلور وقتیم ده اپردیم باحضور اَیتور اپردیم کونده مینگ مرته شُکور
انگلامسدورچوب خشک رازموسی یوزموسی نی قؤلیده بؤلسه عصا
ایموسی ایلتیب گلستانیمغه قؤی بایگیدبک باغ و بوستانیمغه قؤی
چونکه من گل قیلمسام نابود من بازگل قیلسم انگه خشنود مـــــن
چونکه خاص الخاص ایچره نور اِیدیم باره ـ باره منگه هم تبکغای نسیم
بس عصا بیرله سَنِی خلقِ خدا اؤزگه آدم دین بیلیب قیلدِی جدا
عالم علویگه یِتکورسه یقِین اصل تاپسنگ وصلدِین دم اورمه گین
ایجگربندیم مدام اِیتگین جدل تا اجلنی تاپمغای سَن بی محل
آول و آخرهمه بیگانه‌لیک روزگار وصل اوچون دیوانه‌لیک
وقت زاهدلیقده بی عقلی سنگا طاعتینگگه خانه قؤیدینگ بینوا
آدم اولدور دلده بؤلسه اعتقاد دانّهٔ گندم اوچون جنت نی سات [۱۰۳]
وصل جنت اصل کیم دیدار اِبرور بنده بؤلغان حق یؤلیده زار اِبرور
ظاهرینگ ناطق و باطن لال سن بؤلمسه معنی سِنگه حیوان سن[۱۰۴]
تاشلاحیوان فعلینی انسان بؤل حق بباردی چون سَنِی سنگپاره بؤل[۱۰۵]
جای معنی یؤقکه قیلسانگ گفتگوی کاسه تؤلدور ساقیا آلدیمغه قؤی !

حکایه:

بیرعرب چون خرجِ طّلا ایلادی اؤغلینی زر بیرله ملا ایلادی
چون سوال اِبتدی که ای دُرخوشاب معنی اسرار(لااعلم) نی تاب

---

[۱۰۱] (مبن هم) افاده سی دیر

[۱۰۲] معنی جهتدن (ایمدی سرسبزاولماگیم مشکل منگا)بولیشی کیره ک

[۱۰۳] اوشبو بیت کؤزله گن معنانی توغری افاده ایتمیدی جمله نینگ نحوی ترکیبی بوزیلگن

[۱۰۴] عروضی وزن اوشبو مصرعده قیسقه

[۱۰۵] بوبیت نی هم معنی ووزن جهتدن قیبن چیلیگی بار

www.ezgu.org

ایدیِ فرزندیکه: بیلمایمن دیدی
معنی بوآیینه ده روشن ایدی

من سنی ملّاقیلیب نی ایتمدینگ؟
بیرسوال ایتدیم وبیلمایمن دیدینگ

عالم ایردینگ عامی دورسنموبوباب؟
توْرکتاب کوْرگین و(لااعلم)نی تاب

بیلدی فرزندی پدر نادان ایکن
ظاهری ناطق وبیرحیوان ایکن

شونچه تقریر ابتدی هیچ قیلمس اثر
ایمدی بیلدی معنی دین خالی پدر

علم ایمسدور هرکیشی گه قیلسه فاش
بیرخلیل گه نیچه نمرود دورتلاش

بوْلماگین آزرنی چالیغه یقین
پاک بوْلگی تاکه قیلسون ذرّه بین

بس پسر ابراهیم و آزر پدر
اوِل اَتاغه دین نی اوْرگاتدی پسر؟

قالبینگ نی ترکیبی گوهرفشان
درمعنی قلبینگا بوْلسین عیان

بیلمگانلرگه درست یوْق راه راس
تا اوْزینی قیلسه دوزخدین خلاص

کیم کوْکرمس اصلی دانی بوْلمسه
نان بوْلمس آسیاگه کیرمسه

تا تنور عشق غه بوْلمای کباب
خاملیک جسمینگه دور، باردورحجاب

آسمان باشینگه بوْلسه آسیا
کبل اوْزینگدین باخبر بوْل روسیا

عالم اشیاًهمه کمپیر دور
جمله عالم پیره زال و پیر دور

تن جوال وحرص دایم انده مع
قیده دورخالص ولی چون بی طمع

ماچه‌خربرماچه‌خر، خرکّره نر
اوچ کونیدین سوْنگ سونی کوْرسه سیر

تاشلاگین سن اصلِ مادر خوی‌نی
تاپگین اوِل مرشدِ دل جوی‌نی

اول قدیم دین خوی بد دین ذرّه بار
موسی آتینگ الدیده نا اعتبار

هرکیشی کیم عشقنی معلوم قیلور
جمله خوی بدنی بدگه گم قیلور

خوی وصلیدین بوْلور اما جدا
پیرینی خوییگه بوْلغای آشنا

بادیلرِنی چون وجودی بار دور
خاکی لارنی منزلی گلزاردور

ای منی سنگین دلیم پرخون بوْل
کُل عناصرنسلدین بیرون بوْل [۱۰۶]

نی مسلمان بوْلگین ونی کافری
بیلماگین هرگزدینینگ نی بارینی [۱۰۷]

دین نی اصلیدین اگرآلسنگ خبر
دین وصلی پاک یادینگدین چیقار

وقت کبلدی اصل و وصلینگ گم بوْلور
قطره ای دریا تاپیب قُلزم بوْلور

تاصدف چیقمای باری دریا بوْلمه‌دی[۱۰۸]
دُر بو بوْلمای خلق قوْلیغه آلمه‌دی

بوْلماگین نیمکاله مروارید مدام
چیقماگین تابوْلماگین[۱۰۹] دُرتمام

شیره مردلرسربلندی قیلدی لر
قیل بیرله فیل نی بندی قیلدیلار

ای قلندر وارکوْنگلوم شاد بوْل
غم یِیمه مینگ غصه دین آزاد بوْل

---

[۱۰۶] اوشبو بی نی وزنی قیسقه

[۱۰۷] بوییرده قافیه بوزیلگن

[۱۰۸] تاصدف چیقمادی دریابولمه دی

[۱۰۹] بوسوز(بولمسانگ)گه آلماشتیریلگنده توشونرلی بوله دی

www.ezgu.org

هرسحابی بؤلسه کؤنگلونگدین کؤتار تاکه سن حق ساری بؤلسانگ ایش بیتار
هوش کپتدی جملهٔ خواب وخیال معنی ایتورکاروانلار بؤلدی لال
تاصدف دپک بحرغه همراه من مقصد دلدین قچان آگاه من
منگه چون کام صدف دور اپمدی قبر تاکه دُر بؤلغونچه ایلارمن چوصبر
بیرنظرقیلماسه بیزافتاده میز کپچه ـ کوندوز انتظار باده میز
بیزنی یؤل بسیار اوزاغدور بیدلیل رهروانیگا یپتالماس جبرئیل
کیمکه چومدی اول دُرباریک اپرور کیمکه صورت بین اپرورتاریک اپرور
بس بو یؤلنی مژدهسی بسیار دور رهروانی مردصاحب کار دور
بس بویؤلده خس همه اتش بؤلور هر زری کپلسه دلی بیغش بؤلور
بس بویؤلده (ابتدا) یؤق(انتها) هرقدم قؤیدینگ باری نورخدا
بس بویؤلده طالب مردی کپراک بس بویؤلده صاحب دردی کپراک
بس بویؤلده خوف کپلدی وخطر کّل عاشق لرغه کپلدی بونظر
بس بویؤلنی اصلینی پایانی یؤق شیر و روباسی نی هرگزسانی یؤق
بس بویؤلده مینگ جهان گنجینه دور اصل بیلسنگ گنج بی رنجینه
بس بویؤلده نی (قلیل) بارنی(کثیر) دور جمله بیر ذات خداغه منتظر

حکایه:

بیرکؤنی حق بیرله موسی اولزمان رازمخفی اَیتؤراپردی ناگهان
بیرتولوم آلدیغه اوچراب موسی نی کؤزی بار وقول ایاغی یؤق اَنی
آغزیِ بار وبورنی بارِ ومحِض چون چون تکّلم اَیله دیلر ذوفنون
بس منی حالیمنی اَیتغایسن تمام دپدی بارسنگ اَیت خداییگه سلام
من اپرورمن دوزخی یا جنتی ؟ عرض حالیم یپتکورانگه ای ولی![110]
باردی موسی حق بیلن راز اَیلادی رازمخفی لارنی آغاز ایلادی
رازدین فارغ بولوب چیقتی موسی بازچارلاب موسی نی آلدی خدا
بایگی مظلومنی خاموش اَیلادینگ عرض حالینی فراموش ایلادینگ؟!
شاه دپب بیرکیم سپنگه عرضین قیلور کیم سنگاعرض اِیلاسه منگاکپتور
دپدی موسی سپنگه معلوم دورعیان اول و آخرهمه سرِّ نهان
سن بیلورسن اؤزگالربیلمس مونی هرغریب مبتلانی حالینی
من خطاقیلدیم که سن قیلغیل عیان تا اومظلوم حالینی مپنگه عیان
باریب اَیتگین یاکلیم الله انگه بیرخدا دوزخ نصیب ایتدی سپنگه
هرکونی بیرلقمه بپردیم بیرانار برملائک دین بپاردیم بیشمار
اول ملایک گا مراعات اِیتمه دی بوسببدین آنی قیلدیم دوزخی[111]

[110] قافیه سی قاچگن

[111] بوییرده هم قافیه اوزاق قاچگن

www.ezgu.org

باریب اَیتگین موسیااُول رانده دور
هم ازلدین تا ابدسوزنده دور
کبلدی موسی اول غریب‌نی قاشیغه
اخرت سوداسی سالدی باشیغه
دبدی: ربینگ سبنگه فرمان ایلادِی
هم ازلدین من یراتدیم دوزِخی [۱۱۲]
تینگرِی دوزخگه خطاب اِیتدی سَنی
دوزخ اِیچره مبتلا ایتدی سنی
انده اَیدی اول غریب و بینوا
باریب اَیت مبندین خدایینگه ثنا
اُول منی دوزخی قیلسه بی نشان[۱۱۳]
هم وجودیمنی چنان قیلسین کلان
مبن سیغای بیر مور هرگزسیغماسین
من کؤیای بیر مور هرگزکؤیماسین
حق تعالیغه مونی اَیدی موسی
بی توقف جنتی قیلدی خدا
باریب ایتدی موسی چون مظلومغه باز
حقتعالی وعده قیلدی بی نیاز
شاد بؤلگین جنتی قیلدی سَنی
قالبینگدین کبتدی ظلمت هم سَنی[۱۱۴]
مظلوم اَیدی ابمدی چون مبنگه بوغم
بورباطه کهنه ده خوشوقت اِیمم
جنت ایرمسدور وصالِ خوش مبنگا
سیزنی قومینگیزگه لایقددور اوجا
بؤلسه کؤرساتسین مبنگه دیدارینی
بؤلمسه من بایگی اُول دوزخی
ایموسی سن ابمدی کؤرسنگ چون احد
ابمدی بارسنگ بیزنی بنانی توزات[۱۱۵]
گرچه عالم ده خطرلیک بارمن
شوق دیداریگه انتظارمن[۱۱۶]
موسی حق قاشیغه باردی اولزمان
بایِگی مظلوم سؤزین قیلدی بیان:
کؤرمسام دیدارینی جنت نبدور؟
من دبدیم جنت غه بارسنگ کؤرساتور
حقتعالی اَیدی ببردیم بارنی
بس نصیب ایتسم انگه دیدارنی
انگلابان مظلوم خوشوقت بؤلدی باز
ابمدی موسی بیل حقیقت دین مجاز
حقتعالی قیلدی دیدارین عِطا
جمع بؤلسون قلبینگ ایصاحب عطا
نقد آلمای قیده بؤلسین پُردلیم؟
نالهٔ وا حسرتا دور حاصلیم
شولزمانی بیرتجلی تابلادی
پِبتی یوزییل عمرکؤردی بیلمادی
تاکه بوعمرینگنی اؤتکردینگ یقین
اَیته سنِ بیمعنی کؤپ یالغانِ و چین
مدتی بی معنی لیکده بارهِ سَن
قیسی دمِ اوزره نبگه بیدارسَن؟[۱۱۷]
آشکارا بؤلمسه رازینگ سَنی
ایلاماس تأثیر آوازینگ سَنی
یخشیلردین عبرت آل وخاک بؤل
اؤلماگین مردار،جانِ پاک بؤل
صورت آرا بؤلمه و دل نی توزات
تاکه حق درگاهیده بؤلگین ثبات[۱۱۸]

---

[۱۱۲] اوشه خطا بوییرده هم تکرارلنگن

[۱۱۳] دوزخی قیلسه مبنی اول بی نشان

[۱۱۴] اوشبو خطابوییرده هم تکرارلنگن

[۱۱۵] بوییرده هم لفظی قافیه بار

[۱۱۶] انتظار)سوزی چوزیلیب اوقیلگنده وزن توزیله دی

[۱۱۷] بومصرعده هم عادتده گی دیک قافیه سی یؤق

www.ezgu.org

ذرّه ای صورت سَنی یادینگه بار
اُول حجاب وصل دور ای نابکار
مردلرگه اصلِ همت اعتبار
جوش همت بؤلدی کؤرگایلردیدار
اهل دل لرغه او دنیا یخشی دور
راه حقنی تاپسه لر اُول عینِ نور
اوشبو دنیاده تاپار اولکیم مراد
شرط بؤلدور دلده بؤلسه اعتقاد
کیمکه جاهل بؤلسه اول کاهل قیلور
لقمه سینی زهرایله قاتل قیلور
حضرت موسی چو بیلسه علمِ ذات
باز قیلغای روز وشب خضرینی یاد
خضربیرلن کبچه ـ کوندوزِ ایموسی
عشق بیرله خضرگه بؤلگیل فنا
خضرهم گرچه سَنی ایزلرمدام
بؤلگانینگ یؤق موسیاخضرِتمام
هرکیشی اؤزکؤنگلیگه قان یبغلادی
طالب معنی ابمسدور ناتمام
هرکیشی اؤزعیبینی بیلمس مدام
یبتی دوزخ ایشیکینی باغلادی

حکایه:

مصطفی دین نقل اَیلرمن بیان
تاکه معلوم ایلایین بول داستان
مصطفی کیم صاحب اسرّار ابدی
ابراهیم آتلیغ بیر اؤغلی بار ابدی
خانقه ده اؤلتیریب ابردی نبی
حقتعالی طاعتی نی قیلگانی [۱۱۹]
کبلدی مکتب خانه غه شاه جهان
کؤردی اؤغلی نی پیامبرشولزمان
مهری فرزندی دلیگه تاولاَدی
اؤغلی تیزه اوستیگا آلدی نبی
جبرییل کبلدی دبدی: ای رهنمون!
اَیدی حق اؤغلینی هرگزسویماسون
اؤغلینی سبوسه حبیبیم، دبدی رب
امتی نی قیلماسون مَندین طلب
بو ایکی دین بیرینی قیلسون قبول
تاکه بؤلمگای آنی کؤنگلی ملول
مصطفی توردی یبریدین یبغلادی
اؤغلی دردیدین یوراکین داغلادی [۱۲۰]
رازمخفی بیرله چون اَیدی خدا
ایکّی دوست بیر دلغه بؤلمس هیچ جا
تاکبچیب اؤغلیدین اول اُمت دبسون
ایکی ایشنی توتمسین اُول رهنمون
جبرییلغه اَیدی حضرت اولزمان
مینگ اؤغیل بولسین فدای اُمتان
هم غریب من بیکس وهم من یتیم
مبن من و آخر زمانده اُمتیم
مصطفی آیینهٔ شمعِ جهان
راه مکتب خانه غه بؤلدی روان
قیچقوروردی مرهم جانیم بالم!
قیده سن خورشیدتابانیم بالم؟!
ای دلیم مرآتی یوزی بی نظیر
اویده مهمان کبلدی سیزغه منتظر
ابراهیم اَیدی نبچوک میهمان ابکن؟
اُول ابمس مهمان بلای جان ابکن
اول نبچوک مِهمان ابکندبب تیترادی
تن مثالِ برگ بیددبک تیترادی
کیم تحمل سنده بؤلسه بی حجاب
اُمتیم نی حق ینه اَیلارعذاب

---

[۱۱۸] تاکه حق درگاهیده تاپسنگ ثبات

[۱۱۹] اوشبو قافیه باغلنگن سوزلربیر–بیرگه ماس کیلمیدی

[۱۲۰] قافیه گه عاید خطا بوبیرده ینه تکرارلنگن

www.ezgu.org

مَن سَنی سِوِدیم خدا قهر ایلادی
اُمتیم نی حق ینا قهر ایلادی

کِچسون اوْغلیدین دِیدی خالق منگا
ایجگربندیم بوکون کِیلدیم سنگا!

ابراهیم ایدیکه: بِیردیم جانیمی !
تاکه خشنود ایلایین رحمانیمی

مصطفی آلدیغه توشتی اول پسر
تاکه تاپقای اصلِ معنی دین خبر

سرور عالم دِیدی: جانیم بالم!
بیرزمان آلدیمده مِهمانیم بالم!

بیرزمان یانینگده مِبن اوْلتورمادیم
وصل دیدارینگنی تویوب کوْرمادیم

ایلگری یورگین که بوْیونگنی کوْرای
سرو رفتارینگه بیردم سِوِنای

ابراهیم آیدیکه :ای نوریقین!
آته حقی پیش، تِینگری حقیدین

سیزمنی آلدیمگه توشونگ اِی آتا
ایکّی دوست بیرـ بیریدین بوْلورجدا

اویده کِیلدی لارعزرائیل دورور[۱۲۱]
وحشتی بیرله جهاننی کوْیدورور

تیزه لارین اوستیده آلدی آنی
قطع قیلدی ابراهیم نی جانینی

ایجگربندیم مدام قایم بوْلینگ
جان بِیرورغه مثل ابراهیم بوْلینگ

ختم بوْلدی حقینگه معنی تمام
بیر اشارت مَن سِنگه قیلدیم بیان

اصل کانی اصلیگه مغرور دور
بس بو خلق آئینه دار نوردور

کِیمکه وصلین ایستاسه اصلین تاپار
بِیتی دوزخ ایچره اول مولی تاپار

مَن ایشیتدیم که (خدا خوان) بار اِیمیش
بعضی صورتگه خدا دان بار اِیمیش

جمله گه تمکین وتلوین اعتبار
بیزنی مذهبگه خدابین اعتبار

قوی (خداداَن) و(خداخوان) ای(امین)!
دلده دردینگ بارخدابین ایسته گین

بس خدادین عقلی اِیرمیش عقل کُل
انگه معلوم دور همه رّد وقبول

تاسنی کارینگ که ناموجود دور
اصلِ مقصود جمله بیرمقصود دور[۱۲۲]

حکایه:

(خواجه نورالدین) اوْزی(اوتاد) اِیدی
رحمت حق بیرله قلبی شاد اِیدی

سروراوتاددین شیخِ زمان
درحقیقت اصلِ (غوث) بیگمان

ناگهان اوتاد دین اَوْلدی بیری
موندین اوْزگه کارِ دیگرتاپمه‌دی[۱۲۳]

خانقه ده اوْلتوریب بیرباغینی
آلدیلرساچ وبروت، تیرناغینی

بیرخلیفه غه یِیباردی راه بین
ختنه قیلگین قوْیماگین هرگزیقین

تیشه بیرلن کیسدیلراُولدم آنی
کوْرگین اول طالع نکوبیناسینی

بیرخلیفه دِیدی: ای شیخِ زمان!
اصل مؤمن ایستاگایسن خاندان

چارلادیلاراولزمان پیرِجهان
نور اصلی رهنمون هم بیگمان

پیری آیدی: ای اوْغول سن انگلاب آل
اصل کیمیاگر اِیرورلر اهلِ حال

---

[۱۲۱] اویده میهمان کِیلگن عزراییل دورور

[۱۲۲] اصلِ مقصدجمله بیرمقصود دور

[۱۲۳] قافیه ینه قاچگن

www.ezgu.org

بیزنی مذهب عالمِ گوهر اپرور
مونده کبلسه مس و نقره زر بؤلور
مؤمن و کافر برابر بوزمان
راه مذهب الامان و الامان

حِکایه:

سن اپشیتگین اپمدی موسی حالینی
باسعادتمندوخوش اقبالینی[۱۲۴]
موسی غه چون اوچرادی بیربیدلی
ظاهرِصورتده کؤپ بیحاصلی
سیرتیده بار اپدی معنی عیان
لیک بوگنج اپردی موسی دین نهان
کیفیت ده اُول عجب دلریش اپدی
ظاهرِیده اول شبانی بیش اپدی
اَیتوراپردی ای خدا یاقیده سن؟!
سنگامن بیرِدم بِؤلایین هم سخن
کؤپ یوریبسن سبنگه یؤقتورمی مکان؟
گرمسافرسنِ سنگه بیرای قزان
قیده سن چاکینگ تیکای ایشینگ بیرای؟
شیربرنج وقَیلَه وماشینگ بیرای
قیده دورسن چنگ وچرکینگنی کؤرای؟
ساچ وسقالینگ قاتیق بیرله ترای
قِیده سن بیتینگ کؤرای یوبِ ایگنینگی
مِن اَلیب قولوم غه کلچه صابونی
سنگه بؤلسه قوی، قؤشگین منگاسن
مَن سنگا[۱۲۵]چوپان بولوبان باقه من
خانهٔ نقشین وپر جو شی قیلای
سن کیرار بؤلسنگ چوخس پوشی قیلای
سَن اگرتنها اپرورسن بیل یقین
من بارای اَلدینگه یاتای قؤرقماگین
اپدی موسی: اِی شبان بیعقل!
دین وایمانینگ نی یاپدی کفرِظل
جمله دین امامنزه دورخدا
ایتماگین بیمعنی سؤز ای روسیا!
بس خدادوربی نشان وبی مکان
انگه یؤقدورهم اتاق وهم قزان
اِنس وجّن جمله اَنی مخلوقیدور
بوسخن لرنی کؤنگلدین برهم اور
مستدورسن ایتماگین سهو وخطا
دیماگین مخلوق، خالق دورخدا
اول یبماسدورنان بیرله آشنی
ارپه ـ بوغدای و برنج وماشنی
هیچ کیمگه اُول دمی محتاج ایمس
کفرایله عمرینگنی اؤتکرمه عبث
ساقط معنی ایمس سن ای شبان!
بوسخن لرسنگه غارات ایمان [۱۲۶]
حرفینی کم قیلدی هم حق یادینی
نابود ایتی انده کار وبارینی
جمله نی برهم اوریب اُولدم شبان
ذکرحق دین بؤلدی مهجور اولزمان
ایلگری اَبتگن سؤزینی اَیتمادی
چون ازلدین عارف مطلق اپدی
باشیغه توپراغنی ساچدی اُول شبان
اؤزینی اوردی تمامی بؤلدی قان
بوشبان نی یانیدین چیقدی موسی
چون خدا یانیده باردی آشنا
بس ندا کبلدی خدادین اولزمان:
اُول ازلدین منگه اپردی رازدانِ
ایموسی عالمنی کؤیدورگونگموسن؟
آسماننی یبرگه اویدورگونگموسن؟

---

[۱۲۴] اول سعادتمندِخوش اقبالینی
[۱۲۵] من انگه چوپان بولیبان باقه من
[۱۲۶] بوسخن لر سبنگه اسباب زیان

www.ezgu.org

سَن اِبرورسِن ظاهرینگ کؤپ آشنا
باطنینگ گه کُل مذهب دین جدا

ایموسی سن اصل قابل بؤلمه دینگ
جهل تاشلاب هیچ فاضل بؤلمه دینگ

هرکیشی کیم نورتاپسه بیرنفس
قُرب شولدور پشه اَندین آغریمس

گنجِ مخفی دورمنگه سرِّنهان
مپنگ موسی دین مپنگه بِه دوربیرشُبان

یوزسنی برهم اورارببرِآهیگه
خس تورالمس سؤزش دلخواهیگه

ایموسی اول اتش وسن خسِ دوسَن
اول همه هشیار اِبرورسِن مست دوسَن

اِصل بیلسنگ اول شبانهم منِ اِبدیم
رازدان ونکته دان‌هم منِ اِبدیم

مِن اِبدیم اولصورت ایچره کاردان
اُول شبان یِؤق اِبردی من اِبردیم شبان

سن غنیملیک ایلادینگ مَنگه بوکون
هیچ کِم سندیک غنیملیک قیلماسون

یاموِسی قؤیدینگ انگه بوداغنی
اول قیامت کون ساچر تؤپراغنی

تاسنی کؤنگلونگه باردور بیرکتاب
اؤرته میزگه یاموسی بؤلورحجاب[۱۲۷]

حالی کیم پرده نگنی یِبرتسم سربسر
اهل عالم حالتینگ کؤرسه کولر

تانگلا من پرده نگنی یِبرتای ذوفنون
یوزنبِی حالینگه یِیغلارغرقِ خون

بوشُبان دلدین چیقرسه آه سرد
یوزسنی دِبک موسی بؤلورگَرد ـ گَرد

ایموسی اؤزینگنی نالان اَیلاگین
هرزمان دیدنگنی گریان ایلاگین

منگه مپنگ ییل رازیِ قیلسنگ رازسن[۱۲۸]
اول شبان خشنود اِیماس بیکارسن

اولکه خشنودبؤلدی سن بؤلدینگ موسی
بؤلمسه بؤلدینگ مَنگه نا آشنا

سن اگربؤلسنک شبانیگه یقین
اسم موسی لیکنی بالکل تاشلاگین

ایستای– ایستای باردی موسی اُولزمان
غرقِ خون دل بولوبدور اُول شُبان

موسی نی کؤرگن زمان اولِ بیدلی
باریب اؤزنی بیرجریدین تاشلادی

موسی هم کؤردیکه اول جرکوپ بلند
تاشلادی بؤل‌هم اؤزینی مُستمند

باردی وقیلدی ایاغینی طواف
اول شبان‌هم قیلمادی مونگه تلاف

اصلی اُول موسی نی پروا قیلمادی
بیخود اِبردی اُول اؤزینی بیلمادی

دِبدی موسی آچ کؤزینگ ایخوش کلام!
من خدادین سَنگه کِبلتوردیم سلام

بوخدا دیگن زمان اولخوش سُخن
بیخود اِبردی باز قؤپدی اؤرنیدین

یاموسی راست اَیته سن حقدین سلام
یامنی آزمایش اَیلرسن مُدام

دِبدی موسی راه پاکینگ حق اِیکن
بیلمادیم راه یقینینگ حق اِیکن

اِیمدی بِبردی حق قولینگه اختیار
یانبی قیل یانبی لیک دین چیقار

التفات اِیتگین منگه ای راه بین!
بؤلمسه بیزدین کِیتاردنیا ودین

هرجفا قیلسانگ مپنگه قیلغیل بوکون
تا دم روزجزاغه قالمسون

تادمی روزجزاغه قالسه کار
رانده اَیلارموسی نی پروردگار

---

[۱۲۷] اورته میزده یاموسی بولگه ی حجاب

[۱۲۸] مپنگه مپنگ ییل رازقیلسنگ،یارسَن

www.ezgu.org

ایموسی سَندین بوگون خشنودمن سَن موسی من بندهٔ نمرود من
من کبی نمرود دین چون صد هزار ایموسی عیب ایتمه حق اسراری بار
تاتجلّی کؤرمسنگ موسی نبی سن نه بیلگایسن شباننی حالینی؟
(رَب اَرنی) دعوی قیلمه ایموسی! (لَن تَرانی) انگلامای حقدین موسی
راز(اقبلت) گا سن بؤلمه یقین هیچ مؤمن پرده سینی بیرتماگین
دوست لرنی آلدیده خاشاک من خاک پای جمله مشت خاک من
بایگی کاریغه مشغول بؤلدی اُول ظاهریده ردّ وباطنده قَبول
رانده خلق سهل دوربیلگیل مونی رانده حق جمله دین مشکل حلی[۱۲۹]
صاف بؤلدی بویان وداستان معنی خوان بسیار ویؤقتورمعنی دان
معنی دان بؤلسه ابدی ایمدعی موسی بیلگایدی شبان نی حالینی[۱۳۰]
ایخداوند کریم وهم یقین بوخطا لردین دلیمنی سقلاگین
نوربهرگین دلنی تابینا قیلای ذوق بهرگین جملهنی شیدا قیلای
عقل هم بهرگین وغیرت بیرمدام عقل بی غیرت نهچوک بؤلغای تمام؟
محو در محو ایلاگین نورگه یقین کفرو ایمانینگ نی هرگز بیلمایین
سن شباندیک دلغه یهتکوردینگ حضور یوز موسی آلدینگده هرلحظه کهلور
ایجهان دایم جهانیم سن ابدینگ جسم ارا ایمان وجانیم سن ابدینگ
معرفت بابیده سن بؤلدینگ موسی دلنی زنده ایلاگین مثل عیسی
هرکیشی کیم طالب مریم ابرور اُول همه عیسی بنی آدم ابرور
تازمانی ذره هستی سنده دور اورتنور سن قیلماگین کبر و غرور
لامکان ولازمان بؤلغان کیشی عرشنی اورتاربیرزمانده نالیشی
گرمیسر بؤلمسه وحش وطیور چونکه صوفی بؤلسنگ اسمینگ برهم اور
دوست بیرلن قالسانگیزبیرخانه ده کؤپ نظاره قیلمانگیزبیگانه ده
بؤلماگین غافل مریددین بیرزمان تامریدکارتاپسنگ وهم کاردان
ذره ای کؤنگلونگه کهلتورمه خجل تاسنی قدرینگنی بیلغای اهل دل
سن مرادنی فرق قیلگین تامرید! تاکه بؤلسانگ آئینه دارالفرید
تاکه پیرینگ حالی معلوم بؤلمهدی صوفینی احوالی معلوم بؤلمهدی
صوفینی واعظ نی بیلسون حالینی؟ اول نی بیلسون صوفینی احوالینی؟
اصل اول قوم هیچکیم گه یار ابمس بیخبر دور هرکیشی بیدار ابمس
دربحر معرفت غواص نی قؤیسه لر اؤزحالیغه اول خاص نی
ذرهٔ شهرت آلرگه مینگ بلا بل ابرور اُول فرقه شهرتدین جدا
منزلی بیرگوشه ده مستوردور باش– ایاغی جمله گی پرنوردور

---

[۱۲۹] بوبیتده گی قافیه باغلنگن سوزلرهم بیر–بیربیلن اؤیغونلشمه گن

[۱۳۰] ینه اوشه خطا یوزبیرگن

www.ezgu.org

تا اَلرگه اُنس قیلمای هرکیشی ماسوی بؤلمس، عدم قیلغای ایشی
بس الرگه ذره ای بؤلمس خطور دایماغرق تجلّی اوزره نور
بی بصارتلرنی بیلسین رازینی؟ اول نی بیلسون صوفینی احوالینی
صوفی اولدورسایه سینی بیلمه‌گن سودوهم سرمایه سینی بیلمه‌گن
عقل دین بیگانه وبیهوشِ دور نیک وبدنی کؤرسه لرخاموشِ دور
چون اَلارحق رازیغه محرم دولار بیرنفس ده پاک وعیسی دم دولار
تا اَلورلرنسخهٔ هرشاد وغم چون صفاتی فانی، باقی ذاتی کم
بؤلماگین مغرور قوروق اسنادگه محِو بؤلگین تاحضور ذات گه[۱۳۱]
بؤلماگین همرازدونان زمان سِن دونان دیب بیرمغایسن تاکه جان
تابله می باشینگه خورشیدِجهان سَنگه صوفی حالینی قیلمس بیان
صوفی اهلِ طالب دیداردور صحبت غیری اَلارغه ماردور
صوفی بؤلسنگ تاشله ننگ ونام نی! طالب اَسباب وهم انجام نی
صوفی بؤلسنگ شونچه بؤل نورغه یقین[۱۳۲] محوحق بؤلگین اؤزینگنی بیلماگین
صوفی بؤلگین تاخداذاتی بیلن نی ایشینگ بارخلق نی ابیاتی بیلن[۱۳۳]
صوفی تحقیق دلنی صافیدور صوفی تقلیدخلق اوصافیدورِ
صوفی لرغه نی اصول ونی ادب صوفی غه نه سنت ونه مستحب
صوفی لرنی کاریدورحِق دین تمام لقمهٔ بی آه یِمک ایرِمیش حرام
تاضمیرآئینه سی همدم بیلن ذره هوشینگه دایم دم بیلن
بیرزمان، بیرلحظه، بیردم بؤلدی لر زنده بؤلمس لر، ولی لار اؤلدیلر
صوفی دور اصلِ قدیم دین ماسوا (طا)و(دال) و(لام)و(میم)دین ماسوا
چون محمد(میمی) اِبرور بیعدد (میمی) کِبتدی باقی قالدی بیر (احد)
هم احدبیررنگ بؤلدی هم مقام انگه نی ذکرِمدام، فکرِتمام
هم سکوت وهم سجودی بیر اِبرور هم حضوری بی حضوری بیر اِبرور
چونکه حق علمی اِبرورعلمِ صفات صوفی بؤلدی محوبحرِعلمِ ذات
چون صفت ذات ایچره کیرسه گُم بؤلور علم حق صوفیگه نامعلوم بؤلور
قیسی وقت معلوم بؤلسه علمِ حق صوفیلیک دین باقی قالغاندورسبق
صوفی لیکده قُرب اِبرورجاندین بیری قَولِ صوفی دینِ وایماندین بیری
شش جهت چونکه الرغه قبله دور هم قدم قؤیسه اَلرغه کعبه دور
غفلتیگه عمرِعالم سؤزدور چون الرگه روزلر، نوروز دور
صوفیلیک کَسَب اِیله بؤلمس اعتبار تاعطا قیلمای انگه پروردگا

---

[۱۳۱] اوشه خطا ینه یوزبیرگن

[۱۳۲] اوزبیکستان نشری ده(یول)شکلیده کیلگن

[۱۳۳] اوزبیکستان نشریده :محوبولگین تاخدا ذاتی بیلن/نی ایشینگ بارخلق نی اثباتی بیلن؟!

www.ezgu.org

حکایه:

بیرکونی کؤپ آرزو قیلدی موسی خضرنی بودم ده کؤرسم دیب ینا
قیلدی موسی عشق دین سؤز ونفیر ناگهانی کیلدی اُلدیغه خضر
نیچه وقت خضرایله همدم بؤلدیلر موسی اولدم هوش[۱۳۴] بیردم بؤلدیلار
بؤلدیلرخضرایله موسی همسفر اختیاری بیرسفرنی قیلدی لر
سن تماشا ایلاگین امرِخدا ایکّی بزرگ بیرکیمه گه آلدی جا
هم چیقرده خضربوزدی کشتینی بیلدی موسی انده فعلِ زشتینی
بؤلدی موسی اوشبو ایشدین تنگدل هم بوسّردین بؤلدی موسی کؤپ خِجل
دیدی: ای خضرزمان، سن بو زمان منگه معلوم ایله بو سرّنهان
سن اوشاتدینگ کشتینی برباد ایتیب نیچه مؤمن کؤنگلینی ناشادایتیب
مردحق نی کؤنگلی پر اسّراراہدی انگه حقدین آنچه حکمت باراہدی
باراہدی شدّاد، آنانی قرنیگه بوسببدین کشتی نی بوزدیم ینا
خضربیرله موسی غه توشدی فراق کیمگه ایتای تابو سؤزنی اشتیاق
ختم قیلدی بوسخن نی ای عزیز صوفی سیزهم بؤلمه، صوفی بؤلمه سیز

***

«چون شود ماًکول توماًکولِ نور خاک ریزی برسرِنانِ تنور»[۱۳۵]
ایجگربندیم اہشیتگیل ذاتنی هم مقامِ صاحب الاثبات نی
بیرکونی موسی ایدیلر رهگذر رازمخفی دین دلی آلگای خبر
هرکیشی بیروقتدین تاپدی حضور بس اؤشل وقتینی یادینی قیلور
غرق بؤلغان بنده لردیوانه دار لقمهٔ کؤنگلیغه کیلسه اختیار
بار اہدی یؤل اوستیگه بیر اژدهار عاشق سرمست اہردی بیقرار
سنگه ایموسی سّریم نی ایتایین آرزوقیلدیم سنی بیرکؤراایین
حق تعالی منگه یبتکوردی سنی یؤل ارا کؤردیم بؤلینگ لقمم منی
کؤردی موسی آژدرِ دلریش نی خوف اژدر دین اونوتدی خویش نی
قیرق گز اہردی آغزیدین بورنی آنی خوف ایتیب موسی یانیده بارمه‌دی[۱۳۶]
کیلدی شیطان اژدهاگه اولزمان دفعتاًیؤلدین چیقاردی ناگهان
اژدهاگه موسی نی یوتگین دیدی کؤپ لذیذ دورلقمه ای قیلگین دیدی
ایدی: «ایموسی بری کیلگین بوکون یبرگه یانیم یاپیشیبدورغرقِ خون
من ایشیتدیم واصلِ اسرار اہمیش هرنبی گه زورمینگ کس بار اہمیش
سن کؤتارگین من کدورتدین چیقای هم تمامی ضعف و علتدین چیقای»!

---

[۱۳۴] اوزبیکستان نشریده بو سوز(خوش)شکلیده کیلگن

[۱۳۵] ینه اوشه نشرده بونده ی کؤرسه تیلگن:چون شود معقول تو،معقول نور

[۱۳۶] بیت نی قافیه سی بیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

توشدی موسی کؤنگلیغه بیررحم باز اژدها موسی غه اَیدی انده راز
پس کؤتاردی قولی بیرله مار نی یوتدی موسی نی اوشل مار قوی[۱۳۷]
اُوردی شهپربیرله جبریل اُولزمان اژدها اؤلدی موسی قالدی امان
اژدهارینگ نفس و روحینگ دورموسی جبرئیل عشق وجفاقیلمس وفا
اژدهارینگ سیمریمای فکرینگنی قیل افسون اَیلاب اژدهانی بندقیل[۱۳۸]
کّل سوا بؤلگین جهانده هوشیار تاسنگه کیم زاری قیلسین اژدهار
موسی نی سرتاقدم گُم ایلادی اؤزگه نی حالینی معلوم ایلادی

***

«هرکه محرم نیست اسرارمرا کی شناسد نور انوارمـرا؟! »
راست بؤلگین تاکه ای صاحب نظر عالم علویدین آلگایسن خبر
کج اگر بؤلسنگ بؤلورسن رانده یی یؤلده قالغان بندهٔ ناخوانده یی
دایماناخوانده دور سن کا هـــــلا! باخبربؤلگین اؤزینگدین جاهلا!
غیردین بالکل قؤلینگنی سبن کؤتار تاخداوندیم سنگا قیلسون نظر
سبن اؤزینگدین بیخبردورسن ولی سن نی بیلغایسن جهاننی حالینی؟!
تاسنگا کیمدیرکه یارینگ غیر دور روح پاکی بیرله اول هم سیر دور
سبن اگر پیری طلب قیلسنگ مدام شادبؤلغای اپردی بوکارینگ تمام

حکایه:

بیرکونی مجنونگه (هارون الرشید) چون تکّلم قیلدی انگه روزعید
خلق همه خرسند، سن ماتمده سن! منگه ایتگین کاروبارینگ، غمده سن؟
من کبی شاه ولایت وقتیگه جمله خلق خشنود،سن غمگین نیگه؟
بیر زن بیگانه دور لیلی بسی انگه هم عاشق بؤلور چون هرکسی
انگه نی صورت ونی سیرت اپرور قپقرا و زنگیی بیحد اپرور
(لیلی) دین یخشی نی تاپه‌ی سنگه من قیلمه گایسن لیلی دین هرگزسُخن
تورت یوز مهروکنیزیم باردور نیچه (لیلی) آلدیگه بیکاردور
دیدی مجنون:«ای شها! دم اورمه گین اوشبو سؤزلرغه ایمس سن همنشین
سن اگربؤلسنگ منینگ دیک بیرگدا نی عشقیگه بؤلسنگ آشنا
بیلغای اپردینگ لیلینی حسنی نی سن لیلی عشقیدین منی قیلمانگدی طعن»
سن منی دیده مغه کیلسنگ دیدی باز لیلی غه ایتور اپدینگ راز ونیاز
لیلی کؤپدور، آه سن مجنون ایمنگ کؤرکؤزینگه اوشبودم بیرگایدی رنگ
لیلی یادین قیلغو دیک (مجنون) کیراک کیمکه عاشقدوردلی پرخون کیراک
سن مینینگ دیک بؤلسنگ اپردی راه بین تاکؤزومغه اؤلتوروب کؤرسنگ یقین!

---

[۱۳۷] شوعیب ینه تکرارلنگن

[۱۳۸] خوددی اوشه خطا

www.ezgu.org

حالیا نادان سن ای صاحب سخن
سَن قچان کؤزدین توکارسن سیلینی؟
عشققه بؤلسنگ مثل مَندیک مبتلا[۱۴۰]
اصلی بیلسنگ دیده سی پرخونی من
بؤلمسه سَنگه کمالات دیت
کاولمه خاکستر یمنی پادشاه
مَنگه دیگرپنددین بیرمه خبر
سَن هییت قیل اولچه وقتینگ باردور
سَنگه هرییل بیر کونی نوروزدور[۱۴۱]
عاشق اولدورتنده جانین بیلمسه
جمله یکسان بؤلسه عشق آلدیده خار[۱۴۲]
تیکمه ای هارون کؤیرسن بیگمان
کؤردی هارون کیم بو مجنون مست اپکن
لیلی نی کبلتوردیلر مجنونگه باز
کؤردی اُول مجنوننی خاکستر ارا
ایِ مین اوچون مبتلامجنون گینه‌م!
سنگه من جانیمنی بیرسم یاره شور
هرنی بؤلسه مقصدینگ انداغ قیل
مَنگه بو تؤپراق ایمس گلزار ابرور
عیدتاپدیم جنّت رضوان ارا
سَن سیز اصلاخانمانیم بؤلماسین
اؤزگه خلق لرگه همه رضوان ابرور
ایکّی عالم تؤله بؤلسه پرگُهر
بعضیلرعالم ده طاعت لرقیلور
حق تعالی سؤرسه مندین: مجنونا!
آنده من دیرمنکه: آزاد ایلادینگ
اوّل و آخرحضوریم دورمنی
هرکیشیگه تبکدی عشق مردانه دور
اؤرتاگای عالم نی بیردمده دوام

بؤلمه گونچه عشقغه سرگردان چومن
دیده آحول لرتانیمس لیلینی [۱۳۹]
سؤنگره آنی سوره مندین پادشاه
(لیلی) آتلیغ یارنی (مجنونی) من
سنگه حاصل بؤلمغای اُول معرفت
دارو تاپ و منگه قیلگین بیر دوا
تاقیامت لیلی نی داغی یپتر
عیدعاشق لر جمال یار دور
عیدعاشق آه عالم سؤزدور
مست بؤلوب خانمانین بیلمسه
اول دو رور مقصودِ عاشق پایدار
قالمغای بیرذره دین وهم ایمان
لیلی نی داغی بیلن پابست اپکن
یقّه سین چاک ایتدی باسؤز وگداز
باشینی تیزه گه آلیب ایدیا!
عشق داغیگه ادامفتون گینه‌م!
دین و ایمانیمنی بیرسم یاره شور
یاتماگین سن تؤپراق ایچره متّصل
خاک ایچیده لیلی یاریم باردور
اؤزگه لرعیدی بومذهب دین جدا
تن اراجسمیمده جانیم بؤلماسین
مَنگه، سن سیز اؤزگه قبرستان ابرور
منگاسَن بؤلگین سنی یادینگ یپتر
بعضی لرخیر و سخاوتلر قیلور
سَن نه کبلتوردینگ منگه ای روسیا؟
لیلی عشقیده منی شاد ایلادینگ
لیلی یادی وردِ کؤنگلیم دورمنی
کار و باری آه آتشخانه دور
عاشقی پروایی یؤقتور والسلام

---

[۱۴۰] بوییرده(مثل) و(دیک)قطار اوخشه تیش سوزلری تکرارقوله نیلگن

[۱۴۱] سَنگه هرییل،هرکونی نوروزدور

[۱۴۲] خوار

www.ezgu.org

ای صفای باطینمنی نوری سَن!
مُلک دلنی روضهٔ معموری سَن

هرکیشیگه تبکدی عشق آزاد دور
کارو باری هرچه بادا باد دور!

سِن اگر نوریگه بؤلسنگ منتظر
قؤپ توکّل ایلابان دریاغه کیر!

سَن توکّل بیرله یخشی شومغوسنگ
کیم قؤلینگه دُرکبلور یاتیره‌سنگ

یا اؤزینی غرق اِیتیب مجنون قیلور
یادلینگنی خلقدین بیردن قیلور

سَن بودریا ایچره بؤلسنگ شادکام
بیرگهرآلسنگ بؤلورکارینگ تمام

باغلاگیل محکم بیلینگنی یؤلغه کیر
بیغلا کودکدبک سَنگه بیتکورسه شیر

سعی قیلمای تاپمادی هچکیم مراد
سعی سیزایشی برچه سیدوربرق وباد

جان اؤشل جاندورکه پروا قیلمسه
دل ابمس عالم تماشا قیلمسه

ظاهرینگنی پاک غارت ایلاسنگ
می بیله باطن طهارت ایلاسنگ

جمله نی یکسان اِیتیب یکسوی بؤل
کبمکه یکسان بؤلدی سَن یؤلیده اُولّ

آه نیلای کؤپ پریشان قیلدی غم؟
هرزمانی دیده گریان قیلدی غم

توشدی باشیمغه عجب سودای(حال)
حال تؤلدی جسمیمیزدین کبتدی(قال)

آفتاب هر یبرگه اورسه پیش وپس
روزنه سیزاوییگه نوری تابله مس

خانه جاروب اِیتمه گنِ تؤپراقفه دان
خانه جاروب اَیله کبلدی میهمان

حاصلینگ بیرمرتبه اؤلماقفه دور
(جزو) دورسَن وقت(کّل) بؤلماقفه دور

قیده کبتدی نکته دان حال لر؟!
اول سعادتمندخوش اقبال لر؟!

صبح وشامینگ تاکه بولمای بیرسَنینگ
بولمغای اسّرارمخفی روشنینگ

جان ودل بیرلن خداغه ایت عذور
عذرنینگ یؤلیده تاپگایسن حضور[۱۴۳]

قُل اِبرورسن بنده لیک قَیلِ پایدار
هم قضاوهم کفارت بی شمار

تلخ پیدا اَیلادی نظمینگ سَنی
فتنه دین پیدا بؤلورجسمینگ سَنی

خاطرینگ بؤلدی پریشانِ اَزَل
سَنگه لازم بؤلدیِ عصیانِ اَزَل

تا دلینگ افسردهٔ غم بؤلمادی
عالم روحانی همدم بؤلمادی

تاسَنگه نورحقیقت بؤلمسه
درگهیغه محرمّیت بؤلمسه

محرمیت بؤلمسه درگاه ارا
سرّمخفی لرنی بیلدورمس خدا

سَنگه نورِاصل کؤرساتسه کریم
قالمغای قلبینگغه هرگز کفر و بیم

هرکیشی کیم کفر و بیم گه یاردور
بس اَلرنی تاپماغی دشوار دور

تاخدا بیلدورسه کیمگه رازینی
انگلاغای اوّل صفت آوازینی

حق تعالی پوشیده قیلسه اَنی
نه ولی بیلغای سرینی نه نبی

معلوم اسرار بؤلماق وصل دور
بس اَلرنی مدعاسی وصل دور[۱۴۴]

---

[۱۴۳] بوییرده قافیه بوزیلگن

[۱۴۴] اوشبو بیتده قافیه رعایت بولمه گن

www.ezgu.org

حکایه:

کاروانلارحج نی قیلدی اختیار[۱۴۵] باراٖبدی بیرکربیلن بیرکوٗر یار
راه حج غه رهگذاری قیلدیلر کاروان دار ومداری قیلدیلر
کوٗر ایله کر اویقودین اویغانمادی کاروانلرکٖبتگنی نی بیلمادی
کاروانلرکٖبتدی قالدی کوٗر وکر ایرته بیرلن ایکالاسی قوٗپدی لر
کرنظرقیلدی کیتیب دورکاروان دٖبدی: اِی تورمایموسن کُوٗرِ فلان؟!
کوٗرایدی: جونه سین خلق سوٗنگره من کاروانلرجوناماى قیلمه سُخن
انگلامایدورکربوکوٗر آوازینی همرهی هرکیمگه اَیتسین رازینی
اویقوده قالیب دور اما کوٗر باز کاروانلرکٖبتدی باسوٗز وگداز
کوٗرقوٗپدی اویقودین کٖبتدی ولی کاروانلر کٖبتگانی نی بِیلمادی[۱۴۶]
اوٗرنیدین قوٗپدی دٖبدی: کوٗرپرچه نان منگه نان بیر یوٗلغه سَن بوٗلگین روان
کرایشتیمایدور بوکوٗرنی دردینی ناله وهنگامه، آه سردینی
نان دیبان اُول چولگا اولدی کوٗرباز چونکه کاروانگهَ یٖتالمای بی نیاز
اول یٖتالمای کاروانئی گِردیگا کرداغی اوٗلدی اولاقیب دردیگا
کوٗربیرلن کرنی کیمدور بیلسه لر حج نه دورکاروان نه دور انگلسه‌لر
کوٗر زاهد اٖبردی،مّلااٖبردی کّر حج گه عاشق کاروٗاندور راهبر
هرکیشی قالسه کٖبین اُول بیر زمان توختا ماسدور اول کیشیگه کاروان
چون ازلده خوفلیکدورِکانِ غم ایلگری یورکاروٗاندین بیرقدم
دردپیدا اَیله دایم فردبُوٗل جرعه می دین ایچیبان مرد بُوٗل
بوٗلماگین چون کوٗر وکر همراه باز باره سن اویقوغه قالغان کوٗر وکر
سنگه قوّت بوٗلمسه ای بیخبر! غفلتی بوٗلمه، ادا اَیله نماز

***

«مابرون رانگریم وقال را مادرون رابنگریم وحِال را»
بعضی صورت خلق غه بوٗلسه اعتبار صورت آرا بوٗلمغایسَن زینهار!
اصل سیرتدین کمالِ معرفت معرفتدین حاصل اوٗلغای مَغفرت
دلده عشق و تِیلده ذکر وتنده جهل لایق صحبت اٖبمس بوقوم سهل
باشده دستاروفَش ومسواک بار هرٖبیریدورعجب وکبر و اژدهار
اژدهانی اوٗلدوروب مفلوک بُوٗل نهی منکرایلابان مَملوک بُوٗل
زورٖبازو بیرله بوٗلمنگ اسمِ مرد زور و بازو دین جدا دور اهلِ درد
بیرنفسده شیرلر روباه بوٗلور آهیدین سرچشمه لردریا بوٗلور
جان عزیزاِیتگن کیشی اُول پیراٖبمس مثل روبا دٖبک بوٗلوبدور شیراٖبمس

---

۱۴۵ بوییرده دستوری جهتدن بیت توغری معنینی انگلتمیدی

۱۴۶ بوبیتده قافیه باغلنگن(ولی)بیلن(بیلمادی)بیر-بیربیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

سَن کِبتاردین غیرت آل، ای اهلِ هوش
مردگه غیرت بیله دل اعتبار

کیم اودورگنجینه ظاهرخموش
ظاهر و باطن ده بؤلسه آشکار

حکایه:

(خواجه مؤمن) باراپدی روم شهریگا [۱۴۷]
صوفی سی بار اپردی اما رهگذر
بیرسگی آلدیدین اؤتدی اولزمان
بیرایاغی سیندی اول بیچاره نی
شیخنی آلدیغه کبلدی ناگهان
شیخگه معلوم قیلدی اول سگ رازینی
شیخ سوردی کیم: جفاقیلدی سنگا؟!
حق تعالی انگه چون بپردی زبان
«صوفینگیز اوردی ایاغیمگه منی
من مونی عالمده ناپیدا دپدیم
من طمع قیلدیم دعاقیلدیم، جفا
شیخ سؤردی: صوفیدین ای بی خرد!
صوفی ایدی شیخ عالم بی نیاز
اول سگ اپردی خیرهٔ بی امتیاز
بؤلمسه سگ مونده اپردی بی خطا
شیخ آیدی: صوفیا دم اورماگین
سنگه بیر دستارفش بؤلدی هوس
گرنجس بؤلسه اگرجامه‌نگ سنی
خوب آریر مردار، دریاگه یقین
سگ سنم چولاق قیل آنی بوگون
سگ دپدی اوتدیم قصاصیم نی بوکون
جامه ودستاردین بیرون قیلینگ
اهلِ دلنی حالیدین اول بیخبر
یورمه سین بوجامه ده بی اعتبار
جامه سینی ایگنیدین آلدی مونی
صوفیلیک اسمینی برهم اوردیلر
بیرسگینی آهی نی کؤردونگ عیان[۱۴۹]

اُول نفس بابیده صاحب کیمیا
صاحب قال اپردی حالدین بیخبر
بیرعصا اوردی سگینی ناگهان
پاره بؤلدی قلبی اُول آواره نی
اول کوچوک ایکّی کؤزیدین توکدی قان
سوزشِ دردِ دلِ و آوازینی
منگا آیتگین کیم جزا قیلدی سنگا؟!
سگ اوشلدم عرضینی قیلدی بیان:
سنگه کبلدیم عرض حالیم آیتگنی
بیردعا قیلسونکه اهل الله دپدیم
صوفیدین ایرمس روا موناغ خطا»
آیلادینگ بیچاره نی کؤنگلینی درد
من گناه سگنی آیتای سیزگه باز
جامه خوابیم ایلاب اپردی بی نماز
اؤزینی افعالیدین تاپدی جزا
علمِ جهلینگ بار اوچون بؤلمنگ یقین
باطنینگ بومعنیدین آگاه ایمس
قیلور اپردی سوو، ولی طاهرانی
خسته یی نی کؤنگلینی تاپماق قیین
آیدی سیزگه آیتایین من بیرسخن
روزمحشرگه بودعویم قالماسون
جامهٔ ظالم انگه افزون قیلینگ
بوقصاصیم تاقیامت گه یپتر
مثل مندیک بؤلماسون سنگه دچار[۱۴۸]
مثل ظالم قیلدیلرآخرانی
شیخ ومؤمن جمله دین کم اوردیلر
صوفینی قیلدی عقوبت ناگهان

---

[۱۴۷] خواجه ای مؤمن باراپردی روم گا

[۱۴۸] اوخشه تیش سوزلری بولگچ(مثل)و(دیک) بوبیتده تکرارایشله تیلگن

[۱۴۹] بیرکوچیک آهینی کؤردینگمی عیان؟!

www.ezgu.org

خَس نی کؤرسنگ بیرماگین آزارسن چونکه بی آزار بؤلسنگ یارسن
هرکیشی آزاری بیرلن یاردور اول کیشیدین بس خدا بیزار دور

حکایه:

(خواجه طالب بلخی) اپردیلر ولی عمریده ایللیک حج اؤتکارگن اپدی
ناگهان چؤلیده بؤلدی بیقرار بیرسگی کؤردیکه چؤلده بیقرار[۱۵۰]
تشنه لیکدین جانی چیقماقده اپدی درحقیقت روزتابستان اپدی [۱۵۱]
شیخ فرمانِ ببردی خلقه اولزمان باراپدی بیرمردِ طالب معنی دان
مرد بؤلسه منگه بؤلسین روبرو ایلیک حجّ گه کیم بیروربیرکاسه سو
مردچیقدی کاسهٔ سو ببردی باز شیخ اول سگ حلقیگه قیلدی فراز
دپدیلار: شیخاکه اصلینگ فرع دور کاروکرداریِنگ خلاف شرع دور
هرکیشی اعمالینی قیلسه زبون اؤزی خالی قالسه وهم سرنگون
شِیخ دپدی ایللیک حجّیم بار اپدی مغروریت دلده کؤپ بسیار اپدی
مَن کبی درگاهیده بیرخسچه یؤق قیلمیشیم ایدوستلرکرگسچه یؤق
ایمدی خالص باره من حقِ آلدیگه شادتوککای بحررحمت نیِ منگه
سن ولی بوعلم ایله مغرورسن بس حقیقت یؤلیده رنجورسن
بایگی بیرکاسه سوبیرگانِ زمان مینگ کونگلنی حالینی تاپدی عیان
اولزمان مُلاانگه بؤلدی مرید نوربؤلدی هم سیاه وهم سفید
اول عملنی برهم اؤرمای یؤقتوکار هرنیچه سعی ایلاسنگ قیلمس بیرار
دل انی دیرلرکه بؤلسه نورحق کُل ملائک اندین آلغایلر سَبق
قیده دور بیننده روزِ ازل تاکه اندین نیچه مشکل بؤلسه حل
بیری خوف دوزخی می ایلاسه بیری مدح جنتی می ایلاسه
بومنی قیلغانلریم آبِ عذاب من بیلالمام یاثوابِ و یاعقاب
گنگ اپرورمن کلبکَ لابیش من تانیچوک ایتایکه مَن درویش من
دلده سوز و آه و دردی بؤلمسه کوه هاموندیک گناهی بؤلمسه[۱۵۲]
قیده رحمت سنگه کیلدی بیخبر؟ آخری حرفیم قیلور بیرکون اثر
جامه چرکین بؤلمسه بؤلمسدی پاک انگه چون صابون کیراک بیرمشت خاک

***

«یک مثال دیگراندرکج رَوی شاید از مانقل قرآن بشنوی»
ایجگربندیم چوشور انگیز قیل گرمنافق دین مدام پرهیز قیل[۱۵۳]

---

[۱۵۰] بوبیتده قافیه وردیف قاچگن
[۱۵۱] بوییرده ردیف بار،لیکن قافیه مراعات بولمه گن
[۱۵۲] سینه گه بیر آهِ سردی بولمسه
[۱۵۳] سین منافقدین مدام پرهیزقیل

www.ezgu.org

اولکه سفرتدینِ قیلور اِبردی بیان بس اوْشنداغ دوستِ حقِ نیکدان
اوّلی حضرتگه اُمت بوْلدیلر آخری ملعون صفتَ رد بوْلدیلر[۱۵۴]
بس اوْشل دریا لبیده خشک لب قالدیلرمانندسگدیک تشنه لب [۱۵۵]
تا اوقومنی دلِ لری اِبردی سیا قیلمادی تاثیردعای مصطفی
ایِجگربندیم سن عاشق بوْلماگین گرچه بوْلدینگ کوْپ منافق بوْلماگین
سن خدانی یاد قیل جانینگ بیلن خواه تیک تور،خواه یات یانینگ بیلن
بو همه تمثیل سالک لرگه دور سالک باهوش مونی یخشی بیلور
پیراحمد دور مرید امّت انگا کوْپ منافق بوْلماگین ای روسیا
حق تعالی روز اوّلدین اَنی تانیتیب دور یاسعید و یاشقی[۱۵۶]
پیرینگه مکرایِتماگین جانینگ کِبتار بلکه جسمینگ بیرله ایمانینگ کِبتار
اورتانور ایمانَ وجسمینگ برچه‌سی بوْلمغایسن تا منافق‌نی بری
کِبتمه فاسدلیک بیلن مردارخوار بوْلمه هرگزهیچ کیشیگه آشنا
ظاهرینگ همراه و باطنده جدا[۱۵۷] بومنی لیکلرنی کوْنگلونگدین چیقار

حکایه:

باراِبدی بیرموش صاحب هّمتی لقمه‌سی کم لیگی بیرماتم اِبدی
بس توکل قیلدی چیقدی اوییدین بیرتیوهٔ نوخته لیک تاپدی یقین
نوخته سیدین تیشلابان اولموش باز انده اول آهسته ایلتیب سرفراز
خانه تنگ وتیوه هم بزرگ اِبدی شونچه هم سعی ایتدی اشترسیغمادی
نسبت اَیله ایلاگیل قلبینگنی تنگ سِیغمگای نسبت کونگلگه بوْلسه ننگ
ایمدی بوْلدینگ کوْپ منافقنی بیری مُهرحضرت قالبینگغه سیغمادی
تاکه اِبمدی سینه نی چاک ایلاگین محرمیم یوْق کیمگه سّریم اَیتایین
عیسی وموسی تاپیلغای اهلِ حال محرم دل تاپماغی امرِمحال
طالبی یوْق گوهِریم بار، زارمن! (بایزید)وقت من، بیکارمن
چاپلوس وقت مَن دلده فسوس اوچراگان آدم منگا اخلاصی سُست[۱۵۸]
هرنبی نیِ بیرعدوسی باراِبدی قومیده بیرچاپلوسی باراِبدی
چاپلوس دورمن فسونیم عشق دور بعضی تن نی چاپلوسی فسق دور
مکربیرله قیلدی احمدگه ضرر عقلِ فاسد بوْلمادی هچ کارگر
عقل واستدلال بوْلمای مُستمند هرکیشی یوْلیگه سالگایلرکمند

---

[۱۵۴] بوییرده هم قافیه بوزیلگن

[۱۵۵] اوشبومصرعده(اوخشه تیش)سوزلری تکررقوله نیشیدن آرتیق قافیه هم بوزیلیب کیتگن

[۱۵۶] بوبیتده هم لفظی قافیه اِبشگه آلینگن

(قافیه التزامی)یوزه سیدن(سُست) سوزی(سوس)شکلده اوقیلیشگه توغری کیله دی.۱۵۲

[۱۵۸] اوشبو بیت نی هم قافیه سی یوْقه لگن

www.ezgu.org

عقل وصلی بؤلمگای منّت سَنگه مغرورِ عقل اؤلمه اُول علّت سَنگه
بیلدیلرحضرت اَلرنی حالینی بس اَلرنی بویمان افعالینی
پرده سینی ییرتمادی اُول مصطفی اوّل وآخرنی بیلدوردی خدا
بس اَلرنی مکری کیم یؤل تاپمادی دوست اٖبردی دوستینیِ حق ساقلادی
ذرهٔ هستی سٖینینگ جسمینگده دور کؤپ منافقنی بیری سن بی حضور
هرقبایی قیلسه مرشدبیلکه بس اول نبی کرداریدین خالی اٖیمس
سنگه بیرمحض شریعت باردور بس اَلرگه نٖچه مینگ اسّرار دور
هرزمان آگاه اگرِ بؤلسه ولی قالمس اٖبردی جسم وجانینگ مدعی
تاتیریک سن سَنگه غیرت باقیدور سَنگه نامحرم کؤزینگنی آقیدور
اول کیشی فهمیگه بؤلسه همدلی دوست حق نی مونچه مکر ایتمس ولی
اعتقاد قومیگه قیلماق شرط اٖیمس قوم دٖیمنگ کیم صاحب تمکین اٖیمس[۱۵۹]
قوم اَنی دیرلرکه محرم دور مدام بعضی اٖبرمیش پیشگان، امابعضی خام

حکایه:

باراٖبدی ایکّی برادر هم یقین بیریسی اٖبردی اَنی چون راه بین
بیریسی اٖبردی خدادین بیخبر صحبتی قاتل اٖبدی مانند زهر
بیرکونی مرد خدا اَیدی انگا کٖبل برادر اَیلاٖیین مردِ خدا
بیخبراٖیدیکه: ای درویش حال! ایتماگین بیهوده کؤپ خواب وخیال
حق سنی قیلدی بسی صاحب قدم بیزنی هم درگاهیده قیلسه نی غم
راه اَیلای دٖیسه کؤپ عشقباز اٖبدی خوانده ایلای دٖیسه بی ساز اٖبدی[۱۶۰]
بؤینیگه مرد خدا سالدی ردا ایخدا قیل همرهیمنی اولیا
بودعاسی هیچ درگیر بؤلمه‌دی کؤدک اٖبردی صاحب شیر اؤلمه‌دی
بیخبر ایدیکه کؤپ قیلمه دعا بؤینینگه سرتاقدم باغله ردا
بس نمکغه توشسه لریوز مینگ شرر قیده ذرّه اچیغینِ برهِم اورار
هرولی کیم باخبر بؤلسه اٖبدی هرنٖچوک خرمٖهره در بؤلمسمیدی؟
کٖبرمس اٖبردیلر اولوغ دریا ارا اوچرا گایموگوهرِ قیمت بها
همنشین دل اگرتاپسه اگر مصطفی دین بؤلور اٖبردی بهره‌ور
اَنده هم عاشقِ صادق باراٖبدی چاپلوسیدٖیک منافق بار اٖبدی
یوزمنافق یؤلیگه قؤیسه قدمِ حق عزیز ایتگن کیشیلرگه نی غم ؟
اوِتسه کاهل مینگ تنی بیرسن ولی هرولینی عصریگه بارکاهلی
سن اگرهمت بیله قیلسانگ هوس بؤلماگین غافل خدا دین بیرنفس
زور بازو بیرله بؤلمنگ اولیا بؤلمسه من بایگیِ اول روسیا
خواجه نجم الدین اِیدیلرپادشاه برنگه ده بیشک اَیلراولیا

[۱۵۹] اوشبو بیت معنانی توغری افاده ایتمیدی

www.ezgu.org

قوة نجم الدینینگ درکاردور بؤلمسه سعینگ سَنی بیکاردور
مردحق ایدیکه: آیابی خبر! کؤپ رموز لرنی بیلیب سن بی بصر
بیخبر دیسم دلینگنی نقلی بار باخبردیسم باشینگنی ثقلی بار
هیچ بیلمایمن سنی کارینگنی من دلده ترسِ محض گفتارینگنی من
بیخبرمنگه قیلالمنگ پیروی ناعلاج من سنگه ایلای پیروی[۱۶۱]
شادبؤلگای سن ولی صیدزبان قؤشنی آلماقغه کبراک بسیاردان
آخری همصحبتی نی صحبتی باره- باره اولیا قیلدی انی
هرکیشی دانندهٔ اسّرار ایمس اهلِ دلنی صحبتیگه یار ایماس
گرچه عاصی وغریب سنِ بیل یقین یخشیلرنی آلدیدین ایریلماگین
ای فلک آخرکه قؤیمایسن منی بیرزمان، بیرلحظه باحظ یورگنی
ای فلک هنگام گردون ایلادینگ بیرنی(لیلی) بیرنی(مجنون) ایلادینگ
چون(یوسف) نی ملکیدین قیلدینگ جدا اول(زلیخا)بیرله قیلدینگ اشنا
بسکه سیندوردینگ چو(یعقوب) بندینی دورقیلدینگ کؤزیدین فرزندینی
بیرنی عاشق، بیرنی صادق ایلادینگ بیرنی عالمده منافق ایلادینگ
تا اؤزینگ کؤرساتمسنگ راه یقین کیم بؤلور اؤز آلدیکا اُول راه بین؟!
تا اؤزینگ کؤرساتمسنگ فیضِ جمال سعی بیرله بنده دین پیتماک محال
خاک دین دورخاکسارینگ بپش دور همدمینگ دورغمگسارینگ بپش دور
خوف عصیانینگ عجب دلریش دور تن کاچون بیگانهٔ دلخویش دور
جمله خُرم بؤلدی،خُرم بؤلمه‌دینگ ای منی غمگین دلیم کم بؤلمه‌دینگ
کُل عالمنی قدیردینگ هر زمان تاپمادینگ بیرذره ای نام ونشان

***

«علم حق درعلم صوفی گُم شود این سخن کی باور مردم شود؟!»
اول همه راز ونیازی یارنی ایستامای قیدین تاپار اسرارنی؟
صوفی اُولد ور بؤلمسه اُول خودبین[۱۶۲] تاپمگایسن ذره دپک مقصود دین
حاصل صوفی جمال الله اپرور هرزمان هرلحظه ذات الله اپرور
سن اگرذات نهانی ایستاسانگ عالم بیرنگ اپرورکیلتورمه رنگ
ذات اصلیدین اگرآیتسنگ خبر میم (احمد)نی مشامینگدین کؤتر
سن اگربؤلسنگ توجه هم نظر تا که اسراریدین آلگایسن خبر
بیرتوجّه بیرله اُول مرد اُولزمان دفعتاً بؤلگای خدا گه راز دان
سالک آیتورالسلام علیک نور وی مقام وحدت ذات غفور
سنگه کپلدیم خاک لرنی زرقیلور جمله نی آیینهٔ انور قیلور

[۱۶۱] عادتدگی دیک بویتده هم قافیه ایشله تیلمه گن
[۱۶۲] وزننی سکته لیگی بار

www.ezgu.org

سنگه کېلدیم دل هویدا قیلگانی
مَن جمال الله تماشاقیلگانی

بود یانابود اېدیم کېلدیم سنگا
فیض رحمت دین عطاقیلگین منگا

(جزء)ایدیم اِبمدی کېلیب(کّل) بۆلگانی
شوق و ذوقینگ بِیرله مشغول بۆلگانی

حق تعالی اَیدی: ای فرد زمان!
خوش کېلیب سن منگا بۆلگینِ میهمان

یۆقِ ایدینگ عالم ده بارایتدیم سنی
خاک اېردینگ بی غبارایتدیم سنی

تاسن اوچون مَن بهشت قیلدیم بنا
فیضِ رحمت دین عطا قیلدیم ینا

اېمدیِ سن نام ونشانینگ منگا قۆی
گوش وهوش وهم زبانینگ منگا قۆی

حالیامست وعمل پالوده سن
آب مستعمل کبی آلوده سن

اصل بیلمایسن مکانینگ قیده دور؟!
دنیاده نام ونشانینگ قیده دور؟!

بۆلمسه سن مونده اېردینگ بیخبر
سنگا کۆرساتدی منی اُول راهبر

حِجّ عمره ایلاسنگ گرنذربیر
روزۀ نذر و زکوة بی نظیر

سنِ فنای پیربۆلدینگ ای لبیب!
نشأۀ ماغیب قیلگایمن نصیب

تاجِد معمور پیرینگ دورخدا
سنگاهردم رهر و هم رهنما

اولاً اُول کېلگانینگدین پاک بۆل
یۆلغه کیرگین ذره مشت خاک بۆل

ذره – ذره آگهی بۆلسین دلینگ
فتح وحدتدین آچیلسین مشکلینگ

حالیاکودک دوسن همراهِ پیر
بۆله سن بالغ پیرینگ گربیرسه شیر

حالیاسنگاعجایب وقت دور
مونده یۆل تاپماق مقامِ سخت دور

بس بویۆلنی اصلینی پایانی یۆق
شیر و روباسینی هرگزسانی یۆق

مونده یېتی پشه بۆلدی، خاص فیل
اندە یېتگونچه کۆیارمینگ جبرئیل

چون بویۆلگهِ عقلِ جان درکاراېمس
هم زبان وهم مکان درکاراېمس

منگاطالب سن مدام خاموش بۆل!
برچه نی کسان قیلیب بیهوش بۆل!

جمله نی یکسوی ایلاب یاربۆل
با خبربۆل طالب دیدار بۆل

برهم اۆرگیل جمله نی ای ذوفنون!
(کُل)عناصرنسلیدین هچ قالمسون

هوشیگاکېلدی اوشل صوفی زمان
معرفت بابی آچیلدی ناگهان

پیریگه دېدی دمی اول رازینی
نالۀ ذوق ایله اُول آواز ینی

من خدانی رازیگه بۆلدیم یقین
سیزگه رازدلنی مَن اَیتای چنین

وصل تاپدی چون طریقِ راه نی
هر زمانی اُول دلِ آگاه نی

پیری اَیدی: سن فنابۆلدینگ بوکون
سن فنای شیخگه جابۆلدینگ بوکون

اېمدی نیکی یۆلغه کیردینگ سالکا!
رازمخفی اَیلادی حق دین ندا

نوراصلی دین تجلّی تابلادی
هم کلام رب نی حق دین انگلادی

سن اگربۆلای دېسنگ حققه یقین
کاروبارینگنی قولینگ دین بیرمگین

هرزمان حق دین ولی جودایسته گین
وحدتی تاپگینِ ومقصودایسته گین

اوّلِ وآخرنی سنگه بېردی حق
(رب اَرنی– لَن تَرانی) دین سبق

بارسن دریاگه چومگین سالکا
بیرفنادین اېمدی بۆلدینگ ماسوا

www.ezgu.org

هم ینه ایکّی فناباقی اِبرور حالیا کوپ مدعا باقی اِبرور
هم فنا وهم بقانی حاصل اِیت یؤل یورورسن مدعانی حاصل اِیت
اهلِ زاهدلرگه دورمینگ مدَعا[۱۶۳] اهلِ دلنی مدعاسی بیر خدا
بازبیرگای بیرتوجه راهبر اؤزگه کیفیت دین اؤلغای باخبر
بؤلغوسی حاصل فنای فی الرسول جان وجسم باری بؤلغای جمله نور
واصلینگ اماکبتارحاصل قالور خاک جسمینگ نورایله تبدیل بؤلور
اِبمدی مَن بیهوش لیکدین داستان شرح اَیلاب سنگه اَیلرمن بیان
بازکبلدی سالک بیهوش دلی غیب دین رازِنهانی انگلادی
السلام علیک ربِ العالمین! خالقِ خلق کَردهٔ روی زمین
مَن کبلیب مَن سّراسّراَیتگالی تادلیمنی غمِ دین انکار ایتگالی
مَن کبلیب مِن عقل دین بیرون بؤلوب مَن کبلیب من مطلوب بیچون بؤلوب
مِن کبلیب مِن خارلرنی گل قیلای[۱۶۴] برچه نی بیر(هو)بیله بلبل قیلای
من کبلیب مَن سالک با اعتقاد هوشیم ودردیم کمالات ایله ذات
انگه حق قدرت بیله قَیلدیِ کلام اُولِ مقام اصلیدین قایم مقام
سالکا ماومَنی دین اُورمه دم سن بیله مَنگه قالیب دوربیرقدم
ختم (کُل) قیل ختم (جزو)یدین جدا ختم کّل قیلمای تاپالمس دورخدا
(ختم جزوی) جسمِ انسانی اِبرور (ختم کّل) کیم نور ربانی اِبرور
نورحق نورگه قؤشیلدی بؤلدی نور قطره چون دریاغه تامدی بؤلدی دُر
قطره بؤلگین اِبمدی تاگُم ایلاسین ذرهٔ جسمینگ نی قلُزم ایلاسین[۱۶۵]
سالکابؤلگین بو یؤلده ذرّه وار تاکه بو دلدین کؤتاریلگای غبار
بؤلمسه خطینگغه ضرب راست خَم بیرطلاسن مُهر بیجا غیررسم
حالیا کبلدینگ که درگاهیمغه سَن قیلمغایمن سنگه بی پرده سُخن
یِبتی مینگ پرده حجاب روحانیدور یِبتی مینگ پِرده حجاب نورانیدور
یِبتی مینگ پرده حجاب ظلمانی باز اَیته بیرسم من ادا بؤلمس بوراز
بس قوتولدینگ یِبتی مِبنگ روحانیدین هم قؤتولدینگ یِبتی مینگ ظلمانیدین
اِبمدی کیم نورانی قالدینگ باقی راز بیخو د ی وِقتی با سؤز و گداز
بیخودی بؤلدینگ خودی قیلمه طلب بؤلمگای سن چون سپاهِ بی ادب
بیخودی بؤلدینگ جهانِ حاصل بؤلور عالم کون ومکان حاصلَ بؤلور
دلده دردی قالمغای بِرگرد باز تاپسه اوشبِو قُرب الله مردِ باز
بوسفیدی وسیاهی سنده دور بنده دورسن عذرخواهی سنده دور

---

[۱۶۳] زهد اهلیگه اِبرور مِبنگ مدعا

[۱۶۴] اوشبوبیت اوزبیکستان نشریده کیلمه گن

www.ezgu.org

سَن اگر بؤلسانگ ایدی طالب منگه
بیرنگاهی قیلور اِبردیم من سَنگه

هیچ بی من خانمانینگ بؤلماسین
غیرمن روح روانینگ بؤلماسین

غِیرمن هریِپرده یورسنگ راه بین
هیچ بؤلمنگ اوشبو یؤلگه سن یقین

مَندینِ اَیرو اؤلتومه بی غم مدام
طالب اؤلسنگ ییغلاگین هرصبح وشام

من سنی ایزلب یورورمن سربسِر
وای یوزمبنگ وِای کبم ای بیخبر!

بیرزمانی چون طلبِ قیلسنگ منی
سندین آرتوق من طلبکارینگ سنی

بیرنفس غافل دوسن مَندین که هم
بیخ ایمانینگ نی اورگایلرقلمِ

گرچه سن ذوقینگ بیله جوینده سن
واقفِ دم بولکه من جوینده من

سن حذرقیلمایموسن قیدینگده یؤق؟!
عنکبوت سن بهره یی صیدینگده یؤق

دایما بیدارمن، غفلت گه سن
غفلتی لرکبمگه اَیتای من سخن؟!

تابله مای باشینگ گه خورشیدجمال
جمله ای یورگانلرینگ خواب وخیال

اوّل وآخرهمه نابود بؤل
جمله نی یکسان قیلیب موجود بؤل

خویشدین بیخویش بؤلگین هرزمان
تاکه تاپگایسن بوعمرِجاودان

صورتینگ نی فانی ایلاب نور بؤل
تامنی درگاهیمه مسرور بؤل

صِورتینگ نی فانی قیلگین مثلِ باد
قالمه گایسن اوشبوعالمده حیات

سن حیاتنی تاپمسنگ مهجور سنِ
فیضِ رحمت دین همیشه دورسنِ

کبمگه مهرینگ بؤلسه ایمانینگ سنی
چون اَنینگ بیرلن دورورجانینگ سنی

قیلماگین بیکارعمرینگغه جفا
بوجفادین ذره کؤرمانگ دور وفا

دیده بینا بؤل بینالیک پیشه قیل
وقتِ بینالیک اِبرور اندیشه قیل!

ریشه عِمرینگ سنیِ ای خشک مغز!
پاکَ بؤلمایسن اولوغ دریاگهِ چغز!

سن جدل قیلگین سنی یادینگده من
مندین اؤزگه غیرگه قیلمه سُخن

بؤلماگین یکسان عشق غه بیقرار
تاکه کؤرگایسَن بو وحدتدین دیدار

سن اگر بؤلسنگ دیدِی منگه یقین
بارسنگم دوزخگه بیِ من بارمه گین[۱۶۶]

عاشق جان وجهانی مَنده دور
جمله نی سرّنهانی مَنده دور

مَنده دور اول نورِعالم بی‌حجاب
دیده بینا یِؤق سنگه اُولدورحجاب

سَن اگرخود ایسته‌سنگ جبارنی
تاشلاگایسن نام و ننگ وعارنی

تن همه بیدار ودلدورخفته باز
بؤلغانینگ یؤقتورهنوزمِ اهلِ راز

اهل بؤلسنگ جهلدین بؤلگین جدا
تاقدم قوبسنگ بؤلورسن کیمیا

هوشیغه کبلدی اؤشل سالک ولی
بایگی اَیتگانلرینی بیلمادی[۱۶۷]

پیرینی آلدیغه باردی اِولزمان
تاکه معلوم ایلاگای سرّنهان

سن اگر واصل بؤلورسن بیخبر
کؤپ کؤرنگای خلق اراَ بوکشف لر

[۱۶۶] بارسنگ دوزخققه، من سیز بارمه گین

[۱۶۷] قافیه بوییرده هم بیر–بیرگه ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

سَن فنا بؤلگین رسولِ گه بیل مونی
قیلماگین بودعوی بی معنی نی
مونده کبلگین من سنی گویاقیلای
قطره دورسن تادریکتاقیلای
قطره دورسن دایمانیسانی بؤل
تاصدف قارنیگه توشسه کانی بؤل
باز قیلغای بیر توجّه پیرِ عشق
نقش بؤلغای دلغه چون تصویرِعشق
دفعتاً بیهوش بؤلغای اولزمان
انگامعلوم ایلاگای سرّنهان
بازکبلدی سالک بیهوش ولی
یبتی دریانی دمیگه تارتگالی
السلام علیک ای نورالمقیم !
السلام علیک رحمن الرحیم!
بازکبلدیم عشق سرگردانی من
یؤق که بیرشیطان یارحمانی من
بازکبلدیم محو درمحو جمال
یاجمال حاصل بؤلور یاچون وصال
حق انگه اسّرارمعلوم ایلاگای
قطره نی دریابیله گم ایلاگای
بنده ایمدی خوش کبلیب سن وقتدور
ایمدی تاپگایسن مقام ایچره حضور
بس بویؤلده گفتگوینگ قالمه‌دی
بیخبربیرتار موییِنگ قالمه‌دی
جمله یکرنگ بؤلدی غرق نورایدی
دل همه آئینه دین پرنورِ ایدی
چون ازلدین زادِه کبلدینگ زادسن
سرخطِ موجود دینِ آزادسن
من سن وهم سن من اؤلدینگ محتشم
معنی (اومن شد من او شدم)
(جزو) ایردینگ ایمدی بؤلدینگ پاک(کُل)
بو(فنافی الله) نی تاپتینگ پاک(کُل)
(عِین) درعین بؤلدینگ وچون عین باز
غفلتی لیک قیلمه اؤتکارگین نماز
سن منی کؤردینگ نه بیلدینگ ای ولی!
اؤزگه لرسندبک هنوزهم بیلمادی[۱۶۸]
اؤزگه لرتاگنج ایچره کؤردی مار
هر سر گنجیگه بار دورِ اژدهار
ایمدی سن چون حق بیله بیرذات سَن
اوّل وآخرگه (کُل) آزادسن
هر زمان آواز مندین کبلسه چون
کُل مخلوقدین چیقاربیلگین فزون
ذره ـ ذره بؤلدینگ عالمگه پاک
قالمه دی بوتنده اصلاذره خاک
حاصل وقت بولکه همت سَنده دور
هم مقام قاف قدرت[۱۶۹] سنده دور
هرکیشی کیم یبتمسه لاف اؤرسه باز
انگامعلوم بؤلمغای سؤز وگداز

حکایه:

بار ایدی مردِجوان اما قوی
حُسن بابیده عجایب خوشتری
اوچرادی بیرعورتِ صاحب جمال
باشیغه توشتی عجب خواب وخیال
محوبؤلدی دیدی: ای زن بیرساری
عاشقم من سال نگاهی مَن ساری[۱۷۰]
آیدی عورت: منگاخواهربار‌دور
مندین اول خوشطرح وگُلرخساردور
صبرقیل حالاکبلوراُول خواهری
ناگهان کؤرسنگ اُولرسن بیل مونی[۱۷۱]

---

[۱۶۸] اوشبو بیتده هم قافیه لربیر–بیربیلن ماس کیلمه گن

[۱۶۹] قاف قربت

[۱۷۰] اوشبو بیتده هم قافیه یؤقه لگن/یالغیز وزن بار

www.ezgu.org

کهینیگه ناگه قرادی اول جوان
اوردی عورت یوزیغه سیلی چنان

ایدی: اول عشق کیمغه بؤلسه رهنمون
غیردین اول ذّره نی هم کؤرمه سون

سن منگاعاشق اپرورسن نابکار
اؤزگالرنی صحبتی سنگاچکار؟!

یعنی بول سالک لره تمثال دور
اولّین وآخرین بول حال دور

تاتیریک سن غیردین بیگانه بؤل
مثلِ مجنون دایما دیوانه بؤل

اصلِ نورانیگه سن بولسنگ یقین
سن منی دیب دعوی لاف اورمه گین

هرکیشی بیدعوی بؤلسه اول تاپر
دعوی دور عالم ایلیگا دردسر

زهرقاتل دورانگه شهرت زمان
دایما بیرو وشه ده بؤلگین نهان

صوفی لرگه ایکّی قول دوربوسخن
معنی لرنی نیچه سنگه ایتامن

آسماندین یبراوزه تؤلسه حرام
ذره تاپیلماسه بی شبهه طعام

قدرتیدین کؤرکه اعظم ذوالجلال
دوستیگه اؤزغیبی دین بیرگای حلال

زاهدا اُول متقی لرقوتی دور
بو موافق کیم شریعت فعلیدور[۱۷۲]

قول عارف اؤزگه دورعاشق ولی
بس مراد وقصدی بودور مولوی

یوزحرامی رو بیرورخواب وخیال
قوّت نوری بیله بؤلغای حلال

ختم بؤلدی بوسخن ایمدی تمام
نور وحدت دین آچیلدی صبح وشام

اؤزگه لربیلسه حلال اما، مونی
شرع ده اپرورحرام ایمدعی

بس مونگه گوی و مگوی اسراری بار
محرمی قیده موتانی تاپمق بکار[۱۷۳]

سّرمخفیگه حکایت باردور
بو سخن لر گنبذ دوار دور

اوشبوسوزنی شرحینی وا ایلاسم
من کبره ک بوشورپیدااَیلاسم

(کوه قاف) نی کؤرسه تای بو جایدین
سؤنگره بومعنینی بیتکورسم یقین

حالیا مینگ بیرحجابیم باردور
معنی بیرماک حرفگه دشوار دور

ببرکیتیب من شرح قیلماغیم قیین
بس یگانده بیرته بؤلغای راه بین

معنی سین دبسم جهان آشنا بؤلور
نصف عالم یؤلیدین گمراه بؤلور

اول سبب دین قیته مضبوط اَیلادیم
بود ابَدی سرخط گه نابود اَیلادیم

(مولوی)نی وقتی ناپیدا ایکن
اوزمان ده چشمه لردریا ایکن

حالیا دریا بؤلوبتور چشمه آب
محرمیم یؤق کیمگه اَیتای ای شباب؟!

بوسخن لرگه عمل بؤلسه ابدی
(منصورِ) بیچاره جان ببرمس ابدی[۱۷۴]

راه نـازکدورکه لب محرم ایمس
اول سبب دین ثبت قیلدیم پیش وپس

محرمی تاپگین که حل قیلغای مونی
بو جهانده جاه تاریک معنی نی

---

[۱۷۱] قافیه تنلنگن سوزلر بیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

[۱۷۲] بوبیتده قافیه باغلنگن(قُوت)بیلن(فعل)سوزلری بیر– بیرگه ماس کیلمیدی

[۱۷۳] محرمی قیده مونی تاپماق بکار؟!

[۱۷۴] بوبیتده هم عادتده گی دیک قافیه یؤقه لگن

www.ezgu.org

بوسُخن نی معنی سی باقدردور چودگرمعنی قاشیده بدردور
بوسُخن نی (شافعی) دین سؤرماگین (مالکی) قیدین ینه بیلسونِ یقین؟!
(حنبلی) بیلمس مونی ای هوشیار! بیربلی دیدی بلا بؤلمس دچار
(حضرت لقمان) تاپمستور فرح اهل باطن نی نه بیلسون اهلِ شرع[۱۷۵]
بس اَلرگه بؤلمغای مقبول جان بو سخنلر لازمان ولا مکان
وقت ایمستورکیم اَلرنی وقتی چون گوهرین منقاریگه آلگای بورون
ختم قیلدیم معنی دین معنی زمان گاه دین بالکل اَییردیم کاردان
(مثنوی) نی معنی سی بیردانه دور دانه قدرینی کؤکرتورگان بیلور
کیم ازلدین مغزتاپسه جاندور بوسخنِ لربحربی پایان دور
گرچه معنی عایشه قیلدی تمام گوهر دُر دانهٔ بحر الانام
ای امامِ مقتدای عالمین پاک طینت،پاکدان ورَازبین
هیچ کیشی موناق ظلمنی قیلمادی من نه بیلغایمن جهاننی حالینی[۱۷۶]

حکایه:

طاهر و ناطاهری هریبرغه چون بی مصلاطاعت ایلرسیز بورون
گرچه بوطاعت که بس بی شبهه دور بعدسیزدین سؤنگره بوسنّت بؤلور
حضرت اَیدیلرکه: منع ایتمه مونی! قیلماگین هرلحظه ای منسوخ اَنی
تاکه مشکل مونده حل بؤلمای تمام پیروِ اهلِ نبی بؤلگینِ مدام
عالمی اسراروصاحب کاراهدی کیفیت ده صاحب اسّراراهدی
بس (مدینه) ده خدابین باراهدی بونبی عصریده مومن باراهدی
اؤزی مومن دور ولی دزدِ زمان خلقنی مالین ییغیب اپردی همان
بس اولر وقتیگه کبلدی صبح وشام کیردیلرحضرت اوییگه اُول امام
یخشیلارنی صحبتین تاپگان زمان مهنگ بلانی قهریدین قالدی امان
بؤلمه اسرارینگه مغروری بسی! صدهزاران باردورسهندیک کسی
ذات معنی تاپگین ومعنی ولی معنیدان بؤل،سؤنگره قیلغیل دعوینی
هرگیاهی کؤرسنگ اول تسبیحی بار دل آچیلدی جمله سی پروردگار
هرکیشینی قلبی بؤلسه نابینا انگا کؤرونگای بوصورتلیک گیا
طالبی بومعنی لارگه بؤلماسنگ روزمحشرده بؤلوراحوالِ تنگ
جان ودل بیرلان خدانی درزمان بنده سَن یادیگه بؤلگینَ بیگمان

[۱۷۵] اثرده عموماً لفظی قافیه ایشگه آلینگن

[۱۷۶] بوبیتده هم عادتده گیدیک قافیه لربیر- بیرگه ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

حکایه:

(بایزید) بیرکون یۏراکی قان اپدی
ناگهان چون بایزیدنی الدیـــــگا
ای(انالحق)من مدام حق من دیدی
بایزید ایدی که: ای بی معنی حال!
سبن کبم وذات خدا کبم بیخبر
لاف اۏرارسن هرزمانی بیشمار
وقتی خود بۏلدوم مدام بیخود من[۱۷۷]
الغرض منصورنی اۏلدیردیلار

منصوراوچون دیده سی گریان اپدی
کبلدی اوشل منصورصاحب صفا
چون وجود ذات مطلق من دیدی
ذات حقنی قیلماگین هرگزخیال
ذره یی کۏنگلونگا یۏق عشقدین اثر
آخری منزلده جاییینگ پایدار
ذره یی نایابی گا موجود من
چون(انالحق)دیدی دېب کۏپدیردیلار!

(بیرینچی دفتر تۏگندی)

[۱۷۷] بویبرده شعر وزنی قیسقه

www.ezgu.org

(مبداءنور) ایکینچی دفتر:

« مدتی این مثنوی تأخیر شد مدتی بایست تاخون شیرشد »[۱۷۸]
بی ریاضت هیچکیم تاپمس مراد شادیگاغم کیلدی وماتمگاشاد
گرچه سرسبزبولسه هم شاخ نبات زودخزان ایلار نسیم حادثات
خفته بولغای همچنان برگ لطیف تیکسه ناگه همچنان بادکسیف
بیل حوادث دشمن جانینگ ایرور تاشلا(حادث)نی(قدم)ایزلاب- یوگور
تن که حادث دور مثال برزخی کیلدی هررنگ جنتی ودوزخی
(مولوی) گه حادثات دیگری توشدی انوار ولایت لنگری
بؤلدی مرگدین انگاناگه حادثات آدمینی عمریگه یؤقدور ثبات
گرچه اپردی مثنوی دریای رَب روح پاک شه (حسام الدین) سَبب
اُول کَشنده اپردی یوک آرتراپدی لامکاننی شهریگه تارتراپدی
آب جاریِ گرچه بی اندازه دور آقه بیرسه روی دریاتازه دور
اندکی تأخیرتاپدی تیره دور رویی خاک آلوده، رنگی خیره دور
لیک بؤلسه همنشین آب روان بادهم بؤلغای او وقتده سرگران
(شه حسام الدین) گه نیکوخصلتی باراپدی صاحب عبادت عورتی
وقت اول صاحب نفس کپلدی قریب چون خزان وقتیده تورمس عندلیب
باغلاَدی رخت وچنان قیلدی سفر کپتدی عالمدین او عالمغه بدر
شه حسام الدین نی قلبی شمع اپدی اوّل و آخرده خاطرجمع اپدی
تیکار اپردی (مولوی)گه پرتوی جوش اورادی بحرغیب دین(مثنوی)
پرده بؤلدی شمع دلگه حادثات مدتی بیر ـ بیرگه قیلمای اختلاط
خیره بؤلدی طبع پاک مولوی تاپدی تأخیری کلام مثنوی [۱۷۹]
روزکپتدی روزه نی تاپماق محال بؤلسه ادراکینگ بوسؤزنی انگلاب آل
مولوی که صاحب دیده اپدی دیده سیدین مرگ پوشیده اپدی
بوسبب دین شیخِ صاحب دولتی روزگاریگا تیلادی مهلتی
تاکه اول روح نی جهانگیراَیلادی خون دلنی(هو)بیلان شیراَیلادی
همچنین مهلت کپره‌ک بیننده گه وقت لازم گریه بیرله خنده گه
گریه قیلسانک ازبرایِ دینگه قیل خنده نی جنت گه قیل(عبدالجلیل)!
بوجهان زندان وغم کَنده ایمس جای ماتم دوررهِ خنده ایمس
کیمکه شادی قیلدی مونده غم تاپر اولکه رنجور بؤلدی زود مرهم تاپر
وادریغا کپتدی مهتابیم، قـــــانی؟! عمرِگوهر اپردی نایابیم قانی؟
بارایکن سینه مده صدگنجِ نهان بیلمادیم کپتدی قؤلیم دین ناگهان

---

[۱۷۸] اوشبو بیت(مثنوی)نینگ تورلی چاپلریده (مهلتی بایست تاخون شیرشد)شکلیده کپلگن

[۱۷۹] تاپدی تأخیری کلام مثنوی

www.ezgu.org

کیم دین ایزلای عمرپاکیمنی شو وقت
عمرهم سرمایه ایمان اپکن
اپمدی قؤلدین کپتدی آه اورماق نی سود؟
وادریغا بارِ بسته باره میز
خیرلر تأخیر وشرلر ایلگری
خیر تأخیرتاپدی آخرِ شّر بؤلور
(مولوی)گه کپلدی تأخیری بکار
قورقه من بی کِشت اؤتیب کپتگای بهار
اهل کِشت لرغم ده نابود بؤلدیلر
حیف اَؤشل مردیکه بی کِشت باره دور
رهنماسی دیو و شیطان و پری
علم بسیار وعمل دین بیخبر
ایش نی اوّل قیلمگان گنده بؤلور
وقت اؤتدی نی بؤلور آخرگه ایش؟
تاشله مانع لرنی بو یؤلنی اَریت
کؤزنی نوری باریده کاری کپره‌ک
وقت تپگدی بادتند، اوچدی چراغ

برگ خشک بؤلدی کؤکرمسدور درخت[۱۸۰]
بلکه گنجِ مخزنِ رضوان اپکن
کیمکه کؤیدی حاصلی انجامی دود
کوزهٔ گردن شکسته باره میز
وه نه بؤلغای اُمت پیغمبری؟!
بندهٔ بی جستجو کافَر بؤلور
الحذردیر اپردی غوثِ روزگار
ییغلار اپردی بازغوثِ روزگار
عمردین سرمایه ایزلَب اؤلدیلر
نقدینی شیطان آلیب زشت باره دور
بنده لیکده کونده مینگ یؤل تأخیری
اند کی عمر و اجل دین بیخبر
آخری شیطانغه خربنده پـــؤلور
دپگ همت گه اوّلدین پُخته ایش
اِیزلمه تأخیرنی ای آب پلید!!
پُشته قوت باریده باری کیره‌ک
سودقیلمس وقتِ رحلت ییغلاماغ

حکایه:

(خواجه اِلیاس سمرقندی)اپدی
بارور اپدی جاییده غوثِ زمان
یؤلده شیخگه خضربؤلدی همسفر
دلده حقنی یادی وچشمی پراب
خضراپدی:مونده کپل(عبدالغنی)!
شیخ جواب اپدی:سبق دین قاله من
یؤل خطردورکارتأخیرتاپماسون
هرنفس بی یادی اؤتدی بیکمال
تؤشتی قؤلدین ناگهان گوهرکه چست
خضرمحرم یؤقتوصاحب دردگا
دشمن تاخیر اپرور آزاده مرد
مردکامل مژده ایزلارپیر دین
شاهدحالیمدو قول مصطفی
شاهد ایمانیمیز دور بوحدیث

سایه سیدین عرش خرسندی اپدی
دلده ذکر اَیتور اپدی اُول کاردان
سوره‌ر اپردی حالتِ غوثدین خبر
بپرماس اپردی خضرگا هرگزجواب
واقف اول،سپندین سؤرارمن جمله نی
سیزگا بؤلسام کارحقدین قاله من
بنده دین تکرارتاخیرتاپماسون
جستجو بیرله انی تاپماق محال
مپده بؤلغان سؤنگ قیلیب بؤلمس درست
جایی کپلسه خس،خلیل دورمردگا
اپزلامس مهمیز اسپ تیزگرد
مرغ روحانی قاچارتاخیر دین
انگلا(الخیرلایؤخر) دین گواه
مژده دورامت گا،بودرنفیس[۱۸۱]

[۱۸۰] برگی خشک بؤلدی کؤکرمس دیردرخت

www.ezgu.org

ای نکودل یؤلغه تؤشتونگ یغلامه برقدبک بؤلگین وتاخیر اپزلامه
بنده لبکده قیلمه تاخیرای(خلیل)! وقت نازک کبلدی وعمرینگ قلیل
نی دلاورلاربو وادیده هلاک یؤلده قالغانلا ساچرباشیغه خاک
مرددور اندیش درکارای(امین) کؤزآچیب بیلسه قیامت نی یقین
بومنافق رویلار اؤلمادی لار ! خاک استیده فنا بؤلمادی لار
وقت طاعت بنده لیک انگا حرج گرعمارت قیلسه لار بنیاد کج
همچنان فربه دونده خرس لاری عمرکمبدی و کمیمی حرص لاری
شرع پاک مصطفی یادیده یؤق بنده میز دبدی،خدا یادیده یؤق
دستلاریبتمایدور اهنگ قیلسه لار تاخدانی تاپسه لار،جنگ قیلسه لار
بؤلسه لارتنگ نبچه کفرسربراؤرار شادبؤلسه معصیت لارسراؤرار
یؤرمسه کامیغه بیرساعت فلک هم قیلورلار ذات الاالله شک
ناگهانی تاپسه جاییدین ظفر اپشنی مبن قیلدیم دبگای اول کؤروکر
نصرت خالقنی مبن قیلدیم دبماق محض کفریدورایماندین اپلگراق
حدّیبتارمی بنده گه ای عقل پست ! قدرت صانع گه بنده اورسه دست
بنده لیکده فرد بؤل (عبدالجلیل!) مصلحت قیلسنگ درست کبتماقنی قیل
کوشش دین قیلِ که عمرینگ قیلمه حیف وقت بیر قاطع اپرور مانند سیف
مرد ابن الوقت تأخیر دین جدا هیچ طالب بؤلماسین پیر دین جدا
تشنه من دریاگه تاشلاب آب دبک چیق بو تاریک دهردین مهتاب دبک
مصلحت نی تأ خیریگه دین کویار جاهلی نی ظلمیگه مؤمن کویار
شرککه تأخیرایله ای(عبدالحکیم)! باره- باره خیر ایلانگای بؤلم [۱۸۲]
کارخیرنی یؤلده کؤپدور رهزنی چون عزازیل دورکلانتردشمنی
بچه ده ساله نی کودک دبدی بنده لیکده چالی وقت اندک دبدی
یاشی (بیست) گه یبتدی خرملیک جوان جنبش شهوتنی قیلدی رازدان
تارتراپردی تاکه اوزاصلیگه چه دیونی وسواسه سیدین بیست گه چه[۱۸۳]
(سی) گه کیردی خانه وجا ایزله دیر خانهٔ نقشین وماواً ایزله دیر
دیو ابتارسرگشته بو منزلگچه بنده عاجزنی(سی) دین(چل) گچه
چهلغه یبتگان سؤنگره دلغه غم توشَر بوطناب دیو، ینه محکم توشر
هرصوّر دین نبچه نقشی کؤرساتور کوزیگا دنیانی یخشی کؤرساتور
دیده سیگه زشت نی مرغوب ایتار خوبنی زشت، زشتنی سنگه خوب ایتار
بادحرص نی جانیگه موجود قیلَور یؤل یورارده (هاروت) و(ماروت) قیلَور

---

[۱۸۱] بویبرده هم (لفظی قافیه)اپشله تیلگن

[۱۸۲] قافیه بیر-بیربیلن ماس کیلمه گن

[۱۸۳] اوشبو بیت نی هم قافیه سی رعایت بولمه گن

www.ezgu.org

بنده نی سودرارخطرلیک راه گا تاکه (چهل) دین بنده نی(پنجاه) گا
همچنین خیره بۆلوربدرمُنیر مردنی(پنجاه)ده عقلی کمییر
ایش تنزلّغه توشوب عقل بۆلدی تاکۆزینگ آچدینگ وایبغلاب کبلدی (شصت)
(شصت)گایبتگان سۆنگ شکستدور دولتینگ ای غلام آلمانگمی آزادی خطینگ؟!
بوی مرگ هردم مشامینگدین کبلور طبل مرگ هرلحظه بامینگدین کبلور
بنده سن (هفتاد) و (هشتاد)ینگنی بیل همچنان بـــابـــا وٌاجدادینگنی بیل
کبتدی لربیر- بیرینه خُردوکلانِ سَن هنوزشوکت گه دایم شادمان
گرچه ظاهرده (نود)لیک ساله سن دیونی قۆلیده سن گوساله سَن
(صد)گایبتدینگ سدراهینگ بۆلدی خَس شیره گه توشدی اوچالمامسدورمگس
لای عصیان آدمیگاشیره دور آدمی شیطان بیله همشیره دور
حرکتی ایلاراو وقتده مرد پیر گنجِ عقبی نی قیلایدیب دستگیر
انده دیو آیتورکه کۆزنی نوری یۆق وقتینگ اۆتدی ومیانینگ زوری یۆق
وقت قوّت باریده جهد ایتمه‌دینگ منزل دارالـــــبقاغه یبتمه‌دینگ
ایمدی کیم کِشتینگ ثمربیرمسدی بَر کِشت بی وقت ایلاسنگ عالم کویر
موسفیدی سن خدابخشنده دور مرد مؤمن سَن فضیلت سَنده دور
همچنین ایلتارلحد غه سُست مغز قۆلکه باغلاندی قیلالمنگ کارِنغز
مرد دوربینغه ره آوردی کبرِه‌ک یۆل خطردورسایه مردی کبرِه‌ک
آنچه تأخیردین گپوردیم سنگا، مَن آفت تأخیرنی بیلدینگ(بوالحسَن)!
بنده لیکده اۆزگه تدبیر ایتماگین تاتیریک سن وقت نی تأخیرایتماگین
ایش که توشتی اولین تأخیرگه کبلدی مشکل (مولوی)دین پیرگه
وقت مُضطرلیکده حاجت ایزلادی عقلِ کامل ابردی مهلت ایزلادی
قیلدی تأخیریغه صد افسوس مرد دردکۆرگانلر بیلورقنداغدی درد!
ای کم ارنفسینگا(جالینوس) یۆق عمرلربرباد، بیرافسوس یۆق
شیردل لرعزم عقبی قیلدیلر خضر وقت نی یۆلده مانع قیلدیلر[۱۸۴]
چون کبتارسن مال و اموالینگ بیلن شوکت و دستگاه وهم مالینگ بیلن
کبتمه قاروندبک قارون گنده دور تانگلاحقنی آلدیده شرمنده دور

حکایه:

بار ابدی صیاد مرد احمقی گربه موش کۆردی بۆلالمس مُتقی
کاریگه شیطان قیلاردی خنده ای صعوه نی توتدی ناگه زنده ای
هم زباندان، هم سخندان ابردی اُول بس بساطیده یۆق ابردی عقل کُل
گرچه ظاهرده فراست باراِبدی عقل جزوی عاطل وبیکار ابدی
صعوه مُخلص لیک تیلر ابردی چنان تا اۆزیگه پاییدین بندِگران

[۱۸۴] عادتده گی دیک بوبیتده هم قافیه سی یۆق

www.ezgu.org

دبدیِ مخلص لیکنی راهینی بیلای
کارتاًخیر تاپدی بیتمس بیشکی
هم تیکارکؤزیمنی بیرمس دان وآب
مکردرکاریدو تا یؤلنی آچای
دامگه توشتی صعوه ره اوردیِ آه
دبدی دولت بیرله اقبالینگ گُشاد
پیریده بارِ دورعجایب آبِ ورنگ
مستمع سن مردِمشتاق سُخن
بیخ دولتدورمنی اوچ گوهریم
مرداحمق ابردیِ جانِ تاپدیم دبدی
دبدی: ایتگین من سنی مُخلص قیلای
بیخ دولت دورسخن چالاک ایت
بیلدیکه احمقنی عقلی گنده دور
ایدی چالاک انگلا،چالاک ایته من
اولین هرگزایشانمه لافگه
دومین شولکه قؤلینگدین کیتسه گنج
باقی بیرسؤز دورکه ای همراهِ من
ایته من جاییگه تقریر قیلماسنگ
بوسخن اُول ایکّی نی تاجِ سری
تاکه نابود بؤلدی عقل کرگسی
چیقدی دیواریگه دبدی: هان! هان!
اول نصیب شاهِ با اقبال ابدی
ببریب ابردی سنگه دولتنی خدا
کیینیدین باردی بومرِد اوچ ـ تورت قدم
ایتیب ابردیم سنگه من هفتاد بار
من اوزیم وزنیمده هفت مثقالِ ایمم
انگلاغیل تقریرنی جان(بوالحسن)!
گوهرایمانینگدو،صیادینگدونفس
سن که بارسن مرغ عرشنی اقدسی
سن اگر ایلتسانگ درست ایمان پاک

مونده تاًخیراؤخشماس فکری قیلای
ناگهان اوچراب کبلوراوچ کودکی
گردنیمغه صدگره توشگای طناب
مثل عیسی دبک بواحمق دین قاچای
قیلدی اول صیاد درنگی گه نگاه
اوچ نصیحت سنگه گوهردین زیاد
ایتاایین اولوقت مُخلص ایلاسنگ
ایکّی سین دستینگده توریب ایته من
زینتِ ایمان کبلیب دور جوهریم
دولتِ نوشِ روان تاپدیم دبدی
تا آلای بندگران نی خس قیلای[185]
خُلق پاکینگدین سخن نی پاک ایت
هرزمان امارهِ ای گه بنده دور
حلق پاکیمدین سُخن پاک ایته من
بؤلسه اُول عقلدین بیرون اوصافگه
قیلماگین افسوس ومحنت، تارتمه رنج
دام دین مخلص که بؤلدیم ایته من
وقت مخلص لیکده تاًخیر قیلماسنگ
عرش وکرسی موندین آلگای جوهری
دام دین قیلدی بومرغ نی مخلصی[186]
بار ابدی جغدانیمه درگران
وزن گوهر هفت ونیم مثقال ابدی
کؤر بؤلدینگ حیف دولت دین جدا
دبدی بالله گر ابکن بس اهلِ غم
گنج قؤلینگدین کیتسه افسوس قیلمه یار
قیده سیققای شونچه مروارید هم؟
دامِ جسم عاریتگه صعوه سن
قیلماگین تاًخیرجلادینگدونفس
مکرقیل نفس دین اؤزونگنی مخلصی[187]
سینهٔ شیطان بؤلورصدچاک ـ چاک

---

[185] بوییرده هم قافیه لربیر–بیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

[186] عادته گیدیک بوبیرده هم(لفظی قافیه)اقؤللنگ

[187] بوییرده هم(لفظی قافیه)ایشله تیلگن

www.ezgu.org

لیک اگربی توشه وبی مایه سَن همچنان شیطان بیله همپایه سَن
مونده کپلدینگ بندهٔ لیک قیل، بهره آل کیم دیدی گوهرنی قوی،خرمهره آل؟
گوهر ایمان شعاع زُهره دورِ ایکّی دنیا آلدیده خرمهره دور
ای خدا هرکاریغه بیرگیل جدل توبه اوْرگت بنده گه پیش از اجل
گوهرایمان نی هر مؤمنگه بیر صدق پاک و استقامت دینگه بیر
شورش محشرنی زود کوْنگلومغه سال وقت آگه لیک بیلن جانیمنی آل

حکایه:

مزدوری بار اپردی شهرِ مصرارا انگابیرِخدمت بوْیوردی پادشاه
دیدی من عمریمنی جوهربیله من من سنی حالامُخیرقیله من
قوت هر روزه کپره‌ک یا آش و نان یاچو انعام درست، گنج روان
دیدی اول مزدور: عمراوْتدی عبث کارخیرگه مصلحت درکار ایمس
مرگ نیکانلرنی قیلدی پوچ ومات حالی دستینگده خراسان و هرات
دست درازی سنگه چون بیردی جلیل تاشلاگین تأخیرنی انعام قیل
مرگ کیم جانینگ نی بیرکاه اَیلادی ناگهان دستینگنی کوتاه ایلادی
مال وبار وخیرگه فرصت قانی؟! مرگ کپلدی هم سنی ایلتار منی
حالی خالق حکمیدین حکمینگ دراز اَیلاچاکرلرنی مالدین سرفراز
گرچه شاهی سن گدای هموطن سیلِ مرگ کپلسه‌نیِ سن قالغونگنی من
مرد دانالرغه تقریرخوب ایمس اوْتدی عمر بازاری تأخیرخوب ایمس
بایگی بیمدین چو تأخیر ایتدی شاه مزدوریگه بد– بد اَیلردی نگاه
کوچه ده بار اپردی بیرمسلوخ شتر زاغ لرگردیده صف ـ صف اپردی پُر
اسپ شاه هورکتدی ویقتی شاه‌نی[۱۸۸] وقت انعام اپردی سیندی گردنی
کارکشت تأخیراپدی بر بیرمه دی میوهٔ پر نور شکر بیرمادی
شاه یِیغلار اپردی شونداغ آه اوروب بوْینی سیندی یوْلنی اوستیده توروب
اپدی شونداغ بوْلدی انجامیم منی خلققه قیلغان وعدهٔخامیم منی
کالهٔ بدکیمگه ساتدیم کوْردیلر یوْلنی اوستیده یوزیمگه اوردیلر
ایمدی سود یوْق توْکسه کوْزدین ژاله نی شه اولّدین ساتماگین بدکاله نی
نیچه دشمن لریانیده توردی لر پرمنه دیب آغزیغه خاک اوردیلر
اوردیلربوْینیگه نیچه گُرزینی چونکه اندینِ آغریگن مردوزنی
اوْلتودی عاجزبوْلیب بیرگه باقیب لشکریل لاردم اسپگه تاقیب
سودرار اپردیلراپسیز، ای پادشاه! خلقنی چون آزاربیرگن بی گناه
سودرادیلارمرده سین قیرق ایکّی کون عبرت آلگای تاکوْریب هر ذوفنون
کار(خَیر)تأخیرتاپدی (شّر) بوْلور شرگه اَیلنگانده خلق مُضطر بوْلور

[۱۸۸] آتی هورکدی یوییقیتدی شاهنی

www.ezgu.org

دلده کِشتینگ بار اِیکمای قوْیماگین
وقت بیرگوهردوقدرین بیلسه خلق
طالب مسلوخ اِیمس مرغ نکو
نه اُوْشل مرغیکه گوهردارَاِیدی
بندهٔروحیم که عرشگه باره دور
جان ضیاًتاپدی ایمان رونق تاپار
اصل همت دور ایمان‌نی جوهری
آدمی نی عمریدورنایاب گنج
لقمه بسیاروقانی حلقِ ودهان
جاریدورهربنده گه خُلقِ کریم
مردگه بیربوْلسه چون خُلق وسخا
علم هم بوْلسه زیاده دولتی
معرفت میدانیده کامل کِبرِه‌ک
اَیدی بوسوْزنی اُوشل خیرالبشر
اکثرخلقنی دیگین مردعقیم
بعضی مردلربارِدورچالاَک و چست
که بوألت هرنِیچوک بدرگده دور
تسبیح ودستاریدین مردی دِیمه

حکایه:

بارور اِیردی (خواجه سلطان) ولی
یوْلده کوْردی کلهٔ خر نِی مگر
شیخ سوردی صوفیدین کَله نِیچوک؟
اول نی لازم دورمیان باغ ارا؟!
اَیدی اول صوفیکه:ای غوث زمان!
خرس وخوکنی وحشتیدورچوب راس[۱۸۹]
بوسخن نی انگلادی شیخِ مقیم
آنه دین کِیلدیم پشیمانمن مگر
کلهٔ خرخلققه بوْلسه پاسبان
زنده لیکده بوْلمه‌دیم خرمهره ای
کاشکی مَن بوْلمگایدیم اوّلین
بنده لیکده همچنان قلّاب من
ایدی کِیلدیم دلده تکراریم قنی؟!

وقت نایابی اِیرور(عبدالامین)
بیلمغایِ وقت قدرینی مغرورخلق
وقت شکردوروهم باآبرو
اولکه اندین استخوانِ قرضدار اِیدی
کمترینِ صید اوچون اَماره دور
خوی نیکو مردنی عیبین یاپار
سایه سیغه عرش اعظم چاکری
سَن عقیده قیلماگین اسبابِ گنج
بیعمل مَن کیمدین ایزلای سایه بان؟!
حق تعالی خُلقنی دِیدی عظیم
اَیدی بیشک جنتی دیبِ مصطفی
رونقِ دین دورتاپیلسه مهلتی
تیغ حقِ غه حلق اسماعیل کِبرِه‌ک
دینگه تاً خیراَیلامه آفت قوْپر
دشمن راهِ صراط المستقیم
نامی مردوَقانی فرزنددرست؟
خوکده هم باردور بو آلت سگده دور
دردی یوْقنی صاحب دردی دِیمه

معرفتده عارف هرمشکلی
بیرسری چوبیگه مضبوط اِیردی سَر
اول سرِچوبیگه بسته بیلگولیک
کله خرباغ ایچیده ناروا
گرچه خشک کله ولیکن پاسبان
کلهٔ خردین قیلوردشمن هراس
دِیدی ای واه کلهٔ خربوْلمه دیم
وقتی کِیلدی مَن دین اَفضل بوْلدی خر
منگه بوعصیان اِیرور بارِگران
بلکه مردمدین سگ آلمس بهره ای
کِیلمگایدیم اصلِ من روی زمین
مَن خجا لتدین اَیریب من آب من
آه سردیم چشم خونباریم قنی؟!

---

[۱۸۹] راست

www.ezgu.org

ملک دنیانی بهاسی نیم جَو حاصل عقبی اِبرور فرزندِ نو
کیمنی که عقبا ده یؤقدورحاصلی تانگلا دوزخده پریشاندور کُلی
اول عملنی وقتیده یوزجهد قیل کیمنی جهدی یؤقتوبی فرزند بیل
گرچه یورتنی توتسه اؤغلی وقیزی اُول انگه فرزند اِبمسدور عارضی[۱۹۰]
خواه یکساله وخواه دوساله دور مرد اؤلگن سؤنگره مردگه قاله دور
قابلی بارور بیر ایکّی ـ اوچ قدم وای آتم دِبب!وای آتم دِبب!وای آتم!
همچنین فرزندنی فرزندبیلماگین اصلِ فرزند دین دمی اَیریلماگین
نوحهٔ پیرنی ایشیتدی بی چراغ انتظارِ پیر اِبدی صاحب چراغ
کؤردیکه بیرعارفِ دریای نور سینه سیده رازهای کوه طور
کؤردی پیرنی نشأهٔ حالاتینی عارف کاملِ نی استعدادینی[۱۹۱]
باش قویوب پاییگه ییغلارِاِبردی اُول مثل من ناشسته نی قیلگین قبول
منِ اسیرِ ذات بی مانند من بی نشان دنیا ده بی فرزند من
بومنی فرزندلریم فرزنداِبمس اؤلسه دیدهم آلدیده مانند اِبمس
اقرباً و قوم دین کؤنگلوم دوسست ایزلارم حقدین که فرزندِ درست
قیلدی نذرالله تمامی باغینی کؤزگه سورتدی پیرنی توپراغینی
دیر اِبدی بو یؤلده قالغان بدرگم منگه صاحب بولکه کِبنینگدین سگم
شیخ کؤردی مردِصاحب دولتی انگه تاپشوردی تمامی نسبتی
بؤلدی انگه کلهٔ خر رهنمون آخریده پیرگه یِبتکوردی بوگون
مال وجانین یؤلیده قیلدی گرو آخریده تاپتی اُولِ فرزندنو
لیک نادانلرگه اَیتمانگلرمونی عقلی یِبتماسدورکج انگلارهم مونی
کیمکه کج توشدی ایماندین دورتوشار بلکه ملک جاوداندین دورتوشار
دور ایلاربنده نی کبر و حسد کبردین آلوده بؤلدی بوجسد
همچنان قلاب غداری بؤلور کِبچه ـ کوندوزکارِ غداری بؤلور
ییغلاگین کؤلماقنی عادت قیلماگین بنده من دِبدینگ خیانت قیلماگین
شیخ بیرلن بؤلدی سالار هم رفیق ایدی: احمد الرفیق ثم الطریق
قؤلغه کبردی اَیلانیب شمعِ ایمان کؤیدی کِبتدی بارِعصیانِ گران
کیمگه داری بؤلدی صاحبِ معرفت ختم بؤلدی اول کیشی گه مصلحت
اوّلین وآخرین نی پیرِکؤرا ر ذره گه قیلسه نظر قادرکؤرارِ
انتظارِ عالم روحانی من من اؤشنداغ پیرنی قربانی من
گَرد دنیادین غباری بؤلمسه ییغلاماقدین اؤزگه کاری بؤلمسه
اؤلتوسه، قؤپسه، یوروسه کیم(هو) دِبب زهرهم ایچسه که آنی لیمو دِبب

---

[۱۹۰] بوییرده هم (لفظی قافیه) ایشگه آلینگن

[۱۹۱] اوشبو بیت نی قافیه لری هم بیر–بیر بیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

خرّم و ماتم ده فعلی بؤلمسه سجده قیلسه عرش اؤزیدین کپتمسه
کیم فلان کس من دپدی کَس بؤلمه‌دی دیو دد دین اصلی مُخلص بؤلمه‌دی [۱۹۲]
باراپدی کیم آلدیده بیرمردِخام[۱۹۳] دپدی اویلاندیم ونسلیم یؤق تمام
بیردعا ایلانگ یپتوشگای حامله شاد ببرگایموخدا بیرحامله [۱۹۴]
دپدی بختیم دین مدام درگله من من سیلردپک مردبی حامله من[۱۹۵]
جمله بارمیزکف صابون شوبحر همچنین اَمارهٔ صدلطف وقهر
یؤلده چون فرزندطلبنی سانی یؤق دادحق دورمحض کُون جنبانی یؤق
چون عزازیل مردکُون جنبان اپدی انتظار نسلِ بی نقصان اپدی
اصلِ زهر اپردی ولی قند بؤلمه‌دی اول عقیمه اپردی فرزند بؤلمه‌دی
خرمن طاعاتی بؤلدی نیم جو بؤلمه دی سرمایه سی فرزند نو
پوسخن سربسته دور،صدعقل لنگ منگه قیلمانگ تکیه وحقدین تیلانگ
اُول مسبب دور،سبب نی پیتکورور بحرغه صدخشک لبنی پیتکورور
بنده کاسب دور اراده شاهدین بلکه بو اَمـــــــر،ذات الاالله دین
هرکیشی اؤزکسبیدین کؤردی مگر تانگلا بارسه خوابگاهی دور سقر
سن عمل قیل،حامله حقدین تیله سن بونورنی ذاتِ مطلق دین تیله
بیر دعا قیلدی و سُفیان نکو خاتمه نگ بؤلسون سنی با ابرو
اصل بیلسانگ بیزغه اندین دورنجات ورنه بارمیز ناچیز و برگرد باد
همچنین دورخصلت هراهلِ سیر اولیاًهیچ کیمنی کؤرمس مونده غیر
بیرنی فوق کؤردی اپماس هرگزولی کلب دوزخ دیدیلار شونداغ علی
هرکیمی تقواسیغه بیر بند اپر ور اهل تقوالار همه خُرسند اپرور
اول که خُرسند بؤلدی اپرمس متقی پیردین بی بهره دور مرد شقی
هرعمل کاملغه بیر فرزند نو همچنین فرزندغه جانلاَردور گرو
خاک نی اُول قابل اکسیر قیلور جوی خون نی بیرزمانده شیرقیلور
ذلت مؤمن اپرور دریای خون چون عمل اکسیراپرور،بیلگیل بوگون!
بی عملنی سردرخت خُشک بیل باعملنی بویی نی صد مشک بیل!
معرفت دوراُول عمل لارگا ثمر بی ثمربؤلسه نیچوک بؤلغای شجر؟
برگ وبارمحض بیر خشک سایه یی سود قیلماس سایهٔ بی مایه یی
من غلام سایهٔ صاحب نظر سایه تاپسه برگیدین بولسه ثمر

---

[۱۹۲] بوییرده هم(لفظی قافیه)ایشله تیلگن
[۱۹۳] اصلی متنده (حکایت)دپب قیداپتیلگن،لیکن اپلگریگی متن دوامی
[۱۹۴] اوشبو بیت آچیق بیر معنی افاده قیلمسلگی یانیده قافیه سی هم یؤق
[۱۹۵] آچیق بیرمعنی انگلتمیدی

www.ezgu.org

بو رموزیدور که نادان بیلماسون
کیم که دولت تاپدی بیلگاننی قیلور[۱۹۶]

حکایه:

(شاه مظفر)باعدالت شاه ایدی
دیدی دیواریم گه بنیادی کیره‌ک
شیخ نی آلدیده مَن بؤلسم مقیم
بوسخن لرنی ایشیتدی خواجه نور
اصلی دلینگاخدادورشاهدینگ [۱۹۷]
باراپدی بیرحجره ده صاحبدلی
شیخ غیرت بیرله قیلدی نیم نگا
وای ناقص لرنشانه آته دور
بیزاو وقتده کومادیک ارزان فروش
حق نی هم دنیاده ساترمی چومرد
قُل که ساتسه خواجه سینی خواردور
نیک وبدگه دیدهٔ تشخیص کیره‌ک
ساتیب آلغان بیرله بؤلسه ای(علی)!
پیری ناقص دور بغیشلاب مِن دیسه
ییتی قاف اپردی ومروارید پر
اپدی اولشه طالب پشگل اپکن
بؤلسه اپردی شاه مشتاق ایمان
اپمدی بیلدیم عقل شه کوته اپکن
قاصدا شه گا مونی زینهار اَیت!
قؤرقماگین شه دین که کرمِ خاکدور
بورموزنی انگلادی جانی آ نی
دست بپردی شیخ گا بؤلدی غلام
بؤلدی اول کامل خدا دامیگه بند
خط شیخنی ایلتی اول اخلاصجوی[۱۹۸]
آنچه کؤرساتدی کتابت نی انگا
ایدی اول عیسی صفت مردی اپکان
شاه چون اول خلق اپکن،بیزلارگدا

ییتمگای بونکته گه عقلِ زبو ن
اصلِ بدبخت بیلگانیدین آیریلور

(خواجه نور)گه یوباریب مرواریدی
شیخ وقتدین مَنگه ارشادی کیره‌ک
دست تاپارملکیمده کؤپ دشمنلریم
دیدی:آخ تف بؤلدی کؤنگلوم بیحضور
خسچه یؤقدور پیتی قاف مرواریدینگ
پیغیب اپردی مردصدمن پشگلی
جمله سین مروارید ایتدی جابجا
هیچ نسبت یؤق ونسبت ساته دور
رنگ کاهی کؤرمگانلر دانِ فروش
اصلِ دنیاجیفه دورهم بادگرد
لایق خذمت اپمس، مردار دور
نسبت مردِخداخالص کیره‌ک
هِندو وترسا بؤلور اپری ولی
مَن فلانگه یؤلنی باشلابمن دیسه
شیخ قؤشدی،قیلدی اؤن سیکیزشتر
نیچه پشگل نی پباردیم انگا مَن
سرد بؤلوراپردی دلیدین خانمان
بوعجب تخت اؤستیده بیر شه اِپکن!
ازبرای فضلِ اولُ غفار اَ یت !
اصلی شه دپرلار شه افلاک دور
بهره تاپدی جانِ مجروحی اَ نی
قوم دورافتاده مُحتاجِ امام
بؤلدی شونداغ اولیاً دامیگه بند
بؤلدی آخر شاه بیرله روبروی
شاه اؤقودی بؤلدی بیخود جابجا
اپکی عالم آلدیده گَردی اپکان
کِم خاکیگه نپ لازم تختِ شا

[۱۹۶] کیم که دولت تاپدی بیلگانین قیلور
[۱۹۷] کونگلینگه اصلِ خدادور شاهدینگ
[۱۹۸] شیخ خطین اپلتدی اولُ اخلاص جوی

www.ezgu.org

ای منی سودرانگ مداریم قالمه دی
کپلادور وهم قیامت،زمهریر
آتش گبردین همه بودی کؤبار
آرزوی خانهٔ عقبی قیلای
زن که بی شوبؤلدی بیرطالب تاپار
کؤپ گنه گا غرق بؤلوبمن تا بحلق
کپگیل ای (عبدالوفا)کار ایشتراب!
مرکب تیزی مینیب(عبدالامین)!
تیترارابردی بو سخن دن اهلِ شهر
سودرادیلرایکّی فرسخ راه گچه
شیخ گه الهام بؤلدی وهم غیب دین
غیب دین آواز کپلدی ای امین!
بندهٔ بی پاوبی سرکپله دور
خاص بندم دوراؤزیم ببردیم خبر
غوث بؤلدی بو رموزدین سرفراز
مردنی کؤردیکه جسمی غرقِ خون
شیخ معلوم قیلدی رنگ و بوییدین
آیدی خوارایتمان که فرزندیم ابرور
کؤتاریب آلدی زمین دین غوثِ وقت
ابمدی ایمانینگه جوهر بار ایکن
ورنه آسان یؤق ابدی پایانِ کار
ایکّی جانب دوغیرت ای امیر
دیونی ملکیغه بارِ ابردینگ گرو
سن که کامل سن بویؤلده همچنین
هرکیشی دنیادبدی پیرتاپمه‌دی[۱۹۹]
بوعمل دین تاپدینگ ابمدی پادشاه
بارگین وحق دین خبردارایلادیم [۲۰۰]
ای مظفرشاه اؤزملکونگه بار
مشکلاتینگ بارابدی بؤلدی حلی
حق سخن کپلدی ایمان نی طلعتی
گوش جان درکارمظفردپک نکو

یؤل یؤرارده اختاریم قالمه دی
خانه حس پوشی ایکان بوداروگیر
ذره یی گا بود ونابودیِ کؤ بار
خانهٔ دنیا دین اکنون آیریلا ی
ملک بیصاحب،اخیر صاحب تاپار!
مشت خاکم من،که ام جنجال خلق؟!
باغلا ابمدی ایکی پاییمگا طناب
شیخنی منزلگهی گا سؤ درا گین!
یامگر لطف دپب یااز روی قهر
بو گریز پامردنی دار الله گچه
ذات بپچون بیشک ولاریب دین
قؤپگیل ابمدی غوث رب العالمین
توبه ایزلب (شاه مظفر)کپله دور
عاشق ومعشوققه سن بؤل صلحگر
چیقتی شاه آلدیگه اُول شیخ پیشواز
چندمردی سودرار ابردی سرنگون
کشف بؤلدی مردنی جستجوییدین
جاندین آرتوغراق جگربندیم ابرور
مهربانلیک قیلدیلرسلطانِ تخت
سنگاغیب دین تربیت لربار ایکن
قؤلغه کیردی گنجهای بی شمار
گریه کودک دند و مادر دند وشیر
بنگی کپلدی قؤلغه بو فرزندِ نو
مُلک دنیابیرله کپلماس ملکَ دین
اولدی حسرت بیرله رهبرتاپمادی
اؤزگه شه لربؤلدی آلدینگده گدا
من سنی (چلتن) غه همراه ایلادیم
خلق غه ایتگین وعده های بیشمار
شاه درویشان بؤلدینگ ایولی!
مردبی غیرت گه بخشلرغیرتی
وعظ محشرنی ایشیتسه موبمو

[۱۹۹] هرکیشی دنیا دیدی سرتاپمه دی
[۲۰۰] بارگین ومن حقدین آگاه آیله دیم

www.ezgu.org

حیف بوداروکه رنجورکم اپکن پیش نادانیگه شَکرسَم اپکن
لیک مرهم بار و مرهمجوقانی زهربۆلدی کامیمیزلیموقانی؟!
بوطلب اصلِ خدادادی اپرور هرمریدگه پیرنی اِرشادی اپرور
وادریغاتازه تَرجان ایلتمه دیک مرده کبلدیک بوی ایمان ایلتمه دیک
معرفت بازاریده چنگ سالمادیک بنده لیکنی قیلمای آزادم دېدیک
بوسببدین بۆلدی پیداشادوغم بنده لارنی باشیغه(عبدالحکم)!
وقت ناشادینی بیزشادم دېدیک بنده لیکنی قیلمای آزادمَ دېدیک
سهل چیزیغه اۆزیدین کېتماسون بنده صاحبنی فراموش ایتماسون
نفسیمیزدین دورهمه نارجحیم حق رواکۆرمس زیاننی ای(حکیم)!
اولکه معشوق بۆلسه بیزگه مهربان مهرباندین هچوقت تېکماس زیان
بورموزجان اېرور(عبدالعزیز)! هربلانی نفسیمیزدین کۆره میز
شه مظفرترک قیلدی بودینی یۆلده کۆردی عارف و مرشیدینی
کیم جدل قیلدی سبق نی تاپمادی کیم طلبِ قیلدی وحق نی تاپمادی
دردیمیزیۆق ورنه صدتیماربار مصطفی اُمت گه دورتیماردار[۲۰۱]

حکایه:

بیر خُناثا کعبه قیلدی اختیار حاجی لیک نی آخرتده نفعی بار
باش اورای یۆلیده ایش بیتگایموکین؟ حجِ خناثالیکنی بیرکېتگایموکین؟
قیده بارسم خلق رسوادېدیلار! مردَک اَبله خناثا دېدیلار
خلق طفیلِ کعبه دین حاجی دېگای نام بدشایدکه زودبرهم یېگای
قیلوراېردی کونده بیرتقلیدِخام نام مرد دین اولچاراېردی خالی جام
بیرکونیِ همتگه کبلدی غَیرتی بو اېرور نیمکاله کارنی هِمتی
سایلی اَیدیکه: قیده باره سن ؟! بیرخناثا مردک بیچاره سن !
بیرکنیز درکارِ سرینگه اۆلتوگای محرمینگ درکارِمرده نگنی یوگای
یورماغینگ آسان واۆلماغینک قیین کعبه دین حالاسنی مرگینگ قیین
بوسخن نی انگلادی چالاک وِ چست حجغه بارماغدین دلینی قیلدی سست
موش وگربه سعیی بیرمیدان غَچه رفت گوساله ره کَهدان غَچه
کیمکه بۆلسه همچنان سستی طلب اول خناثا دورخَدا قیلغان غضب

حکایه:

بارور اېردی بیرزُبیده خوشتری باشیگه مرواریدیدین چادری
کودکی کۆردی اۆزاغدین ناگهان زودیقیلدی بۆلدی شونداغ نیم جان
اۆتدی کېتدی قیلمادی پروا بسی بو ییقلدی دېمادی قنداغ کسی
طفل اۆتگان سۆنگره چون بیرلب شکر حال طفلدین انگه یېتکوردی خبر

[۲۰۱] تیماردار

www.ezgu.org

دیدی طِفل اپردی ونابود بؤلدی اُول
خوی مهرولر اداشگان نی سورار
بو نیچوک بیرحم لیک ای مه لقا؟!
دیدی طفلی کیم وصادق عشقی بار
خط یبباردی ازبرای امتحان
عاشقیم دیدینگ نشانینگ دین گپور
کودکینی سینه‌سی افگار اپدی
آه دیدی یک لخت آقیب توشتی جگر
دیدی: ای قاصد آچیلدی داستان
کیلورابردی طشت دین بوی کباب
سینهٔ چاکینی ره آوردِ نی
قیلدی اول بیر ـ بیر زبیده گه بیان
تیلپینور اپردیکه اول امید وار
زودخبرکیلدیکه نابود بؤلدی دیب
کیمگه دارو بؤلدی اول عشق خبیر
بنده لیکده همچنان بؤلماق کیرک
بطن کامل گه عجب حامله دور
بوسببدین جاندین جانان توغَر
بی طلب خلق لرنی جانی جان ایمس
مثلِ کرم خاکیدورجان شقی
خشم دوزخ دوربدوخویی انی
باخبربؤلگین که بددین بدیؤقار
لقمه گه آلوده بؤلدی ناتمام
گاو اگر یبسه پیازنی سیریدین
همچنین دوراهلِ طاعت گه مدام
خذمتی شایسته بؤلمس، بد بؤلور
آدم اولدورینگ وبدنی ساقلاسه
خواب وبیدارینگده باردورابلیسی
گوش دل درکارای(محمدنظام)![۲۰۴]

بارنی اوستیگه آرتدینگ اُولدی اُول
مشکل ایش باشیگه توشگاننی سورار
عاشقینگ قالدی ایاغ آستیده ماه
مونده هرکارینی بیرمعیاری بار
لاف عاشق لیغنی کؤپ اُورمه جوان
نام عشقدین هیچکیم ایلتمابتو نور
آلدیده بیرطشت مسین بار اپدی
تؤلدی زردابیگه صدطشت دگر
تحفه ای مندین زبیده گانشان
ایلتی قاصد آلدیگه طشتِ پر آب
طشت خون آلوده آه سردینی
آه اوروب اول‌هم قیلور اپردی فغان
زنده تاپغایمن مو کؤرگایمن دیدار
طفل قاصدنی اوزاتدی اؤلدی دیب
چون برابر دور صغیر و هم کبیر
تابع حق المبین بؤلماق کیرک
عشق، عقبی یؤلیده راحله دور
صحبت بیردین سنگه ایمان توغَر
مکربابیده کم ازشیطان ایمس
مشتی دین هرروزه خو مثل کرم
صدجهنم دین بتربویی آنی
علتینی بوییدین علت[۲۰۲] یؤقار
حاصلِ طاعاتی پیشمای، قالدی خام
بوی بدپیدا بؤلورچون شیریدین
لقمه گه ارزنچه ره تاپدی حرام
طاعتی درگاه حق دین رد بؤلور
بؤلمسه شیطان قیلورکؤپ وسوسه
سنگادیده یؤقکه قیلسانگ تشخیصی[۲۰۳]
تاتیریک سن ایزله فرزندِ تمام

---

[۲۰۲] بوییرده بیت قافیه لری بیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

[۲۰۳] بوییرده هم(لفظی قافیه)ایشله تیلگن

[۲۰۴] اثرترکیبیده انه شو اسم کؤپ تیلگه آلینه دی

www.ezgu.org

حکایه:

باروراپردی یؤلده سلطان(بایزید) گردیده سرجمع اپدی خیل مُرید
چون باروردی انده بیرگرگین سگی سویکانیب اؤتدی که شیخگه اندکی
تیپدیلرپای مبارک بیرله چون کلب جامه‌م نی نجس ایتدینگ زبون
سگ زبانِ حال بیرلن ناگهان آچراپردی اصل شیرین داستان:
چون کؤریب بیرسگنی تیترایدوررگینگ هم درونینگده اَپرورسیصدسگینگ
هرسگینی زهرینی قیلسم بیان قؤرقه من طاقت قیلالمس آسمان
من اگرآلوده قیلسم ظاهری قطرهٔ آب پاک ایلارطاهری
اول سگیکه ایته من قیلسه ضرر نیچه سندیک شیخنی ایمانی کویر
شیخ بوسؤزنی انگلادی سگدین درست جمله اعضاسی پریشان یؤلدی سست
دیدی راست ایتدینگ مونی استاد من گرچه سگ سن خلقنی استادی سن
جسم وجان بابیده پرمطلب دوسن اصلینگ آدم بیرله هم قالب دوسن
من وفانی سندین اؤرگانسم روا قالب قدرتگه قیلدینگ آشنا
حرف پاکینگ دیده گه اکسیردور جنت ایچره همدمینگ قطمیردور[۲۰۵]
جان تصدق مسکن خاصیمگه کیل! بزمگاه پاس انفاسیمگه کیل!
درمقصود ایزله انگه چنگ سالای سن تکلم قیل که من نیدی آلای؟!
سن که بارسن بارهامقبول حق صوفیلرگردینگده صف صف اهل لق
کیم سنی کؤرگنده یؤلنی آچه دور مبنی کؤرگنده خلایق قاچه دور
من نیچوک همدم بؤلای گرگین سگم هم نجس العین واصل بدرگم
بوسخن دین غوث وقت قان یینغلادی یاقه چاک ایلاب پریشان یینغلادی
ایدی بیرسگگه که بؤلمام اشنا چون بؤلورمن تاغنه مقبول خدا؟!
صوفیلیک دین جانی تاپمسدورخبر تا اؤزینی بیلمسه سگدین بتر
هرکیشی بو یؤلده دل آزاردور روزمحشرجایی آخرناردور
ای برادر بؤلماگین آزار کس اؤرتانورسن آتش دوزخگا خس
بایزیداپرذیکه شیخ قطب دین اول بؤلمالمای کیتدی سنگه همنشین
جای نازکدور دم اؤرماغلیق خطا کس بیلورمی کوه اولوغمی یاکه کاه؟
غیرت دین نیکلاردین تاپد یلار گنج ایماننی شوعجزدین تاپدیلار
بو رموز مولوی اکسیر دو ر بلکه هر بیتی ده صدلک پیردور[۲۰۶]
همچنین بؤلسنگ بویولده مردسن ورنه طبلی قاقماگین بیدردسن
درحقیقت گنده لاردین گنده سن تاغنه حقنی آلدیده شرمنده سن

[۲۰۵] عموم آلگنده شاعراثرترکیبیده گی بیتلرده(لفظی قافیه)نی قوله ب ایشله تگن

[۲۰۶] بلکه هر بیتیده مبگته پیردور

www.ezgu.org

حکایه:

عورتی باراپردی غمگین بی نسیم
پیره زالی ایدی: تاکی تابچند؟
اؤلتومه بی غم بووقت امیدشو
شادفرزندی تاپیلغایِ سنگه هم
اپرنی آلدیده بؤلورسنِ سُرخ روی
دیدی: اُول عورتغه من خوب بیله من
قؤرقه من قهرخدا دین هرشبی
بنده لیکده بؤلمگایمن نابکار
بوسخن نی ایتماگین ایمان کؤیار
خشک جاییغه سیپیب من دانه ای
تورمه ای ماما[۲۰۸]بویپرجاییینگ ایمس
همدمی که باشلاسه دوزخگاراه
بوسخن نی قیتره یدیب پیره زال
دیدی کؤپ سخت آیتمه بی بی شادمان
پارسالیکده نکوسن تازه ای
منگه قصدیم یؤقکه بس رحمت قیلای
دیدی اُول عورت:نی حاجت کاوله ماغ؟
هزل هم شوم دور وایماننی بوزر
راه آسانی ایمس هزل بشر
هزل حوا قیلدی آدمنی ادا
توبه قیلدی اوچ یوزییل قان ییغلادی
حالیافرزندلریِ بدکوره دور
موسفیدی سن بو یؤلده توبه قیل!
بایگی کمپیرچون شیطان ایدی
قصدی شول ایردیکه تاچنگ سالگانی
بازآلیب کیلدی وکیمخواب[۲۱۰] دگر
بیرطرف دستیده ییتکوردی پیام
تن قیلای مانندهٔ صدلاله ای

باراپدی شویی انی مردعقیم
حالی بارسن تندرست وبی گزند
قؤپ مجردلرگه بؤلگین روبرو
خاطرینگدین کَنده بؤلغای کوهِ غم
ایجوانلیک اؤتدی کاهل لیکنی قوی!
من بو فکرنی کیچه کوندوز قیله من[۲۰۷]
نیمه بؤلگای بوجهان نی مطلبی؟!
نابکار اهلینی بیلگین جایی نار
بلکه ایمان کیبنیدینِ صدجان کؤیار
حق اؤزی قیلسون پرو پیمانه ای
یخشی تعلیمنی توزاتگای یخشی کس
روسیاه بولسین الهی روسیاه!
باطنیده بار اپدی کلب کلال
من سنی ناگه قیلردیم امتحان
رومگه کیتگن تابه شام آوازه ای
کاوله دیم شاید ضمیرینگنی بیلای
بدسخن دین اؤچگای ایماندین چراغ
گریه قیلسه یخشی دایم رهگذر
توقسان اوچ مینگ ییل خدادین دورتوشر
بؤلدی آدم ملک رضواندین جدا
بلکه حوّاهم پریشان ییغلادی[۲۰۹]
که بوهزلدین،خلق کاهش کوره دور
بنده بؤلسنگ هزلنی دوزخچه ییل
چنگ سالای دیب سینه‌سی بریان اپدی
حیله لربیرله ایمان نی آلگانی
لیک حسنیدین لباسی رنگ زر
مهترشهر ایتادورسیز گه سلام
صدطبق طلاقیلای کیتماله ای

---

[۲۰۷] کیچه–کوندوز بوفکر نی قیله من
[۲۰۸] مامه
[۲۰۹] بوهزل دین خلق کاهش کؤره دور
[۲۱۰] کمحاب

www.ezgu.org

اُول اگرمَن بیرله بؤلسه جان بیرای
مال وجانیم یپتمسه تاوان بیرای
بایگی عورت که اُول نیکوخرد
اوییده بار اپردی دریده نمد
انگه کؤرساتدی لباسیم[۲۱۱] باردور
مردِ رهروگه بوهم بسیاردور
کیم که کم کؤردی خداهم کم کؤرار
اُمتی که نام شکردورغم کؤرار
بلکه امیدیمِ ایمان مهتابیدین
کهنه شالیم بِه دوغیرکیمخوابیدین[۲۱۲]
لولی یؤق من عورتِ شهوت پرست
اورسه نامحرمِ منی دستیمگه دست
کیلماگین شیطان ایکنسن اَرمنی
کورمه دیم سندیک که دوزخنی زنی
گردنی سیندی و بدموقایتدی اُول
توبه وقتیده عزازیل دورملول
بازشیطان اپردی اُول روسیاه[۲۱۳]
کؤرساتور اپردیکه راهِ اوْزگچا
یوزکرشمه قیلدی نافذ بؤلمادی
اولکه اصلی زنده اپردی بؤلمادی
مَن غلام خواجهٔ (محمدصلاح)!
وقتِ طاعت تاپمسه شیطانگه راه
آخری کپتدی سمندردپک بؤلیب
کؤیدی کپتدی طشتِ اخگردپک بؤلیب
آهیممیزدین آتشِ سوزان کویر
قهریمیزدین علمِ صدشیطان کویر
آری کامل بؤلسه مؤمن گپ شودور
اّول وآخراولوغ مطلب شودور
چونکه ناقص بؤلسه روح اّولی
زودچیقار یؤلدین ایمانگه معطلی
حق که غیرت بپرسه یپتکورسه تیمار
اهلِ دانش بزمیگه شیطان چکار؟!
بایگی عورت فراوان یپغلادی
آخرتنی وهمیدین قان یپغلادی
مقصودومنی ذاتِ بی مانندبیر[۲۱۴]
هدیه یی غیب دین کپتورفرزندبیر
استواراپردی یؤقِ اپردی دینی سُست
بپردی حق اُول تاپدی فرزندِدرست
کیم طلب قیلدیکه انورتاپمادیِ
دولتِ راهِ پیامبرتاپمادی
گپ طلب دوروطلبدین قالمه سن[۲۱۵]
بی طَلبَ اؤلتورمه ای(عبدالحَسن)!
کیم طلب ده یاربؤلدی، یار اپدی
کج روشلردین خدا بیزار اپدی
زنکه اُول شیطا نغه گردن بپرمه‌دی
بیلدی دشمن دیونی تن بپرمه‌دی
سدِراهینگ خَسچه دور دوزخچه بیل!
سهل بیلمه خصم نی(عبدالجلیل)!
نیمِ پشه قیلدی نمرودنی هلاک
کیمغه که قهر اَیلادی یزدان پاک
کیمغه توفیق بپردی روشن بؤلدی شب
خواه قُل بؤلسون وخواه صاحب نسب
اولکه بؤلگین دپدی بؤلدی پشه پیل
پیل نی پشه قیلسه تحسین یؤق جلیل
عورتی پیشیگه بپردی همتی
گردن شیطاننی اوزدی غیرتی

---

[۲۱۱] پلاسیم
[۲۱۲] کمخابیدین
[۲۱۳] بارشیطان اپردی اول رویی سیه
[۲۱۴] مقصدیمنی ذات بیمانند بیر
[۲۱۵] گپ طلب دور،مطلبینگدین قالمه سن

www.ezgu.org

(برصیصا)گه بیرمه‌دی اُولده هوش توشدی گربه قؤلیده مانندموش
یادحق نی ایزلادی (عبدالامین)! حق پناه بیرسین بو دیو چنگالیدین
پاره نی نفسیگه محبوس قیله دور مغرور صد ننگ و ناموس قیله دور
پاره لرنی گنجیغه قؤل ساله‌دور تاپدی غفلت ده ایمانین آله‌دور
بعضی لرنی کؤر وگمراه قیله دور مملکت تختی اوزه شاه قیله دور
بعضی لارنی سود وسودا لرگه بند کیچه ـ کوندوز انتظارِچون وچند
بعضی لرگه ساله دورصدلنگری مثلِ دجالیکه صد شور وشری
بعضی لرنی عقلیغه مایل قیلیب (بلعَم باعور) دیک جاهل قیلیب
بعضی لرنی دستیدین ایلتگای گرو انتظار ومبتلای ملکِ نو
بعضی لرنی گوشینی ایلاب کری بنده لیکنی اِیتماگین تیترار دلی[۲۱۶]
بعضی لرنی مونده تن پرور قیلیب آخریده تیغِ بی جوهر قیلیب
بعضی گه خاطر مشوش کؤرساتیب آبنی کؤزیغه آتش کؤرساتیب
بعضی لرنی فارغِ عقبا قیلیب دین وایماندین که بی پروا قیلیب
بعضی لرنی صاحب منزل قیلیب طاعتین ساتیب، گُنه حاصل قیلیب
همچنین دورنفسهای مختلف اؤرته یبرده مشترک روحِ لطیف
کیم بوعلت لرگه بؤلدی مبتلا تاقیامت دردیغه تاپمس دوا
بعضی لرنی قیله دورصاحب نسب بؤله دورمانندهٔ اُول بولَهب
همچنان یؤل یورسه سرگردان کیتار اُولی مؤمن کیلیب، شیطان کیتار
آلسه گوهرنی قؤلیغه خَس بؤلور توتسه طاووس قؤلیغه کرگس بؤلور
عمری زود آخر بؤلورشو درد بیلن اؤلتورالمسدونکودل مرد بیلن
حق سخن گوشیگه ناپاریم کیلور شادی ایزلر وقتی انگه غم[۲۱۷]کیلور
لطفینی یاد اَیلسه قهری تاپر شهدسالسه آغزیده زهری تاپر
همچنان خویی بؤلورخوی بدی هرقبولنی آلدیده بار دور ردّی
دوست توتسه آخری دشمن بؤلور مردلر آلدیده کیلسه زن بؤلور
انگلاگین بو سؤزنی ای صاحب تمیز حقکه خار[۲۱۸]ایتدی قیلیب بؤلمس عزیز
اَیتامن بو سؤزنی ای صاحب خبر خلققه محشردین گیورمنگ گوشی کر
قابلِ معنی کیره‌ک جان ایزلسه معرفت دین نورِ ایمان ایزلسه
بؤلسه یادیده همیشه عبرتی اول پدرمادرنی اَعظم ذلتی
ای (امین المُلک) درگه بسته یؤق! بنده کاهلدو سرره بسته یؤق
جملهٔ دیواریدور نورِخدا بوهوا وشهوت اَیلاب نابینا

---

[۲۱۶] بو بیرده هم قافیه باغلنگن سوزلربیر- بیربیلن تاووشداش ایمس

[۲۱۷] قافیه لر بیر-بیربیلن ماس کیلمیدی

[۲۱۸] خوار

www.ezgu.org

چشم دلدین نورایمانئی آلیب هم دل مؤمن غه دشمن چنگ سالیب
خاطرجمعنی پراگنده قیلیب شیرلرنی اؤزیغه بنده قیلیب
تاشلاشیطان ملکینی اسکندری نیم روزی دور روزِ داوری
سال وماهی همه سی دورنیم روز بیر–بیریغه کپلدی دشمن قاشِ وکؤز
کؤزنی نوری کپتسه اپرورکانِ غم گرچه بیر اعضا دور ای(عبدالحکم)!
سن اؤزینگدورسن اؤزینگنی دشمنی خودیدین اؤتگین حق چارلرسنی

***

«یکقدم زد آدم اندرذوقِ نفس شدفراق صدرجنت طوقِ نفس»
کیم جهاندین کامِ دل حاصل قیلور بلکه آسان ایشلرین مشکل قیلور
باره –باره بندپاییغه توشار دست وپایی کوپ محکم یاپوشار
مردبی ناموس نی بیلسین پندنی؟! طفل نی بیلسین ماتم وخرسندنی؟!
کیمکه تابع دوربویؤلده یؤل تانیر سنگ و آهن دست قدرتگه خمیر
عقل کودک دور و افلاطونگه بیر اصلِ جان آدمی عشق دین دو[۲۱۹]سیر

حکایه:

شیخ (سید موسی انور) ناگهان بارور اپردی شیخ میان کاروان[۲۲۰]
ایکی منعم اوچرادی بیرـ بیرگه یار سرّبیان قیلدی نهان وآشکار
دپدی بسیاری بؤلوب مالینگ سنی قیسی طرز اپرور مه و سالینگ سنی
چون حساب بیرگونگ حریصسن قیش ویاز چون اؤقورسن باحضوربیش وقت نماز؟
آیدی:من نیت که قیلسم دوشلر مال قیناردورسینه مده جوشلر
کپله‌دور آواز بیراقدین قیت – قیت! هرطرفدین هرّه هیت وهرّه هیت!
وقت قؤل باغلرده مضطربؤله من (تکبیرتحریمه)ده کربؤله من
تانیمایمن نی (رکوع)قیسی (قیام) انگلامایمن نیمه دییدوراول امام؟!
آیته من:(سبحانک اللهم) دپب اؤزگاسی بؤلغان فراموش ونشیب
خاطریم دوربند،یؤقتورخصتی اوره من باشیمنی بیلمام رکعتی
بیری آیدی:سرفرازینگ باراپکن بارک الله مردنمازینگ باراپکن
منکه یاشیم اوتکاریب پتمیش بیرییل سجده کؤرگن یؤق سریم ازتحتِ دل
روزه دین،حجدین، زکاتینگدین گپور! احتیاط و اعتقادینگ دین گپور
آیدی بو سؤزنی چو هفتادساله مرد روزه دین هرگزلب آچمه گرم وسرد
اویده نانیم یؤق اپدی بیرروزچون گشنه اؤتکردیم که من روزی بوکون
آوج عمراپردیِ وچون لاله اپدیم یاچو هفت ساله و ده ساله اپدیم
حج نی دیرسن یؤل اؤزاقدور وحرج کعبه گه محرم اپمسدور پای کج

---

[۲۱۹] (دو)و(دی)سؤزی عموم آلگنده متنده (دور)و(دیر)معنالرگه اپشله تیلگن

[۲۲۰] باروراپردی در میان کاروان

www.ezgu.org

وقتیده قیلماب اِبدیم خوب اِهتمام
من زکاتیم چون بیرای مالیم حرام
بیری ایدی: بیزتردّد قیلمادیک
جمله بیرصورت حرامین بیلمادیک
تابلاغت ملکیغه قویدیم که کام
بیلمادیم قنداغ حلال وتاحرام[۲۲۱]
همچنان عقل رسیده نگ باراِبکن
فرق ایتارده یخشی دیدنگ باراِبکن
بوسخن نی انگلادی شیخِ امین
دِبدی: یارب بونچه غفلت بنده دین؟!
مونگه هم کؤزبِبردینگ وِ قاش و قباغ
مالدارایلاب بیراودین اِیلگراغ
قدرتینگ باروتماشاقیله سن
خلق سنی بیلمایدوروسن بیله سن
ذات پاکینگ دورسنی حق المبین
هیچکیم نی سن بولردیک قیلماگین
کیمنی دنیاعقلی نی آلدی مگس
کم بغللرارزنیگه ارزیمس[۲۲۲]
شونچه ایدی شیخ: ای صادق رفیق!
هم قضادین کیلدی قطاع الطریق
خرگه لازم بؤلدی چون مشتِ علف
بؤلدی مُنعم لرنی مالی برطرف
شیخ ومنعم لربرابربؤلدیلار
ظاهریده باطنیده اُولدیلار
شیخ ییغلارابِردی بازهم زار ـ زار
مَنگه کؤرساتدینگ مونی پروردگار
منکه خالق من سرافگنده نی
اّولی عصیان گه توتمام بنده نی
خواهله سم کافرنی مؤمن قیله مَن
خواهله سم مؤمننی بیدین قیله مَن
اؤتکارورمن چونکه حلمیم دین مَنم
شادبندم مَن سری قؤیغای قدم
قؤیمسه آخربیرور من گوشمال
یا انگه رنج گرانی ماه وسال
اویغاتورمن لطفِ پاکیمدین آنی
خنده نی بِبردیم بیرورمن گریه نی
مونگه هم اویغانمسه رسواقیلای
عاقبت شرمندهٔ عقبا قیلای
گبرومؤمن غه خدایؤل آچه دور
بندهٔ ناقص خدادین قاچه دور
یا الهی هم سمیع سن،هم بصیر!
مثل آدم دیک قُلونگه توبه بیر!
قیلمه خوددانم که دانش کنده دور
اولکه زیرک مَن دیدی شرمنده دور
لشکرنفس غه پریشان لیقنی بیر
آل بوزیرک لیقنی نادانِ لیقنی بیر
بونی زیرکلیک دوعقلیم دردِسر
شیرلرنی قیله دوراهل سقر
کارنادانلر یؤلیده عفودور
راه عاجزلیک نی توت(عبدالغفور)!
بنده که عاجزلیغیدین قیلسه عار
مردودی حق دورودانش جای خار[۲۲۳]
گرتاپای دبسانگ بونسبتدین جوی
بولماگین (اَماره) لرنی پیروی

---

[۲۲۱] بیلمادیم قیسی حلال،قیسی حرام؟!

[۲۲۲] اوشبو بیت ایکّله نسخه ده هم شو شکلده کیلتیریلگن

[۲۲۳] خوار

www.ezgu.org

حکایه:

لاف اورادی بیرهنرمندی نکو / شه نی دربادیده مَن با آبرو
لاف اوراراپردیکه دورینی قیلای / جمله نی رازنهانی نی بیلای
شاه اگردوربین غه قیلغان سؤنگ نظر / اؤن اوچ یللیک یؤلنی دوربیندین کؤرر
چون غبارآلوده اپردی چشم شاه / کبلتورونلردپدی من آیلای نگاه
من منی آیلارایدی یؤل یورمه‌دی / پادشاه اؤزتخت وپایین کؤرمه‌دی
تاشلادی شه دوربینی بیکار اپکن / کار- کارحضرت غفار اپکن
عقل بیلن قیلغان عمارت خام دور / عقل جزوی آخری بدنام دور
شه بویوردی مردنی کؤزینی اویونگ / بیلیدین کومینگ،تیریسیدین سؤیونگ
هیچ روغن بؤلمغای آخرده دوغ / راستلیکده اؤتمگای حرف دروغ
اون بیربیلدین سؤنگره چون شاه نکو / بایگی دوربین نی قیلدی جستجو
اون اوچ یللیک یؤلنی کؤردی دفعتن[۲۲۴] / اوردی زانوسیگه شاه انجمن
وای ایسیز مردیکه قدرین بیلمادیم / بار اپکن آحول لیگیم آیریلمادیم
بحرکبتدی چشمه دین جو،ایزلامه / وقت فرصت اؤتدی مقصود[۲۲۵]ایزلامه
که یقین کبلدی بو یؤلده عمرشاه / باشیده بار اپردی مروارپدکلاه
کوتاریب اوردی ودپدی:حیف من! / توتمادی دستیم نی آخرمردوزن
بیرنکودل یؤق اپدی اهل ضمیر / بیرنکو مرد دین سخن آچای دلیر
جمله بدبخت وسیه نامه اپکن / اهل دانشنی همه سی مثل من
سایلی ایدیکه:احمق پادشاه! / عقل کارآمداپمس،عقل خدا
جمله سرگردان وبرجا مانده میز / کس نه بیلسین خانده میز یارانده میز
بنده نی جنسیده یؤقدور اهل لاف / مثل خواجه حرفیگه پبتگای خلاف
اولکه بیلمس اؤزینی بهبودینی / اول نه بیلسون اؤزگه لرنی سودینی؟
هرهنرنی اهلی فرق ایلاربیلور / ضدنی ضدیدین تانی(محمدشکور)!
صاف دل اپردی اؤشل صاحب هنر / آنچه که نفسی دین اول کؤردی ضرر
اول ضرردین انبیاو اولیا / درگهی‌ده ایزلاراپردیلارپنا
ورنه روح اهل ضرردین پاکدور / اهل نسبت قابل ادراک دور
گرچه مونده مختلف کبلدی مزاج / راه عاجزلیک نی توت خالقه قاج
ایزلامه هردیودین سرمایه ای / آب وآتش بؤلمادی همپایه ای
اولکه صاحب درد،صاحب جود دور / اولین وآخرین مقصود دور
مقصودی کل دور وایمانی ولی / جزولارگه بسکه بؤلغان آحولی

---

[۲۲۴] (قافیه التزامی)گه کؤره شونده ی یازیلگن اپکن،مبن هم قول اؤرمه دیم

[۲۲۵] بوییرده قافیه نظرده توتیلمه گن

www.ezgu.org

حکایه:

(خواجهٔ نوری) لقب ده ذوالکمال
کهنه گورستاننی کؤردی صدشگاف
نهچه تعمیری یقیلغان گورنی
شیخ آه اوردی فراوان ییغلادی
زنده لیکده شیرگیراپردی بلاف
اورسنگ هرگزباشیگه یورمس اپدی
ناقبول ییرینی قیلدوردی قبول
تلی خاکیمیز و تن بیرقطره لای
بونهچوک مردیکه خاک آستیده گُم
نوربیررنگی مقام و منزلی
صاحب فرزند دل کِبتگن اپدی
گوردین آواز کِبلدی اَسته یور
قیلماگین ظاهرده گورومگه نظر
منگه زینت دوربیلسنگ خانه گور
هیچ جاکؤردینگموبی سلطان وتخت؟
شیرلربارردورکه سن آلدیده مور
کاولاسنگ عقلینگ یِتوشماسدورکمال
تیز رو بؤلگین بووقت مانندبرق
قلب صوفی زنده دین نسبت تاپار
آدمی بیر وقتده تورمس هیچ دور[۲۲۶]
هرگذشتیمدین اگرقیلسم بیان
شیخ سرعت قیلدی چابک یِتگانی
تا یِتوشدیلرکه بؤلدی وقتِ شام
هم نماز اؤتکاردی اول صاحب نظر
اؤزلریگه دیر اپدی ای نفس شوم
کارمردانلرنی خوب اندیشه قیل
هرکبشیگه اوچراسانگ(عبدالجلیل)!
طُرفه سخت جان سَنگه هلاشوره پُشت
بودرشت رولر بؤلورآخرده نرم
بنده بیشرم دور، بویؤلده فتنه دور
نفع بنده دور وبنده بیخبر

بارور اپردی جاییده دریای حال
اول کلانلیکده مثالِ کوه قاف
شیخ نی کؤنگلیغه سالدی شورنی
وای ایسیزآدم دپدی قان ییغلادی
آخریده صاحب گورشگاف
باغلاسنگ بوخانه ده تورمس اپدی
اصلی اندین اختیاری جزوکل
قلبی میزبار ایکّی عالم انگاجای
مؤمنِ کامل اپدی یاروی شوم
چون بقادین انگه یِتگان حاصلی
هم خودیدین غیردین اؤتگن اپدی
مرد دوربین سن باشیم اوستیده تور
خاکنی آستیده پنهاندورگهر
شیخ اؤزحالینگ گه بؤلگین قیلمه شور
یؤقتو بو ویرانه لرگه کنج رخت
هرکدام اؤز وقتیده (بهرام گور)
صدزبانینگ شرحیگه بؤلگای ملال
تلِ خاکیغه کؤنگلنی قیلمه غرق
جایی کِبلسه گردیدین علت تاپار
بوزمانه آنچه پیچاپیچ دور
سن کبین قالغونگدوکِبتگای کاروان
اپرته اپردی کاروانی کِبتگانی
جمله خلقنی تاپدی شیخ اهلِ قیام
همنفس یؤق کیمغه آیتسونلرخبر
آتش آلدیده بو وقت بارمیزچوموم
تاتیریک سن یخشی ایشنی پیشه قیل
معتدل بؤل،معتدل بؤل،معتدل!
آسیای مرگ گه بارسن دُرشت
تحت پا آستیده قالغان سؤنگره چرم
دردسر بؤلغانده مینگ کُفرآیتهدور
خواجه چون اؤزملکیغه قیلمس ضرر

[۲۲۶] آدمی بیرحالده تورمس هیچ دور

www.ezgu.org

قصدخواجه شولکه آبادان قیلای هربیابانینی بیربوستان قیلای
هرکیشی جایینی گلزاری قیلور اّولین ویران وشدکاری قیلور
بؤلمسه شدگارخرم چون قیلور؟! تابوزولگای انگه یِتماس رنگ نور
همچنین پامال بؤل شدگار بؤل تحت پای همچنین دهقانده [۲۲۷]بؤل
بنده لیک قیل فرد بِؤل ثابت قدم کوهلرباشینگه توشسه اورمه دَم
آنچه سُست لیک سنده دورناپخته کار خلقنی دیوانه قیلغان روزگار

حکایه:

بار ایدیِ وقتیده بیرافسونگری اول ایشیتدی جاییده بیراژدری
دیدی: مَن افسون گوناگون ایلاسم گنجی باردور ماری افسون ایلاسم
قالیب اُول اندیشهٔ بسیارگه باردی آخرمارایزلاب غارگه
اؤلتوریب ایردی اؤزین سالیب مگر حضرت عیسی اِیدیلاررهگذر
کؤردیلراژدرنی صاحب دل عیسا قیلدیلار اژدرنی یوزیغه نگاه
سوردی احوالینگ نیچوکدیب اُول نبی روزاؤتدی وه نیچوک بؤلغای شبی؟!
دِیدی تحسین مَن که افسون ایلاسه مسکنیمدِین پاک بیرون ایلاسه
مَن که هفتصدسال عمریم مونده فَرد صیدایِتارمَن دیدی بو ده ساله مرد
عقلی یِتمایدور بو سودالرگه غرق نیک وبدنی حق اؤزی قیلسون چوفرق
مثل برقدیک اؤتدیلرشونداغ عیسی غره سیدین قالمس ایردی اژدها
بازبیروقتدین سوغون عیسی پاک کؤرگانی کیلدی بولرنی دردناک
سوردیلرمردین نی قیلدینگ کارنی؟! دیدی صدشکرصیدقیلدیم مارنی
دیدیلرعیسا شجاعاتینگ قنی؟ غیرتینگ باراایردی حالاتینگ قنی؟
لاف اوراراایردینگ که سَن چالاک وچُست آخرینگده بندقیلدی دام سُست
دیدی قیلمایدیم پسند افسونینی بار ایدی قصدیم تؤکایدیب خونینی
نام حقنی آیته بیردی سخت–سخت که تنیمنی اسمِ حق قیلدی کَرخت
بنده لیکده حاجت ایرمس چون وچند بنده بؤلسنگ بول اَنی نامیگه بند
نام حق ایمانگه رونق دورمزید صیدشونداغ نام بول(عبدالمجید)!
بورموزلر بحر ایرور(علم لُدن) جانِ قولاغی بیرله انگلارهنمون
گوش دل بیرله ایشیتگیل معنی‌نی کم قیلای دیسنگ دلینگدین دعوینی
کیم غه دعوی بؤلسه آفت انده دور کیمغه زاری بؤلسه رحمت انده دور
مار، نفسینگ دوروسَن افسونگری روح عیسی دوربدن نی سروری
تن مکان مار ایرورصاحب سبق زهرلرنی برهم ایلار ذکرِحق
که بو یؤلده توبهٔآدم کیرک ورنه پایینگدین آلوربونفسِ سگ
بؤلمه سرکشلرغه هرگزیارِغار کیمکه سرکش دورآنی آفاتای بار

[۲۲۷] قافیه بوییرده کیلیب بوزیلگن

www.ezgu.org

نیک خواهانلربلالرکؤردیلر تاعقیب نوش، نیشترکؤردی لر
نفس،تن ملکیده دور بیرکوهِ قاف ای برادر یخشی افسونگرنی تاپ[۲۲۸]

***

«چونکه مؤمن آینهٔ مؤمن بود روی او زالودگی ایمن بود»
جاندین آرتوق راق حقیقت دانی سَن بوکسل‌غه ایزلاگین لقمانی سَن
هردلِ بشکسته نی شاگردی بؤل کَم طلب دورسَن طلب قیل تؤغری بؤل
که بو یؤلنی کؤرگانیدین سؤره کوچهٔ مقصود طی اورگاندین سوره
پالرینگ آبله قیلِ اور دست و پا یخشیلردین ایزلاگین بوی شفا
دل که قیلدی اوّلین هرجنس گاروی گرچه رنگ آلمس کؤتارگای خویبوی
بوسبب دین اَیدی شاهِ اولیا هرشهرنی خلقینی رسمی جدا [۲۲۹]
کؤردورکیمکه مسافر دَور او شهر کشتی بی ملاحِ بؤلمس روی بحر
عقلِ کل تاپگین رجوع منزلغه قیل دلَنی شهرین سیرقیل(عبدالجلیل)!
(چارارکان) عناصراَنده دور گرچه ناریم بارونوریم اَنده دور
معرفتده آب وآتش، بادوخاک هربیری بیرشهر اِبرور ای عقلِ پاک!
شهرِآتش آب نی جنسی ایمس هرعدو بیرـ بیرگه هم اُنسی ایمس
ضدیکدیگر اِبرور بوخاک وباد طبعِ آتش نی فروع قیلغای گشاد
قوّت آتش دو باد وجهل هم بو سبب دین اهل دین نا اهل هم
شادی وهم غم مرّکب بؤلمادی روزچون پروردهٔ شب بؤلمادی
روزوشب چون ایکّی شهردورتن ارا هم گنه شب دور وهم حرص وهوا
روزایمان دورهمان خلقِ نیکو یؤلده یؤل یورار ایمیش اُول مو ـ بمو
بو منازل لرنی من اَیدیم سنگا اَیتامن هرشهرنی رسمی جدا
بنده راهِ طریق بؤلماق کبرک یخشی خلق لرغه رفیق بؤلماق کبرک[۲۳۰]
ای برادرمشک دین بویی یؤقار گنده یاری ایلامه خویی یؤقار
بّدنی یار ایتگن آخرده بد بؤلور[۲۳۱] نیک وبدنی تانیمس لرچشمِ کؤر
کؤریی دل جمله علت دین بتر بومریض غه انبیاً مضطردولر
ای خدا یاعلتِ دل بهرماگین کوچهٔ شیطانغه منزل بهرماگین

حکایه:

بارور اِبردی ایکّی کؤر نابینا روز اوّل بیر– بیریغه آشنا
ایکیسی کسب هوایی قیلدیلر وقت شامی،عزم راهی قیلدیلر

---

[۲۲۸] قافیه خطاسی بوییرده هم تکرارلنگن
[۲۲۹] هرشهر نینگ خلقینی رسمی جدا
[۲۳۰] قیلمه یاری گنده غه،خویی یؤقار
[۲۳۱] یاری اِیتگن بدگه،آخربدبؤلور

www.ezgu.org

رهنمای مُلک دلدین اونوتوب بارور اپردی بیر- بیرین دستین توتوب
اول شهرنی صاحبِ مسکن لری بار اپدی اول یؤلده کاریزکن لری
هم هوا روزِ زمستانی اپدی هم اؤشل شب برف وبارانی اپدی
توشدیلرکاریزغه ناگه ایکّی تن یوزپشیماندین دیر اپردیلرسخن
وای سزایی بیزینگدپک کؤرخر همسفرسیز، بیمحل قیلدیک سفر
ایکّی کؤربیر ـ بیرگه بؤلمس رهنما یؤل یورورده آلمادپک قؤلغه عصا
شاد عصابؤلسه درک قیلغای ایدیک یؤل بلندوپستی نی بیلغای ایدیک
کؤردیگرآیدی: ای (عبدالامین)! قسمتیمدورکپلدی تقدیراینچنین
آب چه پراپردی ویؤق اپردی دلق نیم شب اپردی مطلع یؤق چوخلق
اؤلتومس اپردی وجاییگه تینیب گاه- گاه بیر- بیرنی اوستیده مینیب
شب نی روزایتگونچه بؤلدی داروگیر با امیدیکه چیقاردوردین نفیر
شیخ ناقص بؤلسه ایمانیِ بوزور همچنان پیرو مرید دورایکّی کؤر
شرع پیغامبردین اولوقت دورِ توشوب بیر ـ بیرینی دامنیگه یاپوشوب
آخرین منزل لری بؤلغای سقر ایکّی کؤرو نابینای بی خبر
بؤلسه اپردی بیرتهسی یؤلده بینا بیِ مشقت یؤل یوروردی بارها
پیرناقص بؤلسه ناقص دورمُرید سن تانیب دستینگنی بیر(عبدالمجید)
قؤلنی تاپشورگین دلِ آگاه گه نابینادپک توشمگای سن چاه گه
چه گه توشگان سؤنگ بؤلالمنگ مُخلصی [۲۳۲] استخوانینگنی کؤمورگای کرگسی
بوسببدین آیدی اُول کامل دلیل هرشهرنی خلقینی رسمینی بیل
کؤرلر اپردی مسافر وغریب [۲۳۳] بوشهرگه کپلیب اپردی آیلانیب
مغرور اپردیلراولوغ آوازه گه توشدیلر اُول چاهِ بی اندازه گه
بؤلماگین شیطانغه هرگز یارِغار هرشهرنی نپچه نوع انجامی بار
بورموزگه کؤردورعقلِ عوام جان بغیشلرانگلاغان سؤنگ صدقِ تام

حکایه:

سیدی بار اپردی مردکفش گر فرضِ و واجب دین همه دین بیخبر[۲۳۴]
مغروری حسب اپردی یو دلقی اپدی اول نسب بازارینی غرقی اپدی
بیلوراپردی اؤزینی سلطان وتخت اُول وضو وقتی اورادی یوزگاسخت
وقت طهارت اوچرادی بیرمتقی دپدی موندغ قیلمه ای مردشقی
سن اؤزینگ حمّال وهم کم امتیاز بو وضو بیرله نپچوک بؤلغای نماز؟!
چون نمازینگ کپتدی روزه نگ نادرست ایشنی موندغ قیلماگین ایعقلی سست

---

[۲۳۲] چهَ گه چون توشدینگ بولالمس مخلصی
[۲۳۳] کؤرلراپردی مسافرهم غریب
[۲۳۴] فرض وواجبلرهمه دین بیخبر

www.ezgu.org

بنده لیکده کاردان بؤلماق کېرک
قِیغودین قّدی کمان بؤلماق کېرک

انبیاًگه کېلدی شوندغ ترک مرگ
سَن نېچوک ابله که قیلدینگ ایشنی ترک

بؤلسه مزدور سُست مزدی کَم تېکار
یخشی ایش قیلسه مزی هردم تیکار[۲۳۵]

حق سخن بیروقت ایشیتگان یؤق اېدی
هیچکیمدین سخت ایشیتگان یؤق اېدی

نام مغرورلیکده اېردی مغروری
خاصلرنی راه ورسمیدین دوری

وقت عصر اېردیکه ییغلاب باردی اُول
سینه سین پیش پدرگه یاردی اُول

اُول پدردین یؤلیده هوشیار اېدی [۲۳۶]
معرفتده سیدِسالار اېدی

اَیدی مؤمن لرهمه آیینه دور
چون اَلرنی سَینه‌سی بی مینه دور

بلکه کامل دور اوخلق ایمانلاری
کؤیه دورِگمراه لرگه جانلاری

کیم دېسه عیبینگنی دستگیریم دېگین
باشیدین یلانگین وپیریم دېگین

رو ـ برو بِؤلسه ییقیلگین پا ییغه
یوزنی سورتمانگمی ایزینی جاییغه

تانیماب سَن پیرِ بادولت اېکن
معرفتده صاحبِ نسبت اېکن

ای پسراېمدی نسب دین قولنی یوو
تاکه عمرینگ بَاقیدورتینمای اوقوو

سیّدبی علم چنان بیگانه دور
ایکّی نقشین اوستی آچوق خانه دور

آش بی روغن واسبِ بی لجام
یاخطی دوریؤقتو املای تمام

بی فضیلت خواجه نی همچون دېگین
آتش ایچره همچنین دیگ مسین

ای پسرزینهارعلم تعلیمین آل
کؤرلردېک یورمگین وقتِ شَمال

باردوسینه مده عزازیل مسکنی
ازبرای گؤرِ اوچون کاریزکَنی

بورموزیدورکه ای(عبدالحَسن)!
نورچشم سن کؤیگانیمدین ایته من

علم،ایمان اهلیغه ارشاد دور
که بوشوکت لازم اولاددور

بوسخنِ نی انگلادی ناگه سیّد
دیده سیدین خون توکِردی ایمرید!

دېدی من رِسوا اېکنمن بیخبر
جمله نسبت تاپدی ومن بیخبر

وادریغا بی مَحل اویغاندیمم
دامنیمغه توشتی آتش یاندیمم

غصه دین بؤلدی دلیم بسیارتنگ
باغلادی راهیمنی بوناموس وننگ

ایشنی اول حاذق دوراندیش اِیتار
دارووقتی زحمتی نی ریش اِیتار

هرمخالف گوش نی تحتی دین آلور
یارِه بی نقص بؤلدی اول دَاروسالور

کیم سَنی عیبینگنی اَیتسه یوزغه سخت
سن اَنی کیمیابیل ای شوریده بخت

خوی دشمن،چه گا ایلتاراخری
سنگاقیلمس عیب لرنی ظاهری

کیمکه ظاهرقیلمه‌دی، دشمن دېگین
بیلمسه معذور ای(عبدالامین)!!

قیلسه ظاهرجان تصدق ایلاگین
بلکه خان ومان تصدق ایلاگین

بهره آلگین گوهرِ پنهانیدین
جان تصدق قیل اداشمه یانیدین

---

[۲۳۵] ایشنی یخشی قیلسه مزدی خوب تیکار

[۲۳۶] آته سی دین یولیده هوشیارایدی

www.ezgu.org

وای اوْشل بیناکه عیبینگ اَیتمسه
یوْل اداشگن ایگری یوْلدین قاچمسه
موندنیم[۲۳۷] مشکل بویوْلگه کاریوْق
جمله مست و بیرکیشی هوشیاریوْق
حیف نادانلیغدِه قیلغان کاریمم [۲۳۸]
چون گلوم کبْتدی نی بولغای خاریمم؟
عمربازاریده مَن بی بهره ام
گوهرم دیرمن، ولی خرمهره ام!
تاپمادیم بیرگوهرقیمت بها
اصلِ گوهرصحبت صاحب دعا
نورایمان صحبتیدین تازه‌یی
صِدقِ پاکی دل اراَ شیرازه‌یی
باطنیده گنجِ بی پایانی بار
سَن شونیدبک[۲۳۹] پیرنی ایله اختیار
اوِچراسه آلدیده سرافگنده بوْل
خاک پایین کوْزغه سورتگین بنده بوْل
سن مبارک قوْلینی قرآنچه بیل
تاکه اوْلگونچه بویوْلده سعی قیل
کیمکه سعی ایلامسه نابود بوْلور
اُول فضیلت یوْلیگه مسدود بوْلور
کیم دبسه عیبینگنی سلطانیم دبْگین
باشیدین ایلان نگهبانیم دبْگین
بایگی سید اوْقودی علمِ قال
هم مسایل ختم هم (ملاجلال)
علمِ صرف وعلم نحویدین ولی
علم منطق دین قیلیب حلِ مشکلی
کبلدی انگه اَیلانیب ادراک تام
بوْلدی نیکوعالمِ تحصیل تمام
غرق بوْلدی مژدهٔ اقبالَ گه
هم رجوعِ قیلدی کمالِ حال گه
توقسان اوچ پیردین نظرتاپدی ولی
بوْلدی سیدنی ایمانی کاملی
بارور ابردی چرخ اوروب اثنای را
اوچرادی اول سخت اَیتگن پارسا
تاپدی اُول مردنی زیارت اَیلادی
قولینی اوْپدی و چندان ییغلادی
بارک الله دست وبازونگغه سنی
جان بهرای بوکتف وبازونگغه سنی[۲۴۰]
بیرخَرناشسته حیوان مرد ابدیم
بیرسیه دل گنده چوپان مرد ابدیم
گرچه اوردینگ یوزیمه بیر ترسکی
عرش روشن بوْلدی منگه بیشکی
دولتینگدین عرش گه یبْتدی روحومم
چون توزالدی قالبِ مجروحومم
مَن غلامم،رشتهٔ بوْینومغه تاق!
باردیگرترسکی یوزومغه قاق
شادمن‌هم اهل ایمانی اوْلای
اوِیغانای ازسرمسلمانی بوْلای
یاقه چاکی ورفونی بیلماگن
مَن اوْشل سیّد، وضونی بیلماگان
سخت اَیتگن صاحبِ نسبت ابدی
مثل (نجم الدین) باهمت ابدی
همچودهقانِ ابردی مشتاقِ زمین
بار ابدی انگه حقیقت تخمی دین
کوْردی که سیّدصاحب همتی
که بوْلم [۲۴۱] تاپشوردی تاپغان نسبتی

---

۲۳۷ موندین هم
۲۳۸ کاریم مبنی
۲۳۹ شونینگدیک
۲۴۰ بوییرده هم قافیه مراعات بولمه گن
۲۴۱ بول هم

www.ezgu.org

(شمس)دیکِ شیخ کؤپدونورایتگن سَنی
یؤلغه کبرگودیک(جلال الدین) قنی؟
پیربسیار و مُریدنایاب حیف
کؤپتو صیقلگر! قنی آلوده سیف؟
ورنه نورانی دومیز(غوث)وملَکِ
مِس تاپالمایمیزکه کیمیا قیلغودیک
یؤلنی باغلاب دورکه بو دیو عَسَس
وَرنه هرپیر(بایزید)دین کم ایمس
عقل کوته بارِه تورگن راه گچه
عزم پیردرکارداراللهِ گچه
بیزاؤشل دیوانّهٔ سرکه فروش
کیمکه قیلسه قطره مَندین بازنوش
بیرنفس ده اول دوعیدینی تاپار
ایکّی دنیانی کیلدینی تاپار
علتی اصلی روشلردین چیقار
غرق نوربؤلدی ضررلاردین چیقار
مثنوی خرمن ابرور من خوشه چین
عمرکم قالدی سفرگه باشلاگین
مرغ زیرک من اولوغ دانه آلای
گنجیدین من پروپیمانه آلای
خاطریمنی کوچِهٔ(تفرید)گه ایلت
کشتی صدقیم رهِ(تجرید)گه ایلت
توشتی یؤلغه غیرلاردین یوزیاپیب
حالی قنداغ بؤلدیَ اُول نسبت تاپیب
کیلدی اول صاحب نظرنی آلدیده
بایگی کؤیگن پدرنی آلدیده
سویدی[۲۴۲] اُول سیّدنکو فرزندینی
هم گرامی القدر[۲۴۳]هم دلبندینی
دیدی: اُول صادقگه اوردینگ دست وپا
یؤلغه توشتونگ نیمه یِتکوردی خدا
اَیتور ابردی اول تیلی بیرله جواب
راه عجزی تاپدیم وچشم پرآبِ
سیلی اوردوم گردن شیطانغه من
ینگی کیلدیم کفردین ایمانغه مَن
ای گرامی روح دوعالم منده دور
گرچه دردکؤردیم مرهم منده دور
کیمکه کار افتاده لردین سؤرمادی
کؤرکِبتدی و بو یؤلنیِ کؤرمادی
کؤردی وهرکیم بویؤلدین قیتمادی
یوزهنرتاپدی بیرینی اَیتمادی
کؤرمگان کؤردیم دیسه کؤرگن ایمس
عشق بیابانیده یؤل یورگن اِیمس
اولکه کؤرگان بؤلسه جان لنگر ببرور
مثل(منصور)سرّیاشورگن سر ببرور
چرخ اورارعشق بحریده ملاح وار
مثل (ابراهیم) گلستان انگه نار
اولکه کؤرگن بؤلسه هیچ کؤردیم دیمس
طی اورار صد عرشنی یؤل یوردیم دیمس
آری عِشق هرکیمغه بیروقت یؤل آچر
اهلِ (وحدت) اهل (کثرت)دین قاچار
عقل مُستدرک هیولایی ابرور
گاه صاحب شوکت واهلِ غرور
بندهٔ عشق من که یؤ قدور چون وچند
شیرمرد لرنی قیلورب یرموگه بند
یؤلده باردور نوردایم اولیا
قیچقورورطالب بیا!طالب بیا!
دیو وسواسی سالیب دورهوشیگه
شیرمُضطردور بو وقت خرگوشیگه
وقت تنگدورکس چوکس دین قاچه دور
جایی کیلسه فیل مگس دین قاچه دور
ببرمه دنیانی ایشیگه آب ورنگ
جای مسلوخ خور یازاغ و کلنگ

---

[۲۴۲] سیودی

[۲۴۳] گرام القدر

www.ezgu.org

چشمی بۆلسه نفس بانی دورآنی گردیلاب دورانی ما ومَنی
کیم قدم نی ایلگری قۆیدی کجا مثل (ابراهیم) تاپار نورِصفا
بنده گه پوشیده دورعیب وهنر لطف حق دِوربنده بۆلسه باخبر
کیمنی چرلار[۲۴۴]بۆلسه لطفِ اکبری پیتکورور سِر وقتیده بیر رهبری
آگه اَیلارشک وریبیدین اَنیَ کۆرساتور بیرپاره عیبیدین اَنی
بنده اۆزعیبیگه بۆلسه منفعل جان فدا قیل آلدیده(عبدالجلیل)!
کیم مسلمان زاده دورایمانلی کَس عیبینی آلدیده اَیتینگ آغریمس

حکایه:

بیرمؤذن باراہدی نیمکاله جانِ بیمحل اَیتور اہدی وقت اذان
عادت اَیلاب اہردی شونداغ سست پای بی فراست اہردی وقت نی تانیمای
شیخ (بهاوالدین کاسانی) امین بۆلدیلر مهمان اۆشل ده گه یقین
سخت تبکدی گوشیغه بیۆقت اذان اَیدی اول کامل که چشمیگه زیان
چشم بۆلسه جوهرِ بدرِمنیر صبح کاذب بیرله صادقنی تانیر
باریب اَیتینگلارکه ترک اہتسۆن اذان دوزخی اہرمیش مؤذن بی ایمان
کیم کلمه نی اگر اہتسه غلط اُول ضعیف ایماندی،ایمانی غلط
اول اگرملکیده دور کام نخست تعلیم آلغونچه اول اہتماغی درست
مردکاملدین که تعلیم آلماسه بایگی اۆزبیلگانیدین قالماسه
اَیدیلاربوسۆزنی بیرپیرمزید دوزخی دور اول مؤذن ای مرید!
کس بیاردی کارینی انگلاب کېلینگ بۆلسه منکر عیبیگا،باغلاب کېلینگ
باردیلارایکی درست سالارمرد اشتلم سیزاہردیلارپاکیزه مرد
دینده خالص اہرِدیلار اوچ ذوفنون مؤمنی نی عیبی نی تاپماق اوچون
قیلدیلار تکرار(حَی علی الصلواه) یۆل بیتورگان بنده تاتاپغایمو راه
رهروان یۆق تۆغری یولدن قېته سن بواذان شرعنی،بیوقت اېته سن!
ذات حقدین شرم قیل مرد سقط اېته سن دایم کلمه نی غلط
اصلی سرکش اہردی بیوقت گوی اہدی باطنی تاریک،منافق روی اہدی قېته
وزمین بۆلدی بار ذلتی جوش اۆراراہردی دلیدین علتی
باغلاب آلیب کېلدیلار شیخ آلدیده چشم ودلنی آچدی اول صاحب دیده
دیدیلاربدبخت نی موندین دور قیلینگ که بو اہله مرهمین کافور قیلینگ
عیب جاهلنی دېمنگ سخت کېله دور قالبی دین بوی دوزخ کېله دور[۲۴۵]
گردنینگده عبدبارهفتاد قرض کونده ترک سنت وصدترک فرض
سینهٔ ابله بوغمدین تیترادی اولیاً نی تیغی گه زود اۆچرادی

[۲۴۴] چارلار
[۲۴۵] بویېرده هم قافیه قاچگن

www.ezgu.org

بی نصیب کېتدی ایماندین کوردل بۆلمادی اول شرمسار ومنفعل
توتسه اېردی راه عجز نی اول زمان صحبت غوثدین تاپار اېردی ایمان
راه عاجز لیکدو عرشنی پایه سی مشت پرلارنی خدا همسایه سی
کېم دیسه عیبینگنی سن دلشاد بِۆل دامنینی تۆتگیل ومنقاد بول
دین اوچون تاشلا اکابرلیکنی سن قیلمه پروا خلق نی طعن وننگی دن
مزدوری ایمانی کامل بۆلسه یار سلطنت نی ترک اِیتیب آلدیگه بار
من فلان شه،من فلان کس من دېمه تشویش حشردنی مَخلص من دېمه[۲۴۶]
اۆچراسه فِتراکیگه سگدیک یۆگور دین طلب قیل،عار وناموس نی ییتور
اېتماگین مَن خواجه،اول مردغلام خواجه اولدور بۆلسه ایمانی تما م
خواجه لیک شرطیکه قیلسه بنده لیک کار وباریدین اوچون جان کنده لیک
بنده بۆلمای حواجه لیکلر لاف دور خواجه اول دور صاحب انصاف دور
اۆلدی کېتدی اول مؤذنِ دغل هم اودنیا،هم بودنیا دور کسل
اوچرامه ابله گا حدی دینِ آشر بیرماگین نادانگه پند،جهلی تاشر
حق سخن نی مرد دریادلغه اَی معرفت نی سېن دینی کاملغه اَیت
وادریغ بیرکېچه محرم بۆلمه دیک خرصفت بۆلدیک وآدم بۆلمه دیک

***

«موی کج درپردۀ گردون بود چون همه اجزات کج شدخون بود»
همچنان پوشیده دورعیب وهنر تاشلااطواربدینگ نی کج نظر
کج لیگینگ نادانلیگینگدین دورسَنی مَحض سرگردانلیگینگدین دورسَنی
راستلرنی راهی بی خوف وخطر نیک لردین اصلی یېتماسدورضرر
دست کج بۆلسه بۆلورنقصان پا سربراوردی ایکیسیدین هم خطا
جمله اعضانی بلاگه ساله دور نور ایمان در میانه هاله دور

حکایه:[۲۴۷]

دزدی بارایردی بسیاربدهوا ناپشیمان ایردی انکارِخطا
تاریکستان ایردی انگاشهرِدل خاطریده یوق ایدی خوفِ جلیل
قیلدی قیرق اوچ سال ناشایسته کار توتدی آخرقهرهای کردگار
آلدیغه کیلدی همه قیلغان لری نیش اورادی تاپدیِ آخرنیشتری
توشدی آخربیرعَسَس نی قولیگا بارایدی چندین عسس اُول یولیگا
عیبِ ونقصانینی بیر- بیرکوردیلر شاهِ عادلغه اَنی تاپشوردیلر
شاه اَیدی مونگه شدّت کیلتورونگ دستَ راست وپایی چپینی اوزونگ[۲۴۸]
وه غریب بیچاره گه احرج ایکان دست وپاکج یولغه سالدی کج ایکان

---

[۲۴۶] پای چپ هم راست قولینی اوزونگ

www.ezgu.org

پس بوکجلیک لرتندین بولدی دور بعدازان بومردنیکوتربولور
ییغلارایردی مردیولده باش اوروب دیده سیدین خونِ حسرت آقوزوب
اَیتورایردی دست غه کیم:ای ناگیرا آخریمنی ایلادینگ بی دست پا [۲۴۹]
باروراییردی حج ساری (شیخ شرف) خواجهٔ دریادل عالی نسب[۲۵۰]
کوردی اُول دزدنی پریشان حالینی سووغه توشگان سرخط اقبالینی
دیدی منگه بسته بولدی راهِ حج یولنی باغلابدوراوشل اعضای کج
چونکه کج ایردی کیسیلدی دست وپا قیلسه پیوندبولمس ایردی جابجا
نیتیم بارایردی سرعت اَیلاسم کعبته الله نی زیارت اَیلاسم
من یوگوردوم هرقدمده پیش وپست منگه معلوم بولدی نقصِ پاودست
چون نظرقیلدیم که اَحرج لیکلریم بیحساب وبیعددکج لیکلریم
اِیتور ایردی بایگی نامحرمیم بلکه سندین بولدی افزونترغمیم
مفلسم حج یولیده بیچاره من منکه کجلیک بیرله قیده باره من؟[۲۵۱]
اولاً طالب اوزونگنی راست قیل سونگره خضراختارگین واخلاص قیل[۲۵۲]
دست کج بولدی نیچوک یولنی آچر؟ مینگ فرشته دستی کجلاردین قاچر
اولکه کج بولدی بلای عون ایرور گرچه مومن بولسه هم فرعون ایرور
گردیدین ایریلماگین(عبدالوفا)! راست بازاریگه دیرلر اولیا
عرش چاکردوراَلاریول یورسه لر شادکجلیکلرنی برهم اورسه لر
بسته بولدی شیخ نی راهِ حجّی بولدی عبرت دزدنی پای کجی
دیدی من:اُول اوزیمنی راست اِیتای دست وپاییم کج نیچوک حجغه ییتای
شیخ ریاضت چیکدی ییللیک ییتی ییل قیلدی طاعت همچومانندخلیل[۲۵۳]
که قدم قویغیل بوگون ازروی ناز کعبهٔ مقصودیانینگده پیشواز
کیلدی هاتفدین قولاغیغه ندا اِبزله بنده حاجتینگ نی حالیا
قیلدینگ ییللیک ییتی ییل کارِملک بغیشلادیم هرییلده حج اون ییتی لک
زودقدم قویگین که کعبه انتظار درگهینگده چرخ اورارامیدوار
جان پاک کعبته الله مشتری چیقدی کامل خانقه دین تاشقاری
شش جهت دین نورکورارِدی کعبه نی که معلق کوردی عارف کعبه نی[۲۵۴]
کارقیلدی آلدی حقدین پای مزد اهل دانش لرغه عبرت بولدی دزد

---

[۲۴۹] مینی آخر ایلادینگ بیدست وپا
[۲۵۰] قاقیه لرماس تؤشمه گن
[۲۵۱] ایگری یول بیرله قه ییرده باره من؟
[۲۵۲] اوشبو بیتده هم عادتده گی دیک قافیه بوزیلگن
[۲۵۳] قیلدی طاعت مثل ابراهیم خلیل
[۲۵۴] اوبو بیتده هم قافیه رعایت بولمه گن

www.ezgu.org

کوچۀ هرملتِ روحانیان خواه کافربولسه خواه اهل ایمان
اهل دلگه علتَ هم ملت بولور بت پرستلیک مردغه عبرت بولور
اصلی کج قرآن نی آلسه،کج اوقور دینی کجلر،حقنی نی کج معنی بیرور
حالتی بیرگین که هم وجد وکمال قطره لرنی من قیلای آب زلال
همتی بیرگین که بی تمکین بولای ماؤمن دین قول یودوم مؤمن بولای
نسبتی بیرگین که بِی بابِ خلاف آلدیده ارزنچه بولسون کوه قاف
مُلکتی بیرگین که من امیدوار چون قیلای من تایمینِ وتایسار
غیرتی بیرگین که ای حق المبین نقدکونین نی یریم جوآلمایین
مهلتی بیرگین که دایم فتح باب چرلاسم [۲۵۵]آلدیمغه کیلسون آفتاب
غیرتی بیرگین که تاجوشی قیلای غیرنی دلدین فراموشی قیلای
عزلتی بیرگین که آغازی قیلای لامکان ملکیغه پروازی قیلای
سبقتی بیرگین که تاصادق بولای کعبۀ نورانی گه عاشق بولای
شفقتی بیرگین که ایزلای کارنی مورگه ییتکورمایین آزارنی
طاعتی بیرگین که دایم بی ریا بی ریاطاعت نی ییتکورگین خدا
نعمتی بیرگین که شکرافزون قیلای خوف دین دینِ قامتیمنی نون قیلای
صولتی بیرگین که معموراختارای موسی دیک رازآیتماغه(طور)اختارای
نگهتی بیرگین که غم دین آیریلای مصره یوسف بولسه کنعاندین قیلای
دستگهی بیرگین که بادولت بولای دولت ایمان دور،ایمان ایزلاب اولای
رغبتی بیرگین که مرِگدین ایلگراغ دیدۀ فرعونغه باسای میلِ داغ
رحمتی بیرگین که من لَک بخش بولای عاصی اُمتلرگه یکیک بخش بولای
قُربتی بیرگین که نورحاصلِ قیلای کیم یولوقسه نورگه واصل قیلای
همچنان آیتورایدی شیخ نَسَف آچیب ایردی عرش سارِیغه چوکف
چون نداکیلدی که:ای بیدستگاه درگهیم آچوق ایروربیگه- پگاه
گرچه مقصودمکرم ایزلادینگ حالی هم مقصودنی کم ایزلادینگ
کشت وقتی کیمکه تأخیرایلادی مثل سندیک ایشده کیین اوچرادی
منتظردورکشت غه دهقان عمل سن ایکیب کیتگین بوگون پیش ازاجل
توردی کعبه ایرته دین پیشین گاچه عرشی لاریوزیغه ایلاردی نگه
آخری دم بولدی مقصودی تمام راست ایردی راست کیلدی نیکنام
پا بریده دزد توبه قیلمادی بایگی حالاتیدین آیریلمادی
اولدی آخر هردوپادین آیریلیب لطف پاک ربنادین ایریلیب
هیچ کپم نی کاری عادت بولمسون کارعادت بولدی دین بولدی زبون
خیروشرعادت که بولدی ناگهان اول توتارملکیگه غارتگرمکان

[۲۵۵] چارلاسام

www.ezgu.org

ریشهٔعادتنی اوزماغی قیین کیمگه عهدایتدی که بوزماغی قیین
هرکیشی عهدیگه چون پاینده یوق ردّ درگه دورخداگه بنده یوق

حکایه:

اصفهانده بارایدی بیرجوی کن سوودیسه هرکیمغه بیراردی لَبن
بیرلک هفتادگاوی بارایدی [۲۵۶] گوسفندی گاویدین بسیارایدی
ییمس ایردی اصلی بی مهمان طعام ایزلرایردی ذات پاکیدین مدام
کای بحق ذات پاکینگ ذوالجلال لقمه ییتکورگین خزینه نگدین حلال
بیل چاپاردی روزتابستان مگر حکم خالق بولدی قیناب چیقدیِ زر
اوچ دفینه هربیری یاقوت و لعل دیدی بیرارزنچه یوق دیدمگه سهل
زنده ایردی (عمرِعبدالعزیز) دورپاکی اول شهِ صاحب تمیز
شه نی کشفی بارایدی ازرویِ کار قیلورایردی شهَ اووقت عزمِ شکار
تاشیتیب – اَرتیب خچرلرگه اَنی قصدقیلدی شاه گه ییتکورگانی
وعدهٔ دولتگه ییتکوردی قریب شاه همِ کیلدی بوییرده اَیلانیب
سوردی شهَ مال فراوان کیم نیکی؟ خرمن پرلعل ومرجان کیم نیکی؟
شه گه اَیدی مردمنعم وغنی جوقازارایردیم ونوتاپدیم مونی
ایلتامن مَلوسری ای شهریارِ خواه ساقله،برهم اورای نامدار!
دیدی اول سلطان حسودخورمن ایمس شونچه ملکوم بارمنی اوزیمگابس
کیمغه حق انعام قیلدی گنجینی انگه بغیشلارلقمهٔ بی رنجینی
نوربانی ایروایمانِ خاص کیم سفرده بیرقوشولسه ایکّی راس
صدق پاکیدین ایمان کامل بولور چرکنت لرقلبیدین زایل بولور
بیرته سی کج بولسه ایردی شهدناک راست لرهم بولمس ایردی اصلی پاک
قیلورایردی راه ایمانئی غلط کیم سَقط نی یاریدوراولهم سَقط
یا الهی بندغولاندین چیقار بنده نی زندان شیطاندین چیقار
کارطاعاتیم نی بی انبازقیل بابِ رحمتنی قلونگه بازقیل
دل نی مراَتینی مه دیک صاف قیل مشت پرمیزصاَحب انصاف قیل
بازبیزهم یولده قالغان کج پسند عقل جزوی باراوهم شهوتگه بند
بوکجی[۲۵۷]لرنی اوزینگ قیلگینِ درست آبِ یوق طاحون یورالمس اصلی چُست
بیزاوشل طاحون که جنبانئنده سن ورنه جنبش اصلی کیتمس بنده دن
سعی دورهم جهدهم سَندین دوپاک ورنه کارآمدایمس چنگالِ خاک
کیم زبان کج قیلدی سربربادایتار ساقلاگین سن تیلنی باشینگه ییتار
تیل بلادوراصلی بیلسنگ زهری بار نوری لرگه،نوربیرورناریگه،نار

---

[۲۵۶] بیر یوز وییتمیش ته گاوی بارایدی

[۲۵۷] کجه ی

www.ezgu.org

هراکابرزاده منزلدین چیقار سهمناک آفت همه تیلدین چیقار
جمله اعضانی چراغی تیل ایرور گاه شکّر،گاه لارقاتل ایرور
تیل نی نقصیدین خدابیرسین پنا تیل ایمسدوراول مثالِ اژدها
هرکیم اوزعیبینی بیلسه مُرددور باشیدین ایلانکه اهلِ درددور
تیل بیلن کافر بولور هر متقی سربراوردی کفرسعیدبولورشقی
راست ایلر اولیانی پر فتوح صحبتیدن چاشنی تاپگه ی بوروح

حکایه:

شیخ (سیدمسلم خطلانی)[۲۵۸] عزیز ییرایدی بیرچّله ده اُول اوچ مویز
روزِدیگرایدی:مَندیک پاک وصاف قیله مَن هرلحظه نفسیمغه خلاف
مِشرق ومغرب ده مَندیک متقی هیچکیم قیلمابدوطاعاتی حقی
مَن ریاضت بابیده سالارِفرد دامنیمگه یوقتونخوّتدین چوگرد
راحت ومحنت گه مَندیک مردنیک یورتنی اخترسنگ تاپالمنگدورولیک
همچنین قیلدی خیالِ گرم وسرد نیمشب روبیرودی دندانیگه درد
بولدی بیطاقت پریشان خاطری وه نه بولغایکیم بوایشنی آخری
دارواِیزلرایردی هردرمانده دین مثل مندیک لنگ برجامانده دین
جمله اَیتوردی خداگه سیزیقین قَطب وقت سیزذات بیچونگه قرین
بیزهمه سررشته دین بولغان جدا نی حقیقت نی تانیرمیز،نی وفا
بیردلِ افسرده خاطرمیزهمه گرگنی چنگالیدین بارمیزرمه[۲۵۹]
سایه پاکینگ همه گه سایبان درگهینگدین عاصیلارایزلرامان
سیزنیدیک شیریغه بیزدین مرهمی تیکسه همچون نفعی یوقتورپارمی[۲۶۰]
وقت مضطرلیکده ایردی بیخودی غیب دین الهام اسّرارانگلادی
کیلدی هاتفدین قولاغیگه ندا کوپ اوزینگ نی اورمگین بیدست وپا
دیرایدینگ یوقتوراؤزیمدیک اهلِ درد مَنِ ریاضت بابیده سالارِفرد
شونچه مضطرلیکده اوتدی ساعتینگ سَهل دندان دردیغه یوق طاقتینگ؟!
محض دَندان دردایدی خارج مرگ نافله طاعتلرینگ زودبولدی ترک؟
طاعتیم مَندین سعی ومَندین خموش قِیلماگین بیهوده ناقابل خروش
ییغلاسنگ باشینگنی اورسنگ بارها شُکرسنت نِی قیلالمنگدوربجا
تن صحتلیک مَندین وسعی و جَدل راه توفیق مَندین و سَندین عمل
ورنه بنده بیرجمادی بیش دور تاایمان تاپغونچه صددلریش دور
گرخطاقیلدینگ که چابک توبه قیل تاشلادانشلرنی درگاهیمگه کیل

---

[۲۵۸] ختلانی

[۲۵۹] گرگنی چنگالیده دورمیزرمه

[۲۶۰] پاریمی

www.ezgu.org

شیخ بیلدی بوکجی نفسدین ایکن درگهیده توبه قیلدی دفعتن
آنچه بیزدین دورهمه نقصانِ کار نقصیمیزگه راضی بول پروردگار
شونچه ایدی شیخ باش اوردی ولیک قیلورایردی اول نفیرِنیک- نیک
انگه بیلدوردی کجی نی توبه بخش خطِ توبه نی دلیگه قیلدی نقش
قَیتدی کج یولدین خیالِ ابتری روی قیلدی جانب مولی ساری
بوغضب دورنفس ایمان کیلتورمسه بنده نی نقصانینی بیلدورمسه
یؤلنی تاپماغی قیین دوربنده نی قیلسه یوزمینگ ییل یوروب جان کَنده نی
ساتیب آلگن بیرله بؤلماسدوربوکار بنده نی بندم دیسون پروردگار
کیمگه که روبیردی شونداغ دادِحق تاپدی جان نورنی، بی کسب سبق
بارمیز وابستهٔ چندین حجاب بوحسوداندیش نفس دین دورعذاب
درحقیقت مولوی راست آیتادور چون مونی ازروی اخلاص[۲۶۱] ایتادور
بنده نی کجلیکلری بسیاردور راهیمیزده مینگ خطرلربار دور
بیزکه هرساعت پریشان کؤره میز مقبول شونداغ شَه داننده میز
وقت رحلتده بوکجلیک سراورار گورگه بارگن سؤنگَره صدنیشتراورار
شیخ پشیمان بؤلدی اوزدعواسیدین بؤلدی واقف کارینی معنیسیدین
بعدازان نفسی مسلمان بؤلدی کُل آه سردِشیخ زود بؤلدی قبول
اصل بیلسنگ کارمؤمن لیک شو دور ایشگه راسخ بؤل و کجلیکنی ییتور
قالماگای سَن یؤلده مثل آرمنی بنده لیکده قیلماگین ماومنی

حکایه[۲۶۲]:

باروراپردی (خواجه یونس) ولی یؤلده کؤردی مردهٔ(عبدالعلی)
تنیده اسفیدو مرمردین کفن گوردین بیرون توشوب یاتگن اپکن
شیخ ایدی: گرگ وکفتاری مونی بیرون ایلاب دورولقمه قیلگانی
مردمؤمن دورکومونگلرایلگراغ تاکه نابود قیلماسون کلخات و زاغ
کومدیلراوچ قیته[۲۶۳] شیخ یؤل باشلادی گوری کیم اوچ یؤل چیقاریب تاشلادی
شیخ گه معلوم بؤلدی الهام خدا بار اپکن اول مردایماندین جدا
غیب دین آوازایشیتدی ای مرید! کومه مگین دشمن نی ای (عبدالمجید)!
باراپدی بومردنی اعضاسی کج بنده لیکنی اول بیلور اپردی حرّج
همچنان معلوم اپدی کارِ زنا هم لواط گر اپدی وغرقِ گناه
هم پدر آزار و مردعاق اپدی پیتی دوزخ خاکیگه مشتاق اپدی
قویماسونلارلحمینی زاغ وزغن عبرت آلسین تاکه خلق انجمن

---

[۲۶۱] بوییرده هم قافیه رعایت قیلینمه گن

[۲۶۲] بیرخیل حکایه لرمتنده آجره تیلمه گنی باعث،هربیری اجَره تیلیب کؤرسه تیلدی

[۲۶۳] اوچ قتله

www.ezgu.org

نورایماندورهمه نی ناموسی
کیمکه عبرت آلمادی شرمنده دور
بوسخن نی شیخ بیلدی همچنان
یۆل خطردور ایجگرقان ییغلاگین
تاجدا بۆلگایموکین نفس دین بو روح
ییغلاگین تازنده سن(عبدالامین)
ییغله ابراهیم خلیل دیک بیخودی
ییغلاگین تاسنگه کیلغای معرفت
ییغلا داوۆددیک جهان بولغای خراب
ییغلاموسی دیک بویۆلده حاضری
ییغلاعیسی دیک که جان بۆلدی گرو
ییغلا مانند سلیماندیک سنم
ییغلایحیی دیک که عمربۆلدی اخیر
ییغلا ایوب دیک جگرلربۆلدی ریش
ییغلاصالح دیک بوکون شام وسحر
ییغلاگین بو یۆلده مثل ذکریا
یغلاگین هرساعتی مثلِ شعیب
ییغلایونس دیک که تاوقت دعا
ییغلاادریس دیک که تادولتگه یبت
ییغلاجرجسدیک که ای شوریده بخت
ییغلاگین اسحاق دیک رحمت طلب
ییغلاگـــــین مانند یعقوب نبی
ییغلاگین یوسف صفت تازنده بۆل
ییغلا لقماندیک که اۆتدی کار وبار
ییغلایوشع دیک که وقت شام دور
ییغلا ذوالکفل دیک که روزِ رستخیز
تافغانی ایزلاگین صبر وسکوت
ییغلاگین مثلِ محمدمصطفی
ییغلاگین ابوبکروعمرعثمان علی
آنقدرقان ییغلایبرگه توشسه عین

که سنم[۲۶۴] عبرتده بول شیخ یونسی
مردبی ایمان شونیدیک[۲۶۵] بنده دور
که مبارک دیده سیگه تۆلدی قان
سینه چاک ایلاب پریشان یغلاگین
ییغلاگین شوریده بۆل مانند نوح
مثل آدم دیک بو یۆلده ییغلاگین
نورگه اَیلانگایمونارِنمرودی
همچنان ییغلاکه اسماعیل صفت
تحفۀ درگاهیده چشمّ پرآب
دین برباد ایتدی سحرسامریِ
بندبیرسوزن بولوب اول نیکرو
آخری سن هم کبتارسن، هم منم
یۆلیمیزنی اوستیده نارسعیر
جمله روگردان بۆلدی قوم وخویش
ناقته الله ایلانیب کیلدی مگر
تاکه جان حق یۆلیده تاپگه‌ی بها
دلگه بیرگایمو خدا اسّرارِغیب
حق نهنگ نفسدین بیرگای فنا[۲۶۶]
رهروانلاکبتدیلرجنت گه یبت
قیلسه لرباشینگنی مونده لخت ـ لخت
رحمتیدین دلنی اوزمه روزوشب
صدگریبان پاره قیلگین هرشبی
بندچاهِ غولدین برکَنده بۆل
رحمتَ اِیتگایموکرم لیک کردگار؟
بنده بو دنیاده بی آرام دور
وقت تنگ دوربنده گا یۆقتورگریز
مثل هود دیک ییغلاگین یامثل لوط
بنده‌گه یبتگایموکین بوی شفا؟!
شادلیک کیلگای هرایشنیِ اوّلی
ییغلاگین بو یۆلده مانندحسین

---

[۲۶۴] سن هم
[۲۶۵] شونینگدیک
[۲۶۶] پناه

www.ezgu.org

دیده دین خونابه توک چالاک وچست بوکجی لرنی خداقیلگای درست
تاعدم دوردیده دین نقصانیمیز وه نپچوک دورآخری ایمانیمیز؟
جمله کجلیک بیزده دورشرمنده میز لطف پاکینگه قاچیب میزیاعزیز
جمله کجلیک بیزده دور(عبدالجلیل)! قایل نقصان خودبول توبه قیل!

***

«راست کُن اجزات کج راءزوستان سرمکش ایدوستان زان آستان»
بنده گنگ و گوش کرلیک دولتی دولت عظمادوروربی علتی
بنده لیک نی پیشه قیل(عبدالحکم) راست لردیک راست بول ثابت قدم
کیمکه بولدی کج قیلورشیطانغه میل اول بولورشیطانی لرگه یارِوخیل
یول یورورده لنگ بولوروقت سفر مردکجرونی کیلورآلدیده جر
سن حقیقت یولیده (عبدالامین)! راستلیکنی پیشه قیل کج بولماگین
آنچه تابع بول نبی گه زینهار راست لرنی امرینی توت هوشیار
اولکه تابع بولمادی صادق ایمس راه مؤمن لیکده اول لایق ایمس

***

حکایه:

(غوث الاعظم) قطب عبدالقادری سینهٔ پاکی بلاگه صابری
اولینِ حالیده اول قیلدی سفر یولگه کیردی سیّدعالی نظر
که پدردین بارایدی مالِ میراث ساقلرایردی حجِ اوچون اُول حقشناس
ازبرای آن دل فهمیده سی پندنیکوبیردی اُول والده سی
دیدی:ای مادرچنان بیچاره من! حقنی ایزلاب کعبته الله باره من
بایگی مال ومیراثنی اول نکو تیکدی مادریاقه سیگه روبرو
دیدی:فرزندصاحب اخلاص بول هرقدم قویسنگ بویولده راست[۲۶۷] بول
راست لرنی تاغنه چرلار[۲۶۸] کردگار تاکه عدل ایتماقده اول پروردگار
ای پسرسن راست لیکنی پیشه قیل هم میزانَ وهم صراط اندیشه قیل
ای بالم بارگین خدایارینگ بوسون روح پیغمبرمددگارینگ بوسون[۲۶۹]
بودعابیرله اوزاتدی والده یولگه کیردی عارف صاحب دیده
نیچه منزل یول یورودی کاروان نیچه دزدی بارایدی یولده نهان
قیرق تن بارایردی لرمانندگُرگ دستیدین نالان ایدی تاجیک وتُرک
اُوردی قافله نی یولِده رهزنی بولدی چون مال فراوان خرمنی
غوث نی اوستیده دریده چپان یاقه سیگه ایردی قیرق طلانهان

---

[۲۶۷] بوییرده قافیه بوزیلگن

[۲۶۸] چارلار

[۲۶۹] بولسین

www.ezgu.org

دیدی:جنسیمنی نی سورگونگ بوزمان؟ بارگریبانیمده قیرق طلانهان
جامه سینی کوردی باورقیلمادی مونچه بارین اول مقّرربیلمادی
کوپ خروش ایلرایدی سردارِدزد آلدی–قاچماغدوروبویولده کارِدزد
بایگی رهزنِ باریب آیدی خبر بیریتیمی آیته دوریاقمده زر
جامه سی دریده باورقیلمادیم راست آیتدی یادروغین بیلمادیم؟!
کیلتورینگلرحال واحوالین کورای اول جوانمرددین نهانی گپ سورای
تاکه کیلتوردیلراولِ نورانینی امتحان ایتمک اوچون ایمانینی
دیدی اول سردارسن ایردینگ امان بارمیدی یاقه نگده گی مالینگ نهان
نیمه دیب یاشورمه دینگ اغیاردین؟! کیمکه قاچدی بولدی مُخلص ماردین
(غوث)آیدی:مال دنیادورسهل مارِدوزخ بنده گه قتّیغ کسل
من دروغ آیتسام خدادین قورقه من روزمحشرمصطفی دین قورقه من
هرکیشی ایدی طلب وقتی دروغ دیدی حضرت یوقتوایمانی فروغ
سهل دوردنیانی مالی وزری بنده گامشکل دودوزخ نشتری
بوسخن نی انگلادی سردارِدزد خاطریدین سردبولدی کارِدزد
آیدی:ای ثابت قدم دولتگه سیر بیزهمه گمره ایکنمیزتوبه بیر!
قیرق رهزن توبه آلدی اولزمان تاسلامت قالدی مالِ کاروان
راستلیک دوزخ نی باغلرای(امین)! راست لرنی دوست کورارحق المبین
بنده لیکده صاحب اخلاص بول زوداوتای دیسنگ صراطدین راست بول
راست بولدی ایردی خلقگه راهبر یول اداشگانلرهمه یول تاپدیلر
باردی قیرق تن بیرله پیرآلدیگه اول نورچشمِ گوهرِخاص رسول
کیمکه تابع دور اپشی بؤلدور مدام بنده لیکده راست کیلغیل ای(غلام)!
بؤلدی قیرق تن هم تمامی اولیاً هربیری بیرعارف مشکل گشا
هرکیشی کیم یؤلده حقدین قیلسه شرم نیچه گمره نی قیلورکؤنگلینی نرم
کیم که بؤلسه ترس حقدین باخبر اؤزگالارگه صحبتی ایلار اثر

حکایه:

نوجوانی بار اپدی برناغلام حُسنیگا منقاد بؤلگن روم وشام
مشتریلارآلدیده تیار اپدی لیک اول قُلنی بیر عیبی باراپدی
که سرورخساری عاشقلارگه حج رهزن حلق اپردی،قل نی دستی کج
نی دلاورلرگه اؤردی دست وپا جمله آخر چاغیدور بؤلدی گدا
کیمگاکیم تؤشدی اوقلنی سایه سی قالمه دی اؤیده نیم ارزن خسی
خواجه سی بار اپردی سالار نکو دیدی آفت بؤلدی بورخسار رو
رنگ ورویی ملک دلنی آچه دور هرکیم عیبینی اپشیتدی قاچه دور
کج اپدی کجلیکده کیتدی آخری باشیگه یپتدی بوعیب ظاهری
باغلادیلر بؤینیگه بیر پاره سنگ آتدیلار دریاگه یؤتسون دیب نهنگ

www.ezgu.org

عیب باطن هم بلای جان اِیرور
هرکیشی بدگا قوْشولدی بدبوْلور

حکایه:

عالمی بار اِیردی بسیاراهلِ راز
کعبه دین دوراِیردی ای(خواجه خلیل)!
حاضراِیردی مردتابیش وقت نماز
عمراوْتدی وادب ترک بوْلمادی
یوْق اِیدی هرگزخدادین غایبی
سنّت احمدگه اوْل مُنقاد اِیدی
بامدادی اوچتی اوْزمنزلیدین[۲۷۰]
دِیدی مندین سربراُوردی بیرگناه
اُوچاراِیردیم(یثرب) و(بطحا)گچه
نیمه بوْلدی لنگ بوْلدی پایمم
هاتفیدینِ کِیلدی آوازنکو
چونکه سندین سربراُوردی گنده ایش
اوّلین ریش نی خلال اِیتسنگ اِیدی
ایدی اول پیغامبرِصاحب نفس
اوّلین تابع ایدینگ صاحب نظر
اندکی کج بوْلدی درگه دین سرینگ
راست لرنی کاری بودور ای مرید
راست دل درکارچون (ویسِ القرن)
لیک هردندانیگه لک اُمّتی
کیمکه پیغامبرگه چون پیرواِیرور
راست لرنی جنتی دِیدی خدا
مونده کار انبیاً در کاردور
وعده شونداغ دورکه ای اهلِ هنر
موی اوزولگن سوْنگ یقیلغای خلق هم
وعده بیرمودور ومونی بندیمیز
راست بولسنگ جبرییل دین هم کلان
ایگری بولسنگ اول عزازیل نی بیری

انگلاگین نقصان هر ایمان اِیرور
درگهِ شاهِ جهاندین رد بوْلور

اوچاراِیردی کعبه گه وقت نماز
تاکه کعبه خانه سی اوْن یِتی میل
عادتی شول اِیردی مردنی قیش ویاز
روزوشب بیرمستحب ترک بوْلمادی
قیلماب اِیردی اصلی ترک واجبی
هم عمل،هم علم گه استاداِیدی
یِتمادی نیم یوْلگه قالدی مثلِ من
سن اوْزینگ بیلدورقلونگا یا اله
تابو منزلدین او بیت الله گچه
یاکه شیطان بولدیمی همراهمیم
سن یوْلده تاپمادینگ بیرا آبرو[۲۷۱]
ترک بوْلدی حالی سندین مسح ریش
سوْنگره بیت الله گه چست یِتسنگ اِیدی
ترک سنت ایلاگن مندین ایمس
شرع احمدسنگه اِیردی بال و پر
تاپدی نقصان اوچادورگن حاصلینگ[۲۷۲]
راست دل درکارای(عبدالمجید)!
سی ودو دندان اوشاتسه دفعتن
تاپدی حق دین نورآزادی خطی
ایکّی دنیانزدیده نیم جواِیرور
کِیلدی چون(اُوفوابعهدکم) گوا
وعده قیلماققه وفادرکادور
خلق موی اوستیده تایوْل یورسه لر
تاغنه معلوم دوراویوْلده کج قدم
کنده بوْلسه دیونی مانندیمیز
گریه میزگه انتظارهفت آسمان
عهدی یالغاننی نِی بوْلغای آخری؟

---

[۲۷۰] بامدادی اوچدی منزلگاهیدین
[۲۷۱] سبن بویولده تاپمه دینگ بیرآبرو
[۲۷۲] اوشبو بیتنی قافیه سی بوزیلگن

www.ezgu.org

حکایه:

پیری بارایردی کهنسال وقدیم
هیچ کرامت،هیچ هدایت یوق ایدی
گِردیده طالب لری بارایردی جمع
دیرایدی پیرینگ نی قیلدیم (بایزید)
من سیلارنی خوف دین ایمین قیلای [۲۷۴]
بغیشلماق تیل بیرله خرمن-خرمنی
نیچه بیزدیک اهل ذوق واهلِ بنگ
روزی ییتدی عنقریب ومدتی
جمله ایدیلارکه ای مرددلیر!
دیرایدینگ موسی قیلای دیب خلقنی
وه کوزوم نی نوری کیتدی چونِ قیلای؟
بلکه قرض دوروعدهٔ صاحب کرم
که خداناترس غه سهل دورترکِ عهد
هرکیشی ترس یولیده قویدی قدَم
اولکه حاضربیلمادی کج بازدور
وعدهٔ ناقص سنی رسواقیلور
اوزینی کجلرنی بیلسین وعده سی؟
قلبغه دل بیرمنگ که قلب کوپ گنده دور
مردکیراک عهدیگه تورسه استوار
ناقص ایردی بی ایمان کیتدی اخیر
ای برادریولنی کوب آفاتی بار
قیله من شام وسحرنیکودعا
بودعای من که قیلدیم خالصاً
بول اُمت،تابعِ شرعِ نبی
مطلبی دنیا وعقبا دور طلب
قیل بودولت نی همیشه آرزو

وعده لار اپلار اپدی بی وهم وبیم
کوردل ایردی ونسبت یوق ایدی [۲۷۳]
اوزی ایردی اورته ییرده خیره شمع
پیرینگیزنی همچنین(شیخ مجید)
نیم نگه بیرلن(بهاؤالدین) قیلای
سورمه نسبت یوق ایدی نیم آرزنی
مست ایدی بووعده لرگه عقلی لنگ
چون یقین کیلدی باشیگه رِحلتی
قالماسین محشرگه آیتگنلرنی بیر
همچنان کیمیاقیلای دیب خلقنی
کاوولمنگ اوزحالیمه دل خون قیلای
مردکج وعده نی ترک قیلسه نی غم؟
کوردلغه چون کورونسین(نحس)و(سعد)
حاضروناظربیلورحقنی شودم
جانی شیطان بیرله هم آوازدور
کیم ایشاندی اول ایماندین ایریلور
زرکه قلب بولدی چیقارآخرمسی
پیرِناقص نامبارک بنده دور
تاآنی بندم دیگای پروردگار
بولدی آخرهیزم نارسعیر
بولمه هرگزعهدیلغانلرگه یار
بنده نی یالغانچی قیلمه ای خدا!
که سین هم خالص دعاقیل مثل من
اوّل واخرنی بودورمطلبی
کیمکه بؤلدی بی طلب مردودرب
تاکه غیبدین سنگا ییتگای آبرو

حکایه:

بارور اپردی یؤلده (هارون الرشید)
قیلدی کاهل لیک انی تینگلامادی
کارِخیراپردی، صلاح دین اپدی

بیرغلامیگاشه آیلاب اَعتمید
مطلب شه گه غلامی بارمادی
خدمتِ آسایش مؤمن اپدی

[۲۷۳] کوردل ایردی انگه نسبت یوق ایدی
[۲۷۴] سیزلارنینگ خوفذین ایمن قیلای

www.ezgu.org

کبلدی شه الدیده اوُل اخلاص خام
شه بویوردی گوش وبینی سبن اوزینگ
وای سزای مونینگدبک بی ادب
اُول غلام ایدیکه: شه اصلینگه باق!
سندین اوُرگاندیم بوخذمت نی منم
ایلادینگ بیرکونده اوچ وقتنی قضا
سنگه صدشوکتنی ببردی زیب ورنگ
من که بارمن بنده سینی بندهسی
خشم شه نی بورموزلرباغلادی
یوزینی یوزیگه قوْیدی قُلنی شاه
شاهدحالیم بوْل ای مردامین!
اوتدی شول عهدببرله عمری بیتمش ییل
کونده یوز یوْل قُلنی ایلاردی دعا
اول غلام اصلیده ابردی راست رو
تابع سنت ایدی جانی انی
قیلدی صدچندان ثواب آخرت
راستلرنی قولیدورایمانگه یار
هدیه ببردی و دلشادایلادی[۲۷۶]
کیمگه باراپردی مدام خوف سقر
تاشلادیلارعاروناموس نقدینی
هرکیشی عارایلاسه بس بهره دور
عارفرعون،عارمفلس[۲۷۷] بیرایدی
گرچه فرعون ایلادی بویوْلده عار
گرچه عارایتدی بوآدم دین لعین
هچ بنده یوْقتوبولغای بی خطا
بو عنایات کریم کار ساز

حکایه:

باروراپردی(غوث پاک راهبر) یوْلده
یاندوریب یوْل اوستیده چندین شرر
عقلی ناقص ابردی خدمت ناتمام
گردشهردین اوچ محاصل یوروتینگ
نی چوخیری بارونی طاعات شب
بوعدالت طبلینی سن عدل قاق!
باخبر بوْل ای شه صاحب قدم!
بامداد و اوّلین شام وعشا
تشویشنگگابوْله سن خذمتگه لنگ
بنده لیکده بارمن عاجزکسی
انگلادی هارون که چندان بیغلادی
خواجهٔ من بوْل دبدی:ای پارسا !
توبه قیلدیم وقتنی ترک ایتمامین
قیلمادی ترک نمازشاه دلیل
باراپدی خرسنداوقل دین پادشاه
سالیب ابردی ملک نخوت گه آلاو
هم کرامت هم هدایت دین غنی
شاه نی ایمانیگه ببردی زینت
مثل مرهم دبک تیکارای شهریار[۲۷۵]
اُول غلامنی شاه آزادایلادی
هرکیشیدین توبه یی اورگندیلر
عرشگه ایلتی لرایمانی رختینی
بیققانی گوهراپمس،خرمهره دور
ایکیسی هم مردودوکافرایدی
عاری بوْلدی باشیگه دریای نار
بوْلدی لعنت بیرله جانی همنشین
توبه درکاردورخطاگه ای وفا[۲۷۸]
ایگری یوْلدین بنده نی قبتارسه باز

کوْردی موسفیدی خانه گر
آلدیده باراپردی چوب خشک وتر

---

[۲۷۵] بوییرده ایکی (تشبیه اداتی)ایزمه–ایزایشله تیلگن

[۲۷۶] هدیه ببردی ودلی شاد ایلادی

[۲۷۷] عارفرعون،عارابلیس بیرایدی

[۲۷۸] توبه درکاردورخطاگه باوفا

www.ezgu.org

کؤزی توشدی شیخنی قیلدی نگاه سوردی ازروی کرم سلطان راهِ
شیخ ایدیلر:خونابه یوته سن چوب خالص نی الاوگه توته سن
دیدی کج کیلدی اولدین بوگناه توته من اتشگه تاپگایدیب صلاح[۲۷۹]
توته من آتشغه علت باردور کیمکه کج کیلدی جزاسی ناردور
شیخ بوسؤزنی انگلادی بوساعتی بؤلدی غملی سینه سی بی طاقتی
خون توکاردی دیده سیدین دمبدم کاشکی من کیلماگای ایردیم بودم
کیم عدمدین کیلمگای ایردیک سیره بوجهاندین کیته میز آبِ تیره
بیزگه کجلیک دورتمامِ کاردین کیمکه کجدورچاره یؤقدورناردین
بیردی کامل خانه گرگه جانماز دیدی کارینگدین دلیم تاپدی گداز
مردِکامل ذره دین عبرت آلور مورلنگنی کاریدین عبرت آلور
مردِجاهل دین وایمان دین قاچار گوش هم آیات وقرآن دین قاچار[۲۸۰]
هردلیگه بؤلمسه خوف عظیم بوی قرآنِ دین قچان ایلتگای نسیم؟
عارف صاحب کرمنی ایزلاگین! تاتیریک سن یخشیلرنی ایزلاگین[۲۸۱]
بؤلماگین دین یؤلیده نا استوار عار قیلغانلر تاپار آخر ده نار
دیمه دین یؤلی عجب دشواروسخت باخبربؤل دانه دین ایرمیش درخت
نیمِ ارزن یؤق بو یؤلده تخمِ توت سن درخت کؤرگین،نیم ارزننی اونوت
بنده گه قالسه کؤکرتورماک قیین برگ ورگنی انگاآرتورماک قیین[۲۸۲]
که بویؤلده سربراوردی لطف پاک کیمیا پیدا قیلورچنگالِ خاک
تشله قدرتگه اؤزینگ نی مثلِ خس کارقدرت دورسنی کارینگ ایمس
جانکه باردورملک تنده عاریت عاریت جانگانی لازم عافیت؟
بودی ونابودی مرگ گه پایمال نیم ساعت اؤتگنیدورماه و سال
نیم ساعتگه بوایش قیلسین بسی غیرتشویش بؤلمسه پیش وپسی
لیک بنده اندک–اندک کارایتار اندکینی لطف حق بسیارایتار
یاری حقدین ایزله ای (محمدصلاح)! حق اگرلطف ایتسه مشکل یؤقتوراه[۲۸۳]

---

[۲۷۹] بوییرده قافیه بوزیلگن

[۲۸۰] گوشی هم ایاتِ قرآندین قاچار

[۲۸۱] اوشبو بیتده هم عادتده گی دیک قافیه بوزیلگن

[۲۸۲] شوبیتدن باشلب(حکایت)نی سؤنگی بیتیگچه اوزبیکستان نشریگه کیلمه گن

[۲۸۳] بوبیتده هم قافیه لر بیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

حکایه:[۲۸۴]

چون سلیمان وقتیده بیرمورلنگ تلیِ دین اول خاک آلوردیِ رنگرنگ[۲۸۵]
سؤردی اندین باکرامت پادشاه سن نه دین مونچه اورارسن دست وپا؟
اول جواب ایدی که: من دلداده من عشق پیکانی گه من آماده من
منگه بارهمسایه یی،موردگر من انگه دلداده من ای راهبر
ورنه باردورایکیمیزگه جانِ پاک اؤرته ده حایل بؤلیب دورتلِ خاک
عهد ایتیب دور،من بیلن اول نیکنام تل خاکینی کؤتارگین سن تمام
اؤرته یبردین بؤلسه بو،تل هم جدا ایکّی تن بیر- بیرگه بؤلگای آشنا
ایدی پیغامبر: بلنددورتلِ کوه صبرایوبی کبرک یاعمرنوح[۲۸۶]
اؤرته یبردین تاکه تل بؤلغای چوپاک پاک بؤلدی یوروسنگ هم تل چالاک
دیرایدی من اندیشه دورقیله من[۲۸۷] پاک بؤلمسلیکلرین خوب بیله من
بوسبب دین اوره من کؤب دست وپا بؤلمگایمن آلدیده کذاب راه
طرفه خوش کبلدی سلیمانگه سخن همت موری کبراک ای رهنمون!
شه بویوردی دیؤلرگه چون قیلینگ تلِ خاکنی اؤرته دین بیرون قیلینگ
تحسین ابرمس بوزسه خلق افلاکنی بوزدی سعی مورتلِ خاک نی
همتی درکار دور اسلام گه بؤلماگین مغرورننگ و نام گه
نام ایزلای سن که نامینگ نی ییتور تاکه نامی سنگه قؤیغایموغفور؟!
جمله اوصافینگنی سن قیلگین بدل تاسنی نامینگه ثبت اؤلغای عمل

حکایه:[۲۸۸]

کاتب وحی ابردی(عبدالله)مگر نورقرآن دیده سیگه جلوه گر
کج ایدی اهلِ جهنم بؤلدی اول آخریده (بومسیلم) بؤلدی اول
حق ایمانی بی مضبوط[۲۸۹] ابتمادی نورقرآن جانیگه سود ابتمادی
بؤلدی روگردان اولوغ درگاهدین ناریلرگه چاره یؤقدورناردین

***

«هرکه بانوراستان همسنگ شد درکمین افتاده عقلش لنگ شد»
جنسیت اختاراگرعاقل دوسن ایزله نیکولرنی دریادل دوسن

---

[۲۸۴] شو صحبفه دن باشله ب(۱۹۵)۲۲۳صحیفه گچه کتاب نینگ ترتیبی بؤزیلیب،ترتیب سیز شکلده چوکانلر بیریلیب،بینلرچپه- راسته یاریلگن

[۲۸۵] اوزبیکستان نشریده بوحکایتدن ایلگری بیر۱۲بیتلی غزل ذکرایتیلیب۱۵بیتلیک مثنوی کیلتیریلگن

[۲۸۶] بوییرده(التزامی قافیه) ابمس،بلکه(لفظی قافیه) ایشله تیلگن

[۲۸۷] بوییرده وزن قاچگن

[۲۸۸] بوحکایه هم متنده اجره تیلمه گن

[۲۸۹] بوبیتده هم قافیه بوزیلگن

www.ezgu.org

هرکیم اؤزجنسی نی ایزلر،ای(امین)!
اهلِ دلنی اهلِ دلدین ایزلاگین

تابساطی بؤلگای ایمانینگ قؤی
بؤلدی ایمانینگ قوی، جانینگ قؤی

دینی سست نی جانی مورلنگ دور
پشه ای نی زخمیگه دل تنگ دور

اصل بیل دریای نسبت دینده دور
دینگه کامل بؤل حمیت دینده دور

بی حمیت دین غه سست دورقلتبان
اول سنی جنسنگ ابماسدور ایجوان

نوح نی اؤغلی نیچوک بؤلدی اخیر؟
آته پیغمبر، اؤغول اهلِ سعیر

ظاهری طاهر، نسب ده پاک ایدی
همنشینی کؤر ایدی، شکاک ایدی

همنشین لردین آخرتیکدی ضرر
خوی بدهردلگه چون قیلدی اثر

آخری دوزخگه تشلارای مرید
گرچه بؤلسنگ مونده نسلِ مجهتد

اتحادغیربلای جان ایرور
بلکه اول غارتگرایمان ایرور

یورتگه آتش تؤشتی بهبود ایزلامه
خلق دشمن دین دمی سود ایزلامه

لطف اگرقیلسه مثال قهربیل
شهداگربیرسه تمامی زهربیل

بؤلمه نادانلربیلن همکاسه باز
قؤلداگی کاسه نگ سینار(محمدنیاز)

همنشینِ بدکیشی نی بدقیلور
گرچه مقبول قیلسه یؤلدین ردّقیلور

ناخوش آیلرخاطرینگنی گنده باد
هرمخالف بادگه سن بؤلمه شاد

صحبت دشمن ایرور بادخزان
سانچیلورجانیگه مانندتیکان

دیو اورگن تؤغری یؤلگه بارمادی
لطفِ پیغمبرانی باشقارمادی

اول مطلع یؤق ایدی بوعیبدین
(لیس من اهلک)ایشیتدی غبیدین

گرچه فرزندی ابدی سرد بؤلدی دل
سردقیلدی نوح نی امر خلیل

ریشه لربارابردی ای صاحب نظر
هم امید ذوقِ فرزندپدر

قهر، حقدین ابردی نی اول بنده دین
نیمه کبلسین رازسرافگنده دین؟

جنس کامل اهلِ ایمان دوروبس
صداکابرآلدیده بیرتوده خس

شان وشوکتنی نی قیلسون رهروان؟
اصلی چنگالی پی و کج استخوان

خوب قیلمس مردنی دستاروفش
ظاهری آدم ولی ایمانگه غش

زینتینگ ایمان بیلن دورشهریار
گنده دین قاچ بزم باایمانگه بار

حکایه:

شاهی باراهردی بغایت متّقی
قیلماب ابردی اصل خونِ ناحقی

تیترار ابردی جانی مثل برگ بید
مرغنی سرکنده کؤرسه ای مرید!

هم دلی صاف ابردی، باتقوا ایدی
ترس حق دین خاطراگاه ایدی

عدل پاکیدین همه معمور ایدی
خلق پاکی داروی رنجور ایدی

همتی خاتم نی آیلاراهردی مات
حکمیده ابردی خراسان وهرات

شاه (نصرت بخش) ابدی آتی آنی
چون شریعت بخش مرآتی آنی

مدتی ابردی وعمری شادمان
بؤلدی همدم شه گه چندین قلتبان

کازه ویرانه ابدی ششصدشگاف
کؤردیلرچون کازه نی اهلِ خلاف

www.ezgu.org

عقل یوگورتوردی یمانلرییش و پس بوعمارت شاه گه لازم ایمس
رخنه دیواری ومنزلی گدا جای ویران گه نی بازم تخت شا؟!
بو وزیر لر گنده عقل و خام ایکن کارِ ناقص لرگه نا اتمام ایکن
حیف موناغ شاهگه دولتخواهی یؤق مصلحت کؤرساتگودیک همراهی یؤق
مصلحت بؤلسایدی مثل آفتاب [۲۹۰] بؤلمس ایردی قصرِشه موناغ خراب
ایمدی بیلدیک که بولرنادان ایکن هم اسیرنان ودستورخان ایکن
وای ایسیزشاهی که عمری مثلِ برف حیف نادانگه دولت بؤلسه صرف
بیزهمه داناوکار افتاده میز خدمت شه لرگابارایردیک عزیز
اطلسِ نادان قؤلیگه خاردور تیغ دستی حیزگه بیکاردور
شاه بیرتیغ دودم دور، خلق حیز دست عورتگه نی لازم تیغِ تیز؟
دولتِ شاه ایردی بیزقؤیدوک قدم شادی کیلغان سؤنگره هیچ قالمسدوغم
نیچه ابله عرضه قیلدی شاهگه باش اورار ایردی اؤشل درگاهگه
بیزهمه دولتگه لازم بی نظیر شاه گالازم دورورعاقل وزیر
بونیچوک مسندکه شاه اؤلتورسه چون شه گه لازم یؤقدو مسندلر زبون
منگه قالسه مَن مونی برهم اورای یخشی قالین لرگا اوینی تؤلدورای
تخت طلایی قیلای ششصدمنی تؤلدورای سنگپاره لردین گردینی
بود قیلای دولت گه لایق آشیان هوشی کیتسون کؤرسه چون خردوکلان
صدطبق طلاقیلورمن لنگری بیغش وبی مِس چوصاف احمری
شه قولاق سالدی سخن سرجوشیگا تیکدی چون اماره سینی گوشیگا
قان یوگوردی چشمیگه شه اوردی آه بارایکان بوهمنشین لاروسیاه
اهل مجلس لرهمه چوپان پیش [۲۹۱] بؤلسه بؤلغای شاهی شونداغ گاوریش
من بواحمق لرنی گِردیده خَرم مثل بازم طعمه تاپمای لاغرم
حق اؤزی یتکوردی چون بیجستجوی وقتِ دولت ده میرشکاری نکوی
شه اولرکیتگن سوغون اندیشه ده هوشی شه کیتگن، کیتامیزبیشه ده
بیروزیری بارایدی سالارنام دین ودنیا یی تمام اهتمام
هم خداترس ونکورویی ایدی هم خردمند ونکو رویی ایدی[۲۹۲]
شه قولیغه آلدی سنگریزه یی اهل ارکانغه قیلیب استیزه یی
بارایکان یؤل بیزگا کؤرساتمبدیلر یابویؤلنی تحتیگا یتماب سیلر[۲۹۳]
پنددانادین دلیم تاپدی حضور شعله بیردی ملک دلغه تؤلدی نور

---

[۲۹۰] مصلحت بؤلسه ایدی چون آفتاب
[۲۹۱] اهل مجلس لرهمه چوپان ومیش
[۲۹۲] بوبیتده قافیه یؤق
[۲۹۳] یابویؤلنی تحتیگا یتمابدیلر

www.ezgu.org

بایگی آیینه دل سالار نام
کهلدی شه نی آلدیغه اول وقت شام
دیدی:ای شه چون سنی عقلینگ سقط
که سنی یؤلدین چیقاردی بدنیت[۲۹۴]
بیزبؤل لارنی نکو خوب بیلامیز
راه ورسمی مونده مرغوب بیلامیز
احتیاطی بنده گه درکار دور
یؤلده بیر دوزخ دیگان جای باردور
یادیمیزده هم صراط وهم میزان
ملک دلنی بؤزه دور خوف ایمان
کهمنی کهم یادیگا کهلسه خوف نار
بیرمسافربنده دور،شوکت چه کار؟
سن که شه بؤلسنگ درست اَیتگین جواب
قهده کهتدی شوکت افراسیاب؟!
من وزیرینگ من شریکِ دولتینگ
نی شریک تخت وتاج وشوکتینگ؟
خانهٔ دنیا همه ویرانه دور
باخبربؤل خانه اهرمس مانه دور[۲۹۵]
بلکه رسواخانه دورزندانِ تنگ
نیکلرنی عقلی یهتمای قالدی لنگ
مَن غلام همتینگ هم خدمتینگ
اصلِ ایمان دوربویؤلده دولتینگ
اهل ارکانلرهمه اَیلرامید
شاه قؤپگای روزِمحشرروسفید
خذمتینگده نهچه بیرصاحبقران
جمله عدلینگ دین تیلارلرسایه بان
شاه اگرتاپسه اؤشل رحمتگه راه
عهدیمیزشؤل یؤقلاگای دهب پادشاه
جمله اولتیرگن شریکلردین دومیز
جمله میزبیررسم و بیرآیین دومیز
کیرمه‌گین بدیؤلغه اصلاً شهریار
بؤلمسه یؤلینگده قازیلغان دوبار
بنده بؤلسنگ دلده شوکت نی ییتور
آنچه مطلب دینده دوردیندین گپور
بیزاوشنداغ دولتینگ گه یارمیز
تاتیریک میزسنگه خدمت کارمیز
مصلحت لربارهرقیسی شکر
انگبینِ دین اَیلاگن حلوای تر
لقمه بسیاروقنی حلق و دهان؟
خرگه که چون سگ گه لازم استخوان[۲۹۶]
عقلِ شه بومصلحت گه بیتمادی
بووزیرنی حرفینی درج ایتمادی
شه بویوردی مونی چابک اولتورینگ
تیریسین خاکستریغه تؤلدورینگ[۲۹۷]
کیرمادی داناوزیرنی یؤلیگه
باردی آخرقلتبان لریؤلیگه [۲۹۸]
بیلمادیم شب اؤلدوردی روزاؤلدودی
تاقتی براسپیگه سودراب اؤلدودی[۲۹۹]
چون سلیمان کهتدی شهرت تاپدی دیو
یورتگه کؤپ مکروغروری رنگ وریو
اهل ارکانلرهمه صافی ضمیر
انتظار و عاشقِ روی وزیر
جمله افسوسی قیلیب قان بوتدی لر
آخری دربارشه دین کهتدیلر

---

[۲۹۴] بوبیرده هم عادتدگی دیک(لفظی قافیه)ایشله تیلگن
[۲۹۵] اوشبو بیت توغری بیر معنانی انگلتمیدی
[۲۹۶] خرگه کاه وسگ گه لازم استخوان
[۲۹۷] تیریسینی توپراققه تولدیرینگ
[۲۹۸] قافیه سی یؤقه لگن
[۲۹۹] بیلمادیم اولدیردی روزمی یاکه شب؟ /تاقیبان آنی بیرآتگه سودره ب

www.ezgu.org

دیدیلروقتیده باراپردی نکو خوب بؤلدی تاپدی شونداغ آبرو
که آنی بندم دیدی شاهِ مجید هم تاپدی وایمان بؤلدی شهید[۳۰۰]
اولکه کیتدی، لیک بیزهم کیته میز آخری دارالبقاغه پیته میز
خوبلراوتکردی عزاوتویی نی کؤرمالیک منبعدشه نی رویی نی
پرورشگرلرهمه قیلدی سفر شاهگه قالدی مونده چندین بی هنر
یوکله یوکنی باشلامانگمی راهنی ایمدیکه حالی نی بؤلغای شاهنی؟!
هربیریسی چؤلده گی فیلی بؤلیب بیوه زنلرگه محاصلی بؤلیب
جمع ایتیب هرشهرگه چندین لولی زن پوشش زربفت واطلس کُل بدن
هرسرآدمگابیرلولی زنی چادری وخوابگاهی،گلشنی
راست عالم لرایاغیدین ییتیب یخشی صالحلرهمه سی روم کیتیب
هم مروت،هم حمیت کم بولوب شرم خلقنی روییدین برهم بولوب
جای مسجدبولدی هم جای شراب دیده دین پوشیده بولدی افتاب
شه نی شرمی کیتدی وعقلی عقیم کیتدی شه نی قولیدین دریتیم
دین چوبیرقیمت بهای جان ایدی جمله نی سرمایه سی ایمان ایدی
کیمکه پیرو بوادی اول سالارگه بولدیلردشمن،شه بدکارگه
ماتم سالارنی توتدی همهمه دین اوچون خونابه بوتدی لارهمه
گردنی گاسالدیلارآخرکمند هیده دیلار شرنی،خلق ارجمند
پابرهنه یورور ایردی تشنه یی هم بلب نشته واشکم گشنه یی
یوزپشیمان لیکده ییغلاراپردی شاه سینه سیندین جوش اورادی دودآه
وادریغاقیلمادیم اندیشه یی اؤز ایاغیمگه اوریب من تیشه‌یی
ایمدی بیلدیم بوسفر دشواردور یؤلیمیزگه عُقبه لربسیاردور
اولاً اندیشهٔ خوب قیلمادیم قؤلده‌گی دولت کیتارین بیلمادیم
ایمدی یوز اندیشه قیلسم سود یؤق بوسفرنی آخری بهبود یؤق
جمله ارکانلار دیراپردی گنده سن ایکّی دنیاده چنین شرمنده سن
قیلدی دولت چشم دلنی نابینا قیلمادینگ بیر روزسن شُکرخدا
کیمکه شُکری قیلمادی(عبدالغفور) انگه ببرگن دولتین قیتیب آلور
ناشُکرلیک بنده نی مضطرقیلور آخری شرمنده محشر قیلور
هرکیشی اوّل قؤشولدی بدبیلن اول قؤپارمحشرده دیو ودّدبیلن
ایمدی کؤزینگ چیقسون ناکرده کار[۳۰۱] بیلمادینگ اوّلده قدرروزگار
شاه کؤردی بوخُنک بازارنی دمبدم یؤقلاراپدی سالارنی
ای مسلمان لارپی کاریم قنی!؟ تورگودبک آلدیمده سالاریم قنی؟!

[۳۰۰] تاپدی هم ایمان وهم بؤلدی شهید

[۳۰۱] ایمدی کوزینگ چیقسبن ای ناکرده کار

www.ezgu.org

بؤلسه اپردی مصلحت دانِ نکو بؤلمس اپردیم بوبلاگه روبرو
اپمدی سود ایتماسد وباش اورگانلریم که باشیمگه خاک ساورگانلریم
تشنه بولگونچه بیلینمس قدرآب کیمکه سرماکؤردی، یؤقلارآفتاب
کِیم سقرنی کؤرماسه(عبدالوفا)! اول نه بیلسون قدرپاک مصطفا؟!
سرنی قدرین دردسرکؤرگن بیلور نکته نی بیدردسرگه کم گپور!
هرکیشی بیروقتده یِبِب دورپیشِ پا گرچه شادم بؤلسه یادایلارخدا
سالدیلارایلتیب که چه گه شاه نی شاه بیرلن اُول نپچه گمراه نی
نقدایمان اپردی قؤلدین بپردی شاه دیوآلدی شاه باشیدین کلاه
هرکیشی ناقص بیلن همکاسه دور مینگ شرافتنی کسافت[۳۰۲] باسه دور
ایدی پیغامبرایشیتگین طالبی که شرافت دین کثافت غالبی
کیم دوراندیشدورآنی ایمانی بار اول بؤلوراهلِ شرافت لرگه یار
(شاه نصرت بخش) نپچوک بؤلدی مرید توتدی آخرقهر وهاب شدید
آخری بیرکون تؤتار،تؤتمس دپمه! گرگ نی خوراکیدور آخررمه
هرکه توتدی ناردورقهرجبیر گرچه اوّل دیرگیر وسختگیر
لطف پاکینگدین تیلارمن ذوالجلال دمبدم نفسیمغه بپرگیلِ گوشمال
شاه نصرت بخش دیک بدقیلماگین درگهینگدین بنده نی ردّقیلماگین
یؤل یورارده چشمِ گریانیمنی بیر وقت مضطرلیکده درمانیم نی بپر
عهدی یالغان لرجِهنم نی سگی بیردروغدین بنده نی تیترارگی
بس اوقومگه انبیاًبدخواه اپرور مونده کپلدیک اپمدی گپ کوتاه اپرور
اپسپ شرپؤلدی بلادور،دردسر قیلسانگ ایماندینِ امیدایتمه دروغ
قُل که بؤلدیِ دولت وشوکتگه مست نیم یؤلده لنگ ومُضطربؤلماگیل
نوربانی گه سن چشمینگنی تیک گرچه اوّل تیکماسه،آخرتیکر[۳۰۳]
نیک بدبیرلن برادردوردپمه صاحبی نی کوتریب یپرگه اورر
بؤلدی روگردان خلق،اول شوم دین خواجه سیگه یپتکورور آخرشکست
خط یباردیلرهمه اهلِ دمشق تاتیریکسن بؤلمه بد،بؤل نیک ـ نیک!
خط باریب تیکدی اؤشل خونخوارگه هرنیچوک مس پاره نی زردور دپمه
خط نی شونداغ سالیب اپردیلربیتیب پارسابیرنی تیلاتدی روم دین
ای خلیفه زادهٔ صاحب نظر! از برای شادی و از روی عشق
بوکتابت شاهِ نیک اطوارگه
جمله سی دین یؤلیده حاذقِ طبیب
رومده کیم صاحب دیانتدوریپر[۳۰۴]

---

[۳۰۲] کثافت

[۳۰۳] اصلیده (تیکار)قافیه التزامی اوچون شونده ی یازیله دی

www.ezgu.org

ایکه: اول خونخوارصاحب نقش قنی؟[۳۰۵]
اَیدیلر: بد قۇشولدی بۇلدی بد[۳۰۶]
بیزاَنی عدلیده دایم سیراِیدیک
اَیدی(خونکار)عقلیمیزبۇلدی تُنک
ایدی:اُول کاملنی صاحب جاه قیلینگ
بیله مَن(سالار)اِیرورصاحب خبر
اَیدیلرسالارنی اۇلدوردی شاه
بوسخن دین اول خلیفه ییغلادی
یورتده تاپیلماس ایدی چابکسوار
مَن دعاایلای خدابیرسین جزا
بودعانی قیلدی خونکارِنکو
جستجوقیلدی اۇشل دانا امیر
مخبری اَیدیکه اورمنگ دست وپا
صاحب تقوی وهم صاحب دیده
کاولادیک گوهرگه بۇلدیک مشتری
شاه اَیدیلار:اَنی آگاه قیلینگ[۳۱۰]
یۇق ایدی هیچ ییرده شونداغ نادره
هفت هزار وهفتصد علم کۇنگلیگه جا
صدهزاران مرده گاروحی بیریب
توبه بیرمشکل که روبیرسه خطا
کودکی گهواردە هوشیاراِیدی
یۇق اِیدی دلده خزایین دین غمی
اندکی هرشخص دین اوتسه گناه

باعدالت شاه نصرت بخش قنی؟
اوّلی مقبول وآخربۇلدی ردّ
اول نیکوِخونی حسودین[۳۰۷] ییرایدیک
اِیمدی مَنبعدکیمدین انصاف ایزلالیک؟
اۇرنیده سالارنی پادشاه قیلینگ[۳۰۸]
عهدهٔ مینگ شام وروم دین اول چیقر[۳۰۹]
دیده سینی خاکغه تۇلدوردی شاه
صدهزاران آب دیده اَیلادی
حیف دانالرنی یوتدی اژدهار
چیقماسین هرگزسَقردین روسیا
تاقیامت تاپمه سین دِیب آبرو
یورتیده گاولرایدی صاحب ضمیر
باردوربیرزن بغایت پارسا
نام پاکی دور اۇزن نی(عابده)
تاپمه دیک هرگزاوزن دین بهتری
شهرگه ایلتینگ لراۇزینی شاه قیلینگ
یاشی ایللیک تورتگه کیرگن باکره
بار اِیدی اُول مصلحت دان خدا[۳۱۱]
اهلِ ارکان گه توجهی بیریب
آلور اِیردی قطب لر،زن دین دعا
شیرخواره لرنی کَشفی بار اِیدی
رعیت ونوکرگه چون دین نی غمی[۳۱۲]
مخفیده چرلار[۳۱۳] اِیدی اول پارسا

---

[۳۰۴] اصلیده(ییبار)قافیه التزامی اوچون شونده ی یازیلگن
[۳۰۵] اصلده(اَیت) بولیشی ضرور
[۳۰۶] اَیدیلربدگه قوشولدی،بۇلدی بد
[۳۰۷] بوییرده(حسود)اِیمس ،بلکه(حسد)سوزی ایشله تیلردی
[۳۰۸] اوشبو مصرعنی وزنی بوزیلگن
[۳۰۹] چیقار
[۳۱۰] شاه اَیدی کیم انینگ آگاه قیلینگ
[۳۱۱] بوییرده قافیه قاچگن
[۳۱۱] چارلار

www.ezgu.org

اَیتوراپردی بوسخن مرغوب اپمس سَن که مؤمن سَن بوسَندین خوب اپمس
قیلوراپردی توبه لرنی انگه نقش توبه فرما اپردی وهم توبه بخش
عدلیدین خالی یؤق اپردی مورلنگ آلمس اپردی دانه ای زاغ وکلنگ
آیده بیرچارلاراپدی شهرخلقینی توبه اپردی پارسانی تلقینی
ییلده بیرلک حج بیتیلدی نامیگه مور رنجور بؤلمه‌دی ایامیگه
اؤلدی توقسان بیشده اُول صاحب نفس نام نیکی،نیکخواها نلرگه بس
هرکیشی یخشیگه بؤلدی همزبان تازه بؤلدیِ رونقِ دین وایمان
بوسفرقتیغ دو،دنیا مثل چؤل[۳۱۴] تاتیریک سن همسفر قابلگه بؤل
مارافعی دور،ناقص یارهم ناقصی دین یخشی اپرمیش مارهم
ماراگرنیش اؤرسه تندین جان کپتار ناقصینی شومیدین ایمان کپتار
هیچ عاقل بنده ای(عبدالغفور)! اؤزی چون آتشگا باریب سؤیکانور
کورآتش آلدیده اپردی مگر ایدیلارقاچگیل که دامانینگ
کؤیار صحبت ظالم اپروربوی سعیر تاتیریک سن بوییدین قاچ ای فقیر!
بؤلماگین ناراستانلاربیرلا یار کپمگه بؤلدی یارنار، آفاتی بار !
کپمکه دانالار بیله همسنگدور گرچه دانابؤلسه عقلی دنگدو ر

***

«دراشداًوعلی الکفارباش خاک بردلداری واغیارباش»
سَن بوفرعون گه بشدت اوچراگین ورنه زودباشینگنی چینارای(امین)!
نفِس فرعون وتکبّرریشه‌سی نیک وبد دین یؤق اَنی اندیشه‌سی
سَن برادر دپب اَنی رحمین ییمه دیو ملعون نی برادرهم دپمه
همت عالینی اختارگین یوگور! قؤپ سرِغیرت بیلن باشیگه اور
تاکه ایمانینگه نقصان بؤلمسون مکریِ کؤپدورفتنه دوردیوزبون
کیمنی که آلدی ایمانین قؤلیدین مانع اَیلارباره تورگان یؤلیدین

حکایه:

(خواجه بخش الله) عزیزپپتمیش بیریپل نفس نی بندایلاب اپردی متّصل
ایزلادی تریاک انگه بپردی زهر اوچراراپردی نفسیگه دایم به قهر
خانقه دین چیقدی شیخ بااضطراب شیخ مشامیگه تپکیب بوی کباب
قیلدی فرعون تقاضای امین [۳۱۵] چندوقتی بندقیلدینگ همچنین
ازبرای حق کپل ای صاحب کمال! بوکبابیدینِ منگه بیرلقمه سال
مدتی بندایلادینگ ای کاردان تیکدی سندین منگه بندگران[۳۱۶]

---

[۳۱۴] بوسفردورصعب ودنیا مثل چول
[۳۱۵] قیلدی فرعونی تقاضا ای امپن
[۳۱۶] تیکدی سندین منگه بوبندگران

www.ezgu.org

هیچکیم تابعگه قیلمس مینگ جفا یاردین یاریگه نیکو دور وفا
گرِچه فرعونم چومخلوق حقم جان نی ارکانی وگنجِ مطلقم
سن منی کم کؤرمه ایصاحب نفس! کم دیمنگلرکؤزگه توشگای خاروخس
بوسخندین شیخ بیطاقت بؤلوب عقلی عاطل بؤلدی بیحالت بؤلوب
یوگورواِبردی دلی هرسوییگه از برای اول کِبابین بوییگه
باره ـ باره کؤردی شیخ بوی چراغ بندییگه بیرعسس باسردی داغ
اول کباب اِبرمس اِبدی بوی عذاب کبلدی فرعوننی مشامیگه کباب
شیخ ایدی: دیو اکنون چنگ سال مطلبینگ بوبؤلسه، موندین لقمه آل
کیم مرادنفسگه یورسه ایلگراغ باسیلور هردم آنی رانیگه داغ
بورموزدین نفس شیخ تاپدی الم دبدی من کافر ایمم دورمؤمنم
طالب چندین خزینه من بوگون اؤرگات ایمان مطمئنه من بوگون
آنقدر کؤردوم الم تنبیه بس کجبین اِبردیم توشدی چون دیدمغه خس
اِبمدی منبعدطالبم ای شهریار! خواهی لقمم نی نوراِبتگین،خواه نار
صدزبان بیرله کلمه آیدی اول کاریدین اِبردی پشیمان و ملول
ایکه حکمینگ نافذوسن پادشاه باراِبکن من کؤر، سن بؤل رهنما
عرش لرنی سیرایتار(محمدرفیع)! هرکیشیگه دیوچون بؤلدی مطیع
مانع ره کبلدی بونفس شقی کونده ببرگین گوشمال ای متّقی!
تاسنی کارینگگه اُول دست اورمه سین قلعهٔ دلغه ضرر یِتکورمه سین
مرشدی باردورعزازیلِ لعین کونده صددین اورگاتوربیلگین(امین)
دین فرعونی بویؤلده پرده دور چونکه اُول اولّده لعنت کرده دور
هرکیشی دامیگه توشتی غم تاپار گرچه شهدایزلارطلبدین سم تاپار
یاالهی دیودین ببرگین پناه یؤل اداشگانلرگه سن بؤل رهنما
بونبچوک دشمن اِبرورخصمِ درون شیرلرنی خوان ایتارزار و زبون [۳۱۷]
نیچه دستنگه لارنی اول برهم اؤرار دایما ما ومنی دن دم اورار
سن بوخصم نی رایی گه بارمه (امین)! گرچه بینا سن قیلورکور زمین
نفس لارغرش قیلورمثل نهنگ مؤمنی، مؤمن بیلن ایلارگه جنگ
ایکّی لشکردین بیری تاپدی شکست کبلدی بیرقومنی بو وقت اقبالی پست
کنده بؤلدی یؤلنی اوستیده سری توشتی طالعدین اوشه نی لشکری
بارواِبردی بیرعزیزمعتبر مردهٔ ظالمغه قیلدیلار نظر
دیدی :آخر ایلتدی نفسینگنی شومی نشتراؤردی نیم یؤلغه گژ د می
اولّیده اِبردی بو مردِ حرص[۳۱۸] آخری باشیگه یِتدی نفس خرص[۳۱۹]

[۳۱۷] دوستلرنی خوارایتار زاروزبون
[۳۱۸] اولیده اِبردی بو مرد حریص

www.ezgu.org

شیخ بیطاقت بؤلیب قان یپغلادی یاقه چاک ایلاب پریشان یپغلادی
سایلی اپدی که بو حُکم خدا بنده شاکر دور کپره ک بؤلغای رضا
دیدی :ایماندین حلاوت تاپمادی تن صحت وقتیده طاعت قیلمادی
سِینه سی کان جراحت باره دور مشت حاکی بی بضاعت باره دور
مَن برادر اپردیم وکؤپدی دلیم توشه یی آلینگ اؤزاقدور منز لیم
قؤی اکابرلیکنی ای آزاده کس! زنده لیکده خرص اؤلسانگ بیر مگس
زنده لیکده پخشی اپرمیش هرخری مرده بؤلغان سؤنگ همه دین بد تری

***

«خلق همه وابستهٔ پالان نو خانمانی جِمله پالان گه گرو !»
تاشلاشوکت لرنی کؤپ بؤلمه ملول بیرمسافرسن یپتار اوستونگه جُل
بس اپرواوستونگده کهنه جنده مینگ [۳۲۰] تازینت کؤپ بؤلدی کؤپ بولدی غمینگ
اول سفیداریکه[۳۲۱]سنگدین خالیدور شاخه‌سی زاغ وکلنگدین خالیدور
هردرختنی میوه سیدورخصمِ برگ تاش اورارلارهگذرازروی مرگ
کیمکه بؤلدی خلق اراانگشت نما یاغیلورباشیگاهرساعت بلا
کیم فقیردورخلقنی انگه کاری یؤق کازه‌سی ویرانه دوردیوارِی یؤق
هردلیده نوردین دین مخزنی هیچکیم آتینی توتماسدورانی
ایلانای اندین که صاحب دین دواوُل هیچکیم آتینی توتماسدورچواُول
گرچه خلقنی کوزیغه اول نیمِ جان گِردنعلینی دو هفتم آسمان
روزمحشرروحی عالمگه شفیع نفَسی بؤلغان اّول وآخرمطیع
بوصفتهای کسی دورای(امین)![۳۲۲] اپردی ذاتی رحمته للعالمین
هیچوقت آسوده بؤلمای بیردمی خاطریده عاصی امُت نِی غمی
سَن فقیربؤلسنگ رسول الله بیرین همچنین بؤلگین چوبیرگردِ زمین
صوفیلک اِصلی غریبلیک دوردمی یپتی دوزخ آلدیده بیرشبنمی
ای برادرسَن غریب نی یاری بؤل! کیم غریبنی یخشی خدمتگاری بؤل!

حکایه:

روزی آپردی خواجه واصل حج سری مقصودی حج یؤق اپدی ورهبری
اول بیابانلارنی چون ایلاردی طی شادنفسنی مات قیلگان اؤچرگه ی
شام یپتدی قریه یی گاناگهان سؤراراپردی مرددین ای پهلوان!ج
که بودِه نی شمع مهتابی قنی؟ اول اکابر زاده اربابی قنی ؟!

---

[۳۱۹] خرس

[۳۲۰] بس اپرواوستونگده کهنه جنده یینگ

[۳۲۱] سپیداری که

[۳۲۲] اوشبو اسم هم کؤپ اپشله تیلگن

www.ezgu.org

دیدی:سن کیمدن تیلارسن روزبِه
استخوانلاربارو کیتدی کلب دِه
اصلی بیلسانگ دهگه اربابی منم
بوبلدنی بخشی مهتابی منم
حالی قیرق یبلدورقیلیب نفسیمغه جنگ
چون تاپیب من نورایمانیمگه رنگ
باره من بیردم بوده گا میهمان
عزم پاکیمدین مکان ولامکان
کؤردی خواجه مردکی نامعلومی
آلدیده خرکره،بسته هیزمی
مخزن اسراراهدی جانی انی
گرچه مفلس اپردی ایماندین غنی

حکایه:

قطبِ وقتی تاپدی،بؤلدی واصلی
بارایدی بیرخواجهٔ بیحاصلی
کیتدی کافر،نفسی هرگزاؤلمادی
کیمکه صاحبدلغه شاگردبؤلمادی
تاکه اپککای دانهٔ اخلا صنی
اختاروردی چونکه خاص الخاصنی
نفسینگ اؤلمای،روح تیریلمایدوربوگون
هیچ کافربؤلمغای نفسی زبون
خیر و شرنی اؤرته سیده بار دو ر
بوعجب قتیغ زهرلیک مار دور
کیمیا گر اؤچراسه با دولتی
آلدی قطبِ وقتدین نسبتی[۳۲۳]
روحِ واصل عرشلارنی قیلدی سیر
اؤچرادی یؤل اؤستیده ارباب خیر
روحِ پاکی عرش ساری قیلدی سفر
نسبتی تاپشؤردی اول صاحبنظر
زینهارپوشیده مبندیک بؤلماگین !
اول کیتار وقتیده اپدی:ای امین!
نفسِ بدلارنی طلب قیل،یولگه سال!
عاصیلارنی اؤچراسه دستینی آل
زجرقیل دشمنگا کؤپ قیلمه ستم[۳۲۴]
اپش بؤیورگین نپچه سرکشلارغه هم
مونچه گرگنی دستیده عاجز رمه
غیر دور فرزند مال وجاه هم
اؤر،بوغیرلارکؤزیگا چنگال خاک!
همتی بپرسه درست یزدان پاک
شاداؤچراب کپلسه صاحب سلسله
حامی ایماننی خالقدین تیله
مرد نی خاکسترِ درگاهی بؤ ل
تاتیریک سن منتظر راهیگه[۳۲۵] بؤل
که حرامینگ بعدازآن بؤلغای حلال
شادفرعونگا یپتوشگای گوشمال
اول مطیع بؤلغانده بؤلغای طاهری
نفس حرامیدوراپشیتگین ظاهری
که وجودینگده حرامی بار دور
زنده لیک تحتیده خامی باردور
یخشیلارنی صحبتی،جان راحتی
ایدیلاربدلارگا کؤپدور آفتی
بیز همه آلوده کیلغانمیز اریت !
ایخداهمت پرستلارنی تانیت!
ورنه چون بؤلغای خُنک بازاریمیز
سنگا معلومدور تمامِ کاریمیز
نیک وبدلاربیرله بؤلدیک همسفر
کیمیااپزلاب یؤگوردیک دربدر
اؤزیمیزدین بیز یمانی تاپمه دیک
هیچ جاییدین نشانی تاپمه دیک

---

[۳۲۳] آلدی قطبِ وقتدین بیرنسبتی
[۳۲۴] رحم قیل،دشمنگه کؤپ قیلمه ستم
[۳۲۵] تاتیریک سن منتظر راهی بؤل

www.ezgu.org

خاصلاربیزلارنی همدم قیلمادی ملک دلدین کبریمیز آزیلمادی
غصه دین تنگمیز بویؤلده ایعزیز! وقتِ رحلت قنداغ ایمان ایلته میز؟
معرفت یؤلیده چالاکی کبره ک بنده لیک قیلماقده دلپاکی کبره ک
نام وننگ ونفسغه هرکیم باردور دایما شیطانغه خذ متگار دو ر
بؤلدی شیطان،قیلدی آدمدین چوننگ تیکدی آخر آغزیغه لعنتلی سنگ
کشتی دین لعنت کوکاردی دیونی دوست تؤتمه همچنین کالیو نی

حکایه:

بیر فقیری باراپدی صاحب رسوم قیلدی اول فرزند هفت سالینی گُم
مدتِ بیست سال اپردی پرخطر بؤلمادی معلوم درک دارِپسر
باردیَ آخر ملک بیربیگانه گا کؤردی اوغلینی فقیر،بتخانه گا
تؤشوب اپردی بت پرستنی قؤلیغه همچنین هشیار مستنی قؤلیغه
مهر فرزندی دلیگا تابلاد ی جانبی فرزندیگا دل باغلاد ی
دیدی: ایفرزند قدم قوی مپن ساری! وابلم دپب مادرینگ چشمِ تری
تیغ غیرت چشم دلنی اوپه دو ر مپن پدرمن سنگا بغریم کؤپه دور
ذات بیچوندین تیله عقلِ سلیم بومسلمان زاده کپم،بتخانه کپم؟
کارمؤمن شول بغیرت اؤچرا ماق غیردین لارگا بغیرت اؤچراماق
هرکپشی اؤز نفسیگا بؤلسه شدید افضلین امت اول دور،ای مرید!
یاری بپرمه کارنفسغه شوم قیلور گرچه طاووؤس بؤلسنگم گژدم قیلور
قیلمه رهزنلیک بویؤلده مرد غول پشت من،سن کپل ومؤمن بیرله بؤل
ایدی:تیغیم یؤق که بغرینگنی یارای قیسی یؤزبیرولایت گا بارا ی؟!
گرچه نطق تامه تاپسام کپچه من بؤلسام آؤغلونگ خلققه هندوبچه من
سالمه باباخاطریمگه یؤز گِره اول وطندن گوشهٔ بتخانه به
مرغ وحشینی قیلیب بؤلمستوقید گرچه قید قیلغان بیلان بؤلماَستوصید
من شراب زهراپچگانمن بوگون اول وطندین پاک کپچگانمن بوگون
ای پدر وقت اؤتدی بازارینگه بؤل جنس من یؤقسن که اؤزکارینگه بؤل
گرچه اوّل لقمهٔ پشتونگ منم همسری کؤپ قیلمه هم اوشتونگ منم
بو همه تمثالِ نفسِ ارمنی وحشی بؤلدی تانیمس نفسینگ سنی
مینگ تؤلابیرلابؤلمسِ آشنا دیو دور آخر بپرور بیر پیشِ پا
بوی کافرجانیگه جوشِ ایلادی آته نی انداغ فراموش ایلادی
اول مسلمان زاده اپردی طاهری نقصِ قیلدی انگه خوی کافری
بوکه اول کافرغه بؤلدی یارِغار نام بت دین قاچار اپردی تابخار
بوزدی ایمانی نی گنده همنشین نسل مؤمن اپردی بؤلدی غیردین
نفس بیرمهلت گه تورسه خوب اپرور ایلانای اندین که خوب محبوب اپرور
آینیگن نفس لارگامشکل دورصلاح کؤرگه مشکل دورکؤرساتماک چوراه

www.ezgu.org

آری هرسرکه گه ای(عبدالامین)!
هیچ کپتمس طعم ترشی باردور
خاصه اول نفسی که دل اماره دور

حکایه:

تۆشدی نصرتدین که(شاه ارمیا)
مال وملکی،جمله سی بۆلدی تلف
ملکین آلدوردی،ایمان آلدورما دی
تانیمس جاییگا باریب دلخوشی
باروراہردی وقتِ مزدوری مگر
کۆروب اہردی شیخ،حکومت وقتیده
شاه ارمیاگادیدی حالینگ نیچوک[۳۲۷]
ایدی:شکرالله که بارمن باحضور!
وقت شه لیکده اوراردیم دست و پا
جاننی درگه دین قیلوراہردیم دریغ
خیره لیکدینِ ماهتابیم یۆق اہدی
مرد مُفلس من غریب وناتوان
مال وملکوم غارت ایمان اہدی
من عظیم دولتنی قدرینی بیلای
تاکه خالق قیلماسین موندین بتر
شکرالله ینگی تاپدیم شاهلیک
نفسِ سرکش تاپتی اندک گوشمال
جمله مُفلس لرمنی خیلیم یپتار
آرزومندم که بیرپیراوچراسه
استانیگه یپتوشسام ناگها ن
شادخالق دورمنی بندم دیگای
همتیدین کپلدی شیخ نی غیرتی
آچدی چشمِ دلنی اول ثابت قدم
بارگاهی کۆردی بیحد و حدود
ای عزیز القدر مکّرم مونده کپلِ!
من آلیب لنگرنی پایینگدین سنی
اولین سلطان وقت قیلدیم امیر

قۆشسه باهم دورچندین انگبین
صد هزاران انگبین بیکاردور
وحشی بۆلدی دینگه زحمت ساله دور[۳۲۶]

جمله بۆلدی شاه گه نا آشنا
دستیدین اہتدی خراسان وخلف
کپتدی بیر بیگانه یۆرتگا،تۆرمادی
قیلور اہردی شاه چون هیزم کشی
(خواجه فیضی)شاهگا قیلدی نظر
سلطنت وقتیده ، شوکت وقتیده
کوچۀ غربتده احوالینگ نیچوک؟!
کپچه یی ده کۆره من هفتاد نور
سالور اہردیم کپچه‌یی یوز یپرگه جا
قۆرقر اہردیم دشمنی سالغایموتیغ
باحضوری خوردوخوابیمِ یۆق اہدی
اہمدی که درگه گابارمن پاسبان
ملک اہمس اہردی بلای جان اہدی
فقرلیک دولت دورورشُکری قیلای
قیلما سین ناگه سزاوارِ سقر
اوّلین حالیم ایدی گمراهلیک !!
بس امید اولدورایمان تاپگای کمال
که کلندوکار زنبیلیم یپتار
قۆل توتارگه یخشی دستگیراوچراسه
یاستانیب یاتسم چوکلب همچنان
بندۀ صدشوکت کاووس کی
بپردی کامل ارمیاگه نسبتی
دیده سیگه جلوه گرلوح وقلم
ارمیانی قیچقیروراپردی ود ود
منِ سنگا مشتاق بنده م مونده کپلِ!
منِ آپیردیم ملک وجاهینگدین سنی
آخرینگنی اہلادیم شونداغ فقیر

[۳۲۶] قافیه لرماس توشمه گن
[۳۲۷] شاه ارمی گه دیدی: حالینگ نیچوک؟

www.ezgu.org

دستگاه احمدی بپردیم سنگا
بنده نی خالق که بیننده قیلو ر
کیمگه بؤلسه اندکی آلایشی
نفس بدبخت دورکه ایصاحب کمال!
سعی قیل بونکته ده(عبدالحِکم)!

حکایه:

ظالمی اؤلدی جهان نی تیره‌سی
وا دریغا یؤقیم و باریم اکه‌م !
یؤلنی اؤرماغ سنگه بیر دستوراہدی
اہمدی سن سیزمن نہچوک یورگوم تیریک
هرملازم پشه نی یاری ایدینگ
قالدی بی روغن بؤلوب دیگ و طبق
هم یوزیمنی سرخی اہردینگ آبروی
تاغنه که سورگالی کیلسه اؤغریلر
وای اویومده شهروبازاریم اکه م!
سایهٔ پاکینگه اشکم سیرایدیک
قابلی ایدی که: ای ناکرده کارِ
باراہدی چون رغبت ایمانگه سست
بوجهانده گه عزا وگاه توی
بؤلدی رسوالیکده صرف همتی
توبه قیلگان بؤلسه شاداہلتگای ایمان
وای اکم دہب کؤیماگین هرکس اوچون
ارمینگه ییغلاسه لر چون آرمنی
اصلی کؤیگنلرآنی احوالیگه
فتنه لارنی گریه سیدوررنگ وریو
دوست من دیدورولیکن دشمنی
غیرلارنی صحبتی دین پاک قاچ
توشسه عاقلغه بواشکالینگ بیتار
نافه جولارمُشکنی ایزلرکارگا
بیشه ده کؤپدور هزاران جانور
کیم کؤرار در،اوشبوبحرنی اختارور

که فقیرلیک دستگاه مصطفا
ارمیادیک پاک برکنده قیلو ر
اولِ صراط اؤستیده تارترکاهشی
تا اؤزہنگ اؤلمای انی کاهشگه سال
ارمیانی نفسی دیک تارتگای الم

آه اوریب ییغلار اہدی همشیره‌سی
شیروقت ومردسالاریم اکه‌م!
یؤل یوراراہردینگ وهرجنس پر اہدی
تویگه بارسم کیم منگه بہرگای ایلیک
اؤغریلرنی یخشی سرداری ایدینگ
هیچ معالج یؤق نہتای تقدیرحق؟
نی غم نان اہردی نی قیغوی شوی
نی جواب بیرگوم منی دہک مشتهر
وقت تنگلیکده خریداریم اکه م!
سن اوریب کیلورایدینگ بیزییرایدیک
بارایدی چرکین اکه نگ مردارخوار
نی کفن تاپدی ونی گورِدرست
کؤیماگین جانینگه،ایمانینگه کوی
گؤرگه بارگن سؤنگنی بولگه‌ی حالتی؟[۳۲۸]
ورنه خوک دیک اؤلدی-کہتدی نیمجان
یؤزِفرشته اورتانور بیر خس اوچون
سن گماندی کؤیدی دیب آیتمه انی
وه نہچوک بؤلدی دہگایلرحالیگه
دیونی حالیگه قان ییغلاردیِ دیو
که بولارمالینگه عاشق دورسنی
توشمه‌سین هرنارساگه احتیاج[۳۲۹]
توشمه سین نادانگه بوگوهریہتار
عزم ایتارسرهنددین تاتارگا
شیرنی شیر ایزلروخوکنی،خوک سورر
لطف-لطف وقهر-قهرنی اختارور

[۳۲۸] گورگه بارگنده نې بؤلگه ی حالتی؟!

[۳۲۹] قافیه تنله نگن سوزلر بیر- بیربیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

سَن که کافرخویلارگه بؤلمه یا ر
هرکبشی دشمن غه قیلدی رغبتی
سن خلاف نفس قیل(محمدشکور)!
بوسببدین اَیدیلار چون مولوی
« رواشداً علی الکفار با ش

اؤچراسه سال انگه تیغ آبد ار
آخری اندین کؤرار مبنگ آفتی
اصلی بیلسانگ وعده یی بیزدین بو دور
قطب ربانی وغوث منتهی:
خاک بردلداری واغیارباش»

***

«برسراغیارچون شمشیرباشِ
نورقیلای دبسنگ تمام کون نی
تیغ همتنی انیِ باشیگه اُؤر
تاکه بولگای سن عدولردن امان
چون سرراهینگ نی توتسه دشمنی
بنده لربارودورودامانینگ توتار
سُن که دشمندین بیرونراق چنگ سال
راه حقنی بوعدولاردین اَریت !
تاکه بؤلگای بوخلل لردین امان

هین مکن روباه بازی،شیرباش»
میده قیل حالا سرفرعون نی
اول اگر خلق ایلاسه شدت کبتور
کل رهزن دورخصم کاروا ن
پیتگانی منزلگه قؤیمس دورسنی
اول قؤلیدن کبلسه یؤلنی بیرکبتار
بوطلسملارنی تمامین یؤلدین آل
غل ایتار بؤینونگا احتیاطینگنی ایت!
باحضوربؤلگای بویؤلده کاروان

حکایه:

خرسبانی بار اپدی اُول لقمه جوی
هرسردوکانده اول بازیگری
باعث اوقات اوچون اول کالمهج
کیچه بؤلسه خرس نی جانیمدودپب
به بیلوراپردی زن و فرزندیدین
خرسنی پایی گه سانچیلسه تیکان
هم بهاروهم زمستانی اپدی
روزتابستان اپدی ومهلتی
که باشیم اوستیده بؤلگین سایبان
باحضوریاتدی بویؤلده عقلی لال
قالمه دی اول خرسنی برداشی هم
قصدی شول اپردی که مشتی تؤلدورای
کؤرگین اول کرداربدیؤلداشنی
خرسیمیزبارمشتنی تؤلدوره دور
طرفه بی ناموس دومیزهم بی تمیز
اولکه دشمنکش دورمردشیرایدی
قیلوراپردی صحبتیدین بازننگ
وادریغاعالی همت لارقانی؟

سرخروی اپردی اول خرس آبروی
کبلور اپردی خلقدین آلغای زری
راستلیکنی تاشلاب،ایلب اپردی کج
اوپاراپردی شمع ایمانیمدودپب
هم عزیز و همدم ودلبندیدین
بؤلور اپردی مردابله نیم جان
بلکه گویاخرس آنی جانی اپدی
مردخرسیگه بویوردی خدمتی
بپردی دشمن قؤلیگارخت عنان
بیلپیگاندین خرس غه کبلدی ملال
اویده باراپردی تیگیرمان تاشی هم
خوب قونسین من مگس لرنی اورای
دوستینی باشیگه اوردی تاشنی
باشیمیزگه کونده مینگ تاش اوره دور
اول اوراربیزنی،خوشامدایتامیز
توبه سی نفس باشیگه شمشیرایدی
اول اؤراردی دشمنین باشیگه سنگ
مردلارکبتدی باغیرت لارقانی؟

www.ezgu.org

وادریغاپاک نابود بؤله میز آخری دشمن قؤلیده اؤله‌میز
دست اوردیک تاپمادیک راه گشاد داددشمن نی قولیدین،داد!داد!
حق ایشیتسون همچنان فریادیمیز مورلنگ میز، قیده یئتگای دادیمیز؟
عین ایش وقتی بیروردشمن شکست نی دلاورلرنی قیلدی زیردست
گرقؤلینگدین کبلسه ای(محمدشکور)! خرسنی اوستیگه مینگین ایش بویور
اول سنی اوستینگه مبنسه آرمنی آخریده بی ایمان آیلارسنی
بؤلمه گین غافل مثل لیک خرسبان تاباشینگه تبکماسون سنگ گران
بؤلسه اپردی چابک وهشیارمرد بؤلمس اپردی خرس قؤلیده گرد،گرد
تاپدی غفلت ده مونیدبک دشمنی آخریده بی مراد ایتدی آنی
اهلِ دنیانی تمامی خرسبان آخری بیرکون تیکرسنگ گران
باردورعالم بوسردین بیخبر یؤلنی اوستیده اپرور شوندَاغ ضرر
بوضرر دین انبیاً آگاه دور کیمکه آگاه یؤقدومشکل راه دور
اولکه آگاه بؤلمه دی ناری ایدی کارآسان انگا دشواری ایدی
اولکه آگاه بؤلمه دی،بولدی زبون صدپشیماندن کوزیدین توکدی خون[۳۳۰]
وقت تنگلیک توبه سی سود ایتمه دی آهی چون دوزخنی مضبوط[۳۳۱] ایتمه‌دی

حکایه:

کامل ایردی (خواجه فضل الدین حَسن) گردیده صادق مریدلر انجمن
ناقصی باراپردی اول مجلسده غرق نیک وبدنی قیلماگان عمریده فرق
دفترآچیلدی اوشال آماره دین همچنین فرعونِ آتش پاره دین
بی نهایت خلق پریشان بؤلدیلر نام خصم دین دیده گریان بؤلدیلر
ناقصی ایدیکه: بؤلمانگ دل تنگ نفس سهلدوربواوچون قان ییغلامنگ[۳۳۲]
مردنی آلدیده نیمه اپرمیش بوکار؟ خواهلاسام دیوینی آیلارمن شکار
دستیمیز ده نور مفتاح العلوم آلدیمیزبیرمگس دورنفس شوم [۳۳۳]
صوفی لربسیارِبی غیرت اپکن سست مغزوطرفه بی همت اپکن
کیمگه آچگایمن دلِ فهمیده نی؟ مردبیمغز تؤکماس آب دیده نی
جمع بی همت یؤلیم باغلادیلر هیچ دشمن یؤقنی دپب ییغلادیلر
من بو یؤلده درمیانه هاله‌من کارِخلق گه طرفه تحسین قاله من[۳۳۴]

---

[۳۳۰] هم ندامتدن،کوزیدین توکدی خون
[۳۳۱] بوییرده هم قافیه قاچگن
[۳۳۲] ناقصی ایدیکه: بؤلمانگ تنگدل نفس سهلدوربواوچون قان ییغلاگیل
[۳۳۳] بیرمگس دورنفسِ شوم آلدیمیزده
[۳۳۴] کارخلقده مبن تعجب قاله من

www.ezgu.org

که بولرعالم ده نافهمیده دور
یورتده دشمن یؤق بولر لرزیده دور

شیخ ایدیلرکه: ای جاهل خموش!
بؤلمسه دشمن بولردیک حلّه پوش

منزلیمیز بارایدی خلدبرین
کوثر وطوبی و همچون حورِ عین

همچنین دیوارِ بی بنیاد گه
کیم کپتوردی بوخراب آبادگه؟

کاردشمن بیزگه بؤلدی حیله ساز
بُتهٔ دشمن گه تاپگنمیزگداز

همچنان عالی مکاندین آیریلیب
سرِدرخت آشیاندین آیریلیب

کپلتوریب تاشلاب بیزینگ ویرانه گه
همچنان زندان وآتش خانه گه

مونگه یپتمایدور بوعقل وهم سؤز
مردهٔ شب میزوسرگردانِ روز

گنده مردطرِفه بی پروادوسن
یؤل یوراروقتیده نااستادوسن

قیغوکؤرمابسن هنوزمانندبیز
تاتیریک سن نفس نی ایلاب عزیز

بیزکؤریب میزصدهزاران عقبه لر
یؤل یورارده هرقدم ده بیرشرر

سن که کؤرگن بؤلمسنگ مرگ کؤرساتور
غفلتی لرنینگ بو شدّت اویغاتور

انده بیلغایِ سن نی مطلب بار اپکن؟
که بولرنی آهیغه گپ بار اپکان

مردنادان سن سنگه معذوردور
دشمنینگ آلدیده چشمینگ کؤردور

کرم خاکیدپک بویؤل ده قیپنمه
بؤلسه عقلینگ دیوبیرله اوینمه

آیته سن بی معنی نفس دورچیزسهل
سهل اپمسدورآیته سن ازروی جهل

کوه هامون دورنهایت انگه یؤق
هم مروت هم حمیت انگه یؤق

انبیاً و اولیاً لرزیده دور
کیم دلیده ترسی بارفهمیده دور

حامیی نی چرلادی غوث زمان
آیدی: بومردنی قیلایلیک امتحان

لاف اورارنفسِ باشیغه شمشیرمنم
که منی دیدمگه دشمن دورعدم

اویده باردورکته کان خشتِ طلا
بیریریم من وزنیدور(محمدوفا)!

بؤلماگین هرگزبومردغه روبروی
خشت نی ایلتگین سرِ راهیگه قوی

سن پیراقدین تورگین ای(عبدالاحد)!
چون کیپب ایگنینگ گه دریده نمد

اول کؤترسه باخبرقیلگین آنی
کؤنگلیغه سالگین قیامت وهمی نی

مُلک دلدین کینه بیرون قیلدیلر
آنچه امرپیر ایدی چون قیلدیلر

خشت زرنی قؤیدیِ لریؤل اوستیده
باروراپردی خشت گه توشدی دیده

بول کؤرارده جای مخلص بارموکین
چون پس وپیشمده بیرکس بارموکین

اول پس وپیشیغه آیلاردی نظر
بؤلدی پیدابیرنمدپوشی دگر

دپدی دست اورمه نکواحوالیدور
قؤلنی تارتگین مؤمنی نی مالیدور

مصطفی اُمت اوچون غم پیپ دولار
مال مؤمن،خون مؤمن دپب دولار

سن که بؤلسنگ کامل صاحب ایمان
مؤمنی مؤمن غه پیتکورمس زیان

یؤلده میزان و ترازو بار دور
باخبریؤل هم صراط وناردور

www.ezgu.org

سن که مؤمن سن که خوب اندیشه قیل[۳۳۵]
ایدی:اوغری لرآلیب قاچیب دولار
چون پدردین قالیب اِبردیِ مال وجا
جمله سینی صرفِ خرج اَیلراِبدیک
یؤلده پنهان ایلابَ اِبردیک آن قدر
کونده مِنگ یؤل،مَن یؤلیدین اوته من
گرچه عقلینگ قیلمه‌دی موناغ قبول
انگبین دیرسَن ،ینه البته دوغ
کؤره من اوْتگونچه ـ کِبلگونچه مونی
تانیدیم بوگنج دستگیریم نیکی
لاف اوراردینگ پیش اول غوث زمان
یؤق اِبکان سَن اهل ایمان بؤلگانینک
کیمنی کم دورنفسدین اندیشه‌سی
پرده ییرتیلدی وبؤلدی تنگدل
دِبدی دشمندینِ پناه بِبرسون اَحد
توبه باشلنگ مَن مسلمان بؤله‌من
کاروباریم محض نادانلیک اِبکن
ینگی کِبلدی یادیمه ترسِ حجیم
شیخ اَیدیلارکه لاف اوْرماق خطا
جمله اوْلتورگن همه نصرت تیلانگ
شادتاپگایمیزبو دشمنگه ظفر
سَن که کامل سَن کِبل ای(عبدالجلیل)
توبه کِبلغان دوربویؤلده سودمند
تاپدی آدم گرچه دردبی دوا
اصل کارجملهٔ مردان بودور
بعدازان ازسرمسلمان بؤلدی مرد
گرچه پیردین تِبکدی زحمتلیک محک

حکایه:

خواجه ای باراِبردی آتی(میرعبید)
دایم اَیتوردیکه شیطان نی کؤرای
اوچراسه دشنام بیحدلرقیلای
شیخ بیرکون اول مریدنی چرلادی

پِبتی دوزخ نی عذابین پیشه قیل
من مونی کوموب ایدیم آچیب دولار
که میراثی بیزگاصدخشت طلا
کته- کته، میده- میده پیراِبدیک
جایی کِبلسه شادبیرکونگه بره ر
خِذمت پیرِ مکمل کِبته من
مَن بو یؤلغه کومگانیم(عبدالرسول)!
دِبدی نی ـ نی بوسخن سَندین دروغ
یؤلده چون چنگ سالمسون دِب دشمنی
خانمانِ مژدهٔ پیریم نیکی
بیزمحک اوردیک وقیلدیک امتحان
قانی لاف اوردینگ مسلمان بؤلگانینگ؟
زودتیکارباشیغه نفسنی تیشه‌سی
بؤلدی لاف اورگن لریدن مُنفعل
بار اِبکن بو یؤلده تورگن دیو ودد
قَیته باشدین اهلِ ایمان بؤله‌من
دعوی قیلدیم نامسلمان لیک اِبکن
خوفِ محشردین چو بؤلدی دل دونیم
بیزهمه مور و بو دشمن اژدها
ذات پاکیده همه غیرت تیلانگ
اوُل خلاخوت بیردور وقت سفر
لاف بیجادین بویؤلده توبه قیل
توبه دورشیطان نی باشیغه کُلند
توبه قیلدی توبه دین تاپدی شفا
توبه دورآدمگه بیرلطفِ غفور
امتحانی پیرقیلدی گَردَ- گرد
کنده بؤلدی اول مرید دین ریب وشک

اول مریدپاک باشیخِ(جُنید)
کؤپ سِوالیم بارملعون دین سؤرای
یوزیغه تف دی و لعنتلارقیلای
دِبدی کؤپ قیلمه تمنای بدی

مؤمن اربولسنگ خوب اندیشه قیل**۱۵۳**

www.ezgu.org

نی دلاورلرنی سرگردان قیلور نبچه کارافتاده نی حیران قیلور
بارِدور یوْل اوستیده اُول اژدها سایه سیدین روبیرورچندین بلا
سِن او دیو آلدیده بیرخاشاک سنِ یا ایاغ آستیده قالغان خاک سن
من که پیرینگ من مدام لرزیده من گرچه سرتاپاتمامی دیده من
قوْرقه من ناگه یِتوشگای بوپلنگ بخیهٔ کاریم گه سالغای باز چنگ
چون پیامبرعرشگه مهتاب اِبدی هم جهانده صاحبِ محراب اِبدی
قیلدی القاًجمع ایدیلاراهل راز بوْلدی ابترکل صحابه دین نماز
باوجوداُول پیشوانی وقتیده دورِپاک مصطفی نی وقتیده
همچنین صاحب نگین نی وقتی ده رحمته اللعالمین نی وقتیده
جمله اشیاًگه اکسیراِبردی اوْل جمله بیرناچیزدورور،پر اِبردی اُول
چون اوشنداغ وقتده دیوِ دغل سالدی اصحاب نی نمازیغه خَلل
غره بوْلمه دستگیریم باردِیمه چون (جنید)آتلیغ پیریم باردِیمه
پیرپیغمبراِبدی چون یِتدی دیو مکرقیلدی یخشی لرگه رنگ وریو
قیلمه هرگزصحبتی نی آرزو صحبتِ اغیاراِبرورِبندگلو
بورموزنی اَیدی شونداغ شیردل ایدی:ایَ طالب مونیَ اندیشه قیل!
خاطریِ جمع وبه تمکین بوْلمه‌دی آرِزوکوْپ بوْلدی تسکین بوْلمه‌دی
دایم ایتوراِبردیِ شیطان اوچراسه من کوْرای قنداغ قیلورمیش وسوسه
فکرایتاراِبردی اَنی شب تاسحر آرزوی دیوگه اِبردی هم مگر
اوْلتوروب اِبردی چوباُجوش وخروش بوْلدی پیداجای دوردین مَله پوش
قامتی خمِ گشتهٔ پیرکُهن توکاراِبردی دیده دین جیحون خون
دِبدی: سن صاحب تمیزاِبردینگ، بالم اول برادرگه عزیز اِبردینگ بالم
بیزولینعمینگه اِبردینگ آشنا چون آتانگ باراِبردی مردِپارسا
همچنین کس نی عزیزفرزندی هم کم بغل لیکدین قوْلونگده یوْق درم
چرخ گردون کوْزلریمنِی اوْیه دور اَیتمسم بویوْلده بغریم کوْیه دور
کِبلگین ای یانیمگه سن تاجِ سریم دِبدی باردوربیرپاکیزه دختریم
هدیه یی ایلای، دلینگ نی شادایتای سن قدردانیمدوسن، دامادایتای
بیرموغلوک من که عمریم نیم روز[۳۳۶] نی بو یوْلده بخیه تاپدیکّ بخیه دوز
صدلگن طلاییغیب اِبردیم منم قصدیم هفت اقلیم آلماغ اِبردی هم
ایمدی سن اوْرنیمده بوْلگین جانشین دستگه لارنی یوروتگین ای(آمین)
بیرامیدیم بارکه یک لُختی تیکار بوْلسه همت روم نی تختی تیکار
صوفیلیک هم پادشاه لیکده درست دل طمعدین خالیدوربوْلماستوسست
آلتمیش اوچ مینگ حج دو بیرعدلینگ سَنی که خدانومید ایتیب قوْیدی منی

[۳۳۶] بیرماگولیک من که عمریم نیمروز

www.ezgu.org

آرزو بار وقانی عمر نکو؟!
که بوکون همت بلندروزگار
تا اثرقیلدی اَنی وسواسی هم
دیدی راست اَیتدینگ که تاکی خوراولای
توتدی دستیدین آلیب کبتماغ ابدی
جای خلوت بؤلسه چنگ سالای دیدی
حالیدین آگاه بؤلدی(شیخ جنید)
زود یبتوشدی سمعیغه آوازِپیر
شیخ ایدیلار:بلای جان ابدی
صدهزاران خلق نی اندین دادی بار
اصلی دنیادورلعین نی دختری
هیچکیم عمریده مصروف قیلماگان
بولمسم ابردی سرینگده سایه بان
شکرالله بخت خوش اقبالیدین
گرمنی پندیم نی آلگین نیک فال
اول اگرخُلق ایلاسه استیزه قیل
کؤرساتورهرلحظه سنگه نارنی
خانهٔ دلنی طلب بیرله سپور
کؤپ نصیحت بیردی انگه(شیخ جنید)
بنده لیک ده لطف غفاری کبراک
خانه بی صاحب کَه بؤلدی اِیت کیرر
دلنی معمورکمالی توبه دور
توبه دوربویؤلده یخشی دستگاه

حکایه:

بار ابدی سرهنده مردِکاسه لیس
تن اورار ابردی بلانی تیزیغه
بؤلدی بدنامی بونفسیغه نسق
کاسهٔ خلق قالدی علت دین امان
بارسه هرجایغه مشت تؤلدوروب

عمرقؤلدین کبتدی بیجاجستجو
بیزدین اؤتدی، سنگه قالسون یادگار
چون کؤپایدی دیوگه اخلاصی هم
غیرتی قیل بؤلمسامم[۳۳۷]نیکوبؤلای
تاکه اول بیرگوشه گه ایلتماغ ابدی
مردنی ایمانی نی الای دیدی
قیچقیراردی (میرعبید)! دیب میرعبید!
قاچدی کبتدی آلدیدین دیوسعیر
اوچراگن یؤل اوستیده شیطان ابدی
دختری بیرکونده مبنگ دامادی بار
کونده ایزلرشوی نی بد اختری
بکرکبلغان خلق تصرف[۳۳۸]قیلماگان
دیوملعون سندین ایلتاردی ایمان
زودقوتولدینگ دیونی چنگالیدین
باردوربویؤلده دیودین گوشمال
تیغ اُورباشیغه ریزه ـ ریزه قیل
اُور سریغه تیغ استغفار نی
بیربلی دیب سن اوشال عهدینگده تور
توبه قیلدی یؤلغه کیردی(میرعبید)
یؤلده مرشدی خبرداری کبراک
آری هر خانه گه در کاریدودر
هر دلینی نور حالی توبه دور
بنده لردین تحفه کبلدی دودآه

اؤزی مُنعم ابردی و مردخسیس
باروراِبردی خلق نی دهلیزیغه
پیسی پیداقیلدی اول مردحکم حق
حرصیدین بؤلدی بومردنیم جان
خلق عالم باشیغه مشت اوروب[۳۳۹]

---

[۳۳۷] بولمسم

[۳۳۸] قافیه لربیر–بیربیلن ماس کبمیدی

[۳۳۹] بارسه هرجایغه مشتین تولدیریب
خلقِ عالم باشیغه مشتلراوریب

www.ezgu.org

مردآیتوراپردی ای بیجای نفس آخری باشیمغه یِتینگ وایِ نفس
منگاقیلدینگ زحمت ورنج والم آخرینگده پاکرَوبؤلدینگ سنم [۳۴۰]
چون خداکؤرساتدی شاهِ پرده در عین لطفی دورونوتاپدیم خبر
خلق نی دهلیزیغه ایلتی لرغنیم نفس منگادشمن ایکان بیلمادیم[۳۴۱]
گنده دشمن نی بوکون اخراج اِیتای حق بوگون دست بیرسه دادیغه یِتای
بارایدی اول وقتده مرشدی مزید خانه تاراج اِیتدی وِبؤلدی مرید
کِتدی پیسی وتمامی علتی آنگه توشتدیِ اولیآنی غیرتی
لایقِ انوارفردوس بؤلدی اُول حق کرامت آیلادی غوث [۳۴۲]بولدی اُول
قالمه دی کؤنگلیده شکدین آرزنی دوست کِبلغان سؤنگره بؤلمس دشمنی
یارکامل دورودریادل گه بار ای برادر سعی قیلِ کامل گه بار!
غیرتی بیرایزله بویؤلده یوگور سنگ همت تاپ آنی باشیغه اور
تازبردست بولماسون نفسینگ کلان حامی حقدین ایزلاگین ای پهلوان
اورمسنگ دشمن نی اُولِ آخراورار پشه دشمن دورسرینگگه یؤل یورار
جمله خلق پامال دیوارِمنی معلوم اِبرمس کؤردل نی دشمنی
خلق سرگردان وسرحیرانِ راه ملکیدین درویزه بندپادشاه
دِیمه سن باشوکت و اقبالی کؤپ کیمنی ملکی کؤپ انی جنجالی کؤپ
غیرلرنی مردکبرک دور ایلاسه چیرکنت لاردین دلین عورایلاسه
هرکیشی دشمنگه منزل بیردی جا چون اؤزی دشمنگه بؤلدی تحت پا
آخری احوالی بؤلدی واژگون بؤلدی دستیده دشمن حالی زبون[۳۴۳]
خلق بیرله دوست بؤلمس آرمنی قؤپ لگداورگین اوشالسون گردنی
بوسببدین آیدیلارچون مولوی قطب ربانی وغوث مُنتهی:

***

«برسراغیارچون شمشیرباش هان مکن روباوبازی شیرباش»
کیم که بدگه یاردور،سرگشته دور که بلای دردبیلن آغشته دور
کان محنت دور، همراه دغل ضدنی ضدی دینِ تانیرصاحب تمیز
تا بولاردین پاک بؤلمای مرد راه قیلماگای مقبول آنی درگاه شاه
کیم که دشمن دستیده وابسته دور گرچه دورکیم بولسه پای خسته دور[۳۴۴]

---

[۳۴۰] سَن هم

[۳۴۱] نفس منگه دشمن اِیکن،مِن بیلمادیم

[۳۴۲] بوییرده هم عادتده گی دیک قافیه قاچگن

[۳۴۳] بوییرده وزن جهتدن سکته لیگ بار

[۳۴۴] گرچه هرکیم بؤلسه پایی خسته دور

www.ezgu.org

حکایه:

باراِبدی کاسانده بیرصاحب نیّت طالبِ اسرارِ نورِ معرفت
هم قبیله باراِبدی کؤپ همنشین توتوب اِبردی دامنی نی کؤپ چیبین
دستی یؤق اِبردیکه تادست اورسه کس باسیب اِبردی گردنین مورومگس
هر قدمده بار اِبدی صد بندپا اول قؤیالمس اِبردی بیرپایی بجا
گوشه ای ده ناتوان ییغلار اِبدی یاقه چاک ایلاب وقان ییغلار اِبدی
دِبراِبدی کاریمنی کیم قیلسون پسند مور لنگی پاییده هفتاد بند
تورت اؤغلی هربیری، بیرشیرنر هم خداوهم رسول دین بیخبر
بیری اَیتور منگه جانبازی کِبراک اسپ خوبی کیبندین دین تازی کِبراک
تاکمربندی کِبرک طلابیچاغ بیرزنی مهر وکِبرک قیلسم قؤچاغ
بیری اَیتور همچو آلوده ضمیر دلده صدِ لشکر تیلایدور قلعه گیر
بیرینی کؤنگلیده کیمیاگربؤلای که پدر دُوریده صاحب زر بؤلای
بیرینی کؤنگلیده سحرِ سامری اول پریلرنی قیلایدِبب تسخیری
بیرعیالیم بار اولم خصمِ کلان طالب کیتماله چندحال آن
تنگه وطلا کِبراک پیشانه ده نسخهٔ هرنوع کیراک هرخانه ده
باز طلابرگک صدچون وچند کِبنیدین گوهرلی طلا بازوبند
باز کفش خوب ونعلین طلا هر قیو اسباب بؤلسه جابجا
مِبن که دشمنلاربیله زارواسیر هرتمناسیده عمریم بؤلدی پیر
اِبمدی خوبی شولکه من عزت قیلای غیرلارنی همچنان کؤزدین سالای
چونکه نسبت کل تعلق انگا خار جمله راهِ مانع پرورد گار
بیِر فقیرِ نامرادِ ی ییش مَن مفلس وَ آوارهِ و دلریش مَن
مَن بولاربیرله نِچوک یؤلنی آچای؟ خصم آفتدور، مَن آفتدین قاچای
بیرسحروقتی ایدی اول نامدار قاچدی شهردین بؤلدی بیخویش وتبار
بؤلدی بندپای آفتدین خلاص حامی حقدین ایزلاراِبردی، حقشناس[۳۴۵]
مدتی یؤل یؤردی بیت الله گچه تا مقام یثرب و بطحا گچه
تاولادی آخرقمردِبک تقدیری اولوب اِبردی وقتِ(چلتن) نی بیری
اختاروراِبردی همه (اوتاد)[۳۴۶] لار خضر و الیاس وَ تمامی راهبر
شاد صادق اوچراگای بادولتی عرشدین اوتگان بؤلسه کانِ همتی
ایزلار اِبردی کوچه و بازاردین قیسی دلدور آگهی غفار دین
نیک ایدی آری بوایش نی اوّلی کِبلدی اوچراب کاملِ مشکل حلی
سوردی بارای مردجاییِنگ قیده دور؟! طبعِ پاک پرفشانینگ قیده دور؟!

---

[۳۴۵] بویبرده لفظی قافیه اِبشله تیلگن

[۳۴۶] اوشبوخاص اسملرنینگ اصلی متندن اجره تیش مقصدیده قوس ایچیده کؤرسه تگنمن

www.ezgu.org

بیزهمه جویندهٔ اکسیرطلب دیده میزگه توتیادورپیرطلب
جمله میزآئینه دورمیزحق نما[۳۴۷] کبمکه دردلیک بؤلسه بیزدین دوردوا
کای سنی آبینگ نی روغن قیلالیک جانشین ویارِچلتن قیلالیک
هیچ وقتی حق طلب مردوداپمس بی طلب هیچکیم نی کاری بوداپمس
بی زراعت قیده دوربیرخوشه ای یؤلغه کیرگن لرگه لازم توشه ای
باراپدی وقتیده چابک همتینگ ختم بؤلدی درگهیده خذمتینگ
اپمدی آزادی خطرلازم سَنگا قیده قالدی هم پسر،هم اقربا
جمله نی پرکندِه قیلغان مردسَن آل بومرهم نی که صاحب دردسَن
تشنه کبلغان سَن بویؤلده بیحضور دستیمیزآل شراب انطهور[۳۴۸]
جمله دین خاطرنی رنجورایلادینگ هرتمنادین کؤنگل دورایلادینگ
بولمسه هر دلغه دنیا لذتی انگه جنت دین بپرورلرشربتی
حلهٔ جنت قیلورلار دلقینی ترقیلورلارکوثریدین حلقی نی
کبلگانیمیزیؤق قوروق نامی بیلن بیزکبلیب میزحق نی الهامی بیلن
اول جوانمردایدی من بیرمورلنگ هم اودنیاهم بودنیادل به تنگ
من قچان خذمتگه بولدوم استوار؟ مردکناسیغه بونسبت چکار؟
نی عبادت مَنده،نهی علم فقط بیرجمادی بیش من،مردسقط
گرچه مردبیعددتانیب سیلار[۳۴۹] من که مؤمن یؤق غلط[۳۵۰] تانیب سیلار
من مسلمان بؤلغانیم یؤق ناتمام خیرگه لازم اپمس بؤلغای انام
منع قیلمانگ وقویونگ قان یپغلایین بی بضاعت من پریشان یپغلایین
نیک لرعجزیغه قایل بؤلدی لار که بصددل انگه مایل بؤلدی لار
دپدی صادق مسلمان مرداپکن[۳۵۱] بارک الله مردمیدان مرداپکان
نفسی باقی بؤلسه اپردی ذره ای بورموزلرگه بؤلوردی غره ای
باراپکان اوزوقتیده بیرکوه قاف گردیدین قیلماق کپراک دایم طواف
خضروالیاس صدق پاکینِ بیلدیلر بی نهایت مهربان لیق قیلدیلر
آیدی لار:فرزندنورِدیده سن که حقیقت یؤلیده سنجیده سن
قؤیدی لارباشیغه رحمتلیک کلاه طالعیغه تاولادی خورشیدوماه
بخشلادی لارنسبتِ روحانینی آچدی لارهمتنی دستورخانی نی
جانی نورگه تؤلدی، دلده مخزنی همتی باراپردی بؤلدی چلتنی

---

[۳۴۷] جمله گی آئینه دورمیزحق نما
[۳۴۸] دستمیزآل،بیر شرابِ انطهور
[۳۴۹] (سیلار)سیزلر
[۳۵۰] بویپرده هم (لفظی قافیه)اپشله تیلگن
[۳۵۱] دیدی بیر صادق مسلمان مرد ایکان

www.ezgu.org

تادلینگه مهربیرغیربارِدور باخبربولگین که یوْل دشواردور
روزماتم توت،شب دین قالماگین همتینگ بوْلسه طلب دین قالماگین
اصلی بیلسنگ اکسیرِجان دورطلب جمله نی دردیغه درمان دورطلب
بوطلب دین نورلارپیدابوْلور بوطلب دین مورصاحب جابوْلور

حکایه:

(خواجه نجم الدین) ایدی وقتیده شرّ فاسقِ شبگردایدی هم کوْروکر
باروراپردی بیرشبی راه گناه لولیی گه عاشق اپردی روبراه
وعدهٔ اول ماهگه همراه اپدی هم ایاس لیل و هم سرماایدی
جای تعین ایلاب اپردی لولی زن که فلانِ جاییده توتمانگمی وطن[۳۵۲]
نیمشب حاضربوْلای یانینگده یار عاشقم سن سن قوْی توراُستوار
اولتودی نیمشب گاچه گپ کپلمادی شب چوآخربوْلدی مطلب کپلمادی
قوْپدی آخراورنیدین آرزده دلِ انگا الهامی ایشیتوردی جلیل
چون نداکپلدیکه ای محتاجِ مُشک درگهیمغه کپل که قیتارمم چوخُشک
باخبربوْل الداگان دوردشمنی که نیِ بوْلغای وعدهٔ لولی زنی
اولتوسنگ اپردی بویوْلده منتظر مِن سنی رحمتگه اَیلاردیم چوسیر[۳۵۳]
نیمه تاپدینگ اجنبی نی کامیدین؟ خُشک قایتینگ دیونی بازاریدین[۳۵۴]
حالی هم سن اختاروربوْلسنگ رواج جمله نی رددرگاهیمغه قاچ[۳۵۵]
جانب حق دین ندایی انگلادی (خواجه نجم الدین) فراوان ییغلادی
دپدی:من بیکاراپکنمن دادگر سن اوْزینگ دادیمغه یپت ای دادگر!
ینگی بیلدیم غیراپکن هر آرزو سووگاتوشگن خس بوْلوربندگلو
مردابله لارهمه خُرسنداپکن جمله سی غیربیرله جان پیوَنداپکن
هرکیشی سررشته سینی گم قیلور مردنی رویی نی عصیان شوم قیلور
وای شهوت گوی سنی چون آیته من بلکه اجدادینگا قنداغ یپته من
توبه قیلدی مردشوپپرده جابجا ذات پاک حققه قیلدی اقتدا
بوْلدی آخرمرشدسالارفرد اصلینی تاپگنده جان بپرماسمی مرد؟
اول اوشنداغ شاه دورای کاروان یوْل اداشگان لارگه دایم مهربان
اوچرادی کوْر،گنج عصیان وقتیده بنده سین رحمت کوْتارگان وقتیده
اوزمه امیدینگ نی ای همت پرست! گاه (قبضی) دوربویوْلده گاه(بسط)
(قبضیت) گاهرکیشی قیلدی شکور (بسط) آخرکیینی دین ایزلاب یوگور

---

[۳۵۲] که فلانی پیرده توتگایمن وطن

[۳۵۳] بوپیرده قافیه تنلنگن سوزلرنینگ(روَی حرفلری)پیر–پیربپلن ماس کیلمیدی

[۳۵۴] خشک قایتدینگ دیووددنی دامیدین

[۳۵۵] جمله نی رد قپل ودرگاهیمغه قاچ

www.ezgu.org

آنچه بی همت لیغینگ دورآفتینگ ورنه مقبول دورسَنی هرطاعتینگ
هرنفس قۆشماققه همصحبت کبراک طالب نسبت گا بوهمت کبراک
سنگا همت بۆلمسه جوینده سی کل دبسنگ قۆلونگا اوچرارهرکیشی
بنده عاجز دور مدام هر کارغه دمبدم قاچماق کبرک جبارغه
سَنکه اندین قۆرقمسنگ اول قۆرقوتور ایلگراغ قۆرقماق کبراک(عبدالغفور)!
حضرت ایزد خدانی قهریدین اوزدی فرزنددین کۆنگلنی ای(امین)!
تاشریکَ لیک بۆلماسین عصیانیگا زخم لار کِۆردی پسرنی جانیگا
مَن دعاایلای مبارک بنده بۆل تاتیریک سن غیردین برکنده بۆل
آفت باغ دور بیگانه علف ملک بۆلوربوغیرلاردین برطرف
یورتغه دشمن دخل تاپدی دین کبتار خلق باطل گاتوشارآمین کبتار
کنده قیل دلدین مخالف لارنی باز تاکه بۆلغای ملک دل دریاسی باز[۳۵۶]
پیراوشال دورغیرنی دورایلاسه نوربیلن دل حجره سین پرایلاسه

حکایه:

اَیدی (سلطان بایزید)نامدار قانچه قربیم بارِیۆلینگغه کردگار؟
چون نداکبلدیکه حالی دورسَن[۳۵۷] بی بضاعت سن بوگون بی نورسن
کهنه پوستونینگ و اَبدستینگ سَنی دشمن راهینگ ابروربیلگیل مونی
شیخ کاریدین پشیمان اَیلادی چون چیقاردی خیرواحسان ایلادی
شیخ نورلرکۆردی چون دیگرشبی وصل ابردی کبلدی شیخ نی مطلبی
زِوداَچیلدی یوزیغه بازارِبخت لوح اعظم دین بیتوشتی انگاتخت
اَبرکبتدی بۆلدی روشنَ آفتاب پوستین واَبدست ابردی حجاب
غِیرکبتِدی آشناقالدی وبس کبتدی هستلیک لارخداقالدی وبس
مَن تصدُقی اوشال همت پرست بیرابردی آلدیده یکسان قبض وبسط[۳۵۸]
هرنی نقصانی انگامغلوب بۆلوب بحرِوحدت ایچره نقصان گُم بۆلوب [۳۵۹]
بنده لیک ده غیرلاردین یوزیاپیب همت ایلاب ششجهت دین یۆل تاپیب
پیرلارجانینگازینت بېره دور ترکینی قیلدیب نصیحت قیلادور
کیمکه کاهل دوردلیغه سخت تبکار بونصیحت انگاچون دوزخت[۳۶۰] تبکار
مرهمِ کامل دوصاحب کیمیا بعضیلاره دردو و بعضیگه دوا
روحِ کامل لارگه بومرهم مفید جان بېرور بونکته گه صادق مرید

---

[۳۵۶] بوییرده هم قافیه رعایت بولمه گن

[۳۵۷] چون نداکبلدی که حالا دورسَن

[۳۵۸] آلدیده یکسان ابرورهم قبض وبسط

[۳۵۹] بوییرده مصرعلرقافیه سی بیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

[۳۶۰] بوییرده(سخت)سوزی بیلن(دوزخت) سوزی ناتوغری شکلده قافیه باغلنگن.

www.ezgu.org

جان ناقابل زهرآلوده دور
آیته بیرسنگ جهل افزون تربؤلور
کاهیتورصاحبینی لاغرخری
چو ن خرِ لاغرمریدگنده دور
صورتی گرچه که ظاهرده بشر
تاکه باردورنفسگه سرگردان لیگینگ
جان ناقابل زهرآلوده دور
آیته بیرسنگ جهل افزون تربؤلور
کاهیتورصاحبی نینگ لاغرخری
چو ن خرِ لاغرمریدگنده دور
صورتی گرچه که ظاهرده بشر
تاکه باردورنفسگه سرگردان لیگینگ

بیرنصیحت بیرسه هم ناسوده دور
آخری مرتدلیک آیلاب کّربؤلور
یؤلده ایخ–ایخ دیب گرنگ بؤلغای سری
گرچه خریؤقدِوراومردخربنده دور[۳۶۱]
ظاهری آدم مثل دورخوی خر
باقیدورجسمینگگه صدنادان لیگینگ
بیرنصیحت بیرسه هم ناسوده دور
آخری مرتدلیک آیلاب کّربؤلور
یؤلده ایخ–ایخ دیب گرنگ بؤلغای سری
گرچه خریؤقدِوراومردخربنده دور[۳۶۲]
ظاهری آدم مثل دورخوی خر
باقیدورجسمینگگه صدنادان لیگینگ

حکایه:

عالمی نی،مجذوبی نادان دیدی[۳۶۳]
دیدی:عالم سن جهالت ایلادینگ
چهره بولگین مونده اولتورروبروی
لیک مجذوب نی نیکی باراِیدی
دیدی کامل بیرممیزی کیرک
چشم کامل لارگه همچون نورعین
انگلادی کامل بولرنی جنگینی
قوپدی مجذوب باتمیزی کیلدی دیب
شیخ سؤردیلرکه ای افتاده رنگ
اصلی مؤمن خالی ایلارسینه نی
دلده علمینگ بارمعلم سن گپور
دیدی چون دستیمده دورشمع رسول
آتش خشمگه سیندیک کؤیه من
شیخ ایدی مجذوبی راست آیته دور
باد خشم ،شمع رسولغه ضداِیرور
دلغه اورسایدی[۳۶۵] اولوغ نورینگ سنی

توریوروپیرمردسرگردان دیدی
پیشروِاِیردی حقارت ایلادینگ
سن منی نادانلیغیم بؤینومغه قوی
قابل اِیردی دلده حالی باراِیدی[۳۶۴]
تاکه آچگه ی مردصفرادین چورک
باروراِیردی جاییغه شیخ میرحسین
سوی منزلگاهیده آهنگینی
مضطراِیردیک خوب ممیزی کیلدی دیب
نی سبب دیندوربرادرلرگه جنگ
اژدهابیر– بیرگه آیلارکینه نی
باعث کاهشنی سن عالم گپور
من بیرین عالمنی نادان دیدیِ اُول
شرع امرایتسه کؤزینی اؤیه من
مرد ایکن ازروی اخلاص آیته دور
بو رموزلر گه خدا شاهد ایرور
پیشاراِیردی غیبدین انگورینگ سنی

---

[۳۶۱] گرچه ایمس خر،ولی خربنده دور
[۳۶۲] بیرعالمنی مجذوبی نادان دیدی
[۳۶۳] قافیه نی روی حرفلربیر-بیرگه ماس توشمه گن
[۳۶۴] اورسه ایدی

www.ezgu.org

جان بپرورده مثل اسماعیل دومیز
مصطفی نیِ شمعیغه قایل دومیز

قوْلده شمعینگ باروسنده دیده یوْق
مردِ نادان سن دلینگ فهمیده یوْق

کپل سنی اویونگغه مهمان بوْلالیک
پاسبان عیب نقصان بوْلهلیک

بایگی مجذوب شیخِ روزگار
بوْلدیلارمهمان خاص کردگار

کوْردیلرچون خانهٔ گل کاریلار
سقف کاشین لاجوردزنگاریلار

سنگ مرمردین همه تن شولاری
غرق برآیینه دیوار و دری

بازمینالرگه لعل وکاسه لار
هم کنیزک لارغلام خاصه لار[۳۶۶]

دیدی: ای عالِم قه یپرگه یپتی سند[۳۶۷]
یادرست عالم موسنِ پادشاه هند

مرگ خاطرهای بنیادینگایوْق
همچووقت اوْلماغ سنی یادینگه یوْق

بیزگه معلوم بوْلدی سرگردان لیغینگ
چون بغایت احمق و نادان لیغینگ

تانگلامحشرده آچیلسه فتحِ باب
جمله نی بیربیرکبرک بپرسنگ جواب

مونچه جنجالی سنی باشینگده بار
بلکه نادان لیکده اوتتونگ نابکار

هدیه یی بپرگین بولرنیِ شادقیل
بوکنیزکلرنی سن آزادقیل

تاشلاایمدی کالهٔ دنیاسقط
قوْپ مسافربوْل،بومنزلنی تلت [۳۶۸]

بیلدی اُول عالم نکویی کپله دور
چون بومرددین حقنی بویی کپله دور

بایگی مجذوبنی مردِعقلی صاف
خاک پایی نی قیلوراپردی طواف

دیدی:سن راست ایتهَ سن من جاهلی
ایمدی نادان لیکده بولدوم قایلی

قوْیمه اوزجهلیمغه ای(عبدالامین)!
زهرنی اوستیگه قویغین انگبین

هرعداوت بوْلسه کوْنگلونگدین کوتر
عفوقیل کاریمغه ای صاحب نظر

یخشیلارنی کاریدورخلق صلاح
تااداشگان لارگه کوْرساتگایموراه

هدیه یی بپردی و دلشاد ایلادی
جمله خذمتگارین آزادایلادی

نیم جوکوْنگلیده واپس قالمهدی
خانه تاراج ایتدی بیرخس قالمهدی

عقل جزوی بوْلدی چون دریای کُل
پرتواوردی جانیغه شمعِ رسول

چاشنی تاپدی دلی حالاتدین
بوْلدی اگه(نفی) ایله(اثبات)دین

قیلدی مُخلص جملهٔ اغیاردین
قیلدی آگه بوی خوبِ یاردین

یوْلغه کیرگان لارگه لازم رهنما
رهنماکوْرسات همه گه ایخدا!

حکایه:

بارایدی مغرورصورت گنده کس
دلده (اَدهم) لیک نی ایلاردی هوس

چون قیلیب صدنوحهٔ آب دیده
کپلدی بیغلاب (خواجه طاهر)آلدیده

---

[۳۶۵] بوییرده هم(لفظی قافیه)ایشگه آلینگن

[۳۶۶] بوییرده شاعرقافیه التزامی یوزیدن (سن)بیلن(هند)سوزلرینی قاقیه باغلنگن.

[۳۶۸] بوییرده هم لفظی قافیه ایشگه آلینگن

www.ezgu.org

دہدی کامل یادعقبی قیله من توبه بہرگینِ ترک دنیاقیله من
شیخ آیدیلا:سنی کارینگ ایمس بارنیکولارسنی بارینگ ایمس
شیردل لاربوجهاندین اؤتدی لار منزل دارالبقاغه یہتدی لار
بار، یوری، بارگین اویونگه دل تنگ سِن آلارنی یاری جنسیدین ایمنگ[۳۶۹]
دہدی کہلتوردوم تمامِ رخت نی من غنیمت بیله من بووقت نی
جمله رختی چیقدی اون تورت مینگ طلا امر قیلدی انگا پیرِ پارسا
چونکه وزمین دورسنی اوستونگه یوک جمله سینی ایلتگین ودریاگه توک
ایلتدی آخرشورشی همت بیلن باردی دریا آلدیغه غیرت بیلن
بیرته- بیرته تاشلادی اول ناتمام تاکوزین آچدی که بؤلدی وقتِ شام
قاقدی دامانینی تقدیرآلدیده چرخ اوروب باردی اولوغ پیرآلدیده
شیخ بویوردی لارکه مشتی تؤلدیرینگ که بوابله نی درست گردن اورینگ
نزدیمیزده زرلرینگ خاکِ زمین خاک توکماغ سنگه کؤپ بؤلدی قیین
صوفی چون دریاگه قیلدی بیرایما بیرته کم قیلمای چیقاردی جابجا
سالدی دامانیغه اول صاحب نفس دہدی منبعدقیلماگین موندغ هوس
کاری تقلیداہردی سرگه بارمه دی عقلی ناقص لارهنرگه بارمه دی
بؤلسه دلغه ترک دنیا ایلاماق چون نی لازم بیرته -بیرته تاشلاماق
وای اوشل ناقص که زودچنگ سالما دی امرِپیربیرگوهراہردی آلمادی
تا که دشمن باردل کم سیردور مویی یؤلدین قالسه هرکیم،غیردور
کؤردل خلق لارگه جان سررشته سی رهروان لارگه ایمان سررشته سی
جان وایمان ایکیسی همسایه دور بلکه ایمان جان لاریغه دایه دور
اصلِ ایمان چون حمیت دِین چیقر آیدی نیکوتیل پیله خیرالبشر
همتینگ بار غیر لارنی دور قیل تاچراغِ کؤرنی پرنورقیل
غیر لارنی دورقیل ای پهلوان تاکه سندین قاچماسون اهلِ ایمان
طرفه مشکل دورچنان یؤل آچماغینگ دیونی چشمیغه خاکی ساچماغینگ
هرگنه دلغه چنان بؤلسه قریب بازلک فرسخ توشارکاری عقیب
بغیشلایارب مرتضی دہک همتی مورلنگی غه بغیشلاغیرتی
یخشیلار آلدیده باتمکین بؤلای خصم لارنی اولدورای مؤمن بؤلای
بوسبب دین دہدیلارچون مولوی قطب ربانی وغوث منتهی:

***

«آتش اندرزن بگرگان چونِ سپند زانکه گرگان عدوی یوسفند»
اؤرتادی جانینگنی رهزنلارسنی طعنه های دوست ودشمنلارسنی
سن قچان زندان ارابندی اہدینگ بلکه مرآت خداوندی اہدینگ

[۳۶۹] ایمس سَن

www.ezgu.org

نیمه بؤلدی یؤل غلط قیلدینگ که سَن؟ یایؤلونگ نی توتدی چندین مأومن
باقی هیچکیم قالمس ای صاحب نظر بوامانتلرنی خاطردین چیقر
گرتاپای دهسنگ ایماندین آبروی بودوشدوجمله نی خالقه قوی
اول کِریمدورهرشکست لرنی توزار غِیرگه تکیه قیلمه ایمانینگ کِبتار
اول مسبب دور،سبب اندین اِبرور مُشت خاکیغه طلب اندین اِبرور
هرطلب نی وقتینی اول بیلدورور بنده گه دایم طلب اول قیلدورور
ورنه نسبت بنده نی کاری ایمس بنده کاریدین خبرداری ایمس
اول خبردارایلاسه آگه بؤلور یؤلغه توشدی نوربیله همراه بؤلور
بعضی لارنی نیّتی کاری قیلور چون دلینی غرق انواری قیلور

حکایه:

باراِیدی(لاهور)ده صاحب همتی هم کمالی باراِیدی هم طاعتی
چون اون ایکّی حجره مالی باراِیدی رخت وهراجناس دین بسیاراِیدی
غیرتی کِبلدی دلیغه جوش اوروب باتوکل هرغرضدین قؤلنی یوب
قیلدی احسان جمله نی خالق اوچون باتوکل کیردی دریاگه بوگون [۳۷۰]
کؤنگلیده ایزلاب کمال مطلبی یاتیب اِبردی اول نکومردسبی
بارواراِبردی جاییگهِ روح وروان اوِچ ملک کیردی توشیغه ناگهان
اَیدی قیده بارِه سن ای نوجوان؟ سن عقب قالدینگ وکِبتدی کاروان
اول جواب اَیدی که حق غه باره من چِرخ اوریب هفتم طبق غه باره من
اَیدی لاربارمه بواحوالینگ بیلن سن اون ایکّی حجرهٔ مالینگ بیلن
اِبرته قؤپدی خانه تاراج ایلادی قالمادی بیرخس که اخراج ایلادی
بازیاتیب اِبردی اول دیگرشبی کؤنگلیغه آلیب خدانی مطلبی
تاکه امرایتدی انگاشاه فلک بازکیردی توشیغه اول اوچ مَلک
اَیدی لارای مردقیده بارِه سَن؟ عقبه لاریؤلینگه دوربیچارهِ سَن
اَیدی:بارورمن خدانی اختاریب! یؤلده سرگردان اِبرورمن مضطرب
دیدی:بارمه کویدورورباوآفتاب اویونگه بیرجانمازینگ بارحجاب
اِبرته بیرله مردپشیمان اَیلادی جای نمازین خلقه احسان اَیلادی
بازتوش کؤردی چواول دیگرشبی اوچ مَلک باراِبردی باتاب وتبی
دیدی:قیده بارِه سن ای پهلوان؟ اَیدی حق آلدیغه عزمیم دورچنان
اول مَلک لارآیدی اولتورجابجا بولادورمیهمان خاصینگ پادشاه
پادشاه مشتاق لارگه یاردور کیم گدایی بؤلدی برخوردواردور
عیدعاشقلراِبروریخشی طلب بندهٔ اول من طلبدین آچسه لب
کوزه خوشوقتدورکه بیرسیاره من آخری دریا لبیده باره من

[۳۷۰] بوییرده(سبی) ایمس،بلکه(صبیه) بولیشی ممکن

www.ezgu.org

بوطلبنی سَن غنیمت بیل مدام کؤزه لاردین بهره آلغای بارجام
منتظراپردی اؤشنداغ نیکبخت تاقچان کپلگایمو دپب سلطانِ تخت
رهگذراپردی بیرابدالِ خدا کؤردی مردنی چیرکنت لاردین جدا
خانه سین خالی قیلیب میهمان طلب صنعت الله آچیب اول مردطلب
حاصل دنیاوعقبی بیربؤلوب مس خالص طالبِ اکسیر بؤلیب
کؤردی اول ابدال حق تقدیرینی تؤکدی مسگه بعداز آن اکسیرینی
تابونوردین جان فرحناکی بؤلوب عیب ونقصان دین ولی پاکی بؤلوب
خرمن هستی گه بیرآتش اوروب یؤلداگی خاشاک لارنی کؤیدوروب
عیب لاردین پاک بؤلدی اول ولی بؤلدی یکسان انگه مخفی وجلی
آنچه بایدگرگ لاراؤلدی همه گرگ دین آیریلدی فربه دوررمه
خوف گرگی اپردی لاغرایلاگن خوفدین ایمن بؤلدی کؤپ اهل چمن[۳۷۱]
همت عالی کیراک ای شهریار ورنه کوپراق دوربویؤلده زخمِ مار
کبرونخوّت دین دلینگ چون دوراپمس چاهِ تاریک دور، ولی پرنوراپمس
قؤپ اؤشال مرد دپک سنم اوینی سوپور چونِ خلیلِ دپک پیش میهمانگه یوگور
بیرنفس خالص که بؤلدی باحضور ساعتیده مرده لارنی تیرگوزور
جان بغیشلارمرده لارگه صدهزار سردرخت نی سبزایتاربادبهار
هِردلیگابؤلسه بیرسوزوگداز دربخشلاراؤزگالارگه پاکَبا ز
مَن توکل کشتی سیگامثلِ نوح صاحب اکسیرنی اختارکوه بکوه
شاداوچراب کپلسه دانادلبری تیکسه سنگامعرفت نی اکسیری
یورسه کوثرنی لبیده بی غمی بؤلسه اول روحانی لارگه همدمی

حکایه:

باروراپردی روزی (هارون) دریمن اوچرادی شاه آلدیده بیرگورکن
قلبی دریای توکل ایچره بند آغزیده تسبیح وقولیده کلند
مردچون قدی دوتاعمری قلیل لیک جانی معرفت ده جبرئیل
فارغ دنیا و عقبی خاطری گرچه پیروناتوان اول ظاهری
کؤردی هارون اول قداشکسته نی ناتوان و پیرمرد خسته نی
سوردی خلفه اولزمان اندین سخن حالی هم کاهش ده سن مردکین
نقدعمرونگنی چنانِ پاک ایلتی سیل سَن هنوزم دستکاری بیل- بیل
دپدی حاشاحالی سندین تازه من مرگ منی یادیمگه گوری قازه من
کپله دورمنزلده عالم منتظر خواه شاه وخواه وزیروخواه فقیر
خاطرینگنی جمعِ قیل ای همنشین! مرگ دورقاشِ وقباغینگدین یقین
صاحب مسکن سن ومن گورکن گرچه شه سن مونده عریان کپله سَن

[۳۷۱] بؤلدی ایمن خوفدین اهلِ چمن

www.ezgu.org

تیغِ زهرآلوده گه قیلمه غرور
باخبربؤل تیغ زهرآلدینگده دور

کیم نیکی دستیده بؤلسه کاسه آب
توکولوردیب قؤرقه دور بغریِ کباب

کاسهٔ پرآب ایمانینگ دورسَنی
آب صافی نیم جانینگ دورسَنی

پاسبان خودبؤل ای شهریار[۳۷۲]
اصل عالم گورکن دورصدهزار

قالینی دین گرداگربؤلسه جدا
زودقوشولغایِ خاکغه بؤلغای فدا

هرعمارت که سالیب سَن گوربیل
گردقالین سن بویؤلده متّصل

بوجهان قالین دوسَن گردی آنی
قؤرقه من بیؤقت قاقردیب دشمنی

دشمنِ ایمان آلدی اول بیؤقت قاقار
گردنینگه اتشین غُل نی اورار

اول سَنی قاقمای، قاقیب تاشلاانیِ
قاقماسنگ آخرقاقیب تاشلارسَنیِ

دیؤقاقغان سؤنگ قه‌یبرگه باره سَن؟
اوزگه جاییینگ یؤق،سقرگه باره سَن

مردبول،مردانه بول فکرینگنی قیل!
اولتومه بیغم،یورومه متّصل!

دیدی راست آیتینگ که:ای بابای من!
گرچه شاه خلق من،سَن شاه سَن!

ییتوروب اپردیم کمال برگ نی
ینگی سالدَینگ خاطریمغه مرگ نی

ایمدی لازمِ دورکه منهم مردبؤلای
گردپاییینگدین بویؤلده گرد بؤلای

چاکرینگ مَن ساقلاسنگ،ساتسنگ،قلینگ
یبرگه اورسنگ قؤلده‌کی اؤتمس بیلینگ

دیدی اول کامل گدا وپادشاه
ایکیسی بیر- بیرگه بؤلمس آشنا

آشنا بؤلسه ضرر پیدا بؤلور
بیر نفس ده شور وشر پیدا بؤلور

بیرنفس ده باردورچندین غمیِ
زود اورارعالم نی عالم برهمی

تامنِی دیک آلماسنگ بیل وکلند
سَن بؤلالمانگ حلقهٔعارفغه بند

من غم شبده مَن ونی روزمن
مثل (ادهم) مردِخرمن سوزمن

بوروش وارسته لارنی کاریدور
مسکنینگ چون دیونی بازاریدور

حالیدین بسیارواقف بؤلدی شاه
گردیده پرجمع ایدی خیل وسپاه

بیلدیکه اول رمزافشابوله دور
مخفی گوهرلارهویدابولادور

بسته قیلدی لب نی شاهِ باخبر
اؤتدی- کیتدی مثلی ابردرگذر

ایرته بیرله اولِ وزیرگه شَهریار
دیدی بارگین جاییده بیرمردبار

مردپیریدورومن مشتاق اُول
باریب آیت قلوقغه قیلغای موقبول؟

خادمی اول پیردین آلدیِ خبر
مرده تاپدی قطب وقت نی اول مگرِ

شاه گه یبتکوردی پیغامّ درست
شه نی هفت اندامی اولدم بؤلدی سست

صدپشیمان بؤلدی وچنگ سالمه دیم
قطب اپکن دوربیردعایی آلمه دیم

حق تعالی قیلماسه اول نمود
وقت اؤتگن سؤنگ پشیماندین نی سود[۳۷۳]

ای برادروقتینگ اؤتمای یؤلغه کیر!
یؤلده کؤپ دورعارفِ صاحب ضمیر

---

[۳۷۲] اوشبو مصرع نینگ وزنی قیسقه

[۳۷۳] وقت اوتدی سؤنگ پشیمانلیک نی سود؟

www.ezgu.org

جان بارِی باردور بهارِنورحق منزل خاصان باری هفتم سبق
چون آلارطایفهٔ جوهرفروش سن تانیب توت دامنینی اهلِ هوش
تانیسنگ دنیاودین معموربؤلور آنچه ظلمت لردلیدین دوربؤلور
نیک لار شهباز دارالله دولار پاسبان خادم درگاه دولار[۳۷۴]

حکایه:

(خواجه اثبات قلندر) مرد ابدی ایللیک اِوچ حّج ایلاگن پُردرداِبدی
چشم دلنی نورگه بیناایلاگانِ گرم وسردلرنی تماشاایلاگان
هم فضیلت بارایدی علم وهنر راه عقبی دین ایمانی خبر
شهریغه باردی کمالین بیلدیلار شه،رعیت جمله عزت قیلدی لار
عرض قیلدی اول امین غه پادشاه بیزنی یورتدین بؤلسنگیزدبب کدخدا[۳۷۵]
دبدی یخشی عورتی تاپسم آلای تاکیم تجریدبؤلوب یؤلغه قالای
نازنینی بارایدی گُلروی نام سّید عالم نگاهیگه غلام
شیخ تفکرقیلدی دشمن کؤرمه گن چون قیلورمن عمریده زن کؤرمه‌گن
سوره سه شرمی قیلر خلقدین[۳۷۶] شیخ سر تاپا حیایی خلقدین [۳۷۷]
گرچه مشکل اِبردی اُول کاملگه راه قیلدیلاربازوروبازاری نکاح
شب ده باردی شیخ زنگه ایلگراغ فرج زنغه شیخ تیقاراِبردی قولاغ
ایرته بیرلن بِبتدی شیخنی مهلتی سه طلاق قیلدی وببردی رخصتی
ایرته باراِبردی گریبان پاره،زن شه گه باریب موبموقیلدی سخن
سن دبدینگ شیخ عهده نگدین چیقادور کبچه فرجیم گه قولاغین تیقادور
شیخ ایدی: فرج بیر دیوار ابکان آته نان وآته نان بسیاراِبکان
کُره لارآوازی کبلدی گوشیمه مست ابکنمن ینگی کبلدیم هوشیمه
هربیرینی چنگلی مانندشیر اُول اگرعالمگه کبلسه یورت نی بیر
هر بیرینی ناخنی بیر گژدمی بیریدین کبلمایدوبوی مردمی
بیرینی کؤنگلیده چونِ قیلماق زنا بیرینی کؤنگلی دل آزاروگناه
من که مونده مرده من یؤق من تیریک چون بؤلای دشمن گناهیغه شریک
لاجرم اوزوم نی تارتدیم من بوکون خنگ خردین کُره موجودبؤلماسون
کؤپ اگروحشت ده بؤلسه کافران کَافرانَ نی باشیغه مشت کلان
من که خر،منِ کهنه پالانیم بِبتار بارکش من، بارِعصیانیم بِبتار
کیمنی بؤلسه پُشتیده بارِگناه اؤزگه‌نی باریغه قؤل اورماغ خطا

---

[۳۷۴] اوزبیکستان نشریده اوشبو حکایتدن کیین ۲۹بیتلی ینه بیرحکایت کیلتیریلگن

[۳۷۵] بیزنی یورتده بولسنگیزدیب کدخدا

[۳۷۶] سوره سه شرمی قیلردی خلقدین

[۳۷۷] اوشبو بیتده قافیه رعایت بولمه گن

www.ezgu.org

باراپکن هروصل گه نیشِ فراق رهگذرمَن کپته مَن قیلدیم طلاق
شاه بیلدی بار اپکن (ابدال) راه قول نی تاپشوردی اوپیرگه پادشاه
ترکِ شهروترک صحراقیلدی اوُل سلطنت[۳۷۸]شاه کوْپ بوْلدی ملول
بوْلدیَ شاه هم(غَوث)و(چلتن)نِی بیری اَیلانیب کپلدی بو اقبال آخری
کدخدایی بوْلمس اپردی بی سبب اصلی اوْرگتماق اَیدی شه گه ادب
ای خروس دپک ماکیان نی طالبی مورلنگی سَن جهان نی طالبی
هیچ وقت اَیتمای سَن آخرا اوْله من اَیته سن دایم جهانده بوْله من
مثل اول مور و مگس عمرینگ قلیل سَن جهان دپدینگ، جهانِ قالدی سَبیل
اپمدیکه کارینگ بوْلغای ای(غنی)! ازبرای دین پراتگان دورسنی

حکایه:

بار اپدی یورتده شبانی بدلجام گرگ توتارمَندیب قوْیاردی یوْلغه دام
اوْره قازیب اپردی بابیل وکلند باغلاب اپردی اوْره گه بیرگوسفند
شادگرگی آخری یوْل باشلاسه کوْرسه گوسفندنِی اوْزینی تاشلاسه
بیرته ـ بیرته قوْیار اپردی بیخبر بار اپدی اول چه ده سوْراخی دگر
خانهٔ گرگ اپردی، گرگ لر پُر اپدی قویاراپردی اُول آلیبان بیر[۳۷۹]اپدی
بیرته– بیرته صدرمه بوْلدی ادا عبرت آلمادی شبانِ روسیا
نفس گرگی آخرعالم نی بوزه ر کیمکه توشتی کامیگه بی دین یوتر
حرص دورتن ملکیده مثلِ شبان گرگنی کینیده دایم سرگران
هیچکیم گه ذره یوْق اندوه وغم گرگنی آغزیده دوردایم غنم
احتیاطینگ شولکه توفیرایلاسنگ شیرنی هوبیرله تسخیرایلاسنگ
چنگل گرگدین که مُخلص بوْلدی پوست کپتدی دشمن اَیلانیب کپلغای بو دوست
بوسبب دین اَیدیلاراُول مولوی قطب ربانی وغوث ومثنوی:
«آتش اندرزن بگرگان چون سپند زانکه آن گرگان عدوی یوسفند

***

«جان بـاباگویـدت ابلیس هین! نـــامدم بفریبدت دیولعین»
گرچه دشمن یپتکوْرور سپنگه سرور آله دور کم–کم ایماندین پاک نور
زهری بار دشمن،اَنی شربت دپمه لطف اگرقیلسه اَنی دولت دپمه
صلح اگر قیلسه کمال چنگ دور مکریدین عالمنی عقلی لنگ دور
نیکلاردین کوْپ حکایت لار قیلور گاه هراپشدین درآمدلار قیلور[۳۸۰]
اوْیغاتیب اصحابنی وقتِ نماز اوْزینی دوست کوْرساتیب اول حیله ساز

---

[۳۷۸] سلطنت لیک شاه کوْپ بوْلدی ملول

[۳۷۹] بوییرده بیت قافیه سی بیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

[۳۸۰] بوپیرده هم (لفظی قافیه) اپشگه آلینگن

www.ezgu.org

جیله سی ایمان بۆزماغ دورآنی کاریغه استیزه قیلماغدور آ نی
تاکه اول استیزه دین دور آفتی تیکماسۆن دل قلعه سیغه زحمتی

حکایه:

مردی باراہبردی علم گه مایلی ذهنده چالاک مرد قابلی
کۆردیکه شیطان گهرلرآله دور اکثرِایمان گه اُول جنگ ساله دور
دیدی:لازم ایلگراغ قۆیسم قدم مردنی سررشته سینی بوزمسم
تاکلان بۆلدی اودریا دل بۆلور شمعِ شرع مصطفا حاصل بۆلور
بعدازان چنگالیمه کیلمس درست مَن قیلای اوّلدین اخلاصینی سست
توشیغه کبردی او دیو اژدهار صورتِ بابا سی بۆلدی نابکار
دیدی: ای قرزند زود قۆیگین قدم مَن کهَ ارواح کلان اجدادینگم
حاصل ایزلایسن دگرگه بۆلمه یار جاییده بیر کیمیا گر مرد بار
مس خالص نی منور قیله دور اکسیریدین خاک نی زرقیله دور
طالبِ شاگرد اہرورمثلِ خلیل وَای صد افسوس آنی عمری قلیل
علمیَ دریا دبک دلیده جوش اورار چاکری بۆل قطره یی اندین کۆتار
خوابیدین بیدار بۆلدی اولُزمان بار اہکان بابالریم دیب مهربان
یوزتفکّربیرله ختم بۆلدی شبی یادیدین چیقدی اولگی مطلبی
شکرایتاراہبردی بویۆلده یک- بیک یۆق اہدی رهبرکه یۆل کۆرساتگودبک
بیررفیقی بار اہدی(محمدامید)! بوریاضت دین ولی بۆلغای سفید
دیدی رهبرقیده دور،راه قیده دِور؟ مکردیوی دورواروح قیده دور
خواب فرعونی اہرورخوابینگ سنی سوگه توشگان دوربومهتابینگ سنی
بارهابیزخواب قیلدیک امتحان یۆلنی چپ کۆرساتدی اول دیوِکلان
وقت ایش باشلرده چپ دین باشلادی دینی کبتدی کیمغه کارین تاشلادی
نیم یۆلده اۆلدی کبتدی نیم جان نی عبادت تاپدی نه بوی ایمان؟
خواب وبیدارینگده باردورمکرِدیو سالدی و(اصحاب فیل)گه یوزغریو
هرایکینی اۆغلی نی مردودایتیب آخریده کۆر بی‌مقصود ایتیب
اوّلین کارینی بنیادینی توت بو دغلنی رشته سین دلّدین اونوت
کم توت اہمدی آشنالیک نی انگا دیونی کۆنگلونگاجابهرماق خطا
ییغدی قارون مال و قیرق اوی تنگه نی آخریده دیو نبچوک قیلدی آنی؟!
کیمکه بۆلدی همچنین ابله گه دوست مثل قصابی تنیدین تارتدی پوست
بوهمه خوابینگ سنی شیطانیدور هرکیشی بندبۆلدی سرگردانیدور
آیدی دولت نی کۆرالمای خموش بارایدی بابالریم هم خرقه پوش
دنیانی ترک ایلاگان مردلار اہدی سایه سیدین خلق ایمان ایلتاراہدی

www.ezgu.org

بونوید باباباالریم دین دورمنگا هرقی [۳۸۱] اؤز وقتیده بیرصاحب دعا
اَیتماگین ای مردک بیجاسخُن حق اِبرور عارف کراماتی بوگون
منکه اؤزکاریم گاحالاصادقم روح پاک نیک لارغه عاشقم
قیتارور اِبردی اؤشال صاحب دعا بؤلوب اِبردی مکردشمن دلغه جا
فکراسطرلابی [۳۸۲] هم سودایتمه‌دی مردآخرایگری یؤلدین قایتمادی
غلبه یی قیلدی بو نفس کافری ایلتدی آخرمقصودکیمیاگری
باراِبدی اوستادی نی هم عقلی پست گرچه کیمیاگراِبدی اولُ بُت پرست
گرچه کیلدی علمنی جستجوییگه ایلتدی شاگردینی کم- کم خوییگه
قوْل یودوردی همدم واولادیدین همدم وبابا وهم اجدادیدین
باراِبدی اُستادینی بیردختری خانه پرنور ایلاراِبردی رُخ لری
توشدی اول باشیغه سودای بلا بؤلدی شونداغ فتنه جوگه مبتلا
تا کؤپایدی مردنی دردسری مورلنگ نی باشیغه دورلنگری
لشکرشهوت بلای جانَ اِبکان قطره آب واتشِ سوزان اِبکان
چون خصوصاً لشکرحرص وهوا کوه لارگه توشسه ایلارپرکاه
جمله تیرماشتی [۳۸۳] بومردنی جانیگه ییغلاماغ درکارانینگ ایمانیگه
نیم جانِ آدمیگه مونچه شور قیغولوق ایمان نی دیرباوهم گور
کیمکه توتدی ایکّی ایش نی باشینی باشیغه آرتارتیگیرمان تاشینی
ایکّی ایش باشینی توتسه هرکیشی دایمانیمکاله دوربیتمس ایشی
مرکبیم لنگ رهنمون دین قاله من مونده بؤلسم پاک اندین قاله من
بیرقؤلونگ دنیا، بیری عقبی گه بند چون بوایشنیِ ارمنی قیلماس پسند
بندهٔ سالارِ جستجوی بؤل حق طلب سن یکدل ویکروی بؤل
باره- باره رنگی بؤلدی کهربا رنگ ورویی اوچدی بؤلدی مثلِ کاه
اَرمنی بؤلدی مطلع حالیدین تاکه سؤرگای اَیلانیب احوالیدین
آلدی خلوتغه اومرد فهمیده دیدی سن فرزندمنگانوردیده
سّرجان ایتگین که منِ اَیلای دوا مرهمیم بارکـــُل علت گه شفا
هرشکست لربولادور مندین درست کؤره من ایش وقتی رفتارینگنی سُست
نیمه بؤلغای منگاهم آچسنگ لبی صبح دین خالی اِیمس دورهرشبی
شکردنیادین غمیم یؤقِ رهبریم منگه هم اوستادصاحب احمریم
آری هر ایش چونکه مندین بود اِبرور کیمیاگرهمه موجود اِبرور
هم هنر پیدا و هم علمِ نکو هم هنر،هم علم مردگه آبرو

---

[۳۸۱] هرقیسی
[۳۸۲] اصطرلا بی
[۳۸۳] ترماشدی

www.ezgu.org

دیدی:کاریم حددین آشگاندورمَنی رشته سیزمُستدرک اِبرمیش سوزنی
باراِیدی عقلیم فلک کا همسری ناگهان کؤردوم نکورودختری
جان طلب قیلمایدومَن قربان قیلای بیدوادردنی نیچوک پنهان قیلای؟!
بورموزنی اَرمنی گوش ایلادی نوجوان نی قؤپدی آغوش آیلادی
دیدی کؤنگلومده شول اِبردی مُحتشم سنگاتاپشورسِم کِبراک خیل وحشم
اؤرتاده نازک لیگی بارعقلی دنگ کؤپ دلگیرمَنِ منیِ جنسیم ایمنَگ[۳۸۴]
نادرست دورِبؤلسه بیررنگ ایکّی قصد مؤمن کامل سن ومن بت پرست[۳۸۵]
دلبراِیدی: سن جِگربندیم اِبرور نورچشمیم، نیک فرزندیم اِبرور
دین کیشان لرسنی یادینگده بار قیلماگین بو ایشنی هرگزاختیار
دفتریدین مردگه چون تیکدی سخت[۳۸۶] سنِ گمان قیل باشینی قیلدی کرَخت
گاه آیتوردی دلینی شاد ایتیب ایکّی کونلیک عمرینی بربادایتیب
هم ایمان قؤلدین کِیتیب هم دین پاک قیسی بیردرد دین قیلای یاقم نی چاک
اِبمدی بیلدیم مکراول شیطان اِیکان بیلمه دیم غارتگرِ ایمانِ اِیکان
آلمه دیم دانا رفیقنی پندینی شادتاپسیدیم [۳۸۷]دلِ خُرسندینی
ایمدی بؤلدی خاکپایی توتیا مَن دیدم گه سرمه قیلسام بارها
باراِیدی دانادلی اهلِ طریق اول نی بؤلدی کیمیاایزلاب رفیق
کؤره من باطنده آب و گـل گاغرق کؤردلگانیک وبدبؤلمس دوفرق
منکه مؤمن مَن شو وقتده چنگ سالای آب وگـلدین چنگ سالیب تارتیب آلای
دیودیندین کیم ییدی تلبیس نی تانیمس(ادریس) بیله(ابلیس) نی
ساعتی باراِیردی اول مردِخدا بؤلدی حاضرآلدیده صاحب دعا
تارتدی دستیدین که آمین کِیتماسون عمرقولدین کِیتدی یو دین کِیتماسون
عالی همت اِیردی کامل حقشناس یوزیغه بیرپنجه یی قیلدی مساس
خاطریدین ایکّی عالم بؤلدی سرد دل بؤلوب یکروجهاندین بؤلدی فرد
قاقدی بزم اَرمنیدین دامنین صدگمانی بار اِبدی بؤلدی یقین
جمله گه مسنونیدور القاً دیو بخیۀایمان گه سالغای رنگ وریو
رهنمابؤلسه اداشماس مرددین کؤرساتورعارف انگه حق المبین
لشکرِشیطان اِیروربی رهنَما آری هرکؤریگه لازم دورعصا
آری هرقومیغه لطفِ اکبری حق بناقیلدی چنان پیغمبری
پاسبان خلق نی بؤلسون حالیغه توشماسون خلق دیونی چنگالیغه

---

[۳۸۴] اِبمس سَن

[۳۸۵] بو بیت نی قافیه سی هم بوزیلگن

[۳۸۶] دختریدن مردگه چون تیگدی سخت

[۳۸۷] تاپسه ایدیم

www.ezgu.org

شونچه لطف بیرلن همه شهوتغه بست قوم موسی بؤلدی گوساله پرست
اِیمدی نی بؤلغای بوایش نی آخری؟ تاپدی شهرت یورتغه سحرِسامری
اَرمنی نفسینگ دو دنیا دختری زهر مارِ افعی دور کیمیاگری
بو بلا دین انبیاً دلگیرِ دور تانگلا اُمت جمله دامنگیردور
حشر ده پیغمبر ینی اُمتی زود قیلور پیغمبریغه تهمتی
بیلمادیک دریای رحمت باراِیکان هفت جهنم، هشت جنت باراِیکان
بیزگه تبلیغِ رسالت قیلمادی روزمحشردین حکایت قیلمادی
بیلمادیک نَادانلیک ایتدیک بوغلط بیلسک اِیردیک بؤلمس اِیردیک کؤپ سقط
سودقیلماس دورکه بیجا سؤزلری سوی دوزخ دوراَلارنی یوزلری
قدرت الله همه نی بیله دور نارقیسی مونده پیدا اهل نور
بؤلمسون دِیب حشرده دامنگیری هرنبی نی خلققه قیلدی سروری[۳۸۸]
هم کتاب وسنت وشرعِ نبی دینی میز پاکیزه وسنّت قؤی
شونچه تفسیرکلام الله بیلن خوی قیلمابمیز هنوزتقوی بیلان
گاه چون دیوی بؤلورگاهی خِرد بؤله دورپیزدین فراموشِ احد
ایعزیزیم یخشی ایش بنیاد قیَل آیت (بَلهُم اضِل) دین یاد قیل
تاج شاهی دِیب عملدین قالماگین سعی خوب اِیتگین محلدین قالماگین
کیم عمل دین قالدی ناشایسته دور کوه سنگ آلدیغه مثل رسته دور
جیفهٔ دنیاغه هرکیم بؤلدی غرق کفروایماننی قیلاآلماس هیچ فرق
گوسفندنی ارضدین خوراکی بار آخرِعمریده بغری چاکی بار
دشمن روباه اِیرورمویی اَنی ورنه حاجت یؤقدورور رویی اَنی
دیو قصابینگ اِیروردشمن دولار بلکه سَندین طالبِ روغن دولار
گرچه شهوت دانیدورچون نیم کام روغن ایمان نی آلَماغدورمدام
گوسفندخوشوقت که نیکواهل صف منگامفت تبکدی تیریت وهم علف
همچنین دشمن نی اَیتورصاحبم ذوالقمه یبتکورگین که حالاراغبم
آخری لقمه گلوگیری بؤلوب لیک هربرگ علف تیری بؤلوب
بیلسه اولدم وحشت قصاب نی نی علف یبر اِیردی ونه آب نی
دستیمیزیؤق سالگودیک بی وقت کمند بیزهمه شیطان قؤلیغه گوسفند
بیخبرمیزهم زیان وسودیدین بوی هر هیزیم بیلینگای دودیدین

حکایه:

مفتی[۳۸۹] (سلطان سعید)گه قیلدی جنگ مثل اول روباه وصاحب نام وننگ
حق سخن دین کؤرساتوردی جوهری توکار اِیردی هرمسائل گوهری

---

[۳۸۸] اوشبوبیتده هم قافیه رعایت بولمه گن

[۳۸۹] مفتیی

www.ezgu.org

ناگهان امارهٔ شه در خروش عجزغیرت سینه سیغه اوردی جوش
دیدی: زنبوریکه نشتراوره سن زهردیک هرگوشه ده سراوره سن
توته سن اوزینگنی دولت خواهی نکو[۳۹۰] توکاسن قایتیب تمامی آبرو
بیز خلق نینگ آبروییِن توکاسن گه ترشرویی قیلیب گه سوکاسن
آن قدرتنگدل قیلیب سن خلقنی مثل زهری کویدورورسن خلقنی
آخری آیتگین که بهبودینگ نیمه؟ دلنی بوزماقدین بومقصودینگ نیمه؟
دیدی اول عالم که مقصودبیشمار تاکه سردبولغای سنی جسمینگه نار
من که دولتخواه سن من حالیا یا قدالسه خارتاپسنگ پیش پا
من رواکورمام که ناگه زحمتی تیکسه آسیبی تنینگا علتی
مقصودوم اونگ یولغه باشقارماغ اوچون راه بددین پاک قیتارماغ اوچون
کوره من مشکل ایرورقتیغ سفر هرقدم ده عقبه لاربار دورخطر
بولادوروزمین گنه نی لنگری دیوباشلایدورسنی دوزخ سری
دست یتمایدورسنی قیتارگودیک ایلتادورظلمت یولیغه نفس سک
گاه – گاهی شدتی کبلتوره من سنگاکاریم یوق سگینگنی اوره من
بوسگینگ جنگی ایرورخلوت تاپار وقتی خلوت تاپدی پایینگدین قاپار
گنده دور بسیار دامنگیر سگ صاحبی نی تانیمس جنگیرسگ
بول اوسگ گه اوخشماس دورپادشا آری بیردندانی صدلک اژدها
دشمنینگ اولدوریوزینگغه کوله دور کوله – کوله ریش لارینگنی یوله دور
ناخن تیزی خوشامد دوروبس تایاپوشتورگونچه سقالینگاخس
سن که بارسن نفس قولیغه لنگ مور گوش کرسن یول یورورده چشم کور
دوست اولدورعقل کامل نیک بخت حق سخننی ایتسه چون یوزینگگه سخت
خس یاپوشتورغان سوغون آتش قویار باقماگین کاریغه سقالینگ کویار
کیم درون گرم[۳۹۱] گه قیلسه سردرون چون سروریی کویارقالمس بوتون
اول خاشامدگوی لاربیشرم دولار باخبربولگین تنورگرم دولار
معصیت بازارینی کیم قیلدی گرم مردم بازاریغه بولمستوشرم
قیله کم کارینی بیر–بیراحتیاط خاطریمغه کبلادورخوف صراط
شاه من بیرکوزگه کورمه جمله نی وقتینگ اوتمای دوست دشمننی تانی!

***

تانیمای کبتسنگ سنی حالینگ گه وای آخری باشینگنی چاینار بوسرای
اصل بیلسنگ دوستی جانینگدومن یول خطردورحامی ایمانینگ دومن
من چیقیب کبتگان ده کوبدور دیو ودد جمله عصیانینگه ببرگای لارمدد

---

[۳۹۰] توته سن اوزینگنی دلخواه نکو

[۳۹۱] کیم تنورگرم گا قیلسه سردرون

www.ezgu.org

بوسخن نی شاه آگاه انگلادی
بِبردی عالمِ دستیغه شمشیرنی
حق سخن شکردور ای صاحب محک
دِبدی منبعدتیغ نی دستینگا آل
مَن که سلطان مَن هدایت بابی من
مفتیی کامل قؤلیغه تیغ آلیب
شرعنی آرایشین بِبردی نکو
حق سخن کیمیادوگوهردِبک تِبکار
کج سخن اوّل تِبکارمانندیاغ
هرنِبچوک بیغم نی بیلسون نوش ونیش
خوبگاهمدم بولکه آخرخوب اِیتار

چون فراست باراِبدی اول انگلادی[۳۹۲]
بی ادب لیک قیلسه اوردِبب شیرنی
چینه گان وقتیده دندانی کِبراک
کیمکه یؤلدین چیقسه تیغ اور یؤلغه سال
سکهٔ شرع نی یوروتگین حامی سن
اهل بدعتلرنی اونگ یؤلغه سالیب
خلق زینت تاپدی دیندین آبرو
اولّیده گرچه نشتردِبک تِبکار
نوش دِبب شاداؤلمه نیش دین ایلگراغ
جایی کِبلسه خرنی ساغار گاوریش
صبربابیده سَنی ایوب اِیتار

حکایه:

گاوفروشی باراِبدی حیله گری
همچنان بدبخت آلوده ضمیر
تاکؤپایسون دِبب یؤلومگه مشتری
ساتگای ایمانین،سقریادیده یؤق
باره- باره بؤلدی اول صاحب زری
دختری نیکواِبدی ثابت قدم
اولین عورتغه اَیدی ایلگراغ
بایگی دخترحمیّت دین خروش
دِبدی: ای ابله خدا دورحاضری!
خلق سَنی مؤمن دودِبب قؤل ساله دور
بِونِبچوک مؤمن سقردین ایمنی؟
سن اؤشال عالم گه اؤخشایسَن مکر
خشک اِبدی عالم نی اولُدم مطبخی
برف لربار اِبردی آبی قیلمادی
شول جنوب لیق بیرله اِول ملا امام
چونکه اوّل بار اِبدی سستی دین
اوّلین زن ایدی: ای مرد ملال
بازچون قدریم بیلینمایدورسنگا

ساغر[۳۹۳]اِبردی گاوبیرلن هم خری
یخشی بولسین دیراِبدی قیماق وشیر
چون ساتیب کِبتگای همه دین ایلگری
هم صراط وعقبه لاریادیده یؤق
خاتونین اوستیغه آلدی دختری
مُتقی نی دختری اِبردی اولم[۳۹۴]
ترک عادت قیلماگین تورخرنی ساغ
غیرتی دیندین کؤنگولگه اوردی جوش
بؤلماگین درگه ده مثل سامری
کالهٔ هرنوع کِبتورسنگ آله دور
بؤلمه دوزخ نی قیامت ضامنی
احتلامی بؤلوب اِبردی بیرسحر
جوی لاربارِاِبردی سرمادین یخی
غسل نی سرمایه سینی بیلمادی
اقتدایی قیلدی سه صد مردِخام
اول نمازخلقله بؤلدی ضامنین
سنگاکیم دِبدیکه مونداغ خاتون آل؟!
سویگانینگدین[۳۹۵] آخری تاپدینگ جزا

---

[۳۹۲] بوییرده هم عادتده گیدیک قافیه بوزیلگن
[۳۹۳] ساغار
[۳۹۴] اوُل هم

www.ezgu.org

حالی هم قیلگین جدل ای عقلی صاف یوزیوْلی اَیلان مَنی قیلگین طواف
مرداحمق بوْلدی گریانِ و اسیر کج سخن نوش وبوتیگدیِ سخت تیر
اَیلاَنیب اوچ مرتبه قیلدی طواف دیدِی بیلدیم بار ایکان سن عقلی صاف
ایرته قوْپسام من انگارخصت بیرای مُفتی نی آلدیغه ایلتای خط بیرای
ایمدی منبعد توبه اَیلای بارها توبه قیلدی خاتون آلمای ای خدا
نی حرامینی بیلاردیم نی حلال؟ تیکدی زن دین منگااندک گوشمال
دیدی اول زن مفتی گه ایلتماغ خطا نیمه شب بوغماق واوْلدورماق روا
اَنده بارسنگ، سنگ بیجا آته دور مُفتیغه ایتور شیرخرنی ساته دور[۳۹۶]
خوابگاهی خلوت ایردی دختری حجرهٔ تنگ ایردی مضبوط دودری
مردتیغ آلدی ضرریتکورگانی مشت پُررنجورنی گردن اورگانی
ختم بوْلدی مردنی افسانه‌سی ییرتییراندی ییقیلدی خانه‌سی
بوسبب دین ایدیلارچون مولوی قطب ربانی و غوث مُنتهی:
«جان باباگویدت ابلیس هین! نامدم بفریبدت دیوِلعین»

***

«آدمی خورانداغلب مردمان السلام علیکشان کم جُوامان»
هرکس وناکس گه بوْلمه همدمی همنشین بدنی آرتیلغای غمی
شادی دیب دامانیغه کوْب اورمه چنگ آخریده کوْپ بوْلوراستیزه جنگ

حکایه :

بیرحکایت اَیته مَن یادینگه آل خاطرینگه تیکماسون اندک ملال
مفلسی باراپردی مردی کمبغل جانیدین سیراپردی مشتاقِ اجل
همچنان کم روزی وبی برگ اپدی انتظارتشنهٔ اول مرگ اپدی
بوْلدی اول ملکِ قناعتدین جدا تاپدی منعم نی اوْزیغه آشنا
نیّتی شول اپردیَ ایصاحب نظر دست اوردوم مرد دین گردی یوْقر
خذمتیده صبح وشامی بار اپدی انگا کوْپ صدق تمامی بار اپدی
گرچه یوْق اپردی اوییده اَرزنی باراپدی نازک ادا خوشتر زنی
رفت وآمدقیلدی مُنعم گاه- گاه کوْزی توشدی کوْردی بیربرنای ماه
کینه سی جوش اوردی اول مانندسیف دیدی بوتنگدست گه شونداغ زندوحیف
منگا زیور بار وچندین گوهری یوْق منی جانیمغه بیر روشنگری
ایمدی فرصت شولکه کم-کم چنگ سالای کوْردل دین منِ بوگوهرنی آلای
ایلتدی مردنی اوییغه کوْپ قیلدی رنگ آلدیگه قوْیدی انی زرین تبنگ
دیدی همدم سن بویوْلنی یخشی توت! آل بو دستمایه مونی آلکین یوروت

---

[۳۹۵] سیوگانینگ دین

[۳۹۶] مفتی گه دیرشیر خرنی ساته دور

www.ezgu.org

کاربی دستمایه تاپمس دُورثبات گه خراسان باروگه شهر هرات
سن که سودا یؤلیده قؤیسنگ قدم پاسبان خانهٔ خاصینگ منم
دوست ودشمن نی لگدکوبی قیلای درگهینگنی کونده جاروبی قیلای
ناگهان اؤلتورسه خانه نگ اوزره گرد ریش ایله جاروب ایتارمن انگلامرد
اؤلتورای یؤلونگده باقیب منتظر تاقه یپردین سر اوروب کپلغای فقیر
آشنالیکده مثال شمع بؤل ای کؤزوم نی آقی خاطرجمع بؤل
مرد زرنی اصلی کؤرگان یؤق اپدی اول گهرنی اصلی آلگان یؤق اپدی
هوشینی آلدی اؤشال زرین تبنگ خاطریدین چیقدی ناموس ایله ننگ
مرد ابله همچنان کج اختلاط تایپباردی مردنی شهرهرات
مرد دولتمند بلندبالا اپدی مدتی اول شاه گه همراه اپدی
خطا یباردی مردگه اول کج پسند دزد بی مایه آلیب کپتدی لگند[۳۹۷]
من اوچون ایشاه خونابه یوتونگ اوچراسه اول دزدنی محکم توتونگ
تپگدی منگا ناخن شیر وپلنگ مضطرب دورمن بویؤلده عقلِ دنگ
بوکتابت نی اومرد قلتبان تاپباردی شاه گه رازِ نهان
شاه تحقیق قیلدی وتاپدی انی اوردی بیرتیغ و اوزولدی گردنی
جنس لاراپردی چون زرین تبنگ دپدی اقبالیمغه کپلدی بازرنگ
مدتی اؤتگان سوغون مرد ملول کس پباردی بایگی عورتغه اول
دپدی همراه عزا وتوی من کمبغل شوی یؤق و منعم شوی من
عورت ایدی: همتیم مثل نهنگ گرسگیم بارسه اویونگغه منگاننگ
تاکه جنبانلار الگای عبرتی شول اپکان اخرده مردنی دولتی
تادم عقبی گا شونداغ شوی‌نی یپتی لک منعم کا برمم مویی نی
بت پرستی صد هزار اشیا سی بار دشمنِ حق دور ایماندین برکنار
خرگه ناگه سالسه لارطلارکاب خرچواسپ دپک بؤلمس ای خاطرخراب!
معتبرصورتده یؤق سیرتده دور اشرفی هم خردگپ قیمتده دور
کپچه مینگ یؤل نفی و اثباتی آنی حق کس دین قالمه‌دی نیم ارزنی
جانی مفلس لیکده خوقیلدی انی الخصوص تقوی وطاعاتی انی
صد زبانیم بارلال اوصافیغه عرش لار[۳۹۸]تحسین قالیب انصافیغه
یخشی اپردی جاییگا یپتدی مرید هم ایمان تاپدی وهم بؤلدی شهید
اؤلتورای کاریم کفایت ایلاسه شاد محشرده شفاعت ایلاسه
بوسخن دین مردمنعم بؤلدی تنگ سووگه توشدی مکری تاپمای کپتدی رنگ
دپدی لار بوسؤزنی شونداغ انبیا آشنا نادان بیله بؤلماغ خطا
ای برادر نارسانی صحبتی بلکه زهرآلوده بپرگان شربتی

---

[۳۹۷] لگن
[۳۹۸] عرشی لار

www.ezgu.org

لعل اگربهرسه انی خاشاک بیل قند اگربهرسه انی تریاک بیل
بهره لیک بؤلسنگ ایمان نی پاکیدین ایلاگین پرهیزاَنی تریاکیدین
هرعلف زارینی قیلمه اختیار سایه سیده خفته بؤلغان ماری بار
بیرمطلع کس کبرک خورشید دین ورنه عالم بیخبر دور نیش دین[۳۹۹]
کیمغه حق قیلدی عطا قلب سپید حق نی تاپدی غیردین اوزدی امید
هفته اؤتدی زن گا هم کبلدی اجل کبتدی قابل شوینی کبینی دین محل
جانی پیوند بؤلدی جانِ یاریغه بارک الله نیک لار ایمانیغه
بایگی شه‌نی کؤرونگ ناحق اپدی چون کبتارده قؤلدین ایمان آلدودی
هرکثافت قیلدی همراهی اپدی ایللیک یبل عدلی چون برهم یپدی
جمله عدل شاه بؤلدی نیمدان اول کبتارده قؤلدین آلدوردی ایمان
همچنین همراه دین سن ایلانناگ گرچه قؤیسه آلدینکاطلاتبنگ
مخلصِ خالص خدانی نوریدور قلب مرآتی سپیددستوریدور
بؤلسه هرمخلص گه شرکت دین خفی بؤلدی مانندعای آصفیِ
یارقابل بؤلسه شولکه بی غرض چون غرضِ ره تاپدی عوداَیلارمرض
شبهه ره تاپدی کؤنگل نی کؤرایتار شیرلارنی مضطراَیلارمورایتار
نی چوشاه و نی وزیری ایزلاگین اهلِ عزت بول فقیری ایزلاگین
فقرلیک سرمایهٔ ایکی جهان اولِ خداوندیغه دایم راز دان

حکایه:

وقت(مامون)ده اؤروشتیِ لشکری قؤلغه توشتی روم شاهی نی سری
تاجی بیرله کبلتوروب اول دشمنی تاج مروارید وباروتن قانی ؟!
اَیدی مامونی دکانین تیبراتینگ مثل میمون هردکان ده اویناتینگ
تاکه سرجنبان لارآلگای عبرتی شول اپکان آخرده مردنی دولتی
خواجه دهلیزی بارور اپردی مگر بیرسری کؤردی کلاهی غرق زر
یبتیمش یبل اپردی اول شیخ زمان یاتمس اپردی دایم ایلاردی فغان
کؤردی احوالینی چندان یبغلادی گوشه‌یی گه اؤلتودی قان یبغلادی
دبدی آخرکبتدی آلوده ضمیر گوشه یی گاه اؤلتوسه مردفقیر
هرکیشینی خلق گه آزاری یؤق خلقنی هم اول کس گاهرگزکاری یؤق
تاج شاهی دبب کؤنگل نی شاد ایتیب تاج نی کیبنی ده سرباد ایتیب
گاه– گاهی چوب اورار اپردی اَنی تاج تاپدینگ سرگپورگین تن قانی؟
تن نی باریده ایدینگ مثل نهنگ اوستونگا یؤقتورمس اِپردینگ گردوچنگ
چارمیخِ خصم نی قاقیب دولار تندین ایریلدینگ رسن تاقیب دولار
قیلماسنگ دی بوتمنای بلند بؤلمگایدینگ ریسمانِ خلققه بند
خانه ویران قیلدی آخرننگِ خلق یبدی باشینگنی سلام علیک[۴۰۰] خلق

[۳۹۹] ورنه عالم بیخبردور دید دین

www.ezgu.org

آلدی شه‌نی باشینی شیخِ زمان ایلتدی مامون آلدیغه اوُل کاروان
دیدی شاهاجمله سرافگنده دور که بوکون مونگادو، تانگلاسنگادور
دایماخونابه قیل چشم ترینگ آخری خلق قولیده اوینارسرینگ
بس بولم[۴۰۱] شوکتلی سندبک شاه ایدی تخت روم ده مسنداعلا ایدی
آخری وقتیده قیلدِی چرخ لال هرشکسته سرنی کؤرسنگ عبرت آل
گرچه اِفزون دورگُنه نی لنگری اول بهرنوعیده مؤمن نی سری
پاس اُمت لیکنی ساقله ای امیر! پاسبان نینگ تانگلابؤلگایموخبیر؟
بیزگه نامعلوم ایرورخوب وزبون (انماالمؤمنِ) نی – دیدی اخوتون
سن برادرلیک نی کبلتورگین بجا اورماگین شه‌نی باشیغه پیش پا
یینغلادی مأمون مصیبت تیزیغه عرض قیلدی خواجهٔ دهلیزیغه
جان ودل بؤلدی سنی قؤلینگاسیر ایشنی نادانسته قیلدیم توبه بیر
تاکه اولدم توبه دین شیری بؤلای نفس نی باشیگاشمشیری بؤلای
یینغلادی مأمون سراپا درد ایدی آب چشمی انگاره آورد ایدی
کله نی تابوتغه سالدی اوردی آه ایکیمیزهم باراپکان میز روسیاه
حرف کامل نی قولاقغه آلمادوک خلق زراعت قیلدی بیزچنگ سالمدیک
ایکمّیز هم مونده بی کشت باره میز دل عملدین خالی وزشت باره میز
گرچه یینغدیک قؤلغه دنیاگنجیدین بیخبر میز دیونی شطرنجیدین
بوسرای کهنه عبرت خانه دور کیمکه عبرت آلمادی بیگانه دور

حکایه:

(خواجه فضل الله)عزیزِ نامدار کاهیدی فرزندیدین اوُل شهریارِ
اوُل دعاایلارایدی ثابت قدم خلق زودکینینگین ایرگاشسون بلم
صوفی ایدی که ای سالاروقت[۴۰۲] مَن گمان قیلدیم دعای صعب وسخت
سهل ایکان شوِنداغ دعای گنجوار کؤرمادینگیزانگالازم هرغبار
دیدی: قیلغان من دعای سهمناک نیچه نوحنی قومی نی آیلارهلاک
خلق ایرگاشدی ایمان دوربیحضور شیخ هفتادساله نی بیدین قیلور
دامنی نی گردی یؤقسه خلق نی زینت ایمان دین آلوردلق نی
مهدی وقت بؤلسه بوزینت بؤلور باره– باره آخریده رد[۴۰۳]بؤلور
انبیاًکؤرگاندوخلق دین کاهشی قطب گاخلق دین تیکارآلایشی
باراپدی معصوم وپاک ایردی (حَسن) حلقیگاآخرده زهرتوکدی اوزن

---

[۴۰۰] بوییرده هم قافیه لربیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

[۴۰۱] بول هم

[۴۰۲] صوفیی آیدی که ای:سالاروقت

[۴۰۳] بوییرده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن

www.ezgu.org

اوُل(حسین) اهردی امام پارسا کهسدی لارباشینی کوُپ خلق دغا
کیم انگاایرگاشدی بوعلت کوُرار شهرت آفت دوروخلق آفت کوُرار
بلکه آفت دوراوقوم نی لنگری سم قاتل دور حلوای تری
دعوی قیلدی بهچون وچندمن دهدی بلکه عالم گاخداوندمن دهدی
اوّلی اهردی فقیر و نیمجان خلق ایرگاشدی وقیلدی بی ایمان
خلق نی آفت لاری بسیاردور مرداوُزینی ساخلاماغ [۴۰۴]دشواردور
تشنه اهردی لارنبی نی قانیغه سنگ خاراوردی لاردندانیغه
حضرت عثمان اهدی صاحب دیده کهسدیلرباشینی قرآن اوستیده
یانچدیلر(جرجیس)نی استخوانی نی صدملامت قیلدی لارلقمانی نی
حضرت یوسف گازندان کوُرساتیب اولین هفت تنگهٔ مس گاساتیب
کیمکه بوُلدی خلق ارا انگشت نما پیش پادین اوزگا راه یوُقدورانگا
سن که صوفی سن مونی بیلمه سهل من دعا قیلدیم ایمانپدورخلل
هچ هندویی گه قیلمس لاردعا بودعاشونداغ دعادورپربلا
چندروزی اوُتدی فضل الله امین کهتدی دنیادین اوشال سالاردین
چون کهتار وقتیده اوُل دلبندینی چرلادی ابدال وقت فرزندی نی [۴۰۵]
دهدی بوُلگین مونده آب ریخته بس بویوُلغه خاک بوُلگین بیخته
دامنینگا توُکسه خلق مرواریدی صحبت نا اهل بوُلمه واردی
گر تاپایدبسنگ ایمانینگارواج مصطفی قاچدی سنم[۴۰۶] زنهارقاچ
صحبت نا اهل شرمنده قیلور دین وایمان دین که برکنده قیلور
بیرطبق آبی گاتوشدی پشگلی بوُلماگای مقبول طالب نی دلی
دهمه هرکیم نی رفیقی دل اهرور بعضی لاردرمانده پشگل اهرور
خاص لارچون اورته ده قالغان غریب که(شعیب)دهک یوُلده رنگی سرغریب
صوفیلیک اصلی غریب لیک دوروبس مورهرگزصوفی لاردین آغریمس
دی نشان اول خلققه بار،نی نام خوب نه چوروزشادی وایام خوب
مصطفی چون خادم فردوس باغ گاه شب تاپمس اهدی گاهی چراغ
جاندین آرتوق سن دیده م نی روشنی نورایمان بیل منی بوپندیمی[۴۰۷]
شونچه آیدی قیلدی عالم دین سفر قاقدی دامانینی خلق دین شیرنر
صوفی عارف لارنی قیلدی دفن خاک جانشین درکاراهدی هم قلب پاک
دهدی اوُل پیرزاده گه: بوُلگین امین سن پدرجاییگابوُلگین جانشین

---

[۴۰۴] ساقلاماق

[۴۰۵] حکایه واقعه لرینی اعتباربیرگنده اوشبو بیت، الدینگی بیتدن ایلگری کیلیشیی ضرورایدی

[۴۰۶] سهن هم

[۴۰۷] بوبیتده هم قافیه بوزیلگن

www.ezgu.org

اصلِ نسبت دورکه باردور اولیاً سنگاقالدی قیلماگین چون وِچرا
دیدی اوتگانمن بولاردین پاک مَن اوّلین بیباک ایدیم، بیباک من
سن عقیده قیلماگین من کم بؤلای من پدردین هم اولوغ ـ اعظم بؤلای
شونچه اَیدی اؤرته دین اوتدی اوچ ییل صوفیلرنی کؤنگلیغه توشدی خجل[۴۰۸]
القضادین کبلدی(نیرنجاتی)[۴۰۹]مرد ظاهریده اهلِ دیده،اهلِ درد
اول مقلدروی شیطاننی بیری باراپدی دستیده هرنوع اکسیری
گاه قیلدی مس نی فولاد فقط[۴۱۰] گاه قیلدی اکسیری بنیادایتدی خط
گاه آتش نی یوتاردی لقمه دیک گه نبات اپردی ودستیده کبسک
گاه ماهی لارگاچون قیلدی ایما سو ایچیده پخته بؤلدی جابجا
(شیخ فضل الله)نی اؤغلی درخروش مثل دجالیکه عشرت دلغه جوش
صوفیلارگا اَیدی صحبت نی یغینگ پیشواز اول مَردنی اَلدیغه چیقینگ!
جاتاپیلمس دور و زودراق جا اَلینگ اپرته راق شیخ اَلدیدین ماَ واآلینگ
من سیلارنی شیخ گااَیلای مُعتقد بولسامم سیزلاربیله بؤلای مرید
دیدی صوفی لارکه هرابله نی چون؟ اعتقادی قیلمه بؤلغای رهنمون
رهنماکه(شیخ فضل الله) ایدی نه نشان و نامینگاهمراه اپدی
هرنیچوک کذاب مردحیله گر دعوی اسپ لیک قیلوربیرپاره خر
یؤلغه معلوم دورعزیزجانی اَنی ییرتیلوریوک وقتی پالانی اَنی
مرداپمس گندم نمای وجوفروش هرکیم اؤزجنسی بیلن ایلارخروش
سن همه میزگه اولوغ پیرزاده سن چیقمه جاده نگدین که صاحب جاده سن
جنس سگ دور دشت اراگرگ و شغال باردورسگ دین سگیغه گوشمال
جادهسی دستیغه کؤرماغدورتمام گرگ وسگدین بؤلماگای آدم کارام
اصلی بیرسگ دور وخصلت لارجدا اول سگ (اصحاب کهف) دوراولیا
اولیابؤلسیدی[۴۱۱] مونده هرسگی چیقار اپردی عرش گاهربدرگی
بیزگاطعن دور ایزلاسنگ پیردگر روح فضل الله دوبیزگا راهبر
بیزگاهمدم بؤلمسنگ دامن نی ییغ! سن اوزونگ دجال نی اَلدیغه چیغ
صوفیلاردین روی خوشی تاپمه دی نیچه تیغ اوردی قیلیچی باتمه دی[۴۱۲]
اؤزی کبتدی یؤل ارابی پاوسر اوچرادی باریب اولعون گامگر
اَیدی ملعون: نسلِ(فضل الله) میسن؟ نسلِ پاک اول بلندبالامیسن؟

---

[۴۰۸] بوییرده(خجل)فعلی (مفعول) اورنیده ایشله تیلگن

[۴۰۹] (نیرنجات)شعبده بازلیک علمیدن مقصد،اوزبیکستان نشریده اوشبو آته مه(تیر نجات) شکلیده کبلگن

[۴۱۰] گاه قیلدی مس نی چون فولاد فقط

[۴۱۱] بؤلسه ایدی

[۴۱۲] بوبیتده هم قافیه لربیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

مَن قچان کېلدیم بوانجمن اوچون بلکه لاهوردین کېلیب مَن سَن اوچون
بیله من قطبی گا رحلت یېته دور شیخ فضل الله جهاندین کېته دور
نسلِ پاکی بارنسبت لایقی کۆردوم وروحونگابۆلدوم عاشقی
سن بومردلاردېک ایمنگ[۴۱۳] بیدولتی آته دین هم سنگاقالغان نسبتی
نیم جانیم بارتصدقِ سرینگ مَن دعا ایلای که عرش دورچاکرینگ
هم ولی زاده دلینگ عرشدین کلان بلکه(مکائیل) اویونگا مهمان
نېچه کون اۆرگاتدی(نیرنجات) نی علم وسحروافعل استعدادنی[۴۱۴]
نېچه استدراجی لارآلدیده بَست یۆل اداشگان جمله سی اقبالی پَست
جمله سیگاقیلدی سروررهنمون ای پسرخلقنی هدایت قیل بوکون
آب گاکُف دېسه مرواریدبۆلوب صداکابرآلدیده شاهد بۆلوب
تۆلدی چون آوازه سیغه روم وچین خلق خزاینِ لارنی یوکلاب آفرین
اولُ دېدی دنیاگامن محتاج ایمم گنج تیلایسن مَن سری قۆیغین قدم
سنگ خارالارگاکُف دېدی بلا بۆلوراېردی سنگ خارالرطلا
کېچه صددخترتصرفی قیلیب هراکابرچون تاسفی قیلیب
بیر- بیریغه شوروآشوبی قیلیب جمع ـ جمع وفرقه ـ فرقه آیریلیب
دیراېدی خلوت ده روشن ایلته من اویده دخترمنتظرمن یاته من
قالدی عالم لارایاغ آستیده پاک یۆق ایدی نوبت بویۆلده مشت خاک
باره ـ باره عالمی طالب بۆلیب قطب وقتدیب قۆل بېریب راغب بۆلیب
بیرزمانده بۆلدی چون خلقدین نهان قالدی فضل الله نی اۆغلی کاردان
نشاۀ روی زمین پیداقیلیب اۆزگا شکل و اۆزگادین پیدا قیلیب
کېتدی آخربوجهاندین بی ایمان بۆلدی آخرفتنۀ آخرزمان
اولُ مریدلارخانقه ده شادابدی هربیری اوزوقتیده(اوتاد)ابدی
قالدیلرچنگال ملعون دین آمان هم اودنیاهم بودنیابا ایمان
یاری بېرسه هرکیشیغه لطف حق انگادست پېتکورمگای شیطان دَق
خلقِ گه ابرگاشسه بلای ناگهان آفتیدین عرش لارایزلارامان
انبیاهموارقیلالمابدورمونی اُمت اوچون کۆپ قیلیب جان کندنی
نی عزیزلارغرق حیرت بۆلدیلار گاه مقبول،گاه چون ردبۆلدی لار
خلق نی جنجالی بلای جان ابرور فرقۀ آخرزمان شیطان ابرور
بوسبب دین ایدیلارچون مولوی قطبِ ربانی وغوث منتهی:

***

[۴۱۳] ابمس مَن

[۴۱۴] بویېرده هم (لفظی قافیه) ابشله تیلگن

www.ezgu.org

«رحمتم موقوف جوش گریه هاست چون گریست ازبحررحمت موج هاست»
یېغلاهرساعت که جانینگ باریچه ذکر حق اېتگین زبانینگ باریچه
سېن بودولت خانه غه دم اۏلتومه قیل یقانگنی چاک وبیغم اۏلتومه
هرکېشی بیغم دو،جاییدور جحیم انگا یېتماس باررحمتدین نسیم
خشکی وطاعاتی شیطانگا کېتار طاعتی نابودبۏلیب تخمی یېتار
سېن که عاقل سن بویۏلده نوحه قیل نوحه سیز دورطاعت مرد بخیل

حکایه:

ظالمی باراېردی کۏپ سختدل اېدی غرقّهٔ هفتاد اب و گل اېدی
عمراۏتگان چشمیدین نم چیقماگان توشّهٔ عقبی نی هرگز یېغماگان
ناگهانی جاییدین تاپدی شکست یۏریغه دفدېک اۏراردی هردودست
کۏزیاشی آقاراېردی ژاله وا ر آه اۏراراېردی عجب بی اختیار
کاملی اېدی که مردی لاشه ای تۏکار اشکینی مثال شاشه ای
عمرلارکېتدی نکو ایین اوچون هیچ وقتی یېغلامایدی دین اوچون
قلعه سی بار وسرای کهنه یی آری! هر دیواریگه مېنگ رخنه یی
چار دیواریغه روی نا قبو ل تیز بازاره بهاسی اېکی پول
ازبرای کهنه چاردیوار اوچون گریّهٔ ابله نی کۏر از حد فزون
قلعه سیگابۏلسه چون گرگین مگس هرتیپیب باشیغه اورسنگ یېغلامس[۴۱۵]
همچنین مردنی خدایی،اشکمی نه صراط دین نه سقردین دورغمی
کېتسه ایمانی آنی بیلمس ضرر قلعه سی بۏلسه یېتاربوکونده خر
قلعه نی دیواری گنج جانیدور کهنه مبرسخانه[۴۱۶] لارایمانی دور
وای نادان مردک کانِ خطر صدق دلدین یېغلاسایدی بیرسحر
اورار اېردی بحربخشایش بجوش هم او دنیا هم بو دنیاحُله پوش
آیدیکه گریه آنی نقصانیدور گریه اېرمس شاشه شیطانی دور
قاصدی ظالمغه یېتکوردی خبر گریه قیلدینگ سنگه درویش لرکولر
نانی بۏلسه قیده بیرچۏپان یېگای عورت وچوریسی سرگردان یېگای
نیم جانی باراولهم قلعه بند مثل ابله یورتغه بۏلغای ریشخند
بارخلق نی کۏزیغه زاهدنما گاه حاجی،گاه شیخ خانقاه
بوهوس بیرله محل نی اۏتکاریب پایی گورستان نی آغزیغه باریب
شول سخن اوستیده اېردی تېکدی تیر قاصدی هم اۏلدی ناقابل امیر
گریه لارگاخاصیت بسیاردور تا اوگریه تابوگریه کاردور
هرایشک هنگ ایلاسه گریه دېمه خوکغه هم بارخرگه هم بارزمزمه

---

[۴۱۵] تیپیبان باشیغه اورسنگ یېغلامس

[۴۱۶] مبرزخانه

www.ezgu.org

گریه مقبولغه دل بیداردور رحمت حق بنده گه سرشاردور
چون اوگریه رحمت پروردگار چون بوگریه،گریه یۆقدورعین نار
کیم دلی اویغاندی بیغم اۆلتوماس آخرت نی خوفیدین دم اۆلتوماس
کېچه ـ کوندوزفکرکېتماقنی قیلور آخرین منزلغه یېتماق نی قیلور
باشیغه دایم اجل نی تیشه‌سی کۆپ بۆلور هردمده نیک اندیشه‌سی
بیخ و بنیادِهوس برکنده دور گرچه تنده مرده، روحی زنده دور
بندهٔ صابربۆلوب خوف ورجا دایما حقدین تیلارلطف وعطا
سود وسوداسینی بیتکاردی کېتار کۆزنی یومدی زودمنزلغه یېتار
راه تسلیم ده مجالی قالماگان بیرخسیغه دلکشادی قالماگان
اۆلتوسه ـ یورسه هوشی کېتماغده دور کۆز یوموب منزلغه زود یېتماغده دور
وای بیحاصل که چندان ییغلاسه ازبرای تنگه ونان ییغلاسه
خوی کودک دوروفریادایلاماغ تنکه تنگه ونانی اوچون دادایلاماغ
تنگه اوچون کیمکه قیلسه چشم تر تانگلاهربیرقطره سی بۆلغای سقر
دام تذویِردورآب دیده‌سی نورنی کۆرمس دیدهٔ نادیده‌سی
ایخدایاسن قطارمردقیل بنده نی اولگونچه صاحب دردقیل
مردنی اوچرات که دریادل بۆلای آلدیده جان تاپشورای واصل بۆلای
تلِ خاکیمنی کدورت دین چیقار حاجتیم نی یېتکورای حاجت برار
گریه خالص نی عقبی یادیده بلکه یۆق ارزنچه دنیا یادیده
گریه‌سی دنیا ویاعقبی اوچون هم اودنیاهم بودنیاسرنگون
بنده لیکده غیرِحق دین بۆل جدا ایکّی دوست بیردلگا بۆلمس هیچ جا[۴۱۷]
اهل عقبی خلقی غه دنیاحرام کیمکه دنیا ایزلادی عقبی حرام
اول حرامینی نی بیلسون کۆردل؟ خاطریغه کېلماسه خوفِ جلیل
لایق بوگریه یۆقدوردیو ودد گلِ دېمه هربی ثمرنینگ نابلد
مِردگریان دورمثال(بوالحسن) ایکّی دنیاحاصلیدین قۆل یوگن
سن اوشندغ گریه تاپسنگ یاری بیر تاکه بۆلغای سن اولوغ رحمتغه سیر
دادحق دورگریهٔ اهلِ کمال هم بیرون وهم درون دریای حال

حکایه:

عورتی بار اېردی آلوده ضمیر همنشین هم وزیر وهم امیر[۴۱۸]
کۆپ مجردلاربیله خوایلاگان عمرباری ایلیک اوچ شوایلاگان
آخریده زاهدی آلدی انی کۆنگلیده دیراېردی همدم لارقانی
اوتاراېردی کونده بی طهارت نماز[۴۱۹] جانمازآلوده، دل سوزوگداز

[۴۱۷] ایکی دوست بیردلگه بولمس جابجا
[۴۱۸] همنشین هر وزیر وهر امیر

www.ezgu.org

ظاهری کؤرماغده چشم پرنمی کؤنگلیده بیرلک مجردنی غمی
روزی هرساعت کپلوردی دیریؤق مال باروهرگزاشکم سیریؤق
لاف اورار اپردیکه منهم عابدم مندین اورگانگین رموزنی عابدم [۴۲۰]
چون دل زاهداو زنگابنداپدی عورتیم زاهددودیب خرسنداپدی
سوراراپردی گریه سیدین دمبدم بیزگاخرم اوچرامایسیزکان غم
دپدی خرم یؤقکه هرگزتنده جان خاطریمغه کپله دورخوف ایمان
بیراراپردی کاریغه صدرنگ وریو چون قیلیب زاهدنی آفسون مکرِدیو
آچاراپردی خلقله چندین داستان چون خدابپردی بوزن نی رایگان
همچنان عابدکه طاعت قیلادور کیچه یاتمایدورعبادت قیلادور
کؤندوزی بؤلسه دلیده کان سوز گریه بیرله شبنی ایلاراپردی روز
گوش عورتغه پیتوشتی بوبیان تعریفی زاهدمثالِ دوستان
اپرته بیرلهِ اَیدی:مردگنده شو! قیلمه طاعاتیم نی خلقله گفتگو
محرمیم سن سرّنی کؤپ فاش اَیلامه خانهٔ بی درنی نقاش ایلامه
من ریادین قاچه من ای پارسا! چون ریالیک بیرگه بیتمس هیچ گیاه[۴۲۱]
بوسخننی زاهدانگلاب خوش اپدی زن چنان ظلمتغه هم آغوش اپدی
شیوه یی قیلدی خدای کارساز توتدی اول عورتنی بیرمردبیرله باز
دپدی اول زاهدکه طاعاتینگ قنی؟ مخفی ده قیلغان مناجاتینگ قنی؟
سیل شهوت بوزدی کارینگنی سنی آلدی قؤلدین اختیارینگنی سنی
من سنی ایمان گه مایل دیراپدیم پاسبانِ حجرهٔ دل دیراپردیم
یؤق اپکان سن چون من اَیتگاندیک سنم باعث شهوت اپکان بوچشم نم
خام لارنی گریه سپنی ای(امین)! سن اوشال شهوتغه قالغان زن دپگین
جانلری سررشتهٔ شیطانغه بند خوردوخوراکی همیشه کله قند
اوزلاری نی طالب صادق توتوب لقمه بابیده نجاست لاریوتوب
ظاهری کؤرماغده مردمتقی بیرقدم حق یؤلیده قویمای شقی
نفسلاری اؤلمای توروب پیش اجل طاعت ادهم نی اَیتورلارسهل

حکایه:

(شیخ نورالدین)اپدی صاحب امام مردی کؤردی نابیناوتلخ کام
سوردی شیخ اندین که ایصاحب کمال! اَیته سن بیهوده ذکرذوالجلال
بولسنگ اپردی همچنین بیننده یی که بویؤلده قالمس اپردی زنده یی
آه دپدی غیرت بیله اول ناتوان آلدیده اپردی نیستانی مکان

---

[۴۱۹] اوقور اپردی کونده بی طهارت نماز

[۴۲۰] مندین اورگانگین بوسوزنی زاهدم

[۴۲۱] چونکه شوره زارگه بیتمس هیچ گیاه

www.ezgu.org

اول یقیلدی کؤپ نیستانیگا هم کؤپ نیستان جسمینی قیلدی قلم
آقدی جسمیدین آنی جیحونچه قان آخری غمگین تنی دین چیقدی جان
قانی هربرگیغه تپکدی بؤلدی نور چون بیتیلدی برگیغه اسم غفور
زودبشارت بپردی(نورالدین)غه حق رندلرنی کاولامه ای بی سبق!
دوست لارنامیم ایشیتسه جان بپرور دردلری مینگ خسته گه درمان بؤلور
موج رحمت دورآلرنی ناله سی الخصوصاً کوزداغی دُرژاله سی
رحمتیم موقوف شونداغ گریه دور باش اوروب سعی ایت شودریاغه یوگور
بیلمادیک دپب شیخ بسیاراوردی آه باراپکن اوزوقتیده مردانِ راه
کیمکه خالص گریه دین بی بهره دور ایکّی عالم نقدی بیرخرمهره دور
گرچه کؤردینگ نوش لِرای گنده کس! یوزفراغت بیرالم غه ارزیمس
سن مدام ماتم ده دورسن متّصل اوی سپورگین فکرجان بیرماقنی قیل
جانِ حیوانیغه هرکیم قیلدی خوی گریه تحقیق دین ایلتماس دوبوی
گریه قیلدی جوش رحمتغه سبب تاتیریک سن گریه قیلگین حق طلب

حکایه:

باراپدی(سرهند)ده باتوفیق زنی مصلحت دان تمامِ چلتنی
بیل بساطیده باراپردی بیرپسر فاسق وبیباک،حق دین بی خبر
یوزنصیحت بیرله کامل بؤلماگان پاسبانِ حجرهٔ دل بؤلماگان
تنگ اپدی زن اول پسرنی حالیدین هم سیاه بخت وهم اقبالیدین
بیرشبی کؤنگلیغه توشدی غیرتی بؤلدی بالاگراوزن نی همتی
گریه آغازایلادی اول اهلِ راز اشک خونین بیرله تؤلدی جای نماز
دپدی داناسن،سمیع سن،هم بصیر! جمله برجامانده لارگادستگیر
من گیاه تلخ ایکدیم دلگیر م آبِ لطف سندین تیلایمن قیل کرم
نیمه بؤلغای یؤلده قالغان خسته نی من برین ناشسته روی کشته نی
جستجووقتیده ناقابل اپدی مقصوداندیشهٔ باطل اپدی
رحمتینگ بیرقطره تامسه منگابس کیمیایِ اصل بولغان خشک خس
من چنان رنجوروبی سرمایهٔ من شاه سن آلدینگده ساچیم یایه من
دست گشاده بؤلدی منگاقبض وبسط موسفیدیم آب چشمیم برگِ سبز[۴۲۲]
شاهِ عادل سن بیرآتینگدورغنی مشت پرمن ناامیدایتمه منی
گریه وقتی اپردی هنگامِ خروش صدتلاطم بیرله رحمت اوردی جوش
چون نداکپلدیکه قوپ روشن تیله همتینگ باریچه سن- مندین تیله
من گیاه تلخ اپکدیم دلگیرم آبِ لطف سندین تیلایمن قیل کرم
کارفرزندینگ نی بولغای انتظار؟ بودعادین مصطفی امیدوار

[۴۲۲] بوبیتده هم قافیه بیر- بیربیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

جای نمازاوستیده اول همت قوی بؤلدی حاضرآلدیده روح نبی
دیدی همت وقتی دوردلبندتیله ! عاصی اُمت لارنی ای فرزندتیله
نورگاتؤلدی آب چشمینگدین چوعرش کیمیای اصل بؤلدی خاکِ فرش
موقوفِ گریه نگ ایدی حق رحمتی تشنه دورسیراب بولغای اُمتی
بوشب قدردورکه قولدین بیرماگین بلکه معموردورهمه دنیاودین
گریهٔ پاکینگ دوصدافسرده گا روح بغیشلارصدهزارانِ مرده گا
غم یِمه حالاکه لطفیم دورعمیق سنگ خارالرنی ایلارمن عقیق
چون زمستانینگ سنی بؤلدی بهار رحمتیم هرکوچه لردین جویبار
درگهیمدین هیچ وقت قیتارمه روی نزدیک رحمت بؤلورهرلطف جوی
شول زمان فرزندی مست- بی اختیار هم شراب وخمده هم خشت قمار
اولتوروب ایردیکه غرقاب گناه کیلدی هاتف دین قولاقیغه[۴۲۳]ندا
دیدی ای بنده بووقت یؤل باشلاگین معصیت لارنی دلینگدن تاشلاگین
تاکه پیداقیل بویؤلده قلبِ صاف والده نگنی سایه سین قیلگین طواف
چیق بونقصان کوچه دینِ ایمان تیله درگهیمدین گنج بی پایان تیله
حاجتینگ باریچه مقصودینگ منم! کیمنی ایزلایسن که معبودینگ منم!
بارهایوردینگ که سن بی فرق بِؤلیب کوچهٔ آلوده لارگاغرق بؤلیب
حلم پاکیم یاپدی عیبینگ نی سنی نیمه دیب هیچ یؤقلامایسن سن منی
چون که بنده قدرینی شه خوب بیلور بنده چون شه دین تاپاردریای نور
بوسخن نی انگلادی جانی انی یادیغه کیلدیِ کُل عصیانی انی
جانیگاقیلدی اثرالهام حق سیندوروب خم لارنی هم دیگ وطبق
اهل مجلس لارنی آلدیده مگر جانب والده سیغه قیلدی سفر[۴۲۴]
بیحضوربؤلدی بواهل مسکنی سعی قیلدی لرآنی قیتارگنی
دیدیلار:سن کوچه لارده یاراپدینگ نورچشمیمیزاپدینگ، سردارایدینگ
عقلیمیزبؤلدی بوسوداگه تنک وقت صحبت بزم نی قیلدی خنک
دیدی حق چارلایدوقیتارمانگ منی کیمکه قیتاردی بؤلوراول دشمنی
مست ایکن من نیچه ارکان لربیله خوقیلیب بیرپاره دشمن لربیله
ایمدی سودایتماس دوصدافسوس هم شادمانی کیتدی وروبیردی غم
خوب توتینگ امرینی من یاری بؤلای حالی هم سیزلرگه سرداری بؤلای
قیده من یورسم که سیزلرهم یورینگ امرشول عقبی نی دوکانین قورینگ
جملنگیزطالب بولیب خالص نیّت حق نی درگاهیدین ایزلانگ تربیّت
گوشهٔ ویرانه ده منزل توتینگ هرنفسده کاسه ـ کاسه خون یوتینگ

---

[۴۲۳] قولاغیغه

[۴۲۴] جانب والده گه قیلدی سفر

www.ezgu.org

جمله سی فهم سخن گه توشدیلر
اَیدیلر:هرییرده مجلس آلمالوک
گرچه که اِیردی شرارت کارینگم [۴۲۵]
چیقسه فرمانینگدین ای اهلِ حضور
توبه بِبردی خلقه اوّل صاحبِ شرف
جمله سی حق یؤلیغه آهنگ اِیتیب
کبلوراِبردی جمله سی چشم تَری
غرقهٔ حق رحمت درجوشیغه
بیلدی فرزندی دلاورکبلادور[۴۲۷]
هربیرینی سینه سیده دردی بار
اول عزیزی معتبردلبندینیِ
دیرایدی منزلغه یِتماب سن هنوز
ییغلاگین فرزندتاجان باریچه
ییغلاگین فرزندراه بهبود اِیمس
ییغلاگین فرزندچون وقت اؤتدی دِیب
ییغلاگین فرزند،نی قِیلغای نصیب؟
ییغلاگین فرزندتاپارسن حیات!
ییغلاگین فرزندمیدان ایلگری!
ییغلاگین فرزندغم خوف سعیر!
ییغلاگین فرزندقیین دوربنده لیک!
ییغلاگین فرزند، ییغلاردی رسول!
ییغلاگین فرزندنفسینگ شیرنر!
ییغلاگین فرزندطاعت قیلمادینگ!
ییغلاگین فرزندبرآرینگ یؤق سَنی!
ییغلای فرزندهمه قان یوتدی لر!
ییغلای فرزندکؤنگلینگ تاپدی فیض
تحفه ایلتگین بومبارک آب دور
قیمت بسیاراِبرورِبو دُرصاف [۴۲۹]

دامنی نی توتدِی لر، یاپوشدیلر
ای اکابرزاده سَندین قالمه لوک
بیریمیزگایتمدی آزارینگم
هیچکم توتمس قؤلینگ نی،گردن اور
جملهٔ مانندهٔ اصحاب کهف[۴۲۶]
کوچه عصیاندن آخرننگ اِیتیب
عصمت الله نی الم لیک مَادری
تپ–تپِ پایی یِتوشدی گوشیغه
یؤل اداشگان عصمت الله کبلاور
آب چشم ورنگِ خون آلودی بار
چون قوچاقلب بَوینی دین فرزندینی
انگلاماب سن بوی ایمان دین رموز
تاتنینگ ده قطرهٔ قان باریچه
وقتِ رحلت ییغلاگانینگ سود اِیمس
گوهرَایمان قؤلیم دین کِبتدی دِیب
چون قیامت هم یقین کبلدی قریب
بار وزمین دور وباریکدورصراط
هم ترازوبیرله میزان ایلگری
هم عذاب گورِوهم منکر– نکیر
چون خصوصاً تلخی جان کنده لیک
مونده چون معلوم اِیمس ردِوقبول
کیمکه پیروبؤلدی جاییدورسَقر
وقتنی اوتکردینگ عبادت قیلمادینگ
حاصلینگ یؤق،کشت وکارینگ یؤق سَنی
انبیاً دنیاگه ییغلاب کِبتدی لر
آب چشمینگدورقؤلینگه برگ سبز[۴۲۸]
شاه نی دربارِیده نایاب دور
نرخیغه ارزنچه یؤقدورکوهِ قاف

---

[۴۲۵] آزارینگ هم
[۴۲۶] جمله سی مانندهٔ اصحاب کهف
[۴۲۷] بیلدی فرزندی دلآرا کیله دور
[۴۲۸] اوشبو بیتده هم (لفظی قافیه)ایشگه آلینگن
[۴۲۹] قیمتی بسیاراِبرورِبو دُرِ صاف

www.ezgu.org

ییغلای فرزندخسته باره سَن! سَن بویؤلده باربسته باره سَن
ییغلاراپردی ایکّی یوزتوقسان کیشی جمله رنجوروهمه پُرنالشی
خواجه بزرگ اوشال پیرِ بخار باروراپردی حج سری اول نامدار
نوریاغردی گریهٔ دِرجوشیغه پیتدی آخرنقشبندنی گوشیغه
همت عالی شیخِ محتشم کؤردی جمله گردنی درگه گاخَم
باردی کامل جذب حالاتی پیلن دلدهِ توقوزمینگ کراماتی بیلن
جمله نی باشین کؤتاردی اول امام موجِ رحمت جوش اوراردی صبح وشام
توبه قیلغان لرهمه پُربؤلدی لر جمله سی نوربخش وپرنوربؤلدی لر
کؤرگین ای بیرمشت پُرنی آهینی آچدی خالق نی اولوغ درگاهینی
بی سبب رحمت قچان کیلغای بجوش؟ لایق رحمت ایمس طاعت فروش
رحمت عاجزلرگه دور،قؤپ کارقیل! دیده لرنی اشک بیلن خونبارقیل
بوسبب دین آیدیلرچون مولوی قطب ربانی و غوث منتهی:

***

«رحمتم موقوف جوش گریه هاست چون گریست ازبحررحمت موج هاست!
«تانگریدکودک حلوافروش بحربخشایش کجاآیدبجوش؟»
باردورهرگریه گانوردین نصیب بلکه انوار ایمان کامل بؤلور
پیغلاسه رنجورشفابخشلارطبیب چون اجابت گریه دین حاصل بؤلور
اول شفاگاخاصیت بسیاردور لیک تاپماغی انی دشواردور

حکایه:

ترک دنیاقیلدی بیرآزاده ای توشتی حق یؤلیغه کار افتاده ای
جستجوقیلدی ایمان مهتابینی شالگاساتدی جامهٔکیمخابینی[۴۳۰]
آلدیده بوخلق زاهدلرهمه طعنه قیلدیلاراکابرلرهمه
ایدیلر:سندین قیلوراپردیک اُمید هم کلانِ خیل،عزیز وموسفید
سنگانی لازم چنانِ احوالِ بد؟! مرد گا درکاریدور راهِ خرد
ظاهرینگنی گنده ابترایلادینگ همچوقلاچ وقلندرایلادینگ
آیدی منِ ابله گه کؤپ کولماق روا بنده لیکده سست کیلیب من،لنگ پا
گاومن دهقان قولیده لاغری نی چوگاوصاف بؤلدیم، نی خری!
آیلادیم سررشتهٔ دینیم نی گم هم اودنیاهم بودنیاروی شوم
اقرباخیلیده نامی تاپمه دیم هیچ مقصودِ تمامی تاپمه دیم
شوکت وعزت همه بیکاراپکن کارنی تحتیده کاری باراپکن
منگه بویست کوچه لرده طی اوریب قیده ابلیس لرنی دوکانین قوریب
یوزومه تف دینگ دلیم افگارایتینگ مثل مندیک خرس وخوکدین عارایتینگ

[۴۳۰] جامهٔ کمخابینی

www.ezgu.org

چون سالینگ هرلحظه پاییمغه رسَن (روم)دین سودرنگ که تاشهرِ(دکن)
مردی سورسه مردپاییگه رسن مونچه سودراب نی اوچون چوب او ره سَن؟
هرقدمده لیک سیصدچوب اورینگ سودرنگ وزینهارچابک تیزیورینگ
سیزلرایتینگ لرایمان نی بیلمه گان وقتی اۏتدی بنده لیک نی قیلمه گان
بیره میز آزار بوشرمنده نی همچورسوای جهانی،گنده نی
غرقهٔ نخوت،ایمانده مغزی یۏق موسفیدوعمریده کارنغزی یۏق
همچنان قلابکی درکمین [۴۳۱] هم عزازیل لشکریغه هم نشین
یۏق پیشماندین دلیغه دودآه [۴۳۲] هم اودنیا،هم او دنیا روسیـــــاه
همچنین ایتینگ ومشتی تولدیرینگ چون سروپاییمغه محمکمتر اورینگ
وای سزای منیدیک ناانصاف دینی نی دنیا اوچون قیلغان خراب
عقلی تیکان خلق زاری قیلدیلر عجزپاکینی طلبده بیلدیلـــــر
اولکه عقلی یېتمه دی غافل اېدی کۏلدی احوالیغه اول جاهل اېدی
یوزپشیمانلیک بیله یۏل اوستیده قیلۏر اېردی اه اۏریب آب دیده

حکایه: [۴۳۳]

(خواجه مسلم)عارف مرشدبلخ کۏردی بوافسرده دلنی کام تلخ
چون قوچاقلاب گردنیدن اول اِمام دېدی سایه م توشتی کارینگدورتمام
لطف حق دورچشم نمناکینگ سَنی کعبهٔ جان دوردل پاکینگ سَنی
مَن سَنگاخویش وجگربندِ قریب بولمه ای مضطرسوراب کېلدیِ طبیب
معطل باران اېرورکشت درست ریشه لارمحکم بۏلوربۏلماستوسست
چشمهٔرحمت اېرورآب دیدنگ زودبیروربِاغ ایمان گه آب ورنگ
اوزمه امیدینگنی سلطان لطفیدین چونکه ادهم بولگین ویامثل مِن
بۏلدی روحی شتهٔ عارفگه صید دېدی حق اوچراتدی مانند(جُنید)
کهرباگه ایرگاشای مانندخَس تاکه باقی دورتنیمده نیم نفَس
زاری هرچندیکه اول دلنی بوزار زاری لیک قُل لرگه شه دین دورنظر
چرکنت لیک جامه صابون نی تاپار هرگنه گاتوبه لازم ای پسر
روسیاه رحمتغه نزدیک ای نکو! صدپشیمان دوراوقوم گه آبرو
ایخدایاگریه میزنی صادق اِیت ! بنده نی مقصودی بودورعاشق اِیت
کۏره من هفت آسمان دریای خون خون اېمسدور،گریهٔ صاحب جنون
جمله نی مقصودی من عاشق بۏلای بنده لیکنی یۏلیده صادق بۏلای
خاص لارنی مطلبی دوربوکلام کیمنی نفسی بنده لیکده بۏلدی رام؟
دل تمنادین که متواری بۏلوب خون حسرت دیده دین جاری بۏلوب

---

[۴۳۱] همچنان قلابکی اندرکمین

[۴۳۲] یۏق پشیمانلیکدن،کونگلومگه آه

[۴۳۳] اصل متنده بوحکایه اجره تیلمه گن

www.ezgu.org

تحفهٔاول شه اپرورکؤزیاشی[۴۳۴]
گوهرایمان تیلایسین گریه قیل!
دولت عظمی اپرورچشم ترینگ

حکایه:

هفت تن باراپردی لرصاحب نظر
زاهدی بؤلدی بولرگه روبرو
دلده دردی یؤق اپدی،بیکاراپدی
آرزوی گریه دین شب تابروز
که بولرنی آب چشمی لطف حق
قوت لری انگورجنت صبح وشام
کشف زاهد گابوسّرمعلوم اپدی
آخرایدی بوسوداده اولای[۴۳۶]
اَیدیلر:اولقوم بیزدلداده میز!
بیزگاهمدم بولماگین آفت یپتار
بیزگه همدم خلق آغو،لیموکیرک
چون بولالمس همنشین شهوت پرست
سن اؤزینگنی اوّلین تجریدقیل
بولمسه خاطرده چون سوزوگداز
سنگایپتمایمیزشوساعت ییغلاگین
آنچه تلخی لراپروردیدنگاقوی
من ایشیتدیم بیرشناسامردکی
گاه زانو دین انگا آبی قیلیب
کونده چون افزون بولیب بیرقدِجو
ده گه یپتدی تربیت اندیشه یی
کای سنم[۴۳۷]ماومنی دین قول یوگین
گریهٔ مشق اَیله گورستانغه بار[۴۳۸]
خلق ارامعلوم قیلمه حال نی
اوّلین آقار دیدنگدین خالی آب

باره- باره زرگاایلانگای مسی[۴۳۵]
کیمیای جان تیلایسین گریه قیل!
ییغلاشادامت دیگای پیغامبرینگ

جمله سی دیدارجوی وچشم تر
تابولاردین تعلیم آلغای یارخو
ییغلاماق انگاعجب دشوارِاپدی
یؤق اپدی کؤنگلیده نیمجودردوسوز
کپلوراپردی ملک فردوس دین طبق
بی طبق،بیدیگ اپدی،غیبدین طعام
کوچهٔعشق راه سردرگم اپدی
زودمنی همدم قیلینگ همراه بولای
صد بلانی تیریغه آماده میز
تورماگین پرهیزقیل باشینگ کپتار
مقصودی دنیاوعقبی(هو)کیرک
چرکنورهشیاردین البته مست
سؤنگره کپلگین گریهٔ تقلیدقیل
کوزگه قوی سرکانی یاآب پیاز
گریه قیلسنگ اوّل عادت ایلاگین
آب چشملیک خلقنی کؤرسنگ سورت روی
که بغل ده باراپدی بیرکودکی
طفل نی مانندمرغابی قیلیب
کهنه بؤلدی مشقی،ببردی مشق نو
بعدازان باشیغه قویدی شیشه یی
بزمده بوینی ایگیلگان اولتوگین
یابیزینگدپک گوشهٔ ویرانغه بار
کوزآریتماق وقتی آل رویمال نی
خالیی گریه نگ اپرور(محمدتراب)

---

[۴۳۴] تحفهٔ اول شه اپرورکوزین یاشی
[۴۳۵] بوییرده قافیه باغلنگن سوزلرآهنگداش اپمس
[۴۳۶] آخری آیدی:بوسودا ده اولای!
[۴۳۷] سپن هم
[۴۳۸] ییغله ماق مشق آیله،گورستانغه بار

www.ezgu.org

گرچه اول قطره آبی بؤلور باره- باره آب زردابی بؤلور
بازمغروربولمه ای(محمدحکیم) بنده لیکده آقدی چشمیم دین چوریم
باره- باره خون گه ایلانگای بوآب رنگ ایمانینگ تاپارصدماهتاب
کار قیل زنهار بیغم اؤلتومه حشردین ایمین[۴۳۹] بولوب دَم اولتومه
رنگ خون تاپدیِ چویاشینگ یاربؤل بعدازان درگه ده خذمتگاربؤل
دایه لربارِدورکه پرپستان شیر طفل گادرکاردورسوزِنفیر
اوّل- اوّل گریه قیلغان بس- بسی شاداویغانگایموناله م دین کسی؟!
کؤردیکه باقمه دی مادرمستمند زوراوریب آوازینی اَیلاربلند
جمله نی اوستادی کبلدی کودکان بل خصوصاً آه سردشیرمکان
اَیدی اول زاهد:بواایش پرزوراِبکان شیره مردلرمونده کَبلدی موراِبکانِ
من که زاهدتشنه سیغه مستمند[۴۴۰] زهددین هیچ ایش نی بیلمایدیم بلند
اَیتوراِبردیم گریه هم آسان اِبمیش سهل ترخلق دیده سی گریان اِبمیش
ایمدی من بویؤلده بؤلدیم فهمیده کوهکن لیک زیرش آبِ دیده[۴۴۱]
گریه قیلماق چون دل بیداردور کارنی اوتکارمه وقت کاردور
باغلادی بیلی نی اخلاص دین کمر تابولم[۴۴۲] بولغای قطارِچشم تر
هم عبادت قیلدی هم قان یبغلادی وهم محشردین که چندان یبغلادی
قامتی خم بؤلدی هم رنگی ظهیر[۴۴۳] ازبرای شدتِ راهِ خطیر
هفت تن گا کبلدی الهامِ نیکو ایشنی زاهددَبکَ قیلینگ لرمو- بمو
گریه سی بؤلدیکه طاعاتیغه ضم قیلمادی زاهددمی طاعت نی کم
خوفی افزون بؤلدی ایش قیلدی زیاد نامراد اِبردی درست تاپدی مراد
انگلادی بوهفت تن آوازِپاک قیلدیلارهردم گریبان چاک- چاک
خوی زاهددین آلیب خلقِ همتی قیلدی لرنیکو- قوی ترطاعتی
تؤلادی هفت تنِ گه زودالطافِ حق هفت طبق بؤلدی کُؤرینگ، هفتصدطبق
تؤلدی برکاتیغه آخر شهرِروم جمله نی دستیغه (مُفتاح العلوم)
نسبتی دریاچه بؤلدی فیضِ حق خلق آنِی دیواریدین تاپدی سبق
بیل اثرلیک گریه لرگه شرط بودور گریه جو بؤل،گریه لیک خلققه یوگور
کونده مشق ایتگین عزیزیم گریه نی مرگ کبلدی نی سنی قؤیغای منی[۴۴۴]

---

[۴۳۹] ایمن

[۴۴۰] دستوری جهتدن(تشنه سیغه) اِبمس،بلکه (تشنه لیککه) ایشله تیلیشی ضرورایدی

[۴۴۱] کوهکن لیک ریزش آبِ دیده

[۴۴۲] بول هم

[۴۴۳] زهیر

[۴۴۴] مرگ قویمس نی سنی ونی مبنی

www.ezgu.org

حالی دَم باریده راهِ غم توتای مَن اوْزیم اوْلمای توریب ماتم توتای
تاقیلای اوزحالیمه صدنوحه ای کربلادشتیده قالغان تشنه ای[۴۴۵]
اختارورآبی منم آب اختارای [۴۴۶] دین وایمانیمگه مهتاب اختارای
فیض تیلای ذاتِ مقدس دین مدام تاتوتای ویرانه یپرلرگه مقام
اوچراگای شایدمُحبان خدا دست توتگای وقت تنگدستلیکده شاه
هردمی که اوتادورپونوحه ده مُغتنم دوربنده گاآبِ دیده
خوش کپلورزاروتضرع بنده دین لیک برجامانده سرافگنده دین

حکایه:

(خواجهٔ ذوالنون) عزیزِ مُعتبر شام دین قیلدی اوشال عارف سفر
قریه گاتوشتی کامل ناگهان [۴۴۷] بؤلدی اُول کامل اودِه گه مهمان
آچدی باطن چشمی نی عالی مقام ده ده باراپردی خناثی مردامام
همچنین پوشیده خلق دین مخفی سّر یاَپیب اپردی عیبی نی لطف خبیر
بیلدی اسّرارنهان نی اولیاً قیلمادی هرگز اومرد گا اقتدا
اوتوزییل اپردی امامِ خلق اپدی خوی بویی بلکه رام خلق اپدی
شیخ اَیدی:مخفی توتسام سّروراز بوله دورأمت گانقصانِ نماز
لیک اگراَیتسام که اتش پاره ای رخنه بولغای بیردل بیچاره ای
کپلوراپردی غیب دین الهامِ صاف مبن که یاپدیم که سنم عیبینی یاپ
لطیفغه باقسه شریعت قاله دور بی شریعت قُرب ویران کاله دور
مصطفی نی دستیده تیغ دودم اَیتماسنگ باشینگنیِ اَیلارمن قلم
آخری ایدیکه من همدم بؤلای مثل شهدی زهرگامحرم بؤلای
یخشی اپرمیش آدمیغه انسیت انسیت لیکدین تاپیلغای جنسیت
قالدیِ شیخ اول کاروانِدین ناگهان دَبدی رخصت دورکپتینگ ای کاروان!
اهل زُهدنی کؤره من صدقِ تمام خوش قرائت کاملی ملاامام
علم لاربار‌دورفراوان اؤتکارای مَن بومردآلدیده قرآنِ اؤتکارای
کاروانِ ذوالنون اپردی تابلد[۴۴۸] مردگا پوشیده دور سرِ احد
تاپه من حج یؤلیده کانِ حرج بیرمسایل صدلک وهفتادحج
طالب فضلم نه حج ظاهری قیده داوربؤلسه امرقادری
کاروانِدین قالدی اولِ صاحب دعا بؤلدی خنثی مردگه شاگردنما
اون بیربیل قالدی بودُرنی ساچمادی سرّمخفی دین دمی لب آچمادی

---

[۴۴۵] قافیه تنلنگن سوزلر بیر–بیربیلن آهنگداش ایمس
[۴۴۶] اختارورلرآب،منم آب اختارای
[۴۴۷] قریه ای گاتوشتی کامل ناگهان
[۴۴۸] نابلد

www.ezgu.org

دیدی قریب سیزیورومنگ،اؤلتورینگ
خذمت شایسته آیلای اهتمام
اون بیریل گرچه توردی راهبر[۴۴۹]
روزدیگرمردچون قیلدی سوال
خلق ناله نگدین بؤلوبدوردرد سر
آیدی:دلتنگ من دلیمنی کاولامنگ
منگابیرهمدم برادر باراپدی
علم ده مقبول چندین خاص وعام
آنقدرآیتدیم قولاق هم سالمه‌دی
وقت اؤلدی،کیتدی ای جان پدر!
هیچ شونداغ منافق بؤلمسین [۴۵۱]
شیخ ایمان کاریدین آلدی خبر
عارف آیدیلر:سنی کارینگ نبدور؟
دیدی خنثی: من یورکغه تاش اورای
منگاهم باردورچنان تیغ کسل
آیدی:عمرینگ اؤتدی بؤلدی غرق نوم
توبه قیلدی وحیاغالب بؤلوب
ییغلاراپردی کارلرپرپیچ اپکان
کوه لرباشیمغه بؤلسه گرنگین
حالی هم سندین طلب قیلدیم مهم
مرحمت دستینگنی مظلوم گا اوزات
آنقدرکؤیدیکه بغری بؤلدی آب
ساعتی باراپردی ذوالنون گا، ندا
جمله اهل صوم،اهل یوم نی
کؤنگلین آغریتمه بویؤلدین قیلمه شست
بازمشفق رحمت للعالمین
لطف پاکین تؤکدی، رحم اِیتدی غفور
ایرته بیرلان باراپدی اول مبتلا
دیدی:عارف گاقراریم قالمه‌دی

مسجد وقوم نی اؤزیم گاتاپشورینگ
جاییینگیزگامن بؤلای ملاامام
کپچه فریادایلاراپردی چشم تر
نیمه دوردیب هرکپچه دورسن تنگ حال
توکه سن هرساعتیده چشم تر[۴۵۰]
منگا لازم دوراورای باشیمغه سنگ
اؤزی خنثی اپردی وبیکار اپدی
عذربسیار و اؤزی ملا امام
انگاگوهرلرنی تؤکتدیم آلمه‌دی
منزلین کؤردیم آنی هفتم سقر
که تنی دوزخگالایق بؤلمسین
بؤلدی پیدامونگاهم بیرچشم تر
سوزنی من آیدیم وبؤلدینگ بیحضور
تاکه عیبیم نی خلق دین یاشورای [۴۵۲]
توبه قیلسام یخشی دورپیش ازاجل
گردنینگاباقی قالدی حق قوم
اؤلتودی اول شب طلب ده تیرمولوب
تکیه گاه مخلوق آخرهیچ اپکان
من بوسّرنی قومگه ایتماغیم قیین
سن منی عیبم نی یاپدینگ یاکریم!
قوم نی یارب نمازینی توزات !
سینه سیدین رو بپریب بویی کباب
چون پیتوشتی شیخگه الهام خدا
من توزاتدیم طاعت اول قوم نی
هرشکست لرلطف پاکیمدین درست
آیدی ذوالنون گه اوشل شاه یقین
که هدایت قیل بوقوم رنجوردور
خوشلاشیب قوم گابغایت توتدی راه
قوم گا آیتگوندیک مداریم قالمه‌دی

---

[۴۴۹] اون بیریل اول گرچه توردی راهبر
[۴۵۰] توکه سن هرساعتیده اشک تر
[۴۵۱] هیچ کیم شونداق منافق بولماسین
[۴۵۲] تاکی عیبیمنی اولوسدین یاشورای؟

www.ezgu.org

اهل عصیان نی زبانی بسته دور دارگابارگونچه پایی خسته دور
کیمنی مونده ایلتسه لراؤلتورگانی حرفیدین هرگزتاپالمنگ معنی نی
مرد شرمنده زبان کوتاه اِبرور آبِرویی ناله بیرلن آه اِبرور
باراِبمیش جاییده بیر(ذوالنون) نام اولِ محبان خدا، عالی مقام
کعبه دورخاکِ درودیِواری هم گردنیم نی خم قیلای آلدیده هم[۴۵۳]
یؤلنی کؤرساتگای منِ سرگشته گا مینک بلای دِردبیلان آغشته
خوش قالِ ای میهمانِ حالیم بؤلدی تنگ جایی کپلسه دِوراِبروبحردین نهنگ
تاتیریک سن اَیتماگین سِریمنی یار ای بحق ذاتِ پاک کردگار
شیخ اَیدیلار:سفرنی وقتی یؤق چون سفربارِو قؤلینگده رختی یؤق
شیخ ذوالنون مردکی سیاح دور اؤزی هم سندین بترِ گمراه دور!
گرچه نامی شهرلرگه منتشر اؤزی ظالم دورولی آتی فقیر
بوسخن نی فهم قیلدی بی خطور بارِهاایزلاب اِبدیم ذوالنون شودور
بی تردد اؤلتومایدورساعتی شکربسیار و هزارانِ طاعتی
عیب کاریم باراِبدی سردرگمی بؤلدی اوخشار اولیاً گامعلومی
تامنی نفسیمغه بیرگای گوشمال پاک لردین خلق بؤلیب صاحب کمال
توتدی دامانینی ای صادق پیری هرنیچوک جوینده گه سن حاضری
لطف پاکینگ جمله گاسرمایه دور سایه سیزبی سِرلره اول سایه دور
منِ بیرین بی دست وپانی یؤلغه سال اژدهاکامیده دورمن تارتیب آل
قؤیماگین دنیاده نومید واسیر جمله برجامانده لرگا دستگیر
قرب دولت تاولادی هربنده گا اوچراتور اولِ عارف بیننده کا
ضایع اِبرماس گریهٔ شام وسحر تاتیریک سن چشم تر، بؤل چشم تر
بیغلامثل کودکی حلوا فروش شایداورگای انگابخشایش بجوی
تاولادی سنگاسعادتدین شعاع گریه قیلگین دست وپا اورباشجاع
هرگریبان چاکنی کؤرسنگ یاری بؤل باشیدین اَیلان اَنی غمخواری بؤل
هردعاتاپمس اجابت گریه سیز دایمابی گریه بؤلمه ای عزیز!

حکایه:

بارور اِبردی یؤلده (شیخ بُوالحسن) تابوتی کؤردی و خلقی انجمن
ساچر اِبردی نیچه چنگال احمری مرده اوستیده نثارایلاب زری
پای تابوتیغه خلقِ بیحساب اهلِ تقلیدلرهمه چشم پرآب
دیدی شیخ :اندیشه لاردین اَیریلای نیکَ وبددورچون تماشاسین کؤرای؟
باردی تابوت باشیغه اولِ کاردان تاپمه دی اول مرده دین بوی ایمان
ایدی کامل: وای مردِخیره سر! آبروی دوجهاندین بیخبر

[۴۵۳] بوییرده هم قافیه لربیر–بیربیلن ماس کیلمه گن

www.ezgu.org

زنده لیکده بهرمادی بیرکرده ای خلق نی کؤزیغه بزینت مرده ای
آبرواوُل اهردی باوقت ایلتمادی مردِمفلس نی کؤرینگ رخت ایلتمادی
کیمکه تاپمابدورعنایات ودود وقتِ رحلت زرن ثارایتمق نی سود؟
زنده لیکده اورسه اهردی دست وپا شاد[۴۵۴] نومید ایتماگای اهردی خدا
آب چشم مانندریادهک کهراک [۴۵۵] توبه وقتی مردخنثی دهک کهراک
گرچه توکتی دیده دین جیحون نی نقدتاپتی خواجه ذوالنون نی
آیلاناِی اول گریه دین جانِ اوچراسه وقت رنجورلیکده لقمان اوچراسه
وقت مضطرلیکده توتسه دستینی انگاکؤرساتسه بلندوپستی نی
بوسبب دین ایدی لارچون مولوی قطب ربانی وغوث منتهی:
«تانگریدکودکِ حلوافروش بحربخشایش کجاآیدبجوش؟»

***

«زان سبب فرمودیزدان والضحی والضحی نورضمیر مصطفی»
پیروی احمدنی قیلگین سهن بجان تاتاپیلغای رونق دین وایمان
کیمکه تابعدور،او دینِ پاک گا قول اوزاتسه زود یهتارافلاک گا
خوبلارپیدابولور آگاهیدین ششجهت نی رونقی دوردینی دین
سهن که امت سن بجان قیلگین قبول وقت مضطرلیکده قؤل تؤتگای رسول
همچنین لطف وکرمدین ای(امین)! امتی بؤلسانگ قؤلونگنی اؤز ماگین
پیرکامل مثل اول بدر منیر مصطفی دیک بؤلسه چون صافی ضمیر
همچنان صادق کهره ک خورشیدوش حلقهٔ فتراکیگا روم و حبش
بی بها گوهرنی تؤکماک گنده گا خوش یاقار وعظ نیکو بیننده گا
لذت دین نی،نې بیلسون احمقی؟ وعظ اهشیتسه گربؤلورگوشِ شقی
وعظ کاملنی نې بیلسون بدضمیر؟ لقمه لاردین ضعف دل تاپغای ضمیر

حکایه:

واعظی باراهردی صاحب تقریری (سوره الحج)نی قیلاردی تفسیری[۴۵۶]
اهلِ مجلسلارهمه نادان ایدی هم اسیرنان ودسترخوان اهدی
مردمی نو- نو تؤکاراهردی گهر اهلِ مجلسلار همه سی گوشی کر
یؤق اهدی مجلسده صاحب مستمع دیدی مجلسنی بومردقیلدی خنک[۴۵۷]
جمله بی ادراک وکوتاه و تنک دیدی مجلسنی بومردقیلدی خنک
لازم اهردی بزمده صورنای- نای تلخی قنداغ دیده میزگا تاپدی جای

---

[۴۵۴] شاید
[۴۵۵] ایکی اوخشه تیش سوزی بیرییرده قوللنگن
[۴۵۶] (سوره حج)نی قیلردی تفسیری
[۴۵۷] اوشبوبیت مصرعی کؤچیریشده تؤشیب قالگن

www.ezgu.org

بولَهب هم اهل مجلس نی بیری سودمندیؤق مصطفی نی تقریری
جمله سی دیدی که صاحب جوهری بیزگاتعریف اَیتدی بیرتعریفگری
واعظی باردورکلامی آفتاب اول سخن قیلسه بولورهرسنگ آب
بیزآنی مغروری بؤلدیک بیلمادوک بزمیمیزبرهم ییدی بؤلدی خُنُک
ساعتی باراهردی صاحب جوهری باروراهردی نیم شب رهگذری ۴۵۸
انگلادی ایات هم تفسیرینی ارزوقیلدی چنان اکسیرینی
وای چون بیچارهٔ صاحب گهر قیله دور نیم شبده صدخون جگر
همچنان وقتده کلام دلپذیر بارموکین مجلسده بیر صاحب ضمیر؟!
بولمسه مشکل ایرورمجلسده بار غیرنی الدیده ذکرالله چکار ؟!
گرچه بارمیز نیمه شب ده رهگذر الالیک بواهل مجلسدین خبر
کؤردیکه هرقیسی سیِ نمرودوقت حق سخن گویاکه بیرپیکان سخت
چرخ اوروب کبلدی گهرنی طالبی مثل طوطی دیک شکرنی طالبی[۴۵۸]
چون قوچاقلاب گردنینی اولُ محب آه دیراهردی واولِ واعظ غریب
سنگاکیم ایدی که سوزآلگان گه اَیت؟ تشنه کام آخرت من منگااَیت
قابلی درکارابوبکرنکو بیلسه تفسیرلارنی یک – یک موبمو
گوهرینگ باروهمه اعمی و لنگ نابینانی آلدیده برتوده سنگ
مشترینگ مبن من تصدقینگ بولای بزم حشردین دفترآچگین اورگیلای
روغن اسفیدچون مهتابی بار صدهزاران تیغ اورسنگ تابی بار
بیرقوشولدی ایکی تن صاحب نفس کوه لارنزدیده چون خاشاک وخس
همچنان تشنه گه اولُ(جوع البقر) یوتسه هفت دریانی بولمس حلقی تر
آنقدرتؤلدی حدانی رحمتی بؤلمادی گم کورلارنی غفلتی
کبتدیلار هریانگا بال وپراؤریب قالدی واعظ بیرله سامع اؤلتیریب
تاش گایاغسه همچنین آب گهر سنگ خارادین گیاه بیرمسدی بر
چون بولانی سینه سی سنگی اپدی ذکرحق ایتگن ده دلتنگی اپدی
تاپدی همدل،همدلینی جابجا بیزگانامحرم اپروراهلِ هوا
تاضمیرینگ بولمسه مثل نبی هیچ وقتی سنگایبتماس مطلبی
سرکامل نی نی بیلسون مردِدق؟! گوش کرگه سیخِ آهن حرف حق
مطلب دنیا وعقبی هردوضد ضدنی ضدیدین تانی(عبدالمجید)
تاسنگا ضدیتی باردوررفیق! تاقیامت بسته دورراهِ طریق
کبمکه ناتابع اپروروقت ممات رونق ایمانی دین کبتگای ثبات
اولا کؤنگلینگنی بااخلاص قیل! شرع احمدگادلینکنی راس [۴۵۹]قیل

---

[۴۵۸] طوطی ینگلیغ اول شکرنی طالبی

[۴۵۹] بوبیتده هم قافیه علمی نقطه نظریدن(لفظی قافیه) ایشله تیلگن

www.ezgu.org

تاکه صادقلار شفاعت وقتیده
اؤچرادی واعظ گااول پیرسخن
اول که گمره تراپدی ره تاپمه دی
مثل پیغامبرکپره ک پیرومرید
اؤلدیلارحج یؤلیده اول اپکی تن
کپم سفرنی اپلگاری تؤتدی دمی
یؤل اداشگان سؤنگره اپتور آه!وا!
انچه تکراراپتدی غوثِ مولوی

که چیقارگای اهلِ نسبت تحتیده
یؤل طی اوردیلربوایکّی رهنمون
کؤردل اپردی وهمراه تاپمه دی
هرپیراوزقومیغه بیرصاحب وعید
مستمع کامل اولِ واعظ بیلن
آخری یؤلیده اوچرارهمدمی
رهنماسیزیؤل خطادورای(وفا)
اُمتی سن،ایزله کردارِنبی!

حکایه:

خواجه یی باراپردی کؤپ تحسین طلب
قیلوراپردی بیرتعجب کارلار
کؤراراپردی لرانی مغروربند
رشتهٔ خودیغه قالغان بندایدی
کارخوبی یؤق اپدی چون روزشب
گرچه که اوردی بویؤلده دست وپا
ایکی تن بیر- بیرگاماًواآلدیلر
کاولادی اولِ خواجهٔ دانارفیق
چون جواب اَیدی بوصاحب وسوسه
بارها اوردیم بویؤلده دست وپا
بؤلدی اِدراکیم بوسوداده خیره
مرددوربین اپردی، دوراندیش اپدی
دپدی ای:خواجه بوکارینگ خام دور
گربؤلایدیسنگ که مقبولِ جهان
چیقماگین شرع نبی دینِ بیرقدم
هم بو دنیا، هم او دنیا آبروی
تاضمیرینگ مصطفی دین رحمتی
گربؤلایدیسنگ اگرخلققه نگین[۴۶۲]
هیچ کاری یؤق بولاردین تاشقاری
جانی دریای الهی گاغریق
کارازسرتوتدی آخرخواجه وش

هرزمان تحسین دین آچر اپردی لب
تاپسنداپتگایمو دپب هشیارلار
هیچکیم کارینی قیلمایدی پسند[۴۶۰]
کیم خوب ایش قیلدینگ دپسه خُرسنداپدی
شول لَوندلیک بیرله کؤپ تحسین طلب
بؤلدی بیردریادلیغه آشنا
عزلتی ده ایکّی تن جاآلدی لر
قِیسی ایشگه خاطرینگ باردورشفیق
مَن بیرای قِیلسم که مردم خوب دپسه
تاپمه دیم مَن دیدهٔ مردم غه جا
خلق ارامقبول بؤلالمایمن سیره
راه دان سالک ودرویش اپدی
بنده تااولگونچه نااتمام دور
کاراحمدنی بجان قیل کاردان
اهل دانشِ لرگه گردن اَیله خم
تاتیریک سن شرعنی قیلگین جستجوی[۴۶۱]
سنگابؤلغای ای برادرقسمتی
قؤپ نبی دپک یخشی طاعت ایلاگین
یؤقدورای بیلگین عزیزیم مشتری
یؤلنی کؤرساتدی انگادانارفیق
گرددنیادین انگابارابردی غش

[۴۶۰] هیچکیم کارینی قیلماسدی پسند
[۴۶۱] شرعنی قیل تاتیریک سن جستجوی
[۴۶۲] چون بولای دیسنگ اگر خلققه نگین

www.ezgu.org

دیدی راست آیتینگ مونی(عبدالغنی) دشمنِ احمدهمه نی دشمنی
گر چه سید میز انگا اولادمیز بی بضاعت میزکم استعدادمیز
توبه میزیؤق وسفرنزدیک دور که هوانابودوشب تاریک دور
بیعمل نی کؤیدوروردودِجحیم همچنین گوردین پناه بیرسون رحیم
انتهای قُرب نایاب ای عزیز! یؤل خطرکیلدی بغایت قورقامیز
تنده بؤلسه جامه های فاخره چشم دل نوری کمیربولغای خیره
شغل اگراحمدگاقیلِسنگ یاربؤل بول جهان نی عیشیدین بیزاربؤل
ایزله هرامت نی سن بهبودینی قاچ زیاندین وطلب قیل سودی نی
ای خداياسودمندی کاربیر مثل احمددیک اولوغ کرداربیر[۴۶۳]
(شین)شرع دین بیزگایتکورشربتی کنده بؤلغایموکؤنگل نی نخوّتی؟
(را)ی شرع دینِ رحمتی موجودقیل غیب دین صدتشنهٔخشنودقیل[۴۶۴]
حافظ هربنده سن سبن ایخدا قیلماگین راه حبیبینگدین جدا
یؤلده قؤیمه زارلوح ساده نی بیزگااوچرات مردکارافتاده نی
سنگ اگربؤلسه انی گوهرقیلور زهراگربؤلسه انی شکرقیلور
سایهٔ خاصینگ همه نورایمان صدهزاران مرده لارگابغیشلاجان[۴۶۵]
هرکیشی گاتوشسه موناغ سایه ای اول جهاندین ایلته دورسرمایه ای
مبدع توحیدایمان دوروبس سنت احمدنی توت آزاده کس!
بوشرافت قُرب پیغامبراِبرور سن پیامبرنی ضمیریغه یوگور
حلقهٔ احمدگابؤل آویخته همچنین بؤلگین که خاک پخته[۴۶۶]
بس اِبرورسنگاشودریانی کفی آبروی حضرت آدم صفی
جان تصدق قیل رسول نی یوزیغه[۴۶۷] هرزمان مرهم تیکاررنجوریغه

حکایه :

کؤردی جبریل(حضرت ادریس)نی زود دیدی جنت نی سنگابیردی ودود
شوکت بسیارعجب سرمایه ای طوبیدین باشینگاانورسایه ای
حورلارگردینگده شاه محتشم مرگدین ایمن دوسن سنگانی غم؟!
سینهٔ پاکینگا یؤقدور آرمان دایماکیلدینگ خلل لاردین امان
نی دلینگاغیرلاردین تشویشی نی سینینگ دامانینگا آلایشی
سینهٔ شیطاننی قیلدینگ چاک-چاک همچنان کیلدینگ عجب معصوم وپاک

---

[۴۶۳] مثل احمد سبن اولوغ کرداربیر

[۴۶۴] غیب دن صدتشنه نی حشنود قیل

[۴۶۵] صدهزاران مرده گه بغیشلیدی جان

[۴۶۶] همچنین بولگین که خاک بیخته

[۴۶۷] جان تصدق قیل رسول نی نوریغه

www.ezgu.org

همچنین سبندین اہرورعلم لَدن هم سعادت سنگاکبلدی هم سکون
روحِ پاکینگ کبلدی سکان دعا بحر جودینگغه ملایک تا خدا
کشتی اهلِ سلامت سنده دور تاقیامت بحر رحمت سنده دو ر
بورموزدین قلب ادریس اؤردی جوش خاطریغه کبلدی حالاتِ خروش
دیدی دولت باراہرور،یؤق منگاجان اصلِ دولت سایهٔ اول مهرَبا ن
گرچه جنت اہچره جاتاپدیم مقیم امتِ آخر زماندین بؤ لماد یم
اول فضیلت هشت جنتدن بلند کبمکهَ بؤلدی حلقهٔ احمد گا بند
جوشش انواررحمت انده دور هم سعادت،هم فضیلت انده دو ر
کؤره من جنت نی بیرعالی مکان مصطفی نی امتی گا آشیا ن
اہلته من هردم تمنای نکو بار دور حاطر ده شونداغ آرزو
چون کمر باغلاب بویؤلده مرسلین انبیا قیلدی تمنا هم چنین
سن که امت سن بودولت بس اہرور نامه لاردین امتی مخلص اہرور[۴۶۸]
شکرقیلگین تا تیریک سن ای(امین)! سنگا تیکدی گوهر پاکیزه دین
همچنین گوهرنی سین قدرینی بیل هر نفسده صد هزاران شکر قیل
شکردین ایمان تاپار اہرمیش مذاق شکرِاول دین اہرور روزِ میثاق
کبمکه دین شکریگا بؤلدی ما یلی دولتِ افزوندو ، بؤلمس زایلی
هر بلا باشینگا کبلسه خو ی قیل! کوچهٔ تسلیم تؤت مثلِ خلیل
هرکیشی تسلیمده اؤلدی پاک دور اول محبان اشهی لولاک دور !
همچنین بؤلگیل که استسقای مرگ تایبتوشگای باغ ایمانینگا برگ

حکایه:

شاه هندوستان(امیرالدوله) چون! یؤلده بیرعریانینی کؤردی زبون
تیترااہردی روزِسرمامثلِ بید رشتهٔ جاندین اوزیب اہردی امید
هرنفس ده قیلوراہردِی صدشکور یاغفوردیراہردی،دایم یاغفور
شاه اَیدی:حالِ مرددق نی کؤر همچنین ابله نمااحمق نی کؤر!
نیم نانی یؤق وعمری بیحضور مردمفلس لیکده ایلارصدشکور
خاررسوالیکده دورروزوشبی[۴۶۹] یؤلده مینماققه تاپالمای مرکبی
بووظیفه منگالازم دہدی شاه من کبراک قیلسم مدام شکرالله
مردمفلس گانی لازم شکرِحق گوهرشکرنی نه بیلسون مرددق
خانه- خانه گنج صدوهفتادفیل منگالازم دورمدام شکرجلیل
مردسگدین استخوان قرضداردور نعمتی یؤق شکری هم بیکاردور
بنده شکرایتسه کرای نعمتی[۴۷۰] دستیده بؤلسه زمامِ دولتی

---

[۴۶۸] بویبرده هم لفظی قافیه اہشله تیلگن

[۴۶۹] خواورسوالیکده دورروزوشبی

www.ezgu.org

زود یبباردی خادمینی پادشاه
نی سببدین دورکه شکراُول رسا

مردبی دولت گاشکرلازم ایمس
گریه لازم مرددین شکری عبث[۴۷۱]

باریب اَیدی پادشاه نی ایتگانین
باعث شکرینگ نیدورایتگین امین؟

کهنه چاروق ودریده جامه یی
نیِ چودولت بارقۇلینگانامه یی

بی بضاعت شکربسیارایته سن
سن بوشکرنیک بیرله قیده یبته سَن

منگاهم ایتگین که دریادبک تاشای
کان دولت نی کۇروب من ابرگاشای

بومعمانی اۇزینگ قیلگین بیان
ورنه مشکل بۇلدی بیزگاداستان

انگلادی بومعنی نی آزاده مرد
اَیدی غیرت بیرله اول ازروی درد

دبدی اَیتگین بی فراست شاه ابکن
شاه نی اندیشه سی کوتاه ابکن

باراِبدی صورت پرستی مردکی
دولتیمنی انگلاماب دورصدیکی

انگلاسه تخت اوزره اولتورمس ابدی
بی ترددداصلی یۇل یورمس ابدی

باردورمنعم لری صاحب نفس
گیرودارشه اَنی آلدیده خس

باردورمنعم لری صاحب نظر
حکم پاکی مرغ وماهیغه یبتر

منگاهم معلوم بۇلدی رازشا
دیراِبدی بیرمفلس محتاج گا

منگاشوکت بارواول بی شوکتی
حالِی شکرایتماق نی بۇلغای حکمتی

بی فراست لیکدین اَیتسه ناگهی
سَن آنی حرفی نی بیل مثل کَهی

گرچه ظاهربارومن سرگشته شیر
لیک امامفلسم نسبت گاسیر

نسبتیم پنهان وظاهرابترم
شکردیمن تابعِ پیغمبرم

کبلدی اوّلدین اولوغ نسبت نهان
چشم سربیرلن کۇرآلمس قلتبان

آب حیوان تاریکستان ایچره گُم
بیخبردورنوردین اهل رسوم

باریب ایتگین یخشی ادراک ایلاسون
شه خلل دین دیده نی پاک ایلاسون

چشم ظاهرده کۇرالمس دورمنی
باریب اَیت شه کاآریتسون دیده نی

بیرغباراَلوده چشم بیرلن مگر
شه گااَیتگین قیلماسون منگانظر

مونگاشکراِیتسام که ترساقیلمه دی
اَرمنی وکۇروگمراقیلمه دی

مونگاشکراَیتسام که اوروس قیلمه دی
بی دیانت لارگامونس قیلمه دی

گرچه ظاهرمفلس وبی دولتم
شکردیمن مصطفی گا امتم

انگلادی بوسّرنی خادم یک بیک
کۇردی شیرین گوی مردبانمک

باریب ایدی:شاه گا ای شهریار
ذره نی کۇرسنگ بویۇلده قُربی یار[۴۷۲]

عقل کامل مؤمن دینداراِیکان
جانی پاک مخزن اسرارایکان

بوی مشکِ معرفت بولمس نهان
بهره وردورنوریدین هفت آسمان

---

[۴۷۰] بنده شکراِیتسه کیراک که نعمتی

[۴۷۱] بوییرده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن

[۴۷۲] جان پاکی مخزن اسرارایکان

www.ezgu.org

چون خصوصاً نسبت صاحب ضمیر
بیلدی اول شه مردنی احوالینی
رغبت شه بؤلدی ناگه مایلی
چرالادی [۴۷۳] تاادامنین پرایلاگای
بؤلدی شه آلدیده عارف روبروی
مونگاشکراپتسام که هندوقیلمه دی
مردایدی جبه نی خرسندی سن
پای باغلیق بؤلسه سگ وقت شکار
اهل زندان،خلق تؤلاگراپرور
قؤپ اؤزینگدپک قیل سبکباری گران
کؤراگربؤلسه طبیب نابینا
بازشاه آیدی:که ای تنگ حوصله
راست کپلمس دپدی ایمدی قول سالای
حالی اوچ تورت هفته بؤلدی پیش وپس
پادشاه سن داروی رنجورقیل
آمرقیل گردیمغه قایتیب کپلماسون
بوسخن گاشاه بؤلدی دلگیری
دپدی فرمانیمده یؤق مورومگس
تف دپدی یوزیغه اولصاحب کلاه
جمله مخلوق لردین عاجزدورمگس
بارایدی دربارپده هفتادفیل
بؤلدی ایللیک شب معاشی هرطرف
دپدی کؤردینگموگدانی حالینی ؟
بازایدی آکل قیل لطف خبیر
شاه آیدی سن بوگنج نی ای(امین)!
ایدی عارف همچنین دورامتی
بوسبب دین آیدی لارچون مولوی
«زان سبب فرمود یزدان والضحی

چشم آحول دین کپلیب دورمستیتر
قیلدی معلوم اول کمالِ حالینی
بیلدی صاحب دردنی صاحبدلی
یاکف دستینی پردرایلاگای
دپدی شه مندین طلب قیل آبروی
اهلِ فسق واهلِ جادوقیلمه دی
سن اؤزینگ زندانغه قالغان بندی سن
خلق هرگزکاریدین تاپمس بیرار
دایمامحتاج اپرورمضطراپرور
سؤنگره بولگین خلق گامقصودرسان
اوزگانی چشمینی ایلالمس بینا
کپتمه نومیدوگداچیزی تیله
کؤپ تقاضاقیلاسن چیزی تیلای
باسه دوریوزیمنی قؤیمایدورمگس
گردوپیشیمدین مگس نی دورقیل
تنگ من مورومگس لاردین بوگون
تیکدی محکم اول گدانی چون تیری
اوزگامقصودایزله ای آزاده کس
بیرمگس گاحکمی پیتمس نامی شاه
تحت فرمانینگده یؤق حکمینگ عبث [۴۷۴]
دپدی قوت این برای اول جلیل
فیل لار آکل ایتمه دی آب وعلف
همچنان شوریده نی احوالینی
بؤلدی فیل لاراکل قیلماقغه دلیر
قیسی مظهردین چنین تاپدینگ یقین؟
دلغه اورسه مصطفی نی نسبتی
قطب ربانی وغوث منتهی
والضحی نورضمیرمصطفی»

(ایکنجی دفترسؤنگی)[۴۷۵]

---

[۴۷۳] چارلادی

[۴۷۴] بوییرده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن

[۴۷۵] اثر مصنفی حسابده ینگلشگن،۲نچی نی،۳نچی دپب قید اپتگن،البته بوخطا اصلاح ایتیلگن

www.ezgu.org

(مدأنور) اوچینچی دفتر:

«ای ضیاالحق حسام الدین بیار
چشم گوهردورهمه حفظ بدن
تلخ آبی دوراوگوهرگه مغیر
قۇرقه من ناگه بوآبِ زهرناک
آب صافین گردهم تیره قیلور
ضدچشم جان اپرورىوآب شور
مردسالاری اپدی صاحب سبق
اول جواب ایدی که منعم قیلماگین
چشم ظاهرکۇربۇلسه بی اثر
چشم ایمانغه خوب شیردایه دور
کۇرلیک ظاهرپرست گامشکلی
کیمکه بۇلدی ننگ وناموس لارگه یار

سنت لر بیانی حقیده[۴۷۶]

سنّت اول ایمان نی بیلماق اپرور[۴۷۷]
هردلی که امرمعروفدین بری
هیچ وقت اندین طلب قیلمنگ ایمان
امرِمعروف گوهرنایاب دور
راهِ پیغامبرنی کۇرساتماق اپرور
سنّت اول نی طی اوردینگ نکو
سنّت دوم اپرورصدق وصفا
سنّت سوم شریعت نوریدور
سنّت دوم طریقت کپلدی بس
سنت سوم حقیقت باردور
اۇزگامسلک لارنی خاطردین اونوت
کیم بواوچ مسلک غه دایم باردور
کیم بواوچ منظاراتوتدی مقام
قیلدی (بشرحافی)دین مردی سوال
دیدی مخلص بۇلسه نفس نی بندیدِن
بولمسنگ مخلص بوسوزدین اورمه دم
سن بواوچ یۇلنی کمالاتی نی بیل

این سوم دفترکه سنت شدسه بار»
اعظم اعضا اپرورای(ابوالحسن)
یا چونشتر دور ویا مانند تیر
چشم نی برهم اورار،یوزینی پاک
بادتندی شمعنی خیره قیلور
قورقه من چشمینگ نی ایلارگریه کۇر
باراپدی کۇنگلیده دایم ترس حق
آب چشم دورحاصل دنیاودین
لطف پاکیدین تیکارچشم دیگر
که اوچشم آلدیده بوچشم سایه دور
چشم اصلی دورعارف نی دلی
دورقیلدی خانماندین خوفِ نار

امرمعروف نی بجان قیلماق اپرور
باردوردیولعین نی لشکری
حق سخن نی ضدیدوراول قلتبان
بلکه ایمان گه اولوغ مهتاب دور
خفته گی خلق لارنی اویغاتماق اپرور
رونق ایمان تاپیلدی آبرو
آری هرطالب گه اعظم قبله گاه
دلگه اوردی طالب معموریدور
مومیای جان اپرورصاحب نفس
تاحقیقت بۇلمسه بیکاردور
سَن بواوچ سنت نی ایمانینگچه توت
ایمنِ آفات کل نار دور
آتش دوزخ اپرور انگا حرام
شرع مانندی قیسی نیک حال؟
سۇنگره آیتای شرع نی مانندیدین
تیغ حق باشینگنی زودایلارقلم
وقت یۇل یورماغده خوب اندیشه قیل

---

[۴۷۶] اثرده گی عنوانلردری تیلیده بولگنی اوچون،همه سینی اوزبیکچه کورسه تیلگن.
[۴۷۷] سنت آول ایمان بیلماق اپرور

www.ezgu.org

تاکه مانندیدین آلغای سَن خبر
بیخبرنی دیده سیغه پرده دور
اسپ تندوصاحبی مانندخیز
وهمی بسیارجرگه تاشلاردپب منی
غره لیک روبپرگای انگاصبح وشام
مردبی همت گاصداندیشه دور

حکایه:

باروراپردی (بهلول دانا)مگر
دپدی لاراعمی گه ناقص مطلبی
سعی دین امیدتوتماق اعتبار
شیخ اَیدی:بیزگه اوخشایدوربولم[۴۷۹]
اعظمی هم باروقانی حلق پاک
شرع باروبیزعمل وقتیده مور
شیخ کپتگاندین سوغون یوْل باشلادی
اوْلدی کپتی راه نادانسته کوْر
شرع دوربیننده گاآسب تمام
دیدهٔ خورشیدبین ایزلارمُدام
مثل پیغامبریورورصاحب عمل
باره – باره جوهرشرعِ شریف
دلغه اورگان سوْنگره بوعلم وعمل
امرِمعروف جانیغه مرهم بوْلور
تابویوْلنی بازطی اورگان ولی
هرخطردین دیده سی واقف بوْلور
جان بغیشلارهردعاسی مرده گا
جمله موجودات عالم جلوه گر
بولِ اپروربیرخاصیت ذکرِمدام
سنّت سوم که پیدابوْلدی نور
اوچ تنّزل دین که اوْتدی مردپاک
هم مکدرلیک همه جهلدین چیقار[۴۸۱]

دیده لارگه امرِمعروف جلوه گر
شرع مثل اسب چون زین کرده دور[۴۷۸]
هم دلی لرزان یوروسه اسب تیز
یاچوگلخن اوچراگای یاگلشنی
صدقیدن دستیده یوْق کامل لجام
پای بندِ ملک وباغ وریشه دور

گورنی آستیده اپردی اسپ شر
ایزلاگین حالینگالایق مرکبی
اسپ خوب نی یوْل یوروتماِق اعتبار
علم بسیاروعمل یوْق نیم دَم
تادمیدین غرق اکسیربوْلسه خاک
یوْلنی بیلمای اسب شرمیناغنی کوْر
نابینانی اسبی آتیب تاشلادی
بی عمل کپتدی بودنیادین چوعور
اوستیغه مینگان کیشی عالی مقام
بی ترددَاصلی یورمس صبح وشام
تابویوْلدین کوْرمگای خوف وخلل
بنده نی حالینی قیلمس مختلف
بیربوْلوراوُل وقت ابدبیرله ازل
مردِهمت بابیده (ادهم) بوْلور
قالمَاگای آلدیده مخفی وجلی
مرد(عامل) بوْلدی چون(عارف) بوْلور
مردبوْلغاندین سوغون صاحب دعا
بوْلسه هرگزاصلی قیلمس دورنظر
ختم بوْلدی بعدازان فکرِتمام
مردکامل گاحقیقت رو بپرور
هیچوقت بعدازآن بوْلماس هلاک[۴۸۰]
کپمکه جاهل دورصف اهلیدن چیقار

---

[۴۷۸] بوبیتده معناجهتدن قیین چیلیگی بار
[۴۷۹] بول هم
[۴۸۰] هیچوقتی بعدازآن بولمس هلاک
[۴۸۱] هم مکدرلیک چوجهلیدن چیقار

www.ezgu.org

صاف بؤلدی دلده نخّوت قالمه دی هیچ کیم نخّوت بیلان یؤل آلمه دی
گربؤلایدیسنگ حقیقت گه یقین اوچ تنزل نی قولونگدین بیرماگین

حکایه:

نام پاکی(رابعه)،تاجِ الرجال اَیدی مردیغه خریدایت کهنه شال
قیلماگین تاَخیرمردحق شناس چونکه طاعت وقتی درکاری لباس
اَیدی صوفی قیسی رنگدین کپلتورای امرینگیزقنداغ دوشونداغ یؤل یورای؟
من سنی صِوفی بیلردیم نوردپب رنگ وبویی بوجهاندین دوردپب
باراپکان سن مردِخام وناتمام سن هنوزشدادوفرعون گه غلام
صوفی لرگه چون نی منزل دورنی کوی؟ حاجت اپرمیسدورطلب گه رنگ بوی
خواه نمدبؤلسون،خواهی کهنه شال اول بوتون بؤلسه یپتارسترجال
اصل صوفی دلق سجاده ایمس زینت دنیاده آماده ایمس
بیردقیقه باقی قالسه حالدین بهره وربؤلمس اومرداقبالدین
اؤلتومه سن مردشاهدبازدپک چون کؤرارده صوفی غمازدیک
راه آسانی ایمس،دوردراز کیمکه کپتی اصل کپتماق یؤقتوباز
بعضی کامل گا سفرلاربا قی دور (اویسی) دورحق انی مشتاقیدور
ریزش رحمت اپرورعلم لدن بیلدورورحق علمینی بی چندوچون
گنج گه باتگان پای بی رنج شدید نی مریدآلغای ونی بؤلغای مرید
تربیت بابیده ابن الوقت اپرور هرزمان صوفیغه عرشدین تخت[۴۸۲] اپرور
مردلرگه لایزالی دورکمال غرقه تشریف اپروردریای حال
کیمکه تاپدی ظل ابن الوقت نی جبرئیل دپک عرش گه تارتررخت نی[۴۸۳]
ای خُنک جانی گااسطرلابی بار نوراحمددین آنی مهتابی بار
بعضی لاربار دورتوکّل تاپماگان عقل حسی دین تنّزل تاپماگان
کؤرماگان یؤلنی کیشی کؤردیمِ دپسه مردابمستوربلکه اهلِ وسوسه
خلق گمان ایلارکه عارفلیک سهل هرمگس که قیلدی صورت نی بدل
گرمعین یؤقدو رازِ سینه سی خلق نی ایلتارخرقهٔ پشمینه سی

حکایه[۴۸۴]:

باراپدی صحرایی مردلاابال قویوب اپردی مفتی نی اوییغه مال
مالی حاجت بؤلدی کپلدی ناگهان مشغول درس اپردی مردنکته دان
دپدی بارمن گشنهٔ مانندشیر [۴۸۵] وقت تنگ کپلدی امانت لرنی بیر!

---

[۴۸۲] بوییرده هم (لفظی قافیه)ایشله تیلگن

[۴۸۳] اوشبو بیتده هم(لفظی قافیه) ایشله تیلگن

[۴۸۴] اوشبو حکایت کتابده بیلگی لنگن ایمس ایدی

[۴۸۵] دپدی بارمن گرسنه مانندشیر

www.ezgu.org

دیدی معطل مَن چنان مُخبربؤلای اورنونگامَن اولتورای حاضربولای
چونکه کارینگ لب قیمیرلاتماغ اپرور گاه- گاهی باش نی تیبراتماغ اپرور
مَن بوایش لرنی بغایت بیله من تاکه سَن کپلگونچه کاری قیله من
دیدی صدکشتی بوبحرده غرق دور سرنی تیبراتماقده چندین فرق دور
هرخری لبَ تیبراتوروگاه سر هیچوقت طاوس بولالماس اصلی خر
تیبراتیب مَن سرنی کجدین قایته من محض سرجنبان اپمس درس ایتامن
مردصحرایی نی بیلسون علمنی؟ اولکه کؤرگان بؤلمسه صدحلم نی
امرِمعروف نی نه بیلسون غول دد کؤر مادر زاد کپلغای تا ابد
کارتشریف دورواسرارِعزیز ناشناسا هیچ قالماس دورتمیز
گرتمیزهم قیلسه کج انگلاردلی چونکه نخوّت دورتمام حاصلی
نور اعظم دور ادراک بشر بؤلمسه دلده بشرطی خشم وقهر
جملهٔ تقلیدنی برهم اوریب سایهٔ پاک نبی گایؤل یوریب
همچنین ادراک نی ادراک بیل مردصالح نی خلل دین پاک بیل
کؤردیکه ناقابل وادراک یؤق معرفت بابیده جانی پاک یؤق
تاپشوروب دستیغه قویغان کاله سین دیدی خوش کپلدینک که ای مردامین!
بیله میزداننده علمینگ بیلگولوک سیزنی دیک کاملگاتصدیق بیرمالوک[۴۸۶]
یرتمادی جاهلنی هرگزپرده سین بیرتمای اوتدی رحمته اللعالمین
خلق غه پیغامبراثرِمعلوم ایتار کوه ثابت لرنی همچون موم ایتار
بومدارادورکه قیلدی لارنبی تاکه هرامت گالازم پیروی
قبله گاه اوّل وآخردوراول نوربخش باطن وظاهردوراول

حکایه:

خواجه قابل عارف تحصیل تمام برکتیدین بهره تاپغان خاص وعام
رابطه وقتیده نوردین تؤلدی رنگ آیدی صوفی لارگایوزومغه قرانگ
کعبهٔ مقصودپیرایه م منی نوربانی اپرورسایه م منی
همچنان تابنده من بدرِ منیر کیم یوزیمنی کؤردی،کؤرماستورسعیر
جمله تاپتی لاررموزپیرنی تاکه کؤرگای نوردین اکسیرنی
هرکیشی قربیغه لایق پیش وبس انتظارِروی اول صاحب نفس
کوزتیکاراپردی گداوپادشاه کس نی بیلسون کیمغه آچیلغای بوراه؟
رابطه اتمام بؤلدی آخری آیدی بیرصوفیغه اول صاحب دلی[۴۸۷]
باشدین ایاغیمغه نورچلتنی قیسی رنگ وبوده کؤردینگ لارمنی
بیری ایدی نوجوان تازه روی عنبرین گیسوی همچون مشکبوی

[۴۸۶] سیزنی دیک کاملگه تصدیق قیلگولوک
[۴۸۷] قافیه بیر-بیربیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

بیری ایدِی موسفیدخضروقت رنگ پاکینگ همچنان سلطان تخت[۴۸۸]
دېدیلارسن هم درست دورکؤرگنینگ ای بامعنادرست کؤردینگ منینگ
بازبیرصوفی دېدی:ای رهنما! من سنی کؤردوم چومانند[۴۸۹]عیسا
بیری ایدی من پیریمنی بارها رویینی کؤردوم مثال مصطفی
آری کؤرگان لرنی مطلق دېدیلار هرکیشینی کؤرگانین حق دېدی لار
هرکیشی حالیغه لایق ای غنی! آچاراېردی ییریوزیغه دیده نی
لیک بیررنگ اېردی اول ذات شریف خلق نی ادراکی بؤلدی مختلف
سایلی ایدی: که ای سلطان راه! بونیچوک سربؤلدی ای صاحب دعا
جمله سی کؤرماغده بیرصورت اېمس یابولارنی دیده سیغه گردخس
همچنان ایدی اوشال صاحب وصول چونکه طالبلرگاباردوراوچ نزول
هرکیشی ادنی ده دورادنی کؤرِر دېدی لاربومعنی نی خیرالبشر
کیمکه اوسط کؤردی ادنادین بری بلکه ادنادوراوخلق نی چاکری
اولکه اعلی کؤردی اوسط دین جدا راه اصلی دورمزین بارگاه
هیچکیم حالاتانیماب دورمنی هرکیم اوزنفسیغه تیکان دیده نی
چون قیامت هم شوطرزدورای(امین) ایتگاباقفان ایتنی کؤرگای بیل یقین
جانی کامل نورچلتن نی کؤرار زنگاهرکیم بنددورزننی کؤرار
دلگه مایل بؤلسه هرجنسیغه یار روزمحشرحشربؤلغای آشکار
کیمکه هندولاربیله یاری اېرور[۴۹۰] روزمحشرانگاگرفتاری اېرور
مهراسپی دلغه بؤلسه کارگر روزمحشرجانی اسپ بیرلن قؤپر
کېمنی که جان ایزلاسنگ کؤرسنگ دوست سن آنی بیرلن قؤپارسن مغزوپوست
دوست توتسنگ عارف کاملنی سن تانگلاعارف بیرله قؤپگونگ بیربدن
هرکیشی اوزقُربیچه کؤردی منی هم فقیروپادشاه وهم غنی
وادریغابیرشناساتاپمه دیم نفسی اؤلغان مرددانا تاپمه دیم
یؤق اېکن مجلس ده بیرسالارمرد دیده آچسه مردصاحب اهل درد
یؤق اېکن کؤنگلوم دیگان قابل مرید گاه ایتسام وعده دین گاهی وعید
ساعتی باراېردی بیرشوریده مرد چون سروردینی باسگان چنک وکرد[۴۹۱]
اول ندیم بازاریغه بؤلغان ندیم دېدی ایخواجه بوصف ده باراېدیم
روی پاکینگاقیلوراېردیم نظر حقدین اوزکؤرمادیم چیز دگر
شیخ ایدی لارمصاحب بارایکان شکرلله یخشی طالب بارایکان

---

[۴۸۸] شومساله ینه تکرارلنگن

[۴۸۹] ایکی اوخشه تیش سوزی یانمه–یان ایشله تیلگن

[۴۹۰] شعرنی وزنی سکته

[۴۹۱] چون سروروییني باسگن چنگ وگَرد

www.ezgu.org

مَنکه نورِپاک مرآتم بوکون بی صفت،بی ذات بی فعلم بوکون
کیم تنّزل لارَگاقالدی مضطری ذاتیغه مضطراٍبرورچشم خری
نام حلوابیرله کام بؤلمس شیرین معرفت نی شربتی نی ایزلاگین
هرکیشی اوزاسمیغه مغروردور اول مسمی دین همیشه دوردور
اصلی کامل گامسما دورایمان چون نظرایمانغه اَیلارمعنی دان
تیل بیله اَیتماغ معنی بیلماسه لیک خوب بیلسه،بیلورنی بیلماسه

حکایه:

بار اٍیدی اعرابیی بیدستگاه بیر بساطی بار وهمراه آشنا
جانی وجسمی همه پیونداٍیدی آشناسی یاری و فرزنداٍیدی
اوتتوزییل چالاک اوقوتدی بس آنی هرمسائل دین دلی بؤلغان غنی
اوتتوزییلدین سؤنگره ناقابل پدر چرلادی فرزندینی دٍیدیِ: جگر!
هیچ نعت وعلم دینِ بیلدینگمی سَن؟ اول پسرایدی سورانگ مَن اَیته مَن
دٍیدی:(لااعلم) نی اَیت مردنکو! مِردبیلمایمن دٍیدی وروبرو
دٍیدی سَن جانیمنی قیلدینگ بس که تنگ مَن سخن سوردوم که بیلمایمن دیسنگ
اوردی صدچوب واوییدین قاولادی راست حرف اٍبردی مونی کیم انگلادی
گوش ناقابل گاتفسیرکلام همچنان آتش تیکارزهرآب جام
لیک دانانگلاسه فضل وهنر جان قولاغی بیرله انگلارراهبر
هرنیچوک دل لایق نسبت اٍبمس نسبتِ حق داخلِ علت اٍبمس
اولکه علت تاپدی نقصان وضرر بوی اَیماندین چوتاپمس دورخبر
اٍیخدایاسَن خبردارایلاگین گلخنیمنی عین گلزارایلاگین
سَن کٍبتاروقتیمده ایمانیمنی بیر تابؤلای دریای بی پایان گاسیر
هم شریعت هم طریقت بحریدین باخبرقیلگین حقیقت شهر[۴۹۲]یدین
رازدارکوچهٔ اخلاص قیلِ مژده بیربندنگنی خاص الخاص قیل
ای شهادت شربتیدین اَیله بخش نوربیرنگینی قیل کؤنگلومغه نقش

حکایه:

دٍیدی بیرمردی امیریگابجان مونده عصیان خوب مویاگنج گران؟
اَیدی نعمت گنج عصیان بداٍبرور اهلِ عصیان درگهیدین رداٍبرور
هیچ عاقل ایزلامس عصیان نی هم مونده عصیان ایلاگان تارترالم
اَیدی من کامل بیلاردیم شاه دٍیب قیلوراٍبردیم تعظیمی آگاه دیب
بوعجب تحسین منافق رودوسَن موی کَلب وگُرگدین بدمودوسن[۴۹۳]
بؤلسه دنیایخشی وعصیان یمان ایلته سَن گورونگاعصیان گران

---

[۴۹۲] بوییرده هم (لفظی قافیه)ایشله تیلگن

[۴۹۳] دورسُن

www.ezgu.org

کبته سَن دنیادین آلمای نیم جَوی نه چوقۆلغه کهنه کبردی نه نَوی
نابیناگایۆق شکستیدین خبر یۆل یورارده قبض و بسطیدین خبر
توبه قیل عصیاننی قوی،ایمانئی تاپ گربۆلای دیسنگ بویۆلده عقلِ صاف[۴۹۴]
هیچ کیم کامل بۆلالمس عقل بیلن نوردانش نی تاپالمس نقل بیلن
کیمغه واردبۆلمسه بواوچ نزول بنده جمعیت گه بۆلمسدورقبول
بیرنزول فانی اِیدی(بلعم) گاچون کبتدی زودجانی سقرگاواژگون
بیرنزول باقیدو(برصیصا)گه هم طاعتی وقت کبتارده بۆلدی غم
دوستلارنی حق دین اوزگارآهی یۆق کیمکه دشمنَ دورآنی پروایی [۴۹۵]یۆق
هیچکیمنی توشماسون پاییغه دام پایی باغلاندی قویالمس مردگام
یامثال کرم پله بنداېرور کیمکه دنیابرگیغه خُرسنداېرور
دشمنی جانی بۆلوراول برگ لار بلکه هربرکیغه چندین مرگ لار
اهل دنیانی که کرم پیله بیل [۴۹۶] کاروبارین مکرودامی حیله بیل
حیله باروحیلهٔ موشیِ اېرور گُربه نی دستیده ناخِوشی اېرور
حیله گرتقدیراېرورسن بیرمگس حیله گردین بیخبرسن ای برص[۴۹۷]
سرنوشتی نی پیامبربیلمه دی تقدیری گندم اېدی گندم بیدی
حیله قیلمای اوتدی بابای کلان قالدی فرزندلارگاحیله بدگمان
بوسخن نی هابیل وقابیل گااَیت یۆل یوگورآلدینگده جردوربراوراِیت[۴۹۸]
اولکه مردکامل ودرویش دور ایلانای اندین که دوراندیش دور
راز دارِ احمدِ مختار قیل ملک دل نی مخزن اسّرارقیل
هم شریعت هَم طریقت نی توزات بندهٔ راه حقیقت نی توزات
دیده بیرگین نوربانیغه غرق تاقیلای نفع وضررنی بازفرق
سنّت اوچ یۆلنی قیلگین جلوه گر قیل نبی نی مسلکیدین باخبر

حکایه:

خواجه ای باراېردی بیرصاحب دعا[۴۹۹] قحط سالی کبلدی کبینیدین وبا
شهر(کوفه) گاتوشوب شورش سخت بعضی لرشهردین کوتردی بازرخت
کاملی کبلدی عزیزنی آلدیده قیلدی نوحه آه اوروب آبِ دیده
شیخ فریادِاومردنی انگلادی دردناک آه سردنی انگلادی

---

[۴۹۴] بوییرده (لفظی قافیه) ایشله تیلگن
[۴۹۵] بوییرده هم(لفظی قافیه) ایشله تیلگن
[۴۹۶] اهلِ دنیانی چوکرم پیله بیل
[۴۹۷] بوبیتده هم(لفظی قافیه)ایشله تیلگن
[۴۹۸] بوییرده قافیه لربیر-بیربیلن ماس کیلمیدی
[۴۹۹] باراېدی بیرخواجهٔ صاحب دعا

www.ezgu.org

چیقدی اویدین عارف صاحب دعا
انبیاًنوراٍبردی،نورلامکاَن
جمله دین کٍتگان تمامی آب ورنگ
تابکی تارتسین بولرجان رختی نی؟
شیخ چیقدی خانقاه نی اوستیده
عالمیِ نی کؤردیِ براندیشه کِار
شیخ اَیدی مثل اولِ سیاره سَن
دٍبدی باراٍبردی منگاهفده پسر
بیرفقط باشیم قالیب دوربی وطن
شیخ ایدی:بارسنگ ای تحصیل تمام
بیزبیلایدوک واحدبی انتها
عالمی اَیدی که کافربؤلدینگم
مغرب ومشرقده خالق بیراٍبرور
اَیدی اول عارف گاای احوالی تنگ!
کیم قضادین قاچدی اَیریلماغدور
توبه قیلدی عالمی شوریده دل
ینگی بیلدیک بورموزنی پارسا
اهل شرکت گاایمان لازم اٍبمس
صاحب انجام شرع من دٍبدیلار
نام شرع باروعمل هیچ بیرده یؤق
صوفیلیک مغرورطاعاتی اٍبمس
بعدازان قؤل آچتی شیخ قیلدی دعا
شرکت خلق دین وایمان نی بوزار
کیم بواوچ سنت نی مضبوط توتمه دی
عالمی اندیشه ده کؤپ اوردی دست
ورنه دایم در گشاده بار گا
آنچه شرکت لاربومشت خاکدین
جانی آگاه غه نیِ لازم شرکتی؟
هرزمان یادیغه کٍبلسه بحرِحال
ایکّی عالم نی نگینی دورعمل

دٍبدی مطلبدین گپورای مردراه!
حکمیده اٍبردی زمین وآسمان
خانقاه دین زودچیقیب بیرون قرنگ
تارته دورجاییغه بارورختی نی
مغرب ومشرققه سالاردی دیده
پشتیده وزمین کؤتارگان باری بِار
رخت بارینگ قیده آلیب باره سن؟
مادری بیرلن همه قیلدی سفر
بوشهردین اوزگاشهره باره من
خالق اول شهرگاٍیتکورسلام
نواٍبشیتدوک ملکیده خالقِ خدا
بیزسنی رهبربیلاردیک محتشم
ایکّی بیلغان خلق هم کافراٍبرور
تاشله رختنی حقنی ایکّی بیلمسنگ
ذات حقنی بنده دورِبیلماغدور
اَیدی عالم شیخگا:سنهم توبه قیل
بی عمل لیکدین اٍبرورقحط ووبا
شرک داخل بؤلدی طاعتِ لارعبث[۵۰۰]
تیل بیلن خلق اهل شرع مَن دٍبدیلار[۵۰۱]
حشرنزدیک وجدلِ هیچ بیرده یؤق
نام مغرورصوفینی آتی اٍبمس
بؤلدی برهم قحط سالی هم وبا
اهل شرکت نی نبی بددیب دولار
جانی چون بحربقاگاٍیتمه دی
بنده نی نقصانیدین دورقبض وبسط[۵۰۲]
بنده نزِدیکدورِمدام غفارگا
سربراوِردی سست وبی ادراکدین
چون آلارغرقاب نوررحمتی
سن بواوچ سنت نی مردیادینگگه آل
مخزن دنیاودینی دورعمل

[۵۰۰] بویبرده هم(لفظی قافیه) ایش آلینگن
[۵۰۱] بوبیتده قافیه سی یؤق
[۵۰۲] اوشبو بیتده هم(لفظی قافیه) ایشگه الینگن

www.ezgu.org

هرعمل غه خالصاً نیت کیراک مردنیت قیلدی باهمت کیراک
هرکیشیغه بۇلمسه اوچ یۇل تمام بندّ شیطاندو،شیطانغه غلام
بعدازان گنجی نی بېردی لایزال گنجِ ایمان،گنج تقوی انگلاب آل!
هرولی دوروقتیده سلطانِ روح اولیاًغه بیراېرورصحراوکوه
آیدی بوسوزنی نکوخیرالبشر: اولیادین خالی ملک یۇق ای(عمر)
دیده میزیۇقدورتانیگودېک آنی هیچ وقت بی قطب اېمستورمسکنی

حکایه :

(خواجه شادی)دین بیراوقیلدی سوال اهل ایمان قیسی دوردریای حال؟
دېدی صحراگایورومن کۇرساتای تاکه غفلتلیک دلینگنی اویغاتای
سست سن عقل رسنده سنده یۇق اهلِ ایمان کۇپتو[۵۰۳]دیده سنده یۇق
بایگی شوریده صاحب دردنی شیخ صحراگاچیقاردی مردنی
کازۀ کۇردی بیابانیغه طاق رازنی بیلماقله مردِاشتیاق
شیخ ایدی:آچ دیدنگنی ناتمام دیده آچدی مردنی کۇردی درقیام
ایدی:قیرق تورت ییل بۇلوبتورنیکنام سجده گایېتکونچه یۇق اهلِ قیام
نی انگه نان ونی لقمه چوخور[۵۰۴] نی بومحتاج فتیرونی تنور
قوّتی حق دورودایم قوّتی باره تورگان جایی حقنی عصمتی
نی چوصبحی نی تانیدورنی چوشام مست ذات الله اېروراهلِ قیام
ناگهان بارسنگ حضوردین قاله دور چشمی معدنهای نوردین قاله دور
کوه طورآلدیده سرگردانِ وزار جنتی لارسایه سیغه انتظار
(عقلُ کل) بیرلن یېتارسن ایجگر (عقل جزوی)عقل کل آلدیده خر

حکایه:

(فخررازی) مجتهدی باراېدی ذات واجب گادلیلی[۵۰۵] باراېدی
از برای ذات اثباتِ جلیل جمع آیلاب اېردی اول صدلک دلیل
جان چیقاروقتیده بیری قالمه دی بیردلیلی دلپذیری قالمه دی[۵۰۶]
کېلدی شیطان چرخ اوریب چنگ سالگنی فخررازیدین ایمان نی آلگانی
سینه سیدین علمی کېتدی بۇلدی لنگ کوزنی نوری کېتدی واحوالی تنگ
کس یباردی(شیخ نجم الدین)گا اول خادم خاصان لریدین بیررسول
دېدی بارسنگ آیت که حالی تنگ اېرور پشه فیل غه همچووقت درجنگ اېرور
دیۇقتالی کېلیب چنگ ساله دور قورقه من قۇلدین ایمان نی آله دور

---

[۵۰۳] کۇپدور

[۵۰۴] نی انگه نان ونی لقمه، نی چوخور

[۵۰۵] اوشبو بیتده هم لفظی قافیه اېشله تیلگن

www.ezgu.org

اَیدی بوتیل بیرله غوثِ روزگار
دیدیِ علم متّصلی قالمه دی
شیخ اَیدی لرقۇلیم تیکمایدوبس
غمغه اَیلاندی بویۇلده روزِعید
هربیری نی طاعتی عرش دین بلند
غایبانه بیر دعا انگا یېتار
دوربۇلدی جمع شیطان لشکری
اوردی چندان اۇزینی مردخُنک
مجتهدِ وقت بۇلدی آتیمیز
اولین حالی بویۇلغه توشمادوک
وقت تنگ کېلدی نی بۇلغای حالیمیز؟
چیقتی حسرتلیک تنی دین جان پاک
علم کسبی بۇلسه گرچه آفتاب
علم کشفی دوروایمان نی نوری
جان تصدق قیل کمالات ایزلاگین
کیمغه تیکسه همچنین معمورعلم
اول وآخربوییرده بیربۇلور
نوربۇلورایکّی جهانی سربسر
کېتدی دنیادین اوشال صادق امام
علم کشفی پرده دین بیرون اېرور
پیرگاتاپشورحل-عقدینگنی دوام
حاصلی هرجزو،کل گاباره دور
سن که امت سن رسولدین قالماگین
پیش توتگین آخرت نی کارینی
علم کشفی بۇلسه چون هرکیمغه یار
سایۀ پیردین اېرورلطف ولی
ذره کۇرسنگ یۇلده اثبات ایزلاگین
حلقۀ هرشیره مردگاقۇلنی اور

حکایه:

(خواجه محمود) سرخسی نامور
اَیتوراېردی همچودل پیوندیغه
ای پسرعلمی طلب قیل دلپذیر
کشت دیگردین طلب قیلماق خطا
دَمبدم قۇپگین عمارت تازه قیل
بودلیل لربۇلمه دی انگابکار
خاطریده نیم دلیلی قالمه دی
تاکه انگاحامی بوسم بیرنفس
کېته دورامروزتوقوزلک مرید
لیک ایمان ایلتماغده جمله درکمند
خشک کېتمه بیرعصاانگایېتار
فخررازی تاپدی ایمان جوهری
وادریغاچوب خشکچه بۇلمادوک
یېتمه دی منزلغه هچ اثباتیمیز
مردِحقنیِ کینی دینِ ایرگاشمادوک
حامی سن بۇلگین قلونگایاعزیز!
تاپدی پیرنی قربیدین ایمانِ پاک
جایی کېلدی علم کشفی گاحجاب
هم بدننی شمعی دورجان نی نوری
کۇرسن دیدنگامرآت ایزلاگین
ایکّی عالم نی پُرایلارنورعلم
مردکامل صاحب اکسیربۇلور
قالمه دی اول بنده گانقشِ بشر
انگاتوشدی سایۀ صاحب مقام
مونده کېلدینگ کل هستلیکنی یېتور
صوفی لارنی شرطیدورفکرِتمام
کېمکه اُمت دوررسولغه باره دور
اۇزگامسلک لربیله یۇل آلماگین
کۇپ عمارت قیلمه تن دیواری نی
ملک دلگاتیکماگای هرگزغبار
یۇلده بیکاراولتومه(عبدالعلی)
مستحق لردین کرامت ایزلاگین
کونده مېنگ یۇل توبه قیل،ایمان کېتور!

هم بودنیاهم اودنیاراه ور
شیخِ کامل اول عزیزفرزندیغه:
تاکه مُضطرلیکده بۇلغای دستگیر
هرکیشینی اۇزیغه بیرسون خدا
ناله های دردبی اندازه قیل

www.ezgu.org

بوجهان اصلیده بهبودجاییدور[۵۰۷] نفعیدین قوْل اوْزماگین سودجاییدور
یاقه چاک ودیده نی نمناک قیل مرگدین اوّل اوْزینگنی خاک قیل
آته غوث الوقت بوْلسه محتشم اوغلیغه یپتماس اوگنجدین نیم درم
کارچون وقتیدین اوتمای کارقیل سن عمل نی وقتیده بسیارقیل
کیمکه ایش قیلدی بویوْلده سودمند روزمحشرجِمله دین بوْلغای بلند
عزم عقبی ایلاسنگ ایش تیزقیل مفتی دورسن شبهه دین پرهیزقیل
مونده کپلدینگ این وآندین قوْل کوْتار سعی قیل،نام ونشاندین قوْل کوْتار
سعی قیل دلنی عملغه قابل ایت سن که هرایش باشلاسنگ تحتیغه یپت
کارنیمکاله عقوبت آرتورور چون کپتاروقتیده علت آرتورور
چشم اگردردقیلسه دست کوتاه قیل زخم دست اول کوزگابوْلغای مثل میل
تیغ برادپک تیکاراول کوزگادست قیلمه مالش مردمک تاپغای شکست
دلنی غفلت باسسه قوْپگین توبه قیل! توبه لیک خلق هیچ بوْلمس دورذلیل
سن بواوچ سنت نی بیلگیل مغتنم ورنه گُرگ اوستیده دوردایم غنم
بوسبب دین ایدی لارچون مولوی قطب ربانی و غوثِ منتهی:

***

«ای ضیاً الحق حسام الدین بیار این سوم دفترکه سُنت شدسه بار»
شدزاوصاف تو،اوصاف جلیل زآتش نمرودبگذرچون خلیل
ساقله مخفی سرّنی هرییرده یره ر همچنان بوْل صاف مانندقمر
شمس دورگردحوادث دین بری نورپاک نسبتی پیغمبری[۵۰۸]
غیرنامحرم دوشونداغ نورگا بلکه نصرت بخش وهرمنصورگا
گریپتوشسه دلغه اوصاف کمال تاابد باقی اپرورکوْرمس زوال
چون که تبدیل تاپدی اوصاف بشر سایه سیدین سردبوْلورنارسقر
چون که قابل گانی لازم آتشی؟! نارکپلدی ازبرای سرکشی
آتش نمرود اپرور کبر و منی کبر کپلدی نور لرنی دشمنی
توشسه آتش ایچره هرآهن ربا خوی آتش نی کوْتارگای جابجا
زودکپتارآهنلیگی آتش بوْلور خواهلاسه هرجنس لرنی کویدورور
اصل تبدیل بوْلدی اول ناری بوْلور[۵۰۹] بلکه آهن لیگی متواری بوْلور
مؤمنم[۵۱۰] وصافینی قیلدی بدل نورگاباشلرطاعت علم وعمل
ختم ایتاراوّل گه جستجویینی زودکوْتارگای تاخدانی نورینی[۵۱۱]

---

[۵۰۷] بوجهان اصلی نی بهبود جاییدور
[۵۰۸] نورپاکی نسبتِ پیغمبری
[۵۰۹] اصلی تبدیل بوْلدی اول ناری بوْلور
[۵۱۰] مؤمن هم

www.ezgu.org

کعبهٔ مقصودآنی رویی بؤلور باره– باره اول خداجویی بؤلور
کبرونخوّت دین دلی مر دوداپرور کبرونخوت آتش نمروداپرور
تا قیامت صالحات آدمی هیچ بؤلمس دورزیاده نی کمی
چون که نوری دمبدم افزون بؤلور ملک دلدین غیرلربیرون بؤلور

حکایه:[۵۱۲]

(خواجه نجم الدین) که شیخِ اهلِ نور مجلسیده کؤپ اپدی اهلِ حضور
آچدی اوصاف خلیلدین دفتری خانقاه ده بؤلدی برپامحشری
همچنین اَیدی اوشال صاحب خبر آتش ابراهیم گاقیلماب دوراثر
باراپدی مجلس ده ترسامردکی اول منافق روی اپدی کانِ شکی
گفتگوی شیخدین بؤلدی ملول دپدی بوسوزنی کیشی قیلمس قبول
کوهلرطاقت قیلالمس لخت – لخت نرم بؤلورآتش گا توشسه سنگِ سخت
بونیچوک حرفِ محال بی ظهور؟! شیخ چون یاران لاریغه ایتادور
عقل کوته لاربوسوزنی خوب بیلیب شیخ نی الدیده گردن خُم قیلیب
مَن بواسرارات [۵۱۳] نی روشن قیلای شیخ جوابینی حقیقت دین بیلای
دیده دین هرقیسی یاشی آقوزیب نوحه دین هرقیسی اؤزینی اوریب
دپدی:ای کامل عجب یؤل آله سن بحربی پایانغه خلق نی ساله سن
بوسخن نی اَایتگانینگ مرغوب اپمس شیخگاجوش اوردی غیرت دپدی بس
قیسی آتش اپردی آتش نمرودی برگ ناشی اپردی وبرگ خوشی[۵۱۴]
بیرسخن اَیتگین که عقل ایتسون قبول نه فروعی باربوسوزده نه اصول
گراینانمایسن معین کؤرساتای دیدهٔ تحقیق نی آچ مَن کؤرساتای
صوفیغه اَیدیکه قوْپ(عبدالعلی)! توک منی جامه م گاچوغِ متقی[۵۱۵]
سالدی دامانیغه چوغِ آتشین اَیدی لارترساگاای کؤرزمین
نارشول ناراپردی کان دوداپدی که شوآتش،آتش نمرود اپدی
دامنیمنی کؤرکه دریای شرر اوت منی جامه مگاقیلمایدوراثر
مَن نبی نی کمترین اُمتی قیله من مثل خلیل دپک غیرتی
اولکه پیغمبراپرورصاحب نظر انبیاًگااوت قچان قیلغای اَثر؟
لیک عقل ماضی دوربیکاردور رمزحکمتهای قدرت باردور
قدرت الله کُل جنس دین کپلدی فرد عقل مثل قطره دورقدرتگاگرد

---

[۵۱۱] بویپرده هم قافیه لر ماس توشمه گن

[۵۱۲] اصل نسخه ده بو(حکایت) لرمتنلربیلن قوشیلیب کُتگن

[۵۱۳] سّر/اسرار/اسرارات(جمع الجمع)

[۵۱۴] قافیه لر بییر–بیربیلن ماس توشمه گن

[۵۱۵] چوغ منقلی

www.ezgu.org

کیم شناسادوربویؤلده بارها کاروباری صدق واخلاصی دعا
انگلادی ترساؤزینی اوردی زود بؤلدی ظاهرقدرت ورازودود
شیخ ایدیلار:که رنجوردگر بیزگاقالمابدوراوصاف بشر[۵۱۶]
دیدی اول کاملگاقنداغ یؤل یورای؟ لقمه بخش سن بلکه ایمان کیلتورای
بیزهمه داننده ارشادمیز نارنخوت دین همه آزادمیز
سینه میزده آتش عشق جوش اورور خواهلاسه دوزخنی یکسرکویدورور
خرمن آتش بؤلوربویؤلده سرد تاریمیزدین توشسه اول ناریغه گرد
بیزگاکیلدی آیت برداً سلام جمله عنصرلرمزاجیمغه غلام
نورحقنی کویدورورمی آتشی؟ اولکه آتش گاکویاربارددورغشی
هیچ احمرنی چوروتماس دوربونار چونکه یؤلده رنگی زردوعجزی بار
کیم تضرعدین بؤلوبدورجانی سیر شمس ایمانی بقاآلدیده شیر
وقت کارینگ دورایمان کیلتوراخی! تابویؤلده بؤلماگای سن دوزخی
گربؤلایدیسنگ ایماندین باخبر کوزگاتارتگین گرد(مازاغ البصر)
لیک بیزدین سنگابوتکلیف دور بیزدین ایتماق سنگابیرتشریف دور
دیدی اول ترسامداریم قالمه دی یؤل یورورده اختیاریم قالمه دی
جان تصدقدورکه جان قیلسم دریغ خواه ساقله،خواه ساتگین یاکه تیغ
اؤلسه دانایانیده دون همتی یاپار عیبی نی نکو لر دولتی
بیردعاایلانگ که شونداغ بؤلمسون هیچ یمان آلدیده یخشی اؤلماسون
اخری اول مردکیلتوردی ایمان توتدی دستینی اوشل غوث زمان
باتوکل حق نی قیلدی متکا بؤلدی سرداران خاص اولیا
چون خلیل دیک دست اوریب مقصودیگا جانی کویمس آتش نمرودی گا
بورموز(ابدال) لرنی حالیدور ناشنا سا دیو نی حمالی دور

حکایه:

(خواجهٔ بهلول) عزیز راهبر سوی مغرب گاقیلور اپردی سفر
همدمی تاپدی که کوپ کاهل اپدی دین گا سست ومردناقابل اپدی
بیردمی بؤلمس ایدی شیخ دین جدا خاطریده یوق اپدی خوف خدا
آخری ایدی انگااول راهبر: بیزنی بیرلن سن بؤلالمانگ همسفر
بیزکثافت لیک ضررلیک بنده میز! یؤل ییتورگان مردرهگه رانده میز
اوچرامه بیزدین کثافتلرتیکار! ای مسافربیزدین علت لرتیکار!
هرکیشی بدگاقوشولسه بدبؤلور درگهٔذات خدادین ردبؤلور
بیزگاهمدم بؤلمه،ایمانینگ کیتار بیرمسافرسن عزیزجانینگ کیتار
بیزگاقیلغان بایگی عهدینگنی بوز یؤل ییتورگان عامی شیخدین کؤنگل اوز

[۵۱۶] بیزگا قالمابدور چواوصاف بشر

www.ezgu.org

شیخ گامعلوم اہردی گمره بیلمه دی دامنی شیخ دین دمی اَیریلمه دی
شهریغه توشتی اوشال غوث آدب شه قیلیب اہردی عزیزلارگاغضب
قازیب اہردی لارکه سیصدگزتنور اول تنوراہردی چنان اتش گاپُر
کۆردی لردرویش نی ایلتیب تاشلادی کیم سلامت چیقدی اول شه خوشلادی
کیمکه کذاب اہردی کۆیدی کېتدی باز هیچ معلوم بۆلمه دی پایانِ راز
شیخ گا الهام بۆلدی غیب دین ذات پاک بیچون وبی عیب دین
دِیدی سایه نگ قبله گاه دایمی سنگاتیکدَی جوهرِابراهیمی
مَن چودوستیمنی خطردِین اوتکارای دایماخوف وضرردِین اوتکارای
تیکدی غیب دین جوهرِانواردین هربلاباشینگاکېلسه قورقماگین
نااَمیدی کفراہرورقیلگین امید قهریدین لرزیده بۆلگین مثلِ بید
بۆلدی معلوم شیخ گانفع وضرر سرشهرِشاه دین آلدی خبر
نیم روزی یېتدی اول دروازه گا زودبویوردی لارمبارک کازه گا
دیدی خلقنی کاری سردرگُم اہدی چون تنورشاه بی هیزم اہدی
زودتوزاتینگ آتشِ درجوش نی چون سالینگ آتش کا،مله پوش نی
کیمیاموٴمن مودورمعلوم بوسون بۆلسه مس کویسون وکېتسون گُم بوسون
شیخ رحمت گاپُراہردی هردمی کوهِ آتش کېلسه نیم جویۆق غمی
کۆردیکه شیخ تاپادورسوزوگداز لرزه توتدی شیخ نی همراهینی باز
اَیدی کامل:کېل ای مردفقیر ! دامنینگنی بّبراوریب آتش گاکیر
اَیتیب اہردیم مَندین علت لاریۆقار منگاایرگاشمانگ کثافتلریۆقار
بنده لیک بیرموگایۆل یورماق کیراک وعده قیلغان عهدیغه تورماق کیراک
توبه قیل بیل باغلای صاحب ضمیر! عرش ده روحانی لاردورمنتظر
پاک همت لارنی عیسی کۆره دور جبریل حالاتماشاکۆره دور
کۆراہدیِ مردمنافق روی هم اہدی اول کامل گاهمراهینگ ایمم
باعث سَن ساقلامایمن تنده جان هندزندک[۵۱۷] اوتغه کیرسام رایگان
پیشِ توت ای مِرد،اۆزکارینگغه بۆل وقتِ سوداوتدی بازارینگابۆل
جنسیّت یۆق مَنده سندېک مردگا آب هم جنس یۆقدوهرگزگردگا
اهل ناموس مَن هوادارجهان مثل کرگس گانی لازم استخوان
هیچ عاقل جانینی قیلمس سبیل کیرماگای آتش گاهرگزبی دلیل
مَن چنانِ مرغی که حدنی طالبی کیچه کوندوزبال وپرنی[۵۱۸] طالبی
شونچه اَیدی قاقتی شیخدین دامنین بارمادی عارف نی گِردیغه یقین
باراہدی باقی آنی اَماره سی مثل ابلیس کج توشوب نظاره سی

[۵۱۷] هندوزن دیک

[۵۱۸] قافیه لر بیر- بیربیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

رهبری باراہردی همت یوْق اہدی روحیغه حق دین هدایت یوْق اہدی
صیقلی اولده تاپمابدوربوروح بِوْلمه دی کنعانغه درگیرسعی نوح
گرچه ظاهراہردی آتش لیک تنور اَمرپیراہردی کمالِ بحرِنور
امرپیراہردی اوّل آتش گاضیاً صدشررنی قیتاروردی اَولیاً
چشم گردآلوده اِدراک اہتمه دی قصدی درددلگاهرگزیہتمه دی
دامنین براوردیِ ابراهیم صفت سینه سی دریای علم ومعرفت
کہردی آتش گااوشال احمدنما سردبوْلدیِ آتش کبرجابجا
بوْلدی آتش نی مزاجی مُختلف ازبرای قربت روحِ لطیف
پاکی اخلاص دین تاپدی مدد مردبی اخلاصگایوْل یورمق نیحد؟
بعدازان چیقدی چوآتش دین بیرون ناربیرون نی بوزر،سوزدرون
پادشاه گا یہتدی شایسته خبر چیقدی مردی ناردین مانندزر
بوْلدی پامالِ تنورِ نارهم خاطریده قالمه دی نیم جوچه غم
جان پاکی کُل حوادث دین جدا مثل جان پاکی همچون مصطفی
شه بویوردی کہلتورینگ آزاده نی توبه فرمامردکارافتاده نی
بارهاقیلدیم بویوْل نی امتحان کاروان بسیاردویوسفی نهان
مِن حقیقت دان کوفینی تاپای اصل قصدیم شولکه صوفینی تاپای
اَیلادیم بدلارنی کُل آتشگه غرق حق وباطل شادبوْلغای موچوفرق
شکرلله منگادولت بارایکان رهنمون تاپدیم ایمانیم بارایکان
اوچرامای کہتسایدی[519] اول آزاده مرد کیمدین ایزلای اہردیم آخرده بودَرد
سعی ایتیب آلدیغه یہتکوردینگ مَنی اول اہروردلِ و دیده م نی روشنی
اَیدیلارَ بهلول دانا گا کسی قیلدیلارشه نوری،تنوردین مُخلصی[520]
شه نی کوْرمانگمی مبارکرواہرور کامل وپردیدهٔ خوبرواہرور
شیخ ایدی شه نی کوْرماغ ناروا بوْلمسه همجنس بوْلالماس اشنا
مظلومی ظالمنی کوْرسه عیب اہرور اصلِ مظلوم خلق دریده جیب اہرور
کیمکه تاپدی شاه دین اِکرام وجود اوزگاشه نی آلدیده قیلمس سجود
خالق بیچون دوشاه بی نیاز دیده میزگاپشه دورشاه مجاز
تن که نور دین تاپسه چندین آب ورنگ نی ضررآتش قیلورتیروتفنگ
کویدورورآتش اوشنداغ بنده نی خاطریغه کہلسه صدکبرومَنی
تسکین اِیتگای شاه نی آرامینی شاه گایہتکوردی لرپیغامینی
سودراتیب باردی اوشال منزلغه شاه تاپمه دی اول شاه نی اِدراکی راه
چرخ اوریب اَیتوراہدی بهلولِ مست مات بوْلدی عقل هرآتش پرست

---

[519] کیتسه-ایدی

[520] بوبیتده هم عادتدگیدک لفظی قافیه ایشگه آلینگن

www.ezgu.org

اَیتوراہردی بوسخن نی اول امین
جوش وحدت بحربِی پایانی دین
آتش و آبیم منی بنده م اہرور
شمس و مهتابیم منی بنده م اہرور
کمترینِ بنده دوربوبادوخاک
مست نیمساعت ایرمیش آبِ تاک
کیفیت نی سعی قیل دیندینِ تیله
تاکه آهنک عرش گاسالغای زلزله
شول رموزاوستیده اہردی اولیاً
شیخنی سروقتیده یتدی پادشاه
کۆردیکه غرقاب نورانی اہرور
همچنان تبدیل تاپیب نارتنور
شاه اَیدی من غلامِ همتینگ
جان ودل نابین نام همتینگ
غافل اہردیم بس خَبرداراَیلادینگ
نارنی(هو)بیرله گلزاراَیلادینگ
دَمبدم گردینگدین اَیلانماق روا
صدقهٔ مویونگ بوسون هفتادشاه
میوهٔ باغ درختیم نذری سَن
شهروخلق وتاج وتختیم نذری سَن
چیققین آتشدین دیدارینگنی کورای![۵۲۱]
دلده مطلب بارمن،سندین سورای
قیسی ییردین تیکدی سنگاکیفیت
ناردین قنداغ درست چیقدینگ صحت؟
قیسی خصلت دین دواَنواروجود؟
نارسوزاندین امان بهردی ودود
مَنگاهم اَیتگین بویۆلنی خوب بیلای
اوتگاکویمس لیکنی فکرینی قیلای
دہدی اول عارفکه: ایشاه انگلاگین
بوِسخن نی کۆروگمراه ایلاگین
غرق بۆلمای نوح نیِ طوفانیغه
سن ییتالمالمانگ دوراَنی پایانیغه[۵۲۲]
نی دلاورلارکه نیم کُشته بۆلیب
کله بی مغزلارپُشته بۆلوب
سعی قیلغان بیرله تیّکان بۆلمه دی
نارسوزان همچوآهن بۆلمه دی
سَن اگرآهن بۆلایدیسنگ فقیر
رهروانگاتخت نی لازم داروگیر
اولکه تختی نی ییتوردی بخت اوچون
ییغلادی اوّل شدت دوزخت[۵۲۳] اوچون
بۆلمه دیلارننگ وناموس لارگایار
دورقیلدی خانمانگاخوفِ نار
ییغلادی تازنده اہردیِ تینمادی
میندی مرکب اسپ خوبی مینمادی
نی دلیده مهروجاه وملُک وباغ
گاه تاپدی،تاپمه دی روغنِ چراغ
مال وجانی بۆلدی رحمانغه گرو
مثل سندبک ایزلامایدی ملک نو
اولکه عقبی ده بدولت بۆلدی لار
مستمندراہ سنت بۆلدی لار
مُنکشف بۆلدی دلیده اصل وفرع
کیمغه تیکَدی نسبت اکسیرشرع
بوِسخن نی انگلاب آل(عبدالغنی)!
اصل کویدورمس ایشیت آتش آنی
سن که طالب روی سن اکسیرجوی
تاشلاتاج وتخت نادان لیکنی قوی
شاه لیکنی برهم اور،بۆلگین گدا
جمله مانع لارنی اورگین پیشِ پا

---

[۵۲۱] چیقگیل آتشدین دیدارینگنی کۆرای

دلده مطلب بارمن،سندین سورای

[۵۲۲] سبن ییتالماس سَن آنی پایانیغه

[۵۲۳] دوزخ

www.ezgu.org

تاکه جانینگاظرافت تیکماسون مخفی توت هرسّرنی آفت تیکماسون
آفت خلق و بلای ناگهان شیرغران لارنی اَیلای بیم جان
گرامیدینگ بار یؤل بهبودیدن قؤلنی تارتگین بوجهان نی سودیدین
معرفت نی یولیده چالاک بول سعی قیل اماره لردین پاک بؤل
بعدصیقل تاپدی اِدراک ضمیر قؤپگین ابراهیم صفت آتش گاکیر!
اولکه مولابیرله بؤلدی زنده ای هرعناصرانگابؤلدی بنده ای
بعدازان گَردیغه کبلمس دورسقَر یورتنی آتش توتسه تاپمس دورضرر
میوهٔ پاکیزه سی اخلاص دور مردِباایمان همیشه راست دور[۵۲۴]
اندکی بؤلسه اَنی اَحوج لیگی یاکدورات دلیده کج لیگی
مرشده کامل اوراراِکسیرجان بعدازانِ صیقل تاپاردل بیگمان
اصلی دوربویؤلنی مَن اَیتدیم ایشیت! کبل منی قؤلیمنی توتگین خطگابیت
رمزپیرنی بعدازان شه انگلادی شاه طالب اِبردی ناگه انگلادی
قالمه دی دلده زیادونی کمی بؤلدی نافع شیخ وقت نی مرهمی
شاه باری رخت نی برهم اوریب سلطنتلیک تخت نی برهم اوریب
زودیقیلدی(غوث) وقت نی پاییغه زودیبتگای باره تورگانِ جاییغه
پرتواوردی جانیغه نورِجلال سردبؤلدی خاطریدین مُلک ومال
اهلِ ماتم اِبردی تاپدی روزِعید پیرداناتاپدی وبؤلدی مُرید
بؤلدی آخربندهٔ ثابت قدم توبه دن مثل نصوحدبک اوردی دم[۵۲۵]
تاکه سودایتدی اوشه نی خرمنی حق کس دین قالمه دی نیم ارزنی
کوچهٔ پست کوچه لارنی اوردی طی دبدی هرمظلومغه مَن صدقنگ بؤلای
هرقصاص ایتدیم آلینگیزلاربوگون روزِمحشرگردنیمغه قالمسون
بعضی لارایدیکه شه دیوانه دور وای ایسیزشه عقلدین بیگانه دور
پادشاه نی اؤلگانی بهراق دور اؤزیدین کم لارگایالینچاق دور
پبش هرناکس گازاری لارقیلور دیده سیدین خون جاری لارقیلور
چون اؤزینی بیلماگان ابله لاری اوراراِبردی غایبانه نشتری
شاه اَیدی شدّت روزِجزا شیره مردلارنی قیلوربیدست وپا
اولکه عاقل اِبردی صادق بیلدی لر بوسخن نی شه گامعلوم قیلدیلر
هرکیشیغه بؤلمسه خوفِ ایمان روزمحشرده تاپالمس سایه بان
بیخبرلیک ابلهی غه نعمتی نی اودوزخنی بیلور،نی جنتی!
هرکیشی وابستهٔ کبر ومن بؤلسه دوزخدین بؤلالمس ایمنی
هرچه اِشکالاتی باراِبردی آنی کنده بؤلدی قلبی دین ما ومنی

---

[۵۲۴] بوبیرده هم لفظی قافیه ایشگه آلینگن لیکن(راس)کیلیشی ضرورایدی

[۵۲۵] توبه دن اوردی نصوح ینگلیغ چودم

www.ezgu.org

سینهٔ پاکیغه خالق توکدی گنج حل مشکل تاپدی آسان بؤلدی رنج
انگاتوشدی ظِل اربابِ وفا بؤلدی جانِ آگهی روزِجزا
هرحسودی باَراپدی بؤلدی عدم کپلدی شادی کپتدی ودریای غم
غوث دانا بؤلدی شاهِ با خبر روح پاکیغه مطیع بؤلدی سقر
پادشاه شهرِروم و شهرِشام بؤلدیِ بهلول داناگاغلام [۵۲۶]
ای جگرفکرتمامی ایزلاگین تاشلاشه لیکنی،غلامی ایزلاگین
بنده ای بؤل بنده پرورنی تیله سایهٔ بیرتربیّت گرنی تیله
بودوشدینگنی انگاتاپشوریقین جان طلب قیلسه حسیّت قیلماگین
گردیده یورگین آنی مانندسگ سنگاتیکدی نورِاولُ غوثِ فلک
جان عزیزتؤتمه که ایمانینگ کپتار دلده مهرینگ لازمی سنگَایبتار
گوی ناموس بلای جان اپرور[۵۲۷] بلکه قتیغ آتشِ سوزانِ اپرور
هرکیشیغه توشتیِ ناموسِ بدبؤلور درگه خالق دینِ آخرردبؤلور
ای نسب گردی سنی دورآیلادی باره- باره دیومغرورایلادی
کیمکه بؤلدی مونده مغرورِنسب نی ره خدمتنی بیلغای،نی ادب؟
ساچ اقاردی وهمه تیش تؤشدی نَو توشه میز یؤق آخرتغه نیم جو
نپِ شنهشاه بؤلدیک ونپِ بیرگدا! قولغه کپرمای باره دور بیردستگاه!

حکایه:

باراپدی بیرعهدگه توقسان بیرکیشی جمله تاپدیلروطن دین کاهشی
دپدیلارمردیغه دلنی یاره لوک مرشدکامل نی ایزلاب باره لوک
دست وپااوردیک وقیلدیک مِحنتی کؤرماَدیک دنیاده هرگزراحتی
چون بیلالمایمیزنی دورتقدیرِیمیز؟ هیچوقتی ایکّی بؤلماس بیریمیز
روزی دیب کیزدیک جهاننی گِردباد بیرفلوس آرتمایدوروزیدین زیاد
خرجِ بسیار،هیچ پس اندازیؤق قیشده یغیب کؤره میزهیچ باز یؤق
تا کی ام [۵۲۸]بیز یادِ سودا بؤلالوک روزی دپدی خلقه رسوابؤلالوک
حالی هم قومسیزبؤلَینگ اهل اتفاق[۵۲۹] تیبراتینگ عقبی ایشینی ایرته راق
خلق اراشرمنده بؤلدیک واپسین کاروان کپتدی وبیزقالدیک کیین
روزینی کیینی دین ایمدی آپریلنگ وقتِ کشت اوتمای تؤروب فکری قیلینگ
خواجه بهلولِ امینی بارایمیش کؤپِ خلایق فیضیدین سرشارایمیش
نوریدین نسبت آلورمیش روم وشام غوث وقت وعارفِ صاحب مقام

---

[۵۲۶] بؤلدیلر(بهلول دانا)گا غلام

[۵۲۷] گویی ناموس هم بلای جان اپرور

[۵۲۸] تاکی- دم

[۵۲۹] تولّاکای باطن گاعرفاندین چراغ

www.ezgu.org

بارهاکؤردیک جهاننی برگینی اختارایلوک بیرحقیقت مرگینی
شاداؤلگایمیزبومرگدین ایلگراغ تؤلاگای باطنگاعارفدین چراغ [۵۳۰]
راه حق گاجمله سی یاپوشتی لار قؤپدی لرراه توکّل توتدی لار
شیخ بوبهلول بؤلدی آگهی[۵۳۱] کبله دوریؤلدین اداشگان گمرهی
معرفتلیک عارف و قطب زمان خادمیغه آیدی قؤپگین:ای فلان!
خانقه دین کهنه نعلیمنی آل [۵۳۲] اوربولارنی گردنیغه یؤلغه سال
چون بؤلارگاپرتوعینیم یتار رهگذرگاگردنعلینیم پیتار
اوتقؤزوب هرییرگاتوقسان بیرنی باز باشیغه نعلین نی اوردی اهلِ راز
هرکیشیغه تیکدی نعلینی آنی بؤلدی ایماندن اوشال مردغنی
بؤلدی توقسان تن همه سی اولیا بیرسیدی باراہدی اهلِ هوا
دہدی اورمنگ لرکه اعظم دورسریم سیلی اورمای اوتدیلاربابالاریم
هرخس وخاراوستیده گل ماله کفش کهنه وآلوده چندین ساله کفش
گردوچنگیدین بغایت لنگری کفشگا لایق بؤلدی سیّدنی سری
وادریغاشیخ بیلمایدورمنی بیلسه پایم اوزره سورتاردیده نی
جمله آیدی لارکه گردن خم قیلینگ بوجهالت نی کؤنگلدین کم قیلینگ
گرچه بیرکفش اوردی اولصاحب نظر عرش وکرسی بیزگابؤلدی جلوه گر
سیزتخیّل وهوایی دین کبچینگ مونده طاعاتی ریایی دین کبچینگ
دہدی سیزبوجایدین قایتارسیلار یورتینگیرگابارسنگیزآیتارسیلار
(خواجه اسماعیل)نی اوغلی جلوه گر باشیغه اوردی آنی بیرکفش گر
انده بارگان سؤنگره قنداغ اؤلتورای [۵۳۳] من سیدلارآلدیده قنداغ یورای؟
اؤلگانیم بهراق موندغ کاردین بی بضاعت خشک قالوربازاردین
بداہدی آخرنیچوک بدبؤلدی اول کل رفیق لاربزمیدین ردّبؤلدی اول
کوه ثابت بؤلدی آلدیده نسب اول نسب ایرمس خداقیلغان غضب
باردی توقسان تن وطن گاغوث جان هربیری اوزوقتیده قطب زمان
کولدی عالم لارآنی اقبالیدین بؤلدیلارآگه سیّدنی حالیدین
کینه ورلارمشت لرتؤلدوردیلار گردنی سیّدگامشتی اوردیلار
سن اوشنداغ کان بحردین بی نصیب کاسه لیسی تیکمادی سنگاقریب
اکثری اہردی بوقومنی چون غلام خط آزادی درست تاپمای تمام
خواجه بؤلدی،قل الارتاپدی فنی سن که سیدسن سرانجامینگ قنی؟

---

[۵۳۰] حالی هم ای قوم بولینگیز اتفاق

[۵۳۱] شیخ ابوبهلول بؤلدی آگهی

[۵۳۲] حانقه دین کهنه نعلینیم نی آل

[۵۳۳] بارگنیمدن سؤنگره قنده ی اولتوره ی؟

www.ezgu.org

شب بناقیلدی چوتوقسان خانقاه جای تاپدی شهرده توقسان اولیا
اول سیدخلوتده قوْل باغلاراپدی سینه سیغه سنگ[۵۳۴] اوریب ییغلاراپدی
وادریغاامرپیرگایورما دیم باشیمه هرروزمینگ کفش اورمادیم
ایمدی اوچراتسه خداصادق تورای باشیمه هرروزمینگ کفشیِ اورای
انگلادی بوسوزنی توقسان نی بیری کفشِ باروقتیده دورلایق سری
حالی هم کپلگین مزاجینگ کوْره لیک بیزسنی باشینگگه کفشی اوره لیک
دپدی وسعتهای منزل تنگ دور همنشین گاسرتوشورماغ ننگ دور
قویگین اوزحالیمغه بی پروایورای دیده لاردین خون حسرت آقوزای
بورموزلاردرته تشخیص دور قصهٔ آدم بیلن ابلیس دور
دل یوگورتیرمه بوباغ ریشه گا قالمه ابلیس دپک هزاراندیشه گا
سعی قیلگین کاهش جان دورنسَب بلکه علتهای ایماندورنسب
کیم نسب بندیده دورحقدین قالور ذاتِ پاکِ نورِمطلقدین قالور
یوْل یوگورگین ومبارک بنده بوْل قوْپ نسَبِ نی برهم اورجوینده بوْل!
اختاریب یورگین همیشه دربدر کفش تاباشینگا اوْرگای کفش گر
بنده لیک آسان،مسلمانلیک قیین باخبربوْلگین که انسانلیک قیین
نام نیکو ظاهری هرکیمگا بار کس نپِ بیلسون اهل نورکیم،اهلِ نار؟
بی بضاعت میزدلِ آگاه بیر پخشیلار نی صحبتی گا راه بیر
بیرالف نی بیلماگان ناخوانده میز یوْل یوْرار ده لنگ وبرجا مانده میز
گورعذابیدین اوْزینگ بیرگین پناه ورنه مشکل دوراداشگان لارگا راه
آخری اول خواجه ایمان تاپمه دی اوْچرادی دردیغه درمان تاپمه دی
گوراویوْلدی مرده سینی سک ییدی یوْل یوْرورده دیودین گوشک ییدی
اوْردی پای همتیغه دیو، سنگ اول طلب وقتیده بوْلدی پای لنگ

حکایه:

باروراپردی نیچه بیراهل حضور بیری گوسفندهیده گان،بیری شتر
هرقدمده بیرییقیلدی گوسفند خنده ایلاردی شتر،قیلدی بلند
تیلگا کیلدی ناگهان لاغرغنم سن کلان لیکدین برادر، اورمه دم
خردلارگا کوپ بولور لغزش پا حق کلانلیکدبن اوزی بیرسون پنا
چون تن اشترمثال کوه قاف یولده پلی بارایدی ویران شگاف
تاپدی آخرده شترلغزش پا گردن وپایی اوشالدی جابجا
بوجهان عبرتدور ای (عبدالامین)! سن ییقلغانلرنی کورسنگ کولماگین
بولمه مانندشتراندیشه سیز هیچ مسکن یوقتو زخم تیشه سیز

---

[۵۳۴] تاش

www.ezgu.org

احتیاط کارقیلغان جان تاپار آخریده گوهر ایمان تاپار
کیمکه بولدی اولی بی احتیاط نی حیاتینی تانیر، نی اول ممات

حکایه:

پیره زن باراہبردی صاحب جاه وباغ اؤغلی نوکراہبردی وصاحب یراغ
دایم اہتور دیکه انگا دمبدم وقت جنگده سپن اؤزاق یؤزگیل بلم
دیدی تکراراہتمه شدتلیک قضا وقت مرگ کېلدی قؤروربودست وپا
کیم هوای نخوّتیدین بؤلدی پاک کیرسه آتش سیره بؤلماس هلاک
آتش ابراهیم گا گلزار نعیم کینه جولارغه اہرورآتش جحیم
بوسبب دین اہدی لاراول مولوی قطب ربانی وغوث منتهی:
«شدزاوصاف وزاوصاف جلیل [۵۳۵] زآتش نمرودبگذرچون جلیل»[۵۳۶]

***

«گرزصورت بگذرید ایدوستان! جنت است وگلُستان درگلُستان»
سن بویؤلده مانع ره سن مُرید وعده دین آرتوق اہروررازوعید
هم وعیدووعده قوْل ذوالجلال هیچ نفسی بؤلماگای بی گوشمال
وعده گرچه سینه لرنی پُرقیلور اهل صورت نی قچان مغرورقیلور
ایکیّ جنس دوربیر– بیریغه مستمند وعده بیرله چون وعیدبیر–بیرگابند
داروی مغرورکېلغاندوروعید هیچ درگه یؤقتو[۵۳۷]بؤلغای بی کلید
همچنین بیلگین مونی (عبدالحکم)! بیر–بیریغه بسته کېلدی شادوغم
کیمکه غم تاپدی آخرشادی تاپار منزل ویران آبادی تاپار[۵۳۸]
هستلیکینگ غمدورعدم شادی اہرور[۵۳۹] اصلی نورعاقبت ظلمتده دور[۵۴۰]

حکایه:

بار اہدی صیاد مرد با هنر بؤلدی بیرصیدیغه مشتاقی مگر
قصدی شولدورزنده توتگای ناگهان [۵۴۱] اورسه سنگ بیرله بؤلوراول نیم جان
بارِاہدی همراهی سالاریقین دېدی اوستاکروفرنی تاشلاگین
سن که بارسن بندصورتلرگاقید برکلس [۵۴۲]دامینگابؤلمس هیچ صید

---

[۵۳۵] شدزاوصاف توہاوصاف جلیل
[۵۳۶] زآتش نمرودبگذرچون خلیل
[۵۳۷] یؤق– دور
[۵۳۸] منزل ویرانی آبادی تاپار
[۵۳۹] بارلیق غم دور،عدم شادی اہرور
[۵۴۰] اصلِ نوری عاقبت ظلمتده دور
[۵۴۱] قصدی اہردی زنده توتسه ناگهان
[۵۴۲] بولسه درکارینگ نکوصیدی چنین۵۴۳

www.ezgu.org

بؤلسه درکاری نکوصیدچنین[۵۴۳]
گرقیلایدیرسن بومشکل لرنی حَل
همچنین بؤلغای علفزارآت نو
اَیریلیب مرغی قونارهمراهیدین
ظاهرینگنی قیلماسنگ مونده بدل
حالی حاضرصورتینگدوربندِدام
مرغ لارکؤردی هوادین نوبه نو
قوندی بیرمرغیکه چالاک آلدی اولُ
قیلمه دی ظاهرده صورت نی بدل
جنسِ حیوانی همه گاباردور
جنسِ روحنی ایزلاگان تندین کیچار
چشم سِروچشم سرآدم ده بار
چشم سیرعقبی ده دیدارکؤرار[۵۴۴]
کیمکه بؤلدی آرزودین بی نشان
همچنان یؤل یؤردی صراف دعا

سَن اؤزینگ نی اَیلاهمرنگ زمین
کِرم پیله دبک گیه لرگه اورل
مَن سیپای اوستونگاصدچنگال جو
قوندی اوستونگاتوت ایمدی پاییدین
مشکلاتینگ بؤلماگای عالمده حل
کیم عدم بؤلدی بؤلورعالم غلام
بیرعلفزاری خوش واوستیده جو
دانه دیب دامیگاتوشدی مرغ گول
مشکلاتی بؤلمه دی عالمده حل
جنسِ روحانی عجب دشواردور
خانمان وجمله مسکندین کیچار
آدم اولدورقیلسه چشمی اختیار
چشم سردنیاده دیواری کؤرار
بیل اوشنداغ مردگاظاهرایمان
بؤلدی آخر چاکر، آن اولیا

حکایه:

(شیخ ذلیلی)عارف سالاراپدی
نوربخش اپردی کَراماتی اَنی
باراپدی همسایه ای بدانگایار
اؤلتوسه[۵۴۵] طاعتغه شیخِ حقشناس
معرفت ده عارف صاحب سُخن
تاشلاراپردی پار[۵۴۶]لرنی جابجا
خویی بواپردی اَنی اوتیزبیریل
سایلی اَیدیکه ای سلطانِ درد
سیزنی دبک ذاتِ شریف وباوفا
شیخ اَیدیلر که:مردمضطری
کیم عدم شهریغه کیردی خسته دور
اولیاًتوفیق طلبدور منتهی
ملک خالق گه نی لازم خشم وقهر

هم هُنر،هم علم حکمت بار اپدی
نوربخش اپردی کراماتی اَنی
ظاهری مؤمن وباطن اژدهار
تاشلار اپردی شیخ گا پارفتاس
سالیب اول دامنگه چنگالی بیلن
لب گشاده قیلمس اپردی اولیاً
انگه سخت اَیتماس اپدی شیخ ذلیل
آهینگیزدین خلق عالم گرد–گرد
تاًخیرایلارسیز بویؤلده بارها
بیزهمه دعوی صورت دین بری
نیک وبد دین کُل دهانی بسته دور
چون الار نی خلقی دور،خلقِ نبی
گربرابردور بوگون تریاک وزهر

---

[۵۴۳] چشم سیّرعقباده دیداری کؤره ر

[۵۴۵] اولتیرسه

[۵۴۶] پارو

www.ezgu.org

پیشوازمرگ دورعالم بَری عارف اؤلگاندور بومرگ دین اہلگری
جانیمیزدین باردور همه اخلاص جود[۵۴۷] همچنین قیلغان دوبیز خلقنی ودود
بیزحقیقت دان بی آزارمیز حکم خلق هریپرده بؤلسه یارمیز
معرفت میدانیده چالاک میز خاک صورتدین همیشه پاک میز
عمردوروزه دوراَبرِ درگذر راحت ومحنت کوز آچقونچه اوتر
عقل ناقصلار نه بیلسون زهره نی [۵۴۸] بکه بویؤلده گوهر وخرمهره نی
راه دیندین تاشقاری دور کارِخلق بیزگه مشکل دور ایشیت آزارخلق
کیم ولی دورمردِ بی آزار دور دوستلارنی خوار قیلغان،خوار دور
حقنی فرمانیغه یؤل یورمک کیره ک نیک وبدنی حقگا تاپشورماک کیره ک
هرعملنی کیینی دین باردورجزا نیک و بد نی فرق ایلار پادشا
بیزهمه عالمده توفیق جوی میز امرِ حققه دایما یکروی میز
گرچه عاصیدور وبیدولت اہرور مصطفی نی دینی گا اُمت اہرور
بیزنی خلق اُمت گا بؤلمس بدگمان شاداہلتگای بیرسبب بیرله ایمان
جای مخفیده توریب اہردی،اومرد شیخ حرفیدین دلیگا توشدی درد
زود ییقیلدی عارفِ مولایی گا دیده سینی سورتدی شیخنی پایی گا
دیدی ای شیخِ صدقِ پاکینگ مُستقیم مَن اوزوم ابله ایکان مَن بیلمادیم
غرق عصیان من گناهیم عفوقیل ای بحق حرمت ذاتِ جلیل
سیزاولوغ دریادوسیز،بیرچشمه آب بحرسیزهرچشمه نی حالی خراب
توبه اورگاتگین که بی سرمایه میز گرچه عاصی میزسنگاهمسایه میز
عذربسیاروفراوان ایتدی اوُل بایگی بدکارلیکدین قایتدی اوُل
توبه فرماچون قوچاقلاب گردنین توبه اورگاتدی انگاغوث الامین
نیک لارمُشکلنی آسان قیلدی لار خَلقنی خُلق بیرله مسلمان قیلدی لار
نیست بؤلغان لرنی حالاتی بودور کیمیا بؤلدی کراماتی بودور
سینه سیغه فیض اوراردریاچه جوش نیک وبدنی کاریغه عارف خموش
هرکیشی صورتغه قالدی لنگ اہرور کوچهٔ ایمان اوخلقدین تنگ اہرور
اصلِ عارف مثل اول شمس وقمر خلق بیلن خلق آلدیده شیروشکر
هیچکیمنی کؤرسه یؤلده بددیمس بداؤزیم دیروکیشینی بددیمس
عیب جوخلق صورت حیوانده دور روح حیوانی همه زندانده دور
روح حیوانی چوظاهرنی کؤرار چشم ظاهرچشم دلدین بیخبر
نیستی سرمایهٔ ایمان اہرور کیمکه صورت بندیدورشیطان اہرور
خوف خلل لاردین دلینگنی پاک قیل[۵۴۹] حسِ باطن ایلاگین اِدراک کیل

---

[۵۴۷] جانیمیزدن بارهمه اخلاصِ جود

[۵۴۸] عقلی ناقص لرنی بیلسبن زُهره نی؟

www.ezgu.org

بایگی همسایهٔ شیخِ زمان توبه قیلدی درمحل تاپدی ایمان
قطب لربسیاروبیلماغینگ قیین معنی دانلرگه ایگیلماغینگ قیین
مردتن پرورگالازم یۏقتوکار بندهٔ زندور و بند روزگار
اهل سیرت نی اولوغ آغازی بار لامکان نی شهریغه پروازی بار

حکایه:

باراِبدی روم ده عزیزی مردِراه چون اولارده خنده قیلدی اوردی آه
بیرمیراث خواری باراِبدی ناَحضور[۵۸۶] کِبتسه سنهم نقدنسینگدین گپور[۵۵۰]
سن وصیت قیل که مالینگ بیله لوک هیچ مالینگ بارموتکفین قیله لوک؟
دِبدی عمریم اوتدی نیم نان تاپمه دیم خرتاپیلغان وقتی پالان تاپمه دیم
بیرقوروغ پالان تاپیب اِبردیم مگر چون سالیب مینگونچه بۏلمای اۏلدی خر
عمررسوالیک بیلن اوتدی(حکیم)! اَرمانیمِ شولکه بیرخرمینمادیم
اقربالارنی دلینی تِیندورینگ وقتی مَن اۏلدومِ ایشکغه میندورینگ
تابوت اختارمنگ مَنیدِبک گنده گا حیف تابوتدورمَنِ شرمنده گا
پس اوشنداغ کس نی اَیدی(بوالحسن) مرداِبمس اول بندهٔ پالان اِبکن
بۏلسه اِبردی قلب پاکی بی غبار مرددوربین گاخرِپالان چه کار؟
حالی هم اول مغرورصورت اِبکن اولسه اندین قالمسه گوروکفن
بۏلمسه بیرخسغه چون کۏنگلی کشال نی حرامی بار،نی سردوزی حلال
من تصدقی اوشال انگشت نما اویده دورنه کهنه شال وبوریا[۵۵۱]
قالسه خاتونغه یریم جوشوییدین دل نی اورمس اصلِ دیگرشوییدین
زنگه قالدی مال شویدین تارِموی مردکومولگونچه تیلَاراول تازه شوی
مرددین چون زنگاواپس قالمسون زنگاشویدین برکنه [۵۵۲]خس قالمسون
کِبتدی دنیادین عزیزی بی کفن ساتمادی پالاننی آلیب قالدیِ زن
من بواویدین تاره مویی[۵۵۳] ایلته مَن ینگی شویگاسرخرویی ایلته مَن
اۏلدی کِبتدی مردکامل بیخبر مرده سیگازاغ وکرگس نوحه گر
بوجهاندن کِبمکه اَیلتدی آبروی کیم قیلوراسباب دنیاجستجوی
جستجویی خلق دایم رنگِ زر نوش دیرلاَرریشدین خلق بیخبر

---

[۵۴۹] سبن خلل لردن دلینگنی پاک قیل

[۵۵۰] بیرمیراثخوری بارایدی ناحضور اونگه اَیتدی نقدونسیه نگدین گپور۵۸۶

[۵۵۱] اوییده نی کهنه شال،نی بوریا

[۵۵۲] بیرگینه

[۵۵۳] تارمویی

www.ezgu.org

حکایه:

بیرامیری باراهدی بااحتیاط خشت وسنگیندین سالیب اپردی رباط
عمرینی بنیادِی یؤق وشادی بار قیلیب اپردی باعث بنیادکار
اَیتوراپردی من بویورتغه ساکنم زخم تیغ دشمنیمدین ایمنم
مثل صندوقی توزاتدی اول حصین بؤلدی مضبوطِ هم یساروهم یمین
کؤرساتایدی خلق غه مرگدین ایلگری شیروقت مَن مَنگا کیمدوررهبری؟
کیمکی خوب دهدی بوایشنی معتبر توکاراپردی آلدیغه چنگالِ زر
کیم خوشامدگوی اِیدی خوبِ دیراهدی کارینگیزبسیارمرغوب دیراهدی
مال و جانی نور مولا گا گِرو اوتاراپردی قومیدین بیردین برو[۵۵۴]
چِرلادی[۵۵۵] آلدیغه مردِباخروش بومِنی قلعه م نیچوکدورژنده پوش
اوِل جواب اَیدی مونی خوب قیلمادینگ سن مگرخالق نی یکتابیلمه دینگ
سن مثال خمغه توشگان بیرمگس منزلِ جابیرله خوب بؤلمس دوکس
کاروباری قِیلمادینگ نادان امیر تاکه مضطرلیکده بؤلغای دستگیر
مثل خردورسن ایاغینگ گلده دور پای نی گلدین اوزیب،دلدین گپور
سینه چاکی من دلیم اندوده درد زنگه کارآمداِمس شمشیرِمرد
قلعهٔ دین نی توزاتسنگ ای فتا هیچ وقتی سنگاکِیلمس دور بلا
ظاهری آبادوباطن اَبتری بؤل اِمس دورخصلتِ پیغمبری
اولکه ایزلاب اپردی منزلدین شفا قوم لوط قنداغ بؤلوبَ کِبتدی فنا
عنکبوتی بیش سن بوخانه گا آشیان قیلماق نی دورویرانه گا
لنگرجانینگ اپرورحصن حصین آخری منزلگهینگ زیرِزمین
سنِ بوشرکت بیرله مغروربؤلماگین بنده لیکده[۵۵۶]هیچوقت دوربؤلمکین
بوسنی قیلغان لارینگ کبروحسود هیچ مؤمن ایلامس کارِجهود
یاقمه دی بومردنی حرفی تیکدی سخت زودبویوردی مردنی ایلانگ لخت–لخت
دهدی کاهشِ قیلمه ای نادان امیر! مرده گالازم اِمس شمشیروتیر
بیزنی خلق اوِل فنابؤلگاندومیز بلکه اؤلماس دین بورون اؤلگان دومیز
دستیگاآیدی اشارت کی بوزول پاییغه اَیدی بوغون[۵۵۷] لاردین اوزول
همچنان جسمِ عزیزِ اولیا بند– بندورگ– برگ بؤلدی جدا
بازباهمِ بؤلدی چون پیوندلاری جابجابؤلدی عزیزنی بندلاری
اَیدی اوِل عارف کمالِ عافیت بیزغه بوخاک جسددورعاریت

---

[۵۵۴] بیراو
[۵۵۵] چارلادی
[۵۵۶] بنده لیکدن
[۵۵۷] بوغین

www.ezgu.org

سینه میزمانندهٔ قلزُم اِبرور عین سیرت میزبوصورتِ گمُ اِبرور
ایشنی مَند یک قیل که مردِپارسا تاکِبتاروقتینگده تاپقایسَن بقا
ایشنی مَندِبک قیلکه ای(عبدَالغنی) جسم لارعارفغه دورپیراهنی
ایشنی مَندِبک قیل که تاوقتِ ممات سهل دورآلدینگده میزان وصراط [۵۵۸]
ایشنی مَندِبک قیل که کاراوتَمای توریب کِشت قیل فصل بهاراوتمای توریب
ایشنی مَندِبک قیل که مردِلایقی مَثلِ(جعفر)بؤلِ بویؤلده صادقی
ایشنی مَندِبک قیلکه ای نادَان مرید! تاکه بؤلغای سن مثال(بایزید)
ایشنی مَندِبک قیل که زنهارایزلامه کارقیلگین خاص کاری[۵۵۹] ایزلامه
ایشنی مَندِبک قیل که مردِمنتظر بؤل عمل وقتیده مثلِ شیخ سریر
ایشنی مَندِبک قیل که ای همت بلند مثل منصوربؤل همیشه دارپسند
ایشنی مَندِبک قیلکه نفس نی اَیلاصید کارقیل مانندغوث(شیخ جنید)
ایشنی مَندِبک قیلکه قیلمه اندکِی تاکه بؤلغای سِبنِ چوشیخِ فاتکی
ایشنی مَندِبک قیلکه ایصاحب دمی تاکه بؤلغای سِن مثال (ادهمی)
ایشنی مَندِبک قیلکه ای(عبدالامین) مثل(نجم الدین) طلبدین قالماگین
ایشنی مَندِبک قیلکه ای(عبدالعلیِ)! گروِلی بؤلسنگ دیمه بؤلدیم ولی!
ایشنی مَندِبک قیلکه ای ثابت قدَم سن حبیب دِبک قرُب تاپسنگ اورمه دَم
ایشنی مندِبک قیلکه باقمه کارگا تایتوشگای سن اوشال احرارگا
ایشنی مندِبک قیلکه سلطان احمدی تاکه تیککای سنگانورِسرمدی
ایشنی مَندِبک قیلکه ازروی کرَم سجده قیلسون آلدینگالوح وقلم
ایشنی مَندِبک قیلکه بؤلمه غول دِبک یاکه سفیان بؤل ویابهلول دِبک
ایشنی مَندِبک قیلکه ای(محمدجلیل)! تاکه بؤلگایسبن مثالِ ژنده فیل
ایشنی مَندِبک قیلکه ای(عبدالمجید)! شادبؤلغای سبن مثال(شیخ فرید)!
ایشنی مَندِبک قیلکه بؤل ماتم کونی سَنگاتیکدی خط آزادی بنی[۵۶۰]
ایشنی مَندِبک قیلکه یا(خاقانی) دِبک یا(علاوالدین) یاسامانیدِبک
ایشنی مَندِبک قیلکه صاحبکاربؤلِ معرفتده(خواجهٔ انصار)بؤل
ایشنی مَندِبک قیلکه تاتاپدینگ کمَند شادبؤلگای سن چوشاه نقشبند
ایشنی مَندِبک قیلکه ای نیکورفیق کیمکه ایش قیلدی بؤلَورشیخِ شفیق
ایشنی مَندِبک قیلکه بهبودی تیله قربِ پاک(خواجه محمودی)تیله
ایشنی مَندِبک قیلکه صاحب رازبؤل معرفتده صاحب شیرازبؤل
ایشنی مَندِبک قیلکه صاحب طینتی تایبتوشای سنگاغیب دین نسبتی
ایشنی مَندِبک قیلکه یاآفاق دِبک بوبکرشیخِ نکواوراق دِبک

---

[۵۵۸] بوییرده هم لفظی قافیه ایشگه آلینگن

[۵۵۹] کارقیلگین حاصلِ کارایزلامه

[۵۶۰] ؟؟

www.ezgu.org

ایشنی مَندیک قیلکه صاحب کاملی مثل (ذوالنون)یا(سیداسماعیلی)
ایشنی مَندیک قیلکه قیلدی اهلِ خیل بؤل شوتقوا یؤلیده مردفضیل
ایشنی مَندیک قیلکه بؤلگایسَن کَلان مثل شیخ پاک روی رازدان
ایشنی مَندیک قیلکه ای همراه مَن فضل داودمثل(شیخ طائی) سَن
ایشنی مندیک قیلکه گرلب تشنه ای دَورپاکینگ دورمثال مهنه ای
ایشنی مَندیک قیلکه بؤلمه غایبی قیلدی(عبدالله شیخ مغربی)
ایشنی مَندیک قیلکه یا(سُفیان)ی دیک یاسرخسی قطب(شیخ نعمانی)دیک
ایشنی مَندیک قیلکه مردایمنی بؤل کمال نورده شیخ شمس الدینی
ایشنی مَندیک قیلکه بی فکروخیّال یا(ابودردای) بؤل یا(ذوالکمال)
ایشنی مَندیک قیلکه اورگین دست وپا شادسَنگاایلانیب کیلغای دوا
ایشنی مَندیک قیلِ که یایوسف بؤل[۵۶۱] تابویؤلده کامل ومعروف بؤل
بوسخن دین جان مُرده قلعه جوی مردین رمزانگلادی چالاک روی
دیدی کیلدیم ایمدی غیرت اوستیغه غیرتینگ میندوردی همت اوستیغه
سرّجاندین بیخبراپردیم منم[۵۶۲] کؤرماب اپردیم هیچ وقت نفسدین اَلَم
نیشی باراپردی ویامَن بیلمادیم سِهل توتدیم ایشنی مرهم قیلمادیم
کیم ییقیلغانده قؤلیمنی آله دور؟ مَنگابونفس شقی چنگ ساله دور
بازنفس اَیتورکه کؤپ بؤلدی بومال مال حبس اِیتماقغه مضبوط قلعه سال
کؤرساتایدی منگاهراجناس نفس باراپدی هرلَحظه مینگ وسواس نفس
دولتینگدین کنده بؤلدی جمله سی خوب سُبک بؤلدیم که مانندخسی
قؤپ کلندآلگین مونی بیخیدین اوز قلعهٔ مضبوط حجابیم بؤلدی بوز!
کارنادان لیکنی هرگزقیلمایین مصطفی نی شرعیدین اَیریلمایین
قلعهٔ ایمان شریعت دوروبس بیزنی قیلغان قلعه لارآلدیده خس
دیدی اوُل کامل قراب تورگین بوزای بی کلند،بی تیشه بیخیدین اوزای!
نیم نگه قیلدی،ییقیلدی قلعه سی هرطرفغه کیتدی هرخشت وخسی
دیدی کؤردینگمومونی ایمردراه بؤلدی قلعه نگ معطلِ بیرنیم نگاه
ترک دنیاقیل تاپایدسنگ رواج غیرحق دین اوزگاقیلمه احتیاج[۵۶۳]
تاپدی اوُل داناکه دنیادین شکست بپردی شونداغ عارف کامل گادست
قلعهٔ تندین قوتولدی ایمدی روح تاپدی آخرده کمال قرُب نوح
ای برادرصورتینگنی قیل بدل سعی قیل دین یؤلیگاپیش ازاجل
گرقیلایدیسنگ بویؤلنی جستجوی باتوکّل بؤل که زیرک لیکنی قوی!

---

[۵۶۱] عروضی وزنی سکته

[۵۶۲] مبن هم

[۵۶۳] حقدین اوزگه ایلتمه دستِ احتیاج

www.ezgu.org

کیمکه زیرک من دیدی دامی تاپار
باتوکّل خلق نکونامی تاپار
تاقیامت باقی دورنامِ نکو
شه که باقی بؤلسه،باقی دورنکو
بؤلدی قطبِ وقت مردِقلعه گیر
اوچرادی سروقتیده دولتلی پیر
سایه سیدینِ بهرهٔ آلدی جانیم
نقدتاپدی بارایدی ایمانیم[۵۶۴]
ترک صورت قیلکه صورت خوب ایمس
ننگ وناموس ایلاماغ مرغوب ایمس
هرکیشی دنیاگه بؤلدی مبتلا
اولُ اوجانیغه بؤلالمس آشنا
بؤلسه هم صوفی و تقلیدی بؤلور
مکروتلبیس لارانی جدی بؤلور
بؤلسه حق یؤلیده جانی استوار
مردرهروگااولوغ شوکت چه کار؟!

حکایه:

اؤلدی دنیادارمثل لنگِ مور
اختاروردیلردرست اِسقاط خور
مسکینی تاپسنگ دیدیَ بی وسوسه
ایرته دین اقشامغهَ قوتی بؤلمسه
بواکابرلارهمه آزاده کس
جمله دولتمنداسقاط خوراِیمس
قیچقیریب خلق فروان دربدر
بارمی اسقاط اَیزلاگان مفلس مگر؟
یؤلده تاپدیلارکه بیرآزاده نی
اوستی چرکین جامه سی دریده نی
جامه سی دریده ایدی غرق نور
باطنی پوشیده ظاهراِیردی عور
یوزتسَخربیرله،یوزریشخندبیلن
خلق کیلتوردی اومردنی بندبیلن
دیدی سنگابیرامیزچنگالِ زر
مرده نی قیلغان گناهینی کؤتار[۵۶۵]
دیدی جمله نی مغروری بؤل ایکان[۵۶۶]
اؤلتوگان عالم لاری بیعقل ایکان
طبلِ همت باروبیجاقاقه دور
کالهٔ بدلارنی منگاتاقه دور
مفتیَ سی وقتی عملده چشمی کؤر
قاضی سی موندین بترراق رشوه خور
ایکی ظالم آلدیده مَن چون قیلای
کیمغه بارای گریهٔ افزون قیلای
بیله دورلارفسق مالیس السقر
منگاآیتورلاراولوغ یوکنی کؤتار
آسمانغه توشسه گرنام شقی
چرکنور[۵۶۷]نام شقی دین متقی
آیدیلارمسکین کؤروبمیزسیزنی بیز
بیزبویوکنی اوستونگیزگاآرتامیز
باراِیدی مجلس ده سنگ آسیا
قؤپدی اورنیدین اوشال شوریده را
دیدی بومرکب گاقمچی باسه من
بیرینگیزنی بوینونگیزگاآسه من
کیم کؤتارسه بوینیغه بوینی سینار[۵۶۸]
بویوک ایرمستورکؤتارگای گاووخر

---

[۵۶۴] سایه سیدین بهره الدی جانی هم
نقدتاپدی بارایدی ایمانی هم
[۵۶۵] کوتر
[۵۶۶] دیدی جمله مغرورِبونقل ایکان
[۵۶۷] جیرکنور
[۵۶۸] سینر

www.ezgu.org

قاضی ومفتی دیدی عقلیم تنک
چون کؤتارسون آدمی تنهانیچوک؟
دیدی آخرجملهٔ نی عقلی تنگ[۵۶۹]
بونیچوک همت که بیرسنگیمغه لنگ
مؤمن اؤلدوراورسه دینگادست وپا
کؤرمسه نقصاننی دیکرگاروا
اؤلتوگان لارمردباتمکین ایمس
که قسم بالله بؤلارمؤمن ایمس
بس بؤلاردیوی نی الفت آله دور[۵۷۰]
قیله دورعصیان نی خلققه ساله دور
نامه سی عصیان ونخّوت ایچره پر
اؤزی تاپگانِ یوکنی خلق غه آرته دور
مصطفی نی شرعیدین ایریلماگین
کؤتارالمایسن گنُه نی قیلماگین
کارحمالان ایماستوریغلامه!
باروزمین بؤلدی حمال ایزلامه
توروب ایردی آلدیغه کتّه تبر
مرده گااوردی یاریلدی فرق سر
تاکه بؤلغاند ی همه رنگین کفن
جامه چاک آلدیغه کیلدی مردوزن
مردجواب آیدی که من قیلدیم مونی
بیل جزاسی بؤلدی حقنی دشمنی
وای سزای بواهلِ وسوسه
باروزمین بؤلسه بیغم اؤلتوسه[۵۷۱]
بس کراکش خلقِ کاریدورشمار
انتها سی تا حصارِ قند هار
کیم کراگاایش بویوردی احمقی
بارنی هیچ منزلغه آیلتمس دورشقی
خلق بسیاری پشیمان بؤلدی لار
مردنی کاریغه حیران بؤلدی لار
آیدی لاروسواس ایکان دیوانه یی
اول کمالِ عقلدین بیگانه یی
بؤلسه ایردی اول آلوراپردی گهر
زربیروراپردیک انگااوتوزسپر
قدرمال وکیمیانی بیلمه دی
گوهرقیمت بهانی بیلمه دی
کیلدی آخرعقل کوته لیک لنگ مور[۵۷۲]
بیراؤزیدیک مردک اسقاط خور
اهل صورت لارنی کرداری بؤلور
خلقنی ناموس بیلاَن عاری بودور
آیدی بوسوزنی اوشال پیغمبری
وزن دیگرنی کوترمس دیگری
آته عصیان قیلدی بؤلدی ردِباب
اوغلی بیرآرزنچه کؤرمس دورعذاب
باراپدی مجلس ده بیرداناکسی
دلگشالیک یؤق ایدی ونیم خسی
آیدی کیلیب ایردی نورِسرمدی
کؤرخلق،ابدال خلق نی بیلمه دی
اوُل کؤتارمای اوتدی صاحب حال ایدی
بیشک وبیشبهه اول ابدال ایدی
خلق انی شکلی نی بیجابیلدی لار
رایگان گنجیدین آیریلدی لار[۵۷۳]
که منم پسکوچه لارنی طی اورای
نام بهترلیکنی اوتغه کویدورای
گاه شهروگاه صحرایی بؤلای
یؤل یورای ترساگا،ترسایی بؤلای

---

[۵۶۹] دیدی آخرجمله سبنی عقلی تنگ
[۵۷۰] بس بولردیوبیرله الفت آله دور
[۵۷۱] اؤلتیرسه
[۵۷۲] کیلدی آخرعقلی کوته لنگ مور
[۵۷۳] رایگانی

www.ezgu.org

یوکنی آرتای روی دوشانه م گاچه قشقه تارتای وجه پیشانمگاچه
شادیبِتگایمن موخاک پاییغه شیرلارنی باره تورگان جاییغه
قاضی ومفتی همه سی کؤرایکان یؤلگاقالغان مرداسقاط خورایکان
باخبربؤلدوم اومردنی ننگیدین دلغه دِردتوشتی آنی آهینگیدین
لیک فکرایتدی بویؤلدین قِیتمه دی سرّاوُل(ابدال)نی خلققه ایتمه دی
سربرهنه،پابرهنه بؤلدی اوُل ترک بؤلدی خاطریدین جزوکل
ایزلاب اِبردی کوچه لرگابیسری قؤلیغه ابدال حق دین دفتری
اوچرادی آخراوشال دیوانه مرد دیدی:ایصادققه ییردین تیکدی درد؟
اول جواب ایدی:نورینگ یؤل باشلادی منگابیررنگین کمندی تاشلادی
بؤلدی سَندین منگاایمدی التفات منگامشکل بؤلدی بوذات صفات
بیله من اصلِ وجودینگ کیمیا دامنینگدین اؤلدوسنگ[۵۷۴] بؤلمم جدا
دامنینگنی مَن توتوب مَن مضبوطی بغیشلاگین ایمانگارنجوردین قوتی[۵۷۵]
مَن بوصورت لرنی زودایلای خراب تاولاگایمی منگابختدین آفتاب
پیروقت سن کامل صیقل گری منگاکؤرساتگین ایمانیم جوهری؟
قابل نسبت سَن وهم کاردان منگامعلوم دوربومشکلهای جان
مَن اوخلق دیک آحول وکج بین ایمم همچنین کوهی دومَن ثابت قدم
آیلافرمایش که امرینگنی قیلای قیلای قیسی ایش گاباشلاسنگ همچون[۵۷۶] قیلای

تاتیریک مَن بارمَن مثلِ غلام ناتمامیمنی بوگون قیلگین تمام
بارهامَن انتظارِشیراپدیم آرزومنداولوغ دستگیراپدیم
دیده نی روشن قیلایدیب یؤل یوریب بیرسنینگدک شیره مردنی آختاریب
مسِ خالص من بوگون اکسیرطلب جان گرودستیمده دایم پیرطلب
بندهٔ فرمانینگم ای شهریار! درگهینگدین بارمن امیدوار
انگلادیِ اسرارنی(ابدال)وقت کؤردی احوالینی صاحب حالِ وقت
ایدی:مَن دیوانهٔ یی قلابکی غرق عصیان مَن که سرتاپاشکی
جستجوقیلمه بونسبت نی آخی! مَن اؤزیم رسوای عالم کلوخی[۵۷۷]
نیک وبدنی اورته سیده قؤلنی یوب بارمن شب هنگیِ روزانه جنوب
هیچ بیرمذهب گایؤق مَن یارِغار گاه مست وگاه مَن اهلِ قمار
نی درخت المرود دومن نه سیب تاش آتارلرخلق کؤریب دیوانه دیب

---

[۵۷۴] اولدیرسنگ

[۵۷۵] بوییرده هم (لفظی قافیه)ایشله تیلگن

[۵۷۶] بیت قافیه لری بیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

[۵۷۷] قافیه لربیر–بیر بیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

بیخبردورمَن ایمان آهنگیدین
سن که عاقل سن دگرانگیزقیل
هرکس وناکس گا یاری بؤلماگین
مردگانسبت بغیشلاماغ کارسخی
عیب لاربسیار،دیدیم اندکی
مردودخلقِ جهان من بیخبر
دیدی راست ایتینگ عزیزیم سن پیریم
خواه کافرسن خواه آرمنی[۵۷۸]
سن به هرمذهبده بؤلسنگ یارغار
بیلدی پیراخلاص پاکینی درست
آلدی دستینی وذکراورگاتدی هم
کیتدی هراعضاسیدین،هرعلتی
ای برادرترک صورت قیل سنم[۵۷۹]
بوسبب دین ایدیلارچون مولوی
«گرزصورت بگذریدایدوستان!
سن که دریای ازلدین قطره سن
ذره گانیحدّکه اول تاپگای ثبات؟
چشم اَحولغه حلال هم شبهه دور
اولکه حق تاپدی وهم اکرام دور
بی نهایت راه اپروربی منتها
باراپدی بیرمفتیی چون چشم نم
نی حضوری،خوردوخوابی باراپدی
بیکس اپردی هم غریب افتاده ای
دایم ایتوردی تنیمدن چیقسه جان
کاهش اندیشه سی بسیاراپدی
هرزمان ده یادیغه کیلغانده مرگ
عقلینی ایلتاراپدی سوزدرون
ایتوراپردی وه نیچوک بؤلغای بوحال؟

کؤره من زخم طفل لرنی سنگیدین
تاتیریک سن همچنین پرهیزقیل
درگهیده انتظاری بؤلماگین
نه منی دیک یؤل اداشگان کولوخی
ایتگانیم یؤق سنگامن چون صدیکی
عقل پاکینگ بؤلسه مندین قؤل کوتر
هرنه کؤرسم من رضامن تقدیریم!
دامنینگنی مضبوط اوشلاب من،سنی
سندین ایمان ایزلارم ایشهرپارم!
کوه توشسه باشیغه بؤلمایدوسست
تامسلمان بؤلدی نفس متهم
انگاتیکدی شیره مردنی دولتی
دم غنیمت دورکه بیلگین مغتنم
قطب ربانی وغوث منتهی:
جنت است وگلستان درگلستان!»
آفتاب رحمتی دین ذره سن
ایلاگای نقصانیدین خوب احتیاط
دانش وعلمیم بوبحرده قطره دور
ایمین ایلارصدحوادث دین دور[۵۸۰]
جملهٔ احوالیغه حافظ خدا
تینماس اپردی یغلاراپردی دمبدم
ریزش چشم پرآبی باراپدی
تیرغربت دین تنی آماده ای
جان چیقاروقتی نیچوک بؤلغای ایمان
انگااؤلماغ کوه دین دشواراپدی
تیتراراپردی جسم وجانی مثل برگ
توکاراپردی دیده سیدین جویخون
وای اوشل روزیکه ایمان تاپسه زوال[۵۸۱]

---

[۵۷۸] خواه کافرسن ویاکه آرمنی

[۵۷۹] سن هم

[۵۸۰] اول که حق تاپدی هم اکرام وجود
ایمن ایلارصدحوادثدن ودود

[۵۸۱] وای اوشل روزکه ایمان تاپسه زوال

www.ezgu.org

گرچه یؤق اپردی عبادتدین کمَی
افزون اپردی دلده رِحلت نی غمَی
نی زن وفرزند،نی خویش وتبار؟
ییغلاراپردی آه اوریب بی اختیار
ترس حقدین کهربارنگ اپردی زرد
سینه سیدین جوش اوریب آه بدرد
غلبه قیلدی دلینی اضطراب[۵۸۲]
سیلِ محنت دین بدن بؤلغان خراب
(شیخ ابودردا)اَنی پیری اپدی
رهنماو پیرودستگیری اپدی [۵۸۳]
کؤردی احوالینی شونداغ رهبری
بؤلدی کون–کوندین حزین ولاغری
شیخ سوردی:ی دلی افروخته!
درددل هیچ ییرده یؤقدورسوخته
اولُ جواب ایدی:که کؤرماب مَن سرور
طاعَتیمدین هیچ تاپمایمن حضُور
تیرآتسم بی مشقت باره دور
ایلگراغِ قویسام قدم پست [۵۸۴]باره دور
طالعیم ِکه بؤلسه موندغ واژگون
خسته من،من ییغلامایِ کیم ییغلاسون؟
رهگذرمَن مردکاریم ایشتراب
قیرق اوچ ییل بؤلدی مَنی ایلتمایدوخواب
بؤلغانیم یؤق خوف حشردین ایمنی
قیرق اوچ ییل کومابتوباشیم بالینی
شیخ اَیدی لارکه اَی(مُحمدتراب)
کیچه بارگین باحضوروپاک یات[۵۸۵]
خاطرینگاکبلماسون هرگزِملال
قیرق اوچ ییل لیق اویقونی بیرشبده آل[۵۸۶]
نفس گابیرگین لقمهٔ راحلَه نی
ترک ورداِیت جملهٔ نافله نی
یاتگین وبیغم بؤلیب مانندِ مست
سرگابالینِ نی بلندقوی،قؤیمه پست!
شام دین خُفتن غچه اوتوزطعام
لقمه پُراپریگین ای شادکام!
هدیه یی ببردی اوزاتدی شیخ آنی
باطنیغه تیکدی غیب دین دیده نی
قیلدی طیاری طعامی صوفی هم[۵۸۷]
کؤپ ییدی خوب یاتدی اولُ ثابت قدم
یاتیب اپردی غیب دینِ کبلدی ندا
ایزله درگاهیمنی ای مهجورراه!
بارگین پیرینگااَیتگین سن مونی
بؤلمسون بویؤلده دزدرهزنی
بؤلسه مفلس راغ دل،غیرگاکبتار
بیرایما بیرله ایمان قؤلَدین کبتار
طرفه نازکدورطنابِ اعتقاد
اعتقادینگ صاف قیل ای نیک ذات
طالبی هرخوی کؤرسه جان بیلور
خوی پیرنی کُونی هرایمان بیلور
مونده گرچه تاپمسه روح[۵۸۸] حضور
تانگلاگوریده مَلک لاراورگاتور
گوری نوردورظاهری بیرتوده خاک
کؤرلاربیلمسه لارانگانی باک؟

---

[۵۸۲] یکسره آلدی دلینی اضطراب
[۵۸۳] رهنماوپیردستگیری ایدی
[۵۸۴] بیت وزنی هم قیسقه ضمنیگه قافیه لرهم بیر–بیربیلن ماس کیلمیدی
[۵۸۵] کیچه بار اوییگده وایت یخشی خواب
[۵۸۶] کیچه
[۵۸۷] قیلدی تیارهرطعامنی صوفی هم
[۵۸۸] روحی

www.ezgu.org

کارِکامل نی نی بیلسون حیله گر؟ حیله گربیردم ده ظاهرده قره ر
بعضی لاربار‌دورکه مثلِ آفتاب باطنی آفتاب وظاهرده خراب
بعضی لاربار‌دوربویؤلده کمَ طلب ظاهری طالب وباطن بی اَدب
چون اَلارنینگ مقصودی بیرتکه نان سیربؤلدی یادیغه کیلمس ایمان
مبتلای نفسِ سرگردانِ دد اول مریدمقبول دیمسدورانده رد
مثل کرگس دورکه مسلوخ خوِاردور صورتی محشرده مثلِ ماردور
ای برادرسقله اخلاصینگنی سن اؤلسنگ اؤلگین،کبتگین اخلاصینگ بیلن
خانمانی کوزیغه مثل چبین مردایریلماس که بیردم پیریدین
پیرگالازم دودولت بخشلاسه همچنان طالب گانسبت بخشلاسه
بؤلسه چون پیرومریدکؤنگلاکی چاک بیریقادین باش کوترسه ایکیّ پاک
بؤلمسه اؤزیغه صدقی رهنمون پیرنی اوُل سرگشته هرگزقیلماسون

حکایه:

خانقه ده (شیخ احمد نَامقی) اؤلتوریب اہردی چوقطبِ برحقی
ناگهانی پابرهنه بیرِ گدا آه سردی تارتدی اول صَاحب کلاه
دہدی امابی بضاعت من بوکون مثلِ کودک یؤلغه قالغانِ من بوکون
آه اورادی شایداول غوث انگلاسه مرحمت هم مهربانلیک اَیلاسه
ناله قیلدی ییغلادی چشمِ پرآب سینه سی ماتم بیلن بؤلدی کباب
شیخ ایدی:دلنی قیلدینگ بیحضور آه سردینگدین منگااندک گپور
آه اما مَن گپورمایمن سیره طالعیمدین کونده اَیلارمن گله
مِن گپورسم عالم وآدم کؤیار دفترآچسم اَلدیمه اَدهم کویارَ
مِن گپورسم طاقت ایتماس کوهِ قاف آسمان اَلدیمغه بؤلغای صدشگاف
من گپورسم اورتانورکُل زمین زهرنی کامیمغه قیلغانمن شیرین
اول زمان آچدی که ناپیدابؤلای آرزوم دورمُلکِ رومگاشاه بؤلای
شیخ ایدیلارکه:همت سنده یؤق! پست همت سن که غیرت سنده یؤق
سنگاکیم اَیدی شهنشاهلیک تیله؟! مونده کیلدینگ قرُب موسی لیک تیله
بیزنی خلق دین گنج نورانی تیله دمبدم اَسرار ربانی تیله
مونده کیلدینگ قرب الیاسی تیله پست طلب کؤپ بؤلماگین خاصی[۵۸۹] تیله
پادشاه لیک نارسابؤلمق اہرور ایکّی عالم ده گدابؤلمق اہرور
مونده کیلگین من سنی شاهی قیلای عدل اَیلای خلقه انصافی قیلای[۵۹۰]
بوسخن نی انگلادی اوُل مُشت پر بازچون بسیارقیلدی چشمِ تر
حالی شول کؤنگلومده دوربس آرزو شاه بؤلسم ملک روم گاروبرو

---

[۵۸۹] بوبیتده هم(لفظی قافیه)ایشله تیلگن

[۵۹۰] اؤزبکستان نشریده قؤییده گیچه کیلگن:نورحقنی سینگه همراهی قیلای

www.ezgu.org

اختیاریم شولکه اوصافی قیلای عدل اَیلای خلققه انصافی قیلای
هرکیشی نی کیفیّت دین بودی بار قطب دین هرکیمنی بیرمقصودی بار
آرزودین تیترادیم مانندبید راه نومیدی ایمس قیلدیم امید
بنده اوْلدوربوْلسه کیم اَمیدوار شادَ بیرلطف ایله شَه قیلسه چکار
همتی درجوش کبلدی شیخ نی بارگین رِوم نی سَنگابپردیم دپدی
نقدیم آلدیم[۵۹۱] وایمانیمنی تیلای ایمدی من اسراربانی تیلای[۵۹۲]
مقصدیم شولدورکه شاه محتشم اولیاًبوْلمای سیره قویمای قدم
دپدی بپردیم قطبِ اوتادی تمام شیخ نجم الدین مقامی بیردوام
دِپدی نقدتیکدی مَنگاحالایقین ایمدی اولادیمدین اَیتگین راه بین
مَن طلب قیلدیم که سَندین پارسا تا قیامت بوْلسه نسلیم اولیاً
شیخ اَیدی لارکه:بپِردیم هم مونی غوث لیکنی سنگابپردیم اِی غنی!
دپدی من بپردیم سَنگاتخت سریر سورمسون گورده سوال مَنکرنکیر
دپدی بازم مقصدِیم بارآنقدر آیته بیرسم عرش گاسیغمس سربسر
گرچه تیکدی سَنگابوتخت وسریر کُل اُمت دین بورون جنت گاکیر
شیخ اَیدی:من عذابینگ ضامنی روزمحشرده حسابینگ ضامنی
کُل احوالینگغه چون ضامن منم اصل بیلسنگ لیک مرشدینگ [۵۹۳]منم
شام نی اوتکاردی لارغوث زمان دپدی ای:یارب خدای رازدان!
مَن بوتیل بیرله که انعام اَیلادیم تقلیدیم نی تحقیق ایتگین یاکریم
غِیب دِین کبلدی قولاغیغه ندا غم ییمه من سنگابارمن آشنا!
مَن سَنی قیلدیم که صاحب اختیار سنگابپردیم فیضِ درِشاهوار
حالی هم کم بپردینگ اوُل بیچاره گا لطف قیلگین سینه سی صدپاره گا
بوْلدی خرسندبازاحمدژنده فیل ایمدی منهم موسی یم همچون خلیل
شیح اَیدی لارکه ای افتاده لار! بی توقف تورمه ایمدی روم گابار
اوُل گداآیدی مَنی کوته لیگیم سیزگامعلوم دورسوزوم بیل مستقیم
هرزمانی بازبغریمنی تیلای مقصدیم شول اسم اعظم[۵۹۴] نی تیلای
شیخ اَنی خلوتغه آلدی لارمگر اسم اعظم انگاتعلیم بپردی لار
کشف بوْلدی کوکسیغه رازِعلوم ایرته دین پیشین گاقالمای باردی روم
بس بولم [۵۹۵]باردی اوشل کَون پادشاه اوتیب اپردی دنیادین اوُل نیک خواه

---

[۵۹۱] ینه اوشه ییرده:آلدیمده

[۵۹۲] بوییرده قافیه لر بیر–بیربیلن ماس توشمه گن

[۵۹۳] بوبیتده قافیه قاچگن

[۵۹۴] بوبیتده هم قافیه لر ماس توشمه گن

[۵۹۵] بول هم

www.ezgu.org

تل خاکی نی طلاقیلدی دلی
اول زمان آیدی که ای قوم صفا!
خلق آیدی لاربسِ اوصافی یؤق
دیدی حالامست من مانندشیر
عالمی باراهردی سّردین باخبر
ای چوسندین بوی هنگامی کیلور
جملهٔ خلق آیدی لارای نیکنام
جمله خالص نیّتی نی بیلدی لار
هرکیشی دربارشه گاباراهدی
کونده بؤلدی اوّتوزاوچ مینگ اولیا
ایللیک ییل اولشاه تختگااؤلتودی
کیتدی دنیادین اوشال شاهِ جهان
سنگایؤق همت بویؤلده ایجگر!
کؤرسه لر(آفاق)و(انفس) پیش وپس
مردکیرک تادلغه قیلغای ذکرِجان
بس آلارنی آهینی آیات ییل
یئتکورورمقصودینگابس یخشی پیر
هیچ وقت نرم بؤلمه دی سنگین دلیم
مردبؤلسنگ بؤلِ بودریاغه یقین
یاآلهی درگهینگامن گدا
حالتی بیرگین که حقدین دم اورای
صولتی بیرگین که جسمیمغه یقین
طاعتی بیرگین که دایم بی ریا
دولتی بیرگین نشانی بؤلمسون
خلوتی بیرحقِ بیله آیلای سخن
دیدهٔ بیراولِ مکّرم نی کؤرای
همتی بیرغیرلارنی ردقیلای
مهلتی بیرمرگدین ایمین [۵۹۸]بؤلای
جذبه یی بیرمست ناکامی بؤلای
خلعتی بیرمثل ابراهیم ولی

بعدازان روم خلقی نی کُل چرلادی
شاه آیدی کیم بوملک گاپادشاه
ملکیمیزگاصاحب انصافی یؤق
خلققه آیدی ملک روم نی منگابیر
آعلم روم و امام و معتبر
بوی شیخ(احمدِجامی) کیلور
چون خدایپتکوردی بیزگابوامام
شاه اورنیغه آنی اوتقوزدی لار
معرفتده بس ولی سرشاراهدی[۵۹۶]
پادشاه نی خدمتی دین جابجا
هیچکیمدین بیرفلوسی آلمه دی[۵۹۷]
تاکپتاروقتیده اول تاپدی ایمان
کیمکه مرشددورهمه دین باخبر
معنی لیک خلق ذرهٔ کؤردیم دیمس
آهی بیرله بیرگاتوشمس آسمان
بؤلمسون کؤنگلونگاهرگزقال وقیل
اوّل وآخرده بؤلغای دستگیر
هرزمانده معصیت دورحاصلیم
نامقی دیک خلق نی شاه ایلاگین
شهردلغه بازاؤزینگ قیل پادشاه
خاک جسمنی نوح دیک برهم اورای
نُه فلک نی اوستیغه من سیغمایین
قیل منی آدهم صفت مونده فنا
آخرتده تاکه بؤلغای رهنمون
دایمایانیمده تورسون انجمن
هرزمانی عرش اعظم نی کؤرای
جمله خلق نی صاحب خصلت قیلای
دایماسردفترمجنون بؤلای
شیخ العارف شیخ الاسلامی بؤلای
نورقیلای بالکل مدینه نی کلی

---

[۵۹۶] معرفتده بس دلی سرشار ایدی
[۵۹۷] قافیه لر– بیربیلن ماس کیلمیدی
[۵۹۸] مامون

www.ezgu.org

وسعتی بیرایکیّ عالم نی یوتای
قوّتی بیرمثل ادریس دیک بؤلای[۵۹۹]
ساعتی بیرابتدادین واقعه
آلتی آیلیک یؤلدین آوازِعُمر
بوسببدین مصطفی نی اُمتی
ختم بؤلدی بس حقینگامکتوبات
اصل بیلسنگ نورجان دورتربیت
مملکت دورآری هرقربینگ دمی
ثابت و ناظرهمه بؤلدی تمام
ظاهروباطن همه پر[۶۰۱]بؤلدی باز
جوش دریادورانی کؤنگلیده چون
احمدجامیگایبتدی بؤل مقام
پرده دارعرش اعلی بؤلدی اوُل
هرطرف دین کبلدی فتح انجمن
حج گابارورابردی سلطان ژنده فیل
روحی باراپردی ازلدین سرفراز
حجِ بجاکبلتوردی قیلدی کؤپ دعا
حجّ تمام ایتدی اوشال صاحب نظر
بؤلدی بیطاقت دل افسرده سی
کعبه دین عزم ایتدی باردی شهرِجام
کبلدی منزلغه پدرنی تاپمه دی
دبدی یارب یؤق اِبدیم منزلده مَن
انگلامای قالدیم وصیت اِیتگانین
مَن سِینی مشغولینگ اِبردیم یا آله
ای مَنی عِرضیمغه یبتگین ای جلیل[۶۰۳]
تاقیلای مَن سرگذشت لارنی بیان
چون نداکبلدیکه یاشیخ ژنده فیل!
هرکیشی مونده مسلُم بؤلمه دی

بازدرگاهیغه امیدی توتای
اوّل وآخرنی بیرایلای تمام
هم عمردین الجلیل یاسارعه
سارعه گوشیغه ببردی خبر[۶۰۰]
بلکه هرادناسیدورمثل عیسی
جمله امت گاخدا بیرسون نجات
گوهرهفت آسمان دورتربیت
پُشت ناخن ده کؤرارلارعالمی
روحی بؤلدی عرش اعظم گا امام
اؤلتوریب قؤپسنگ چوتکبیربؤلدی باز
مونده چون محرم ایمس صبروسکون
جوش اورارابردی اوشل صاحب نظام
راغب(انافتحنا)بؤلدی اوُل
قیلدی اول(نَصرمِن الله) دین سخن
چرلادی اول قطَب نی،رب الجلیل
کعبه کبلدی ژنده فیل گاپیشواز
آه آتش باراپدی چون کیمیا
آته نگ اؤلدی دیب انگاکبلدی خبر
یادیغه توشتی پدرنی مُرده سی
انگاهم قرب باراپردی هم مقام[۶۰۲]
قبله گاه تاجِ سرنی تاپمه دی
قیلمه دیم اوُل قبله گاهیمغه سخن
قبله گاهیم بؤلدیِ همرنگ زمین
قبله گاهیم دین منی قیلدینگ جدا
قِبله گاهیم نی شووقتده زنده قیل
مَن آچای آلدیغه بیر–بیرداستان
سنگاقرب ببردیم پدرنی زنده قیل
تامُسلم بؤلمای آدم بؤلمه دی

[۵۹۹] اوزبکستان نشریده:قوتی بیرمثل ادریس دیک مدام
[۶۰۰] اوزبیکستان نشریده»سارعه نی کوشیغه ببردی خبر
[۶۰۱] بیر
[۶۰۲] اونگه هم قرب بارایدی یو وهم مقام
[۶۰۳] سبن،مبنی عرضیمغه یبتگیل ای جلیل

www.ezgu.org

تیکمه دی هرگزمشامیغه بوبوی
خوی اگردنیاگاتاپسه تبدیلی
بوسبب دین اَیدی لارِگنج امین
لیک اگردریابویؤلده اِورسه موج
بارک الله چون دل پرشوریغه
یؤلده بارگونچه قیلوراِبردی سخن
اَیتوراِبردی بوسخن نی ناگهان
قطره لارنی همچنان دریاقیلای
بیرنفسِ ده یِتی دریانی یوتای
قطره مِن گویاکه عمانی منم
اؤلم مِن،اؤلم مِن،آخِرم
گلخنم مِن،جِوهرم مِن،گلشنم
کوهِ هامونِ مِن،جهان گاسیغماگان
چونِ کهِ مِندین دورهمه(شق القمر)
موسی مِن،هم آدمِم،هم داودم
واصلم مِن،کاملم،مِن عاقلم
صابرم مِن،ناظرم مِن، حاضرم
قدرة الله منگاظاهرده بشر
صوفی صافم کمالیغه نی کم؟!
رازاِبشیتدیم صددلیل دین تاشقاری
منگاقاچگین کیم کِمالاتیم نی کِؤر
شبهه دین پاکیزه مِن بیشبهه مِن
اَیدی صوفی:بارک الله العظیم!
اوّل وآخرمنی قیلگین طلب
اول آدم اِبردیم وکِبلدیم چونوح
چون نسب بابیده ابراهیم ایمم
موسی مِن قیلدیم بِوکون رازابتدا
چِونکه عیسی مِن مِدام بیننده یی
مِن سلیمانم که شادِروان راه
گرچه ظاهردوربویؤلده معیوبم

تاکه تبدیل تاپمه دی دنیاگه خوی
پشه اَیلارمونده دعوی فیلی
مخفی قیلدی لارچشم نی خصمیدین
اوتکارورصدقرن مونده فوج–فوج
چرخ اوریب باردی پدرنی گوریغه
هِمچنان وقتیکه خلوت انجمن
مِن محیطِ اعظم و نورِعیان
چوب خشکنَی صاحب آهنگ قیلای[۶۰۴]
جبرییل گاراه مخفی کؤرساتای
جمله نی جنبیده جانی منم[۶۰۵]
باطنم ،نورقدیمم،ظاهرم
کاهرم[۶۰۶] کانم عجایب روشنم
شمسِ نورم آسمانغه سیغماگان
هم(اَحد)من همچو(احمد)من نگر
روح پاکم عیسی ام ،ناموجودم
مژده بخش عرشِ من،دریادلم
طاهرم من،بالغم من،شاکرم
همیتمِ باریچه عرش نی کویدوره ر
قبله مِن گِردیمده دور یوزکعبه هم
علم تاپدیمِ قال و قیلدین تاشقاری
هرزمان انوارحالاتیم نی کؤرِ
حالی حاضرقدسی لارگا قبله مِن
صوفیلارغه لازم ایرمس دورجحیم
باادب بؤل باآدب بؤل باآدب
مِندین ایزلانگ لارمدام فیضِ فتوح
کعبهٔ نور بقا دور دایمم
داودم سینمده دورکانِ عطا
سایهٔ پاکیمدن عالم زنده یی
اوّل وآخرده بؤلدیم پادشاه
صبر بابیده مثال ایوبم

---

[۶۰۴] چوب خشک نی صاحب آواقیلای

[۶۰۵] جملهٔ جنبنده نی جانی منم

[۶۰۶] گوهرم

www.ezgu.org

جان بیروروقتیده بارمَن ذکریا همچویحیی مَن مُدام کان عطا
عِشق بازاریده من مثل شعیب سینمه دریایِ نوردین علمِ غیب
مَنده دورعالم نی ایمانی همه جانِ عالم مَنده دورجانی همه
مَن همه نورجهانم بیشکی مَن همه کونِ ومکانم بیشکی
گاه بؤلسه هم صواب وهم خطا گاه عاصی مَن گهی ده پادشاه
بحرمن سینه مده دورجیحون چه جوش تاابددریاصفت بؤلمم خموش
همچنان دریای بی پایان اَرا مست ومستغرق اِبرور من بارِها
مَن نهنگ مجمع البحرین من همچنان بیِ رنگ نورالعین من
آسمان بؤلَسه باشیمغه آسیا جوش اورارمن همچوقلب قل کفا
اولکه جاندین قوْل یودی مَنده کِبلور جانِ عزیزتوتگان کیشی تاپمس حضور
دارمنصوری گران معراج عشق تاسنی باشینگاقویغای تاج عشق
یعقوبم یوسف یؤلیده نوحه گر یوسفم زندانی لارگاهمسفر
یونسم منزلگهیم بطنِ نهنگ آرتسه لارعالمنی بؤلمم دلِ تنگ
جان بیرورده همچنان جرحبیس من جنت الفردوس ارا ادریس من
ناقه الله تاپگان اِوَل صالح منم همچنان آئینه دهِ واضح منم
همچوذوالکفل من وِصاحب منظری عشق سبحانی مَن عالم دین بَری
مَن محمدمن،ابوبکرمن عمر! همچوذوالنورین حیدرمن مگر
زهرلاریوتدیم حسن دبک اؤلمه دیم چون حسین اؤلدیم ونابودبؤلمه دیم
معرفت باییده مَن موسی رضا هم نقی وهم نقی وهم عیسی
کیفیّت ده باقرم بریانِ عشق معصوم وپاکم که سرگردان عشق
موسی ایزلاب طورسینا باره مَن سَن طواف کعبته الله باره من
منزل پاکیمغه یبتماس جبرئیل ژنده فیلم،ژنده فیلم،ژنده فیل!
کوه هامون نیِ برافگنده قیلایِ صدهزاران مرده نی زنده قیلای
لقمه بخش مَن هفت گردونِ مَنده دور هرکیشی سایه منی کؤرسه زِنده دور
جوش اورارهرلحظه توفانیم منی جمله دین فارغ اِبرورجانیمِ منی
کشتیِ همت گاکیردیم سربلند عرش نی اوستیغه سالگانمن کمند
دیده درمن ایکّی عالم دین سوی چون که همسایه م رفیقیم مصطفی
همچوعزراییل غه جان بیردیم بوکون خضروقتدورمَن همه گارهنمون
همتیم باردورکه همچونِ کوهِ قافِ آهیم ایلاریبتی دوزخ نی شِگاف
قطب وقت من قطب من هم شیرمَن عالِم و بحر بقاغه سیرمن
شونچه اَیدی قبریغه قیلدی نگاه اُوردی چون گورپدرنی بیرعصا
چون تیریلدی قبله گاهی دفعتن[۶۰۷] ایکی تن بیر–بیرگاقیلدی لارسخن

[۶۰۷] دفعتاً

www.ezgu.org

دیدی باباوُل جهاندین نی خبر؟ سّرپاک لامکاندین نی خبر؟
کهنه اپردینگ ایمدی بؤلدینگ پاک نَو ایکّی عالم سنگابؤلدی نیمِ جَو
جان بابازنده قیلدی بِؤل رضا یؤلده قالغان لارگاقیلغیل بیردعا
راضی بؤلگین تاکه من خوشنودبؤلای هم مقام جانیده محمودبؤلای
اوُل جواب اَیدی که اپردیم باحضور هرزمان لبیک دیردی چون غفور
چرخ اورایدیم تحت عرش گاباحضور ایکّی عالم دین منکابه اپردی گور
مونده سن کبلتوردینگ ای عیسی نفس کبلماسون دنیاغه هرگزهیچ کس
بیردعاقیلغیل که مَن بازم[۶۰۸] اؤلای همچنان حورلاربیله همدم بؤلای
شونچه دیدیِ واوزیلدی جانِ پاک اصلی خاک اپردی بؤلیب همرنگ خاک
هرکیشی بوقُرب گایبتی خاک دور ایکی عالم دین وجودی پاک دور
کیمیادورتنده گی جانی همه نور توحید دور ایمانی همه
ختم بؤلدی حقینگابؤل مکتوبات تشنه لارگامَن توکای[۶۰۹] آب حیا

حکایه:

چون ایشیت بوسوزنی ای(عبدالمجید)! (خواجه نجم الدین) گاباراپردی مُرید
چون عبادت بابیده کاهل ایدی آری اوزنفسیغه کؤپ جاهل ایدی
قیلوراپردی پیرلارنی امتحان نفسی باراپردی نهنگ لاردین کلان
کاروباری یخشی لارنیِ صحبتی تیکمس اپردی انگا آزادی خطی
باش اورارابردی کِه سن دلشادقیل بندهٔ امرینگ دومَن آزادقیل
پبتکورایمدی مَن پیتوردوم دست وپا وقت تنگدوردستگیریم سن خدا
اول وآخرسنی توتگان منم منزلیمنی قیل بوگون لوح وقلم
شونچه اَیتوردی وناخشنوداپدی فیض رحمت اوستیده مضبوط[۶۱۰]ایدی
علم باراپردی هزاران فتنه جوی اوُل تکبرکوچه سیغه تندخوی
بؤلمه دی هرگزمیسرعلمِ حال تاپمه دی اوُلِ مجتهدیدین کمال
تیکمه دی هرگزمشامیگابومُشک قالدی آخرتربیت دین بسکه خُشک
فعلیدین شایسته پیرتاپدی خبر دیدی کم قیلدینگ بویؤلده چشمِ تر
ایِش تمام بؤلماسِدوجاندین کیچمسنگ ترک ایلاب خانماندین کیچمسنگ
سن اؤزینگ بارسن یمانلاردین یمان قیلمه درویش لارنی مونداغ امتحان
بهره ایزلارسن اؤزینگنی نیست قیل کبل بویؤلدین بهره سیزکبتمه بخیل
بؤلمه بوویرانه ده زاغ وکلنگ یؤلده رهزن کوبتومانندنهنگ
کونده نفسینگ بیرله مینگ قتله اوروش کارتقلیدیؤقتوکاراهلِ هوش

---

[۶۰۸] قیته

[۶۰۹] بیرای

[۶۱۰] قافیه لربیر–بیربیلن ماس کیلمیدی

www.ezgu.org

چون ملایم رُوبؤلورخلقِ زمان
قؤلغه قتیغ اوچراماس هرگزییلان

کؤرباطن لارنی مثل باربِیل
چون اَلارنی صورتین دیواربیل

کبتاردوردنیای فانیدین خسیس
قؤلغه آلمای باره دوردرنفیس

اول نیسود قیلسون ایشیتسانگ قیلماسنگ
که بویؤلنی راه اصلین بیلماسنگ

وقت اویغاندینگ واوتدی روزگار
قیده کبتدی عمرهای بیشمار؟!

نی مسلمان دورکه نی فرعون دور
روزگارخلق چندین لون دور

کیمکه اهلیدین سرنی پنهان ایلادی[۶۱۱]
اؤزینی چون نسلِ شیطان اَیلادی

گنج نی نا اهل آلدیغه کؤپ ساچماگین
تیپسه لارباشینگاپیردین قاچماگین

کِیمکه پیردین قاچدی اول آدم ابمس
روحی بؤلغای تانگلامحشرده مگس

سن مونیدبک روح نی دوزخی بیل
همنفس یؤق کیمغه اَیتای دردل؟

یؤلده شیطان چونکه دلنی بوزه دور
رشتهٔ طاعت نی قؤلدین اوزه دور

اَیتادوربیهوده معنی لارانگا
قصدی شولدورقیلسه بیر–بیردین جدا

طالب صادق بویؤلده خوب کیراک[۶۱۲]
کشتی چون دریاده دورلنگرکیراک

بو زمانه خلقی دور مانندِ دیو
دایما قیلغان ایشیدورنگ و ریو

شیخ اَیدی لارکه کؤپ دلَ سخت سَن
صحبتیم گاکبلماگین بدبخت سَن

یخشی طالب وحشی دورطوطی صفت
قؤلنی پیردین اوزماگای صاحب نِیّت

هفته اوتمای اؤلدی اول بدبخت شوم
گوهرایمان نی قؤلدین قیلدی گم

ای برادرپیرگابؤلسنگ روبروی
بؤلمه اسب بدلقم[۶۱۳]دبک تندخوی

صاحبِ اخلاص خلق نایاب دور
روحی عرش نی اوستیغه ارباب دور

بیردی پیغمبرحقیقت دین خبر
صدهزاران خلق دین بیرته چیقر

پیربیلورجنت درخت نی بارینی
هیچ اوستاکج دیماس دیوارینی

آلدیده خضراوچراسه قیلماس نظر
عرشگاچیقان بؤلسه هم پیرنی کؤره ر

بیرنفس بؤلمس دلی پیردین جدا
کبسسا لار باشینی پیر گا آشنا

خاطریِ وسواس بؤلماس چون آنی
روحِ اخلاصی حقیقت گاغنی

بؤلسه مُفلس راق دلی غیرگاکبتار
بیرایمابیرلنِ ایمان قؤلدین[۶۱۴] کبتار

بیلماگان ایشینی قیلماس هرکیشی
یاقماگای اول ییریغه قیلغان ایشی

اول گمان ایلارکه مَندین باشقه کس
چونِ اؤزیمدین اوزگاپیرنی یوخلامس

گرچه ظاهربؤلسه هم یؤل ایلگراغ
دلگاآیتوراوزگالاردین من ایناغ[۶۱۵]

---

[۶۱۱] کیم اهلدین سرنی پنهان آیله دی

[۶۱۲] طالب صادق بویولده سرکیراک

[۶۱۳] لگام

[۶۱۴] بوییرده هم قافیه بوزیلگن

[۶۱۵] ایناق

www.ezgu.org

اوُل مریدنی خوابگاهی آتشی
قیله دورطغیان نفسِ سرکشی
پاک بؤلغان سؤنگ سیره بؤلدیم دیمس
گرچه دریایوتسه هم تویدیم دیمس
اولکه ارزان آلدی اول ارزان ساتار
مردتاریک شب ده قنداغ اوق آتار؟
بؤل جهان شب دوروبی خورشیددور
کیمکه نوطالب دوبرگ بیددور
دل بلاسیدین بتریؤقدوربلا
چونکه دل دورعقل بیلان نا آشنا
یاآلهی عاقبت محمودقیل
(مولوی) نِی روحینی خشنودقیل
جویبارمولویدین بهره بیر
تابؤلای مَن نوروحدت بیرله سیر
اَیته بیرسم بوسخن بؤلماس اَدا
تامقام نفخهٔ یوم الجزا
دفترآچسه عارفِ شیرین کلام
یوزقیامت اوتسه بؤلمستورقیام
تاکی اَیتای گوشَ کرلارگاسخن؟
هیچ حرفی قالمه دی اَیتیلماگان
گربؤلایدیسنگ حقیقت گایقین
صدق بیرله بؤل،منافق بؤلماگین!
یخشی لاردین کؤپ یتاردلغه شرف
پیرنی قدرین نی بیلسون ناخلف؟
اهلِ دنیااشنای نانی دور
اهلِ تقوی آشنای جانی دور
کیمکه بؤلدی همزبانی دین جدا
صدنواتاپسه هنوزم بینوا
وادریغا(شمس تبریزی) قنی؟
حیف عمراوتدی شکرریزی قنی؟
دولت اقبال دلشادی اِبرور
گوهرایمان خدادادی اِبرور
هرکیشی ایمان نی قدرین بیلمه دی
مکرشیطاندین دلی اَیریلمه دی
سدراهی بؤلدی چندین خاروخس
جامه بیرلن صوفی بؤلمس هیچکس
عالی همت لارخداهمسایه سی
توشمادی احمدنی عرش گاسایه سی
یؤل گاسالدی لارهمه نی پاکباز
سرّگا محرم یؤقتوبیراهلِ مجاز
بوسببدین اَیدی لارچون مولوی:
قطبِ ربانی وغوث منتهی:
«پاک کن اول ضمیرِخویش را
تابدانی سرِّهردرویش را»

(اؤچینچی دفترتؤگندی)

www.ezgu.org

بسم الله الرحمن الرحیم

کیمیالر قسمی

مصنف:
باباعبدالرحیم مشرب

تؤزه تیب قبته نشرگه تیارلاووچی:
محمدکاظم امینی

www.ezgu.org

بیرینچی کیما:[۶۱۶]

ایسیزعمرینگ که عالمده فنادور وفاداریم دیمه دنیا بلادور
بوحسرت خانه دین چالاک چیقسنگ بویۆلده پاک کېلدینگ پاک چیقسنگ
همه نی خوفی کېتماقدورهمیشه خزان کېلسه قوروگای برگ و ریشه
بویۆلده چابک و ثابت قدم بۆل عدم دریاسیغه کیردینگ عدم بۆل

حکایه:

دېدی بیرصوفی[۶۱۷] ای عالی همت کېتاروقتینگده قیلمانگمی وصیت
اوشال غوث زمان اول صوفی پاک کېتاربۆلدی جهاندین اول به ادراک
هزاران جان فدای ختم نامینگ جهان مشتاق بیرشیرین کلامینگ
بوقالغان لارهمه وابستهٔ غم توکاررخساره لاردین اشک برنم
جهان استادی سن یخشی به تمکین بۆلارنی بهبودیغه دفترآچگین
پسرهرچندبددور،بدکمالی پدرنی کۆپ اېرورکۆنگلی کشالی
نی محتاجی که کارآسان اېمس دور کیمی آسان بیلیب دوربولهوس دور
زبان آچدی اوشل صاحب هدایت من اوزکاریم نی قیلمایمن کفایت
بویۆلده مرکبیم لنگ،یۆل خواطر عبادت منده یۆق عجزیم دوظاهر
شوعاجزلیک بیله اۆلسم به یکبار قبول ایلاب کرم قیلغای موجبار؟!
انی ذاتینی چون واحدبیلینگ لر بویۆلده تکیه ذاتیغه قیلینگ لر
دیمنگ لاررهبریم غوث زماندور پیریمنی لطفی منگاسایه بان دور
اگرحق لطفی مونده یۆقدودستگیر چنان سیزلاردین هم عاجزاېرورپیر
مونیدېک ایدی اول غوث زمانی مبارک جسمیدین زودچیقدی جانی
همه ماتمده بۆلدی لارهلاکی قیلیب اول غوث وقت نی دفن خاکی
(امین الدین) آنی توش کۆردی ناگاه پیرینی کۆردی فردوس ایچره اعلا
هزاران حله کیېگان قالبی گا توروب دورمست کوثرنی لبی گا
سوال ابتدی(امین الدین)بیکبار نیچوک اوتدینگ خطردین غوث مختار
نی بۆلدی عاقبت طاعات کارینگ نیچوک سوردی سنی حاجت برارینگ
زبان آچدی اوشل پاکیزه کردار عملدین خالی اېردیم من گنه کار
سیه اېردی تمامی روزگاریم قبول قیلدی ایشیمنی کردگاریم
آقاردی مغفرت دریاسی درجوش گنه لاربۆلدی خاطردین فراموش
بۆلیب اول مغفرت دریاسیغه غرق بهشت کوثری نی قیلمادیم فرق[۶۱۸]
شوعاجزلیک منگااسباب بۆلدی شب تیره منگامهتاب بۆلدی

---

[۶۱۶] اصل متنده سرلوحه لرفارسچه بیریلگن اېدی،مېن اۆزېېکچه ده اۆگېردیم

[۶۱۷] دیدی بیرصوفیی: ای عالی همت

[۶۱۸] بهشت نی کوثری نینگ قیلمادیم فرق

www.ezgu.org

قوْلیغه فیض الله،یارقیلدی یاپیب عیبیم نی اول ستارقیلدی
که بارسنگ ای(امین الدین) بیکبار سلام اَیت قوم گازنهار!زنهار!
خدانی یادیدین اَیریلمسون لر بویوْلنی خوفینی سهل بیلماسون لر
همیشه بنده گاباردورضرورت همه حق دیرلارهفتادودوملت
بویوْل سرتاقدم پیچ وگره دور کیشی بیلمس کدامین قوم به دور
باشینگ عرش گاتیکیب تورگانده ناگاه حذرقیل بوْلماگای سن ردِدرگاه
بوسوزلارنی سنگااَبتدیم امانت درست تاپشورگین وقیلمه خیانت
مثال کافرومؤمن که نمرود کیشی بیلمس که مقبول وکه مردود؟!
اَلاردین انگلاب آلدی آنچه اسرار دلی ناگه بوکشف دین بوْلدی بیدار
همه یارِان لرینی اَیلادی جمع اوْزی هم اورته ده اوْلتوردی چون شمع
دیدی من غوث باتمکین نی کوْردیم اوشال جنت گا(نورالدین) نی کوْردیم
کوْریندی منگااول خُرم نیکوکار سلام اَیتدی سیلارگاغوث اسرار
دیدی بس رفته لرنی کاری غم دور اگرقان ییغلاسه هرروز کم دور
نفس چیقدی دلی اوزجاده سیدین همه مست دورلعین نی باده سیدین
عبادت بیرماگای بیردرداوچون رنگ ایسیزعمرینگ عمل کم دور،لحدتنگ
جهان انجامیِ دین جای گرامی کیشی سوزینی ایزلاروقت شامی
اگرعاقل دوسن بهبودیدن کیچ بودنیانی زیان وسودیدن کیچ
سفرقتیغ وراهینگ گرچه عرش دور[۶۱۹] قدم قویگین که منزلگاهینک عرش دور
عرش دور

همه مشتاق سَن دورایرته راغ یپت بودیواسبابینی یوْلغه قویوب کپت
بوْلارکیم زینت ایزلارجسم خاکی تورارمحشرده همچون کرم خاکی
بوسوزنی بیلدی اوچ یوزمریدزار[۶۲۰] چنان قالب تهی قیلدی بیکبار
همه گاتوشدی شونداغ آتش تیز بوْلیب محراب ومسجدجمله خونریز
همه گاگوهرمقصوددرکار اثر لیک نالهٔ داوؤد در کار
سنگادردبوْلمسه دل پرخطردور کلام الله اوقوسنگ بی اثردور
جراحتلی کوْنگل گاای مُکرم! یاقارقویغان سوغون البته اول هم
بوْلایدیسنگ بویوْلده غرق انوار جراحت سیزطبیب اختارمه زنهار!
بوسوزلارکیمیای اهل دین دور که بیغم بوْلماگین محشریقین دور
خصوصاکیمیای دین بلنددور تمامی کیمیای لارمونگابنددور
ولیک آسان تاپیلمس شمعِ ایمان جدل قیل نفسنی اوْلدوربوْل مسلمان
الهی عاقبت محمود قیلگین! کپتارده بنده نینگ خوشنودقیلگین

---

[۶۱۹] سفرقتیغ اگرچه راهینگ عرش دور

[۶۲۰] اوشبو مصرعنی وزنی قاچگن

www.ezgu.org

لعین ونفس سرکشدین پناه بیر
مشام جان نی قیل نوردین معطر
الهی تیره قیلمه خاطریم نی
اگرایلتای دیسنگ محشرگابیراوپ!

ایکینچی کیسما:

کپتیب باروراپدی سفیان ثوری
کؤریندی شِیخ نی قدکمانی
سورایین سندین ای غَوث مکرم
دیدی:باشینگاچون نشوونمایؤق
جواب اَیدی اوشال پاکیزه کردار
اؤلاروقتیده قیلدیم من نظاره
چنان پراضطراب اپردی درونی
سوال ایتدیم اوشل پیردین منِ زار
دیدی کؤپ کولمه ایمانگه خطردور
مَن انگااَیتوراپردیم رازمطلق
بوحسرت بیرله آخرچیقتی جانی
اوشل کوندین منگاشولکون الم دور
اَنی کؤردیم بلنددین پست گاتوشتیم
بلنددین توشسه هرکیم ساغ قالماس
شوعلت بؤلدی آخرسدراهیم
برابردوربودردپیروجوانغه
مبارک سینه سی دریای عُمان
عجب خوبلوق ده دایم شهره دورسن
بدونیکی چوآخردرگمان ده
عملنی گنجیدین کؤپ بؤلمه نومید
دیدنگدین خون توکیب باآبروکپت
سرانجامینگ بویؤلده تلِ خاکی
بویؤلده همچنان سفیان وقت بؤل
دلینگنی خالی قیل خوف وخطر دین [۶۲۲]
مشرف اَیلاگای خورشیدجانگا
قدی خم لارده دوربارِحقیقت

بومفلس لارگه یارب کیمیا بیر
بحقِ آلِ اصحابِ پیامبر
که شیطان چشمیغه یپتکورتیریمنی
دعاگوی تاپ،دعاگوی تاپ دعاگوی!

یؤلیغه اوچرادی اهل غروری
تمسخربیرله سوردی:ای فلانی!
یاشینگ چون بیستدین اوتگن یؤق قدینگ خم
سنی بوطرزکؤرماغیم روایؤق
منگابیرمرشداپردی صاحبِ کار
دلی اپردی بوخوف دین پاره- پاره
دلیغه جوش اوریب سیلاب خونی
کپل ای پیرمکمل نی حالینگ بار؟
که هرطاعاتی که قیلدیم ضرردور
اَنی چون رانده قیلدی آخری حق
قؤلیدن کپتدی اول شمع ایمانی
شوباعثدین قدیم بسیارخم دور
شووحشت بیرله نقصان تاپدی پُشتیم
تاپارعلت دلی بهراق[۶۲۱] قالماس
دوتاقدیم دومحشرده گواهیم
تیریکدورجمله خلق شمع ایمانغه
شودردبیرله جهاندین اوتدی سُفیان
که یاگوهرویاخرمهره دورسن
بؤلورمعلوم ترازوی میزان ده
سفرقیلسنگ جدل قیل مثلِ خورشید
شفق دپک چون کپتارده سرخروکپت
عطا قیلغا یموکین ایمان پاکی؟
همیشه غرقهٔ بازاربخت بؤل
اؤزینگ اؤلمایِ توزالگین بوکسل دین
یپتوشتورگای سنی اُول بوستان گا
یاغارپست ییرگادایم ابررحمت

---

[۶۲۱] بهراغ

[۶۲۲] بوبیتده هم قافیه قاچگن

www.ezgu.org

اوشنداغ بحرگابۆلسنگ شناور تیکاردستینگادایم تازه گوهر
دلینگ مایل ایمس رنگین سخن گا بیلورباش چیرماگان سۆنگره کفن گا
که سَندین سربراورسه ذکرِتسبیح یقین بیلگیل سلیمان تختی دین بِه
بشرطی مونده خاص الخاص کِبلسنگ بویۆلده صاحب اخلاص کِبلسنگ
همه اندیشه دین دلنی اونوتسنگ کوزونگ آچسنگ اوشل عالمنی کۆرسنگ
چنان دیدی اوشل پاکیزه اوستاد کیشی زندانده دورهرگزایمس شاد
جهان زنداندومؤمن گاسرایی یقین بیلگیل که کافرلرنی جایی
کیشی زندانده هیچ بیغم یورارمو؟ ایمان لیک قُل چوبی ماتم یورارمو؟
طلب لیک خلق نی تکراری کۆپ دور بویۆلنی نوریدین هم نَاری کۆپ دور
پراکنده کیشی نی جایی دوزخت[۶۲۳] که ایلتما سدورجهان اَیوانیدین رخت
همیشه اختاروربیغم نی صادق خطرلیق یۆلغه بۆلمه بی موافق
مسافرسَن مسافرواریورگین بومست لیک تارقامای هشیاریورگین
هزاران مست نی هشیارایتارلر بویۆلده خواب گاهین نارایتارلر
الهِی عاقبت محمودقیلگین! کبتارده بنده نی خشنودقیلگین!
منوّر قیل چراغ جانیمیزنی اۆزینگ عفوایلاگین ایمانیمیزنی
اگرمینگ مرته اِیتسام گوش کرسَن دلینگ آگاه ایمس کردین بترسن!
چراغ جان کیره ک مانندخورشید انی روشن لیغی چون مثل[۶۲۴]ناهید
عزیز لار کبتدی آگاه سفربۆل بویۆل نی عقبه سیدین باخبربۆل
قدم قویسنگ یورومه بی چراغی که یاپیررهنماتاپ،عقلی ساغی
یقیلغان سۆنگره قۆپماغینگ محالی[۶۲۵] که باردورشمع ایمان نی زوالی

اۆچینچی کیمیا:[۶۲۶]

حکایه:

سفروقتیده اوُل (داوۆدطایی) کبتیب بیر غار غه آنی دوپاپی
که ایرغیب چیقتی اندین کلهٔ خشک مشام شیخ گااندین تیکیب مُشک
نهان ایلاب ایدی حُسن الهِی بومنزل شیره مردنی خوابگاهی
یبتوشتی سمیعیغه اندین بیرآواز اوشل گوردین ایکان بوانگلادی راز
دیدی آهسته یورایشیخ مختار! سفرده مردبۆلماسمی خبردار؟
که مینگ بیل کعبه گاتیکدی بوباشیم آقیب چون ۷۳بیل کوزده یاشیم

---

[۶۲۳] دوزخ

[۶۲۴] اَنی روشنلیغی مانند ناهید

[۶۲۵] بیقیلغاندن کیین قۆپماق محالی

[۶۲۶] ۲نچیِ ۴نچی کیمیالراره سیده،۳نچی کیمیاکۆرسه تیلمه گن،احتمال کاتب خطاسی بۆلسه شواوچون بوبیرده متن مضمونیگه کۆره اجره تیب کۆرسه تدیم

www.ezgu.org

بیگیرمه ایکّی مبنگ غوثِ مُکمل همه مَندین تاپیب دورروحی منزل
کؤرینگ اوِل قدرت رازِالهیِ مَنی دبک مردبؤلدی تحت پایی
اگراعمی منی باسسه غَمیم یؤق چنان دلگیرایمم دورماتمیم یؤق
قدردان لاراوزاهلین خوارایتارلار بیلیب (منصور)نی بردارایتارلار
قرانغوباسدی خلقنی وهم دایم پسرمونده پدراؤلدورسه لازم
سنیدبک شیخ وقتدین بوعجب دور بویؤلده یورماغینگ ترک ادب دور
بوییرده منتظِردورنیچه موری که هربیرمورنی کؤنگلیغه شوری[۶۲۷]
مباداقورقه مَن بیراَه تارتگا ی جهان نی بارینی کؤنگلیغه آرتگای
بوسوزنی ایشیتیب اِول شیخ(اوتاد) باشیغه خاک لارِنی قیلدی برباد
دبدی شرمندهٔ دوِکَون ایکان من هنوزم بؤلسه مَن فرعونِ ایکان مَن
جهانگااورگاتیب مَن رازایمانِ هنوزنفسیمنی قیلماب من مسلمانِ
باشینی قویدی قبرستان گا اولُدم توکیب چندان اَنیدبک دیده دین نَم
که تااوچ کونغچه اوردی باشینی کوزیدین خون بیله توکدی یاشینی
مُشقت بیرله مقبول بؤلدیِ آهی که غیب دین عفوقیلدی حق گناهی
ندایی انگلادی حق دین معین کؤتارباشینگنی که بندم دبدیم مَن
اوشنداغ شیخگابؤلدی لغزشِ پای بیزینگدبک عاصیلارنی حالیغه وای!
چنان مرگ آلدیده کؤپ بیخبرمیز که عمراوتدی بویؤلده بی اثرمیز
سقال آقاردی،تیش توشتی بغایت هنوزکؤنگل ده یؤق وهم قیامت
عزیزی[۶۲۸]عمربی سررشته اوتدی جهاندین تورمایین عارف که اوتدی
که باقی قالمه دی مرددوراندیش مگس دین اوزگاهرگزقالمه دی بیش
همه آواره سرگردانی بؤلدی بویؤلده جان خلق گمنامی بؤلدی
عجب رسمی که خلوتگاه دوران بویؤلده نان طلب کااوِل بیرورنان
غرض قیلغایِ که یعنی بیرنمودیِ دماغی خلقدین تارتغایِ چودودی
نظرده چون سنی کؤریِ قیلیب من تردّدقیل سزارواجحیم سن
یتیم لیک اورگان اوِل مصطفی دین جدل قیلگین قوروق قالمه دعادین
کیمی که دست اوریب نومیدکبلدی اوشال خفاش بی خورشیدکبلدی
تمام آلدی بارینی ملکینی دیو[۶۲۹] زوداَگه بؤلمه دِی اول مردگالیو
قؤلونگدین کبتدی اسباب ترازو لعین قیلدی سنی مغروربازو

---

[۶۲۷] که هربیرمورنی بارکونگلیغه شوری

[۶۲۸] عزیزیم

[۶۲۹] تمامی آلدی بارویؤقینی دیو

www.ezgu.org

حکایه:

(سلیمان ابودارانی) ناگاه
همه ایدی:که سلطانِ طریقت!
یقین بیلگین که تنهاگَردغم دور
زبان آچدی اوِشنداغ قطبِ ارشاد
رفیق ایزلارسن ای اَماره لَرنی
تردّدایتدی لارخلقی برابر
ییغیلدی سکسان اوچ لک کس بیکبار[۶۳۲]
جونه ب بِبردی اوشل مردِنکوکار
اوراراِبردی دلیده رازِحق جوش
دِیدی:دارا نیا[۶۳۳]دشوارقیلدینگ
یغیب سَن سکسان اوچ مینگ کس بیکبار
اوْزی مؤمن همه نی مؤمنی دیر
زبان پوشیده قیلگین آچماگین لب
هزاران شیرلاربووادیده گُم
رواج کاربؤلدی علم غیبی
نفس چیقونیچه آهی کیرک باز
اَنی ایتگانلاری توفیرقیلدی
دِیدی سن قیسی گلنی بلبلی سَن؟!
که ظاهرصورتینگ مردِنمد پوش
تبسم قیلدی خضروقتَ ایدیِ لار
یانینگاتورگانینگنی تانیمای سَن
تانیسنگ خضرمَن اوستادموسی!
ابودارانی یلغوزدورسفرقیلَ
دلیغه تاولادی مانندخورشید
ضیای روح طاعتدین تاپیب نور
گپورشرکت نی کؤنگلدین کؤتارسون
هزاران خاص لاربارِدوربه اخلاص

اراده قیلدی حج یؤلیغه تنها
نه اوچون سیزگاایلالیک رفاقت؟
رفیق سیزبؤلدی خورشیدم عدم دور
تاپینگ بیررفیق غم دین آزاد[۶۳۰]
جهان نی ملکیدین اوزگاخیالی[۶۳۱]
اوشل عارفغه همراه تاپمادی لر
اوخلق دین تاپمادی بیرمرددیندار
دلیغه موج اوریب دریای اسرار
یؤلوقتی یؤل اوزه مردِنمدپوش
بویؤلده رازلاراظهارقیلدینگ
تردد ایلادینگ بیر مردِدیندار
حذرقیلغای که کیم روباوِ کیم شیر
اوزاغدوروقت یؤل یورماغده مطلب
همه نی کاریدورزارِتظلم
هنردین کؤپدوهرمخلوق نی عیبی
چوخس سوواوستیغه بؤلمستوممتاز
اوشال رمزنی(ابودارانی) بیلدیِ
مگرحق نی عزیزایتگان قلی سَن
دلینگ چون ذکرربانیغه درجوش
انگاهزلی قیلِیب مِونداغ دِیدیلار:
نیچوک دیرسن مَنی چشمیم دوروشن
بشارت ببردی منگاحقتعالی
دلینگدین هرکدورت نی بدرقیل
نه اوچون بنده لارنی قیلدی نومید
هنوزم منگایِبتماغی اوزاغدور
دعاایزلاب چوهردرگه گابارسون
اَلارنی کوچه سیدورآنقدرراس[۶۳۴]

---

[۶۳۰] تاپینگ ذیب بیررفیق عمدین آزاد
[۶۳۱] اوشبو بیت نی قافیه سی قاچگن
[۶۳۲] ییغیلدی سکسان اوچ مینگ کس بیکبار
[۶۳۳] نیگه
[۶۳۴] راست

www.ezgu.org

تاپای دیسنگ عزیزجانِ گرامی باریب بیرمردگابۆلگین غلامی
طلب ده صاحب ارشادقیلغای بوماتم دین سَنی آزادقیلغای
که خضرمعرفت رازینی بیلدی ایاغیغه قویوب باش توبه قیلدی
اوشنداغ شیخ اسّرارحقیقت دلیغه همچنان یۆل تاپدی شرکت
نی شیخ لیک مونده کارآمدنه مّلا نه شاگردمونده مقبول نه اوستاد[۶۳۵]
اگرعفوایلسه لطف عمیقی مجازی لاربۆلورآخرحقیقی
ضرردورکاریدین عارف گپورماق نه لازم اهل زندان کادم اورماق
جهان زندانِ دوهردم سدراهینگ بوزندان خانه گاکۆپدورگناهینگ
اوشنداغ انبیاَلارتورمه دیلَار بودنیاده دَمی خوش اورمادیلار
چِنان شادی تیلای سَن احمقی سَن سعیدلارگُردیغه یپتماس شقی سَن
سن اوچون مصطفی ماتمده بۆلدی دوامت اُمتی دیب غمده بۆلدی
نیچوک اُمت دوسَن عصیانغه چُستی چِنان حق کاریغه بسیارسستی
عذاب دوجهان دوردربرینگا سَن اۆلگاندین سوغون ماتم سرینگا
اۆزینی بیلماگان کۆپ بیخبرمرد اودنیاآفتی دین تاپماگان درد
قیلورکۆنگلیغه شیطان مکرِبسیار فلان نی نسلی سَن ای صاحب کار!
یقین بیل اصلی اِوُل صاحب ولایت اوّل اوزقومینی هم اَیلارشفاعت
پیغمبر[۶۳۶]قومی سَن کۆپ غمده بۆلمه محمدحامی دورماتمده بۆلمه
بیراودبسه یوگورتوراسپ تازی اوقوسَن تاتیریک بیش وقت نمازی
اولیکه قورقوتورلارنارسیده جهاندین هم کپلیب دورسرکفیده
شوعلت بیرله غرقاب ایتدی آخر مدارینگ کپتدی بۆلدینگ آخری پیر[۶۳۷]
اولاروقتیده سالغای خاطریغه کیشی آگاه ایمس شونداغ سریغه
دریغانقدعمربربادکپتدی ریالیک طاعتینگ چون بادکپتدی
محلی تنگ سالورباشینگاغوغا اوتیب بازارختمی بۆلدی سودا
ادابۆلدی قۆلینگدین نقدانجام ییدی باشینگنی آخرشورِایام
نسیمِ بهره سیزافتاده قالَدینگ خلل تاپدی دلینگ بی بادِه قالدینگ
الهی عاقبت محمود قیلگین! کپتارده بنده نی خوشنودقیلگین!
چراغِ جانیمیزنی اَیلهِ روشن نی گلشن گلی میزمونده نی گلخن
اوییرده ییرتمگای سَن پرده میزنی بویۆلده قالبِ افسرده میزنی
کۆنگل غه معرفتنی راهی بیرگین (ابودارانی) دیک آگاهی بیرگین

---

[۶۳۵] نی شیخ لیک مونده کارآمدنه ارشاد
نه شاگردمونده مقبول نه اوستاد

[۶۳۶] پیامبر

[۶۳۷] قافیه بوییرده قاچگن

www.ezgu.org

بوسوزلارکیمیای هرعجم دور عجم اولدورکه دایم اهلِ غم دور
اگرآگه بۆلایدیسنگ خدادین کۆنگلنی اوزمه شونداغ کیمیادین
خصوصاًکیمیای دین بلنددور تمامی کیمیای لارمونگابنددور
محبت یۆلیده بۆلگین چراغی آچیلغای نورخورشیدینگنی باغی
حقیقت شولکه دوراندیش بۆلمق اۆزیدین بیخبردرویش بۆلمق
هزاران آیته من بیراهل دردیۆق سفرقتیغ دویۆل طی اورسه مردیۆق

تورتینچی کیمیا:

ایسیزعمرینگ که سرگردان لیگینگ بار بوباعث دین سَنی حیران لیگنیگ بار
قۆلینگدین کبتسه گنج ساعت بساعت دمی قیلمابسن عمرینگدین حلاوت
باشینگا لنگری خلق گناهی گداسن لیک اسمینگ پادشاهی
بویۆلده بحرعصیانغه باتیب سنِ ایسیزدنینگ نی دنیاگاساتیب سِن
زینت دبدی دلینگنی شادایتارسن که عقبی اویی نی بربادایتارسن
شوآلایش بیلن کبتسنگ بیکبار پیشورگای خاملارنی آخری کار
پیشورگای لارسنی کبتماسده مسکین اگرمردسن بلنددین پست گاتوشگین
کیم عاقل دوربلنددین جای آلمس بلندییردین یقیلغان ساغ قالمس

حکایه:

باراہردی منعمی چون مالی بسیار اَنی قورقوتدی لارخلقی بیکبار
شهنشاه اختارورتابدیب غنی نی قچان قایتیب بیرورشه آلغانی نی
یاشونگین خلق دین سنگازیاندو بیکباریکه شه توتسه یمان دور
اۆزیغه مصلحت قیلدی بویندی مناره اوستیغه چیقدی بلندی
منی اختارمانگیزلارچرخ انجم همه شاهدبۆلینگ لارمن یاشوندوم
مناره تحتی اہردی جای بازار فراوان خلق لارکہلدی بیکبار
دلی حق ترسیدین کۆپ بۆلدی ناشاد که اول من موندهِ یۆقدیب قیلدی فریاد
زمانه خلقی نی سن همچنان بیل اوشال منعم نی سن اندیشه یی قیل
فقیرلیکنی بۆلارباعلت ایزلار نهان سیزدیده لارگاشهرت ایزلار
الارکه بۆلدی غرقاب شودنیا نه (الیاس) و(خضر)اول خلقدین آگاه
تفکرقیلدی بۆلسم دیب سرافراز بلندییردین اۆزی نی تاشلادی باز
بۆلیب افشاهمه رازنهانی بویۆلده میده بۆلدی استخوانی
برادرکاردین آسان ایمس دور چوآسان لیکده چیقّان جان ایمسدور
مگرلطیفغه آلغای کردگاری چنان برکنده بۆلغای دل غباری
بۆلیب جان ودلینگانورمعین مطیع بۆلغای سنگابونفس دشمن
اگرمینگ مرته قیلسنگ ختم قرآن که بی پیربۆلماگای نفسینگ مسلمان
خضرکہلدی بۆلیب دستگیراختار کوزینگنی نوری کبتمای پیراختار
طلبگارنفس بۆلگین بوساعت یقین بیلگین قریب کہلدی قیامت

www.ezgu.org

توتاشتی طشت عالم بؤلدی اخگر
قؤلینگنی توتگودیک بیرمونسینگ یؤق
اگرمؤمن دوسَن افسوس قیلگین

حکایه:

گذرگاه طلبده (شیخ ذوالنون)
دیدی:لب تشنه مَن ای قطب مختار!
همیشه نوحه بؤلدی کاروباریم
کوزیمنی نوری کِتدی روشَنی یؤق
بلانی داغیدین اُلفت آلیب مَن
نی بؤلغای توبه بیرله شادقیلسنگ؟
دیدی عارف انگا وقتینگ اوتیب دور
رواج کار اِیرور وقت جوانی
خِزان فصلیده چون هیچ گُل آچیلمس
مَن دیوانه دین چون یوزاوگوردی
ایمان نی گوهریغه مشتری مَن
دیمه عقبی یؤلی بسیارسخت دور
امیدیم بوچیقاریدیب که خورشید
اوشال وقتی که کؤردی رحمی کِیلدی
دلی بؤلدی آنی بدرِمنیری
قیلیب هرکونده اوچ یوزتوبه اؤلمرد
همه مقصودایزدبؤلدی پیدا
تمامی صوفی لارقیلدی ملامت
کیم عاقل دورملالی پیرقیلماس
ایشیتدی لاربوسوزنی(شیخ ذوالنون)
دیدی لارکیمکه بؤلسه حققه طالب
اکرمینگ ییلده عمرینگ بؤلسه باقی
اجلنی سلی[۶۴۰] سی دورگردنینگغه
عمارت دلغه قیل زنهاربوزمه
نفس چیققونچه تاغملیک تنینگدین
چراغ نورایمان دوربوتعلیم

سَنی بندایلادی بوکاخ و منظر
بؤلیب سَن غرق غفلت ناموسینگ یؤق
اؤلیک بؤل تاکه محشرده تیریلگین

یؤلوقدی انگابیرمردجگرخون
کرملیک توبه دین قیلمانگمی سرشار
قِورودی سردرخت میوه داریم
مَنی باغ مرادیم روشنی[۶۳۸] یؤقِ
شوسودادین غِلط یؤلغه قالیب مَن
بوفرعوندین مَنی آزادقیلسنگ
قؤلینگدین گنج عمرینگ زودکِیتیب دور
قریگان سؤنگ بؤلوررنگ خزانی[۶۳۹]
همه ماتمده دورهیچ غنچه کولمس
بومظلوم دیده سیدین خون آقوزدیِ
قدم قویدوم که مرگدین ایلگاری مَن
تنِیمده نیم نفس بارحالی وقت دور
مَنی حق یؤلیده کؤپ قیلمه نومید
دعای صدق دل حقیغه قیلدی
خدانی لطف بؤلدی دستگیرِی
که هرساعت زیاده بؤلدی اوِل درد
دلیغه نورحق بؤلدی هویدا
دیدی بیرتوبه سالککا ضرورت
پیرینی توبه دین دلگیرقیلماس
مبارک دیده سی دریای جیحون
کومولغونچه مریدگاتوبه واجب
دلینگدن کِتماگای سوزوفراقی
نی زحمت لارکِیلوراؤلسنگ سرینگغه
تیریکسَن توبه دین دستینگنی اؤزمه
حذرقیل ای برادردشمنینگدین
خلیل دیک یؤلیده جان اَیله تسلیم

---

[۶۳۸] مهنگه باغ مراد وگلشنی یؤق
[۶۳۹] قریلیکده بؤلوررنگی خزانی
[۶۴۰] سله

www.ezgu.org

کؤرینگ اولمردنی حالی نی بؤلدی!
ازلدین پاک اپدی جسمیده جانی
اگرمردسن دمی ترک اِیتمه ذکرین
تماشای جهاندین بؤلمه دینگ پیر
خداقیلسه دلینگنی نورینیِ پاک
اراپردی حالتی درماندهٔ قوت
دلی بیداراپدی پردردبؤلدی
رفیق اپردی غمی آش وغم نان
دلینی عرش اعظم دین حق آچدی
سپیپب پیراوزره بیردامن طلانی
زبان آچدی کپلینگ ای اهلِ دنیا
همه قؤل سالیبان آلدی خروشی
اؤلم قؤل سالدی تاآلگای بیکبار
زبان آچدی که عالم برچه آلدی
دپدی:ایِ مردک صاحب فراست!
سپیپب مَن زرنی خلق ایچره سالیب شور
دلینگابؤلسه دایم حقنی نامی
اثر قیلدی انگا نور الهی
اؤلم[۶۴۳] پاک انگلادی غیب دین ندانی
پیامبرپیردی لارشونداغ بِشارت
تمامی خلق نی خوراکی زهردور
یقین بیلگین که دنیااویی پست دور
اوشل مردیکه قیلدی ترکِ دنیا
یاغیب باشیغه باران محبتَ
هزاران مرده کومدینگ عبرتینگ یؤق
توشوبدورطالعینگ کوپ واژگونی
عنایات ازلدین بؤلمسه نور
درِ دولت محل درد کپلدی
هوای نفس بیله کؤپ بؤلمه مشغول

اوچ هفته اوتدیِ وعمری اوزولدی
درست اپردی درست اپردی ایمانی
فراموش اَیلامه کپتماقنی فکرین
کیمی غفلتگایاتگان سؤنگ بارورسیر[۶۴۱]
اووقت جنت کؤرونگای دیدهٔ خاک
بیکباری کؤروندی انگاتابوت
دوعالم خاطریدین سردبؤلدی
یقین کپلدی غمِ مرگ وغمِ جان
همه ییققان لارینی ییرگاساَچتی
که چندین گوهرقیمت بهانی
لحدیخشی منگاسیزلارگاطلا
باراپردی اورته گابیرژنده پوشی
قؤلینی اوشلادی اولمردهوشیار
گناهیم دستیم خشک قَالدی[۶۴۲]
رواکؤرمام سنگادنیانجاست
اُمیدیم شول زهرییسون،زهرخور
اوزاتمه قؤلنی دنیادور حرامی
جنون دن باشیدین توشدی کلاهی
قؤلیدن توکدیِ سکسان اوچ طلانی
سخن ایمانلی قُل گابیخِ دولت
ییگانده بیرته مونده باخبردور
درست لیک ایزلامه دایم شکست دور
شوساعت بؤلدی چلتن لارگاهمراه
خداباشقاردی تابوت بؤلدی جنت
خدایؤلیغه هرگزرغبتینگ یؤق
یقانگِ نی توتمه دی عشقنی جنونی
که سَن اؤلگونچه تادنیاگارنجور
کپمیکه دردتاپدی فردکپلدی
قؤلونگدن کپلسه بیرهمدم بیله بؤل

---

[۶۴۱] ؟؟

[۶۴۲] گناهیم نی که دستیم خشک قالدی ؟

[۶۴۳] اول هم

www.ezgu.org

اثر قیلغای دلینگا شاد دردی
رموزدردنی اهلِ دلغه اَیتگین

حکایه:

اؤلوب اپردی بوییرده مردِمردار[۶۴۴]
اورار[۶۴۵] چون تنی گابیرنیچه سوزن
اوِتوب باروردی بیرمردی باتقوا
سنی قیلغان ایشینگ کان خطادور
دیدیِ بیلدیم که مرده بؤلمغای بِه
برادرسن رۀ اصل وصفاتوت
رهِ تقلیدبیرلان بؤلماگای کس
بوَاندیشه بیله اوتکارماگین روز
که تاغفلتلی دل بیداربؤلغای
الهی عاقبت محمودقیلگین!
یِتوشتورگین کرملیق منزلمیغه
همیشه روشن ایتگین شمع ایمان
بوسوزلارکِیمیای اهلِ تقوا
بشرطیکه بری بؤلسنگ هوسدین
اگرایلتسنگ جهاندین ذره نوری
ره عقبی نی توت بیکارکِتمه
کیچه- کوندوزاولوغ لاردین دعاآل
خصوصاًکیمیای دین بلنددور
ایمانینگ ذکرحق دین شادبؤلغای
قوتولدونگ رنج بیدردبی دوادین
تاپایدیسنگ کلیدهشت جنت

پیشنچی کیما:

اولدین قیلمه دینگ سَن شکرنعمت
کؤنگل نی ملکینی دیواِبتدی تاراج
بؤلوب بیدانش وناخوانده قالدینگ
بواندیشه بیله اؤتکارمه گین روز
که تاغفلتلی دل بیداربؤلغای
امیدینگ باراِبدی وقت اوتکاریب سَن

یؤقارمرددین ایشیت مردیغه گردی
ضررلیک یؤلغه کِیرمای زودقایتگین!

اؤلوکنی اویغاتایدیب مردهوشیار
قیامت صبحی کِبلدی کَاهل اؤلگن
دیدی:نی ایش که قیلدینگ مردِدانا؟!
اؤلوکغه ایگنه سانچماق ناروا دور
سنینگدیک خودپرست زاهدگاتنبیه
قدم هرایش گاقویغان سؤنگ بجاتوت
اولوغ دریاگاکشتی بؤلماگای خس
دلینگنی شورشیچه اِیزلاگین سوز
دلینگالطف مولایاربؤلغای
کِبتارده بنده نی خشنودقیلگین!
عطاقیل ربیم،الله نی تیلیمغه
مسلمان قیل،مسلمان قیل،مسلمان!
که هربیرنظمیده مینگ معنی پیدا
کؤنگل کِوزینی ساخله خاروخسدین
تاپیلغای سِنگا اول نوردین حضوری
کِبلیب سَن طاهراوُل مردارکِبتمه
کِبتاروقتی قؤلینگاکیمیاآل
تمامی کیمیالارمونگابنددور
جهنم دین تنینگ آزادبؤلغای
دلینگ چون باخبربؤلدی خدادین
قناعت قیل،قناعت قیل،قناعت!

باشینگاتوشتی سودای قیامت
وگرنه منزلینگ چون اپردی معراج
سبب بودورکه درگه رانده قالدینگ
دلینگنی شورشیچه ایزلاگین سوز
دلینگالطف مولایاربؤلغای
کولارحالینگاًآخردوست و دشمن

---

[۶۴۴] اولیب اپردی بیرییرده مرد، مردار

[۶۴۵] اؤراردی چون تنی گا نیچه سوزن

www.ezgu.org

کبشی سرمنزلیغه خانه قیلدی توزالگان خانه نی ویرانه قیلدی
مدام بیهوده تارتدینگ کان رنج نی قۆلونگنی[۶۴۶] آلمه دینگ وقت اوتدی گنجنی
مشامینگایبتوشتورمای سنی مشک عجب لب تشنه سن دستینگ سنی خشک
سراییینگ بۆلدی چون آخرخرابی دلینگ غه تاولاماس هیچ ماهتابی
غلط یۆلغه کیریب بیجاتوشوب سن بودنیاملکیغه تنهاتوشوب سن

حکایه:

مدام قان ییغلاراپردی(شیخ یحیی) سۆال ایتدی اوشیخ دین مردانا
دیدی کۆپ ییغلامه جان تینچی دورسن سبب نیدورکه موناغ بیحضورسن؟!
نی باعثدین دیدنگدین توکولورخون؟ کوزینگنی یاشیغه رخساره گلگون
بۆلایدیسنگ حقیقت ایچره معمور اۆزینگنی ذات بیچونیغه تاپشور
زبان آچدی اوشلدم شیخ یحیی علاجیم ییغلاماغدوردست کوتاه
اپرانلارچون کمرنی باغلادیلار بویۆل لارده قیزیل قان ییغلادیلر
عملدین خالیمیز،یۆق بیزگادستگیر که شایدآه سردی قیلسه توفیر
جهان زندانی نی میهمانی دورمیز بوسرکش نفسنی سرگردانی دورمیز
کبتارده قورقه میزوقت سفردین نی علم دین باخبرمیز،نی هنردین
همه دانش لاریم برباد کبتدی قۆلوم دین نقداستعدادکبتدی
قالیب دورحق یۆلیده نیم جانیم امیداولدورقبول ایتگای خداییم[۶۴۷]
کبتاروقتیمده یۆق منگاوسیله تمام کاروباریم بۆلدی حیله
بیلالمای من بوبخت واژگونیم فلک نی چرخی توکتدی دلده خونیم
تیلارمن روزشب الطاف حقنی اۆزی اورگاتسه شایدبوسبقنی
جسدفرعونیغه حمال دورمن چووقتیم تنگ الف گالام دورمن
فلک نی مسکنین حیرانی دورمن مصیبت شهرایچره خانی دورمن
قوی ایمدی کۆپ اورای بوییرغه باشیم توکای خونابۀ حسرتلی یاشیم
دلیمنی داغینی غم تازه قیلدی جفاوجوروبی اندازه قیلدی
تمام کاروباریم بۆلدی بازی همیشه طاعتیم بۆلدی مجازی
مسافرمن باشیم گاشور ماتم الم لیک خاطریم دورکشورغم
کونی که مرگدین تاپدیم خبرنی نه زیورنی تانورمن،مونده زرنی[۶۴۸]
سعادت باغیدین کج توشدی فالیم قریب دورحال عمریم ده زوالیم
دم آخرده سودای طلب ده عبث قیلدیم ایشیمنی روزوشب ده

---

[۶۴۶] قولینگ گه آلمه دینگ وقت اوتدی کنج نی

[٦٤٦] امید قیلسه قبول اول مهربانیم

[۶۴۷] نی زیور نی تانور من،نی که زرنی

www.ezgu.org

یِتوشمای باره دورگوشیمغه پیغام
قیومحنت نی سالسه کردگاریم
سفرده جان کِبراک چالاک کِتسه
نی غیرت بارمنده،همتِ کار
جنونیم دورباشیمغه کوهِ اعظم
شوکاهللیک بیلان کِتسم بیکبار
مدام بربادکِتدی خام خشتیم
جهان ملکینی آتش پاره سی مَن
چنان آزاراِبرورمشت گلیم غه
شوآتش دین دماغیمدین چیقاردود

فلک بوزدی قیلوروقتی سرانجام
منگا یۆقدور عنانِ اختیاریم
کیشی همت بیله مَقصدگایِتسه
مدام بیهوده تارتدیم رنجِ بسیار
قریدیم اصلاجهلیم بۆلمه دی کم
ییقیلسم دوزخ ایچره سرنگون سار[۶۴۹]
نی بۆلغای آخریده سرنوشتِیم؟!
تمام خلق نی آواره سی مَن
فلک آتش نی سالدی منزلیمغه
بۆلوب پرپیچ بویۆلده بودونابود

حکایه:

قولاق توت قصه نی بنیاداَیلای
بویۆلده بیردل اَبتراهلِ تحقیق
حیاوشرم باشیدین کۆتاردی
یِتوشتی سمعِ (محمود)گابوآواز
کِبلیب آلدیغه بیرایکّی مُحاصل
بویوردی بیزنی سِنگاشاهِ مختار
تاقینگ اسپ نی دُمیغه مَوی سرنی
بوسوزدین بۆلدی غمگین ودلافگار
کِبتوردی لارآنی شاه آلدیغه پیش
دِیدی:ایشهریارِباعدالت!
که آخراۆلدورسَن منگاباققینِ
اۆزی چاپسون واۆلدورسون مَنی هم
بیری شولدوراۆزی کومسون بزنهار
قیلچ سالمادی لاربوینی خم گا [۶۵۳]
عیال بیرله قیلیب همصحبتی خوش
بهانه جوی اِیدی همرازقیلدی

مَن اوتگانلارنی حالین یاداَیلای
(ایاز)یغه بیرعورت بۆلدی عاشق[۶۵۰]
بیتیب کوزیاشیدین انشایوباردی
بویوردی اۆلدورینگ لاردیب آنی باز
دِیدی تورگین که بیزلارسنگاقاتل
سنی قیلماق کیره ک بویۆلده سنگبار[۶۵۱]
اِیشیتینگ شاهِ وقتدینِ بوخبر نی
مَنی ایلتینگ چوشه گاحجتیم بار
کوزیدن قان آقاراِبردی وبی ریش[۶۵۲]
سنگاچون بیرسوزیم باردورامانت
ساچیمنی سَن اۆزینگ آتینگاتاقتین
کیشینی معشوق اۆلدورسه ییمس غم
بواِبردی حاجتیم ایشاه سالار!
آنی تاپشوردی لاراهل حرم گا
دلی دین سردبۆلدی نفسِ پرجوش
اۆزی عشق ببردی ودمسازقیلدی

---

[۶۴۹] سرنگون تیسکری(سرچیه)معناسیده ،شونینگدیک(نگونسار)هم شوافاده،لیکن(سرنگونسار) قوشمه سۆزی اضافت حالتینی بیلدیره دی

[۶۵۰] ایازقُل غه بیرعورت بۆلدی عاشق

[۶۵۱] سنگسار

[۶۵۲] کوزیدین قان آقاراِبردی ودلریش

[۶۵۳] قلیچ سالمادیلر اُول بۆینی خم گا

www.ezgu.org

اوجاندین کیچدی وجانان گایبتدی چوبلبل بؤلدی اوُل،بوستان گایبتدی
بویؤلده بولهوس کیلدیک یؤق همت نه مردی مردکیلدی کؤر،نی عورت!
سبب بودورکه یوزخونابه یوتدینگ بوباعث دین رهِ ماتم نی توتدینگ
بوسرگردانلیگیمغه ییغلاایین من سفرقتیغ کمین گاهیمغه دشمن
نفس تنگ وقؤلیم کوته،دلیم تنگ اورارمن هرزمانی باشیمه سنگ
مدام اولتورگانیم کانِ خلل دور فغانیم خسته،جانیم گاکسل دور
قویونگ مقصدنی من بیش وکم ایزلای کؤزومنی نوری کیتمای مرهم ایزلای
قیلای فریادوواویلای بسیار امیدیم اولکه عفوایتگای موجبار؟
الهی عاقبت محمودقیلگین! کیتارده بنده نی خشنودقیلگین
منورقیل چراغ جانیمیزنی باغیشلاعفوایتیب ایمانیمیزنی
عمل دین دلنی برخوردارقیلگین اؤزینگ نی یخشیلارگایارقیلگین
بوسؤزلارکیمیای هرعجم دور که اوُل کیم بندهٔ ثابت قدم دور
بیلوربیمارلاربیمارقدرین کیم عاشق دوربیلوراول یارقدرین
همه اندیشه نی سامانی دورمرگ اخیرعمرنی درمانی دورمرگ
جهان ایوانی دین بی بهرهِ کیتمه کیلورده لعل کیلیب،خرمهره کیتمه
اگردنیاده چون اسکندری سن اخیرعمرینگده بادصرصری سن
چیقاربؤلسه تینگدین جانِ پاکینگ نی علت لارکؤرارغربتلی خاکینگ
اگرایلتای دیسنگ محشرگابیراوی دعاگوتاپ،دعاگوتاپ،دعاگوی!

اَلتینچی کیما:

سفرده بؤلماگین موندغ پریشان مسافردورتینگده بوعزیزجان
بویؤلده خرج قیلگین غیرتینگنی خدابیرگای کمال دولتینگنی
یوروسنگ هرقدم ده نیچه غم قیل زیادایت توبه نی جهلینگنی کم قیل
محبت یؤلیده ثابت قدم بؤل بوعشق نی بحریغه دردیک عدم بؤل
یوروسنگ بِی ترددیورمه زنهار! یؤلونگ اوستیده مینگ بیراژدهابار
مباداقؤرقه من اوُل نیش اؤرگای سنگاخونابهٔ زهرلاراپچورگای
خلل دین دلنی پاک ابتگین چونعمان همه مشکل بویؤلغه بؤلغای آسان
سرانجامینگ تاپیلغایَ اوُل زمانی آچیلغای سنگا اسرارنهانی
در رحمت آچیلغای قالبینگا پیتوشتورگای بوهمت مطلبینگا
چراغ جان منّوربؤلغای اولدم کیلیب شادی،کیتیب اندیشهٔ غم
دلینگاتاولاگای ایمان نی نوری تاپیب چون هرقدم ده مینگ حضوری
قیلیب روحونگ خدایؤلیغه پرواز ایشیتکونگ دمبدم غیب دین بوآواز:
دلینگنی مُلکیدین کیتدی غبارینگ آچیلغانِ غنچه بؤلغای لاله زارینگ
تیکیب اوُلدم مشامینگانسیمی کرامت ایلاگای لطف کریمی
زمین وآسمان بؤلمای دمی فرق کؤنگل چون معرفت دریاسیغه غرق

www.ezgu.org

خدادین رازایشتیکونگ مثل موسی
بؤلوب قطرنگ بویؤلده دُریَکتا
الم لیک جان کیره ک جانغه یتسه[۶۵۴]
گدانی آهی چون سلطانغه یتسه
مدام خالص قیلیب یؤرگین نیّت نی
قؤلونگدین بیرمه گنج عافیت نی
شواخلاصینگ بیله بارسنگ بیکبار
تاپارسن مقصدینگنی آخرِکار
بؤلوب سلطانغه معلوم سینه چاکینگ
فلک نی تیشسه آهِ دردناکینگ

حکایه:

محبت یؤلیده(سلطان بُسطام)
برای حج اوچون باغلادی اِحرام
قویاراِبردی قدم ساعت بساعت
ایاغی یؤل یوروب دلده عبادَت
اون اوچ کونده ییدی بیرلقمهٔ نان
قیامت خوفیدین کؤپ دیده گریان
قریب کعبه گایبتدی شو(اوتاد)
دلیغه حجّ نی قیلدی هرزمان یاد
دبدی:یارب منی مهجورقیلمه !
همیشه رحمتینگدین دورقیلمه
بوحجیم گاگنه لارنی کبچورگبل
شراب انطهورادین ایچورگبل
قؤلیم گاگوهردُریتیم بیر
مشامیم گامحبت دین نسیم بیر
دررحمت نی بازایتگین یوزومغه
دیداربیچونونگ کؤرسات کوزومغه
اگرهرکیمغه لطفونگ بؤلسه همراه
دلِ پاکی بؤلورمینگ کعبته الله
اُمیدایلاب بودرگه گاکبلیب مَن
سبِنی واحدلیگینگنی بیربیلیب مَن
ندایی کبلدی:کؤپ قیلمه خروشی!
من اوّل خالق ایمم رحمت فروشی
بویؤلده بنده لیک بؤلسه نشانه
کبتورماغینگ نه دورحجّ درمیانه؟
عمل شونداغ کیراک ای هوشیاری
مدام خالص کیراک عارفنی کاری
همه قیلغان لارینگ بویؤلده خس دور
کؤتارباشینگ حجینگ مقبول ابمس دور!
بووحشت نی ایشیتدی(شیخ بُسطام)
جنونیدین گسسته بؤلدی احرام
عرق ریزی بؤلوب جسمیده جانی
تؤتولدی اول زمان کام وزبانی
دلینی تیغ اکبرخسته قیلدی
همه دین خاطرین برجسته قیلدی
توکوب کوزدین که یاش اورنیغه خونی
آلیبان باشیغه شورِجنوبی
تمام اعضاسینی تؤتدی بوماتم
کؤروندی کوزیغه هفتم جهنم
دلیغه روبیریب چندین خواطر
مدینه ملکیدین زودچیقدی آخر
بلندگاقیچقوروردی شاه مختار
حجّیم نی ساته من بارمی خریدار؟
اؤن آلتی بیسه گاساتگوم بوحجّ نی
دلمیغه آنقدرتوتدوم حرج نی
دبدی خلق ایگنیده عصیان لباسی
اون آلتی بیسه بؤلسه حج لباسی
مونینگدبک حجنی هیچ عاقل آلورمو؟!
بلاودردمحنت گاسالورمو؟
غرض قیچقوردی ایللیک ایکّی بازار
حجّی غه تاپمه دی صادق خریدار
شونومیدلیک دلیغه قیلدی کاری
گدادبک یؤلده توردی انتظاری

[۶۵۴] الم لیک جان کیره ک کیم جانغه ییتسه

www.ezgu.org

باراپردی مُنعمِ سوداگریِ خوش دلی حجّ باعثی دین کؤپ مشوش
اؤزیغه آلمه دی قتیغ حرج نی عجب ارزان غنیمت تاپدی حجّ نی
اون آلتی پیسه ببِردی حجّ نی آلدی همه خلق کاریغه تحسین قالدی[۶۵۵]
بؤلوب اولدم ده خرم شیخِ بسطام مبارک سینه سیغه یؤقدورآرام
قویوب خرسندیدن بیرنیچه پایی[۶۵۶] فلی[۶۵۷] حج گا آلیب بیرشوربایی
سگی باراپردی ماتم بیرله نوزای تمام خلق انگابیرمس اپدی جای
قویوب سگ آلدیغه اول شوربانی اوشل شیخ آلدی سگدین بیردعانی
گرسنه اپردی سگ چون بؤلوبان سیر دلینی آچتی اول مانندهٔ شیر
دعاقیلدی که یارب(بایزید)نی سنِ آچگین عرش گاقلب المجیدنی
بویؤلده گشنه اپردیم ایلادی سیر بودورافتاده نی مقصودی نی بیر
عجایب آخرتدین غم ییدی لار دعا قیلدی سگ شیخ آمین دیدی لار[۶۵۸]
قبول بؤلدی حقیغه سگ دعاسی پیتوشتی بایزیدنی مدعاسی
ندایی کیلدی جزوینگ بؤلدی کُلی حقی گایبتی لک حج دورقبولی
بودولت خانه گاکیم پاک کیلدی خدانی امریغه چالاک کیلدی
دلینگابؤلمسه اندوهِ ماتم تیریک لیک سنگادورمثلِ جهنم

حکایت:

باراپردی عاشق شوریده حالی دلیغه کیلدی معشوق نی خیالی
شب تاریک اپدی چیقتی بیکبار اُمیدی شولکه کؤرگایموچودیدار
یؤلوقتی چون عسس قوولاب زمانی قاچیب باغیغه اول بؤلدی نهانی
اوشال منزلغه اپردی معشوقی هم تاپیب تنهاتوتوب دستی نی محکم
قویوب ییرگاباشینی بی نوایی عسس نی حقیغه قیلدی دعایی
الهی بؤل عسس گا مژده ای بیر کؤزومنی قیلدی چون دیداریغه سیر
شباخون لاردلیم نی کاولاگایدی عسس هرکیچه بیزنی قاولاگایدی
بوعمروم باقی بؤلسه تاقیامت دعاایلای عسس بؤلسون سلامت
میسربؤلدی بیزگاچون مه بدر شب معراج دوریالیلته القدر
قیلیب مهروینی هرلحظه آغوش دلیدین کُلفتی بؤلدی فراموش
الهی بنده گامقصودچنان بیر بؤلای محبوبم گا چون سیر[۶۵۹]
اگردلده یقین عاشق لیغینگ بار بلاودردغمدین قاچمه زنهار!

---

[۶۵۵] همه خلق کاریدین تحسینغه قالدی
[۶۵۶] قوییب خُرسندلیگیدن نیچه پایی
[۶۵۷] پول
[۶۵۸] دعای سگ گه شیخ آمین دیدیلر
[۶۵۹] بولای دیدارمحبوبیم گا چون سیر

www.ezgu.org

که قیلغای مجنونینی سرفرازی بیان اَیلاب که لیلی انگارازی
اگرعاقل دوعقلیغه سلامت کیم عاقل دورقیلورلارخلق ملامت
اگردیوانه کبلسنگ بیشماری قچان سنگابؤلورعالمنی کا ری
بویؤلده لطف آمرزش قَهردور شکَرعشق انگاکانِ زهردور
کیشی عشقده طلبنی قیلسه مأیوس نِی حاجت اهل دردگاننک ناموس؟
غرض عاشق ایمس میز،بولهوس میز شکرنی کیبنیدین یورگن مگس میز
مجازیدین حقیقت بیرقدم دور کیمینی غیرتی یؤق عقلی کم دور
نشان بیردی رموزدین اهلِ تحقیق ساتیب آلغان بیله بؤلمس بوتوفیق
جبلی دورازلدینِ بنده لرگه خداباغینی یپتورکای ثمرگه
اگرهمتلی قل سن اختیارایت همیشه یاداول پروردگارایت
نظرنی غیرگاقؤیمه کؤپ خلل دور یؤلونگ اوستیده مرگ بیمحل دور
طلب قیلغانده قایتارگای یؤلونگدن ایمانینگ نقدینی آلغای قؤلونگدین
یاشونگای دیده دین بوآفتابینگ زیاده بؤلغای اول دلده عذابینگ
قبول عامه بؤلسم دیب یوگورمه طریقت دردینی دلدین ییتورمه
نفس چیققونچه تاغمگین تنینگدین باشینگاآلماگین شرمنده لیکدین[۶۶۰]
آلهی عاقبت محمودقیلگین کپتارده بنده نی خوشنودقیلگین
منورایلاگین شمع ایماندین دلیمنی خالی قیلگین اِنس جاندین
چنان لطفینگ بیله پرورده قیلگین دلیمنی زنده،نفسیم مرده قیلگین
بؤلای وحدانیّت دریاسیغه غرق زمین وآسمان نی قیلمایین فرق
باشیمیغه سال بوطوبی سایه سیدین کرم قیل لطف نی سرمایه سیدین
جنون تختی غه میندورپادشاه قیل عیسی دبک بنده نی صاحب دعاقیل
همه اُمیدایله قوْل باغلاگان لار دوامت حسرتینگده ییغلاگان لار
امانتدارمن اؤلگونچه یارب! نی ملت نی تانورمن مونده مذهب[۶۶۱]
جهالت دردیدین پربؤلدی جانیم هدف گاتیکمه دی هرگزنشانیم
ایسیزعمریم که اؤتدیِ برق وبادی که اِیتمابمن چوکارِبامرادی
بوسوزلارکیمیای هرعجم دور طریق بندهٔ ثابت قدم دور
تیریک سن سعی قیل اؤلتورمه بیغم تاپیلغای شادبودردینگامرهم
اوشال آزاده لارمقصدغه یبتدی همه تاشلادی و چالاک کپتدی
قؤلینگدین کبلسه گراورتانگانینگ خوب سپورکؤیگان لارینی یخشی مطلوب

---

۶۶۰ قافیه بوبیتده قاچگن

۶۶۱ نی ملتنی تانورمن مبن،نی مذهب

www.ezgu.org

بیتنجی کیمیا:

وفاکؤرساتمه دی بوظلمت آباد[۶۶۲] بیراونی شادایتیب مبنگ بیرنی ناشاد
کؤنگلنی زنگی دورغدار دنیا همه عارفغه همچون باردنیا
جهان سرگشته سینی رنگ کاهی همه مؤمن گابخش ایتدی گناهی
تکلف دین خزانیدورفراوان همه آبادیدورآخرده ویران
کیمیکه بؤل جهانده بخیه اوردی کپتاروقتیده سوزن نی یپتوردی
انی چون زهرایماندن قیلیب سلب کیمی که نقدتاپشوردی همه قلب
اوشل قارون یاشینی چشمیدن زود اَنی بیرپشه سیغه اؤلدی نمرود
عجایب بی توقف کار خانه بؤلیب آدم گا بیرگندم بهانه
سلیمان آلدی دنیادین نگینی جفاکؤرساتدی اول انگشترینی
دوامت نوحه قیلدی حضرت نوح کؤزیدن یاشی آقیب بؤلدی مجروح
اوشال موسی که چندین کون تاپدی اَخیرده دشمنین فرعون تاپدی
جهان نی لقمه سیدین تاتدی ایوب جفاکؤرساتدی بوچرخ پرآشوب
نی بیلسون قدرتینی کوه(الوند) عیسی دپک بیرسوزنگابؤلدی پیوند
ازلدین کؤرساتیب حکم خدانی کپسیلدی باشی آخرذکریانی
دلاورلرجهاندن تاپدی لاررنج همه خلقنی امیدی تاپسه لارگنج
جهان غافل اجلنی پایه سیدین همه امیدایتارسرمایه سیدین
قؤلینی باغلادی بیرپاره لارنی سالیب غفلتغه خم قیلماقده سرنی
همه زاهدوعابدجفت ایله طاق بوغدارکؤردل دنیاگامشتاق
تمامی عیش نوشی قهربیلدی شکراورنیغه ببردیم دپدی زهردی[۶۶۳]
بیلالمایمن که بوچرخ بلاکش نیچوک بؤلغای دم آخرمشوش؟
خطاده بیخ پیکانینگاتیریؤق هزاران زنده دل اؤلسه غمی یؤق[۶۶۴]

حکایه:

اوشل آزاده دل بیچاره(نعمان) آلیب بیر پرهٔ کوه و بیا با ن
دیدی یارب قلینگ من شادقیلغیل قریب من،سن منی ازاد قیلگیل
نې قوت بار منگا ، نې طبیعت همه اپتور قریلیک کانِ علت
غنی لار اولین الغای غلا می قریدورعمری چون بؤلدی تمامی
بیرور قولیغه آخر پرچه یی خط سنی ازاد قیلدیک،بؤلدی رخصت
کریمدور افضل اثبات نامینگ که سن خواجم سن ومبن من غلامنینگ
نې بؤلغای کؤنگلیمنی ازاد قیلسنگ؟ دیدارینگ بیرله قلنی شادقیلسنگ

---

[۶۶۲] اپشله تیلگن فونتده(الف مد)کیبوردگه بؤلمه گنی اوچون(الف)بیلن کؤرسه تیلگن

[۶۶۳] شکراورنیگه ببردیم زهربیلدی

[۶۶۴] بوبیتده هم قافیه قاچگن

www.ezgu.org

دلیغه کبلدی نوردین بیرتلاطم بیکباریکه عقلین اپلادی گم
بؤلیب مجنون بویؤلده بیسروپا چیقیب تینگلاب ینه اول غوث درگاه
خدادین گردنینگاقالمه دی قرض نمازوروزه انگابؤلمه دی فرض
اوشنداغ شیخ ذوالنون اَیدی اولدم کؤرینگ نعمان نی اِدراکی دورورکم[۶۶۵]
که نعمت دورکه دریای شریعت خداسویگان قلُغه بیردی محنت
رسولنی پیروی بؤلسه اوریب باش قیامت وهمیدین کوزدین آقیب یاش
اوشنداغ روزهٔ ماه شریفی مُدام قوت تاپیب روحِ لطیفی
مونیدبک وقتنی ترکین قیلسه هرکیم دیماس لارمردعارف به تعلیم
صداچیقماس دوهرگزمنتهی دین قچان یوزقیتارورشه خذمتی دین؟
کیشیکه بؤلدی مجنون لوح ساده دیگرخلق اندین ایلتماسِ استفاده
قوتیلدی ایکّی عالم لنگریدین زمانه خلقی نی شور و شریدین
نه نعمت دورکه حق دلشادقیلسه خداییم بنده نی آزادقیلسه
مَن اَیدیم بوسخن نی اورته ییردین آچای سر دفترِ رازِ کهن دین
اوشالِ صوفیکه خوب قیلماس که دیبدور آلهی قبری بؤلسون غرق و پُرنور
آنی قَولی همه عارف گاخوش کرد عبادتدین قچان دلگیراپرور مرد
خدانی اَمری مخلوقیغه فرض دور لحدآغزیغه بارگؤنچه بوقرض دور
تصدقی بؤلای اول خیر نساج مبارک سینه سیده بحر مواج
طلبده عارف اپردی غوث مختار بؤلوب توقوزیؤز علت گا گرفتار
مریض اپردی وهم شل بؤلدی پایی همیشه اؤلتوسه خون اپردی جایی
اوشنداغ عارف صاحب بشارت قیلوردی کونده اؤچ مبنگ یؤل عبادت
یؤز اؤنگا کبریب اپردی اصل یاشی زمیندین کنده بؤلمای اؤتدی باش
عزیزلارقیلدی لارقتیق سفرنی تؤکوب اؤتدی جهاندین چشم ترنی

حکایه:

نشابورپؤرتیده رنج تارتدی قاضی طویل بؤلدی انی رنج درا زی
(ابولقاسم جُنید) کبلدی بیکبار آنی کؤردی که رنجورودلافکار
دوامت غوث وقتغه تاش آتاردی شکایت لاربیله یورتغه ساتاردی
قاشیده کؤردی عزراییلنی ناچار که شیطان هم ییغیلدی خیلِ بسیار
اورارلارهر طرفدین سنگدستی بؤلارجان بیرله ایمانیغه قصدی[۶۶۶]
بدونیک جهاننی کؤپ کؤردینگ تمام خلق نی دعواسینی سوردینگ
اؤزینگاکَبلدی نوبت گراپرورسن نی اَوچون آن قدرمضطراپرورسن
مدام اَیتوراپدی بوگنده کردار ولایت گامونیدبک شیخ نی درکار؟

---

[۶۶۵] خدا سبوگان قولیغه ببردی محنت

[۶۶۶] بوییرده هم لفظی قافیه ایشگه آلینگن ٦٦٦

www.ezgu.org

ضروردورسَنگابیزخلقنی طواف اِیت
خطورنی تاشلاگین ودلنی صاف اِیت
بومیداندین اوشال میدانغه بارسَنگ
اُمیدایتگین که شادربانکا[۶۶۷]بارسنگ
دلیغه کبلدی دریای تکبّرُ
زبان آچدی که جاهل شیخ دَم تور
چاقارنیم جان بیله نیم مرده بؤلسه
کوزینی کاسه سیغه خاک تؤلسه
آیاغ آستیده قالسه ناگهان خار
قدالماغی نی شک دورنشتری بار
اگرچه دشمنینگ لاغربؤلیب دور
حذرقیلگین،گمان قیلمه اؤلوبدور
تمامی قوم اَیدی:مدعاآل !
مونیدبک عارف وقتدن دعاآل
ازلدین یؤق اِبدی ایمان نصیبی
اجل کبلغانده عاَجزدورطبیبی
نیچوک دردایتایین بیراهل دردیؤق
قیامت وهمیدین اورتانسه مردیؤق
نی کشت قیلدیک که نی وقتیده کاری
گُنه لاربؤلدی چون بوینوم گاباری
لحدغه باره میزمغرورِاوُل پوست
بوباعثدین که روگردان اِپروردوست

حکایه:

بیابانیغه طوفان بؤلدی یکسر
قاچیب بیرغاریغه کیردی(سکندر)
(ارستو)بیرله طاطالیس حُکمی
کیبندن کبردی اول خرکره سمی
سخن نی طالبیِ غه اَیلااظهار
چیقارنی فکرینی قیل مرده هوشیار
همه حکمتنی سَندین اورگانیب دور
بلندوپست نی ادراکینگ بیلیب دور
مدام اَیتوراِبدی لارکاریمیزدین
طلبده مُدعااسراریمیزدین
کبل ایمدی وقتِ مضطرلیکده جبریل
جهان اورتاندی قیلگین ایمدی تعجیل
هوانی شورشی پَست بؤلدی آخر
سکندردلغه آلدی کؤپ خواطر
دبدی لاربیلمادیک شه احتیاجی
خدابیرگای بومشکلنی رواجی
همه اوزحالیغه بؤلدیَ گرفتار
بغاپت تاریک وظلمت اِبدی غار
حکیم لارحرفی نی اول شه اونوتدی
دم خرکرّه نی مضبوط توتدی
اگرچه خَرابدی اول طبع روخود
یباردی جای دوردِین اسروبیرجود
سکندراَیدی خونابه یوتینگ لار
سیلارهم خرنی دمیدان توتینگ لار
همه توتدی چیقاردی آخری خر
بوصنعتدن حکیم لاربؤلدی مَضطر
بویؤلده عقل نقلینگنی اونوتگین
عزیزاذره نادان لیک نی توتگین
کؤنگل دانشیغه قیلمه نظاره
خدانی قدرتیغه غم چه کاره
پیاده دوربویؤلده عقل وادراک
مگرلطف ایلاسه دانای افلاک
خداآتی نی مضطرلیکده یادایت
مُریدوقت بؤل ترک مرادایت
اوشال وقت بؤلدی جمع گردیده لشکر
اونوتماسِ بؤلدی بودردنی سکندر
کوزینگنی یاشینی بیروقت قوروتمه
اگرمردسن قیامت نی اونوتمه!

[۶۶۷] شادَروان گه

www.ezgu.org

حکایه:

قدیردی بیرشهرنی موبمویی اؤلوک اؤلدیموکین دیب مرده شویی
بیریب درگه لاریغه ناله بسیار گذرلاردین بؤلینگ لاردیب خبردار
اؤلوک اؤلدی خبرکبلتوردی آخر باریب یودی اوشال مردبی خواطر
که اوچ ییل بؤلدی شهردین اؤلمه دی کس اوشنداغ مرده شوی ییغلاردی بیکس
دبدی سربسته بؤلدی بیزگامقصود قیلینگ یلغانچی تابوت مونده موجود
کبتوردی لارقوروق تابوتنی ناچار که اوغلی بؤلدی وبرکَنده بیمار
ییدی بیرهفته ده اؤلادی برهم یودی،کومدی،ییمادی ذرهٔ غم
دبدی کوزیاشیم تحتیدن قوروب دور هزاران مرده نی دیدم کؤروب دور
سری تنهاقالیب منزلده ناچار اؤزی اویقوده اپردی چاقدی بیرمار
دلیده یؤق اپدی بیرنیک خویی کفن سیزکبتدی آخرمرده شویی
هزارن مرده لارکومسه غمی یؤق اجلدین دلغه هرگزماتمی یؤق
تمامی مرده دورخلق بودنیا بولارنی مرده شویی دوربودنیا
الهی عاقبت محمودقیلگین کبتارده بنده نی خوشنودقیلگین
قلونگانفس شیطاندن پناه بیر کبتاروقتی قلونگاکیمیابیر
خصوصاً کیمیای دین بلنددور تمامی کیمیالارمونگابنددور
اگرایلتای دیسنگ محشرگابیراوی دعاگوتاپ،دعاگوتاپ،دعاگوی

سیکیرینچی کیمیا:

بویؤلده بؤلماگین آتینگامغرور چو(بلعم) دبک کرِاماتینگامغرور
خرابات اهلینی جانینگچه کؤرگین الارنی خذمتیغه سن یوگورگین
بیلینگنی باغلاگین همت قوریغه دلینگ تؤلغای خداییینگنی نوریغه
اگرمینگ ییل یورگورسنگ بیخبرسَن تورارمَن دیماگین بیرکون کبتارسَن
شوکبتماک دوروکبلماک قیده دورباز اجل کبلسه بؤلوردینینگامقراض[۶۶۸]
اگرتاپسنگ سلیمان نی نگینی نیسودقیلسون که یؤقدورعلم دینی؟
فریضه اوتکاریب خالص دعادین خبرتاپسنگ کیراک لطف خدادین
سنی مست ایلاگاندوربنگ دنیا قولاغینگامدام آهنگ دنیا
فلکنی تیغی باشینگنی چاپیب دور بووادیده سنی تنهاتاپیب دور
غرض نقصان بیتوشتورگای دینینگا سالیب ظلمت بوروشن آینینگا
عمارت قیلسه کیم کوپ قیلمه بنیاد توزاتدی وجهاندن کبتدی شدّاد
سنم آخرتوزاتمای تاشلازنهار توزالغانده بوزولغای آخری کار
شباخون[۶۶۹] فلکدین بیخبرسن مسافرسن اگرمینگ ییل یورورسن

---

[۶۶۸] بوییرده هم لفظی قافیه ایشگه آلینگن

[۶۶۹] شبیخون

www.ezgu.org

شب وروزی مدام احوالینگاقیل نظرقیلسنگ همیشه حالینگاقیل
کیراکمس کاله نی ساتماقفه دلال یؤل اوستیده سَنی کلبینگ خبرآل!
عبادت رسمی نیِ دانادین اؤرگان همیشه عارف بالله دین اؤرگان
زمانه سودینی سن کوزآچیب کؤر بویؤلده گوش کربؤل،گوش کربؤل![۶۷۰]
بوتَنداندیشه لاردین آن قدرقاچ بولارنی علتی دورسنگااخراج
سخن نی راست ایتسنگ کج بیلورلار زمانه خلقی کج دورکج بیلورلار[۶۷۱]
اورارلارحقنی اَیتسنگ خلق دایمِ اگرچندیکه حرفینگدورملایمِ
اوِشال صاحب مثل دین بیخبرسن گلوتنگ لیکده دایم بیخبرسن
زهر یوتدینگ پشیمان قیلمه دی سود بؤلوب بربادمونده بودونابود

حکایه:

اوشال صوفی که شب مهتاب کؤردی یاتیب اپردی پریشان خواب کؤردی
تاپیب روحی محبت باغیدین قوت توشیغه کؤرونوراپردی چوتابوت
کؤریب جمع کثیره تؤشده اولدم همه نی باشیغه توشگانِ بوماتم
دلیغه وهم توشیب بیداربؤلدی بوصوفی مست اپدی هشیاربؤلدی
آلم یؤل تاپدی دلدن کپتدی شادی پیریغه عرض قیلدی بامدادی
دپدی:عرضیم نی انگلاپیرکامل توشوم غه تابوتی کؤردیم مکمل
باشیمغه توشتی شونداغ باروزمین گمان قیلدیم که بیرکوه به تمکین
کؤتاردیم باشیمه اول یوکنی تنها منگاعالم قیلوراپردی تماشا
توشوم نی تعبیرینی اَیتینگ ای پیر! پریشان بؤلدی مندین کل خاطر[۶۷۲]
تبسم قیلدی اول شیخ مکرم کؤتارگان بؤلسنگ هرگزییماگین غم
نما زِشام وقتده دنیادین کپتارمن بودنیادین اودنیاگایپتارمن
دلینگنی قیلماگین بسیاررنجور باشینگ اوستیغه توشغان تابوتیم دور
مونی صوفی دریادل ایشیتدی بؤلوب بیخوداؤزیدن پاک کپتدی
نداکپلدی پیرینگ غوث زماندور تفکرقیلمه پیرینگ باایمان دور
پپتارسنگاحقیقت دین نگینی بؤلورسن غوث وقت نی جانشینی
قالورپیردین بونسبت یادگاری که دریای حقیقت بی کناری
مشامِ جانی بؤلدی غرقهٔ نور کوزآچدی پیری عالمدین کپتیب دور
ایاغیغه قویوب هرلحظه باشین توکوب خونابهٔ حسرتلی یاشین
دپدی افسوس کاریم بادبؤلدی همه یققانِ لاریم بربادبؤلدی
دلیمغه قیسی بیردین تیکدی ظلمت؟ بوپیردین آلمایین قالدیم نصیحت

---

[۶۷۰] بیتده قافیه قاچگن

[۶۷۱] بوبیت نی قافیه سی یؤق

[۶۷۲] قافیه لربیر– بیربیلن ماس کیلمه گن

www.ezgu.org

فراوان اِبردی دلده سرِجانیم دَمی ایتالمه دیم رازِنهانیم
پدردین غوره قالدیم مدعایوْق منگایوْل کوْرساتورگارهنمایوْق
قوْلوم گاشربت مرگدین دوجایم[۶۷۳] سیره شیرین اِیمس بوتلخ کامیم
شودردنی اَیتیب[۶۷۴] اوْل ییغلراِبردی کوزی یاشی بیله یاقه تراِبردی
اِلهی بوْلمسون هیچکیم گرفتار نی مشکل عمرکوْرمای کِبتسه دیدار
هدایت یوْلیده غرق اوْلماین پای نیچوک صوفی که عقلی قالسه برجای؟
مدام تشویشی کوْپ اِبردی دلیغه نِیچوک بارگای پیرینی منزلیغه؟
بغایت کاولاراِبردی جابجائی پیریدین چیقمادی هرگزصدایی
گروقویدی که اوچ فرزندینی هم پیرینی تکفینی[۶۷۵] قیلدی اولدم
کوْتاردی تابوتی نی ییغلادی باز پیرینی تابوتی دین کِبلدی آواز
دِبدی:کوْپ خاطرینگغه توتمه کینه چیقارقبریمدین یِتمیش اوچ خزینه
پیامبردنیاگاقوْل سالمه دی لار نجاست دوردیبان هیچ اَلمادیلار
بوییرده صلح قیل ای مرددیندار سنگاایمان کیرکمی،رزمی درکار؟
دِبدی:ای نیک گوهرنی نیتای مَن منگاالطفینگ کیراک،زرنی نیتای مَن؟
گریبانی[۶۷۶] دمدم قیلدی چاکی مُکمل نی قیلیب اول دفنِ خاکی
چیقاردی باری یِتمیش او چ خزینه یاپیب کِبلدی بلادوردیب دفینه
خلاص ایتدی پسرلارنی گرودین غمی یوْق اِبردی هرگزنیم جودین
دلی طاقت قیلالمای خلقنی ییغدی پیرینی روضه سیغه جانی چیقدی
اَنه کامل مرید با بشارت کیبن قالمای پیریدین نیم ساعت
اوشنداغ صوفی بوْلَگین نورغه توْلگین جدل قیل پیربیله بیرکونده اوْلگین
همه نی ترک قیل وکاِردان بوْل[۶۷۷] طلب قیل مونده بی نام ونشان بوْل
نظرقیلمه عناصردین اُمید اوْز بویوْلده جنت وحوردین امید اوْز
درودیواردیدنگاحورکوْرینگای همه ذرّات عالم نورکوْرینگای
نشابوریورتیده بیراهلِ لوچک بوْلورسَن معرفت بحریدن آگاه

حکایه:

کوْرونگ کیم شیخ کامل (عبدالرحمان) قیین راق بوْلدی انگاکنَدن جان
دِبدی بیرصوفی ای سلطان عالی! بوییرده کیمگادورکوْنگل کشالی؟
منگااخلاصی باراِبردی چواندک

---

۶۷۳ جامیم
۶۷۴ اَیتیبان
۶۷۵ پیری نینگ تکفینی نی قیلدی اوُلدم
۶۷۶ گریبانینی دَمدم قیلدی چاکی
۶۷۷ همه نی ترک قیل سَن کاردان بول!

www.ezgu.org

که یۆل یورماقله یۆق اِیردی مجالی پیریم دیب ییغلاراِیردی ماه وسالی
بوتوقسان لک[۶۷۸] مریدغه رخصت آلدیم ایگم دین چون که آزادخط آلدیم [۶۷۹]
پریشان خاطریمغه بوسبب دور که عورت نی خدابندم دیماب دورِ
بوباعث دین چوسرگردان بۆلوب مَن علاجیم تاپمایین حیران بۆلوب من
قۆل آچیب جمله نگیزاَیلانگ دعایی خداشاهدکه بیرگای روشنایی
اوشال بختی قراحالیغه مُشکل اخیرعمری بۆلوب توتگان دومنزل
مریدلارقۆل آچیب قیلدی دعایی عطاقیلدی خداییم روشنایی
کم وبیش بنده گاباراِیردی نقصان کرم قیلدی وعیبین یاپدی رحمان
همه آزاده لارنی بغری قان دور الارنی غم لاری ازحدفزون دور [۶۸۰]
کۆزینگنی آقی باریده فغان قیل[۶۸۱] شودردبیرله قرابغرینگنی قان قیل
دلینگنی جمع قیلدی شیخ کامل بۆلم[۶۸۲] جان بیردی آخرقیلدی تعجیل
اگرقلبینگد ه قوّت بۆلسه باری برادر دور برادرگا کشانی [۶۸۳]
مونیدبک بۆلمسنگ لاف اۆرمه گین بیر کیریش سیزیای گانالایق اِیرورتیر
جِهان نی کوییدورمثلِ ترازو قنی که حیدراورگای زوربازو[۶۸۴]
فَش ودستارِبیرله کس اِیماس مرد اوشل مرددوردلیدن چیقسه بۆل درد
جهان نی سیرِایتارباطن همیشه اوشنداغ قطب باتمکین همیشه
اجل نی تیغی چون بغرینی تیلدی نیچوک اوُل پیر،مریدحالینی بیلدی
باراِیردی باطنیده گوهرِخاص کرامت پیردین،اندین بواخلاص
اۆزینی عرش گاایلتارصدقِ کامل بشرطی بۆلمسه بویۆلده غافل
همه سرگشته لیکلاربی سبب یۆق خداحاضراِیرورسنگاطلب یۆق
بۆلایدیسنگ بویۆلنی کدخداسی سال ایگنینگ گاملامت نی لباسی
ملامت تیغی نی باشینگاآلگین نبی دیک نیچه لارنی یۆلغه سالگین
خلیل دیک همچنان چالاک کیتگین بویۆلده خاک کیلدینگ خاک کیتگین
آوازه نگ کیتسه مرغ تابماهی[۶۸۵] همه نی حقیغه قیلگین دعایی [۶۸۶]

---

[۶۷۸] بویوزتوقسان مریدغه رخصت آلدیم
[۶۷۹] بوییرده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن
[۶۸۰] الرنی غملری حددن فزون دور
[۶۸۱] کونگلده آهی بارینده فغان قیل
[۶۸۲] بول هم
[۶۸۳] مداری
[۶۸۴] قانی حیدر که اورگای زورِبازو؟
[۶۸۵] آوزه نگ کیتسه مرغدن تابه ماهی
[۶۸۶] بیت نینگ قافیه سی قاچگن

www.ezgu.org

طفیلِ اول دوروراى بیخبرمَرد!
عِبث ایشغه یوروگان تاپمه دی درد

کراماتینگنی اؤزمه بنده لاردین
منی دېک عاصی وشرمنده لاردین

اگرچه عبرتیم یؤق موی سفیدیم
همیشه رحمتینگدن دورامیدیم

نی بؤلغای بیرایمابیرله بیکبار
طلب ده تاپسه ایمان خیلِ کفار

بیرآتینگ واقف اهلِ کرم دور
همه تاپسه خزینه نگانه کَم دور؟!

بوسوزلارکیمیای جان و دل دور
نصیحت آلماگان مردبخیل دور

جهان ایوانیدین ای نوردیده
کېتاروقتنیگده تاپمانگمونتیجه؟!

آلهی نفس شیطاندین پناه بیر
قؤلونگانورعرش دین کیمیابیر

دلیمده جوش اورار وهمِ قیامت
اؤزینگ لطف ایلاگین یارب کرامت

ایشیم توشدی منی عالم ده پرپیچ
کرامت اِیتمه سنگ کاریم همه هیچ

منی یکسان ایتیب دورچرخ برباد
اوتوب عَمروم بویؤلده شاد،ناشاد

گهرسنج لارهمه مقصدغه پېتدی
همه نی تاشلاب عرش الله گایېتدی

آلاردین تاپمادوک آگاهی پیغام
اوشال صبح قیامت بیزگادورشام

نظرکؤپ قیلمه ایامیم اېرورشور
ولیکن ظاهریمدین باطنیم کؤر

نی معنی بیرله بؤلدی دلده تقوا
نی عقبی قؤلغه کېلتوردینگ،نی دنیا

اوشال دروازۀ مرگدین بیکبار
چیقارسه تابوتیم نی خلق بسیار

کولارحالیمغه عالم،جمعِ باهوش
نی اوچون حق نی ایلاېدورفراموش؟

جهان ایوانیدین بِی بهره کېتگان
کېلورده درکېلیب خرمهره کېتگان

قویوب اسمینی مَن عالم امیری
ایشید ورجنگ جوش وقلعه گیری

اگرخوب آیلاسم مونده نظاره
خدانی ایشیغه مخلوق چه کاره

قدیم غه بؤلمگای حادث مقابل
مقابل آیلاگان لاراهلِ جاهل

خطادورکارمخلوق ای جگربند
اوزولگان نی قیلورلارمونده پیوند؟

بوتون دېک بؤلماگای پیوندبسیار
توزالغانده گره نی معلومی بار

قدیمغه لیک بالحادث چنین دور
گمان گاکیرمغای وهم ویقین دور

قیاس وهم[۶۸۷] ادراکِ معانی
همه بویؤلده دورمقداردانی

حکایه:

اوشال عالم که قیلدی کارخوبی
قیلیب ایللیک ییل اوُل ختم کتوبی

همه نی ییغدی بېردی توی بسیار
مبارک باداَیلانگ لارهمه یار

شریعت شمعی نی تحتی گایتدیم
رسول نی حق کلامی نی ایشیتدیم

جهان خورشیدجان بؤلدی کؤزومغه
اوّلدین طفل اېدیم کېلدیم اؤزومغه

اگرتاغ لارگابؤلسم روبرویی
بؤلورچون غیرتیمدن همچومویی

رموزنی هرکیشیغه آیتسه بؤلمس
بوناقابلغه یؤل کؤرساتسه بؤلماس

---

[۶۸۷] همده

www.ezgu.org

شونیدک اَیدی وخاموش بۆلدی دلی چون غیرتیدین جوش قیلدی
اوشال مجلس ده بیرشوریده ناگاه ییراغدن قیلدی عالِم نی تماشا
چیدالمای غیرِتیدن دیدی اولُمرد اِپرورمعلوم خری سَن گاودل سرد
تمامی آیِته سن بوخاملیک دور سنگابوبنده لیک بِدنام لیک دور
اوقوب سِن صدهزاران کاغذبیش قچان درویش سَن ایمرددلریش!
آلیب سَن دزدصفت قۆلغه ییراغی[۶۸۸] قیلایدیب خلق نی بغرینی داغی
اگرتحتینگاباقسم بیۆقوف سَن عذاب خلق اوچون دایم اوقوب سَن
عمل قیلسنگ یِتارحرف الف گا نی کارینگ بارحرف مختلف گا
اوشنداغ جایغه بیرتون مخالف سبب بودورکه قیلدی انگاتکلیف
کِیمیکه جمله دین برکنده بۆلدیِ جهان بندیگه اۆزی بنده بۆلدی[۶۸۹]
همه اعضالارینگنی پاک یوب سَن تنینگده موی اگرخشک دورجنوب سَن
غرورعِلم چِشم دلگادورموی زیاده موی دین دورچشم بدرِوی
که سَن اوُل علم گابیرموی دورسَن دلینگامعنی یۆق بدرویِ دورسن
روان بۆلغانده طفل،پاباسدی اندک بیرورلارِتاآنی قۆلیغه غَلتک
قۆلینگاینگی توشدی تیغِ اسلام کِیساراوُل تیغ هرکیم بۆلمه دی رام
همه گابارخون،شمشیروخنجر قنی تیغ اورگودیک اوُل شیرِحیدر؟
اوشل روزی جهاندین ایلتسنگ ایمان کرم قیلسه بۆلیب نفسینگ مُسلمان
یِتوشماس جالاریغه بازییِتوشسنگ خدادین مثل موسی رازایشیتسنگ
اووقت مرگینگایوزمینگ شادیدورباز ملک لارگامبارک بادیدورباز
بخیربۆلغای همه خاتمه لارزود خدااوُل بنده دین بۆلغانده خشنود
رسولنی روحی بۆلغای آبرویونگ بۆلورمرگ وقتیده اوستونگاتوِیونگ
توزالغای هرشکستینگ بۆلسه اوُلدم نبی نی دستیدین گرتیکسه مرهم
نورینگ ایکیّ جهان نی روشن اَیلار بوظلمت خانه نی بیرگلشن اَیلار
اثر قیلدی انگا پِند تمامی طریقت شربتی دِین تاپدی کامی
اوریب دستارینی اوُلمرددردناک دلینی تیغِ غیرت اَیلادی چاک
دیدی راست اَیتاسَن:ایمردهوشیار! ضلالت اهلیغه بوعلم نی در کار؟
قنی مردیکه امیدینی اوزگای ؟ بوملعون اویی نی(هو)بیرله بوزگای
مبارک باددیب مَن بدقیلیب مَن! ایمانیمغه اولوغ زحمت قِیلیب مَن
جهان زندانیگابندفراوان قچان خوش وقت بۆلوراوُل اهلِ زندان
کیشی زندانده خوشوقتلیک نی اِپزلار انینگدیک مردنی احمق دیمشیلار!
قچان خوش وقت اِپرورزندانده بندی کِیمیکه غرق عصیان غه اولاندی

[۶۸۸] آلیب سَن اوغری دیک قولغه ییراغی
[۶۸۹] جهان بندیگه اوزی بنده بۆلدی

www.ezgu.org

قۆلوم آل توبه بیرگین توبه اوتمای تکبرلیک یۆلیده عمرکبتمای
بیریب توبه آنی خوشنودقیلدی مقام اصلی نی ناسوت قیلدی
خداقیلسه بودولت نی میسر که سن صدساله سن ده ساله ایلر
مبارک سینه سی نوربیرله تۆلدی عمل نی توتدی علمی،حلم بۆلدی
دلیغه موج اوردی ایکی دریا توتوب دامانی نی(فتحاً قریباً)
چنان برکنده بۆلدی دل خطوری زمین وآسمان نی توتدی نوری
انگاختم بۆلدی اوّل بیرله آخر حقیقت بۆل اپرورتیل اسراراول ایر
دلی اسراردین تعلیم تاپدی مقام (اَحسن التقویم) تاپدی
یبتوشتی ختم(نون والقلم) گا بۆلوب شهرت عرب بیرله عجم گا
خطادین قالبی غه قالمه دی گر مشامی نوربیلان بۆلدی معطر
صفای باطنی اسرارتاپدی حقیقت مُلکی دین انوارتاپدی
بویۆلده مرددیندار درکارایشاه! بووادیدین همیشه بۆلسه آگاه

حکایه:

مدام قورقاراپدی اول(شیخ یونس) لحدگاباره مَن یۆق منگامونس
دیدی:اول صوفی لرگاپیررهبر اوییم اورته سیغه گوریم قازینگلر
مزارات دیگرغه ایلتمانگیزباز نخستین شب اپرورکبم منگادمساز
بودوراوچ شب گاچه کیم حال مرده لحدنی وهمیدین قلبی فسرده
سرقبریمغه کبلسنگ لاربرابر که تااوچ کون گچه قرآن اوقونگ لر
عزیزی آیدی: گربۆلسه ایمانینگ لحدگابۆلغای آخررازدانینگ
ازلده بۆلمسه ایمان نمودی سنگایۆقدورعبادت لارنی سودی
کوزین یومدی وتوکدی چشم ترنی دلیغه باغلادی مضبوط سفرنی
اولاروقتیده کبلدی حق دین آواز لحدگه قورقماگین من سنگادمساز
آلهی عاقبت محمودقیلگین کبتارده بنده نی خشنودقیلگین
دلیمنی خالی قیل رنگ وریادین نصیب ایتگیل قۆلونگاکیمیادین
بوسوزلارکیمیای هرعجم دور دلی دایم آنی غرقابِ غم دور

تۆقیزینچی کیمیا:

بلندوپست دین اندیشه قیلگین اۆلوب دنیاده عقبی گاتیریلگین
اۆزینگنی نیست قیلگین فکرجان تاپ کۆنگلنی عرشیدین نورایمان تاپ
سنی خاکینگادورگنج خرابین همه دنیابۆلوب موجودهم دین
کۆزینگنی آقیدین آرتیقدو دردینگ عبادت قیلغانینگدورآه سردینگ
بهشت ودوزخیم سبندین دوموجود که تاسن بارسن مضبوط،مضبوط[۶۹۰]
اۆزینگدین کبچگین وبۆلگین پناهی ابمس عمرینگ سفیدی و سیاهی

[۶۹۰] بوبیتده هم قافیه قاچگن

www.ezgu.org

طبیعت خواهش ناخوش لیگینگدور کؤنگل نی آفتی بیهوش لیگینگدور
دلینگ بؤلسه اوشل قدرتدین آگاه نی اوچون تیره قیلسون ابرِدنیا؟
همه غا فلِ لیگینینگدین دوربونقصان وگرنه آدمیغه یؤقدوشیطان
اؤزینگ سن دشمن جانینگ بداندیش قچان نقصان قیلوربیگانهٔخویشِ؟
خیالی بیرله سرگردان اپرورسن یوروسنگ یؤل اراحیران اپرورسن
قدم قویسنگ بِؤلورچون بندِ پایینگ قیامت آفتابی دوربوجایینگ
همه نی بیله سن قیلماقغه معطل کدورت لارنی اَیرماقغه معطل
تیلینگ،دل بیرله چون بؤلدی موافق یوروب کیلغای بویؤلغه اهلِ تحقیق
کؤنگلنی خالی قیل عشق وهوس دین بیتارکس نی ایشی البته کس دین
جهان نی اُلفتین مثلِ مگس بیل اولیکه علم دینی تاپدی کس بیل
اگرچه نورِجان اخلاص دینِ دورِ همه ظلمت عوامِ الناس دین دور[۶۹۱]
جهان عهدایتسه لارکیم حکم مرده مثال یخدیک اوُل آتش فسرده
یشیب تارشتهٔ مانندهٔ خام اؤزیلماس دین بورون اؤزگین نکونام!

حکایه:

اوشنداغ(بایزید) قطبِ ابرار اولاروقتیداباغلاب اوتدیِ زنار
چِقیردی شیخ شبلی نیِ اوُل اوتاد دیدی مَندین نصیحت سِنگادوریاد
منی روحوم حضوری قوت کیلتور باریب بتخانه یی دین بُت کیلتور
یوگوردوم نیچه ملت لارگاصدبار بوگون باغلادی اوتای دنیاگازنار
عزیزی اَیدی:تشبیه هم گناه دور سنینگدیک شیخ دین بونارِوادور
دوامت ایزلادینگ راهِ اَدب نی سیره ترک ایتمادینگ بیرمستحب نی
وقوع کیلمایدوهرگزمُنتهی دین قچان امُت چیقارشرعِ نبی دین
بویؤل ده التجاکؤپ قیلدی بسیار کشالی دین اپدی اولِ شیخ گازنار
همه ایدیکه:پندایتمک زیان دور! مگربؤل شیخ ازلدین بی ایمان دور
دلین تختی گاچیقسه جمعِ کفار کؤنگل سختدورنصیحت قیلماگای کار
ایسیزشیخیکه سروقتی اوتیب دور اخیروقتی گادوزخ گاکیتیب دور
ازلدین بؤلمسه سرمایهٔبخت کؤنگل عصیان گامایل انگادوزخت[۶۹۲]
کؤرارکوزگابوزنارنجیریدور شرردور،لیک دوزخ نی بیریدور
ازلدین تقدیری دورشیخ وقت نی کؤنگل گاکیلتوریب عصیان سخت نی
عمادالدین دیدی:ایشیخ مختار! بشردورچون که هوشدین کیتسه بیمار
اگرچه آه اوروب اوُل دیسه هم کوب لعین شیطان انی ایلاب بومنسوب
دلیده اپردی زنارین خیالی میسربؤلماس اپردی لیک حالی

[۶۹۱] بوبیتده هم عادتده گی دیک لفظی قافیه ایشله تیلگن
[۶۹۲] بوبیتده هم قافیه آچیق شکلده بوزیلیب گیتگن

www.ezgu.org

همه قرآن اوقودی یوزاوگوردی مدام خاطرگازنارین کېتوردی
اخیرچاغیده مژده آلدی صوفی باراېردی وقتیده قطب لارنی کؤپی[۶۹۳]
همه نی جمع قیلدی بیرکناره قیلیب بیرنیچه عارف استخاره
چنان بیرگوهرمستوراېدی گم قنی بیرعالی همت قیلسه معلوم؟
همه نی عقلی آخرلال بؤلدی بویارانلارنی چشمی خون گاتؤلدی
دېدی غمگین یورکلاربؤلدی پاره شقاوت ایزلاسه شیخ چون نی چاره؟
کېتوردی صوفی چون آخرده ناچار اوشال بیربت بیله بیرکهنه زنار
سالیب بوینی گااول پاکیزه طینت کوزیدن توکدی اشک قیلدی ندامت
اؤزینگ دېدینگ که هفتادساله کافر کلمه عرضه قیلدی بؤلدی طاهر
منم کافردو من ایمان گانابود اَنا زنارحاضر دور، اَنابت[۶۹۴]
همه شاهدبؤلینگ لارینگی کېلدیم همان کافرکلمه عرضه قیلدیم
یوروگان یؤلیم اېردی راه شیطان بؤلینگ شاهدکنون بؤلدیم مسلمان
اوزیب زنار،کلمه عرضه قَیلدی دلیغه ایکیّ عالم کشف بؤلدی
اوشل زنارنی اوزگان زمانی کلمه عرضه قیلدی چیقدی جانی
مونیدېک قُرب بیلان پاکیزه گوهر عبادتغه نظاره قیلمه دی لر
اگرهمتنی ایزلایسن چنین بیل کؤنگلدین چیقدی سَن عین الیقین بیل
همه قیلغان ایشیمیزبازی بؤلدی نیچوک خلقدین خداییم راضی[۶۹۵] بؤلدی
عمل قیلگین وتکیه قیلمه زنهار غرورعمل دین چندین خطربار[۶۹۶]
دلینگ بؤلمایدوعلم نی دینی گاسیر که باردورعلم نادان لارگاشمشیر
جهالت یاری بیرسه دین نی بوزگای اخیرایمانی نی بیخیدین اوزگای
اوقوسنگ آخرینی فهم قیلسنگ قیامت شدتیدین وهم قیلسنگ
عملِ سیزبؤلسه هرکؤنگلده غم دور کؤنگل گاجهل کېلدی علم کم دور
که منعم جمع قیلسه مالِ بسیار دلیغه حرصی کؤپدورمالی بیکار
طلب ده علم شونداغ دورکه نوری عمل سیزبؤلسه یؤق علم نی حضوری
اگرتاپای دیسانگ نورخدانی اولاردین ایلگاری توتگین عزانی
همه کسوت لارینگ نابودبؤلدی نفس بیکارچیقدی دودبؤلدی
منورچهره لاردین مرگ پیدا همه نی باشینی یب دوربودنیا
شوگردون دین اگرچالاک کېتسنگ مقامِ نورِربانیغه یېتسنگ
سفردین کېم سلامت کېلدی هروقت کؤرونماس رنج انگاچون رهی سخت

---

[۶۹۳] بوبیتده هم لفظی قافیه ایشه تیلگن
[۶۹۴] عادتده گی دیک لفظی قافیه ایشگه آلینگن
[۶۹۵] بوییرده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن
[۶۹۶] غرور اعمالیدین چندین خطربار

www.ezgu.org

مباداقورقه مَن دزدلارکمین ده خلل سالغای اووقتده مُلک دین ده
همه یققان لارینی قوْلدین آلغای غریب باشینگ بیابان ایچره قالغای
کوْرونکای سنگااول وقت رنج راهینگ باشینگدین اوِلُزمان توشگای کلاهینگ
کولارلارسنگاهمدم لاراوشل وقت آچارآغزی سنگاملک دوزخت [۶۹۷]
که جایی کبلسه نامحرم نفس دور نفس دینِ بیخبربسیارکس دور
نیچوک جانسَن که باغلابسَن دلینگنی؟ بیریب سن دیوملعون گاقوْلینگنی

حکایه:

زیارت قیلدی(احمد)کعبته الله زیارت وقتی دلدن اوردی بیرآه
دیدی:بسیاراِبدی قیلغان گناهیم چیقاردیم ترس دین آهیم گواهیم
خداقیلدی آنی جزوینی کُلی حقیغه بوْلدی چونِ مینگ حجّ قبولی
اوشنداغ آه سردنی تاپسه هرکس آنی اهلی هزاران حج گابیرمس
نی دولت دورکه چیقسه آه سردی یوراکغه بخشلاسه اسرارِدردی
آلهی خاطریمغه دردبیرگین دلیمغه غم دین آه سردبیرگین
عزیزجانیم جسددین قیلسه پرواز اوْزینگ حامی بوْلَ ای دانندهٔ رازِ
دلیمغه همتی بیرمثلِ آدم قیلای مَن اوچ یوزییل دیدمنی پرنم
ایچورگین جامِ وحدت دین صبوحی تیریک مَن نوحه آیلای مثلِ نوحی
چنان سرمست قیل لاهوت بیلمای خلیل دبک آتش نمرودنی بیلمای
توکّل دین منی ثابت قدم قیل ذبیح الله دبک باشیم قلم قیل
قیلای عالم نی مقصودیم چه موجود کوْنگل گاغیرتی بیرمثل داوود
سلیمان دبک تاپیب نشوونمانی[۶۹۸] بوْلای من انس وجنِ گاپادشایی
موسی دبک روح پاکیم قیل سرافراز که عمریم باریچه من انگلایین راز
عیسی دبک دیده نی بیننده قیلگین بیرآهیمدین جهان نی زنده قیلگین
شعیب دبک دردینگاییغلای دوامت چنان ییغلای که تاروزِقیامت
چوجرجیس دبک جهان ده ماسواقیل اگرمینگ مرته اوْلسم جان عطاقیل
دیدم گانم،دلیمغه آه سردبیر مثالِ حضرت ایوب دردبیر
یبتوشتورعرش گا آه دلخراشیم بیرای چون ذکریادبک یوْلده باشیم
کوزیمنی یاشینی دریای عمان توکای یحیی صفت یاش اورنیغه قان
گریبان چاک ایتای مانندیعقوب ایشیتگای شایداول آهیمنی محبوب
محمددبک دلیمغه رغبتی بیر ابوبکردبک دلیمغه شفقتی بیر
عُمردبک عدل بیرانصافِ کامل قیلای شرعینگده فرزندیمنی قاتل[۶۹۹]

---

[۶۹۷] بوییرده قافیه بوزیلگن
[۶۹۸] نمایی
[۶۹۹] مقتول

www.ezgu.org

چوعثمان مست قیل هوشیمغه کېلمای باشیمنی تیغ بیراکسیربیلمای
علی دېک همتی بېرگیل دلیمغه یېتورشتۈرگای مقام ومنزلیمغه
حسن دیک ذوقینگه ثابت قوم قیل حسین دېک چون شهید قانیم علم قیل
کۆنگلنی نفس شیطاندین پنا بیر کېتار وقتی قۈلیمگه کیمیا بېر
خصوصاً کیمیای دین بلند دور تمامِ کیمیا لر مونگه بند دو ر

اۈنینچی کیمیا:

عزیزلارجان بیرورلارنام حق گا کېتارآوازه سی هفتم سبق[۷۰۰] گا
محبت درسینی دمسازایتارلار قلم گاچرخ اوریب پروازایتارلار
بۈلورآگاه زمین بیرله زماندین بۈلورآگاه رازِلامکان دین
چوگاهی نوح دېکِ ماتم توتارلار محبت بیرلِه خونابه یوتارلار
سنم[۷۰۱] ناصح دوسن آیینۀ خاص نصیحت سندین وطالبدین اخلاص
اوشال جان دورکه اکبرگایېتوشسه همان نورپیامبرگایېتوشسه
زهی قدرت که کُلی خام خشتی بشارت تاپسه وبۈلسه بهشتی
اوشل سودوزیاندن بیخبرسن چمن یۈق سن خزاندین بیخبرسن
تیریکلیک تازه اَیله رنگ و روییِنگ اجل یېتسه توکولغای آبروییِنگ
بوراحت لاربیله هرگزیېتوشماس حجرنی کومسه لارآتش غه پیشماس
سبب بودورپیشورگای مرگ آخر خزان کېلسه توکولغای مرگ آخر
دلینگابرگ باراندیشه یی قیل شومرگنی خاطرینگاپیشه یی قیل
بوییلدین گرسلامت اوتدی باغینگ امیداولدورکه روشن دورچراغینگ
اگربی روشنی تاریکغه قالسنگ صراط دین اوتمایین ناگاه ییقیلسنگ
نشان بی نشانینگ معلوم ایرمس اثردینِ خالی دورکویغان سوغون خس
سنی خاطرغه کېلتورمس لاراولدم بۈلورسن آخری اهلِ جهنم

حکایه:

دوعالم خاکپایی پای بوسی کېتیب بارورابدی (معشوق طوسی)
که یۈلده تشنه یی کۆردی بیکبار قوریب حلقی یاتیب دوریۈلده افگار
سوال اِیتدی اوشل غوث مکرم قیرگاباره یین ای اهلِ ماتم
دېدی بغریمغه توشدی بوحرارت دلیمغه بارابدی حجغه زیارت
همیشه تیره ابردی آفتابیم باراېردی کوب گناه بیحسابیم
قیلیب غیرت بویۈلده خاک بۈلسم زیارت اَیلاسام تاپاک بۈلسم
توکل یۈق اوچون من یۈلده قالدیم بلابیرله الَم گاالفت آلدیم
اثرقیلدی یوراکیمغه اوشل درد قالیب من تشنه لب،رخساره سی زرد

---

[۷۰۰] طبق

[۷۰۱] سبن هم

www.ezgu.org

امیدیم یۆقدوهرساعت اۆزیم دین همیشه قان آقارایکّی کوزیم دین
دعاقیلگین حقیم گاباکفایت خداقیلغایموایمان نی سلامت؟!
اِجابت حق دین ومَندین بیرآمین وگرنه یۆقدومَنده گوهرِدین
دِعاقیلدی اوشل غوثِ زِمانی دِردولت گا ایلتدی ناگهانی
مُنادی قیلدی لارشیخِ مُعظم تورینگ لارکاروان لاردیب اوشلدم
یاشیم یېتمیش گایېتدی آخرِکار قیلیب مَن مونده چون طاعاتی بسیار
عبادت لارقیلیب مَن بیشماری همیشه ذکراولِ پروردگاری
اخیربۆلدی چوعمریم ماهتابی همه نی ساته مَن برکاسه آبی
یۆق اویِ نی روزنی مهتاب قنده اۆزینگ تاتشنه بۆلمای آب قنده[۷۰۲]
چنین جهدایتدی موندغ غوثِ مختار بوییرده تاپمه دی صادق خریدار
دېدی بوییرده یۆقِ صادق خرِیدار نېچوک مقبول قیلوربویۆلده جبار
مونیدېک دېدی اولِ غوثِ نکونام خضرگاحق تعالی قیلدی الهام
دېدی چون خِضرغه داننده غفار اوشل شیخ گااۆزینگ بۆلگین خریدار
خداآمرینی اولِ خضرایشیتدی[۷۰۳] کۆتاردی سوونی شیخِ آلدیغه ایلتدی
دېدی:عارفغه غمگین بۆلمِه بسیار تمامیِ طاعتینگغه مَن خرِیدار
خدانیِ جانبی دین یاردورمَن خِضرمَن صاحبِ اسراردورمَن
پیامبرمن اۆزیم استادموسی مَنی آتیمنی بیلسَنگ خضرِدرگاه
حقیقت کوچه سیغه شَیخِ نایاب اوشنداغ تشنه دلنی قیلدی سیراب
گلستان نی وفاسی بۆلدی پُرنور آقیزدی مغفرت دین گوهرِنور
توِتاردستینی بیردرمانده لارنی همیشه اختارورپامانده لارنی
سنم اَختاراگرددلینگ بار ریاضت چیک طلبدین قالمه زنهار
دلینگنی دشمنی دوردل ودیده که بی ذکرخداتاپمانگ نتیجه[۷۰۴]
بوایکی خصم دستیده غریب سَن سبب بودورطلبدین بی نصیب سَن
بویۆلده تشنه بۆل همچون غریبی سوراب کېلغای چوطوسیدېک نصیبی

حکایه:

بیراو سوردیکه: ای مجنون غمناک! گریبانینگ فراق لیلی دینِ چاک
اگرکۆنگلونگده بۆلسه یاددلبر قیلای بیرساعتی حالامیّسر
دېدیِ:مجنون منگابسدورخیالی فراقیدین اولوغِ اېرماس وصالی
که مَندین درد،اندین مَنگادرمان اگریادایلاسه مجنونِ حیران
دېسه دردیم بیله اخگربۆلیب دور همه اعضاسی خاکستربۆلیب دور

---

[۷۰۲] قیده

[۷۰۳] خدانینگ امرینی اولُ خضر ایشیتدی

[۷۰۴] قافیه لر بیر-بیربیلن ماس کیلمه گن

www.ezgu.org

ایتی گریوخلاسه مَن مُشت پَرنی باریب اَیتسنگ اودلبرگاخبرنی
اَوشال افتاده دین یپتکوردی پیغام سلام اَیدی مجنون دین نکونام
جواب اَیدی اَنی حرفیغه لیلا که اوُل عاشق اپمس،مجنونِ شیدا
مقام عشق غه بهبودِ چکاره؟ کیم عاشق دورانگامقصودچه کاره؟
مقامِ عشق دورمانندقُلزم که هرجنس انگاتوشدی یؤقتومعلوم
طلبلیک خلق کویمای یؤل تاپالماس دُرمقصودنی قؤلغه آلالماس
کپشی عاشق اپروریؤقدورانگاهوش زِهرنی شکرّاورنیغه قیلورنوش
دلِ پردردایله پرخون اپمس دور منم لیلی که اوُل مجنون اپمس دور
گریبانین کؤتاردی سینه صافی که هرناخن گاچون ششصدشگافی
دپدی کؤنگلوم گامجنون اشتیاقی بوناجی لارهمه مجنون فراقی
زبان آچمق ولی عاشق غه دورجبر اگرآتش گاکپرسه انگادورصبر
عزیزلارلحظه–لحظه قان یوتیب دور شوحسرت بیرله عالمدن کپتیب دور
عزِیزیم آخری بیرکون کپتارسن قراییرایچره قایتیب صبرایتارسن
سنم[۷۰۵] مردی دوسن کاری قیلیب کپت سینه نگنی غمدن افگاری قیلیب کپت
بویؤلده شیرلارنی مورایتارعشق کؤنگل نی قیناتیب پرشورایتارعشق
بیراوگاگنج سلطانی بیرورعشق چنان تاج سلیمانی بیرورعشق
بیراونی دربدرآیلاب پریشان پپتالمای محبوبیگابغری بریان
بیراوگاروی زیباکؤرساتورعشق بیراوگاکعبته الله کؤرساتورعشق
که مجنون کوزیغه لیلی کؤرونور که هردمده انگاذیلی کؤرونور
بویؤلغه صاحب اخلاص بؤلگین دعاآیلای که خاص الخاص بؤلگین
دلی صادق اپدی اسرارتاپدی همیشه رحمت جبّارتاپدی
دیمه مولانی تاپماغی قیین دور رگِ گردِن دنم[۷۰۶] خالق یقین دور
بوباعث دین ره امنیتینگ یؤق قالیب سن یؤلده خالص نیتینگ یؤق
قچان روحینگاپپتگای بومقامات کیراک قیلسنگ ایلیک پیل نفی،اثبات
اوشل وقت سایهٔ پُرتوشسه ناگاه بویؤلده موج اورسه نوردریا
قدم قویسنگ تمامی راه بؤلغای دل وجانینگ جمال الله بؤلغای
بؤلیب هرساعتی فضل الهی ایشیتگای عذرلارنی،عذرخواهی
بویؤلده هردلینی سوزی یؤقدور مدام تاریک اپرورنوروزی یؤقدور
اوشال نوروزدن بی بهره سن باز ثمرتاپگین سنم بؤلگین سرفراز
رونده خلق نی راهی به دور[۷۰۷] ثمرسیزعمرنی کوتاهی بِه دور

---

[۷۰۵] سپن هم

[۷۰۶] دن هم

[۷۰۷] رونده حلق لرنی راهی بِه دور

www.ezgu.org

جهان نی غیبتی دین تیره کِبلدینگ
سالیب سِن گردنینگ گا غُل بسیار

حکایه:

باراِبردی رومده بیرپهلوانی
مقلیدی[۷۰۸] کِبلیب اوستیغه میندی
عزیزی ایدی ای چرکین طبیعت:
خداامرینی آلمای گردنینگا
باشینگاالنگرِشیطان که میندی
آلهی عفوقیلگیل وقتیمیزتنگ
بوسوزلارکیمیای اهلِ جان دور
الهی عاقبت محمودقیلگین!

اَوْن سرینجی کسما:

خبرآلماق کیراک هرنیک وبددین
اوشال نوردورکه عاجزلارغه دایم
قبول توبه دورسربازِدل غه
همه سودینگ سینی اوُل ذاتدن دور
کدورتلیک کؤنگل غه بوشفادور
کرملیک بحرگااؤرمک کِبراک دست
الم تارتیب دولارشیرجهانی
مرادفتح نی آچماق کیراک زود
همه مشغول دولاراوزمطلبینده
مقام قُرب بیرلان بنده مشتق
خبرتاپماس دومخلوق جهانگرد
همه افتاده لارخون جگردور
اولوغ پیمانه دین نوش ایلامابسن
بؤلیب سَن انتظاربدرگ سگ
بؤلورمستورکوزینگدن کَفروایمان
حیات دایمیدن بیخبرسن
کؤپه یدی دلده دایم شک وریبینگ
ایکیب سن معصیت نی تخمیدن چاش
اوشال عیبدین که اندک بؤلسنگ آگاه

مثال آب دریاخیره کِبلدینگ
بؤلیب ساعت – بساعت وزنی بسیار

کؤتاردی باشیغه سنگِ کلانی
فصیل یؤل یورودی وبیلی سیندی
ایسیزجانینگ که سنگاحیف محنت
کؤتاردینگ باروزمین نی تنینگا
میانینگ آخری بی وقت سیندی
خطرلیک یؤلده دورمیزپاییمیزلنگ
نصیحت آلماگان دینگازیان دور
کبتارده بنده نی خوشنودقیلگین!

که بؤلمه ساعتی غافل اَحددین
دعاسینی قبول قیلغای خداییم
خدانورین توکیبدورمُشت گِل غه
که عارف لارخداگاهمُسخن دور
چوغیب الله دین نشو ونمادور
اؤزینی جمله دین بیلماک کبراک پست
کؤرینمای دیده سیگاخانمانی
بیلیب بؤلمس که مقبول وکه مردود؟
همه مایل دولاراوزمذهبینده
بیلیب بؤلمس کدامین نی سوزی حق؟
بویؤلده مردکیمدورمونده نامرد!
کیشی بیلمس نبچوک خلق باخبردور
کدورت نی فِراموش ایلامابسن
بوباعثدین سَنی آتینگ دوبدرگ
کؤنگل گاصدق یؤق آتینگ مسلمان
اذان عشق ایشیتسنگ گوش کرسَن
دلینگ اعمی اوچون پوشیده عیبینگ
صبامحشرده سرینگ بؤلغوسی فاش
گشایش لار بولور معلوم بالا

[۷۰۸] مقلدی

www.ezgu.org

حکایه:

سفروقتی زمستان وقتی(بهلول) [۷۰۹]
اوشل وقت پا ی شیخ اپردی چوعِریان
دیدی بووقت ِهوشینگ برجایدورسن
قایارغه باره سن ای مردعالی؟
جواب ایدی:اوشال پاکیزه اوستاد
که باردورجاییده ظالم نی گوری
بارای عبرت آلای دلنی قیلایِ گرم
اول اورتانسون تماشاایلایین من
بویؤلده شادتنبیه تاپسه نمرود
خطادریاسینی غرقابی مپن من
دمی عمریمده کؤرمابمن حلاوت
بوسرگردان لیگیمغه سورمه حالیم
همه اندیشه دین ممتازقالدیم
یپتالمای عالی همت لارغه ییغلاب
قدمنی ایلگاری قویدیم منی داغ
کِیپنِ کپتدیم که هفتادساله راهی
مُقلدمن که شوریده دینیم بار
بیری شولدورکه چون بارامانت
بیری بارگنه نی جمع قیلیب من
بیرورهرساعتی جانیمغه وحشت
یوکیم ییتگیل اپماس یؤللارطی اورسم
همه کپتدی وبیزگانوبت یپتدی
شونیدپک ایدی اول غوث یگانه
اوشال سایل گه ایدی:ای نکوکار!
منم عبرت آلای هرشوروشردین
اورای هفتادگورستانغه باشیم
اؤزیمغه اؤزیم ایتای خیره رومرد
قیلای من صوراسرافیل نی برپا
گورستان اهلی تادردیمنی بیلغای
ییغیلغای گردیمه چندین زن ومرد

یؤلوقدی ناگهان یؤلیده بیرغول
سوال ایتدی اوشیخ دین ِمردنادان
سبب نیدوربرهنه پایدورسن
زمستان سخت دورروزشمالی
دلیم نی تنگ قیلیب دورسردآباد
انگاآتش توشیب دورگرم شوری
ساووق ییبمن،ایاغیمنی قیلای گرم [۷۱۰]
که بؤلسون منگااوزعیبیم معین
مطیع بؤلغای بویؤلده نفس مردود
مصیبت کشتی سینی آبی مپن من
مدام قیلغان ایشیم بؤلدی کثافت
مشوش دوربودردبیرله خیالیم
یؤق اپردی همتیم چون بازقالدیم
محبت رشته سین کؤنگلومغه باغلاب
اجل اوردی منی یوزومغه تیرناغ
سریمده نفس و شهوت نی گناهی
منی پشتیم ده بار وزمینیم بار
مونی منزلغه ایلتدیم بی خیانت
نکولاراورته سیدین ایریلیب من
کؤتاردیم بوامانت تاقیامت
سنی بیرله که بیرساعت گپورسم
قریب کپلدی قیامت وقتی یپتدی
گورستان ساریغه بؤلدی روانه
تماشاگامنی بیرله آلیب بار
مطلع دلنی ایلای بوخبردین
توکای جیحونچه گورستانغه یاشیم
سقال آقاردی هرگزتاپمه دینگ درد
تماشااوستیغه اولهم تماشا
تمام اهل ِگورستان تیریلغای
نپچوک سندیب دلیمنی سورگانی درد

---

[۷۰۹] سفرچاغی،زمستان وقتی بهلول

[۷۱۰] بوبیتده قافیه ییتگن

www.ezgu.org

تمامی بندلاریم اولُدم آچیلغای گورستان اوستیغه قانیم ساچیلغای
دلیمغه جوش اوْراردریای ماتم اگرعالمنی کویدورسم،هنوزکم
کیشی آگه ایماس مخفی سّریمغه سقرکویغای شررلیک خاطریمغه
منی وادیدهٔ اهلِ طریق قیل جهان اوستادی بیریوْل رفیق قیل[۷۱۱]
زبان آچدی اوشل پاکیزه گوهر رفاقت لیغ قیلالمانگ ای برادر!
خضرگابوْلمه دی همرازموسی فراق ودردآخرده تاپیب راه
ایکّی تن انبیاًافضل ایدی لار که بیر-بیرین سّرینی بیلمادی لار
دلینگنی همچنان برکنده قیل خس بویوْلده تابع متبوع گایتماس
مونی ایدی وگریان بوْلدی آخر دیدی یوْل یورماگین بویوْل خواطر
نی پاکان لارکه بویوْلغه یوریبدور تمامی خس لیگینی کوْیدیریبدور
سنی صورتگایوْل یورماغ ایشینگدور قدم قویسنگ تمامی کاهشینگ دور
باشینی قویدی شیخ آلدیغه اول زار دیدی:من مبتلاگاسن خریدار!
انی عاجزلیگینی شیخ بیلدی انی عجزیغه لایق رحمی کیلدی
آلیب باردی آنی اوْزی بیلان باز دلیغه منکشف بوْلدی اولوغ راز
خطرلیک،وهملیک یوْللاردین اوتدی بناگه سیرگورستانغه یتدی
دلینی ترس ووهم ایتدی مشوش نظرقیلدی که گوردن چیقدی آتش
دلی بیخودبوْلیب سرگشتهٔزار کوزینی دمبدم ایلتاراْیدی نار
اوشال بهلول دلینی ایلادی نرم اول آتشگااْیاغی نی قیلیب گرم
بوهم پیروبوْلیب اول بیرده ناچار ایاغینی اوزاتسه کویدورورنار
چنان تارتیب آلیب کویغان ایاغین دلیدین کنده قیلماس اْیردی داغین
اوشال عارف که ایدی مرددل صاف اوّل بسیاراورااْیردینگ اولوغ لاف
چودریاکوْرمگان بحرنی نه بیلسون؟ شکرایچگان کیشی زهرنی نی بیلسون؟
کولارهراهل دلگاْبیخبرلار دلیغه دردیتگان سونک بیلورلار[۷۱۲]
سوغون بوْلغای بلای ناگهان عشق بیلینگ عرشدین اولوغ بارگران عشق
اووقت بیغم ایدینگ رازایتوراْیردینگ دلینگ جمع خلل دین دوراْیردینگ[۷۱۳]
اوْزینگ صورتده آدم سن دلینگ غل نسیم تاپگین بویوْلده مثل بهلول
دلینگایوْقتوقوت یوْل یوگورمه ایاغنیگنی اوشال آتش گااورمه
اوّل بهلول بوْل بیننده لیک قیل خدانی درگهیده بنده لیک قیل
سپورگین خانه نی بعداْبزله مهمان اول دردتاپ دلینگاسوْنگره درمان
بوآتش خاملارنی کویدوروربس کبراراتش گاحالاپخته دل کس

---

[۷۱۱] که استادلربیلن بیریول رفیق قیل

[۷۱۲] دلی درد یتگانیدن سوْنگ بیلورلار

[۷۱۳] دلی جمع خلل دین دوراْیردینگ

www.ezgu.org

خلیل گاآتشی گلزاربؤلدی خدانی لطفی انگایاربؤلدی
بویؤل ده ایجگر،جانی سبیل بؤل بؤلایدیسنگ محبت یؤلیده بؤل!
بوسوزنی شیخ بهلول دین ایشیتدی پیرآه سردبیلان حق گایتوشدی
بیل ایمدی انگا اول اسرارعارف معین بؤلدی انگاکارِعارف
خدانومیدیدین بیداربؤلدی[۷۱۴] خدالطف ایتدیِ برخوردار بؤلدی
وجودیغه توشیب برقِ شورحمت بؤلوب هم اولیا،ایمان سلامت
سنم مردی سن وسعی وجدل قیل جهاندن عبرت آلگین وعمل قیل
متاعینگ باریده بیرمشتری تاپ نورینگدین بهره آلغای قاف تاقاف[۷۱۵]
بومنزلدین اومنزلغه یتوشسنگ اوشال صاحب مُکمل گایتوشسنگ
هدایت پرتوی تاولاریوزینگغه کؤرینگای عرشِ ربانی کوزینگغه
بؤلورآخرتمامی ناتمامینگ بیتارلارعرش نی طاقیغه نامینگ
نشانینگ بؤلماگای عالمده معلوم عدم بؤلدینگ اوشل دریاغه چون گمُ
قدح آلدینگ قؤلینگغه آفتابی ایچارسن حوض کوثردین شرابی
همه علمینگ سنی آیینه بؤلغای تمام باشدین ایاغینگ دیده بؤلغای
خدانورینی توکغای قالبینگغه یتوشتورگای تمامی مطلبینگغه
یبارگای نامهٔ اعمال لارینگ زود[۷۱۶] بؤلورمعلوم همه مقبول ومردود
که جوزا وقتیده میزان ترازو همه بیجاکِتیب دورزوربازو
کیمیگه مونده بؤلسه کبرایله زور بؤلورمحشرکونیده صورتِ مور
که بوزورینگنی سن طاعتغه خم قیل گریبانینگ توتاروقتی اجل،بیل!
محل اوتکارماگین قابل لیگینگ بار اجل کبلسه نی مست قالغای،نی هشیار

حکایه:

باراپردی شیخ صادق اولیایی دلیغه آرزوی آسیایی
بویوردی صوفی لارگاقطبِ ابرار منگابیرآسیاآیلانگ چوتّیار
چواعزازایتدی لاربدرِمنیری توتیب طالب لاری اول امرِپیری
قیلیب خدمتنیِ طالب لاربجایی چوتیارایتدی لاربیرآسیایی
همه درماندهٔ اول کاربؤلدیک یودیک قؤل،زنده لیکدین بلکه اولدیک
ایشیتدی بؤل سخننی اول دلی پاک گریبانینی حسرتدین قیلیب چاک
جنون تیکدی اوشال عارف دلیغه گمان دورتوشدی آتش منزلیغه
مبارک دیده سی قان بیرله تؤلدی اؤزیدین کیتدی وبیخود[۷۱۷]بؤلدی

---

[۷۱۴] مأیوسلیک حالیدن بیدار بؤلدی

[۷۱۵] لفظی قافیه نی اعتبار توتگنده هم،سوزلرنینگ اصلی تاوشی بوزیله دی

[۷۱۶] یوبارگای نامهٔ اعمالینگی زود

[۷۱۷] بیخویش

www.ezgu.org

عزیزی دیدی: قیلمه آه بسیار فلان نی یورتیغه بیرآسیابار
جواب آیدیکه:سیندی خوب بؤلدی! جفاورنج ومحنت دین قوتولدی
بوتونلیک وقتی سرگردان ایدی اول همه نی کاریغه حیران ایدی اول
بوزیلغان لارنی سورمسلارِبیکبار نظردین تاشلاگای لارآخرکار
قویونگ ییغلای بلادورمنگاهستی منم تاپسم ایدی یؤلده شکستی
کیمیکه یؤقتوعالم آفتابی تیکارآسان انگادرخوشابی
بؤلایدیسنگ بویؤلده پارسادیک اؤزینگغه یؤلغه سیندورآسیادیک
شکستینگ ظاهرینگغه دولتینگ دور یقین بیلگیل که آزادخطینگ دور
کیمیکه خلق ایچیده جوهری بار باشیغه کُل خلق نی لنگری بار
بویؤلده کیم کؤتاردی باروزمین نی دنیاقؤلیغه کیردی ونی دین
سبکروبؤل که دریادیک شتاب ایت که قیلسنگ خانه نی مثل حباب ایت
مقابل بؤلمغای نقشینگ ازل گا همه نقاش مضطردوراجل گا
چنان بیهوده گوسن مثل نقاش مباداقورقه من عیبینگ بؤلورفاش
(منی) دین قورقاسن آب منی دین نصیبینگ خشت خام نیم منی دین
گنه وزمین وخاک گوروزمین نیچوک تاپگای گنه لیک بنده بودین؟
سبک رولارکه چون رحمت گاباقی همه نقدجهان نی دین گاساقی
خیالی دوربونقش کهنه دنیا سفرآسان ایمس ای کؤرگمراه!

حکایه:

(نظام الملک) زرفرمایش ایتدی تمامی خلق نی درکاهش ایتدی
دیدی:بویؤلده دوکانی قورینگلار منی نامیم گازرسکه اورینگلار
بوبؤلسون منگاشه لیکده علامت که قالغای یخشی نامیم تاقیامت
باراپردی ملکیده شوریده حالی اؤزی قطب ایردی وصاحب کمالی
تمامی جایدین اول ایردی آگاه یؤل اوستیده یؤلوقدی انگااول شاه
زبان آچدی اوشل پاکیزه کردار همه نی جورینگ آخرقیلدی بیزار
اگرنام ایزلاسنگ شاه گرامی عدالت قیل که بودوریخشی نامی
نجاست دوربودنیااصلی بدنام نجاست اوستیده حیف اولوغ نام
ایشیت زرهرکیمه بؤلسه مقرر آنی توپراق استیغه کومارلار
دیمه بوزرگانقش ایتماغی به راق ایسیزنامی که توشسه تحت توپراق
نکونامی تیلای سن کاردین قیل خدانی نوریغه دلنی یقین قیل
بوسوزنی انگلادی آزاده اول شاه چیقاردی سینه سیدین ناگهان آه
همه نی کارینی بی برک بیلدی حکومت نی شوباعث ترک قیلدی
جدل قیلدی وتاپدی مقصودینی خداکؤرساتدی راه بهبودینی
آلارگاباراپکن دریای رحمت ایمابیرله اثرقیلدی نصیحت
جراحت کهنه بؤلدی کؤپ بؤلورغم اثرقیلماسدوآسانیده مرهم

www.ezgu.org

گنه نی زخمیدن ناسوراِبدی دل
بوناسوردین مدام اندیشه ای قیل
دوایِبتکورسه لقمان اوچراگای زود
کؤرینگای دیده لارگاراه بهبود
گنه نی مونده بی اندازه قیلدینگ
ستون سیزخانه یی گاکازه قیلدینگ
ییقیلماس دیبِ کؤنگل خوفین اونوتدی
بوکازه بی مداره اِبردی یقتی
اگرمردی دوسن بوکازه دین چیق
توکانمس رنجِ بِی اندازه دین چیق
که محموددین،غفوردین ایزلاگین تاج
رسول قیلغای سنی همراهِ معراج

حکایه:

(هلاکو)قیلدی (بغداد)شهریغه زود
شریعت یؤلینی قیلماقغه مسدود
گدایی باراِبدی هم کؤروهم لنگ
همیشه نفس ایله اوُل اِبردی درجنگ
نی آشی باراِبدی،نی تکهٔ نان
قاچیب باردی اوشل سیرگلستان
جنونِ باراِبدی کؤنگلیده شوری[۷۱۸]
یؤلوقدی انگاناگه کهنه گوری
اَنی مسکن قیلیب رنجوراؤزیغه
خدادن اوزگانی کؤرمای کوزیغه
قیریلدی یتی لک خلق بؤلدی پامال[۷۱۹]
همه حالیغه سرگردان چواعمال
کشالِ خاطری یؤق اِبردی حالی
نی فرزندباراِبدی انگا،نی مالی
همه اَؤلگان سوغون چیقدی بیکبار
تاپیلدی مردگاهمخانه بیمار
سوال اِیتدی که تنهاگردیؤلدینگ
بوظلمت خانه دین قنداغ قوتولدینگ؟
جواب آیدی:که من مردسبکرو
غمیم یؤق کُل عالم کویسه یک جو
رضاجوخلقغه ماتم چه کاره؟!
بوزیلسه زودبوزیلسون غم چه کاره؟!
همه نی یوتدی بودنیای پرپیچ
بوزیلسه زودبوزیلسین ایرته وکیچ!
دعاقیلدی اوشل غوثِ زمانی
باریب بیرگوشه گابؤلدی نهانی
حلاوت ایزلاسنگ نفسنی سقط قیل
اگرمردسن بومنزل نی لحد[۷۲۰]قیل
کیم عزلت اَیلادی آفت چه کاره؟
بوزیلغان خانه گازینت چه کاره؟
همه وسواسی سرگردان لیگینگ بار
کؤنگل اندیشه سی نادانلیگینگ بار
کیرارسن مرگ خمدانیغه ناچا ر
بوزیلغان لارنی تاشلارآخریِ نار
بسی یِتماس مودینینگ نی کمالی؟
نظردین خالی دورسینغان سفالی
بویؤلده توتدی اِوُل شه نی قلندر:
نه یخشی موسنگاسیم بیلن زر؟
دیدی:اول شه منی قیتارمه یؤلدن
منگازریخشیدورکُلِ گنه دین
تبسم قیلدی دیدی اورمه گین لاف
بوییرده اورماگین بیهوده کذاب
سنی سوزینگاکؤرمایمن فروغی
بوسوزنی ایتماگین حالادروغی
لحدغه ایلته سن کانی گنه نی
کبتارده تاشلاب اوت بارگنه نی

---

[۷۱۸] جنونی بارایدی،کونگلیده شوری

[۷۱۹] قیریلدی قنچه ایل لر بؤلدی پامال

[۷۲۰] بو بیتده هم قافیه بوزیلگن

www.ezgu.org

شونیدبک آیدیِ اوُل شه توبه قیلدی جهاندن شه اوْزینی فردبیلدی
سنم مردی دوسن مردانه بوْلگین همه نی بزمیدین بیگانه بوْلگین
تمام اسراردین کل بهره ورقیل دلیمغه دردبیروچشم ترقیل
بوسوزلارکیمیای اهلِ درددور کیمیکه کارحقنی قیلدی مرددور
اگرمردی دوسن ایامدن کیچ فلک سرکوبی بوْلگین نامدن کیچ
هدایت یوْلیده بیررهنمون تاپ جنون دشتیغه کیربغرینگنی خون تاپ
قچان آسان اپرورتقوی وطاعت چوآسان بیلمه دی اهلِ قناعت

اوْن ایکینچی کیسا:

عزیزا اصلی بیلسنگ یوْل خطردور یوکینگ نی یوکلاگین وقتِ سفردور
کوْزینگ باریده اختارهمسفرنی اداشماسدین بورون راق راهبرنی
بیک باری اداشتیردی سنی دیو یریم یوْلده قالورسن مرده گاه لیو
سنی تقلید لارینگ هرگز براَمس اداشگان سوْنگ کیشی سنگا قرامس
کیتارسن کوردل چشمینگ آچیلمای بودنیاده ضرورتلارنی بیلمای
اوشل دانش نی تاپ سوْنگره عمل قیل قوْلینگدن کیلسه کشتی درمحل قیل
عبث اوتسه سنی عمربهارینگ قبول قیلماس سنی پروردگارینگ
بوایشنی روزاوُل توتماگین سهل سهل توتگان کیشی بوْلدی ابوجهل
نکولارصحبتی دین تعلیم آلگیل توکل رشته سین بویونگاسالگیل
یوگورگیل تاایاغینگ باریچه مرد که شایدایلانیب کیلغایموکین درد؟
کیمیکه جسم وجانی دردگاتوْلدی تنی گایبتتی دوزخ سردبوْلدی
بویوْلنی عاشقی سن دردمندبوْل اوْزینگدین کیچکین وهمت بلندبوْل
عزیزلارگردن نفسنی چاپیب دور همه نسبت نی همتدین تاپیب دور
منافق لارگاهرگزبارگه یوْق پیمبراَیدی بی همتگه،ره یوْق
کرم دریاسیدین رحمت طلب قیل اَنی درگاهیدن همت طلب قیل

حکایه:

کیتاربوْلدی جهاندین خواجه مُفلس عبادت بابیده مانندادریس
هدایت باغیدن زهرابه یوتگان کوْنگل مُلکینی ظلمتدین آریتگان
اَجل کیلدی گریبانینی توتدی جهان نی کاریدن دلنی ساووتدی
انگابیردی چندین بیحضوری اجل کیلدی وکیتدی کوزنی نوری
تمامی اقرباسی مثل هیزان همه بدکوْردی وبوْلدی گریزان
کیتاروقتینی بیلدی عالی همت عزیزفرزندیغه قیلدی وصیت
دیدی پیوندجانیم نوردیده دلینگ نی جمله دن قیل آرمیده
کوزینگنی یوم تمامِ اقربادین طلب قیل حاجتینگ بوْلسه خدادین
آتام مفلس کیتیب دوردیمه زنهار ییغیب من طاعتی خروار–خروار
بدولت باره من هرگزکمیم یوْق جهاننی سیل اگرآلسه غمیم یوْق

www.ezgu.org

ایشیت قۆلیمنی غمگین بۆلمه،تنگدل
دریده سَله نی ای مردتمکین
اشارت اَیلادیم ایمردعاقل!
وصیت قیلدی فرزندیغه تکرار
دلیده قالمه دی رنج وخواطر
عزیزفرزندی قالدی تیرمولیب زار
دلی سرمایهٔ سوزوگدازی
پدرنی روحینی آلیب نظرغه
غرض قدرتنی بیلدورماقچی غفار
دلیغه نقش قیلغان کُل سبق نی
بومردنی سینه سی زرداب بۆلدی
اثرقیلدی انگاآه وفغانی
دیدی موندین بترعالمده غم یۆق
گداسن دلنی شهرینی طی اورگین
گدااوزحاجتیدین قیلدی تلقین
سرراهیده کۆردیم بیرغر یبی
کوزیغه غمنی توپراغی تۆلیدور
کفن محتاجی دوربویۆلده مضطر
اگرچه هیچ نیمه نگ یۆق مردسالار
هاریب-چرچاب هلاکتغه یتیب من
تردد قیلدی دیگر جستجو گا
بوسوزلارنی گدا ایتگان برابر
دیدی قیلسام گداغه مونچه احسان
بومشکل دورکه بی خورشیدکبتسه
کۆنگل سررشته سی یکسراوزیلغای
طریق بنده لیکدورمنزل آلمق
تیریکلیک بنده نی نیکوشکاری
بودولت خانه دین بهبودکبتسون
بوگون همتنی بحریغه چومارمن
جوان پارسای اهل طاعت
گدامقصودیغه چنگ سالدی- کبتدی

تنیم گاجای نمازیمنی کفن قیل
وصیت شولکه گورقازغانغه بیرگین
که موندین سۆنگراکی ایشلارنی سن بیل
همه مقصودنی انگاقیلدی اظهار
کوزین یومدی جهاندین کبتدی آخر
وصیت لارنی قیلدی دلغه تکرار
کبتوردی اول دریده جای نمازی
مصیبت لیک کفن بیچدی پدرغه
گدایی اَیلانیب کبلدی بیکبار
بلنداِبتدی ایشیکده نام حق نی
دلی مومدبک اِیریدی،آب بۆلدی
گدانی چرلادی[۷۲۱] اول نوجوانی
مصیبت دیده دورمن هیچ نم یۆق
کبلیب سن ایمدی مقصددین گپورگین
دیدی مسجدگاباراِبردیم مؤذن
قضاقیلدی وطندین بی نصیبی
اومردنی اۆلگانی اوچ کون بۆلوبدور
کبلیب من درگهینگاای برادر!
بدولت دیب کبلیب من همتینگ بار
مسجدگامرده سینی بیرکبتیب من
ببارگین کهنه کفشیم مرده شوگا
جوانمردایکی یۆلده بۆلدی مضطر
پدرقالغای کومولغای[۷۲۲] دل پریشان
گدارنجوربۆلیب نومیدکبتسه
گدابیچاره نی کۆنگلی بوزیلغای
پیامبردین قالیب دورکۆنگل آلمق
قیلای بیریۆلنی آخراختیاری
بودورقصدیم گداخشنودکبتسون
پدرنی بوریابیرله کومارمن
گدانی دستیغه تیکوردی حاجت
دعاقیلدی کفن نی آلدی-کبتدی

[۷۲۱] چارلاب
[۷۲۲] کومیلمای

www.ezgu.org

قراب قالدی مبارک دیده سی هم بویوؤلده قالبِ افسرده سی هم
بویوردی خادمیغه جابجایی کپتوربیرجایدین اوچ بوریایی
اگرچه همتی قیلدی نکونام کؤرینگ حقدینِ خضرگاکپلدی الهام
کپل ایِ خضراکؤنگل ملکین چمن قیل منی دوستیم گاسن گوروکفن قیل
یوگین سن مرده سین دستینگاتازه اوقوو(چلتن) بیله انگاجنازه
همه کاریدین آگاه اپردی کیم اوُل تمامی غوث گاشاه اپردی کیم اوُل
اگرچه ظاهری مُفلس تمامی توکیب اپردیم دلیغه کیمیایی
خداقدرتِ نی انگاقیلدی ظاهر کیریب کپلدی ایشیکدین خضرآخر
قؤلیغه حُلهٔ جنت معین عقیبی [۷۲۳]دن تمامی قطب چلتن
یپتوشتی طاق عرش الله گانامی عجب قومیغه خضربؤلدی امامی
یوودی اوزقؤلی بیرله ترو تازه اوقوودی لارحقیقت لیک جنازه
اوشال مُفلسنی غمدن پاک قیلدی خضراوزقؤلی بیرله خاک قیلدی
وصیت قیلدی همت لیک جوانغه قوشیلدینگ ای جگربند کاروانغه
دلینگ لوح وقلم دن منزل آلدی بواوچ کاملنی قربی سنگاقالدی
آتانگ چلتن گاسرداراپردی یکدل بوسوزنی انگلاب آل فرزندِقابل
گداهم خسته لارنی دستگیری اؤلیم وقتیده چلتن نی مریدی
غریبنیِ حالی بیزگاروشنِ اپردی یقین بیلگین قطارِچلتن اپردی
بواوچ سنت سنگاقالدی معین بوکون قیلدیک سنی سردارچلتن
جوانمردآیدی بیلدیم طاعتیم یؤقِ! بویؤلده مورلنگ من غیرتیم یؤق!
اولوغ درگه غه بیِ مطلب توشیبمن اداشیب توغری یؤلدین چپ توشیبمن
مُدام سرکشلیک ایلاراژدهاریم دلیمدین کنده بؤلمایدورغباریم
طلبده گنده لاردین گنده دورمن ایگام درگاهیده عاجزاپرورمن
بوسوزلارخضرغه کؤپ خوش کپلدی مبارک همتیِ درجوش کپلدی
دپدیلار:سنگابپردیک شادقیلدیک سنی سردارکُل(اوتاد)قیلدیک
کؤتاردی خضردین دریای رحمت دلیدن کنده بؤلدی کوهِ ظلمت
دلی دریای پررحمت گاکپتدی اولوغ نسبت بیلن همت گایپتدی
کشش وبارِرحمت بؤلدی جانی حقیقت دین جلاتاپدی ایمانی
اوُلراوزکارینی بیتکاردی- کپتدی یقین بیلگیل که نوبت سنگایپتدی
دریغاتوغری یؤلدین بیخبرسن سرینگ تابوتغه یپتگان سؤنگ کؤرارسن
اووقتده کؤرگانینک بهبود قیلماس هزاران نوحه قیلسنگ سودقیلماس
طلب قیلغیل که اؤلماسدین بورونراق اجل باشینگاکپلماسدین بورونراق
آلهی عاقبت محمودقیلگین کپتارده بنده نی خشنودقیلگین

[۷۲۳] که آرتیدین تمامی قطب وچلتن

www.ezgu.org

آلهی نفسِ سرکشدین پناه بیر
خصوصاً کیمیای دین بلنددور
آلـهی نفسِ سرکشنی زبـــون قیل
هـمـه نـی عِیبی کِبلدی زیرپرده
کؤنگلنی نخوتینی دورقیلگین
کؤنگل گاغیبدین سال جستجویی
الهی رحمتینگغه آشناقیل
کَمندغیرِتی کؤنگلومغه تاشله
اگرچه مشت پرکِبلدیک نظرقیل
کرامت قیل دعای مصطفی دین
منورآیله رِوزِعیدیمیزنی
نبی نی سنتی گاآیلایکدل
گشاده قیل همیشه راهیمیزنی
بدونیک جهاندین باخبربؤل[۷۲۴]
دلیمغه بخشلاگین آه اثرناک
سینه م نی مخزن اسرارقیلگین
ضمیریمنی کدورتدین جداقیل
اؤزینگ بیدارقیلگین خوابیمیزدن
اگرچه هیچ اِبروربنده نگنی کاری
همه گاباروزمین،باربسته
ایگیلگان گردنی آزاده لارِنی
کؤنگلغه غفلتی کِبلدی حرج بیل
که شایدبهبودی کؤنگلونگاتوشگای
یِتوشتورگای قلمغه خطِ نامنیگ
کم وبیش جهانغه باقمه زنهار!
لیکن پوشیده دوردل چشمی مونده
جهاندین برقدبک بؤل رهگذرکبت
عِجب یؤقدورکه مقبول بؤلسه طاعت
مَعین بؤلسه لطفِ بیکرانی

کبتاروقتی قؤلونگا کیمیابیر
تمامی کیمیالارمونگابنددور
تعصب نی خیالیمدن بیرون قیل
قؤلینگنی ساقلاگین راهِ خطرده
قبرنی عالمِ پرنورقیلگین
کبتاروقتیمده بیرگین آبرو یی
حقیقتِ سِرّینیِ کؤنگلوم گاجاقیل
همه اُمتنی سن اونگ یؤلغه باشله
درخت صدقیمیزنی پرثمرقیل
نصیبی بخشلاگین شونداغ دعادین
قبول قیلگین همه تقلیدیمیزنی
برابربؤلسه اول وقت پشه و فیل
درازایتگیل یدِکوتاهیمیزنی
دلیمغه دردبیر،دیدم نی ترقیل
قیلای یقامنی محشرخوفیدن چاک
مَن اؤلماسدین بورون هشیارقیلگین
اؤزینگنی رحمتینگغه آشناقیل
چیقارگین ظلمتِ کرداریمیزدین
آلهی قیلمه یاربَ شرمساری
همه حق یؤلیده گردن شکسته
ایگیلیمای سردرخت تاپماس ثمرنی
سنم[۷۲۵] حق یؤلیده گردننی کج بیل
فغان ونالهٔزارینگا توشگای
یقین بؤلغای تمامِ ناتمامینگ
سفرقتیغ دومرکبَ یؤقدوهموار
بؤلالمنگ دوراودم چشمِ بیننده
سفر بابیده مانند قمر کبت
طلوع بیرسه [۷۲۶]اوشال صبحِ سعادت
یاقیلغای بنده نی شمعِ ایمانی

---

[۷۲۴] باخبرقیل
[۷۲۵] سبن هم
[۷۲۶] طلوع قیلسه

www.ezgu.org

حکایه:

اوْلاروقتیده اول شیخ(حَسن) باز
باراپردی گردیده مِنگ صاحبِ راز

قیلیب خنده چنان خرسندبوْلدی
همه نی عقلی آخربندبوْلدی

همه تحسین قالیب توردی بیکبار
مُریدلاردیده سی خون بیرله سرشار

سوالی قیلدی بیرمردجهان گرد
اجل وقتیده زاری یخشیدوردرد

عجب تحسین که ای دولتلی بنده!
وفاتینگ وقتی لازم یوْقتوخنده

همه مخلوق بی ذکرِخدایوْق
سنینگدیک شیره مرددین،بوروایوْق!

کیمینیِ دلی چون غفلت گاتوْلدی
اگرچه زنده دورگویاکه اولدی

آلیب سن ایکی مرگنی دامنینگ گا
آلوتوشتر[۷۲۷]سنی پیراهنینگ گا

نیچوک مردی دوسن عمرینگدوبرباد
اجل باشینگده دورسن مونده دلشاد

یوبارمابسن که منزلگاهه توشه
بوْلیبسن غرقهٔ غفلت همیشه

غمِ ایمانی یی ایمرددیندار!
صباچندین کولارسن آخری کار

درست کیتدیم دیمه ایلتمای ایمانی
خدانی قهریدین بوْلمانگ امانی

بویوْلده عقبهٔ پرشوربارِدور
کومیلگان ده عذاب گوربارِدور

چنان بیردینگ جواب باصوابی
حسابینگنی تیلارروزِحسابی

اگرچه ظاهرینگده بوطلب بار
یِتوشگان وقتیده نامنگاگب بار

ترازو بار و میزانِ عجایب
اوْزینگدین کیتماگین ای(شیخ غایب)!

بویوْلده وهم محشردن بوکولگین
کیم ایتدی سنگامرگ وقتیده کولگین؟

صراط المستقیم آلدینگده تیّار
بیکباری ییقیلسنگ سرنگونسار

خطادورموندہ کولماق ای جوانمرد!
بیکباری ییقیلسه اسپ پُرگرد

یقیلغان سوْنگره سینارِدست وپایی
کرامت قیلماسه لطف آلهی

اودولت خانه گایِتگونچه غمدور
گریبانینگنی چاک ایتسنگ که کمدور

یِتارسنگاشوغم ایمرددیندار
خدانی حکمتی گاحدی کیم بار؟

دلینگنی قیلمه بسیاریَ پریشان
اوتارشادی وغم آلدینگدنِ آسان

توکیب کوزباشینیِ یاقانگنی قیل نم
رهِ ماتمنی توت غوثِ مکرم

ایشیتدی صوفی قوِلینی اوشل مِرد
دلِدن شورشی سراوردیَ پُردردِ

دیدی ای:صوفی مندین بیخبرسن
سنم بووادیغه یِتسانگ کولارسن

باشیمغه سایهٔ طوبی درختی
کیتوردی لارمنگاهفتادتختی

دیدی کیلگین چرلایدورسنی پیر[۷۲۸]
سنی یوخلایداوُل شاهِ جهانگیر

باشیمغه سایه قیلغان نورِجنت
اَناآلدیمغه تخت وحوروجّنت

تورینگ ایمدی ظرافت لاریانیمده
بهشت وحورایله کوثریانیمده

---

[۷۲۷] الاو توشدی

[۷۲۸] دیدی کیلگین که چارلایدیرسَنی پیر

www.ezgu.org

بوکون توییِنگ دوحالاخنده قیلگین خدانی رحمتی اوستونگابیلگین
کیمی بندم دېسه خالق نی غمدور باشی عرشدین اوتیب کېتسمنی کمدور
بویۏلده خوندل بسیاریوتدیم عبادت لاربیله خونابه یوتدیم
نداکېلدی که:ای دولتلی بنده! همیشه ییغلادینگ قیل ایمدی خنده
پېتارالهامِ ربانی دلیمگا مَنی یېتکورگای آخرمنزلیمگا
منورقیلدی خیره خاطریمنی مطیع قیلدیِ بونفسِ کافریمنی
عنایت سایه سی توشدی باشیمغه همه حورومَلک کېلدی قاشیمغه
جهاننی ماتمیدن شادقیلغای امیدیم کۏپ مَنی آزادقیلغای
یېتوشتورگای شراب انطهورا بۏلورظاهربیلن باطن مُهیا
محبت هرکیشیغه تاپیلورباز بۏلورآخرعبادتغه سرافراز
توکولغای گنج معنی قالبینگا یېتوشتورگای خداییم مطلبینگا
نی دولت دورکه نی صبح سعادت دلیغه خنده کېلسه وقتِ رحلت
اوشنداغ خنده صِدطاعتدن آرتیق فرح یېتکورسه حق جنّتَدین آرتیق
بشرطی کامل اوُل رازکېلسنگ بویۏلده رحمت ایزلاب بازکېلسنگ
خدایېتکورسه چون نورِفراوان بۏلوربیرقطره سی صدبحرِعمان
وصالی سالسه دریای تلاطم بۏلورهرغیب نقصان لارهمه کم
آچیلگای روضهٔ رضوانِ کامل بۏلورمؤمن گاعرش الله چومنزل
دلی قیناب چوکېلدی دیگ درجوش نفس تنگ کېلدی وشیخ بۏلدی خاموش
اوشنداغ عالی همت قطب(اوِتاد) اجل سیلی سیدن چون تیِکدی برباد
سنم کېتمام دیمه آخرکېتارسن اوِشال منزلِ اعلی گایېتارسن
بشرطیکه دلینگ آگاه بۏلسه مُدام غرقابهٔ الله بۏلسه
هدایت کوچه سی مؤمن گایخشی ریاضت آری صاحب دین گایخشی
اگرچه دوراېرورِبوراه تمجید قۏلینگدن کېلمسه قیلمانگمی تقلید؟
کِیم اَیتدی سنگاموندغ خودروبۏل؟ جدل قیلگین اېرانلارساریغه بۏل
مُریداولدورکه پرده بۏلسه دایم پیرینی امریغه زودبۏلسه قایم

حکایه:

عزیزی گوشه قیلدی نفی،اثبات شبانی بس ییراغ دین کۏردی ناشاد
ایگیب چون گردنینی کېلدی ییغلب سوال اِیتدی که شیخدین عالی مطلب
دېدی بیلدیم غمِگین دل افگار دلینگاأخرتنی خوفی بسیار
کېتاروقتینگده مَن ترسینگنی بیلدیم بۏباعثدین سنگاتقلیدقیلدیم
انی کۏردی بوشیخ قیلدی دعایی شبانی پیش بۏلدی اولیایی
آلهی خرم ایتگین عِیدیمیزنی اۏزینگ مقبول قیل تقلیدیمیزنی
همه افتاده ایزلارسندین امید کرامت قیل قۏلینگنی قیلمه نومید
اگرچه عاصی میزشرمنده کردار یورکده صدق یۏق تقلیدیمیزبار

www.ezgu.org

همه آلایشیمدین پاک قیلغین کبتارده صاحب ادراک قیلغین
نی بؤلغای درگهینگاتختهٔ خاک بورحمت بحریغه قیلسنگ آنی پاک
لیکن کردارخاص الخاصیمیزبار اؤزینگ اخلاص بیر،اخلاصیمیزبار
تنیمده نفس باردوربیرنهنگی شوحسرت بیرله بارمیزدل تنگی
قانی ثابت قدم،یؤل لارطی اورگای؟ حقیقت کیمیاسیدن گپورگای
مبارک سینه سیدن آچسه معنی جهاندین پاک بؤلغای کنده دعوی
بویؤلده معرفت نی تازه قیلغای اؤلیکلار آه سردیدن تیریلغای
دهانیدن توکیب شکرفشانی آچیب اسرارحقدین داستانی
سالیب شورش گاطالب لارنی اوُل پیر قیلوربیرنیچه کون آمین نی تفسیر
آقوزگاری دیده دین جویبارخوننی که سرمست ایلاگای اهلِ جنوننی
هزارعاقل نی تادیوانه قیلغای تمام غیردن بیگانه قیلغای
جنون هرکیمغه تیکدی تاپدی انوار دلی تاپدی بویؤلده گنج اسّرار
نفس بی یادالله چیقمادی هیچ جدل قیلدی اوطالب ایرته وکیچ
قانی عاقل که کؤپ اندیشه قیلسه؟ خدانی ذات پاکیغه ییقیلسه

حکایه:

عزیزی یبتمیش ییل اوُل قلبِ روشن ریاضت بیرله تاتمای اصلی روغن
که چیقدی خانقه دین اول نکوروی دماغیغه یتوشدی روغنین بوی
تُضرع قیلدی اوُلِ نفسی زمانی زبان حالدن دبدی نهانی
دبدی ای شیخ منی بربسته قیلدینگ بویتمیش ییلده غمگین خسته قیلدینگ
نی بؤلغای منگاآچسنگ لطف بابی که بیرسنگ لقمه یی منگاکبابی
چوعجزنفسنی اول شیخ بیلدی اوشل کافرگاشیخنی رحمی کبلدی
دلیده نفسِ شومی بؤلدی غالب قدم قویدی بو[۷۲۹]نفس یؤلینی آلیب
دلیده باراہدی یوزمینگ پشیمان[۷۳۰] یؤلوقتی شیخ نی آلدیده زندان
قدم قویدی زمانی ایلگراغی[۷۳۱] باسایدی خلق عسس بندیغه داغی
دبدی نفسیغه بؤلدی بوسنگاری[۷۳۲] کبابی ایزلادینگ موندین آلیب یی
عزیزلارلقمه سی خونِ جگردور سنی آسایشینگ بیردردسردور
بویؤلغه سعی قیل پایانی بؤلماس الم لیک یؤل لارینی سانی بؤلماس
قه ییرده رنج کؤپ دور،گنج بسیار اگربؤلسنگ بومعنی دین خبردار
مسلمان بؤلدی آخرنفسِ سرکش اوشال عارف دلی بؤلمای مشوش

---

[۷۲۹] بوبیتده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن

[۷۳۰] ندامت

[۷۳۱] ایلگری راق

[۷۳۲] ؟؟

www.ezgu.org

اگربیلسنگ [۷۳۳]حقیقت دین خبردار نهالی باغ دینی کاثمربار
لیکن سَندین نهان دوربوخزانین سگ نفسینگنی اوربؤلگین به تمکین
طلب بازاریده یی مغزقالمه مصیبت شهریغه چون چغذ[۷۳۴]قالمه
بویؤلده چله اؤلتورسنگ چنین قیل قدم قویسنگ قیامتنی یقین بیل
اؤزینگدین کپتمایین ای چشم بسته که بارسن کوزهٔ گردن شکسته
خبرآلسنگ اؤزینگدین مثل خس سَن عبادت قیلماسنگ مثل مگس سَن
ضلا لت یؤلینی محکم توتیب سن خداییسنگ نی دلینگدن اونوتیب سن
مُدام بارسن بودرددین آرمیده یاشینگ سکسان گاسن هم نارسیده

حکایه:

گدایی کبلدی مُفلس دست کوتا بلندایتدی چنان الله– الله
فغانی چیقدی محمود نی دلیدین برهنه پای چیقدی منزلیدین
بیریب انعام انگا اوتوز سیر زر خداسمینی اعزازایتدی یکسر
ینه بیراپرته اوُل دربنددنیا بلندایتدی چنان الله — الله
تقاضاقیلدی محمودبیرسه گوهر ایازی دیدی:ایشاه دلآور!
مونگا بیرگان بیلن بو،بؤلماگای سیر اگربیرسنگ جهاننی ملکی نی بیر
چنان آیینه دین روشن قیلای مَن منگاقویگین علاجین زودقیلایمن
باراپردی شاه گاکؤپ اعتباری مونگابپردی بوایش نی اختیاری
ایشیککه چیقتی اوُل پاکیزه طینت گداگاخلق لارقیلدی بغایت
عجب کبلدینگ دیدی ایمردناکام! سنگامحمودخزینه قیلدی انعام
آلیب کیردیکه مینگ باتمن زراپردی عجایب وزمین وبیرلنگراپردی
کؤتارسوندیب بویوردی سنگااولشاه آنه کؤنگلونگچه آلگین مال آشیا
که حرصنی مرکبی بؤینیگامبندی کؤتارگونچه گدانی بوینی سیندی
شوحسرت بیرله نابودبؤلدی آخر نجاستِ نی تگیندهِ اؤلدی آخر
ازلدین زاراپدی چون زاربؤلدی اؤزی مُرداراپدی،مُرداربؤلدی
برادرزرگاحارص بؤلمه زنهار کیمیکه اهلِ حارص دورخطر بار[۷۳۵]
نهایت سیزاوشل شاه کرم بخش ایمان نی نامه لارگاایلاگای نقش
انینگدبک شاه دین سَن مونچه غافل اؤلیب کپتسنگ نی مشکل حرص گاجاهل
آلهی غرق نورقیل کامیمیزنی اؤزینگ آغازقیل انجامیمیزنی
همه شیرجهان لارخون یوتارلار سنی لطفینگدن امیدی توتارلار

---

[۷۳۳] بولسنگ

[۷۳۴] بوبیتده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن

[۷۳۵] کیمیکه حرص اهلیدورخطربار

www.ezgu.org

چولطفینگ بؤلمسه بندنگادستگیر ایمان نی بوداَیلارنفسِ کافر
سنی وهاب آتینگنی فردبیلدیک دوعالم نی کؤنگلدین سردقیلدیک

حکایه:

باراپردی صوفیی چون عشقه بدنام دلیدن نازنینی الدی آرام
همیشه مهربان اپردی نگاری اوشل صوفی که سرشاردیداری
باریب کپرماغیغه افسانه قیلدی نگارین کاکلینی شانه قیلدی
چوغالب بؤلدی دل گاگفتگویی اوزیلدی شانه گامحبوب نی مویی
قاقیب تاشلارصوفینی دستینی باز یوری بیراهلِ صوفیی غماز
زبان آچدی توکیب چون دیدهٔ تر اگرکپتسم سنی کیم شانه ایلار؟
اومحبوب آلدیدین بؤلدی روانی باریب بیرگوشه گابؤلدی نهانی
خبربارِدی اوشل شیرین زبانگا ایسیزصوفیکه کپتدی اول جهان گا
دلینی آن قدرغمناک قیلدی گریبانینی غمدین چاک قیلدی
فغان قیلدی که ای صاحب تمیزیم! سنی قدرینگنی بیلمادیم عزیزیم
بؤزیب کپتدینگ دلیمنی شادقیلغای عمارت باشلادینگ آبادقیلمای
دریغاآفتابِ و شمس جانیم که بی سپن چون خزاندوربوستانیم!
دریغاسینه لارخون بؤلدی بسیار کیشیم یؤق تاکه زودبؤلغای خبردار
دریغاغمنی سرگردانی کپلدیم همیشه غرقهٔ توفانی کپلدیم
دریغایؤلده گم بؤلدی نگینیم قنی آزاده دل اول همنشینیم؟
غریب مَن هیچ کیمه یپتماس فغانیم قنی اول صوفی شیرین زبانیم؟
سبکباریکه بی وقت اَپلادیم ناز قؤلیمدین پاک کپتدی شمع ممتاز
دلیمنی دردناک اپتسم تاپیلماس گریبانیمنی چاک اپتسم تاپیلماس
اوشنداغ نازنینِ خوش افاده یؤلیده اوتوزحج قیلدی پیاده
اخیرحجیغه کؤنگل شادبؤلدی خدالطف اَپلادی(اوتاد) بؤلدی
آلهی عاقبت محمودقیلگین! کپتارده بنده نی خوشنودقیلگین!
چنان لطف اَپلاگین شادی قیلایمن دلیمنی عشقدین اوتا دی قیلایمن
سلیمان دپک دلیمغه شادی بیرگین کپتاروقتده خطِ آزادی بیرگین
تمامِ نیک وبدن باخبرقیل که غیب الغیبَ دین سن جلوه گرقیل
نفس چیققونچه صاحب دردقیلگین بوعاجزلیک نی راه آوردقیلگین
اولوغ یؤلدین منی قپترمه یارب دیدارینگ دورقلونگغه اصلِ مطلب
بوسوزلارکیمیای هرعجم دور کیمیکه دردی یؤقدورعقلی کم دور
بومعنیغه دلینگ بؤلسه موافق بؤلورسن حقنی درگاهیغه لایق
کپتاروقتینگ اپروربیمارکپتمه جدل قیل طاهراول،مردارکپتمه!

www.ezgu.org

اگرمینگ مرته اِبتسام گوشِ کرسَن
اگراصلینی اِبتسام ای خنُک روی

اوْن اوجنجی کیمسا:

عزیزاکینه نی دلدن بدرقیل!
اگرهمدمنی تاپسنگ همنفس بوْل
خداصابرلاری نی نوراَیلار
دَمِ اوّل،دمِ آخرنی بیلگین
حقیقت بین کیرک بویوْلنی بیلسه
بوحسرت بیرله توْکسه چشمِ ترنی
همیشه راه گورستان نی توتسه
اوْزینی قیلسه پول اوْستیده خاشاک
مونی دیک یِیغلاگین مقصودگایِیتگین
کمالینگ عاقبت محمودبوْلدی

حکایه:

باراِبردی حاجی ومردی به تقوا
بمان ویخشی لارنی کوْپ سورادی
کوزیغه خس اِبدی عالمنی مالی
چنان جاری اِبدی چشمیده آبی
ریاضت دین اوریب نفسیغه یِیتسه
دِیدی اوْزیغه آخربوْلدی نسبت
اُمیدیم بارخاص الخاص قیلغای
اورای دیوارکعبه گاسّریمنی
بوزاری بیرله حق بندم دیگایمو؟
قوْلیم دیب یوْلغه سالغایموهمیشه
خطرلیک یوْلغه مَن آسایشیم یوْق
سفررختینی باغلاب یوْلغه توشدی
پدردین قالیب اِبردی بیربرادر
توْکیب خونابه لیک چشمِ ترینی
دِیدی کِبلگین منی دیدم نی آقی
بوقالغان لارگامشفق مهربان بوْل!
دلیمگاتوشتی عزم کعبته الله

دلینگنی معنی یوْق کردین بَترسَن[۷۳۶]
دعاگوی تاپ،دعاگوی تاپ،دعاگوی!

اوْزینگنی سَن قطاریخشیلرقیل
که هرپامانده گافریادرس بوْل
خطرلاردین،بلادین دوراَیلار
چوایوب دیک بلاگاصبرقیلگین
قیامت وهمینی اندیشه قیلسه
کوْزیدن دمبدم خونِ جگرنی
تمنالارنی خاطردن اونوتسه
گریبان لارسقرنی خوفیدن چاک
کمال عاقبت محمودگایِیتگین
بوگون سَندین خداخوشنودبوْلدی

دلیده آرزوی کعبته الله
تمامی حاجیلاردین یوْل سوْرادی[۷۳۷]
دلیغه کعبته الله نی خیالی
بوخوفدین اصلی ایلتماس اِبردی خوابی
دلیغه کعبه نی یادی همیشه
اجل آدمغه بِیرماس اصلِ فرصت
مریدخواجهٔ اِلیاس قیلغای
توکای خونابه لیک چشمِ تریمنی
منیدیک مبتلاغه غم یِیگایمو؟
توْتیبدورتخمِ عصیان دلغه ریشه
اَنی ذاتیدین اوْزگاهیچ کیشیم یوْق
توکلت علی الله غه یاپوشدی
کوْرادی جانی بیرله اول برابر
یانیغه چرلاب آلدی دادرینی
وصیت شولکه عمریم یوْقدوباقی
کِبلوروقتیمغچه سَن پاسبان بوْل!
منی کلبم نی هرگزقوْیمه تنها

---

[۷۳۶] دلینگگه معنی یوْق کردین بَترسَن

[۷۳۷] اوشبو بیت گه قافیه یوْقالگن

www.ezgu.org

جگربندیم،عزیزیم،مهربانیم!
زبان آچتی دیدی من خوب بیلورمَن
جدابؤلمام سنی خاک درینگدین
دعاآیلای که سنهم غرق نوربؤل
وصیت لارکه قیلدینگ سهل بیلمام
بولاردین بؤلماگین خاطرپریشان
بوسؤزبیرله آنی خوشنودقیلدی
اوزاتدی همچنین خوش باشی آیلاب
اؤزاتیب سالدی اول آزاده مردنی
سخن آخرده معیاریغه یئتدی
بیرآیدن سؤنگره کؤرکیم حکم رحمان
چنان بیرسیلی اؤردی دیوپرزور
یمان ایشلارگاآخرچنگ سالدی
تکلّم قیلدی:ای یارموافق !
نی بؤلغای خسته دلنی شادقیلسنگ؟
زبان آچدی بوسؤزگانیک عورت
سنگاشونچه میدوربوحق داور؟
اؤزینگنی راه رسوالیکغه سالمه
دورروزه عمرگا،دلشادقیلمه
منی سن قؤیمه چندین دردسرگا
مثال سامری وشیخ بلعم
طلبده(برصیصا)دیک کنده قیلمه
بویؤلده بؤلمه مردبوالفضولی
بوسؤزنی انگلادی اول گنده کردار
همه جانینگنی پرعلت قیلورمن
قیلورمن آخری بیرنیچه رسوا
دیدی عورت که تهمت قیلمه بدبخت
نی دولت دورودریادل مریدی
شهیدخلقیغه عرش الله وطن دور
بوسؤزدین اؤزگاسؤزنی ایتاریم یؤق
اؤلیب کیتسم کیتارمن توغری یؤلغه

بولارنی انگلاب آل پیوندجانیم
تیریک من یخشی خدمت لارقیلورمن
تجاوزایلامام ایتگان لارینگدین
قوشولگین حاجی لارغه باحضوربؤل
تیریک من دیگانینگنی ترک قیلمام
الهی لطف قیلسون سنگارحمان
دراندوه نی مضبوط[۷۳۸] قیلدی
قوچاقلاب بیر- بیرین کوزیاشی ایلاب
الم کؤرگان جفاکش اهل دردنی
همه اسبابی نی تاپشوردی کیتدی
مونی یؤلدین چیقاردی دیوشیطان
دلیغه کیلمه دی اندیشه یی کؤر
اوعورتنی یانیغه چرلاب آلدی
بؤلیب من مدتی من سنگاعاشق
دلیمنی قیغؤدن آزادقیلسنگ
دیدی لب آچماگین ای گنده نیّت!
که جان پیوندی دوریاروبرادر
باشینگالنگردوزخ نی آلمه
ایمان نی گوهرین بربادقیلمه
گرفتاراپتماگین نارسقرگا
اؤزینگنی قیلماگین اهل جهنم
خدانی آلدیده شرمنده قیلمه
باشیم کیتسه کیتارقیلمام قبولی
دیدی قیلسام کیراک آخرده سنگسار
حقینگابیرنیچه تهمت قیلورمن
سنی ایلای بلالاربیرله همراه
تنیم گاسردبؤلدی نارِدوزخت[۷۳۹]
بدولت کیتسه دنیادن شهیدی
خدانی دوستیغه دوزخ چمن دور
باشیمغه کیلسه خنجر،قایتاریم یؤق
یوکیم نی اصلی قؤیمم اورته چول غه

[۷۳۸] بوییرده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن
[۷۳۹] بوبیتده قافیه بوزیلیب کیتگن

www.ezgu.org

مَنی قانیم سبیل یؤقدورمونی بیل قؤلینگدین هرنی کبلسه اپرته راق قیل
سَنی اوچون خطایؤلینی آلمام اؤزیمنی دفعتاً دوزخ گا سالمام
چیقیب کبتدی بواؤیدین مردِملعون تکبّرنخوتی کؤنگلیغه افزون
اؤزی رسواوعقلی نارسیده قیلیب اوّل نبچه شاهدنی خریده
کؤرېنگ اول توغری یؤلدین اېگری قاېتدی! باریب باش اؤردی وسلطان گاًاېتدی
فغان قیلدی که:ایسلطان عالم! آکم باراېردی گویاجان آدم
اؤزی بیرمرداېدی تقواکننده طلب بازارایده چالاک بنده
سفرقیلدی وبیت الله گایتدی مثال قطره دېک دریاگاکېتدی
مَنگاقالدی اَنی مال ومنالی عزیزفرزندلاری ومالی وحالی
اَنی چون عورتی بسیاربدکارِ زنایؤلینی توتگان گنده کردار
دېدی سلطانگه یؤق بیزگامعین قنی شاهدکه قیلغای بیزگاروشن؟
کېتوردی شاهدینی قیلدی تیار بویؤردی شه قیلینگ بدبختنی سنگسار
بلاودردمحنت لارېاپوشدی بوتهمت لارانی باشیغه تؤشتی
یؤرک بغرینی ماتم بیرله داغلاب که دست وپایینی مضبوط باغلاب
چیقاردی لارانی چون روی بازار یېغیلدی باشیغه چون خلقِ بسیار
کؤمیب زانوسیدین سنگسارقیلدی تمام اعضاسینی افگارقیلدی
اتیبِ باشیغه سنگ اندازه سنگی بؤلیب بیچاره نی احوالِ تنگی
شومضطرلیک بیله قیلدی مناجات دېدی داننده ٔ دریای حاجات
تیریک دورمَن اؤلوک لاردین بترمن! اېاق آستیده قالغان مُشت زن مَن!
اؤزینگ داننده سن حالیم بیلورسن! قلونگنه مغفرت قیلگین غفورسن!
اگرقهرینگنه آلسنگ یؤزعزازیل بؤلورمینگ طاعت وتقواسی با طل
نظرقیلسنگ بوبرجامانده لارغه منی دېک زارودرگه رانده لارگا
آلهی سرنی بی خورشیدقیلمه کېتارده بنده نی نومیدقیلمه
نفس چیققونچه تاغمگین تنیمدین کرامت قیل اوشل بوی نسیم دین
ثمرپیوندقیلگین جانیمیزغه که شیطان تیکمسون ایمانیمیزگا
منورقیل دل پرشوریمیزنی قیلیب رحمت گاپرنورگؤریمیزنی
بوسؤزنی اَېدی وعورت کؤمولدی همه اېدی که دخل اېتمانگ لاراؤلدی
پانیدین کېتدی خلقِ دوست ودشمن نمازشام وقتی اؤتدی بؤلدی خُفتن
قیلوراېردی چنین افغانِ بسیار اؤتیب باروراېدی منعم تجّار
کؤزی توشتی اداشگان مشت پرغه یورک- بغری تؤتشگان بی جگرگا
دېدی قنداغ گنه قیلدینگ گپورگین؟ بؤلیب سن انتظارِخارِغمگین
زبان آچتی اوشال پاکیزه کردار گنه دین فارغ اېردیم انگلادی یار
اېریم باراېردی بیلگین یخشی بنده مُکمل مرداېدی تقواکننده
اؤزی کېتدی برای کعبته الله مَنی قؤیدی الم شهریغه تنها

www.ezgu.org

اَنی بیردادری باراہردی بدبخت
باشیمغه توشتِی شونداغ محنت ورنج
بوسؤزنی مردمنعم انگلاب آلدی
قؤلیدینِ توتدی دہدی نور دیده
توتوب من اہمدی راہِ امنیت نی
بوسؤزنی انگلادی دلبَندبؤلدی
اَنی اسپ اؤستیغه قیلدی سوارِی
تون وکون تربیت لارقیلدی مرهم
قدم اصلیغه کہلدی رنگ ورویی
موافق روی اہدی بؤلدی موافق
حیاوشرمنی دلدین کؤتاردی
تاپیب خلوتغه آخرقیلدی اِظهار
بؤلم دہدی ایایارِموافق !
غنیمت عمرنی قَدرین بیلایلیک
دہدی زن:عشرت دنیاغلط دور!
جهنم دوراوشل آبَله نی جایی
جگربندابوکون کج یؤلنی آلمه!
بوپاک دامنیم آلوده قیلمه [۷۴۱]
گنَه لیک یؤلغه کبرمه ای نکوکار!
باشیم کبتسه کبتارقیلمام قبولی
جگربندیم بویؤلنی سهل بیلمه
کیمی که ذاتینی حاضربیلیب دور
بوسؤزلاِرچون انگامعلوم بؤلدی
دہدی مَن اہمدیِ درگه گاہیقیلدیم
سنی حرفینگ مَنگابؤلدی اثرناک
پشیمانلیق انگاروبردی بسیار
قیلای جِان باریچه آلدینگده خدمت
طفیلی سنِ قبوِل قیلغایمورحمان؟
قوتیلغای مَن مصیبت پیشه لاردین
کؤرہنگ سرمست اہدی هوشیاربؤلدی

مَنی باشیمغه قیلدی تهمت سَخت
ایشیت عرضیم نِی ایمردسخن سنج
اؤزینی عقلینی اوِل یؤلغه سالدی
منی خانه م ده اؤلتورآرِمیده
قیلای بیرنیچه کون من تربیت نی
دل ویرانه خرسندبؤلدی [۷۴۰]
دعاسیدین بؤلیب امیدواری
تُوزالدی بایگِی دہک بؤلدی آدم
معنبراہردی مشکین هردومویی
بوهم بؤلدی اوشل عورتغه عاشق
کؤرہنگ آخرغلط یؤل لارگاباردی
اوٴزن بؤلدی بوسؤزلاِردین خبردار
کؤزیمنی آقی سن من سنگاعاشق
که اؤلماسدین بؤرون عشرت قیلایلیک
مونگامغروربؤلغان خرصفت دور!
او دنیاو بو دنیا رو سیایی
اؤزہنگنی آتشی دوزخ گاسالمه!
تنیمنی معصیت دین دوده قیلمه
بؤلیبِ مَن شهروصحرالارگاسنگسار
که مَندین چِرکنور[۷۴۲]حقنی رسولی
که مؤمن سن یمان اندیشه قیلمه
یمان لیغ کوچه سیدینِ آہریلیب دور
دلیدین بیخ عصیان گم بؤلدی
خللهای جهنم دین قؤتیلدیم
دلیمنی یؤزخلل دین آبلادی پاک
کؤزیدین آقه بہردی اشک خونبار
منی گمراه گاسن قیلغیل نصیحت
دلیمدن کنده بؤلغای نفسِ شیطان
تمامی دلده کج اندیشه لاردین
ضِلالت خوابیدن بیداربؤلدی

---

[۷۴۰] دلِ ویرانه سی خُرسند بؤلدی

[۷۴۱] که بوپاک دامنیم آلوده قیلمه

[۷۴۲] جیرکنور

www.ezgu.org

آچیلدی بعدازان گلشن نی باغی دلیغه تاولادی ایمان چراغی
قیلیب بیرنیچه کون اؤییغه میهمان تؤکیب نعمت نی آلدیغه فراوان
کؤرپنگ انگاچنان کؤرساتدی خالق اوشل زن گا غلامیم بؤلدی عاشق
تاپیب مخفِی سخن لارقیلدی اِظهار ضلالت کوچه سیدن انگاگفتار
قل اِبدی:من ادابؤلدیم غمینگدین توتاشیب کؤیدی جانیم ماتمینگدین
زن اَبدی:قیلمه مونچه بوالفضولی! باشیمنی آلسنگ کیم قیلمامِ قبولی[۷۴۳]
قل ابدیِ:من سنگاعلت قِیلورمن دلیمنی آلماسنگ تهمت قیلورمن
چیقارورمن دماغینگدن سنی دود قیلورمن خلق ارارسواومردود
زِن ایدی:اصلی قورقمام دوربلادین باشیمغه کپلسه اندوه[۷۴۴] قضادین
منِی وهمیم قیامتدین دوبسیار بؤلورمن مینگ بلاکپلسه خریدار
اوقل نی راه دین شیطان چیقاردی قدم قؤیدی خطرلیک یؤلغه باردی
باراہبردی خواجه سیغه یخشی فرز ند کؤزینی آقیدن آرتیق جگربند
یریم آقشام کپسیب باشینی ناگاه قیلورعورتنی بسترگاهیدین جاه
زن شوکؤردی اویغانیب بیکبار[۷۴۵] اوشال گهوارسی خون بیرله سرشار
بلاکؤبتربلاموندین بتریؤق کؤرارکودکنی چون تن بار،سریؤق
زن وشو[۷۴۶]گاتؤشیب چندین خواطر بوزن نی بستریدین تاپدی آخر
زن وشواہدی:بہردیک سنگاروغن نمک ییب بؤلدینگ آخربیزگادشمن
جواب اِبدی: بویؤلنی بیلگانیم یؤق قسم بالله که هرگزقیلغانیم یؤق
دہدی عورتغه اکنون کؤپ گپورمه خدایارینگ بوسون بوپیرگاتؤرمه
دہدی سوداگرآخریؤل یوروبمیز همه نی بیرخداگاتاپشوروبمیز
اگرتؤرسنگ دلیم بؤلغای پریشان عیالِ ناقص اَبلارآه وافغان
زکوة و مالیدین سیصدطلانی ببریب عورتغه اول نذرِخدایی
کؤزی بیرله اؤزاتدی خوش و خرم دہدی دلشادبؤلگین ییماگین غم
دلینی شاداِبتیب خوش باشی قیلدی یوراکی قان بؤلوب کؤزیاشی قیلدی
دلیغه دردوغم بؤلدی زیاده یوورودی پیتی کؤن پای پیاده
یبتوشتی منزلیغه آخرِ کار یؤلیده اوچرادی مردگنه کار
بؤلیب تمام مجروح اعضاسی خسته[۷۴۷] اؤزی دارآستیده گردن شکسته
اَنی کؤرگان زمان حالینی بیلدی الملیک خسته دوردپب رحمی کپلدی

---

[۷۴۳] باشیمنی آلسنگ هم قیلمام قبولی
[۷۴۴] باشیمغه کپلسه اندوه لرقضادین
[۷۴۵] چوکؤردی اویغانیب اول زن بیکبار
[۷۴۶] شوهر
[۷۴۷] بولیب مجروح تمام اعضاسی خسته

www.ezgu.org

عسَس لارنی چاقیردی وقتِ رحلت گنه کاریغه بارمودیب شفاعت؟!
عسس لارآبدیلارمرغوب بؤلیب دور شفیع بؤلسنگ بودزدگاخوب بؤلیب دور
سناب ببردی طلانی بادل وجان اؤلوم دین اہلادی اوُل مردنی آسان
کؤرہنگ اوُل کاروکردارِموافق اوشل عورتغه اوُل هم بؤلدی عاشق
یوگؤردی کیبنیدین چپ یؤلنی باشلاب اَنی راهینی باریب مضبوط اوشلاب
زن اَبدی بؤلدی آسان رنجِ بسیار تورای مردک عیال واهلینگابار
جواب اہدی که بهراقِ اہردی اؤلسم بودولت اہردِی مَنگاخاک بؤلسم
الم لیک عاشقینگ من انتظارینگ نظرقیل بارمن امیدوارینگ
دہدیِ عورت:کؤتاردستِ دعادین خدادین قورق،خدادین قورق،خدادین
که مَندین سنگابؤلدی مهربانلیق کِیلورمویخشیلیق گابویمانلیق؟!
عقیبی دین چنان اہرگاشدی خسدہک شکرگردیگایاپوشگان مگسدہک
قدم اہریلماس اہردی ناگهانی یؤلوقتی بیرعظیمت کاروانی
یقاسین چاک اہتیب کؤپ قیلدی فریاد اؤریب باشین زمین گاقیلدی کؤپ داد
دہدی قافله گازودراق یہتینگ لار باراتورگان کنیزنی توختاتینگ لار
آتامدین قالغان اہردِی یادگاری منی دادیمگابؤلماہدورشکاری
مونی ساتماقچی مَن ارزان و قیمت یؤلوقسه بیرخریداری به همت
سررااهینی تؤتدی قومِ بسیار تمام وفتنه جوی دیومکار[۷۴۸]
فغان وناله سی سوداہتمه دی هم انی کارینی بهبوداہتمه دی هم
اخیرساتدی اَنی یؤزکیمیاگا بلادین قاچدی قالدی کؤپ بلاگا
همه سی مال مردمخواروفاسق بؤلیب یکباره اول عورتغه عاشق
اَلارنی کاری آخرلغوبازی قیلیب هرجانبی دین دست درازی
تؤکیب عورت کؤزیدن اشک دریا خداییغه قیلوراہردی تؤلا
دہراہردی کل خلقنی پادشاهی سنگامعلوم سفیدی وسیاهی
بوکون حالی پریشانلارگارحم اِہت اَداشگان خانه ویران لارگارحم اِہت
کؤزیم تہرمولتؤریب قؤیمه بویؤلده یوکوم نی قؤہمه یارب اؤرته چولده
امان ساقلابوتوفانلیک بلادین اؤزبنگ قوتقاربوزهراژدهادین
بویبرده پرده میزنی ییرتمه یارب همه سِندین تیلاآخرده مطلب
سنی چون درگهینگ دارالشفادور جراحتلیک کؤنگل لارگادوادور
نظرقیل مبتلامیزحالیمیزغه سعا دت بابی ببراقبالیمیزغه
همه عالمنی کاری سنگامعلوم عزیزدوردرگهینگده آه مظلوم
کرم قیلگین که وقتیم تنگ بؤلوبدور بویؤلده هردوپاییم لنگ بؤلوبدور
توشیب مَن شورش سوداگابیسر حمایت بؤل بوکون الله اکبر

[۷۴۸] تمامی فتنه جوی و دیومکار

www.ezgu.org

یېتوشتی عرشگامظلومنی فغانی بؤلیب هرکشتی دین آتشفشانی
همه سی کوبدی کېتدی بؤلدی اخگر سپندتوشگن ساری کؤیگای چومجمر
صحت قالیب اېدی بیرزورق خوب چنان تسکین که بؤلدی شوروآشوب
اَلاردین قالیب اېردی مالِ بسیار سالیب کشتی گاسرجمع اېتدی خروار
کیبب اېگنی گامردانه لباسی تؤتیب راهِ مصیبت حق شناسی
یؤریب منزل بمنزل پست وبالا یېتوشتی شهرنی یانیغه ناگاه
نظرقیلدی همه اهلِ خلایق کېلادورجای دوردین مردِصادق
توکّل کشتی سی گاَمالِ بسیار یؤرورتنهاکه یؤق اَلدیداسردار
یېراقدین هیچکیم تشخیص قیلمای اَنی اسرارینی هیچ قیسی بیلمای
سرورویی الم کؤرگان گااوخشار لباسی مردلیکن زن گااوخشار
تعجب قیلدی لارکؤب اهلِ دانا یؤگوردی عقل چندین پست وبالا
همه نی عقل وادراکی بؤلیب گُم اخیرقیلدی اَنی سلطان گامعلوم
چاقیردی بعدازان اَلدیغه سلطان که سِلطاندن سرّینی قیلدی پنهانِ
دېدی سلطان که:قیلگین منگاروشن سیدسن!خواجه سن!قیدین بؤلورسن!
جواب ایدیکه:مَن نسل به تیمار رهِ حجّ گاتؤشیب اېردیم بیکبار
چنان یاغدی بلای آسمانی رفیق لارجمله غرق بؤلدی نهانیِ
همه گاتحتِ دریابؤلدی مسکن صحت قالدیم بودولت خانه ده من
اؤزیم زاهدمَن واهلِ کفایت قیلای دېرمن بوشهرگااستقامت
اَنی حالینی هرگزبیلمادی شاه بؤیوردی شه قیلینگ بیرقصرپیدا
چنان بُنیاداېتیب قصروبنایی تؤزاتدی خوب کاشین آشیانی
کېریب مسجدگه اولُ اهلِ کفایت قیلیب بېرنیچه یېل خالص عبادت
دعاقیلدی اجابت بؤلدی آخر کراماتی بؤلوب هریېر ده ظاهر
تؤزالدی کؤروشل،گنگ بؤلدی گویا همه خدمتده بېل باغلاب مُهیا
اوشل منزل گاخاص الخاص بؤلدی همه قؤلیغه تؤردی راست بؤلدی
اَخیریېتدی قضاسلطان گاناگاه کېتاربؤلدی جهاندین این چنین شاه
یېقیلدی آلدیغه سالارِصفدر شهرخُردوکلانی جمله یکسر
زبان آچدی همه سی نیک نیّت اؤزېنگ اؤلمایتوروب قیلغین وصّیت
تنینگدین جان اگربؤلسه جدایی نیچوک آدم بؤلوربویؤرتنی شاهی؟!
وصیت شولکه خلق آگاه بؤلینگ لار اوشال زاهدنی مونده شاه قیلینگ لار
کوزینی یومدی عالم دین زمانی جهاندین کېتدی اول شاهِ جهانی
اوشه نی دفع ایتیب جمعِ خلایق همه شه سوزیغه بؤلدی موافق
شهرنی خلقی اَلدیغه یېغیلدیِ یمان- یخشی همه آلدیغه کېلدی
همه آلدیده قیلدیِ گردنین خَم توتیب عورتنی دامانینی مَحکم
دېدی لارخلق سن جاندن عزیزبؤل قبول قیلدیک همه سلطانیمیزبؤل

www.ezgu.org

تور،اورنینگدین بوکون ای نیک بِختی! سنگاقالدی بوشه نی تاج وتختیِ
دیدی زن:کل عبادت دین قالورمن که چیقسام تخت،اطاعتدن قالورمن
وزیرنیِ جاییغه اوتکاردی آخر وِکیل بؤلگیل دیدی مرداکابر
خلیفهِ مَن بؤلای،سن نایییم بؤل! منی حکمومغه بؤلگیل اوُل دیسم اوُل
وزیراوُل وقت لشکرلارنی ییغدی اَنی قؤلینی آلیب تختگه چیقدی
همه تابع لاری کلِ سپاهی بؤلیب چون شهرخلقی جابجایی
ولایت بایگی دیک بؤلدی آباد تمامی شهروصحرابؤلدی دلشاد
همه رعیت بؤلوب طاعت کننده اوشل عورتنی فرمانیغه بنده
عزاکیتدی وکیلدی وقتی تویی یایلدی آخریده آبرویی
اوچ ییلدن سؤنگره حاجی کیلدی ناگاه قیلیب منزل وماواسین تماشا
همه ویرانه دورصحن چمن یؤق نظرسالدی همه جانب گازن یؤق
نظرقیلدیکه دادرنابینایی سفیدی تاپگان اول چشم سیاهی
سوال قیلدی اول کم همتی دین اوشال حاجی اؤزینی عورتیدین
دیدی گمراه نابودبؤلدی کیتدی یمان ایشلارگاباردی اولدی کیتدی
توکیب هرچشمی دین اشک ترینی قؤلینی توتدی گمراه دادرینی
ایشیتدیم جاییده بیریخشی بنده دعاسی مقبول وطاعت کننده
اَنی آلدیغه ایلتای نورساچیلغای دعاقیلسه سِنِی دیدنگ آچیلغای
آلیب چیقدی شهردن تاشقاریغه یؤلوقدی مَردی اول سوداگریغه
قاییرِغه باره سِندیب سوردی اول یار؟ دیدی بیرکوزی اعمی دادریم بار
اَنی مَن ایلتامَن دارلشفاغه دعاقیلغایموچشم نابیناغه
بؤلم[۷۴۹] اَیدیکه بیراَحول قؤلوم بار یاتیب دورانتظارشل قؤلوم بار
ایکاوبیرگاباریلیک اَنده باهم بوشل نی دردیغه بؤلغایمومرهم؟
شوساعت باراِیدی قدی بوکولغان که شخصی کیلدی آبرویی توکولغان
بؤلارگاچون بؤلم همرنگ بؤلدی همه پیوندبیر–بیرگاقوشولدی
همه آزرده دل خاطرِپریشان قچان توشگای کوزیغه شهرِخطلان[۷۵۰]
فراق دردوغم شونداغ یاپوشدی آخرعورتنی آلدیغه یِتوشدی
نظرقیلدیکه کؤردی چشم بسته ییراغدن کِیلادورگردن شکسته
تانیدی شویی نی دشمن لارینی گنهکاروگُنه قیلغان لارینی
کیلیب اولتوردی آلدیغه شوساعت دیدیلارعارف صاحب کرامت
دعاقیلگین که مشکل لرآچیلسون بوبرجامانده لَارگادُرساچیلسون
زن ایدی:بس بؤلارعاصی گُنهکار گنه لارنی بوییرده قیلسون اظهار

---

۷۴۹ بول هم

۷۵۰ ختلان

www.ezgu.org

گناهین اَیتمسه تاپمس شفایی بؤلرگامَن قیلالمام دوردعایی
دیدی دادرگامردصاحبِ کار گناهینگ بؤلسه زودقیلمانگمواظهار
زبان آچدی اوشَل صاحَب خجالت قیلیب من عورتینگاآنچه تهُمت
باشیغه مردنی بسیارقیلدیم کیتوردیم شهرگاسنگسارقیلدیم
اوقل ایدیکه:ای یارموافق! بؤلیب اِبردیم که بیرعورتغه عاشق
اولوغ تهمت قیلیب عهدیم نی بوزدیم بیکیم نی اوغلینی باشینی اوزدیم
دِیدی کهره بیرعورت چنگ سالدی[۷۵۱] منی داراوستیدین اولُ ساتیب آلدی
مَن انگانقدبدخواهلیک نی اِیتدیم آخیرایلتدیم وسوداگرگاساتدیم
قؤلین آچیب او زن قیلدی دَعایی همه سی تاپدی محنتدین شفایی
کؤتاردی پرده لرنی روییدن زن دیدی شوهرگاشونداغ عورتینگ مَن
ایریغه بیردی تختِ پادشاهی وزیرلیک بیردی سوداگرگاشاهی
اِبرینی دادرین اربابَ قیلدی اگرچه بغرینی زرداب قیلدی
بیریب اولُ قل غه هم دروازه بانی تیکیب اول کهره گه هم ساربانی
ضعیفه ایدی:خوش قال ایمدی شوهر همه کِتماقچی دوردنیاگه یکسر
اؤلارکیم تاج سلطانلیککه یِتدی همه اسبابینی کل قویدی کِتدی
الهی عاقبت محمودقیلگین کِتارده بنده نی خوشنودقیلگین
اَگرکؤنگلونگلده دوروهم قیامت عدالت قیل،عدالت قیل،عدالت!

<u>اؤن تؤرتینچی کیمیا:</u>

کیشیغه حق تعالی بیرسه توفیق آچیلغای سینه سی چون صبحِ صادق
پشیمان روبیرورافعال بددین[۷۵۲] که هردلغه مددیبتسه اَحددین
کِبلورچون اَیلانیب اصلیغه قابل یِبتیرمس یؤلنی توفیق تاپسه هردل
اوراردیواورودرلرغه سرینی اداشگان آختاروریپغمبرینی
طلب لیک خلق سیره نومیدقالمس قؤلیدن نقدینی شیطان آلالمس
بؤلورجان ودلی رحمت گاپیوند کِبتاروقتی یؤلیغه توِشماگای بند
تیکاربؤلسه کیشیغه تاجِ شاهی تعلق انگابؤلماس سدِراهی
بؤلوراولُ توبه دریاسیغه سرشار تاپارِخالقنی ایزلاب آخِرکار
که هرنقصانی بؤلسه عیب مُطلق کرم اَیلاروآخرتاپارحق[۷۵۳]
بشرطی اعتقادی راست بؤلسه بویؤلده صاحب اخلاص بؤلسه

---

[۷۵۱] دیدی ناگه بیر عورت چنگ سالدی

[۷۵۲] پشیمانلیک قیلورافعال بددین

[۷۵۳] کرم اَیلاروتاپارآخری حق

www.ezgu.org

حکایه:

باراپردی شهرروموده بیرکفن دوز اؤزی شبگرداپدی هریپرده یلغوز
شهرده هرکیشی قیلسه قضایی پپتاراپردی اوشل منزلغه پایی
قراراپردی کفن لرگه سراسر که یاکرباس خواهی خاصه مرمر
یریم کیچه باریبان چنگ سالاردی اؤلیک لردین کفن لرنی آلاردی
انگاستارآیلاردی خدایی مطلع بؤلمس اپردی مرغ وماهی
یغیب اپردی چنان مالِ فراوان انی مالیغه پُراپردی بیابان
توزاتیب اپردی نقشین کازه لارنی قیلیب آبادر– دروازه لارنی
کیشی گایؤق اپدی احوالی معلوم اَنی نامی اکابرزادهٔ روم
زیان سودیدن المردبیهوش[۷۵۴] قیلیب اپردی خداپینی فراموش
قضادین قدرت واجب تعالی انگاقدرت نما یی قیلدی مولی
سبب کؤرساتگای ودستینی آلغای بوبرجامانده نی اونگ یؤلغه سالغای
توکیب توفیق نی عاصی دلیغه قویاراِیلتیب حقیقت منزلیغه
اگرچه قیلمه دی اوّل طلب نی خدایپتکوردی آخرده سبب نی
باراپردی شهریده بیردخترِخوب اؤزی طاعت کننده اپردی مرغوب
کوترسه یوزیدن ناگاه نقابی که اوندن رشک اِیتاردی آفتابی
قضاکپلدی آنی باشیغه ناگاه کپتاربؤلدی جهاندَین این چنین ماه
جهاندن دامنینی قاقدی– کپتدی خزان کپلدی گلستان وقتی اوتدی
اَتاسی باراپدی سرکردهٔ روم اودخترمرگی بؤلدی انگامعلوم
کفنغه خرج قیلیب سیصد[۷۵۵]طلانی عزیزفرزنداوچون قیمت بهانی
کفن دوزبؤلدی حالیدین خبردار دلیغه توشدی کؤپ وسواسی بسیار
دیراپردی قیسی وقتی چنگ سالورمن کفن نی مرده دین قنداغ آلورمن؟
دلی اندیشه لرگابؤلدی بندی یریم آقشام آلیب بیل وکلندی
بوحارصلیک بیله دریاچه تاشدی کؤرینگ بدبخت،گورستان نی آچدی
که عریان اَیلادی نازک بدن نی مبارک جسمیدین آلدی کفن نی
عجب روشن اِیدی دخترنی گوری اَنی روشن قیلیب طاعت نی نوری
کوزی توشتی یوزیغه بؤلدی عاشق یمان سوداگه توشتی مردِفاسق
زناقیلماقچی بؤلدی آخرِکار ولی دخترچوآگاه اپردی بیدار
توتیب اندامینی اونگ قؤلی بیرلن قؤلینی کپسدی اول مکارِرهزن
ینه چپ قؤلی بیرله توتدی آخر کلندبیرله اوشاتدی دزدبدکیر
ایاغی بیرله بیرکپتدی بیکبار اوشاتدی پایی نی اول دزدبدکار

---

[۷۵۴] زیان وسودیدن اولُ مردِ بیهوش

[۷۵۵] اوچ یوز

www.ezgu.org

بورسوالیکده ایلتدی مکرِشیطان
زناقیلدی آنی اوُل دزدِنادان
کِوْرینگ اوُل مرده دن هم کِبلدی آواز
یوزینگابوْلمسون حق رحمتی باز
مَنی مردارقِیلدینگ،خواربوْلغیل
دعاقیلدیم سنم مرداربوْلگیل
بوسوزنی مُرده دین اول انگلاب آلدی
پشیمان بوْلدی وحقدن اویالدیِ
دِبدی یارب آلهی بدقیلیب مَن
اوْزِیمنی جانیمه زحمت قیلیب مَن
یمانِ اِبردیم یمان ایشلرگه باردیم
گنه دین قایتدیم ودستیمنی یودوم
تضرع بیرله درگه غه یقیلدیم
همه کرداربددین توبه قیلدیم
کِبتاروقتیمده مقصودیمنی بیرگین
طلبده راه بهبودیم نی بیرگین
بوسوزنی دِبدیِ وبیتاب بوْلدی
یورک- بغری ایزیلدی آب بوْلدی
پشیمانلیکده اوُرتاندی زمانی
بوغم بیرله کویاردی استخوانی
الم کارنکی بوْلدی کهربایی[۷۵۶]
بوماتمدین فلککه یِتدی آهی
دِبدی غمگین دلیمنی کیمگه یارای؟
یقامنی چاک اِیتیب حضرتغه بارای
مَنگارحم اَیلاگایموحق رسولی؟
بوتوبه م انده بوْلغایموقبولی؟
بَاریب حضرت یانیده زاری قیلدی
کوزیدن خونِ حسرت جاری قیلدی
مَنِ شرمنده غه یوْل بارموکین دیب؟
اداشگان بنده گه یوْل بارموکین دیب؟!
پیامبراَیدیلار:ای دیده گرِیان !
کِوزینگدن خونِ حسرت مثلِ باران
گپورقیلغان گناهینگنی مَن انگلای
سن اوچون حقنی دِرگاهیغه یِیغلای
دِبدی عمریم بوسوداگه قلیل دور
کفن دوزلیک قیلورمن نیچه ییل دور
باراِبردی دخترِخوب پارسایی
که آچدیم قبرینی قیلدیمِ زنایی
که دست وپایینی سکراتدی دختر
کِسیبِ تاشلاب قیلیب مَن کارِناشر[۷۵۷]
دعا قیلدِیکه بدکردار بوْلگین
سنم مَندِبک نجس- مرداربوْلگین
کِبلیب مَن درگهینگده باش اوریب شاه
منگاابیرتوبه بیر،ای توبه فرما!
رسول اَیدیکه:سنگابارگه یوْق!
سنگادوزخدین آرتیق اوزگه ره یوْق
که اندین یوزاوگیردی شاهِ محراب
مبارک دیده سیدین چرخ اوریب آب
بوسوزنی مرد،حضرتدین اِیشیتدی
باشین آلیب بیابان لرگه کِبتدی
نیچه وقت یوْل یوریب حلقی قوریب اوُل
بیابان لرگه باشینی اوریب اوُل
نداکِبلدی قولاغیغه به اخلاص
بوزاریلربیله توبه نگ اِیمس راس[۷۵۸]
بوْلایدیسنگ بویوْلده باایمانی
اَنی قبریغه بوْلگین گوربانی
بوسوزنی عالم الغیب دین ایشیتدی
تمام اعضالرینی لرزه توتدِی
قولاغین سالدی امراِکبریغه
قدم قویدی اوگورستان سرِیغه

---

۷۵۶ المدن بوْلدی رنگی کَهربایی

۷۵۷ ناشرع

۷۵۸ بوییرده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن

www.ezgu.org

اوُن ییل بؤلدیکه قبرگاگوربانی
باشین ییرگااوریب اَیلاب مناجات
دیراٍبردیکه خدایایؤلدین آزدیم
سفردورِودرازومرکبیم لِنگ
رضاجومِن بوایشنی سن بِیلورسَن
اگرعفواَیلاسنگ کاریم سهلِ دور
ایاغیم لنگ وِبرجامانده دورمن
ثمرسیزباره مَن مانندبیدی
نی بؤلغای رحمتینگ درجوش کبلسه
آلهی گلشن اِیتگیل گلخنیم نی
اوریب نفسیمغه غیرت تیشه سینی
خلاص اِیتگین مَنی نفس شومیمدین
کمندبنده لیک نی بوینومه سال
خبربیرگین مَنی نیک وبدیمدین
سریم تابوتغه یبتمای زوداویغات
همیشه خسته بنده نگنی اونوتمه
اداشماسدورسَنی برگ اَیلاگان قؤل
بوسوزنی دبدی ودلخسته بؤلدی
قولاغیغه لحددین کبلدی آواز
حقیمغه بی نهایت جبرقیلدینگ
رفیقینگ ذات بی مانندبؤلدی
به همت مرداٍیکن سَن بازکبلدینگ
بغیشلاندی گناهینک قالمه دی هیچ
کیشی نی همتی بالاگه ایلتار
دوای بوکسل فریادوزاری
دلینگنی غرق دردسوزقیلگین
که اؤلمسدین بورون راق اؤلمادیک بیز
بویؤلده سودوسودادیب یوگیردیک
طریق بنده لیکده لافیمیزبار
کیشی انصاف تاپدی شاه بؤلدی
آلهی بدغه قوشمه آتیمیزنی
بوگون سَندین تیلایمن نفی اثبات

قیلیب هرساعتی مینگ یؤل فغانی
طلب اَیلاب خدادین کل حاجات
باره- تورگان ِیؤلیمغه چاه قازدیم
بودشمنلرگه مَن ِقنداق قیلای جنگ؟
سَنی بندنگ مِن وقنداغ قیلورمن؟
توتاربؤلسنگ مَنی حالامحل دور
اودنیاؤبودنیارانده دورمَن
ینه بنده نگنی قیلمه ناامیدی
که عین نیش وقتی نوش کبلسه
کؤتاردل ملکیدین ماومنیم نی
اَریت دلدن تکبّرریشه سینی
پناه بیرگین زهرلیک گژدمیمدین
بوگون سَندین تیلایمن تاجِ اقبال
پشیمان مَن گناهِ بیحدیمدین
اداشگن مضطرینگ مَن یؤلنی کؤرسات
کرم قیلغیل صراط اوستیده توتمه
امیدیم دورآچیلغای منگابیریؤل
کوزی چون اشک خون آلوده بؤلدی
بغیشلاندی گناهینگ طالب راز
بغیشلادیم گناهینگ سَن ییقیلدینگ
دردوزخ یوزینگگابندبؤلدی
بودرگه گابلندپروازکبلدینگ
بوایش محشرگه قالمای بؤلدی پرپیچ
کبتارده (ربی الاعلی) گه ایلتار
قیلورزاری اخیر،رحمت نی جاری
بوماتملیک شبینگنی روزقیلگین
قطارِبیرکفن دزدبؤلمادوک بیز
تمامِ جاده لرنی برهم اوردبک
که نمرودمیزقچان انصافیمیزبار
همیشه لایق درگاه بؤلدی
قبول قیل نفی ایله اثباتیمیزنی
اؤزینگ یؤل باشلا،بیرمنگامرات!

www.ezgu.org

آلهی ییرغه اورمه آتیمیزنی
تمامِ یخشیلارغه مشتری قیل
پیتوشتورباره- تورگان منزلیمغه
آلهی عاقبت محمودقیلگین
همیشه نفسِ سرکش دین پناه بیر
خصوصاً کیمیای دین بلنددور
خطاقیلدیم بوسودادین پریشان
(الف)دیب(بی)غه اوتمای خسته بؤلدیم
نصیحت قیلدی اوُل سلطانِ ابدال:

اؤن بیشینچی کیمیا:

که بؤلمه ای برادر مادر آزار!
کیشیغه والده چون قبله گاه دور
اگرناراضی بؤلسه قبله گاهینگ
اوشال صاحب کرامت غوث درگاه
نظرقیلدیکه کؤپ اپردی عذَابی
زبانِ حال بیرله سوردی ناگاه
بؤلیب ازحدفزون بیردم عذابینگ
نی باعثدین عذاب سخت تارتدینگ؟
چنان کیلدی انی گوریدن آواز
منی نامم غه بیرمابیرگناهیمِ
که بیرکون والده آغریندی مندین
که بیردیم خاطرپاکیغه آزار
که شیطان پیرویغه یاربؤلدیم
اخیرباشیمغه شری بیحسا بیم
نِی بؤلغای والده م آلدیغه بارسنگ
منی شایدکه احوالیمنی بیلغای
مونی بیلدی وغوث شاهِ نقشبند
دیدی بوسوزنِی دریادلِ پیامبر
بارای مین سن اوچون بیننده تاپسم
آچای دردوغمینگدین داستانی

اؤزینگ صیقل غه ایتِ مراتیمیزنی[۷۵۹]
کدورتلرنی کؤنگلدین بَری قیل
محبت شربتین توککین دلیمغه
کپتارده بنده نی خوشنودقیلگین
کپتاروقتی قؤلونگا کیمیابیر
تمامی کیمیالارمونگابنددور
برابربؤلدی منگاکفروایمان
اَنادین ییرگاتوشدیم بسته بؤلدیم
قؤلینگدین کپلسه بیرکیمدن دعاآل!

بؤلورسپن عاقبت سن داخل نار[۷۶۰]
الارنی کؤنگلینی بوزماق خطادور
قبول بؤلمس خدایؤلیده آهینگ
اوگورنی باشیده اؤلتوردی ناگاه
توکپلدی شیخ نی چشمیدین آبی
نیچوک آفتگاتوشدینگ مردگمراه؟
بویؤلده خیره بؤلدی آفتابینگ
گنه نینگ بارینی بوینونگاآرتدینگ؟
دیدی کؤپ کاولامه ایصاحب راز!
سبب بؤلدی منی روی سیاهیم
آنی کؤنگلینی بوزدیم خوف[۷۶۱] خشم دین
خداقیلدی منی موناغ گرفتار
لحدغه کیردیم وهوشیاربؤلدیم
زیادِه بؤلدی گورایچره عذابیم
منی احوالیمی انگا گپورسنگ
بالم دیب ناله آیلاب رحمی کپلغای
دیدی آسان ایمس بوایش جگربند!
خداراضی لیگی دورامرمادر
بشرطی والده نگنی زنده تاپسم
قیلای احوال داغینگدین بیانی

---

[۷۵۹] اوزینگ ایتگیل صفاءمرآتیمیزنی
[۷۶۰] که بولغایسن اخیرده داخلِ نار
[۷۶۱] کؤپ

www.ezgu.org

توکیب چون دیده سیدین جوی خونبار بوییردین سفرقیلدی غوث مختار[۷۶۲]
دل افکاروآرامیده سینی چنان اختاردیلروالده سینی
چوباطن بیرله تاپدی لاربیکبار سخن نی انگا قیلدی لارچواظهار
دیدی گورایچره دورفرزندزارینگ عذاب سخت بیرله انتظارینگ
بارِیب کؤردیم گورینی غرق خونی چیقادورآسمان لرگه توتونی
منی پندیم نی آل اندین رضابؤل همیشه بازمشغول دعابؤل
دری،گوریغه جنت دین آچیلغای که قبرین اوستیغه نورلارساچیلغای
که مبن دنیاده فرزندایزلمام دور اوبدبخت دین سیره راضی ایمام دور
باریب آلدیغه چابک اویغاتایمن یوروگین قبرینی زودکؤرساتایمن
ایشیتدی بؤل سخن دلتنگ بؤلدی عیال اپردیکه عقلی لنگ بؤلدی
قوشولدی شاه نقشبندیغه یکسر باریب گورینی کؤردی تابِ اخگر
چیقاراپردی اَنَی گوریدن آتش بؤلیب والده سی خاطرمُشوش
اوریب باشینی ییرغه ییغلادی چون آقیب چون دیده سیدین جوی پرخون
دلیغه تابلادی چون مهرِفرزند دیدی:حالینگ نیچوک دورای جِگربند
بویؤلده عاجزبیدست وپامن بالم اکنون بوکون سندین رضامن
کمالِ نورایمان تازه قیلدی اَنی گوریغه رحمت پاک تؤلدی
که هرمومن غه دل پیونددرکار اداشگان لرغه چون نقشبنددرکار
اگرروحینگده چون قابل لیغینگ بار بویؤلده بؤلمه هرگزمادرآزار
بجان قیلگین آلارنی خذمتی نی تاپایدیسنگ خدانی رحمتی نی
ادب دورگوهرِایمان ضیاسِی ادب دین دورایمان نی کیمیاسی
پیامبربی ادب نی دیدی ملعون! حدیث مصطفی کبلدی بومضمون

حکایه:

باراپردی عالمی شهرِنیشابور دلی چون علم دانش دین ایدی پُر
تکبرنی غروری زورقیلدی[۷۶۳] غروری علم چشمین کؤرقیلدی
دلی چون سنگ خاراکنده انگشت که بیرکون والده سین اوردی بیرمشت
اخیرکؤرگین که احوالی نی بؤلدی عیال مشت پر،بیرمشتگه اؤلدی
تنیدین چیقدی لیکین[۷۶۴] جان پاکی اَنی قیلدیلرآخردفنِ خاکی
بومدت دین که قیرق ییل اوتدی ناگاه ایشیتگیل پیرطلب بؤلدی اوگمراه
صدوهفتادپیرگاباردی یکسر قؤلینی هیچ کامل آلمادی لر
اَدب ترک اِیتدی بی خورشیدبؤلدی اولوغ درگاهیدین نومیدبؤلدی

---

[۷۶۲] سفرقیلدی بوییردن غوثِ مختار

[۷۶۳] تکبرهم غروری زور قیلدی

[۷۶۴] ناگه

www.ezgu.org

ازلدین یؤق ابدی پاکیزه جانی قؤلیدین کِبتدی گوهرلیک ایمانی
اوشنداغ علم اَنی جسمیغه اوردی قؤلیدین درمقصودنی بیتوردی
اگرقیلسنگ خدایؤلیغه هُشیار عمل دین اصلِ خالی بؤلمه زِنهار!
بیلیب قویگین قدمنی جاییغه سَن مباداتوشماگای سِن چاهیغه سن
عمل سیزخلقه دوزخ اِبرورچاه کِبتارچاه آستیغه تیریلسه ناگاه
پدر- مادرجهاندین کِبتمای ایجان[۷۶۵] کیشی هرگزبؤلالماس دورمسلمان
اَدب دور گوهرِ نورالِهی عجب نازکدوعارف لرنی کاری[۷۶۶]
کیمیکه یخشی لارغه یاربؤلدی بوغفلتدین دلی بیداربؤلدی
تاپای دیسنگ چنین گنج معین کیشینی کؤنگلینی آغریتماگین سَن
دیدی لاربنده لارکونگلینی بوزماق ایمان نی نخلی نی بیخیدن اوزماق
کیمیکه قیلمه دی خالقنی کارین سیه قیلدی بویؤلغه روزگارین
عزیزلاربارماگین چپ یؤلغه نا گاه[۷۶۷] مبادا بؤلماگای سَن ردِّ درگاه

حکایه:

(حلب)ده بی ادب مردباراِبدی چون که دولت بابیده مانندِقارون
که اوُل بیرقؤلیغه هیچ تورمس اِبردی پدرنی اَمریغه یؤل یورمس اِبردی
توشوب باشیغه سودای غریبی پدردین بؤلدی آخربی نصیبی
پدردلگیراِبدی شونداغ پسردین ایچاردی کونده صد کاسه زهردین[۷۶۸]
دعای بدقیلوراِبردی بیکبار یؤلوقدی آلدیغه بیرصاحبِ کار
دیدی توفیق طلب قیل ای برادر دعای بداِبرورعالم گانیشتر
دعای نیک قیلگین ایِ جگربند کیرکلیک دورسنگاذریات فرزند
دیدی موندین تاپیبِ من خشم وتنبیه تیریک لیکدین بوفرزنداوَلگانی بِه
جواب اَیدی انگا اوُل مردکامل بؤلوراندین کلمه گوی حاصل
اگرچه نادرست دورهم یماندور بهرنوعیده اوُل مرد دین نشاندور
مونیدبِک گنده نیّت قیلمه زنهار! نیت بد بؤلدی آخرآفتی بار!
دیدی من همچنین غمازی دورمن یمان نی اؤلگانیغه راضی دورمن
که بدنی صحبتی مینگ اژدها دور که اندین مرد لرقاچماغ روا دور
خزان کِبلدی درخت باشینی بورکار درخت بادخزان کِبلغانده تیترار
ایمان نی قتلی دورهمسایهٔ بد اگرچه باشیغه زرتوکسه بیحد
دعاقیلدی اوشال فرزندبوزولدی اخیرده رشتهٔ عمری اوزولدی

---

[۷۶۵] آته- آنه جهاندن کیتمه ی ای جان

[۷۶۶] بوبیتده قافیه لربیر-بیربیلن ماس توشمه گن

[۷۶۷] عزیزابارمه گیل کج یولگه ناگاه

[۷۶۸] ایچاردی گوییاصدکاسه زهرین

www.ezgu.org

کؤرینگ اوُل مردبی پیوندکبتدی اخیرچاغیده بی فرزندکبتدی
یمان فرزند نقصان اهل دینغه دعا قیل ایرته راغ کیرسون زمین غه
اوشال کنعان که نوح فرزندی اپردی نبی نی همچنان دلبندی اپردی
قوشولدی نیچه جاهل لارگاآخر پیامبرنسلی قنداغ کبتدی کافر
نصیحت آلمه دی مرداراؤلدی بؤلیب طوفانغه غرق چون زاراؤلدی
قیلالمای قالدی هرگزنوح تدبیر ازلدین باراپکن دورکارِتقدیر
عجب تحسین که انداغ گوهریدین اوشنداغ پاک دل پیغامبریدین
توغاربؤلسه نی مشکل،سخت بختی که انگابؤلمسه ایمان نی رختی
بوسوزلرکیمیای هرعجم دور دگرغملرنی قویگیل غم شوغم دور
جهان زندان چندین ماتمی دور همه مؤمن گا ایمان نی غمی دور
الهی عاقبت محمودقیلگین کبتارده بنده نی خوشنود قیلگین
رسولغه قیل موافق کاریمیزنی عمل ملکیده قیل تکراریمیزنی
خصوصاً کیمیای دین بلنددور تمامی کیمیالارمونگابنددور
اگرایلتای دیسنگ محشرگا اقبال طلب قیلگین قؤلونکاکیمیا آل
مدام همرنگ مکرِدیوکبتمه بویؤلده توبه قیل مردارکبتمه
چنان عمراوتدی هرساعت بساعت نی قیلسون مشت خاک بی بضاعت
بویؤلده فکرقیل آزاد کبتگین چنانچه شادکبلدینگ،شاد کبتگین
توکل گنجی دین قَیتارمه یوزنی آچ ایمدی هرزمان عبرتغه کؤزنی
قؤلونگدین بیرمه نفسغه اختیارینگ اورار آخرده زهرِاژدهارینگ
جدابؤلگین مونینگدبک دشمنیدین قوتؤلگیل نفسِ سرکش اَرمنی دین
که بارمه نفس سرکش بیرله زنهار عملنی ایلگاریِ قیل مردِهوشیار
قیامت مُلکیده ثابت قدم بؤل اگرچه سربلندسن مونده کم بؤل
سخن پایانی یؤق ایمرد دیندار کیشی ثابت قدمدور درد درکار
قنی بابا واجداد کلانینگ همه کبتدی یانینگدین کاروانینگ
اگرمینگ مرتهَ اَیتسام گوش کرسَن دلینگ گا معنی یؤق کردین بترسَن!

اؤن آلتنچی کیمیا:

قیامت کون عجب شدتلی کون دور اَنی قتیغ لیغی ازحدفزون دور[۷۶۹]
کیمیکه بؤلدی عالم دین جدایی انگامعلوم بؤلور روزجزایی
جهان زندان مؤمن دورایاشاه! ندامت یخشیدوربس ناله وآه
گهی چشمیده دوراشکِ ندامت انگاآسان اپروروزقیامت
چنان اصحابیغه اَیدی پیَامبر قیامت وهمیدین اولشاه سرور
دیدی بادقیامت تورسه ناگاه بوکوه لارپشمِ رنگین بؤلغای اما

[۷۶۹] اَنی قتیغلیگی حددن فزون دور

www.ezgu.org

زمین وآسمان گرتاپسه تبدیل برابردوراووقتغه پشه وفیل
پسرلاردین پدرلارگاخبریؤق[۷۷۰] بیراونی حالیدین هرگزاثریؤق
همه اوزحالیغه رنجوروزاری ندامت اشکی دورکوزلارگاجاری
چَقیرگای انده عالم لارنی ناگاه سیلار[۷۷۱]گه علم بهردیم موج دریا
سیلارنی اَیلادیم دانای کامل اداشگان لارگا اَیتسون دیب مسایل
چیقارینگلارعملنی گنجی نی چون که سرمایه نگیزبؤلغای بواکنون[۷۷۲]
همه ایتورکه بیزامرینگ نی توتدوک ازانچه حکم فرمایش نی قیلدوک
کپلورچون رب العزت دین ندایی سیلارنی[۷۷۳] کارینگیزبرچه ریایی
اگرچه کل عملدین باخبرسیز عمل وقتیده همچون کؤروکرسیز
بؤلیب سیزخلق ارا کامل مُدرس تمامی کارینگیزمکراہردیِ- تلبیس
بیرینگیزقاضی وبیرته سی مفتی تمامی مکرشیطان بیرله جفتی
قیلورسیزخلققه چندین حیله لارنی غرض قیلماق اوچون کؤپ مال وزرنی
چنان جمع اَیلاگای دانای داور جهنم غه بویورگای آخراکبر
اگرحق یاپسه پاک عیبیمیزنی[۷۷۴] نی بیلسون خلق عیب،غیبیمیزنی
برادردلنی حققه مُشتری قیل عمل قیلسنگ اجل دینِ ایلگری قیل
بولارنی نوبتی اوتگای بیکبار چاقیرگای قاری لارنی اَنده غفار
دیگای حل سینه نگیزغه بؤلدی نامیم سیلارگا ختم ابدی رنگین کلامیم
بویوردیم همچنان ایلانگ تِلاوت همه گااورگاتینگ دیب نیچه آیت
دهن نی گاه کج،گاهی قیلیبَ راست مَنی قاری دیسون دیب(ایهاالناس)!
سیلارنی قیلدیم عالم نی نگینی بؤلیب ظالم لاریمنی همنشینی[۷۷۵]
ساتیب قرآننی اوچ- تورت حبه یی گا بؤلوب داخل عزازیل نی رهی گا
اورارهرآیتِ قرآن انگانیش که هربیرنیشیغه دل بؤلغوسی ریش
اولاراَیتورکهَ آیاتینگ نی بیلدیک تِلاوت ایلادیک شکرینگنی قیلدیک
کپلورغیب دین اَلارگابیرندایی مَنی بنده م ایمس مردِریایی
اووقتده سودقیلماس آه وناله قیلورچون جانب دوزخ کشاله
نی لازم هرقسم خاکیغه اوصاف آلهی بنده نی عیبی نی سن یاف[۷۷۶]

---

[۷۷۰] اوغیل لردن آتالرگه خبریؤق
[۷۷۱] سیزلر
[۷۷۲] که نی سرمایه نگیزبولغایدی اکنون؟!
[۷۷۳] سیزلرنی
[۷۷۴] اگرحق یاپمسه پاک عیبیمیزنی
[۷۷۵] بولیب ظالم خلایق همنشینی
[۷۷۶] بوییرده هم لفظی قافیه ایشله تیلگن چونکه اوزبیکچه(یاپ)کیله دی

www.ezgu.org

اگرقرآن تلاوت قیلسنگ ای یار! ایشینگنی پُختهِ قیلگین ای نکوکار!
مباداقورقه من ظلمت گاباتمه دورروزه دنیاگاعَمینگینی ساتمه
الارنی نوبتی چون بؤلدی آخر همه نی عیبی انده بؤلدی ظاهر
چاقیرگای انده حق غمازی لارنی صبامحشرکونیده غازی لارنی
دیگای حق:نعمت اشکم سیربپردیم ولِایت بپردیم وشمشیربپردیم
قنی قیلغان ایشینگ درگاهه لایق؟ منی غازی دیسون کل خلایق
یوگوردینگ لارونابودبؤلدینگیزلار مثال خرس وخوکدپک اؤلدونگیزلار
بؤلیب چندین عزازیل نی مریدی قویوب چون مُرده سین آتین شهیدی
اَلارایتورکه بیزجانبازی قیلدیک کؤنگل نی درگهینگا غازی قیلدیک
بؤلوب اولُ ساعتی اولُ بنده مُضطر که عیبین یاپسه چون الله اکبر
ضیابیرگین منی روزوشپیم غه پپتوشتورگین اِلهی مطلبیم غه
حساب آلغان سوغون اولُ وقت رحمان قوریلغانده ترازوبیرله میزان
سالورلر اول زمان اعمالیمیزنی جداقیلماق اوچون مثقالیمیزنی
ترازو بار میزانِ عدالت اوکون درکاردورخیروسخاوت
تمامی کاریمیزنی،باریمیزنی که تارتارلراولوغ کرداریمیزنی
بیراوعامل بؤلوب قیلغان سجودی بیراودورمغروروسرمست خودی
همه کارِجهان ده بسته بؤلغان مثال کوزهٔ اشکسته بؤلغان
اووقت پروردگاریم قؤلنی آلغای مریدخاص نی اونگ یؤلغه سالغای
همه اوزپیریغه آرتیلسه نا گاه کیمیکه بؤلدی بی پیرتاپمه دی راه
اؤزینگ دستگیربؤل درمانده لارگا بیزینگدپک لنگ و برجامانده لارگا
اوشال مشکل که توشسه کاریمیزگا اؤزینگ لطف اِیت دلِ افکاریمیزگا
عمل قیلسنگ درست قیلگین بجایی ایمان نی کویدورورکارِریابی

حکایه:

باراپردی شبلی غه اخلاصمندمرد یؤق اپردی بهره سی اخلاصدین گَرد
خبریپتدی بیرای نان دسته هایی دِوامت شبلی دیدورنانوایی
چوشیخ اَیدی اَنی اخلاصی سُست دور مَنی یاد ایلاماکی نادرست دور
بویؤلده بؤلسه اخلاصِ بجانی انی قیلماق کیرک بیرامتحانی
اوشنداغ شیخ شبلی دپک نکوکار انی آلدیدین اوتدی وقت بازار
چنان کامل که بیریؤل چنگ سالدی دکاندن شیخ توقوزنان نی آلدی
که شیطان پاک قپتاردی یؤلیدین که نان نی تارتیب آلدی شیخ قؤلیدین
اوشال کامل که موندین اوتدی ناگاه بیراوقیلدی انی شبلی دین آگاه
اوشال شبلی اپدی بیرطرفه دانا تمامی عرش اپدی کوزگا هویدا
دیراپردینگ شیخ گا اخلاصمنداپرورمن پپرینگنی نیم نانگه آلمدینگ سن
سپنی دپک مرددین قاچماق روادور ایشینگ دایم سپنی کارریادور

www.ezgu.org

ایشیتدی بوسخن نی مردبیباک
دریغابیلمادیم قدرپیریمنی
یوگوردی کپنیدین اول نانوایی
اؤزی نی عیبی نی اول مردبیلدی
دلینی ملکیغه قؤل سالمادی لار
دپدی لارقیلمه کونگل نی پریشان
اویونگنی همچنان جاروب قیلغیل
خدایؤلیغه نیم نان بیرماگان مرد
اوشنداغ مردغه پیربولدی میهمان
بیراوسوردیکه ای مردی بتعلیم!
توتوب سن مردنی دامانی نی مرد
اگرکذاب بؤلسنگ دین خرابی
بویؤلده بنده لیکنی بیش توتگین
قدم قویسنگ بودریاگادرست قوی
اؤزینگنی یخشیلارگاهمنشین قیل
جواب ایدی اوشنداغ رهنمایی
خدایؤلیغه بیرمایدوریریم نان
مونیدپک کس نی کویدورماک روادور
ریاباطن ده دورمانندگژدم
انی نیشیغه باردوریوزمینگ آفت
قیامت ده ریالیک خلق نی رویی
اگرعاقل دوسن سودایی بؤلمه
اوزینگنی خاک قیل رهبرگاتاشلا
عمردپک بت اوشات ثابت قدم بؤل
کیمیکه فقربؤلدی شاه بؤلدی
دلیغه معرفت نی جزم قیلدی
خصوصاً پیراوستادنی دعاسی
چراغ خشک بؤلماس اصلی روشن
هوادین یاغمسه بیرقطره باران
دعادین اوزمه کونگل نی برادر
اگریوزمرته ایتسام گوش کرسن!

اؤن بتنجی کیسا:

طلب ده(شیخ عبدالله شامی)
همه ایدی که ای صاحب کرامت

قیلیب چون جامه سین سرتاقدم چاک
عزیزیم ،مهربانیم، دستگیریمنی
خبرداراپردی انده اولیائی
باریب شیخ نی ایاغی گایقیلدی
اونانواینی قؤلینی آلمادی لار
بواقشام من بؤلای اوپینگغه میهمان
اگرقیلسنگ طعامی خوب قیلغیل
دوصدطلانی اول یکباره خرج کرد
قیلیب اپردی محاضرلارفراوان
بویؤلغه جنتی کیم دوزخی کیم؟!
اگرصادق دوسن اندین یؤقرگرد
کؤرونماس دورایمان نی ماهتابی
کدورت لارنی کونگل دین اونوتگین
که سنگاناامیدی بیرمسون روی
سفروقتیده جانینگنی یقین قیل
بوصاحبخانه نی دوزخ دوجایی
منگاخرج ایلادی مال فراوان
خدانی دشمنی اهل ریا دور
اورارهرساعتی نیشتراوشال شوم
یتارمحشرده انگاتورلوک آفت
توکولغای روزمحشرآبرویی
زیان زهرماری بیرله اؤلمه
دلینگنی روح پیغمبرغه تاشلا
حقیقت ایچره شاه محتشم بؤل
حقیقت سریدین آگاه بؤلدی
عیسی دپک آسمان گاعزم قیلدی
عزیزلاراپدی لارایمان ضیاسی
که غیب دین تاپمسه بیرقطره روغن
دعادرکارمونده چشم گریان
رفیق بؤلغای سنگاچون روزمحشر
دلینگغه معنی یؤق کردین بترسن!

مریدلارآلدیده تحصیل تمامی
که سیزگاختم قرآن اپردی عادت

www.ezgu.org

نمازشام اپردی اولصاحب تخت کپلیب توشتی اوقبرستانغه بیؤقت
یورالوک دپدی ناگه ایلگراغی بوگورستان ده تاپیلماس چراغی
یقین بیلگیل مونی ای صاحب درک! بواقشام ختم قرآنینگ بؤلورترک
جواب ایدی الار گاغوث اقدس مدام پرنورقبری باایمان کس
بویاتگان شیرلارگانوربسیار تماشاایلاگان دپک دیده درکار
سیلارمعطل بؤلونگ لاریؤل کؤرایمن بولارنی قبریدین نوراختارای من
همه ایدیکه بیزلاربندبؤلدوک سنی قؤلینگ بیلان خرسندبؤلدوک
کؤتاردی چشمیدین ظلمتلی ابرنی باریب بیر- بیرتماشاقیلدی قبرنی
دلیغه نوربانی یاپوشتی کوزی بیرشیرنی قبریغه توشتی
نظرقیلدی چراغی کؤردی روشن نه پلته انگاباردورونه روغن
توتوب دورعرش اعظم نی ضیاسی تاپیلدی مونده شیخ نی مد عاسی
آچیب قرآن نی غوث پیردستگیر بوکپچه مونده بیرختم ایتدی آخر
دررحمت چنان بؤلدی گشاده مریدلارتاپدی اندین استفاده
کیچه صبرایتدی بؤلدی روزروشن بؤلوب خورشیدمشرقی معین
بوتیل بیرله دپدی سلطان اسرار نیچوک قبری ایکان دورغرق انوار
سورالوک شادبیردل بندی بؤلغای اؤزیغه جانشین فرزندی بؤلغای
درخت خوب بؤلسه،خوب بؤلغای ثمرهم که اصلی نی شکردین دورشکرهم
همه ایدیکه: ای سلطان اقلیم! نظراصلیده اختارماغ دولازم
مریدلارنی یباردی هرقیانه دپدی کاولاب تاپینگ اندین نشانه
خدابندم دپدی اقبال چاپتی انی اوغلی نی آخرشیخ تاپتی
هرعلمده معتبرکؤردی آنی پیر کرم بستانیدین شیربپردی دستگیر
بقوت بؤلدی غیب دین جسم وجانی ترقی تاپتی جوهرلیک ایمانی
سوال ایتدی که کار مادریدین کوزینی گوهر دل پروریدین
بؤلم کونگلنی بوستانین طی اوردی که آخرکارمادردین گپوردی
بویؤل ده کوپ عزیزلارغم پیدیلار همه دین خیرنی اعظم دپدیلار
اگرمردسن بوسوزنی تحتی گایپت کوزینگنی نوری کپتمایخشی خیرایت
اگرمؤمنغه مقبول بؤلسه طاعت چراغ گور دور خیر و سخاوت
بدولت مرداپرورمعمورکپتسه که گوری نور گا پراپر کپتسه
یونورنی کیمکه ایلتدی شیره مردور انی آهیغه دوزخ گردگرددور
اولیکه ایلتمادی بیرذره نوری نیچوک بؤلغای کپتاروقتیده گؤری؟!
دریغاطرفه مشکل کاریمیزبار بویؤل ده عقبهٔ دشواریمیزبار
که یغلاب دایمابؤل حال غم غه که نامحرم غه ره یؤق دورحرم غه
آلهی گرم قیل بازاریمیزنی قبول قیلغیل تمام کاریمیزنی
آلهی توتمه برجامانده لارمیز اوزونگ یؤل باشلاردرگه رانده لارمیز

www.ezgu.org

یاتارده یؤل،یورارده قالمه بیکار[۷۷۷]
دهان لاربسته دورگفتاریمیزیؤق
همه نی حالینی روشن بیلورسن
آلهی بنده نی سبن سن پناهی
آلهی عاقبت محمودقیلگیل
بوسوزلارکیمیای اهل تقوا
بوسوزلارکیمیاهرعجم دور
خصوصاً کیمیای دین بلنددور
آلهی نفس سرکش دین پناه بیر
منورقیل دل فهمیده میزنی
آلهی گنده لاردین گنده قل من
بغیرازناله دیگرکاریمیزیؤق
اگرقیلسنگ بوگون بنده نگنی یکدل
آلهی بنده نی ثابت قدم قیل
همه نی حالینی روشن بیلورسن
بوسوزنی ایدی لارسلطان ابدال

اؤن سکیرینجی کیمیا:

نصیحت اصلی بیلسنگ کیمیادور
نصیحت دورهمه ایمان گاحاصل
نبوت بابیده دریا اپدی کوه[۷۷۹]
اوشنداغ بحروقتدن خشک قالدی
کرم بارانی دین نومیده اپدی سنگ
نصیحت مرد آگاه غه نې حاجت؟
نصیحت وقتی بؤلغای کؤرهم لنگ
کیمیکه بؤلسه ایماندین پیاده
کبتارکجلیکغه مثل بولهب دبک
لبینگنی بسته قیل ای (خواجه ایوب)!

حکایه:

که بی بی باراپدی(صابره)نامی
بیراوغیلی باراپدی (سرداراعلم)

اوزونگ قیلگین همه ایشدین خبردار
سنی لطفینگالایق کاریمیزیؤق
همه سرسنگامعلوم سن بیلورسن
همه شاه وکدانی تکیه گاهی
کبتارده بنده نی خشنودقیلگیل
که هربیتی دین مینگ معنی پیدا
عجم اؤلدوردلی غرقاب خون[۷۷۸] دور
تمامی کیمیا لارمونکابنددور
کبتاروقتی قؤلوم کاکیمیابیر
اوزونگ لطفونگ بیلان اچ دیده میزنی
اگرلطف ایتمسنگ شرمنده قل من
دهان لاربسته دورگفتاریمیزیؤق
قچان گردیغه کبلغای مینگ عزازیل؟
دلیمغه خوف بیر،جهلیم نی کم قیل
قلونگ من هرنه قیلسنگ سن قیلورسن
قؤلینگدن کبلسه هرکیم دن دعاآل!

یقین بیل کل علت گادوا دور
خدالطف ایتمسه آلماغی مشکل
توزاتمای کبتدی اوزفرزندینی نوح
خداباشقارمادی بی مشک قالدی
کیشی تاخاک بؤلمای تاپمه دی رنگ
مسجدگابارماگای اهل جنابت
چیدالماس حق سخن گامرد دلتنگ
بؤلورایتگان بیلان جهلی زیاده
کیشینی زخمیدین پروایی یؤق سک
توزالماس دوربومرهم لارگامعیوب

طلب ده دختر سردارشامی
تمامی اهل علم لاردین مقدم

---

[۷۷۷] یاتارده یؤل،یورارده قویمه بیکار
[۷۷۸] غم
[۷۷۹] بویبرده هم(لفظی قاقیه)اپشله تیلگن

www.ezgu.org

معلم دورکه تقوا دین کمی یؤق بغیرازمرگ کونگلیده غمی یؤق
که گاهی نفس کج یؤلغه بارادی انی صابره یؤلدین قایتارادی
دوامت چشمی گریان اپردی مادر غم فرزنداوچون دایم دل آبتر
مدام ماتم ده دورمادرنی جانی که تافرزندبؤلگونچه کلانی
پدرهم روی فرزنددین اپمس سیر مدام اوغلوم منی قابل بوسون دیر
درختنی آفتی دورشاخهٔ بد کپساراول باغبان باغدن قیلوررد
پسرنا اهل بؤلدی بددرخت دور جگرده ریشه سی کپسماغی سخت دور
انی کپسگان زمانی دردقیلغای قنی مردیکه کونگل سردقیلغای؟!
بوسوزلاردورسپنی نفسینگاتنبیه یمان نی بؤلگانیدین،اؤلگانی به
انی(صابره) گادردی یاپوشتی هوای حج انی باشیغه توشتی
سفررختی باغلاب قیلدی طیار[۷۸۰] چیقاردی اوغلینی غمگین دل افکار
شکرلب نی آچیب قیلدی نصیحت دپدی قؤلیمنی آل ای نیک خصلت
دپدی بدکاروجاهل لیق نی آلمه عمل نی کینیدین زنهارقالمه
سنی علمینگامعلوم خوب وهم زشت کوزینگنی نوری کپتمای ایلاگین کشت
کیشینی نفس چون پالوده بؤلدی دلی ظلمتغه توشتی دوده بؤلدی
یمان ایشلاراورارادین چوسربر بؤلورشرمنده و رسوای محشر
بالم زینهارخردیک لای گاباتمه سهل دنیااوچون ایمان نی ساتمه
اوشال وقتیکه علمینگ اوردی دلغه سبق آموزبؤلدینگ جبرئیلغه
بوعلمینگ پیش پیغمبرگاایلتار سنی فردوس پرانورگاایلتار
بوعلمینگ داکی اندک بؤلسه خامی بؤلورنامینگ سپنی شیطان نی نامی
که علم آدم گامثل اژدهادور اگراول تن گااورگان،سونگ بلادور
عزازیل دپک کیشینی رانده قیلدی بویؤل ده لنگ وبرجامانده قیلدی
عبادت بابیده باراپردی مغرور بؤزوب کپتدی آنی سیل تکبر
بالم زنهاربی اندیشه بؤلمه! امیرلارغه ملازم پیشه بؤلمه!
که هر ناجنس کیپنیدین یوگؤرمه اؤزونگنی آتش ذوزخ گااورمه!
نصیحت لارنی قیلدی انگاتکرار بلم ایریلمه دیب زنهار–زنهار!
یوکینی یوکلادی خوش باشی قیلدی قوچاقلاب بیربیرین کؤزیاشی قیلدی
دلی کعبه سری بؤلدی روانه قویوب کپتدی نصیحت لارنشانه
مبارک روح آخرحج گایتدی وطن دین دامنی نی قاقتی کپتدی
کپل ای مشرب معلم دین گپورگین اوشال داننده عالمدین گپورگین
کیمی نی روحی رهبردین جدادور انی باشیغه آفات هوا دور
درخت نی اصلی دریادین جدادور که اول خوراکی چندین اژدهادور

[۷۸۰] سفررختی نی باغلاب بولدی تیار

www.ezgu.org

هوا اورگان سوغون نوحه نې درکار؟
که بی رهبرگابودنیای ملعون
کیمیکه رنگ لارگه بسته بۆلدی
کیشینی پیری یۆقدورناتمامی
لجامیدین جدا بۆلغانده هراسب
اوچ یېلدین سونگره شونداغ اهل تقوا
یانیده یۆق اېدی قایتارگودېک اېر
غم ایله اېردی نفس اژدهاری
هوا جاه منصب دل گاتوشتی
بوزوب تقوانی بی اندیشه بۆلدی
قۆلیدن کېتدی تقوانی نظامی
قنی رهبرکه مضطرلیکده توتغای؟
یېتوشتورگای بورونغی منزلیغه
طلبده کېمکه رهبردین جدا دور
اوچ یېل صابره توردی کعبه گاهم
نظرقیلدیکه بیرویرانه یی گا
کیشی یۆقدورمیانه چنگ سالغای
مونی کۆردی عجب بیتاب بۆلدی
بۆلوب غمگین یوراکی پاره – پاره
دلیغه جاقیلیب اندوه وغم نی
یورودی نیچه کون منزل بمنزل
یتوشتی آخری غمگین وطن گا
یتوشتی کۆردی طرزکاروباری
دماغیدین چیقیب حسرتلی دودی
بیراوایدیکه:احوالینگ نی بۆلدی ؟!
اۆزی عالم اېدی دین آفتابی
محبت باغینی بیخیدین اوزدوم
همان بیلدیم که نابود بۆلدی،کېتدی
امید ایلاب اېدیم صاحب ثمردیب
باشیمغه وزمینی آرتیلدی کوه دېک
کویارمن محنتیم گاهرزمانی
اخیرچاغیده اول بی بهره بۆلدی
باریب ایتگین که من بیزاراندن
باریب عالمنی آلدیغه اوشال مرد

قورودی میوه سیدین قالدی بیکار
همیشه کۆرساتوررنگ گوناگون
او،یۆلدین قالدی پایی خسته بۆلدی
یوروگان چولده اسب بی لجامی
قیلالماس اصلی یۆل یورماکنی اول کسب
اداشتی توغری یۆلدن بۆلدی گمراه
انی بوینیغه شیطان سالدی زنجیر
زهرسالماقغه کوشش قیلدی ماری
اداشتی توغری یۆلدین جردین اوچتی
باریب شه گا ملازم پیشه بۆلدی
تمامی لقمه سی بۆلدی حرامی
دلیدین چرکنت لارنی ارتیگای
محبت نوری نی توکغای دلیغه
گرفتار بو درد بیدوا دور
معین اوغلی نی کۆردی بیراقشام
توشوب دورکوپ نجاست خانه یی گا
خر لنگ نی بوکلدین تارتیب آلغای
یورک بغری ایزیلدی آب بۆلدی
دلیغه سالدی ماتم استخاره
وطن جانبی گاقویدی قدم نی
برابراېردی انگاپشه و فیل
همان اندوه وماتملیک حرم گا
تمامی کوشک نقشین زرنگاری
کیبب ایگنی غه ماتم لیک کبودی
جواب ایدی انگا:فرزندیم اۆلدی!
یمان بۆلغان سوغون اول یۆق چابی
بوفرزنددین من امیدیمنی اوزدیم
خری گلغه ییقیلدی اۆلدی–کېتدی
منی پامانده گااوغلوم یره ردیب
سفریۆلینی توتدوم نسل نوح دېک
مشقت لاربیله قیلدیم کلانی
بۆلورگوهردېدیم خرمهره بۆلدی
منی نسلیم اېماس دورمنگادشمن
گپوردی مادریدین صاحب درد

www.ezgu.org

دیدی دوزخغه سن مشتاق بؤلدونگ اوشنداغ والدنگاعاق بؤلدونگ
کیلیب دورآلدینگا حجدین خبرآل بؤلوب دورمرغ روحی بی پروبال
سنی داغینگ بیلان اول چشم بسته بلم دیب آه اورارگردن شکسته
سخن نی منگاتکرارایتدی روشن باریب ایتگین که من بیزاراندن
سخن بی مغزینی عالم ایشیتدی تمام استخوانین لرزه توشتی
تیشیلدی بغری غمدن رخنه – رخنه یوگؤردی والدم دیب پابرهنه
باریب کؤردی آلم لیک مشت پرنی کوزیدن آقوزوب خون جگرنی
بؤلم کؤرگان زمانی بؤلدی بیتاب کوزیدن جاری ایلاب اشک زرداب
دیدی ای والدم سن قبله گاهیم منی دیدم نی نوری،روشنایم
نی بؤلدی مونچه سرگردان بؤلوب سن اولوغ سودا بیلان حیران بؤلوب سن
زبان آچدی اوشال پاکیزه کردار سنی دردینگ منی ایلاب دوا فگار
طلبده راه کجلیک لارنی اونوتدونگ روش رهروان لارنی اونوتدونگ
کیشی اوزآلدیچه دریابؤلالماس که بی رهبربلند بالا بؤلا لماس
امیدیم باراپدی آهنگ قیلسنگ اولده نفس بیرله جنگ قیلسنگ
دریغاحیف بی اندیشه بؤلدونگ که شه لارگاملازم پیشه بؤلدونگ
معلم سوزنی پایانی نی بیلدی غروراپلاب دلیغه جهل قیلدی
بوزوب اپردی ایشینی دیوغدار ساغیلتورماس کیشینی زهرلیک مار
کورونگ آخرعذاب سخت گاکپتدی اداشتی راه دین دوزخ گاکپتدی
برص لارنی تنیغه سالدی ابلیس توکولدی قاشی مژگانی بؤلوب پیش
هم اندین رانده موندین مانده بؤلدی ازل دین رانده اپردی رانده بؤلدی
آلهی علم بیر،صاحب عمل قیل کپتارده کاریمیزنی بی خلل قیل
آیرمه باره تورگان کاروان دین نصیب ایتگیل تجلی ایمان دین
قبول قیل تقلیدوکرداریمیزنی توزات وقت کپتارده کاریمیزنی
معلم دپک هوای نفس گاسالمه کپتارده گوهرایمان نی آلمه
آلهی آه بی اندازه بیرگین که روح پاک و قلب تازه بیرگین
شوآگاه لیکده آلگین جانیمیزنی اوزونگ پرورده قیل ایمانیمیزنی
اداشگان قللارینگغه یؤلنی کؤرسات روش بنده لیک نی بیزگه اؤرگات
آلهی عاقبت محمودقیلگیل کپتارده بنده نی خوشنودقیلگیل
بوسوزلارکیمیای هر عجم دور دیگرغملارنی قویگین،غم شوغم دور
خصوصاً کیمیای دین بلنددور تمامی کیمیالارمونگابنددور
اگراصلینگاباقسنگ ای خنک رو دعاگوتاپ،دعاگوتاپ،دعاگو!

اؤن تؤقبرنجی کیما:

کیشینی روحی قابل دوراداشماس اداشسه یؤل تاپار،چپ یؤلغه توشماس
بؤلوربیرتوبه دین ایمانگالایق انی نومیدایتیب قؤیمسدوخالق

www.ezgu.org

قیلورهرکاریغه یوزمینگ پشیمان دلیغه ترس بؤلسه لطف رحمان
بؤلوروهم قیامتدین دلی موم هرایش نی نقصی بؤلغای انگامعلوم
دلی کردارید لاردین بؤلورسرد کیشیغه زورقیلسه غیب دین درد
دل و جانی بؤلورطاعت گامایل آنی قلبیگاره تاپماس عزازیل
خبرتاپسه قیامت ماتمیدین بؤلورقدی دوتامحشرغمیدین
کیرار اونگ یؤلغه آخرباره- باره[۷۸۱] بدایش نی یانیغه کپلماس دوباره[۷۸۱]

حکایه :

بار اپردی دزد مردِ قلتبانی که معلوم یؤق اپدی سودوزیانی
یتوشتی شهریغه وقتی زمستان اول اقشام بؤلدی بیرمنعم گامیهمان
سخی مرداپردی محتاج دعایی تمامی مال اشیاسی خدایی
مسافردیب آنی کوپ قیلدی عزت قیلیب هرلحظه گوناگون ضیافت
انی توقوزلگندی[۷۸۲] باراپدی خوب همه طلای احمراپردی مرغوب
لگندلارغه اودزدنی کوزی توشتی دلینی ایلتدی دنیاجردین اوشتی[۷۸۳]
مینیب بؤینیغه شیطان قیلدی وسواس درون دین مکرایتیب وسواس خناس
یریم اقشام اپدی حدیدین آشتی لگن لارنی کؤرتاریب شبده قاشتی[۷۸۴]
بؤلوب اول صاحب خانه خبردار بویاتگان لارنی یکسرقیلدی بیدار
دپدی اول دزدگه منزل گایپتدی لگن لارنی بغل گاسالدی کپتدی
عسس لاربراپدی اندین خبردار همه سی پاسبان اپردی وبیدار
قرانغوکیچه اپردی وزمین تر توشوب کینی گاچندان قاولادیلار
نظرقیلدیکه دزدشب تاریکستان یؤلوقتی آلدیغه کهنه گورستان
که باران اول کیچه شدت کپتوردی اؤزی نی دزدگؤرستان گااوردی
شومضطرلیک بیله قایتدی عسس لار بؤلوب نومیدکوپ آزاده کس لار
دلی منعم که حیرت دین پریشان زیان تیککان کیشی بؤلماسموگریان
اوگؤرستان گادزدکیرگان زمانی کؤروندی توده - توده استخوانی
پیغیب بیرکنج گاچندان کله لرنی اؤزینی مرگیدین آلدی خبرنی
دپدی بؤلسم کیراک آخرمنم خاک یوروب من کوی رسولیکده بیباک
بواقشام مرده لاردین عبرت آلای بوسرکش نمرودیم نی یؤلغه سالای
قیلاردی نوحه و بسیارزاری کوزیدن خون حسرت بؤلدی جاری

---

[۷۸۱] کپرارتؤز یؤلغه آخر باره- باره
بداندیش یؤلیگه کیرمس دوباره
[۷۸۲] لگن
[۷۸۳] اوچدی
[۷۸۴] قاچدی

www.ezgu.org

یمان ایش لارنی مونده سهل بیلدیم کیشینی مالیغه کوپ جبرقیلدیم
کیچه تانگ آتسه بؤلسه روزروشن بیرای مالینی ایلتیب ایرته بیرلان
پشیمان لیکده غمگین اپردی تنگدل یتیب کپلدی شومنزلغه عزازیل
مینیب بوینی گادپدی مردگمراه اگرمالینی بیرسنگ اؤلدورورشاه
باشینگاشورش بسیارایتارلار سنی اؤلگونچه کیم سنگسارایتارلار
بؤلورزنجیرسنی پایینگامضبوط دماغینگدن چیقارحسرت بیله دود[۷۸۵]
اووقت ده یوزپشیمان سودایتماس[۷۸۶] سنی دادینگ اووقت هیچ پیرگایتماس
قورولگاندوریؤلونگامرگ نی دامی ایشینگنی پخته قیلگین بؤلمه خامی
اوشال مرغی که زودپرکنده بؤلدی کودک نی قؤلیغه اول بنده بؤلدی
اؤلوب کپتسه کپتاربؤلماسدوآزاد بلای ناگهان دور دام صیاد
بوباطل سوزنی شیطان انگاایدی اولغی نیتی دن زود قایتدی
دلینی همچنان گرداب ایلتدی اوشال منزلده دزدنی خواب ایلتدی
باراپردی وزنی[۷۸۷] بابای کلانی حقیقت یؤلیده غوث زمانی
کؤرونگ دزد توش کؤروب اوزمطلبیغه اؤزینی کؤردی دوزخنی لبیغه
کؤروب وهم ایتدی ماتملیک سقرنی اسیلغان کؤردی چندان فرقه لارنی
دلیغه توشتی بسیاری خواطر اولوغ باباسی پیدا بؤلدی آخر
دپدی کؤر دونگموبوبی مزدلارنی؟ جهنم خاکی بؤلغان دزدلارنی
بالم زنهاربویؤلنی سهل بیلما اوزینگنی حالینگاکوپ جبرقیلما
جهنم آتشی آسان اپماس دور هزاران دزدلارآتش گاخس دور
غرض کؤرساتدی اول پروردگاری چیقیب کپلدی همه دوزخ نی باری
که هردندانیغه اون پپتی لک کس که چاپناب اوتغه تاشلاب اپردی یکدس[۷۸۸]
که موندین قالدی دیگرمارآلاردی بنوبت اژدهالارچنگ سالاردی
نظرقیلدی عجب محنت یاپوشتی بیراوغری پپتی مینگ ماریغه توشتی
کوزیدین توکابپردی دمبدم یاش دپدی بابامنگا قالمادی برداش
منی نفسیم کلان اپردی وفربه شکردیرمن که باوقت تاپتی تنبیه
ضلالت خوابیدین بیداربؤلدی که اول سرمست اپدی هوشیاربؤلدی
بوشورش بیرله قیلدی یاقه سین چاک باشیغه ساچه بپردی تودۀ خاک
طلبده راه عاجزلیک نی تؤتدی اؤلغی کاریدین دل نی ساوتدی
کؤرونگ وحشت بیلان قؤرقوب احددین بویؤل قؤل تارتدی اول کاربددین

---

[۷۸۵] عادتدگی دیک بویپرده هم(لفظی قافیه)ابشله تیلگن

[۷۸۶] اووقتده یؤزپشیمانلیک سوداپتماس

[۷۸۷] باراپردی دزدنی بابای کلانی

[۷۸۸] بویپرده هم(لفظی قافیه)ابشله تیلیشی یانیده،بدیعی نقطه نظردن اوته(غلو)دن ایش آلینگن .

www.ezgu.org

طلوع بهردی کؤزیغه صبح شادی یقین کهلدی سعادت بامدادی
لگن لارنی چنان قؤینیغه سالیب دلی مشتاق عذرایتماقغه طالب
مثال برقدهک چابک یؤگوردی باریب اؤلدم ایشیکنی تق–تق اؤردی
یوگوروب چیقتی منعم دل ابتر پریشان حال غمگین دیده سی تر
نظرقیلدی ایشیکده دزدتؤروبدور یقیلغان کاله لارنی کهلتوروبدور
کهتوردی آلدیغه قویدی جگرخون کوزیدین یاش تؤکوب مانندجیحون
دهدی ای نوردیده م چنگ سالگین منگادرکاراهمس مالینگنی الگین
بوکون کهلدیم که ماتمدین خلاص ایت رضابؤلگین جهنمدین خلاص ایت
اگرچه بداهبرورمن گنده کردار شریک دیندومن مومن لیگیم بار
بویؤلده گرچه کارِ بدقیلیب من اؤزیمنی جانیمه زحمت قیلیب من
بوعذرلاربیرله جهلی بؤلمه دی کم قوچاقلاب یاقه سینی توتدی محکم
غم دریای بی پایان غه یهتدی اوروب باغلاب انی سلطانغه ایلتدی
سوال ایتدی که سلطان ای گنهکار! قؤلونگاتوشوب اهردی گنج بسیار
نې باعثدین مونی قایتیب کهتوردونگ اوزونگ نی همچنان زندانغه اوردونگ
کیمی که اوغری بؤلدی بؤلماس اقرار که سن اقراربؤلدونگ حکمتی بار
گپورگین آنچه مقصودونگ بیلالوک سینی کارینگالایق ایش قیلالوک
جواب ایدی اوشال دزد شکسته شهنشاه خذمتیده دست بسته
دهدی کهلتورماس اهردیم آلگانیم نی کوزوم بیرله کؤروب کهلدیم جحیم نی
آلیب کهلدیم خدادین قورقغانیم دین محمدمصطفی دین قورقغانیمدین
اوشال وقتی که گورستانغه قاچتیم الاردین عبرت آلدیم من توتاشتیم
اولوغ بابالاریم صاحب دعایی الارنی روحی بؤلدی رهنمایی
منگاکؤرساتدی لارهفتم سقرنی حقیقت دین بوگون تاپیتم خبرنی
شهنشاه بوسخن نی انگلادی راس که مخلص بؤلدی وهم قیلدی اخلاص
دلینی ایلادی قیغودین آزاد بیریب هدیه دلینی ایلادی شاه
دهدی همت بلندمن چنگ سالمام جهان نی نقدی تنهاتیکسه آلمام
همه دین ایلادی کونگلینی مخلص که شه نی هدیه سیدین آلمه دی جنس
بویهردین دامنی نی یهغدی کهتدی طلب یؤلیغه توشتی چیقدی کهتدی
اوییغه باردی ناگه مردزردار تمامی اهل بیتی سینه افگار
اومردایدیکه ییتگان لارتاپیلدی تمامی آبرو یمیز یاپیلدی
نې لازم دورکه توتمق مونگاماتم کهلیب شادی دلیمیزدین چیقیب غم
زن ایدی مونده سن محرم لیگینگ یؤق حقیقت یؤلیده آدم لیگینگ یؤق
اگرآدم لیگینگدین بؤلسه تعلیم اودزدنی شه گاایلتماغینگ نی لازم؟
سنم منزلغه تورمه جاییغه یهت! همه نی ترکین ایلاب کینیدین کهت
اثرلیک سوزنی مرد،زندین آیشیتدی انی کینهدین آخرچیقتی کهتی

www.ezgu.org

باریب تاپتی که(ذوالنون)قاشیدین هم
بؤلوب اپردی مریدغوث الاعظم
بؤلوب داخل بؤلم کل اهل خیلی
بهانه بؤلدی اول دزدچون طفیلی
ایشیتدی شاه منعم ترک ایتیب دور
سوراب بودزدنی کینی دین کپتیب دور
وزیرایدیکه:بیزهم یؤل آلا لوک
همه نی ترک ایتیب یؤل اختارلوک
وزیرایدیکه:دریادل کیره ک مرد!
کونگلنی ملک لاردین ایلاگای سرد
بوسوزدین جمله نی ترک ایلادی شاه
وزیرهم بؤلدی اولشه بیرله همراه
تیلاب گوهرنی اول جیحون گاکپتدی
الارهم خواجۀ ذوالنون گاکپتدی
بؤلارنی بؤلدی چون سرکرده سی دزد
اگرچه مورلنگ بیز همتی بیر!
آلهی بنده لار گاعبرتی بیر
یوگورگان اصلی قالماس خشک گمراه
آلهی عاقبت محمود قیلگین!
کپتارده بنده نی خوشنودقیلگین!
بوسوزلارکیمیای اهل درد دور
کیمی که کارحقنی قیلدی مرددور
خصوصاً کیمیای دین بلنددور
تمامی کیمیالارمونگابنددور
اوشال دزددبک قبول قیل زاریمیزنی
اولوغ رحمتغه ایلت کرداریمیزنی
وزیرشاه منعم دبک دمی بیر
جراحت لارغه یارب مرهمی بیر!
قیلیب قۇیمه بیزی دنیابیله بند
تیریکمیزیخشیلارگاآیله پیوند
ضیابغیشلادل پرشوریمیزگا
حقیقت نورینی توک گوریمیزگا
محبت یؤلیده ثابت قدم قیل
همه هستلیک لاریمنی سن عدم قیل
شواگه لیک بیله ایلتگین جهاندین
نصیب ایت جمله گانورایماندین
همه نی حالینی روشن بیلورسن
قلونگ من هرنه قیلسنگ سن قیلورسن
بوسوزنی ایدی لارسلطان ابرار:
دعای نیک آل زنهار- زنهار!!

پیگیرمنجی کیمیا:

که تاکی سِن گرفتار هواسَن؟!
یقین بیل هرزمان غرق گناه سن
طلب قیل راه حقدین روشنائی
دلینگاجوش اورار سر آلهی
اودریادین کپتارده خشک قالمه
مثالی ابلهی بی مشک قالمه
طلب قیلسنگ درست قیل همتینگنی
خدابیرگای چنان کیفیتینگ نی
خطایۇلیغه کپردینگ اۇلدونگ آخر
چنان افتاده نابودبۇلدونگ آخر
زمانه گردشی دورطرفه پرفن
اوزونگدن کیچ،اوزنگدین کیچ،اوزونگدن
اۇلاروقتی ده پیتدی خواجه منعم
که اوچکون پیغلادی جان قیلدی تسلیم
که بیرصوفی دپدی ای مردبغایت
نیگایغلارسن ای صاحب کرامت!
جواب ایدی بوسوزگاخواجۀ زار
کوزیدین توکابپردی اشک خونبار
چوکویمای من نیتای پاییم منی لنگ
لحدبسیارایمیش مؤمن گاچون تنگ
عجب کیچتی منی غربت گاسالیم
که اوچ کیچه نیچوک کیچگای بوحالیم
اۇلوک قورقارایمیش اوچ کونغچه باز
لحدگاخوی قیلگونچه اوشهباز
من اۇلگان پیرگاچون تیاربۇلونگ لار
تیپینگ لارباشیمه چندان سوکونگ لار

www.ezgu.org

نې اوچون آخرتغه تاپمه دینگ درد اوروب باشیمغه ایتینگ بی صفامرد
که اوچ کیچه چنان زنهار–زنهار منی قبریمنی اوستیغه بارینگ لار
اوقونگ قرآن تاقورقمی لحدگا که اوچ کیچه چنان سوی احدگا
که بیرصوفی دیدی:ای پیرکامل! بوایتگان سوزلارینگده یؤقدوحاصل
اگرایمان سنگا بیرمسه خالق منافق سن،منافق سن، منافق!
چنان ایدیکه تاولاب دلغه خورشید تمامی صوفی لاردین اوزدی امید
دیدی یارب عطابخش وخطاپوش نې بؤلغای رحمتینگ چون اورسه جوش
هزاران تشنه لارنی سیر قیلسنگ بوروباه لارنی مونده شیرقیلسنگ
ندا کیلدیکه حالاایلادیم سیر حضورده بؤلگین وجانینگنی تیزبیر
سنی بندم دیدیم قیلدیم قبولی کوکارتوردوم خارینگدین بوگلی نی
الارزاریغه اؤلدی سنهم اؤلگین اگرمردسن مدام زاریده بؤلگین
آلهی همچنان صاحب نفس قیل ایمان بیرله چو بلبل درقفس قیل
آلهی عاقبت محمودقیلگین کېتارده بنده نی خشنودقیلگین
بوسوزلارکیمیای جان ودل دورد نصیحت آلماگان مردی بخیل دور

بیگیرمه بیرینچی کیمیا:

عزیزابوسخن نی نیک بیلغیل! که طالب سن نظاره دلغه قیلغیل
بودنیادورکه طالب لارگاخاشاک خلل لاردین دلینگنی ایلاگیل پاک
کونگل ملکین خللدن پاک بؤلدی گنه لارکؤیدی وخاشاک بؤلدی
حقیقت طالبیغه کون کب درون دور[۷۸۹] محبت اهلی گامطلب درون دور
اگربؤل اورتاده عاقل لیغینگ بار عزیزیم سن دروندین بؤل خبردار
کونگلنی همچنان آیینه قیلغیل سینه نگنی صاف قیل،بی کینه قیلغیل
کونگل گا راه تاپسه کبروکینه بؤلارمیش غرق ظلمت ملک سینه

حکایه:

باروردی حج سریغه(شیخ بُسطام) مریدلاربیرله اولمرد نکو نام
بیکباری مکمل مصرغه توشتی انی دامانیغه خلق لاریاپوشتی
که بؤلدی شهرت کامل بلندتر بوتیل بیرله دیدی لارغوث رهبر
منی کؤرگان کیشی دوزخدین آزاد بؤلورچون نورحق دین گؤری اباد
چیقاردی جملهٔ خلق نی براعلا یغیلدی گردیغه تاشهروصحرا
انی کؤرگان کیشی دریاچه تؤلدی کرامات ولی دین قطب بؤلدی
باراپردی شهریده چندمردناپاک سیه دل اپردی لاربسیارشکاک
بوبحردین اهل شک لارخشک قالدی مکمل مرددین بی مشک قالدی
اولیکه شیخ گامضبوط قیلدی اخلاص تاپارمقصوددریچه اول قرب الیاس[۷۹۰]

[۷۸۹] حقیقت طالبیغه گپ درون دور

www.ezgu.org

جهاندین هرکیشی بی نورکبتدی ابوجهل نی حسابی کؤرکبتدی
ایمان بنده لارنی قیل سلامت سعادت دور،سعادت دور،سعادت

حکایه:

باراپردی خواجهٔ اهل جهنم قیلیب اپردی همه لذت نی برهم
که درگه گاباردی تاپمه دی راه بؤلوب نومیدقایتدی رد درگاه
یتالمای قالدی عقلی فلسفی نی ازلدین حق که خشک ایتدی کفی نی
تمامی اهل شهرچون بدکؤراردی انی چون غرقهٔ علت کؤراردی
کیشی بؤلماس اپدی آلدیده همدم همه ایتوراپدی اهل جهنم
ایشیتدی نام (سلطان بایزید) نی مبارک روی اول شیخ رشید نی
دلی بؤلدی چوسوی پیرگامیلان آقیب کوزدین بسی مانندنیسان
دپدی دردد لیم نی کیمغه یارای؟! نپچوک یوزبیرله شیخ آلدیغه بارای
بؤلوبدورخلق آرانامیم سیه روی ترش رومردمن بدروی وبدخوی
خجالت تارته من فعلی بدیمدین خبرسیزمن قبولیم دین ردیم دین
تمامی خلق ارانامیمدوگمراه منی دپک روسیه گابارموکین راه؟
کوزینی یاشی چون دریای جیحون گهی زرداب آقاردی گاهیده خون
گریبان چاک ایدی،چشمی پرآبی دلی ماتم گااورگانگان کبابی[۷۹۱]
دوتااپردی قدی اندوه وغم دین بؤلوب اپردی فناکوهی الم دین
لیکن دایم فراوان یپغلاراپردی بری خوف ایماندین یپغلاراپردی
بویؤلده آری آدم بی عیوب یؤق بهرنوعیده چون نومیدخوب یؤق
امیدیم باراول غفارآتیدین دپدی نومیدایمام (لاتقنطوا)دین
باریب درگاه کامل گا اورای باش توکای هرساعتی من دیده دین یاش
امیدیم بارشایدعفوایتگای من لب تشنه تا اول سوگاییتگای
اخیربارډی که شیخ آلدیغه یپغلاب کوزیدین خون حسرت جاری ایلاب
اون ایکی لک کیشی هم روبراهی قیلایدی حالیغه دم دم نگاهی
دپدی لارآه ایتارمیزبؤلدی برهم یتوشتی بزم گا اهل جهنم
که کامل رمزاحوا لینی بیلدی بوبرجامانده نی حالینی بیلدی
دپدی آتینگ نیمه ایمرداعظم؟ دپدی:آتیم منی شیخ جهنم!
همه اقلیم گانامیم دورمنی پر جهنم لیکده نامیم باردومشهور
کپلیب من درگهینگاای نکوخواه منی بدبخت گاهم بارموکین راه؟
جهان نی گنده سیدین گنده دورمن یقین بیل نامبارک بنده دورمن
چوشیخ ایدیکه کونگل اوزماگین یار الم لیک بنده لارگا لطف بسیار

---

[۷۹۰] تاپارمقصودیچه اول قرب الیاس

[۷۹۱] دلی ماتم گا اؤرتانگان کبابی

www.ezgu.org

امیدینگ اوزمه بیرآتی کریم دور
همه دردلارغه مرهم دور،مهیم دور
قۇلینی آلدی لار اول شیخ درگاه
نداکېلتوردی اول واجب تعالی
نداکېلدی حقیغه بیردعاقیل
منی بندم نی منگا آشنا قیل
انگاشیخ آت قویدی(جنتی)نام
کیرک قیلغای انگا جنت نی انعام
دېدی درکاراېمس بوهشت جنت
اون ایکی لک کیشی بۇلمای برحمت
بوسوزنی انگلاگین شیخ مکرم
الارجنت گاکیرمای اصلی کیرمام
که همت بابیدورچون وقت تسلیم
دېدی شیخ جمله گاجنت نی بېردیم
طفیل انتظاری بیرگنهکار
همه عالم بۇلوب رحمت گاسرشار
عزیزاهمتینگ نی همچنان قیل
اوزینگ نی مقبول وحق الیقین قیل
بوکیمیابۇلدی حقینگا به اتمام
اوقوسون لارتمامی خاص ایله عام
آلهی عاقبت محمودقیلغیل
کېتارده بنده نی خشنودقیلغیل
بوسوزلارکیمیای هرعجم دور!
اگرقان ییغلاسنگ حالینگا کم دور
اگراصلینگ گاباقسنگ ای خنک رو!
دعاگوتاپ،دعاگوتاپ،دعاگو!

بېگیرمه ایکینچی کیمیا:

اۇزونگ نی کم توت ای مردنکونام!
برابردوربویۇلده کفرواسلام!
کیمیکه مونده قیلدی نفی اثبات
کوزیغه جلوه گربۇلدی همان ذات
قۇلی چون عرشی اعظم غه ایلینگای
بدونیک جهان انگا بیلینگای
کیشی اوزنفسیغه بۇلدی شناسا
اگربیرقطره بۇلسه بۇلدی دریا
آچیلسه هرکیشیغه جان قولاغی
معین دورانگاجنت نی باغی
نمودوبی نمودی بیربۇلغای
همه عالم انگا تسخیربۇلغای
طلب ده (بایزید)قطب وآوتاد
طلب قیلدی پیریدین خط ارشاد
دېدی کامل کۇرایدیسنگ جهاننی
تاپیب کېلگیل اوزینگدین سېن یماننی
مکمل دین بوسوزطالب گا بېتدی
همه نی تاشلادی چیقتی وکېتدی
توتوب پیر آمرینی جاندین زیاده
بیابانی گا توشتی پای پیاده
انگامعلوم یۇق اېردی هیچ اسرار
یۇلوقتی یۇلیدا خوکی بیکبار
دلیغه کېلدی بومېندین یمان دور
اۇزی بدروی ورسوای جهان دور
قولاغیغه ییتوشتی خوکدین آواز
تیلینگنی سقلاگین ای صاحب راز!
اگرچه ظاهریم ده پرگره من
بهرنوعیده سېندین آنچه به من
من اۇلدوم کېتدیم وبۇلدوم ترابی
منگایۇقدورقیامت نی عذابی
سن اۇلسنگ باشینگاغوغای بسیار
یۇلونگ اوستیده چندین عقبه لاربار
درونینگده هزاران خوک اورارجوش
سره مېن من دیمه ای مردباهوش!
بوسوزدین(بایزید)دلتنگ بۇلدی
بېتوشمای عقلی مونده لنگ بۇلدی
طلبده موندین هم اوتدی بیکبار
یۇلوقتی دیده سیغه چغنبسیار
قیلار وق- وقۀ بسیارحالا
که تحسین آفرین قیلدی بۇل اما

www.ezgu.org

دیدی بؤل بدنمانی علتی بار
زبان آچتی بویبرغه انگالایق
جواب ایدی(یزید)گاچغذدانا
اگرچه بدنمامیز،علتی میز
زبان آچتی بوسوزنی انگلادی چغذ
کؤرارسن کیم اگرچه وق- وق اپردی
منی چون وقوقیم بیچیزاپماسدور
که بیزگاشدت روز جزایؤق
سبنی دیک لایق اشیااپماس میز
دیدی چون بایزید راست ایته سن چغذ
بولارنی مونده تاشلاب اوتدی کپتدی
توتوب بورنینی اوتدی آخری کار
نجاست خانه دین هم کپلدی آواز
ایشیتگیل نعمت الوان ایدوک بیز
سنی دیک گنده نی اغزیغه توشتوک
اؤزونگ بیزدین یمان بدخوی،بدبوی
نیمه دیب مونچه بهراق تاشه دورسن
کپلب سن ایمدی چون کوپ قیلمه هولی
انانگ نی قارنیده لقمنگ ایدی حیض
بویؤلده خواه فقیروخواه غنی سن
(منی) درکاراپماس آب منی گا
هوانی تاشلاگین کوپ بؤلمه حارث
بوسوزنی انگلادی بیتاب بؤلدی
دلیغه دردپیدا بؤلدی اندک
قاقیب اوتدی ایا غینی بیکبار
دلیغه کپلتوروب اپردی سخن نی
همان سرگین سگنی یؤلدین آلدی
دیدی اوچ کون بؤلورمن اختاراردیم
سنی دیدنگابوسرگین وپارو

نې باعثدین یراتدی آنی غفار؟
بیزی هم خلق ایتیب دورمونده خالق
نیچوک بیزلاریمان ایشیخ اعلا؟
رسول الله گابیزهم امتی میز
دیدی لاف اورماگین ای مردبیمغز[۷۹۲]
بووقوق یؤق اپدی ذکرحق اپدی
بولارنی کؤره سن ذکریغه مست دور
که فارغ بال یورگان میزگناه یؤق
اوزومدیک یؤق ایکان عالمده بیمغز
بهرحالیده اوزذکریغه مست میز[۷۹۳]
که مبرزخانه یی غه بازیپتدی
دماغیم بوزدی دیب بدبوی بسیار
بوسوزنی انگلاگیل ای صاحب راز
چنان لایق دستورخان ایدوک بیز
کثافت لارگا،علتغه یاپوشتوک
اگرعاقل دوسن قایتارماگیل روی
اگراصلینگاباقسنگ شاشه دورسن
سبنی چون مسکنینگ دورراه بؤلی
نیچوک بؤلدونگ بویؤلده صاحب فیض؟
که اصلینگ قطرهٔ آبی منی سن
منی لارتانگلادوزخ دورتنی گا
صبا بؤلور کیمیا بیله مس[۷۹۴]
یوره ک بغری ایزیلدی آب بؤلدی
که موندین اوتدی کؤردی سرگین سک
که جامه م بؤلمسوندیب مونده مردار
چنان آلدیده کؤردی پیره زن نی
طواف ایلاب ینه قوینیغه سالدی
تمامی اهل دانش دین سورارديم
منی دیدم گاناصور[۷۹۵]لارگادارو

---

[۷۹۲] لفظی قافیه ایشله تیلگن.
[۷۹۳] بوپیرده هم عادتده گی دیک(لفظی قافیه) اپشله تیلگن
[۷۹۴] صیامعلوم بولورکیمیابیله مس
[۷۹۵] ناسور

www.ezgu.org

دل کامل گاشورش توشتی آسیب
باریب پیرآلدیغه قیلدی معین
که بوعالمده مېندین بتریۈق[۷۹۶]
زبان آچتی همان دم غوث یزدان
کېمیکه عشق یۈلیده عدم دور
توشوب چون جانب پیردین نگاهی
قۈلیغه تیکدی آخرپیردین ارشاد
اوشات گردن نی تقدیرگاتن بیر[۷۹۷]
بحق آیت اسرار قرآن
آلهی دیدهٔ دل نی بینا قیل
خدادیگین که دلنی نورقیلسون[۷۹۸]
آلهی عاقبت محمودقیلغیل!
بوسوزلارکیمیای هرعجم دور
خصوصاً کیمیای دل بلنددور
آلهی بنده نی ثابت قدم قیل!
اگراېلتای دیسنگ محشرگاایمان
بوسوزنی ایدی لارسلطان اقبال
خداونداقلونگ بیچاره دورمن!

(اداغ)

دېدی سرگین سگ هم بۈلمه دیم دیب
اۈزیم دېک گنده نی هیچ تاپمه دیم من
همه یخشی اېرورمېنده اثریۈق
دېدی کامل که نوبۈلدونگ مسلمان
سهلترمنزلی لوح وقلم دور
که بۈلدی(بایزید)هم اولیایی
جهنمدین تنی نی قیلدی آزاد
کیشی تقدیرگاتن بیرسه بۈلورشیر
مسلمان قیل،مسلمان قیل،مسلمان!
کرم ایلاب اوزونگا آشناقیل
بوظلمت خانه نی مهتاب قیلسون
کېتارده بنده نی خوشنودقیلغیل
عجم اولدوردلی غرقاب خون[۷۹۹] دور
تمامی کیمیالارمونگابنددور
دلیغه خوف بیر،جهلینی کم قیل!
طلب قیل نفسنی اۈلدور،بۈل مسلمان
قۈلونگدین کېلسه هرکیمدین دعا آل
همه دین کم بۈلوب آواره دورمن![۸۰۰]

---

۷۹۶ که بوعالمده هیچ مېندین بتریۈق

۷۹۷ اوشات گردن نی تقدیرینگاتن بیر

۷۹۸ خدا دیگیل که دل بیتاب قیلسون

۷۹۹ غرقاب غم دور

۸۰۰ اوشبواثرتاشکندلیک ملاذاکرجان توقلی جلابی اوغیلی،ملایوسف جان قلمیگه،قمری هجری۱۳۲۸ ییلی یازیلیب،قاری عبدالروۈف سمرقندی اهتمامی بیلن؛سمرقندنینگ(دیموروف)نامللی باسمه خانه سیده چاپ ایتیلگن.

www.ezgu.org